

OD DOMA DO ŠOLE

Zbornik ob 100 letnici
Društvenega doma (1911 - 2011)
in šolske stavbe (1912 - 2012)
v Mekinjah

OD DOMA DO ŠOLE

Zbornik ob 100-letnici

Društvenega doma (1911–2011)

in šolske stavbe (1912–2012) v Mekinjah

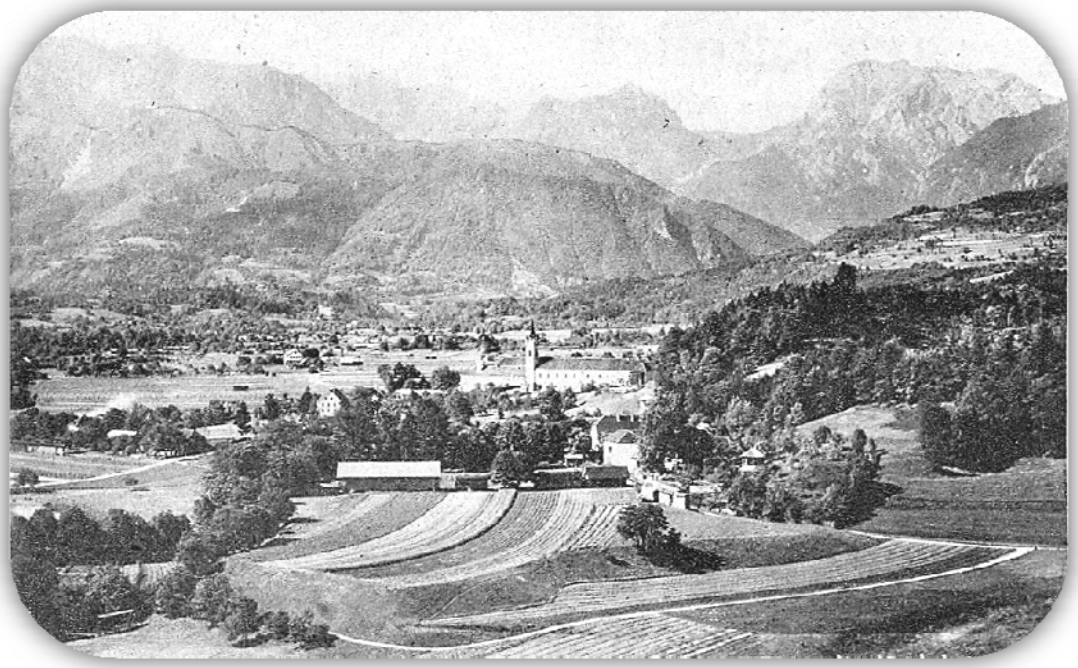

Pogled na Mekinje, 1931

Kamnik , Mekinje, 2012

OD DOMA DO ŠOLE

Zbornik ob 100-letnici Društvenega doma (1911–2011) in šolske stavbe (1912–2012) v Mekinjah

Izdali in založili: Osnovna šola Frana Albrehta Kamnik in Krajevna skupnost Mekinje, 2012

Za založnici: Rafko Lah in Matej Slapar

Uredniški odbor: Tone Ftičar, Damjan Hančič, Andreja Humar Gruden, Renata Semprimožnik, Matej Slapar, Jana Svetec, Janez Bergant

Jezikovno pregledale: Ana Gruden, Jana Jus, Tadeja Kilar, Dragica Kovačič, Irena Milivojevič Kotnik

Uredili: Jana Svetec in Andreja Humar Gruden

Grafično opremil in izdelal prelom: Janez Bergant

Naslovnico oblikoval: Janez Bergant

Tisk : ARTPRO d. o. o.

Naklada 650 izvodov

Zahvaljujemo se vsem, ki ste pomagali zbirati gradivo, posredovali informacije ali slike, podarili del svojega časa ali spominov ali kako drugače pripomogli k izdaji zbornika.

CIP – Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

930.85(497.4Mekinje)
008(497.4Mekinje)
94(497.4Mekinje)
373.3(497.4Tunjice)(091)(082)

OD doma do šole : zbornik ob 100-letnici Društvenega doma (1911-2011) in šolske stavbe (1912-2012) v Mekinjah / [uredili Jana Svetec in Andreja Humar Gruden]. - Kamnik : Osnovna šola Frana Albrehta ; Mekinje : Krajevna skupnost, 2012

ISBN 978-961-269-803-4
1. Svetec, Jana 2. Osnovna šola Frana Albrehta (Kamnik). Podružnična šola (Mekinje)
263523328

Spoštovani,

mineva 100 let odkar so naši predniki zgradili stavbo današnje Podružnične šole Mekinje. Bilo je dve leti pred začetkom I. svetovne vojne in napovedovali so se viharni in težki časi. V vsej svoji zgodovini se je stavba pokazala kot trdna, saj je preživela marsikaj. V njej so se šolale generacije mladih ljudi, z njihovimi sanjami, željami in mladostniškimi težavami. Vsaka generacija je imela svoje poglede na svet, a bistvo ostaja še danes enako. Brez urejenega šolstva država ne more obstajati oziroma stati ob boku drugim narodom.

Ob 100. obletnici Podružnične šole Mekinje smo na Občini Kamnik šoli nadeli novo obleko. Zamenjali smo ostrešje, izdelali mansardo, zamenjali okna, najbolj vidna pa je nova fasada. Kljub nekaterim pomislekom ali je vredno vlagati v podružnične osnovne šole, ostaja naše stališče trdno in neomajno. Podružnična osnovna šola Mekinje daje kraju svoj pečat in brez nje bi bile Mekinje kot balkon brez rož. Ne gre samo za stavbo kot tako, gre za vzgajanje in izobraževanje novih in novih generacij, ki se bodo zavedale, kje so se šolale in tako bodo čutile pripadnost svojemu kraju. Danes učenci, nekoč odrasli, bodo s ponosom povedali, da so si znanje pridobivali na Podružnični šoli Mekinje in se tam naučili prvih črk abecede našega, nam najlepšega, slovenskega jezika. Stopili bodo ob bok pomembnim ljudem, ki so vsak na svoj način prispevali svoje znanje in voljo za razvoj Kamnika.

Iskrena zahvala vsem zaposlenim, staršem in učencem, ki vsak na svoj način skrbijo za učni proces in samo šolo ter ji dajejo energijo, da lahko živi in se razvija.

Marjan Šarec
Župan občine Kamnik

Ob 100-letnici šolske stavbe v Mekinjah

Osnovna šola Frana Albrehta, Podružnična šola v Mekinjah, praznuje pomemben jubilej, 100-letnico šolske stavbe.

Skozi čas sta šolstvo in šola preživela različna obdobja, politične spremembe, šolske reforme, vojne … še posebej šolska stavba v Mekinjah. Veliko bi nam lahko sporočila, med drugim bi nam povedala, da je bila 15. 9. 1912 slovesno odprta, da je takrat v šolo hodilo približno 140 otrok, da je bila stavba med drugo svetovno vojno vojašnica, bolnica, celo razgledni stolp je imela na strehi. Ob njej so bili svoj čas šolski vrt, sadno drevje, čebelnjak in vrtna lopa. Zaradi spremenjenih šolskih okoliščev, deloma tudi reform na področju šolstva, je bila leta 1965 priključena k Osnovni šoli Frana Albrehta.

Šola je bila kar nekajkrat obnovljena, še posebej ob njeni 50-letnici in tokrat, ob njeni častitljivi 100-letnici obstoja.

Podružnična šola v Mekinjah je bila v letih 2010 in 2012 deležna prenove ostrešja, fasade, dobila je novo kritino ter učne površine v podstrešnem delu, tako da bodo imeli učenci in učitelji boljše pogoje za učno in pedagoško delo.

Zelo spodbudno je, da sta v zadnjem obdobju šola in lokalna (krajevna) skupnost skozi različne aktivnosti in projekte odkrili žlahtne možnosti za sodelovanje, kar povečuje vrednost šole in kraja, v katerem se nahaja.

Vsem dosedanjim učiteljicam in učiteljem in drugim, ki so kakorkoli prispevali k uspešnemu delovanju šole v vseh 100 letih, vsem, ki so sodelovali pri ustvarjanju tega zbornika, velja moja iskrena zahvala in iskrene čestitke ob praznovanju.

… od Doma/doma do doma, od doma do šole, od srca do srca …

V Kamniku, septembra 2012

Rafko Lah,
ravnatelj

Spoštovane Mekinjčanke, spoštovani Mekinjčani!

V veselje mi je, da smo s pomočjo uredniškega odbora z nešteto ur prostovoljnega dela in pisanja skupaj ustvarili krajevni zbornik, ki je strnil pestro šolsko, kulturno in športno dogajanje našega kraja v preteklosti. Preko arhivskih dokumentov in skozi pripovedovanja starejših, pa tudi mlajših domačinov, ki pričajo o življenju v kraju pod kamniškimi planinami, zbornik povzema vse večje dogodke in družbene objekte v kraju. Upam, da ga boste krajanke in krajani vzeli za svojega in privoščim vam, da bo vsak od vas v njem našel vsaj en odlomek ali fotografijo, ki sta povezana z vami, vašimi družinami ali prijatelji. Zbornik je poln vsebin, povezanih s pripetljaji, ljudmi in dogodki v našem kraju, zato bo poleg navdiha za vpletene ta knjiga lahko tudi podlaga za morebitno prihodnje strokovno delo na temo našega kraja.

Ob 100-letnici šole zbornik izdajamo s še večjim veseljem, saj nam je Občina Kamnik prav letos prišla naproti in z vložkom več kot 100.000 € obnovila zunanjost in delno tudi notranje prostore ter podstrešje naše krajevne osnovne šole. Zaradi investicije v izolacijo in fasado, ki bo v prihodnosti omogočila prihranke pri ogrevanju šole, in z obnovo ostrešja ter izdelavo dodatnih prostorov v mansardi objekta smo tudi v našem kraju pridobili sodobno šolo, ki je porok za izobraževanje prihodnjih rodov v našem kraju. Poleg nekaterih posegov, ki bodo predvsem okoli zgradbe v prihodnje še potrebni, v svetu KS menimo, da smo lahko na našo obnovljeno šolo Mekinjčanke in Mekinjčani upravičeno ponosni!

Poleg dograditve šolske stavbe se v teh letih spominjamo tudi 100-letnice postavitve krajevnega doma (zgrajen leta 1911), ki je in bo stičišče družabnega življenja v kraju. Tudi športno-kulturni dom je bil v preteklih letih s pomočjo prostovoljnih ur in donatorjev dodobra obnovljen in bo tako nam ter prihodnjim rodovom nudil priložnost za družabno in športno povezovanje vseh krajanov. Dom in šola sta in bosta ostala pomembna krajevna dejavnika pri razvoju in druženju krajanov, v svetu KS Mekinje pa si želimo še tretjega družbenega objekta, ki bo pripomogel k povezovanju in razvoju našega kraja. Ta objekt je športno-rekreacijski park, za katerega si vsi skupaj že leta prizadevamo. Verjamemo, da bomo v prihodnjem letu s pomočjo Občine Kamnik pridobili tudi ta, v našem kraju tako zaželen in pomemben objekt.

V imenu sveta krajevne skupnosti Mekinje želim vsem krajankam in krajanom veselo in ponosno praznovanje letošnjega krajevnega praznika ter obilo prijetnih občutkov ob prebiranju mekinjskega zbornika, vsem članom uredniškega odbora, piscem prispevkov in pričevalcem zgodb pa se v imenu sveta KS iskreno zahvaljujem za vaš čas in prispevek k nastajanju tega, za kraj tako pomembnega dela. Iskrena zahvala sveta KS Mekinje gre tudi vsem, ki so kakorkoli in kadarkoli pripomogli, da sta tako šola kot dom stala in obstala v našem kraju.

100 let je za človeka častitljiva starost, naša objekta in življenje v njiju pa so pred nami v obnovljenem sijaju, v svojem polnem razcvetu. Naj bo tako tudi v prihodnje!

Za svet KS Mekinje
Matej Slapar
predsednik

ŠOLA - DRAGOCEN DAR

Ob vznožju kamniških gora narava Mekinje vsak dan odene v nov barvni odtenek. Mnogo je zelenih, jeseni pa od oranžnih preko škrlatnih do rjavih barv in ko se človeku zazdi, da vasica zlato žari, se v spokojni beli »barvi« umiri.

Prav vsak letni čas pristoji temu majhnemu koščku raja na zemlji, kar opazi mnogo ljudi, ki jih pot pelje tod mimo. Nemalokrat tudi domačinom zastane pogled na ničkolikokrat videnem obronku gozda, jutranji rosi, ki se kot biser sveti na travni bilki ali rdečem maku v žitnem polju …

6 let sem bila stara, ko sem se sama iz Vrhpolj, mimo Nevelj, peš podala v Mekinje. Cesta me je vodila od doma, mimo Doma pod cerkvijo do šole. Bila je makadamska, zelo bela, prav nič prašna. V njej je bilo vtkano mnogo različnih kamnov, ki so majhni deklici lepo zveneli, ko je skakala po njih. Nisem opazila križišč, kjer bi razmišljala, kam zaviti, imela sem občutek, da se na tej cesti ne morem izgubiti, občutek, da me vodi naravnost k cilju. Ustavila sem se pred šolsko stavbo. Usedla sem se na lesen plot nasproti nje in si jo ogledovala. Bila je preprosto lepa, z velikimi lesenimi vrati. Težko sem čakala, da bom smela kot učenka (pa čeprav le v mali šoli) vstopiti vanjo.

Za svoj prvi šolski dan trdim, da je bil dan, ko so me vpisali v šolo. Dlje, ko sem bila učenka mekinjske šole, bolj sem si želela postati učiteljica v njej. Tovarišica Malči Ogrinec mi je v prvem razredu podarila priložnost, da malce popazim na »otroke v mali šoli«. To je bilo eno od zelo dragocenih daril, ki sem jih prejela v življenju. V drugem razredu sem tovarišico Ivanko Potočnik pozorno opazovala pri delu, saj sem med počitnicami doma »odprla« svojo šolo in želela sem poučevati kot ona. Tovariš Lovro Peterlin je bil nekaj posebnega. Šola ni bila šala, bila pa je vrednota, vredna truda, saj nam je od zadovoljstva ob uspehu igralo srce. V četrtem razredu je za našo vzgojo in izobraževanje skrbela tovarišica Vera Verstovšek, ki je bila hkrati tudi upraviteljica šole. Trudila se je, da bi učenci mekinjske podružnice z znanjem, pridobljenim v tej šoli, lahko uresničili svoje sanje. In mnogi jih danes živimo. Zavedamo se, da so v naše življenjske zgodbe vtkane nitke vseh naših učiteljev, prav tako tudi nitka g. Francke Sitar, ki nam je z odločno, a pošteno in ljubečo roko pripravljala malico in nas ob tem učila spoštovati kruh.

100 let stari šoli v Mekinjah so dali dušo ljudje, ki so jo želeli imeti, jo gradili, v njej učili in zanjo skrbeli kot za svoj dom. Skrbno, kot za svoje otroke, sta za šolo in učence v njej skrbela tudi zakonca Malešič. G. Janko in ga. Pavla sta znala in zmogla ohraniti mekinjski hram učenosti tudi za naše zanamce. Predvsem pa je pomembno, da so učitelji te šole spoštovali otroke v šolskih klopeh in vsakega obdarili s posebno dediščino. Vzgajali so nas s svojim zgledom in s srcem, zato spoštujemo in bogatimo njihovo delo, hkrati pa se trudimo, da ga zvesto prenašamo na naše otroke.

Danes, ko naša podružnična šola OŠ Frana Albrehta obuja za 100 let spominov, se za plemenito delo zahvaljujem vsem, ki ste pisali oz. soustvarjali njeno svetlo stran zgodovine in tistim, ki se trudite, da bo naša prijazna šola tako mladostnega videza tudi v naslednjem stoletju.

Kamnik, oktober 2012 *Jana Svetec*

vodja podružnične šole Mekinje

MEKINJE
V ČASU
IN PROSTORU

Mekinje s samostanom

Foto Primož Hieng: http://www2.arnes.si/~ljsikka3/kamnikizzraka

Dr. Damjan Hančič: MEKINJE V ČASU IN PROSTORU

I. Predstavitev KS Mekinje

Krajevna skupnost Mekinje leži severovzhodno od Kamnika, to je severno od spodnjega toka reke Nevljice in na levem bregu reke Kamniške Bistrice. Z okoli 2000 prebivalci sodi med najštevilčnejše krajevne skupnosti na območju Občine Kamnik. Iz Mekinj se v smeri proti severu odpira najlepši pogled na celotno verigo Kamniških Alp, od Krvavca na zahodu, do Velike planine in Vovarja na vzhodu.

Krajevno skupnost Mekinje sestavljajo štiri naselja: Mekinje, Jeranovo, Zduša in Podjelše. Naselje Mekinje se po "krajevnem izročilu" deli na zgornje in spodnje Mekinje. Krajevna skupnost Mekinje predstavlja nekakšno severno predmestje Kamnika, saj so na območju krajevne skupnosti tako tipično kmečka območja, kot tudi že povsem urbani mestni predeli. Večina krajanov je zaposlena v bližnjem Kamniku, manjši del pa se ukvarja s kmetijstvom. V zadnjih letih se je razvilo veliko manjših zasebnih podjetij.

Pomembnejši objekti na območju Krajevne skupnosti Mekinje:

1. Graščina Zduša (iz 17. stoletja);

2. Prašnikarjeva vila s Prašnikarjevim drevoredom (iz konca 19.stol.);

3. Fajdigova hiša (primerek kmečke baročne arhitekture, sreda 18.stol.);

4. Uršulinski samostan Mekinje;

5. Župnijska cerkev Marijinega vnebovzetja;

6. Podružnična osnovna šola Mekinje;

7. Mekinjski društveni dom.

II. Zgodovina Mekinj

V zgodovini so imele Mekinje pomembno vlogo. To dokazuje tudi dejstvo, da so na Mekinjskem polju odkrili dve keltski sekiri, v predkrščanskem obdobju pa naj bi na mestu današnje mekinjske cerkve stalo pogansko svetišče posvečeno vrhovni rimski boginji – Junoni. Prav tako so iz rimske dobe ohranjeni nekateri nagrobniki, nekaj jih je bilo odkritih v Mekinjah, nekaj pa so jih kasneje prenesli v mekinjsko cerkev iz Drnovega pri Mengšu.

Več pa je o Mekinjah znanega od srednjega veka naprej. Ime Mekinje se tako prvič omenja v listini, v kateri je Walter iz kraja Malta podelil vetrinjskemu samostanu dve kmetiji v Narečah. V listini se med pričami omenja poleg grofa Bertolda Kamniškega (grof Bertold II. Andeški) tudi njegov vazal Vilijem Mekinjski. Omenjeno listino datirajo med leti 1143 in 1147. Glede izvora samega imena Mekinje oziroma nemške oblike imena Minkendorf (zapisano v srednjem veku tudi Münchendorf ali Münckendorf) obstaja več razlag, vendar nobena ne more

dokončno odgovoriti na to vprašanje. Močno razširjeno mnenje je, da je krajevno ime povezano z redovnicami. Tako naj bi krajevno ime Münkendorf izhajalo iz staro nemške besede "münechin=redovnica", nuna in pa besede "das Dorf=vas" ter bi po nemško pomenilo "nunska vas". Slovenska oblika imena Mekinje pa bi nastala iz Menihinje.

V Mekinjah so delovale oziroma imele izvorni sedež nekako do leta 1300 štiri pomembne plemiško—ministerialske družine:
1. Mekinjski grofje;
2. Galli, od katerih so se osamosvojili;
3. Gallenbergi;
4. Kolenci.

Dne 3. oktobra leta 1287 je kamniški župnik Manfred de la Torre izdal listino, s katero je na prošnjo Žige Gallenberškega postavil v Mekinjah pri grajski kapeli sv. Marije stalnega kaplana. Ta datum pomeni začetek rednega dušnega pastirstva v Mekinjah.

III. Zgodovina Mekinj (1300—2012)

1. Samostan v času klaris, 1300—1782

Devetega oktobra leta 1300 sta zakonca Seyfrid (Žiga) in Elizabeta Gallenberška (Mekinjska) na svojem zemljišču v Mekinjah ustanovila prvi samostan reda sv. Klare na Kranjskem. Samostanu sta darovala poleg poslopja v Mekinjah tudi osnovo premoženja: 13 kmetij, 4 sirarnice, pravico do oskrbovanja z lesom, nekaj travnikov, sadovnjakov in potokov. Uradni naziv samostana se je glasil: *Samostan Svete Marije (Vnebovzete) reda svete Klare v Mekinjah na Kranjskem.* Duhovno vodstvo mekinjskih klaris so imeli manjši bratje sv. Frančiška, in sicer najprej ljubljanski minoriti, od leta 1629 pa kamniški frančiškani. Samostan klaris v Mekinjah je stal za razliko od večine ostalih klariških samostanov zunaj mestne naselbine in je zato veljal za t. i. »podeželski« samostan. Samostan v Mekinjah je pripadal redu klaris – urbank, ki so lahko imele tudi večje posesti, kar je redovnice mnogokrat oviralo pri njihovem redovnem življenju. Samostan je bil v začetku namenjen trinajstim redovnicam, kasneje pa se je njihovo število spreminjalo. V mekinjski samostan so prihajale predvsem hčere najpomembnejših kranjskih plemiških in meščanskih družin. Nekaj redovnic je bilo tudi s Štajerske, Goriške in Koroške. Mekinjske opatinje so po svojem položaju pripadale prelatskemu stanu in so se smele preko svojega zastopnika udeleževati zasedanj kranjskega deželnega zbora (listinsko dokazljivo od leta 1577 naprej) .

Premoženje samostana je do 16. stol., kljub številnim darovanjem v 14. in 15. stol. kar nekoliko zaostajalo v primerjavi s premoženjem ostalih samostanov. Samostan je imel največ posesti v vzhodnem predelu Gorenjske, tj. od Zagorja do Velesovega. Mekinjski samostan je imel tudi pravico do pridobivanja lesa in drv v bistriškem gozdu. Ta pravica se omenja v listini iz 15. aprila 1516, ki je vsebovala poravnavo po dolgotrajnih sporih med mestom Kamnikom in samostanom. Nadvojvoda Albert III. je 29. avgusta leta 1338 podelil mekinjskemu samostanu pravico do nižjega oz. patrimonialnega sodstva nad podložniki, ki so spadali pod mekinjsko zemljiško gospostvo. Ta privilegij in svoboščine so kasneje večkrat potrjevali avstrijski vladarji. O sodelovanju podložnikov iz Mekinj v kmečkih uporih imamo le malo poročil. Znano je, da se je podložnikom na samostanskih posestvih godilo bolje kot podložnikom na posestvih

plemičev. Turki so opustošili mekinjski samostan samo enkrat: v začetku junija leta 1471. Takrat je iz Ljubljane ena od treh skupin turške vojske prodrla do Kamnika, od tam pa v Mekinje, kjer so oropali samostan in nato nadaljevali pot čez tuhinjsko dolino do Celja. Po nekaterih podatkih naj bi Turki takrat v sužnost odvedli tudi vse mekinjske redovnice. Po mekinjskih redovnicah so se imenovala tudi severna vrata v kamniškem mestnem protiturškem obzidju, ki so vodila iz mesta v takratno kamniško predmestje Graben in dalje proti Mekinjam, »Frauentor« = nunska vrata. Takoj ko je bil leta 1681 rešen spor glede dednega odvetništva nad samostanom, ki je Gallenbergom nedvoumno zagotavljal pravico do dednega odvetništva nad mekinjskim samostanom in pravico do svetne umestitve novoizvoljene mekinjske opatinje, sta se brata Jurij Žiga Gallenberg in Janez Friderik Gallenberg lotila temeljite obnove mekinjskega samostana. Samostan je bil v tistem času že v slabem stanju, saj ga že dolgo časa niso temeljito prenovili. Napisa na črnem poliranem marmorju nad nekdanjim glavnim vhodom v samostan in na steni nad vrati nekdanje klariške samostanske obednice nam v latinščini sporočata, da je samostan v tistem času že razpadal zaradi starosti in da so ga od temeljev obnovili. Valvasorjeva slika mekinjskega samostana pred obnovo kaže, da je bil samostan pred obnovo večinoma lesen, streha je bila krita s skodlami. Stroške obnove samostana sta deloma plačala sama brata Gallenberg, delno pa kranjski deželni stanovi. Valvasor poroča, da so z obnovo končali leta 1686. Zapisal je tudi, da se lahko obnovljeni mekinjski samostan upravičeno imenuje »najlepši samostan na Kranjskem«.

Grad Mekinje, samostan, bakrorez v Valvazorjevi Topografiji sodobne vojvodine Kranjske,1679, št 147. (NMS)

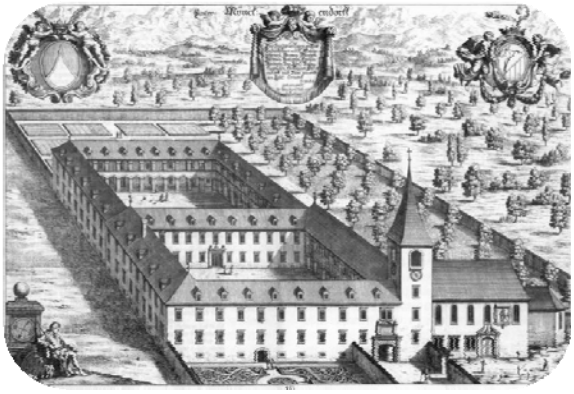

Mekinjski samostan, bakrorez v Valvazorjevi Slavi vojvodine Kranjske,1689. (NMS)

Čas reform razsvetljenih vladarjev samostanom kontemplativnih redov ni bil naklonjen, ker po racionalističnem gledanju niso z ničemer prispevali državnemu dobru. Tako je avstrijski cesar Jožef II. 12. januarja 1782 izdal dekret o ukinitvi nekaterih samostanov, med njimi tudi mekinjskega. Klarise so zapustile Mekinje prvega julija 1782. Leta 1902 so nekdanji klariški samostan v Mekinjah kupile uršulinke iz Ljubljane, ki so se naslednje leto vselile vanj in še danes prebivajo oz. delujejo v njem.

2. Samostan brez redovnih skupnosti, 1782—1902

Leta 1787, pet let po razpustitvi mekinjskega klariškega samostana in pregonu sester klaris v pritlične prostore prav tako razpuščenega samostana dominikank v Velesovem, je podržavljena samostanska posest Mekinje postala samostojen naborni okraj. Istega leta je bila v Mekinjah ustanovljena lokalnija, ki je bila leta 1875 povzdignjena v samostojno župnijo.

Samostan je od leta 1799 služil kot zapor za francoske vojake, s katerimi je bila Avstrija v tistih letih občasno v vojni. Istočasno so mekinjski samostan uporabljali tudi za bolnišnico. Po letu 1800 je število bolnikov močno naraslo in deželno oblastvo je poslalo dva frančiškana za spovednika. V času Ilirskih provinc pa je bilo v stavbi razpuščenega mekinjskega samostana nastanjeno francosko vojaštvo, ki ga je po avstrijski »restavraciji« leta 1814 za več desetletij nadomestilo avstrijsko.[1]

Leta 1830 so prodali podržavljeno »kameralno mekinjsko gospostvo« skupaj s samostanom baronu Apfalterju s Križa. Absolutistična država ni imela več interesa, da bi vzdrževala zemljiška gospostva. Kmalu pa so tudi novi »svetni« lastniki oz. njihovi dediči ugotovili, da od prazne in razpadajoče samostanske zgradbe ni prav nobene koristi, zato bi jo bilo koristneje prodati.[2]

3. Samostan v času uršulink, 1902–2012

Samostan z Bergantove gore, 2011
Foto: Janez Bergant

Petnajstega oktobra 1901 je predstojnica ljubljanskih uršulink *m. Terezija Heidrich* dobila ponudbo za nakup nekdanjega klariškega samostana. Pogajanja so trajala celo leto, saj so se za nakup objekta že prej potegovali še nekateri drugi interesenti, med drugimi tudi klarise iz Brixna (Južna Tirolska) in veliki mojster nemškega viteškega reda nadvojvoda Evgen, ki si je samostansko stavbo ogledal že 15. maja 1896 in je tu nameraval ustanoviti bolnišnico, vendar mu stavba ni bila všeč.[3]

Pri nakupu je uršulinkam največ pomagal kamniški frančiškan *p. Hieronim Knoblehar*, ki je tudi posredoval pri lastniku samostanske zgradbe baronu Alojziju Apfelternu.

Kupna pogodba med baronom Apfaltrernom in ljubljanskimi uršulinkami je bila podpisana 15. oktobra 1902. Uršulinke so za samostansko poslopje odštele 25. 000 avstro–ogrskih kron. Istočasno s pogajanji o nakupu so ljubljanske uršulinke vodile tudi prizadevanja, da bi smele odpreti 5. razredno ljudsko šolo za dekleta. Dovoljenje za šolo so dobile 27. decembra 1902. Sprva so imele uršulinke le četrti in kasneje 5. razred, tako da so s svojo šolsko dejavnostjo sprva predstavljale dopolnitev obstoječega državnega osnovnega šolstva v kamniški okolici.[4]

Kupnina za samostan je bila plačana 19. maja 1903, 8. junija, pa se je predstojnica ljubljanskega samostana m. Terezija Heidrich v spremstvu samostanskega sprituala Bulovca, ter sosestrama m. Viktorijo in m. Ludoviko odpeljala na natančen ogled samostanskih prostorov. Prvi vtisi niso bili najboljši, vendar je uršulinkam kljub temu do njenega drugega obiska v Mekinjah 15. septembra 1903 uspelo končati vsa obnovitvena dela in pripraviti prostore za vselitev in

[1] *Damjan Hančič, Sedemsto let klaris na Slovenskem, Nazarje 2000.*
[2] *Damjan Hančič, prav tam*
[3] *Damjan Hančič, Samostan Mekinje – 700 let, Mekinje, 2000, str. 19.*
[4] *Damjan Hančič, navedeno delo.*

začetek pouka. Samostan je bil namreč v zelo slabem stanju, zato so morale uršulinke vložiti kar precej sredstev v obnovo. Vsa dela je vodil frančiškan p. Hieronim Knoblehar.

Dan za preselitev uršulink iz Ljubljane v Mekinje je bil določen za 26. september 1903. Tega dne sta se v Mekinje iz Ljubljane pripeljali dve kočiji z redovnicami, ki pa so same izrazile željo, da gredo v Mekinje.

V mekinjski župnijski kroniki je o prihodu uršulink zabeleženo naslednje: »*Prihod častitih uršulink v tukajšnji prenovljeni samostan, v soboto dne 26. septembra 1903 ob 5. uri popoldne. Prišli so z njimi tudi presvetli knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, ki so jih vpeljali v deloma prenovljeni samostan. Predstavili so vladika ljudstvu uršulinke dne 27. septembra ob 10. uri s pridigo in sv. mašo.*«[5]

Med prvo svetovno vojno je del samostana služil za vojaško bolnišnico, druga svetovna vojna pa pomeni v življenju mekinjske uršulinske komunitete velik rez, primerljiv le z razpustitvijo samostana mekinjskih klaris 140 let pred tem.

Pogled na Mekinje, razglednica

Prva žrtev vojne oz. priprav nanjo je bila uršulinska šola, ki je prekinila pouk že 1. aprila 1941. Ves čas, sicer kratkih vojnih operacij aprila 1941, so sestre uršulinke podobno kot okoliški prebivalci preživljali predvsem v strahu, da nemški bombniki ne bi bombardirali bližnje smodnišnice, po vkorakanju nemške vojske v Kamnik pa so skupaj z duhovniki, učitelji in izobraženci postale prav uršulinke prve žrtve okupacije na Kamniškem, saj so jih nemški vojaki že drugi teden okupacije pregnali iz samostana.

Junija 1945 so se, po skupnem prizadevanju uršulinkam naklonjenih posameznikov iz Mekinj in Kamnika, med vojno izgnane mekinjske uršulinke vrnile iz pregnanstva. Vrnile so se lahko šele potem, ko so novim oblastem obljubile, da bodo kuhale izseljencem, ki se bodo vračali v domovino in ostali začasno v mekinjskem samostanu. Velik del samostana uršulinke niso smele uporabljati, ampak so dobile le nekaj sob v prvem nadstropju samostana. Komunistična oblast je uršulinkam že leta 1945 iz ideoloških razlogov prepovedala opravljati šolsko dejavnost. Kljub temu so uršulinke zasebno še dolga desetletja opravljale zelo kvalitetne inštrukcije raznih šolskih predmetov, zlasti matematike in tujih jezikov. Poleg tega so mekinjske uršulinke zveste navodilu svoje ustanoviteljice sv. Angele Merici prisluhnile izzivom časa in se začele prilagajati novim potrebam Cerkve. Obliko svojega vzgojnega delovanja so preusmerile v katehetsko delovanje v župnijah. V Mekinjah sta bili prvi katehistinji *s. Vekoslava Jerše* in *s. Aleksandra Hreščak*. S poučevanjem verouka sta začeli leta 1959. Kmalu so sestre uršulinke za pomoč pri poučevanju verouka prosili tudi župniki iz sosednjih župnij. Sestre katehistinje, ki so prej poučevale v šoli, so se za nove oblike delovanja izobrazile preko katehetskih tečajev. Zelo

5 *Spominska knjiga fare mekinjske 1893 – 1924; v: Župnijski arhiv Mekinje, Polčeva 11, 1241 Kamnik*

dejavna pa je bila v povojnih letih tudi mekinjska uršulinka *s. Mateja Gorišek*. Bila je cerkvena organistka, pomagala pa je številnim duhovnikom v župnijskih pisarnah, zlasti pri urejanju arhivov. Pomembno je zlasti njeno delo, ki ga je opravila pri urejanju Nadškofijskega arhiva v Ljubljani.

V prvih letih po vojni je pomembno vlogo pri vračanju uršulink v Mekinje in prilagajanju samostanske skupnosti novim družbenim razmeram odigrala takratna predstojnica samostana, sicer domačinka iz Mekinj, *m. Magdalena Plevel*. Da bi rešila samostan pred ukinitvijo, je predlagala, da se v Mekinjah ustanovi podobna državna ekonomija kot v Repnjah na posestvu šolskih sester. Tako je bila na redovnem posestvu mekinjskih uršulink leta 1949 ustanovljena Državna ekonomija Mekinje, kjer so bile uršulinke zaposlene kot državne delavke. Dobivale so tudi državno plačo in bile socialno zavarovane. S tem so se mekinjske uršulinke reševale iz najhujših socialnih stisk. Zaradi svoje službe so morale redovnice po sklepu provincialne predstojnice nositi civilno obleko in ne redovne. Ko je bila ekonomija v Mekinjah leta 1959 ukinjena, je bil velik del samostana po sklepu kamniškega občinskega odbora tudi uradno nacionaliziran. Nacionalizirani del samostana je služil raznim dejavnostim: vajeniške šole različnih strok (frizerstvo, mizarstvo …), poboljševalni zavod za mladoletnike, privatna stanovanja, delavnica ljudske tehnike, radio klub in skladišče brisač. Od leta 1971 se je v delu samostana do leta 2000 nahajalo skladišče knjig Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

Že julija 1945 pa je v Mekinje prišlo okoli 1000 internirancev iz nemški taborišč, ki so s seboj prinesli tifus. Od maja 1946 do decembra 1952 je bila v samostanu baza za repatriacijo med vojno razseljenih oseb. Julija 1949 so se v samostan za nekaj časa naselile žene Markosovih grških partizanov z otroki.

Leta 1968 je uršulinski samostan Mekinje postal spet neodvisen. Tako je mekinjski samostan dobil svojo samostansko predstojnico, ki je bila popolnoma neodvisna od ljubljanske.

Sestre uršulinke so vsa ta leta vzorno skrbele za vzdrževanje dela samostana, ki je bil njihova last oz. ni bil nacionaliziran. Leta 1990 so mekinjske uršulinke dobile vrnjen dotlej nacionaliziran del samostana. Ker sta država in občina v povojnih letih le izkoriščala samostan za svoje potrebe, nič pa vložili v vzdrževanje samostanske stavbe, se je pokazala potreba po temeljiti obnovi velikega dela samostanske zgradbe. Zato zadnja leta sestre ob delni pomoči države in občine vlagajo precejšnja sredstva v obnovo samostana, da ohranijo ta izredni kulturno—zgodovinski spomenik.

IV. Od samostojne občine preko razdelitve med Kamnik in Kamniško Bistrico do samostojne krajevne skupnosti

1. Mekinje, samostojna občina

Leta 1849 je napočil za dvig pomena Mekinj pomemben dogodek. V skladu z avstrijskim zakonom o lokalni samoupravi, ki je podpiral nastanek zelo majhnih občin, je bila ustanovljena občina Mekinje. Obsegala je ozemlje katastrskih občin Mekinje in Godič. Tako so se meje občine Mekinje pokrile z mejami mekinjske župnije. Občina Mekinje je obstajala do zakona o "komasaciji" oz. združevanju občin leta 1933. Takrat je bila Občina Mekinje razdeljena na dva

dela: spodnje Mekinje (in nekdanje zdravilišče Kurhaus) so priključili občini Kamnik, zgornje Mekinje in Godič pa občini Kamniška Bistrica.

Samostojna občina je za Mekinje pomenila velik napredek in prinesla mnogo pozitivnega. Tako smo Mekinjčani dobili leta 1911 mekinjski društveni dom in 1912 štiriletno osnovno šolo. Za začetek gradnje obeh omenjenih objektov je bil poleg prizadevnih krajanov in mekinjskega občinskega vodstva, z županom Gamsom na čelu, zelo zaslužen tedanji mekinjski župnik g. Franc Rihar, ki je v Mekinjah deloval od leta 1893 do leta 1919. Na njegovo pobudo je bilo 5. aprila 1903 ustanovljeno v Mekinjah "Slovensko katoliško prosvetno društvo", ki je bilo nosilec kulturnega in narodnozavednega življenja v našem kraju vse do leta 1941.

2. Prašnikarjevo zdravilišče

Za Mekinje in promocijo kraja je ogromno naredil podjetnik Alojzij Prašnikar. Bil je poročen z bogato hčerko mekinjskega posestnika in župana Terezijo Šporn. Prašnikar je v Mekinjah ustanovil cementarno, kasneje pa tudi vodno zdravilišče, imenovano "Kurhaus", znano po knajpovi metodi zdravljenja. Čeprav so se uradno imenovale toplice "Bad Stein"—Kamniške toplice, so bile na območju spodnjih Mekinj, torej na območju tedanje občine Mekinje.
Glavna stavba zdravilišča je bila na mestu, kjer je danes samski dom. V ostalem predelu spodnjih Mekinj je bilo več apartmajev za nastanitev gostov. Prihajali so z območja celotne Avstro—Ogrske, pa tudi iz Nemčije in celo Amerike. Poleg vode in masaž je gostom v Mekinjah posebno prijal takrat še zelo čist zrak. Med obiskovalci je bilo veliko uglednih in pomembnih osebnosti. Sredi julija leta 1883 je zdravilišče obiskal celo sam avstrijski cesar Franc Jožef.

Po Prašnikarjevi smrti januarja 1899 je število gostov v zdravilišču začelo upadati, dokončen zlom za zdravilišče pa je pomenila prva svetovna vojna.

3. Mekinje med prvo svetovno vojno

V Mekinjah je delovala od julija 1915 do decembra 1917 vojaška bolnišnica za ranjence s Soške fronte. V delovanju te bolnišnice ločimo dve obdobji: v prvem obdobju so bili v Mekinjah nameščeni avstro—ogrski vojaki oz. ranjenci večinoma češke narodnosti, v zadnjem letu delovanja bolnišnice pa predvsem Nemci. V vseh objektih je bilo prostora za okoli 400 ranjencev. Sanitejcev in prevoznikov ranjencev (treni) je bilo okoli 120. Zdravniško osebje je bilo nemško in češko. Ranjenci in bolniki so se menjavali vsakih 10 dni. V mekinjski cerkvi so imeli ranjenci ob nedeljah in praznikih svoje maše, in sicer ob 9. uri. V "kurhausu" pa je bila mobilna rezervna bolnišnica.

Ker so ranjeni vojaki v teh bolniških objektih umirali, je 7. avgusta 1915 vojaška oblast na prošnjo mekinjskega župnika Franca Riharja določila novo pokopališče za vojake. Izbrali so

zemljišče v lasti baronice Hipolite Lichtenberg, kjer je bilo pokopališče za francoske vojake že v času ilirskih provinc (1809—1813). Na to dejstvo so naleteli tudi avstrijski vojaki pri kopanju grobov za svoje v bolnišnici umrle tovariše, ko so našli kosti francoskih vojakov. Tako je to zemljišče postalo po dobrih sto letih spet pokopališče za vojake. Vojna oblast je ogradila prostor za okrog 120 grobov in postavila na sredini križ. Na tem pokopališču so v dveh letih in pol, kolikor je obstajala bolnišnica, pokopali 109 avstro—ogrskih vojakov. Ti vojaki so bili v glavnem po narodnosti: Čehi, Nemci, Poljaki, Ukrajinci, Madžari in Hrvati. Slovencev je pokopanih zelo malo. Prvi vojak je bil pokopan 25. avgusta leta 1915. To vojno pokopališče se je v Mekinjah ohranilo do današnjih dni. Je tik ob medkrajevni cesti Kamnik — Godič zraven Špornovega znamenja.

Leta 1914 je iz Galicije v Mekinje pribežalo 40 redovnic, ki so se nastanile v graščini na Zduši. Njihova duhovna voditelja sta bila 2 jezuita.

Od pomembnejših dogodkov, ki so se zgodili med prvo svetovno vojno, velja še omeniti, da so januarja 1917 iz mekinjskega zvonika vzeli zvonove in jih pretopili v topove. Nove zvonove so Mekinjčani kupili in namestili leta 1923.

4. Mekinje med drugo svetovno vojno

Prve žrtve nacističnega nasilja v Mekinjah so bili, kot drugod na Gorenjskem in Štajerskem, učitelji, redovnice in duhovniki. Iz Mekinj so sredi aprila 1941 v italijansko ljubljansko pokrajino izselili župnika g. Viktorja Čadeža in vse mekinjske uršulinke ter zasegli njihovo premoženje, vključno z zalogami hrane. Nemci so razpustili tudi dekliško meščansko šolo, šolsko opremo in učne pripomočke pa so iz samostana odpeljali v Kamnik in jih namestili v novo zgrajeni stavbi kamniške gimnazije, današnji Osnovni šoli Toma Brejca, kjer je samostanska šolska oprema vključno z učili še danes. Prav tako so Nemci izselili učiteljsko družino Malešič. Mekinjsko šolo je zasedlo vojaštvo, mekinjski otroci pa so morali hoditi v nemško šolo v Kamnik. Nacisti so hoteli namreč to območje čimprej ponemčiti. Tudi krajevno ime Mekinje so preimenovali v "Minkendorf". V spodnjih Mekinjah so Nemci začeli graditi stanovanja za svoje uslužbence. To območje so Nemci poimenovali "Neue Heimat"— »Nova domovina«. Dogradili so tudi današnji samski dom, kjer je bil sedež kamniškega okrožja, bolj znan pod imenom "Kreisleitung".

Foto: Damjan Hančič

Velika večina Mekinjčanov nemške okupacije ni odobravala. Nekaj Mekinjčanov je odšlo tudi v partizane, več domačinov pa je skrivaj pomagalo partizanom in Osvobodilni fronti, za katero pa takrat še niso vedeli, da je le orodje v rokah slovenske Komunistične partije za povojni nedemokratični prevzem oblasti. Nekaj Mekinjčanov pa je iz najrazličnejših vzrokov sodelovalo z Nemci. Na območju današnje Krajevne skupnosti Mekinje je med 2. svetovno

vojno umrlo nasilne smrti 31 ljudi.

5. Mekinje po vojni

V letu 1945 so predvojne občine, ki so nastale leta 1933 in ki so v obsegu ostale enake tudi v času nemške okupacije, zamenjali krajevni oz. mestni ljudski odbori. Tako so Mekinje spadale pod Mestni ljudski odbor Kamnik, s tem da se je ta MLO delil na kvarte oz. okoliše in Mekinje so predstavljale enega od teh kvartov. Z zakonom o občinskih in ljudskih odborih iz junija 1952 so postale Mekinje skupaj s Kamnikom, Palovčami, Košišami, Nevljami, Palovčami, Podgorjem, Tučno in Tunjicami del Mestne občine Kamnik. To stanje je trajalo 30. junija 1955, ko je nastala občina Kamnik v mejah, kot smo jo poznali do leta 1998. Takrat je bilo ustanovljenih 17 krajevnih odborov, vendar mekinjskega ni bilo med njimi, ker so Mekinje spadale neposredno pod Kamnik, za katerega je funkcijo krajevnega odbora opravljal neposredno občinski ljudski odbor oz. deloma že ustanovljena stanovanjska skupnost. Decembra 1964 pa je bilo na območju občine Kamnik ustanovljenih 20 krajevnih skupnosti, med katerimi pa ni bilo KS Mekinje, ker so Mekinje spadale neposredno pod Kamnik. To je trajalo do začetka 80—ih let, ko je bila leta 1982 ustanovljena samostojna KS Mekinje.
Največja gradnja individualnih stanovanjskih hiš se je v Mekinjah začela sredi 60—ih let in je trajala do srede 70—ih let. Nastalo je t. i. »novo naselje«. Število prebivalstva v kraju se je v obdobju 1965–1980 močno dvignilo. Konec 70—ih in v začetku 80—ih let so v Mekinjah zgradili kanalizacijo in asfaltirali ulice.

6. Mekinje kot samostojna krajevna skupnost

Leta 1990 je prvonovembrsko neurje s poplavami odneslo most čez Kamniško Bistrico pri Zarji, zato so glavno cestno povezavo osrednjega dela Mekinj speljali do novega mostu čez Bistrico, ki so ga uredili konec leta 1982. Za to je šlo v naslednjih letih veliko napora za asfaltiranje Molkove poti. Prav tako so sredi 90—ih let veliko energije vložili v izgradnjo mrliške vežice. Nato pa so se posvetili tudi čiščenju in poglabljanju hudournika Osranc. Vedno znova sta aktualni problematika POŠ Mekinje in vzdrževalna in obnovitvena dela na Društvenem domu v Mekinjah.

DRUŠTVENI DOM V MEKINJAH (1911–2011)

Društveni dom
Foto: Andreja Humar Gruden, 2012

MEKINJSKEMU ZBORNIKU V POZDRAV

V Športno-kulturnem društvu Mekinje z veseljem pozdravljamo nastanek novega Mekinjskega zbornika, ki v besedi in sliki povzema dogajanje preteklih let v našem kraju. Ni naključje, da je v zborniku opisanega toliko dogajanja v krajevnem domu in šoli, saj se je bistvo družabnega življenja v našem kraju v preteklosti odvijalo ravno v teh dveh zgradbah. V šoli so izobrazili in v življenje pospremili 100 generacij Mekinjčanov, krajevni dom pa je bil vsa ta leta stičišče športnega in kulturnega, torej družabnega, življenja v kraju.

Tudi v teh, nekateri bi jim rekli »modernih časih«, ko ljudje nimamo časa niti za najnujnejše stvari, verjamemo, da bo prisotnost takih objektov še kako zaželena. Poslanstvo športnega, kulturnega in na splošno družabnega povezovanja bomo v ŠKD Mekinje izpolnjevali tudi v prihodnje, upamo pa, da se nam bo v prihodnje na naših prireditvah in pri projektih pridružilo še več krajank in krajanov.

Za obstoj društva in doma je izrednega pomena tudi redno vzdrževanje zgradbe. S pomočjo prostovoljnega dela, KS Mekinje in donatorjev smo v preteklih letih obnovili vse pomembnejše stvari v dvorani in okoli nje in tako zagotovili, da bo v krajevnem domu prostor za šport, rekreacijo in kulturne dogodke tudi v prihodnjih, da ne rečem 100 letih.

V imenu ŠKD Mekinje se zahvaljujem vsem, ki so pripomogli k nastanku zbornika in tudi vsem, ki so v preteklosti s svojim delom zagotovili, da sta v zborniku opisana objekta in dejavnosti v njih v vseh teh letih služila svojemu namenu in poslanstvu.

Za ŠKD Mekinje
Brane Golob
predsednik

ŠKDM
www.skd-mekinje.si

***Iz »SPOMINSKE KNJIGE FARE MEKINSKE«, rokopisne kronike župnije Mekinje**:*

zapis Franca Riharja (Polhov Gradec, 1858 – Mekinje, 1919), župnika v Mekinjah od 29. septembra 1893 do 28. februarja 1919.

NEKATERI SPOMINI NA POČETEK, GRADBO IN IZVRŠITEV DRUŠTVENEGA DOMA

Kolikor bolj se je razvijalo društveno življenje v župniji, tem bolj so se izražale iskrene želje po novem, prostornem domu. Prostori v spodnjem delu župnišča se članom niso zdeli zadostni, posebno ne za prireditev predstav; kajti dramatika se je lepo razvijala. Vrhu tega je tudi »Orel« hrepenel po prostorih, kjer bi se mogla telovadba uspešnejše vršiti. Fantje posebno so bili vsi navdušen za nov nameravani dom. Pretili so celo, da bodo opustili vse društveno delovanje, ako se jim ta želja ne vresniči. Poleg tega jih je pa še vnemalo dejstvo, da so na vseh krajih in koncih ustajali novi domovi. Tem raznim vplivom se ni bilo mogoče več ustavljati.

Dne 18. sept. 1909 je polnoštevilni društveni odbor enoglasno sklenil, da se naj pozida nov društveni dom na primernem prostoru; sklenilo se je, naj se takoj pričnо pobirati denarni prispevki. Cel odbor je bil mnenja, da bode ljudstvo z veseljem pomagalo pri novi stavbi. –Izkazalo se je, da to upanje ni bilo prazno. Župljani so se z veliko vnemo lotili dela; pa tudi okoličani so rade volje in hvalevredno pomagali pri novi zgradbi.

Pričetek je bil dne 8. nov. 1909. Pod vodstvom Jožeta Hočevar so začeli fantje pripravljati pesek, ki ga je povodenj ravnokar nanesla; med prvimi sta bila Fr. Sušnik, Janez Hočevar. Postalo je živo na produ Bistrice. Fantje so hvalevredno pripravljali pesek. Vozniki pa so začeli pesek voziti na stavbišče. Fantje so tudi izkopali veliko jamo za apno. Dne 5. dec. sta začela pobirati po hišah prostovoljne doneske predsednik, č. g. Fr. Rihar, župnik ter župan Franc Gams. Nabiranje se je lepo obneslo. Pozneje sta ista dva prosila po župniji za potreben les. Lesa so obljubili farani skoraj zadosti; nekaj – precejšnje število smrek – so darovali župljani na Gojzdu, v Stranjah in Tunicah. V odločilni seji 9. dec. se je odbor zjedinil za načrt doma. V isti seji se je sklenila zahvala č.g. dekanu Lavrenčiču za velikodušen dar 50 kron. Dne 30. nov. so podpisali pogodbo za stavbišče Franc Gams ter Alojzij Prašnikar. Stavbišče je daroval društvu župan Franc Gams. Dne 27. nov. 1909 je bil javen društveni shod v korist »domu«. Govoril je navdušeno č.g. stolni vikarij Luka Smolnikar o potrebi društvenih domov , ki so ognjišča in vseučilišča ljudske izobrazbe. Načrt je izvršil domačin Franc Iskra, zidar pomočnik na podlagi nasvetov kanonika č.g. Janeza Sušnik. Že 11. nov. je posekal živo mejo okrog stavbišča Franc Sušnik, »Cajnarjev«. Dne 26. dec. – na dan sv. Štefana – popoludne so postavili profile vpričo odbora Lojze Iskra, Franc Iskra, Tine Potočnik in župan Franc Gams. Dne 27. dec. so začeli fantje vneto kopati temelje. Vreme je bilo izredno ugodno; nobenega znamenja ni bilo, da je zima. Začelo se je živahno gibanje na stavbišču. Fantje in dekleta so delali kot za stavo. Eni so kopali temelje, drugi so petonirali temelje ter zidove za klet. Drugi fantje so hiteli v gozde sekat smreke. Vozniki pa so dovaževali pridno les, apno, opeko. Mnogokrat je bilo na stavbišču po 25 do 30 oseb. Kaj veselo tako navdušenje! Posebno oni so trpeli mnogo, ki so v dežju in slabih potih spravljali les iz gojzdov. Toda veselje jih ni minulo. Mislil sem si večkrat, gledajoč navdušenje: da bi le ostala ta vnema! Dne 25. jan. 1910 je zapal sneg; zato se je delo nehalo. Temelji so bili že vsi zapetonirani. S zidavo se je zopet pričelo 28. majnika 1910. Med tem časom pa so pripravljali fantje les, pesek; dekleta so gasila apno, da je bil tako vse pripravljeno za stavbo.

Velike težave so bile pri dovažanju opeke (100.000 kosov) iz Radomelj, ker je bila zima mehka in so bila pota zelo slaba. Vendar so domači vozniki večinoma vso opeko zastonj zvozili.

Dne 9. junija je bila stavba pod streho. Jeseni je bila stavba dovršena. Krasen gledališki oder je izgotovila tvrdka Homann iz Düsseldorfa za svoto 2700 kron. Oder je zbujal splošno začudenje. Postavil ga je monter Wilhelm Orth. Po stavbi in odru se je napeljala lepa karbidna razsvetljava.

Tako je bil novozgrajeni dom pripravljen, da sprejme društvo pod svojo streho. Veselje je bilo splošno! Društvo se je pripravljalo, da začne svoje delovanje v pripravni novi zgradbi! Toda, prišla je nad društvo in novozgrajeni dom velika nesreča, ki bi kmalu končala z veliko katastrofo!

Dne 1. nov. 1910 je izdalo c. kr. okr. glavarstvo prepoved, da se društvo v »dom« ne sme naseliti ter ga tudi ne rabiti za predstave, češ, da zidava doma ne odgovarja stavbenim predpisom! Ta ominozen dopis nas je skoraj uničil. Začela se je dolgotrajna križeva pot. Mučno čakanje, polno potov, prošenj in rekurzov! Kolikokrat sem bil v tej zadevi v Ljubljani pri raznih oblastih ter sem prosil, moledoval! Kakor môra je ležala ta nesreča na društvu. Pahnili so nas v nesrečo naši politični nasprotniki; nekateri so trdili celo, da naši somišljeniki. Oblast je kaj trdo postopala z nami. Stavbo je podvrgla zahtevam javnih gledališč. Bila je to velika krivica! Gledaliških predpisov se ni stavilo še nobeni društveni hiši, naši so se pa stavili! Nasprotniki so nahujskali deželno vlado, hoteč nas uničiti. Končno nam je Bog poslal pomoč ter nas je rešil iz stiske.

Dva državna inženêrja Schmitt in Hanuš sta v nasprotju s prvim inženerjem Kobalom izjavila soglasno, da stavba zadostuje stavbenim predpisom ter da je sposobna za javno uporabo; le eno zahtevo sta stavila; da se mora namreč vmesna stena med vežo in dvorano okrepiti za 15 cm. To se je moralo storiti – vsaj nekaj – da ni bil prvi inženêr Kobal na sramoto postavljen. A že to popravljanje, razni inženêrji itd so naprtili društvu novih stroškov, gotovo nad 2000 kron. A še večja je bila moralna škoda. Vsled nagajanja oblasti je prvotno navdušenje zelo omrznilo. Kljub vsem zaprekam, so se vršile še pred potrjenjem od strani oblasti v novem domu dve prireditvi: 22. jan. sta predavala ob obilni udeležbi dr. Krek ter svetnik Pirc. 19. svečana istega leta se je pa vršila predpustna veselica pri pogrnjenih mizah.

Blagoslovljenje novega »doma« se je kaj na slovesen način izvršilo dne 11. junija 1911, kljub negodnemu vremenu. Ob četrt na deset so prikorakala mnoga društva ter »Orli« z zastavami, na čelu jim Kamniška godba. Sprevod je bil lep in dolg. V cerkvi je govoril č.g. dekan Lavrenčič navdušeno ter služil sv. mašo med zares krasnim petjem. Nato je č.g. dekan blagoslovil »dom«, vmes pa je godba igrala »koral«. Po blagoslovljenju je na prostem govoril obilni množici <u>č.g. dr.</u> Jan. Krek. Pevski zbor je zapel dva mogočna zbora; godba je zaigrala »Naprej zastava slave«. Skupni obed se je vršil v kopališki restavraciji. S popoldanskim vlakom se je pripeljalo še mnogo gostov iz Ljubljane, Viča, Cerkelj. Uprizorjena je bila prvič na novem odru krasna igra s petjem: »Breg domovine«. Dvorana je bila prenapolnjena, med občinstvom smo opazili čč.gg. dekana Lavrenčiča, dr. Kreka, provinciala o. Angela, dr. Gnido, prof. Robido. Po igri se je razvila kaj živahna veselica v domu in na prostem. Veselo se je razlegala slovenska pesem ter godba. Teška je bila ločitev od dragih gostov, osobito Orlov, ki so z nočjo z godbo na čelu odkorakali na kolodvor; naši »Orli« so jih spremili. Na poti skozi Kamnik pa so bili »Orli« napadeni od sokolske fakinaže. Žandarmarija je morala poseči vmes ter braniti »Orle« liberalne surovosti. Naši pa so kazali svojo

zmernost in možatost z mirnim prenašanjem žaljenj: živela naša krščanska, slovenska misel! Misel neumornega dela za blagor ljudstva!

Tako se je začel »dom« ter je bil po blagoslovljenju izročen ljudski prosveti. Še poznejšim časom bo ta javna zgradba živ spomenik, ki bo pričal o izjemni požrtvovalnosti in navdušenosti ljudstva. Mekinjski župljani ter posebno še mladina se ni plašila žrtev, niti znoja pri gradbi nove kulturne stavbe. Delali so podnevu, mnogokrat tudi še po noči, in to z veseljem! Na stotine dnin so položili na altar prosvete. Bilo je zares veselo gledati množice, ki so se tako pridno sukale pri delu. Donašalo pa je ljudstvo tudi rado žrtve v denarju ter blagu. Les so darovali, vožnje premnoge storili /.../. Vseh darov v denarju je v skupnem znesku iz domače župnije 3151 kron 88. vin. Res ogromna svota! Pa tudi tujih dobrotnikov ne smemo pozabiti; darovali so nam blizo 700 kron. /.../

Za stavbo se je izdalo v denarju 17.088 kron. Ko bi pa hoteli vse plačati: vse delo, blago, bi gotovo morali izdati nad 25.000. Vse to je izvršila torej ljudska vnema! Naj je še poznejšim rodovom v opomin in bodrilo. Poplačaj Bog obilno vsem!

Imamo pa še eno skrb. Posebno vsled ovir od strani oblasti se je moralo društvo precej zadolžiti. Na »domu« sloni dolg 12.500 kron. Ko bi nam ne nasprotovali, bi bil dolg mnogo manjši. Dal Bog, da se ta dolg kolikor mogoče zmanjša, da društvo tem lažje vrši svojo vzvišeno nalogo!

Ti »društveni dom« pa bodi ljudstvu vseučilišče za versko in narodno prebujo!

Slika 1: Novozgrajeni Društveni dom.
Vir: Jožef Hočevar

BLAGOSLOV DRUŠTVENEGA DOMA

Članek v Slovencu o odprtju oz. blagoslovitvi Društvenega doma v Mekinjah[1]

Iz Mekinj. *Slovesnost blagoslovljenja Društvenega doma, dne 11. t. m. se je izvršila sijajno, kljub skrajno neugodnemu vremenu. Zjutraj smo bili kaj v strahu, ker bali smo se, da gostov sploh ne bo in da bo tako sploh prireditev padla v vodo. Ob četrt na 10 so prikorakali društva in Orli z zastavami z vrlo kamniško godbo na čelu na mejo župnije, kjer je bil kratek prisrčen sprejem; odtod se je premikal dolgi sprevod v župno cerkev, kjer je navdušeno govoril č. g. dekan in dež. poslanec Iv. Lavrenčič ter služil sveto mašo med zares lepim petjem na koru. Nato je č. g. dekan blagoslovil Dom vmes pa je svirala godba koral. Po blagoslovljenju je govoril na prostem množici naš ljubljenec dr. Krek tako kakor le on zna. Povdarjal je, da more le resnica in zaupanje v njo rešiti naše ljudstvo; laž, v ktere znamenju se vrši ravnokar volilni boj od nasprotne strani — bi morala naše ljudstvo privesti do propada; zato naj ravno naša društva in Domovi goje resnico in bratsko medsebojno ljubezen v nasprotju z liberalizmom, ki širi le laž in razpor. Pevski zbor je zapel dva mogočna zbora, godba je zaigrala „Naprej zastava Slave". Skupni obed Orlov se je vršil v kopališki restavraciji ; navzoči so bili tudi čč. gg dr. Krek, dekan Lavrenčič in domači župnik. S popoldanskim vlakom se je pripeljalo še mnogo gostov iz Ljubljane Viča itd. Igro „Brez domovine" so uprizorili društveniki prav dobro. Dvorana je bila prenapolnjena. Med občinstvom smo opazili čč. gg. dr. Kreka dekana Iv. Lavrenčiča, provincijala o. Angelja, dr. o. Guido, prof. Robido itd. Po igri se je razvila kaj živahna veselica v Domu in na prostem, le žal, da ni bilo mogoče dragim gostom tako postreči, kakor bi želeli, tega pa je bilo krivo neugodno vreme. Veselo se je razlegala slovenska pesem, pod vodstvom našega vrl. pevovodje; godba je izvrstno in pridno igrala. Zvečer smo zažigali umetalni ogenj. Težko smo se ločili od dragih gostov, osobito Orlov, ki so odkorakali z nočjo z godbo na čelu na kolodvor; naši Orli so jih spremili. Toda kamniška sokolska fakinaža se je pokazala proti našim gostom in osobito Orlom v vsej grdi nagoti. Sprejeli so jih in spremljali do kolodvora s pretresljivim žvižganjem in psovkami; enega naših Orlov so napadli dejansko ter mu iztrgali pero raz čepice. Žandarmarija je bila prisiljena poseči vmes ter je zaprla 6 razgrajačev — sokolov. Vsem pametnim in poštenim se je zdel ta napad na tuje goste, ki niso nikomur nič žalega storili, tako grd in ostuden, kakor je grda in ostudna ona stranka, ki je zmožna kaj takega vprizoriti, Naši pa so pokazali svojo zrelost in možatost z mirnim prenašanjem žaljenj. Proč od stranke škandalov! Naj živi naša stranka, stranka mirnega in neumornega dela za ljudstvo! Iskreno zahvalo izrekamo čč. gg. dr. Kreku in dež. poslancu Lavrenčiču. kakor tudi vsem društvom in Orlom, ki so nas razveselili s svojim pohodom, da se je mogla slovesnost vršiti tako lepo nam v veliko veselje, nasprotnikom pa v jezo in srd. Živela naša krščanska slovenska misel!*

Slovenec, 14. 6. 1911.

[1] *Slovenec: političen list za slovenski narod (14.06.1911), letnik 39, številka 136. URN:NBN:SI:DOC-A6YY1UBI from http://www.dlib.si. Uporabljeno 16. 6. 2012.*

KULTURNO DOGAJANJE V MEKINJAH

Mag. ANDREJA HUMAR GRUDEN: KULTURNO DOGAJANJE V MEKINJAH

UVOD

Mekinje so slovele kot kraj z bogato kulturno, športno in družbeno dejavnostjo, vendar pa smo težko izvedeli za ljudi, ki so se s tem ukvarjali in za dogodke, ki bi slavo potrjevali. Pregled dveh župnijskih kronik, ki sta jih pisala župnik Franc Rihar in župnik Viktor Čadež, v katerih so vse kulturne dejavnosti natančno opisane, pa daje trden dokaz o upravičenosti navedene trditve. Povojne razmere so družbeno dejavnost župnikov precej omejile, kar je razlog, da povojno kulturno življenje v tretji kroniki ni opisano (razen redkih izjem) in zato večinoma živi le v spominu ljudi.

KULTURNO DOGAJANJE DO PRVE SVETOVNE VOJNE

Razcvet kulturnega dogajanja se je v Mekinjah začel leta 1903 z ustanovitvijo Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva in tamburaškega zbora. Pobudnik je bil takratni mekinjski župnik Franc Rihar. Krščansko-socialna zveza je septembra 1902 v Ljubljani priredila shod katoliških nepolitičnih društev in za tem so se po več krajih po deželi začela ustanavljati izobraževalna društva. Tudi v Mekinjah so sklenili ustanoviti tako društvo, ker »sama Marijina družba ni zadostovala«. (I, 141[2])

Organist Pavel Jerman je konec januarja 1903 12 fantov iz Marijine družbe začel učiti igranja na tamburice. (I, 141) Med njimi so bili: Jože in Franc Hočevar, kovača iz Spodnjih Mekinj; Franc Sušnik, Cajnarjev; Franc Sitar, Jeranov; Franc Sitar, žagar, Kašparjev; Alojzij in Tine Potočnik, Špelkova; Anton Sušnik, Bernardovčev; Anton Košir, Ožbovčev in njihov vodja Pavel Jerman, organist. (I, 137)

Slovensko katoliško izobraževalno društvo[3] v Mekinjah je imelo ustanovni shod na cvetno nedeljo, 5. aprila 1903. Po popoldanskem obredu v cerkvi se je ob pol štirih v veži župnišča zbralo več kot 200 ljudi. Mekinjski župnik Franc Rihar je prisotnim razložil namen in pomen društva ter prebral in razložil pravila. Za njim je imel govor častiti gospod Janez Kalan, stolni vikar iz Ljubljane, ki je pojasnil, »kaj je katoliško slovensko izobraževalno društvo in kakšno mora biti, da dosega svoj namen«. (I, 141) Na ustanovnem shodu je prvič nastopil tudi tamburaški zbor in dosegel velik uspeh.

Društvo je takoj naslednji dan svoja pravila predložilo v potrdilo deželni vladi. Z odlokom vlade (z dopisom okrajnega glavarstva v Kamniku 20. aprila 1903 št. 6117) je bilo društvo dovoljeno, zato je imelo 3. maja 1903 ob pol štirih popoldne v župnišču prvi občni zbor, ki ga je otvoril domači župnik Franc Rihar. Na njem je takoj pristopilo 45 članov[4]. Izvolili so odbor z enoletnim mandatom: predsednik: Franc Rihar; podpredsednik: Franc Gams, posestnik; tajnik: Jože Košir, čebelar; namestnik: Franc Sitar, žagar; blagajnik: Janez Pirc, krojač; namestnik: Franc Balantič,

[2] Spominska knjiga fare mekinske (I. župnijska kronika oz. I. kronika). Ob besedilu jo navajam v obliki (I, str.).
[3] V I. župnijski kroniki je Slovensko katoliško izobraževalno društvo imenovano Katoliško slovensko izobraževalno društvo.
[4] Po zapisu na strani 137 je na prvem občnem zboru pristopilo 60 članov, po zapisu ob drugi obletnici društva na strani 141 pa 45 članov.

kmečki fant; knjižničar: Jože Hočevar, kovač. Določili so letno članarino, ki je znašala eno krono in sklenili kupiti uradne društvene knjige. (I, 141)

Slovensko katoliško izobraževalno društvo je delovalo na vseh področjih kulturnega življenja. Pod njegovim okriljem so bili: tamburaški zbor, gledališka skupina, mešani in moški pevski zbor ter društvena knjižnica. Kasneje se jim je pridružilo še telovadno društvo Orel.

Na vnebohod, 21. maja 1903, je imelo Slovensko katoliško izobraževalno društvo Mekinje prvo javno veselico s kulturnim sporedom, ki je obsegal šest točk »tamburanja« (igranja na tamburice), dva mešana zbora, dva moška zbora ter »igrokaz« **Lurška pastirica**, ki so ga uprizorile članice Marijine družbe oziroma Marijine hčere. Prireditev je dosegla tako velik uspeh, da so celotno dogajanje s kulturnim delom in veselico morali ponoviti 24. maja 1903. Mizarska dela za igro je opravil Franc Koncilja, sceno pa je poslikal ljubljanski slikar Matej Trpin. (I, 137)

Za praznik Marijinega vnebovzetja, 15. in 16. avgusta 1903, so člani društva odigrali igro **Smrt Marije Device**, nastop pa so imeli tudi pevci in tamburaši. (I, 137)

V prvem letu je k društvu pristopilo 87 članov, ki so zavzeto delali, saj je po dveh letih obstoja društvo že lahko pokazalo zelo dobre rezultate.

Tamburaški zbor je postal eden najboljših na Kranjskem, za kar je imel največje zasluge njihov vodja Pavel Jerman. Naučili so se okrog 50 skladb, med njimi tudi koncertne.

Za potrebe gledališke dejavnosti so v veži župnišča postavili primeren gledališki oder, za kar so dobili sredstva od dobrotnikov, pa tudi od izkupička z veselic. V dveh letih delovanja je društvo organiziralo 11 veselic, na katerih so uprizorili 9 novih iger, 3 od teh pa so ponavljali.

Pet iger so igrala samo dekleta: **Lurška pastirica** (dvakrat), **Smrt Marije Device**, **Sv. Elizabeta, deželna grofinja Turinška**[5], **Večna mladost in večna lepota** (v treh dejanjih) – odigrana 4. decembra 1904, ter **Pri popoldanski kavi**.

Fantje pa so odigrali naslednje štiri igre: **Pravica se je izkazala** (dvakrat), **Na betlehemskih poljanah** (dvakrat), **Dr. Vseznal in sluga njegov Štipko Tiček**, **Poštna skrivnost ali začarano pismo**.

Poleg iger so uprizorili tudi dva kupleta[6]: **Eksekutor** in **Copatar** ter dva prizora: **Angel in deklica** ter Silvin Sardenko: **Skrivnostna roža** (Posvetitev Brezmadežni)[7].

Vse igre so bile dobro odigrane in so pritegnile številne gledalce. Posebno je izstopala igra **Na betlehemskih poljanah**, za katero so dobili kostume »iz Nemškega« (I, 141).

[5] Igra o sv. Elizabeti Turinški, deželni grofici Turingije Frankovske (http://www.arslonga.si/turingija-frankovska. Uporabljeno 20. 8. 2012.) je enkrat imenovana Sv. Elizabeta, deželna grofinja Turinška, enkrat pa Sv. Elizabeta, deželna grofica Turingiška.

[6] Pesem v več kiticah s pripevom, navadno šaljive ali satirične vsebine. (SSKJ)

[7] Ta prizor so odigrali 4. decembra 1904.

Vabila na svoje prireditve je Izobraževalno društvo objavljalo tudi v časniku Slovenec. Na veselico, ki je bila 6. avgusta 1905, je bilo objavljeno tako vabilo: »**Vabilo k veselici,** katero priredi k a t o l i š k o s l o v e n s k o i z o b r a ž e v a l n o društvo v Mekinjah , v n e d e l j o, dne 6. avgusta 1905. v spodnjih prostorih župnišča. Spored:

Sviranje tamburaškega zbora »Planinka«, »Sveta Neža«. Igrokaz v dveh dejanjih. Tamburanje. Začetek ob pol 4. uri popoldne. – Vstopnina : Sedež I. vrste 1 K; II. vrste za ude 30 vin., za neude 50 vinar. Stojišča za ude 20 vin., za neude 30 vin. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.«[8]

Društvo je sodelovalo tudi z drugimi društvi. Obiskala so jih pobratena društva iz Mengša, Cerkelj, Device Marije v Polju in druga.

Poleg iger in nastopov tamburaškega zbora je društvo organiziralo tudi razna predavanja: kanonik Sušnik je govoril o severnem tečaju in ledenem morju, župnik Franc Rihar o preganjanju kristjanov v času cesarja Nerona, potem pa spet kanonik Sušnik o rusko-japonski vojni (I, 141).

Društvo je skrbelo za knjižnico, v kateri je imelo nad 120 knjig, poleg tega pa so imeli naročene tudi razne časopise in revije: Mir, Novi list (Trst) z Novičarjem, nedeljska številka Slovenca je krožila po vaseh v 9 izvodih, Slovenski gospodar pa v 6 izvodih.

Slika 2: Tamburaški zbor leta 1906 Vir: Helena Romšak

[8] Slovenec: političen list za slovenski narod (07.08.1905), letnik 33, številka 179. URN:NBN:SI:DOC-WG4TWD5W from http://www.dlib.si. Uporabljeno 20. 9. 2012. Informacijo o članku je posredoval France Malešič.

S svojo dejavnostjo je društvo uspešno nadaljevalo v naslednjih letih. Organiziralo je veselice in uprizarjalo igre, tamburaški zbor in pevski zbori so imeli nastope ob različnih priložnostih, organiziralo je razna predavanja, obiskovala pa so jih tudi druga prijateljska društva. Tamburaški zbor je po odhodu Pavla Jermana na drugo delovno mesto leta 1905 prevzel novi organist Niko Loboda. Tamburaški zbor je precej razširil in ga uspešno vodil, obenem pa je zelo uspešno nastopal tudi v različnih igrah. 1. oktobra 1906 je odšel na služenje vojaškega roka, aprila 1908 pa se je spet vrnil v Mekinje. (I, 144)

10. junija 1906 je društvo rokodelskih pomočnikov iz Ljubljane organiziralo izlet v Mekinje, kjer so se srečali s člani mekinjskega Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva. Imeli so skupno sveto mašo in kosilo, popoldne pa so gostje skupaj s tamburaškim zborom iz Mekinj organizirali veselico s kulturnim programom. Najprej so gostje zapeli štiri moške zborovske pesmi, zatem so tamburaši odigrali pet skladb, potem pa so gostje odigrali dve kratki igri: **Klepetec** in **Smola**. Prireditev je zelo uspela in po zagotovilu kronista je dan ostal nepozaben (I, 143).

Že 19. avgusta 1906 je Mekinje obiskala moška Marijina družba iz Ljubljane in na prireditvi, ki so jo gostom pripravili mekinjski gostitelji, je igral tamburaški zbor. Tamburaši so zaigrali tudi misijonarjem ob zaključku misijona v Mekinjah, ki je trajal od 2. do 9. decembra 1906. (I, 145)

Poseben verski in kulturni dogodek v Mekinjah je vsako leto predstavljala protipotresna procesija z Marijinim kipom na šesto nedeljo po Veliki noči (na obletnico kronanja Marijinega kipa). Zbrali so se ljudje iz bližnje in daljne okolice. Vaščani so zelo lepo okrasili cerkev in celo vas, saj je šla procesija od župnijske cerkve do kapelice pri graščini na Zduši in nazaj. Postavili so mlaje in polepšali okolico hiš. V okna hiš, mimo katerih je šla procesija, so postavili sveče. Za govornika in voditelja slovesnosti je bil ponavadi povabljen drug duhovnik, poleg domačega župnika pa je sodelovalo pri bogoslužju več duhovnikov. Ob desetletnici kronanja Marijinega kipa, 12. maja 1907, so se na praznovanje pripravili še posebej slovesno. Cerkev so okrasili z venci in bršljanom, pred cerkvijo so postavili pet visokih mlajev, tri mogočne piramide in več zastav, majhne mlaje pa so postavili od cerkve do ceste in jih povezali z venci. Mlaje so postavili tudi po vseh vaseh v župniji. Na dogodek so se duhovno pripravili s tridnevnico, na kateri so za primerno duhovno poglobitev poskrbeli govorniki: Ivan Sušnik, ljubljanski kanonik, Mihael Klančnik, superior v Celju in Ivan Zdravlič, misijonar. Tudi procesija je bila zelo slovesna. Obe Marijini družbi in veliko žena je nosilo sveče. Deklice so v rokah nosile lilije, nekaj deklic pa je okrog Marijinega kipa, ki so ga nosila dekleta, neslo dolg venec. (I, 146)

Na veselico, ki je bila 28. aprila 1907, je bilo v časniku Slovenec naslednje vabilo: »**Kat. slov. izobraževalno društvo** v Mekinjah, bo priredilo 28. aprila t. l. veselico s sledečim sporedom: 1. Brož: »Slava Slovencem«, koračnica. 2. Hruga: »Savski valovi«, valček. 3. »Venec hrvaških pesmi«, udarja tamburaški zbor, »Planinka«. 4. »Eksekutor«, kuplet, poje Niko Loboda. 5. Vestalka, igrokaz v petih dejanjih. Čisti dohodek se bo porabil v prid društvene knjižnice. Začetek ob 4. uri popoldne.«[9]

[9] Slovenec: političen list za slovenski narod (27.04.1907), letnik 35, številka 96. URN:NBN:SI:DOC-ZTVDZKO0 from http://www.dlib.si. Uporabljeno 20. 9. 2012. Informacijo o članku je posredoval France Malešič.

Na vnebohod, 28. maja 1908, je bil v Mekinjah blagoslov nove zastave Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva in Marijine družbe[10], za katero je naredil načrt slikar Matej Trpin iz Ljubljane. Velika slovesnost se je začela že na predvečer s pritrkavanjem in s podoknico društvenega moškega zbora pod vodstvom pevovodje Nika Lobode zastavini kumici Ivani Prašnikar. K prazničnemu vzdušju je pripomogel tudi ognjemet in razsvetljen zvonik župnijske cerkve. Vse hiše so bile lepo okrašene s slovenskimi, papeževimi in cesarskimi zastavami. Na praznični dan se je v Mekinjah zbralo veliko gostov in društev iz vse Slovenije, ki so jih domača društva pričakala na kamniški železniški postaji in slovesno spremila v mekinjsko cerkev. V sprevodu je igrala kamniška godba, med odmori pa so igrali trobentači mekinjskih telovadcev. Telovadci so hodili v sprevodu v svojih uniformah, društva pa so nosila zastave. Sprevod so občudovali številni gledalci ob cesti. Na slovesnosti v nabito polni mekinjski cerkvi so se okrog oltarja razporedile društvene zastave. Slavnostni govornik je bil dr. Janez Evangelist Krek, po govoru pa je kanonik Sušnik ob asistenci duhovnikov bratov Rihar blagoslovil društveno zastavo. Slovesnosti se je udeležil tudi kamniški okrajni glavar Kresse s soprogo. (I, 148,149) Slavljenci so dobili tudi veliko brzojavnih čestik.

Vabilo na slovesnost je objavil tudi časnik Slovenec: »**Blagoslovljenje zastave** »S. k. izobraževaln. društva« v Mekinjah se vrši 28. majnika, na Vnebohod, mesto 14. junija, kakor se je nameravalo prvotno. Vsa društva prosimo, naj se na to prireditev, ki se vrši v proslavo vladarjevega in papeževega jubileja kakor mogoče sijajno, že zdaj ozirajo na to slavnost in jih vabimo, naj se udeleže slavlja. S. K. S. Z. se udeleži blagoslovljenja z zastavo.«[11]

Ob obletnici Marijinih prikazovanj v Lurdu je 11. oktobra 1908 dekliška Marijina družba iz Mekinj uprizorila igro **Lurška pastirica**, na katero so povabili tudi predstavnice okoliških Marijinih dekliških družb. (I, 148)

Prostorska stiska in težave pri uprizarjanju zahtevnejših iger na odru v župnijskih prostorih so bile vzrok, da so začeli razmišljati o gradnji društvenega doma. Pobudnik za gradnjo je bil župnik Rihar, njegov najtesnejši sodelavec pa Jožef Hočevar. Priprave za izgradnjo so se začele jeseni 1909, otvoritev doma pa je bila 11. junija 1911 v veliko veselje župljanov, še posebno pa članov Izobraževalnega društva in Orlov.

[10] Slovenec: Blagoslovljenje zastave Slov. katol. izobraževalnega društva in Marijine družbe v Mekinjah, odrezek v Spominski knjigi fare mekinske (I. župnijska kronika), stran 149.

[11] Slovenec: političen list za slovenski narod (23.04.1908), letnik 36, številka 93. URN:NBN:SI:DOC-QKXGO5S4 from http://www.dlib.si. Uporabljeno 20. 9. 2012. Informacijo o članku je posredoval France Malešič.

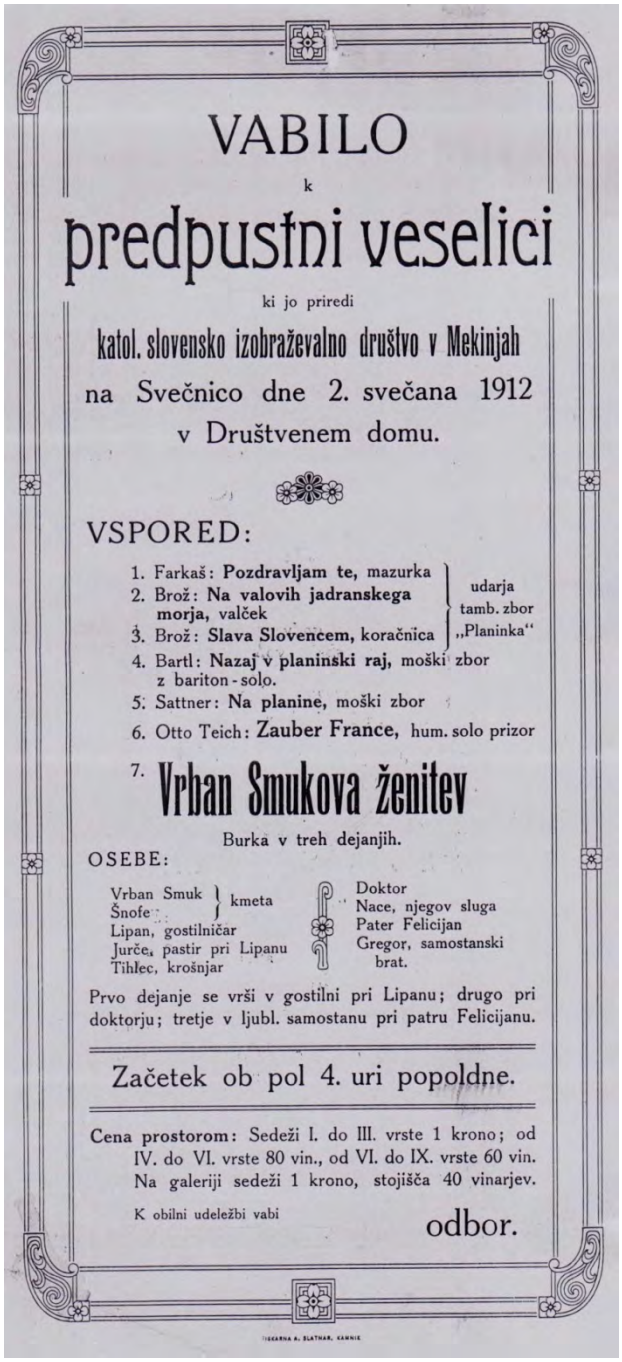

VABILO
k
predpustni veselici
ki jo priredi
katol. slovensko izobraževalno društvo v Mekinjah
na Svečnico dne 2. svečana 1912
v Društvenem domu.

VSPORED:

1. Farkaš: **Pozdravljam te,** mazurka
2. Brož: **Na valovih jadranskega morja,** valček
3. Brož: **Slava Slovencem,** koračnica

} udarja tamb. zbor „Planinka"

4. Bartl: **Nazaj v planinski raj,** moški zbor z bariton-solo.
5. Sattner: **Na planine,** moški zbor
6. Otto Teich: **Zauber France,** hum. solo prizor
7. **Vrban Smukova ženitev**

Burka v treh dejanjih.

OSEBE:

Vrban Smuk, Šnofe } kmeta
Lipan, gostilničar
Jurče, pastir pri Lipanu
Tihlec, krošnjar
Doktor
Nace, njegov sluga
Pater Felicijan
Gregor, samostanski brat.

Prvo dejanje se vrši v gostilni pri Lipanu; drugo pri doktorju; tretje v ljubl. samostanu pri patru Felicijanu.

Začetek ob pol 4. uri popoldne.

Cena prostorom: Sedeži I. do III. vrste 1 krono; od IV. do VI. vrste 80 vin., od VI. do IX. vrste 60 vin. Na galeriji sedeži 1 krono, stojišča 40 vinarjev.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Slika 3: Vabilo na predstavo Vrban Smukova ženitev Vir: Milan Windschnurer

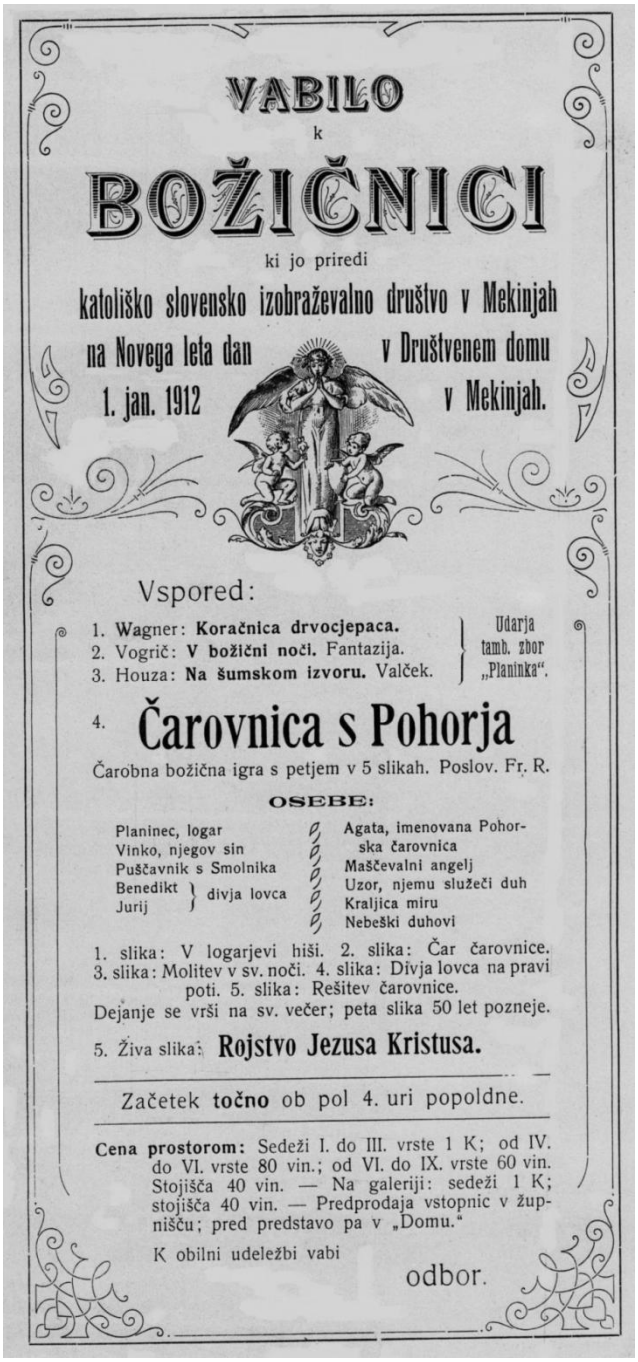

VABILO
k
BOŽIČNICI
ki jo priredi
katoliško slovensko izobraževalno društvo v Mekinjah
na Novega leta dan 1. jan. 1912 v Društvenem domu v Mekinjah.

Vspored:

1. Wagner: **Koračnica drvocjepaca.**
2. Vogrič: **V božični noči.** Fantazija.
3. Houza: **Na šumskom izvoru.** Valček.

} Udarja tamb. zbor „Planinka".

4. **Čarovnica s Pohorja**

Čarobna božična igra s petjem v 5 slikah. Poslov. Fr. R.

OSEBE:

Planinec, logar
Vinko, njegov sin
Puščavnik s Smolnika
Benedikt, Jurij } divja lovca
Agata, imenovana Pohorska čarovnica
Maščevalni angelj
Uzor, njemu služeči duh
Kraljica miru
Nebeški duhovi

1. slika: V logarjevi hiši. 2. slika: Čar čarovnice. 3. slika: Molitev v sv. noči. 4. slika: Divja lovca na pravi poti. 5. slika: Rešitev čarovnice.
Dejanje se vrši na sv. večer; peta slika 50 let pozneje.

5. Živa slika: **Rojstvo Jezusa Kristusa.**

Začetek **točno** ob pol 4. uri popoldne.

Cena prostorom: Sedeži I. do III. vrste 1 K; od IV. do VI. vrste 80 vin.; od VI. do IX. vrste 60 vin. Stojišča 40 vin. — Na galeriji: sedeži 1 K; stojišča 40 vin. — Predprodaja vstopnic v župnišču; pred predstavo pa v „Domu."

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Slika 4: Vabilo na predstavo Čarovnica s Pohorja Vir: Milan Windschnurer[1]

Ob desetletnici Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva Mekinje in obenem desetletnici tamburaškega zbora »Planinka«[12] so sklicali občni zbor 25. julija 1913 in nanj povabili istega govornika kot ob ustanovitvi. To je bil gospod stolni vikar Janez Kalan. V govoru je pohvalil delovanje društva in rekel: »Veliko ste storili v teh desetih letih: sezidali ste si lep Dom, ustanovili Orla, Sveto vojsko[13], Marijin vrtec[14] ...« Poleg tega so v počastitev desete

[12] Ni znano, kdaj se je tamburaški zbor začel imenovati »Planinka«, vendar pa je razvidno iz fotografije iz leta 1906, da se je že takrat tako imenoval.
[13] Sveta vojska je protialkoholno društvo, ki je bilo ustanovljeno 16. junija 1912.
[14] Marijin vrtec za dečke in deklice je bil ustanovljen 10. decembra 1911.

obletnice 21. septembra 1913 priredili tudi veselico s kulturnim sporedom. Zvrstile so se naslednje točke:

1. Narodne pesmi (mešani zbor)
2. Slovenska zemlja (tamburaški zbor)
3. Na vasi (tamburaški zbor)
4. Hajdrich: Cerkvica in Slava Slovencem
5. govor gospoda dekana Ivana Lavrenčiča
6. Bogomilovo slovo (tamburaški zbor)
7. Schwab: Še ena (mešani zbor)
8. Rožanec: Ni li zemljica krasna (mešani zbor)
9. Schwab: Večer na morju (moški zbor)
10. Naprej zastava slave (moški zbor)
11. Banovac, koračnica (tamburaški zbor)
12. Brzo (tamburaški zbor)
13. Narodne pesmi
14. Kuplet **Cunjar**, komični prizori

Vse točke so bile odlično izvedene in so navdušile številno občinstvo. Zatem je sledila prosta zabava s srečelovom, šaljivo pošto in umetnim ognjem. Dobiček prireditve je bil namenjen za društveno knjižnico in časopise. (I, 163)

Župnik in pobudnik Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva Franc Rihar je desetletno delovanje društva v Spominski knjigi fare mekinske opisal takole:

»Raznovrstnih predavanj je bilo zares dokaj. Največkrat je predaval č. g. kanonik Sušnik iz Ljubljane. Širilo je društvo z vnemo razno časopisje, zlasti »Slovenca«, ki kroži sedaj med društveniki v 15 izvodih. Razpoloženo je mnogo listov v čitalnici v Domu. Knjižnica s krog 250 knjigami se je pridno uporabljala. Mnogo je storilo društvo v dramatičnem oziru; na polju dramatike je bilo gotovo naše društvo eno med prvimi, kar se je splošno priznavalo. Z desetimi igrami je obogatilo »Zbirko ljudskih iger« v Ljubljani; te igre so skoraj najboljše cele zbirke ter so se uprizarjale po skoraj vseh ljudskih odrih mnogokrat. Na lastno pest je društvo izdalo in dalo natisniti dve večji igri: »**Andrej Hofer**« in »**V tem znamenju boš zmagal**«. Izposojevalo je pa tudi društvo iz svojega repertoarja razne igre na mnoge strani. Uprizorilo je društvo tekom desetih let sledeče igre:

1. **Lurška pastirica** – igrokaz v 5 dej. (dvakrat)
2. **Smrt Marije Device** – igrokaz v 3 dej. (dvakrat)
3. **Pravica se je izkazala** – burka v 2 dej. (dvakrat)
4. **Na betlehemskih poljanah** – božična igra v 3 dej. (dvakrat)
5. **Dr. Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček** – veseloigra v 2 dej.
6. **Sv. Elizabeta, dež. grofica Turingiška**[15] – igrokaz v 5 dej.
7. **Večna mladost in večna lepota** – igrokaz v 3 dej. (dvakrat)
8. **Poštna skrivnost ali začarano pismo** – burka v 1 dej.

[15] Glej opombo 4.

9. **Pri popoldanski kavi** – veseloigra v 1 dej.
10. **Don Manuel ali Ave Maria** – igrokaz v 3 dej. (dvakrat)
11. **Sv. Neža** – igrokaz v 3 dej.
12. **Vesela deteljica ali kratkočasni zapor** – veseloigra v 3 dej.
13. **Pastirji in kralji** – velika božična igra s petjem v 3 dej. (dvakrat)
14. **Trije tički** – burka v 2 dej. (dvakrat)
15. **Moč resnice in pravice** ali **Andrija Grča** – ljudska igra v 4 dej. (dvakrat)
16. **Kdo more zato, če res je tako?** – veseloigra
17. **Zorati se mora** – izvirna burka s petjem v 2 dej.
18. **Roparji pri Mariji Kulmski** – igrokaz v 5 dej.
19. **V božični noči** – igrokaz v 3 dej.
20. **Krčmar Pri zvitem rogu** – burka
21. **Vestalka** – žaloigra v 5 dej.
22. **Tihotapci** – narodna igra v 5 dej.
23. **Vaški skopuh** – žaloigra
24. **Mlinar in njegova hči** – žaloigra v 5 dej.
25. **Revček Andrejček** – narodna igra v 5 dej.
26. **Rudeči nosovi** – burka
27. **Martin Krpan** – narodna igra s petjem v 5 dej. (dvakrat)
28. **Andrej Hofer** – zgodovinska igra v 5 dej. (dvakrat)
29. **Don Fernando, strah Asturije** – igrokaz v 4 dej.
30. **Repoštev, gorski duh** – čarobna burka v 5 dej.
31. **Izgubljeni sin** – svetopisemska igra v 5 dej. (dvakrat)
32. **Satan** – igrokaz v 1 dej.
33. **Rokovnjači** – narodna igra s petjem v 5 dej. (dvakrat)
34. **Sinovo maščevanje** – igrokaz v 3 dej.
35. **Fabijola in Neža** – igrokaz v 4 dej.
36. **Vaški pohajač** – igrokaz v 3 dej.
37. **Ne kliči vraga** – burka
38. **Tri sestre** – veseloigra v 3 dej.
39. **Kovačev študent** – spevoigra v 3 dej.
40. **Prepirljiva soseda** – veseloigra
41. **Bogata teta** – veseloigra v 3 dej.
42. **Brez domovine** – romantičen igrokaz s petjem v 3 dej.
43. **Ponočna čuvaja** – burka v 2 dej.
44. **Stari in mladi** – narodna igra v 4 dej.
45. **Dimež** – narodna igra s petjem v 6 slikah
46. **Čarovnica s Pohorja** – božična igra s petjem v 5 slikah
47. **Vrban Smukova ženitev** – burka v 3 dej.
48. **V znamenju križa** – velika zgodovinska igra v 5 dej. (dvakrat)
49. **Ljudmila** – igrokaz v 5 dej.
50. **Lumpacij vagabund** – čarobna burka v 3 dej.
51. **Nedolžnost preganjana in poveličana** – igrokaz v 5 dej.
52. **V tem znamenju boš zmagal** – velika zgodovinska igra v 5 dej.

53. **V ječi** – burka v 2 dej.
54. **Angel miru** – igrokaz v 3 dej.
55. **Kaznjenčev sin** – igrokaz s petjem v 5 dej.
56. **Zmaga ljubezni** – božična igra v 3 dej.
57. **Teta iz Amerike** – burka v 3 dej.
58. **Drzni zrakoplovec** – burka
59. **Klavdija Prokula** – pasijonska igra v 3 dej.
60. **Naša kri** – narodna igra v 5 dej.

Poleg teh večjih predstav je bilo uprizorjenih še mnogo kupletov, živih slik itd.

Predstave so se vršile dostojno, prav dobro, nekatere so uspele izvrstno. Stari oder v pritličju župnišča je bil res nekako tesen, a vendar smo mogli uprizoriti na njem igre velikega obsega. Tem lažje se je dramatika razvila na novem, krasnem odru v »domu«, ki razpolaga s kakimi 20 spremembami. Karbidna luč se je obnesla. Društvo je skrbelo za izborne kostume. Igralcev smo imeli precejšnje število in mnogo igralk: več oseb izmed teh so znali svoje vloge naravnost izvrstno izvajati. Ni čuda, da je Mekinjski oder slovel ter da so k našim predstavam radi zahajali ljudje iz Kamnika, Nevelj, Stranj, Tunjic, Šmarce, večkrat celo iz Doba, Domžal, Ljubljane itd. Obisk je bil zadovoljiv; večkrat so bili prostori prenapolnjeni. Pač najkrasnejša je bila veličastna predstava izza časa Nerona: »**V znamenju križa**«. Nastopilo je nad 50 oseb v krasnih kostumih. Igra je dvakrat napolnila dvorano ter vzbujala splošno priznanje.

Slika 5: Igra V znamenju križa. Od leve: Cecilija Heybal roj. Matičič (iz Kamnika, v Mekinjah je režirala in med I. svetovno vojno orglala) kot Neronova žena, Niko Loboda (mekinjski organist) kot Neron, Franc Iskra (Vorančev, potem Cofov) kot rimski poveljnik, Ivana Krt por. Iskra (Delovčeva, potem Cofova)
Vir: Tone Iskra

Poleg iger je gojilo društvo petje in tamburanje. Tamburaški zbor, broječ včasih 12, 15 do 20 oseb, je posebno v prvih letih slovel; znali so fantje v onih časih do 50 komadov, med njimi mnogo težkih. Društvo je razpolagalo tudi z močnim moškim zborom, broječim 15 do 18 pevcev. Izvajali so tudi težke, velike zbore. Moški zbor je slovel naokoli. Znani so bili naši močni basisti. Veliko zaslug za razvoj dramatike ter pevskih zborov in tamburaškega kluba »Planinka« sta imela organista Pavel Jerman in Nikolaj Loboda. Prvi je napravil podlago, drugi je nadaljeval njegovo delo. Oba, posebno Loboda, sta bila izvrstna pevca; Lobodov glas je bil redko lep; splošno so ga občudovali. Oba, posebno Loboda, sta bila domača na odru. Loboda je navadno igral fino, krasno, z občutkom. Pač malo mu jih bi bilo kos na diletantskih odrih. Za garderobo in priredbe je vrlo pomagala z veliko požrtvovalnostjo župnikova sestra Marija Rihar. Po večini je oskrbovala garderobo sama. Koliko napora n. p. je bilo pri velikih igrah, predno so bili v redu vsi kostumi, po katerih so se naše prireditve odlikovale!

To bi bil v kratkih potezah obris delovanja društva v minulih 10 letih. Seveda brez pomanjkljivosti ni bilo. A truda in dela je bilo mnogo. Bog naj povrne vsem, posebno igralcem, pevcem, tamburašem obilni trud!« (I, 161—163)

Poleg tega je društvo negovalo tudi telovadni odsek Orel. Njegovi člani so se zbirali k telovadbi, prostim vajam in fantovskim večerom s predavanji.

Leta 1914 se je začela Prva svetovna vojna in za nekaj let ohromila kulturno dejavnost v župniji. Veliko sodelavcev in članov Izobraževalnega društva je moralo k vojakom. Društveni dom, mežnarijo, šolo, Katreževo hišo in Kurhaus je vojna komisija najprej (30. oktobra 1914) vzela za stanovanje za rekrute 97. pešpolka (iz Tržaške okolice itd.). 29. junija 1915 pa se je v vseh teh stavbah in še v samostanu nastanila vojna bolnica za okrog 400 bolnikov in ranjencev, vendar se jih je večinoma tukaj zdravilo od 200 do 300.

Med vojno, 3. maja 1916, je bila v Mekinjah birma. Birmoval je knezoškof Anton Bonaventura Jeglič in v svojem govoru pohvalil delovanje mekinjskega Izobraževalnega društva, telovadnega odseka Orel in društvenega delovanja »na gledališkem odru, ki je bil eden prvih na Kranjskem« (I, 172). Pohvalil je gradnjo društvenega doma in delovanje Marijinih družb. (I, 172)

Leta 1918 se je vojna počasi končevala in konec novembra so odšli še zadnji vojaki, ki so stražili Društveni dom. (I, 189)

KULTURNO DOGAJANJE V MEKINJAH MED OBEMA VOJNAMA

Po podpisu premirja 11. novembra 1918 se je prva svetovna vojna uradno končala.

Z združitvijo oziroma »ujedinjenjem« Slovencev, Hrvatov in Srbov je bila 1. decembra 1918 ustanovljena Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev (Kraljevina SHS). Uresničila so se prizadevanja južnoslovanskih narodov po enotni državi, ki so se odražala v številnih zborovanjih že pred koncem prve svetovne vojne.

Slika 6: Razglednica z zborovanja v Ljubljani v podporo ustanovitvi Jugoslavije
Vir: dr. Pavle Gmeiner

Kulturna dejavnost se je na nek način začela že proti koncu vojne. Po zapisu v spominski knjigi Anice Hočevar naj bi na pustno nedeljo 1918 uprizorili igro **Moč uniforme**, v kateri naj bi ona odigrala odločno županjo. V zapisu piše:

»Za mater si županjo bila,
obupno Agata je roke vila
in vsi pod stoli so čepeli,
kot bi bli norci obnemeli.
Ker Majer – ta prestrašeni agent
z Agato se je sukal kakor šment.
Na mestu le ti si še ostala,
dasi čudakov teh se tudi bala,
pač, nekdo je bil tudi miren
ki pisal se je – Blažek Cvirn.«[16]

Že 8. decembra 1918 je imelo Slovensko izobraževalno društvo iz Mekinj svoje prvo srečanje po vojni. Na njem sta predavala profesor Sušnik in dr. Šubelj. Po štirih letih, ko je vojska uporabljala Dom za bolnico, je bila zgradba zelo poškodovana. V dneh po prvem sestanku so dekleta Dom očistila in ga pripravila za prvotno dejavnost. (I, 189)[17]

Izobraževalno društvo je takoj začelo pridno delati in igralci so že januarja 1919 stopili na oder z igro **Tihotapci**. Ob tej priliki je imel slovesen in navdušujoč nagovor dolgoletni župnik in

[16] Spominska knjiga Anice Hočevar poročene Gmeiner, arhiv: dr. Pavle Gmeiner.
[17] Spominska knjiga fare mekinske (I. župnijska kronika). Ob besedilu jo navajam v obliki (I, str.).

pobudnik Izobraževalnega društva Franc Rihar. Vzpodbujal je ljudi za obnovitev društvenega delovanja.

Mesec dni zatem, 28. februarja 1919, je po kratkotrajni, a hudi bolezni župnik Franc Rihar umrl. V Mekinjah je služboval 25 let in 5 mesecev. Svoje življenje je popolnoma posvetil delu v župniji in v Izobraževalnem društvu.

Po njegovi smrti je bil do prihoda novega župnika za upravitelja župnije imenovan Leopold Rihar, župnik v Nevljah in brat prejšnjega župnika. V tem času je Izobraževalno društvo 27. aprila 1919 pripravilo igri **Štempihar** in **Čašica kave**, 15. junija 1919 pa igro **Veriga**, ki so jo ponovili 29. junija. (I, 197)

2. julija 1919 je v Mekinje prišel novi župnik Viktor Čadež, ki je pokojnega župnika Franca Riharja nadomestil pri župnijskem in družbenem delu.

Dekliška Marijina družba je 15. avgusta 1919 praznovala 20-letnico obstoja s prireditvijo v Društvenem domu, ki je s petjem, govorom in igro **Večna mladost in večna lepota** trajala skoraj štiri ure. (I, 198)

Fantovska Marijina družba pa je svojo 20-letnico obstoja praznovala 9. novembra 1919 prav tako s prireditvijo v Društvenem domu. Najprej je društveni zbor zapel tri pesmi, potem je imel župnik Čadež slavnostni govor, za njim pa so fantje nastopili z igro **Sanje**. »Podučna igra je splošno prav ugajala. Tudi obisk je bil prav ugoden, četudi so isti čas v Kamniku imeli tudi društveno prireditev,« je zapisal župnik Čadež v I. župnijski kroniki. (I, 199)

Poleg telovadbe in kulturnih prireditev je Izobraževalno društvo prirejalo v Domu tudi različna predavanja. 16. novembra 1919 je na primer predaval živinozdravnik Černe iz Ljubljane o zdravljenju živine. (I, 199)

V društvu je petje in igranje na tamburice brezplačno poučeval mekinjski nadučitelj Ivan Primožič. Štirinajst tamburašev – novincev je poučeval dvakrat na teden, enkrat na teden pa jim je župnik Čadež razlagal nauke iz Zlate knjige slovanskih Orlov.

Pred Božičem je 21. decembra 1919 Izobraževalno društvo uprizorilo narodno igro **Divji lovec**. (I, 199)

Novo leto so začeli z božičnico 1. januarja 1920 s pevskimi in tamburaškimi točkami ter božičnimi prizori. (I, 200)

8. februarja 1920 so člani Izobraževalnega društva v Domu priredili predpustnico. Odigrali so kuplet **Narobe svet** in dve burki: **Trije tički** in **Drzni zrakoplovec**, naraščaj tamburašev pa je nastopil z nekaj skladbami. (I, 200)

Naslednja gledališka predstava je bila igra **V znamenju križa**, ki so jo člani »dramatskega« odseka uprizorili 28. marca 1920 in ponovili 5. aprila 1920. Na ukaz knezoškofa Jegliča so igro ponovili še 25. aprila 1920 na čast vojnim ujetnikom iz mekinjske župnije, ki so se srečno vrnili

domov. Pred igro je bil zanje kratek nagovor. Gledalci so na vseh predstavah napolnili dvorano, čeprav je bila igra že uprizorjena pred približno osmimi leti. (I, 200, 201)

Občni zbor Izobraževalnega društva je bil 2. maja 1920. Za predsednika je bil spet izvoljen Jože Hočevar kot najzaslužnejši član[18]. Obenem je imel pater dr. Hugo Bren predavanje o komunizmu. (I, 202)

25. julija 1920 so katoliško misleči dijaki v Društvenem domu pred polnozasedeno dvorano odlično odigrali igro **Na Osojah**.[19] (I, 203)

26. septembra in 17. oktobra 1920 je imel župnik Čadež predavanji o svojem potovanju v Gradec, kamor je šel zaradi cerkvene električne napeljave.

Za šolsko leto 1920/21 je dobil nadučitelj Ivan Primožič študijski dopust za študij glasbe na konservatoriju. Nadomeščala ga je Armela Vremšak iz Kamnika kot že nekaj let med vojno.

24. oktobra 1920 je Izobraževalno društvo pred nabito polno dvorano uprizorilo narodno igro **Rokovnjači** in jo ponovilo 7. novembra 1920.

5. decembra 1920 so prvič priredili Miklavžev večer, ki je privabil v dvorano veliko obiskovalcev domačinov. Na sporedu so bile tamburaške točke, ena pesem moškega zbora in otroška igrica **Miklavž pride**. Zatem je prišel Miklavž s spremstvom in razdelil darila. S prostovoljnimi prispevki so zbrali 300 kron. (I, 204)

Leto 1921 je Izobraževalno društvo pričelo z gledališko predstavo. 2. januarja 1921 je uprizorilo veseloigro v treh dejanjih Antona Medveda **Na ogledih**.

Naslednji dogodek, 9. januarja 1921, je bilo predavanje frančiškana patra Bernarda Ambrožiča o tedanjem stanju v katoliški Cerkvi. 23. januarja 1921 pa je domači župnik Čadež predaval o svojem romanju leta 1903 na Trsat in skozi Benetke k sv. Antonu v Padovo.

Tamburaši so večkrat nastopali na raznih prireditvah. Igrali so med odmori na gledaliških predstavah, na proslavah in prireditvah. Nastopili so tudi na zaključni prireditvi poučnega tečaja za fante v Kamniku januarja 1921.

Obiskovalci so spet napolnili dvorano Društvenega doma 30. januarja 1921na premieri veseloigre v petih dejanjih z naslovom **Babilon**. (I, 206, 207) Igro so z uspehom ponovili na belo nedeljo, 3. aprila 1921.

Posebnost predavanja duhovnega svetnika Avgusta Šinkovca o potovanju iz Trsta v Jeruzalem 20. februarja 1921 so bile skioptične slike[20]. To je bilo prvo tovrstno predavanje v Mekinjah.

Igro **Mala pevka** v petih dejanjih s pevskimi točkami je Izobraževalno društvo uprizorilo 13. marca 1921.

[18] Ni zapisano, kdaj je nasledil župnika Riharja, ali šele po njegovi smrti ali prej.
[19] V Župnijski kroniki ni podatka od kod so dijaki bili.
[20] Skioptičen: nanašajoč se na projiciranje pobarvanih slik, narisanih na steklo (SSKJ, DZS, Ljubljana 1994)

Župnik Čadež je imel 17. aprila 1921 predavanje o surovosti in kako se je izogibati. Na občnem zboru Izobraževalnega društva konec aprila 1921, kjer so spet izvolili stari odbor, pa je frančiškan pater Bernard predaval o socializaciji.

Dramski odsek iz Hrušice pri Ljubljani je 15. maja 1921 gostoval v Mekinjah z dramo Franza Grillparzerja **Prababica**[21]. »Dvorana je bila polna, igranje na višku,« je zapisal župnik Čadež v Župnijsko kroniko. (I, 208)

V četrtek, 9. junija 1921, je bila v Mekinjah birma. Na predvečer, torej v sredo zvečer, je Izobraževalno društvo v Društvenem domu knezoškofu Jegliču na čast pripravilo kratko prireditev, na kateri sta mešani in moški zbor zapela nekaj pesmi, 24 tamburašev pa mu je izvrstno odigralo nekaj skladb. (I, 209)

9. oktobra 1921 je v Društvenem domu predaval župnik Viktor Čadež o Dantejevem potovanju skozi prvih pet krogov pekla, a je bila na predavanju precej slaba udeležba.

En teden zatem, 16. oktobra 1921, pa je Izobraževalno društvo uprizorilo narodno igro v treh dejanjih s petjem **Stari Flija**, ki je bila dobro obiskana, a nekoliko premalo naštudirana. Pred igro so tamburaši odigrali nekaj skladb. (I, 211)

Poučno predavanje o boleznih in kako se jih varovati je imel 27. novembra 1921 prior usmiljenih bratov Ksaver Zaman. (I, 212)

Slovensko katoliško izobraževalno društvo je 4. decembra 1921 predstavilo igro v petih dejanjih **Mlini pod zemljo**, ki je bila napisana samo za moške vloge. Čeprav je bila igra dobro odigrana, je bila udeležba gledalcev komaj srednja, ker je bila istočasno na sporedu tudi igra v Kamniku. (I, 212)

29. januarja 1922 je bila v Domu prireditev Izobraževalnega društva, ki so jo pripravili otroci pod vodstvom organistke Terezije Čadež. Odigrali so več kratkih prizorov, od katerih je publika najbolj navdušeno sprejela kuplet **Vino in voda** ter tridejanko **Deklica s tamburico**. (I, 213)

V začetku decembra 1921 je hudo zbolel dolgoletni predsednik Izobraževalnega društva in njegov najprizadevnejši delavec Jožef Hočevar. Umrl je 4. februarja 1922. Vsi so žalovali za neutrudnim in požrtvovalnim predsednikom, ki je društvu žrtvoval ogromno svojega časa, dela in denarja. (I, 213)

Na belo nedeljo, 23. aprila 1922 popoldne, je Društvo uprizorilo ljudsko igro v štirih dejanjih **Stari in mladi** kamniškega pesnika Antona Medveda. Vse vstopnice so bile razprodane.

14. maja 1922 je imelo Izobraževalno društvo svoj redni letni občni zbor. O framasonstvu[22] je predaval duhovni svetnik A. Šinkovec. Tajnik društva je povedal, da je bilo v preteklem letu 218 članov. Za predsednika je bil namesto pokojnega Jožefa Hočevarja izvoljen župnik Viktor Čadež, v odbor pa so pritegnili nekaj mlajših članov. (I, 215, 216)

[21] Franz Grillparzer: Die Ahnfrau (http://de.wikipedia.org/wiki/Die_Ahnfrau, uporabljeno 27.7.2012)
[22] Prostozidarstvo.

Izobraževalno društvo je 11. junija 1922 pripravilo prireditev s tamburaškimi točkami in dvema burkama v enem dejanju: **Dobrodošli** in **Eno uro doktor**. (I, 216)

8. oktobra 1922 je imel župnik Čadež predavanje o različnosti jezikov in njihovi pisavi. (I, 217)

29. oktobra 1922 je Društvo uprizorilo kuplet **Trmasto dekle** in žaloigro v treh dejanjih **Brez domovine**. Pred prireditvijo in med odmori je igral tamburaški zbor. Igro so ponovili 12. novembra 1922 v korist Gosposvetskemu zvonu (za preganjane koroške Slovence). Prodali so polovico vseh vstopnic in poslali na Koroško 800 kron. (I, 217)

Na Silvestrovo, 31. decembra 1922, so fantje pripravili tridejanko **V božični noči**, a je bila zaradi dežja slabo obiskana.

Prva igra v letu 1923 je bila na svečnico, 2. februarja 1923, in sicer burka v štirih dejanjih z naslovom **Ulica številka 15**. Gledalci so popolnoma napolnili dvorano, tako da nekateri sploh niso dobili vstopnic. Tudi ponovitev je lepo uspela in privabila številno občinstvo.

Naslednjo igro so odigrali 19. marca 1923. Drama v petih dejanjih **Rešenik** je bila povzeta po Ben Hurju in je navdušila gledalce v prepolni dvorani. (I, 221)

Na mekinjskem odru so na belo nedeljo, 8. aprila 1923, gostovali igralci iz Trnovega v Ljubljani s komedijo **Revizor**. (I, 222)

Izobraževalno društvo je imelo redni letni občni zbor 6. maja 1923. Duhovni svetnik A. Šinkovec je predaval o tem, kakšne naj bi bile naše družine. Ob istem času je bila v Kamniku igra za nove zvonove za frančiškansko cerkev, zato je bilo predavanje slabo obiskano. Društvo je imelo v zadnjem letu 221 članov. Za novega predsednika društva je bil izvoljen Franc Hočevar (I, 224).

Nadučitelju Primožiču liberalna vlada ni več odobrila študijskega dopusta, zato se je vrnil domov in v šolskem letu 1922/23 že prevzel svoje dolžnosti. Dva letnika konzervatorija za glasbo je končal z odličnim uspehom. (I, 225) Kasneje so ga postavili za šolskega nadzornika. Te obveznosti je bil razrešen konec leta 1924. (II,1)

Leta 1923 je Slovensko katoliško izobraževalno društvo že praznovalo dvajsetletnico obstoja. Imelo je bogato knjižnico, v kraju pa je bilo tudi več naročnikov raznih časopisov in listov. Pohvalilo se je lahko s številnimi gledališkimi predstavami, predavanji in pevskimi ter tamburaškimi nastopi, čeprav štiri leta med vojno ni moglo delovati.

Šestdesetim naslovom iger se je pridružilo sedemindvajset novih, imeli pa so tudi enajst poučnih predavanj. V Mekinjah je poleg domačih prireditev gostovalo nekaj drugih gledaliških skupin.

V tem času so priredili prvo prireditev za Miklavžev večer in prvo predavanje s skioptičnimi slikami.

15. avgusta 1923 so v Mekinjah gostovale salezijanske sotrudnice z igro **Goslarica naše ljube Gospe**. Gostje so svoj zaslužek namenile mladinskemu domu na Kodeljevem pri Ljubljani. (I, 225)

28. oktobra 1923 je Izobraževalno društvo uprizorilo burko **Veleturist** v treh dejanjih. Prodali so vse vstopnice, razen ene.

18. novembra 1923 je župnik Viktor Čadež predaval o Dantejevem potovanju skozi pekel od 6. do 9. kroga. Predavanja se je udeležilo več ljudi kot prvega na to temo. 2. decembra 1923 pa je predaval o nastanku in vzrokih duševnih bolezni, ki se ga je udeležilo kakih 50 ljudi[23]. (I, 227)

25. novembra 1923, na zadnjo pobinkoštno nedeljo oziroma zadnjo nedeljo pred adventom, ki so jo imenovali »potrkana nedelja« je Izobraževalno društvo priredilo zabavni večer pri pogrnjenih mizah. Moški, mešani in tamburaški zbor pod vodstvom Ivana Primožiča so nastopili z nekaj točkami. Potem so igralci odigrali kuplet **Kavarica** ter prizor **Kmet in fotograf**. Na srečelovu je bilo 160 dobitkov, na sporedu pa je bila tudi šaljiva pošta in ameriški zapor. Dvorana je bila ves čas polna, čeprav so bile poti slabe. Prireditev je izobraževalnemu društvu prinesla 40000 kron. (I, 227)

20. januarja 1924 je društvo ponovilo burko **Babilon**, ki so jo že igrali leta 1921in gledalci so spet napolnili dvorano. (I, 228)

17. februarja 1924 je župnik Čadež predaval o svojem romanju v Betlehem.

Dohodek od prireditve, ki so jo 24. februarja 1924 v Mekinjah pripravili invalidi iz Ljubljane, je bil namenjen vojnim invalidom. Na njej so najprej zapeli tri pesmi, potem pa zaigrali tri igrice: **Nemški ne znajo**, **Raztresenca** in **Kmet in fotograf**. (I, 230)

O svojem romanju v Jeruzalem leta 1910 je predaval župnik Viktor Čadež 30. marca 1924.

25. maja 1924 pa je imel Leopold Puhar v Domu dvoje protialkoholnih predavanj za šolske otroke in mladino. Svoje poučno predavanje je podkrepil s skioptičnimi slikami. (I, 230)

Število članov Slovenskega izobraževalnega društva Mekinje se je v zadnjem letu dvignilo na 227 članov. Za predsednika društva je bil ponovno izvoljen Franc Hočevar. (I, 231)

20. julija 1924 je kamniška podružnica dijaške zveze priredila v Mekinjah igro **Duše**, ki jo je napisal Petrovič. Med odmori so peli in igrali na pianino. Vstopnice so bile razprodane. (I, 232)

28. septembra 1924 so v Mekinjah ponovno gostovali invalidi iz Ljubljane. Tokrat so uprizorili burko v treh dejanjih **Svatba Krečinskega**. Prodali so polovico vstopnic. (I, 235)

Za 26. oktobra 1924 je bila napovedana igra Veriga, a je eden od glavnih igralcev odšel v Francijo za zaslužkom kot še nekaj drugih fantov iz župnije , zato je igra odpadla. Namesto tega je imel domači župnik Čadež predavanje o prehladu in kako se ga varovati. (I, 235)

[23] Župnik v Župnijski kroniki pri tem napiše, da je bila udeležba bolj pičla. (227)

Na zadnjo pobinkoštno oziroma potrkano nedeljo, 23. novembra 1924, je izobraževalno društvo priredilo zabavni večer. Pod vodstvom Ivana Primožiča sta moški in mešani zbor zapela nekaj pesmi, tamburaški zbor pa je odigral nekaj skladb. Igralci so zaigrali dve kratki enodejanki: **Vedež** in **Dve teti** ter kuplet **Dve branjevki**. Priredili so srečelov s 170 podarjenimi dobitki. Obiskovalci so bili večinoma iz Kamnika in okolice, domačinov je bilo bolj malo. (II, 2)[24]

O Lurdu in lurških čudežih je imel 28. decembra 1924 gospod Tomažič, župnik iz Selc, skioptično predavanje. Ob tem je pokazal več kot 60 barvnih slik. (II, 3)

Domači župnik Čadež je 25. januarja 1925 predaval o zvezdoslovju, oddaljenosti zvezd, sončnem in luninem mrku, o spremembah na luni in drugo. Predavanje je pritegnilo kar precej poslušalcev. (II, 4)

Pred skoraj polno dvorano je v nedeljo, 15. februarja 1925, Izobraževalno društvo odigralo Meškovo tridejanko **Pri Hrastovih**. Besedilo so nekoliko okrajšali. (II, 6)

1. marca 1925 je izobraževalno društvo pripravilo dve igri: **Dve teti** za ženske vloge in **Repoštev** za moške vloge. Zanimanja za igri ni bilo veliko, saj so prodali le nekaj nad polovico vstopnic. (II, 7)

Ljudi je precej pritegnilo predavanje domačega župnika Čadeža 25. marca 1925 o brezžični telegrafiji in radio-telefoniji. (II, 8)

Lepo pomladansko vreme je bilo vzrok, da si ljudje niso prišli ogledat igre **Fernando, strah Asturije** v treh dejanjih in enodejanke **Zdaj gre sem, zdaj pa tja**, ki so ju uprizorili mekinjski fantje 5. aprila 1925. (II, 8)

Že 26. aprila 1925 je bila na sporedu nova igra, in sicer igra **Dom**, ki jo je napisal Janez Jalen. Tokrat je bila dvorana skoraj razprodana. (II, 9)

10. maja 1925 je Viktor Čadež predaval o ruskem boljševizmu. (II, 10)

Izobraževalno društvo je na čast svojemu dolgoletnemu predsedniku, pokojnemu Jožetu Hočevarju dalo izdelati njegov portret domačinu, slikarju Mihu Malešu, ki je bil takrat v Pragi. Ob odkritju slike 21. junija 1925 je društvo pripravilo spominsko slovesnost. Pred njo je moški zbor na grobu zapel nekaj žalostink, potem pa se je slovesnost nadaljevala v Domu. Po odkritju slike je hčerka mekinjskega župana Franca Iskra deklamirala pesem, ki jo je za to priložnost napisal župnik Viktor Čadež[25]:

[24] Kronika od l. 1924 (nov.) naprej (II. župnijska kronika oz. II. kronika). Ob besedilu jo navajam v obliki (II, str.).

[25] Spominski zvezek rodbine Hočevar, v katerega je sestra Jožefa Hočevarja, ki je kot redovnica Dominika živela v Škofji Loki, lepila razne izrezke, osmrtnice in drugo, hrani Jože Hočevar.

Pozdravljeni, premili bratje,
pozdravljene sestre tu zbrane!
Prišli ste k nam kot dragi svatje
v prostore prazniške dvorane.

Pa kaj vas sem je privabilo,
naj vprašam vas: odgovorite!
Mar prišli ste na razvedrilo,
da z nami skup se veselite?

Ah, žal, da ne. Spomin slaviti
nekoga hočete, ki stavil
si v srcih je pomnik sloviti;
kot bi kipar ga ne napravil.

Zastonj bi v krdelu učenjakov
njegovo bi ime iskali,
u vrstah svetnih mogočnjakov
bi tudi njega ne zaznali.

In vendar z velikim ponosom
oziramo se vanj, časteči
mladeniča po letih, z zanosom
moža v njem vidimo čudeči.

Življenje mu ni bilo praznik;
le delavnik u božji službi
in službi vseh, ki jim trpljenje
po moči lajšal je u družbi.

Za bližnjega moči je rabil,
življenje žrtvoval za druge,
na enega je le pozabil:
nasé – v skrbeh za druge.

Kar domovina je rodila
otrok pretekla vsa stoletja,
najboljših enega zgubila
v pomladnega je dobi cvetja.

Kdo bil bi ta, ki naše fare
ponos je in največja dika?
Hočevar Jože je, kot tale
ovenčana ga kaže slika.

Izobražev. društvo v Mekinjah
priredi
v nedeljo 21. junija 1925 ob ½ 4. uri pop.

SLAVNOSTNO AKADEMIJO

na čast svojemu bivšemu predsedniku
† Jožef-u Hočevar.

SPORED:

1. Odkritje slike slavljenčeve in deklamacija.
2. Domovina. Jad-ansko morje. Poje moški zbor.
3. Tamburaške točke.
4. Slavnostni govor. Govori župnik V. Čadež.
5. GARCIA MORENO.
Igra v petih dejanjih.

OSEBE:

Don Gabrijel Garcia Moreno, predsednik republike Ekvador.
Gabrielito, njegov sin.
Tajnik Morenov.
Nun, Morenov služabnik.
Rafael Perez, katoliški časnikar.
Ignacio, njegov prijatelj.
General. Redovnik.
Polanko, advokat. Rajo, sedlar. Andrada. Kampucano. Pedro. Diego. Levi, jud. Vsi framasoni-zarotniki.
Poslanec republike Perù.
Sluga. Vojak. Dva delavca. Dijak. Ustaš.
Godi se l. 1875.

VSTOPNINA: Sedeži I. à 6 Din., sedeži II. á 5 Din., galerija (za ženske) à 4 Din., stojišča à 3 Din.

Predprodaja vstopnic v tiafiki Balantič na Glavnem trgu v Kamniku in pred vprizoritvijo pri blagajni.

Zatem je moški pevski zbor zapel dve pesmi: Domovina in Jadransko morje. Tamburaški zbor je nastopil s tremi točkami, potem pa je imel župnik Viktor Čadež govor na čast slavljencu. V počastitev pokojnemu Jožetu Hočevarju so moški zaigrali žaloigro **Garcia Moreno**. [26]

Občni zbor Izobraževalnega društva je bil 28. junija 1925. Za predsednika so ponovno izvolili Franca Hočevarja iz Mekinj št.14. Na občnem zboru je imel duhovni svetnik Avgust Šinkovec predavanje o cerkvi sv. Petra v Rimu. (II, 12)

V začetku septembra so prenovili Društveni dom. Dvorano so prebelili in prebarvali okna, vrata in galerijo.

Župnik Čadež je imel 18. oktobra 1925 predavanje o Rimu in Padovi, ki ga je popestril s skioptičnimi slikami. En dan zatem je župnik ponovil svoje predavanje v Kamniškem domu. (II, 13)

25. oktobra 1925 je imelo izobraževalno društvo predstavo, na kateri so odigrali dve igri: tridejanko **Pri kapelici** in prizor **Satan ali boj za dušo**. Prodali so skoraj vse karte in igrali precej dobro. (II, 13)

Zadnjo nedeljo pred adventom, 22. novembra 1925, je društvo pripravilo zabavni večer ob pogrnjenih mizah. Na sporedu je bilo nekaj pesmi, ki jih je zapel moški zbor, fantje so odigrali komično igro **Rdeči nosovi**, na sporedu pa je bil tudi kuplet **Vino in voda**. (II, 15)

Predavanja o jetiki 6. decembra 1925, ki ga je imel domači župnik Čadež, se je udeležilo okrog 30 ljudi, kar je bilo po njegovih besedah »prav slaba udeležba«. (II, 15)

Na novo leto, 1. januarja 1926, je izobraževalno društvo priredilo igro s petjem z naslovom **Revček Andrejček** v petih dejanjih. Med igro (malo čez sedmo uro zvečer) je bil potres, ki je trajal kakšne tri sekunde. Med ljudmi v vasi je povzročil precej strahu, a k sreči nobene škode, v Domu pa ga sploh niso čutili, ker so ravno takrat umetno uprizarjali vihar. (II, 16)

Že konec meseca, 31. januarja 1926, je Društvo uprizorilo novo igro, in sicer rusko veseloigro v treh dejanjih **Težke ribe**. Kljub slabim potem se je predstave udeležilo precej gledalcev, tako da so prodali nekaj čez polovico vstopnic. (II, 16)

Župnik Čadež je imel 21. februarja 1926 v Društvenem domu predavanje o pomembnosti zraka in njegovem pomenu za ohranjanje zdravja. (II, 17)

Domžalski gasilci so 28. februarja 1926 v Mekinjah uprizorili Finžgarjevo igro **Razvalina življenja**. (II, 17)

25. marca 1926 je bil v Društvenem domu v Kamniku koncert zborov kamniškega pevskega okrožja. Skupaj z drugimi so nastopili mekinjski tamburaši, moški pevski zbor pa je nastopil z dvema pesmima: Oj, Doberdob in Oj, ta soldaški boben. Izmed vseh točk je bil najbolje sprejet

[26] II. župnijska kronika, 12; Spominski zvezek, arhiv Jožef Hočevar.

Oj, Doberdob. (II, 18) O koncertu je objavil poročilo Viktorja Čadeža tudi časnik Slovenec, aprila 1926.[27]

Nadučitelj Primožič je v sezoni 1925/26 do koncerta v Kamniku za plačilo poučeval petje, malo pred Božičem pa je domači župnik Čadež začel na novo poučevati igranje na tamburico okrog 15 fantov. V začetku so na vaje hodili z veliko vnemo. (II, 19)

Leta 1926 so v Sloveniji prvič priredili proslave v počastitev materinskega dneva, 25. marca. Mekinjsko izobraževalno društvo je pripravilo prireditev na cvetno nedeljo, 28. marca 1926, po večernicah. Najprej je šolska deklica deklamirala pesem, potem pa je imel domači župnik Čadež primeren nagovor. (II, 18)

Občni zbor Izobraževalnega društva je bil 25. aprila 1926. Izvoljen je bil stari odbor s predsednikom Francem Hočevarjem na čelu. Vseh članov je bilo že 233. Po občnem zboru je imel Viktor Čadež predavanje o zvezdoslovju. (II, 18,19)

Potem pol leta ni bilo nobenih prireditev. Naslednji dogodek je bilo predavanje o jetiki, ki ga je 14. novembra 1926 pripravil Higienski zavod iz Ljubljane v Društvenem domu. Pred polno dvorano je predaval zdravnik dr. Hribar. Predavanje je bilo spremljano s filmskimi posnetki. (II, 25)

8. decembra 1926 je župnik Čadež predaval o svojem potovanju v Neapelj, Pompeje in na Vezuv in svoje predavanje popestril s skioptičnimi slikami. Predavanje je ponovil še v Kamniku 14. decembra 1926 zvečer. (II, 25)

Na Miklavžev večer, 5. decembra 1926, so fantje uprizorili igro **Dimež**, kjer nastopa do 30 oseb in se deloma dogaja v Mekinjah. Vstopnice so bile skoraj vse razprodane. (II, 25)

30. januarja 1927 je izobraževalno društvo odigralo Schillerjevo dramo **Razbojniki** v petih dejanjih in desetih slikah. Igra je trajala pet ur. Igralci so izvrstno naštudirali vloge in razprodane so bile vse vstopnice. Igro so ponovili na svečnico, 2. februarja 1927, a tokrat je bil obisk predstave precej majhen. (II, 27)

20. februarja 1927 je bila na sporedu Molièrova komedija **Namišljeni bolnik**. Igra je bila odlično odigrana, a žal je bil obisk majhen, ker ni bilo zadosti reklame. (II, 27)

Predavanje iz zvezdoslovja je imel 27. marca 1927 pater dr. Gracijan Heric in ga obogatil z okoli 50 skioptičnimi slikami. Pred predavanjem so prvikrat nastopili novi tamburaši skupaj z nekaterimi starejšimi pod vodstvom župnika, ki jih je učil dve zimi. Obiskovalcev je bilo veliko. (II, 29)

1. maja 1927 je Izobraževalno društvo odigralo veseloigro v štirih dejanjih **Danes bomo tiči**, ki jo je napisal Dunajčan J. Nestroy. Nekatere vloge so bile izvrstno odigrane. Obisk je bil velik, saj so prodali vse sedeže, ostalo je le nekaj stojišč. (II, 29)

[27] Slovenec, april 1926. Odrezek članka se nahaja v I. kroniki na str. 85.

Občni zbor Izobraževalnega društva je bil 15. maja 1927 popoldne po šmarnicah. Izvolili so nekaj novih članov odbora, predsednik pa je ostal Franc Hočevar. Članov je bilo 178. Ob tej priliki je bilo tudi skioptično predavanje o slovenskih planinah, ki ga je imel p. Beneš Krakar iz Kamnika. Pokazal je 131 večinoma barvnih slik. Udeležba je bila precej slaba. Dohodek je predavatelj namenil za zidavo kapelice na Krvavcu. (II, 30)

Izobraževalno društvo je 9. oktobra 1927 ponovilo burko **Danes bomo tiči**. Sedeži so bili zasedeni. Izkupiček so namenili za spomenik padlim mekinjskim vojakom.

23. oktobra 1927 je imel župnik Čadež predavanje o hranilnicah in posojilnicah, a je bila slaba udeležba.

V korist spomenika padlim je Izobraževalno društvo 13. novembra 1927 priredilo zabavni večer. Moški zbor pod vodstvom nadučitelja Primožiča je zapel nekaj pesmi, potem so uprizorili enodejanko **Kakršen gospodar, tak sluga** in zapeli dva kupleta. Dvorana je bila skoraj ves čas polna. (II, 35)

Na prvo adventno nedeljo, 27. novembra 1927, je imel v Mekinjah predavanje župnik Tomažič s Sel o življenju in čudežih sv. Male Terezije. Ob tem je pokazal 96 skioptičnih slik. Dvorana je bila skoraj polna. Istočasno pa je na Selih predaval mekinjski župnik Čadež o svojem potovanju v Nemčijo leta 1911. (II, 36)

Invalidski dramatični odsek iz Ljubljane je 4. decembra 1927 popoldne v mekinjskem Društvenem domu za vojne invalide kamniškega okraja uprizoril tridejanko **Mrak** avtorja Petrovića. Igralci so dobro igrali, a je bilo prodanih samo tretjino vstopnic. (II, 36)

15. januarja 1928 so igralci mekinjskega izobraževalnega društva uprizorili tragedijo Antona Medveda **Za pravdo in srce**. Vse vstopnice so prodali, tako da je bila dvorana polna. Igralci so po večini dobro odigrali svoje vloge. (II, 38)

12. februarja 1928 je imel župnik Čadež skioptično predavanje o svojem potovanju skozi Nemčijo leta 1911, ki je pritegnilo okrog 100 obiskovalcev. Svoje predavanje je župnik ponovil v Kamniku 17. februarja 1928. (II, 38)

Jurčičevo igro **Deseti brat** je društvo uprizorilo 26. februarja 1928. Ker je bila istočasno igra tudi v Kamniku, je bilo prodanih le dve tretjini vstopnic. Igralci so igro dobro odigrali, le za peto dejanje se je videlo, da so imeli premalo vaj. (II, 38)

Občni zbor Izobraževalnega društva je bil 22. aprila 1928. Na začetku je župnik Viktor Čadež govoril o raznih delih pri domači župni cerkvi od leta 1855 do leta 1897. Na občnem zboru, ki se ga je udeležilo okrog 60 članov, je bil izvoljen stari odbor s predsednikom Francem Hočevarjem na čelu. Društvo je imelo 174 članov. (II, 39)

Slovensko katoliško izobraževalno društvo Mekinje se je sredi maja 1928 po zgledu podobnih društev po Sloveniji preimenovalo v **Prosvetno društvo Mekinje**. Predlog je bil dan že na občnem zboru, potrdil pa ga je veliki župan. Prvotna odločba o premoženju društva v primeru razpusta je ostala nespremenjena.

Prosvetno društvo je v nedeljo, 24. junija 1928, slovesno obhajalo 25-letnico obstoja. Istočasno je kamniško pevsko okrožje priredilo koncert. Po cerkvenem govoru župnika Tomažiča in petih litanijah se je slovesnost nadaljevala v Društvenem domu. Nastopili so moški in mešani zbori iz Stranj, Mengša, Kamnika, Mekinj in Nevelj, v skupnem nastopu pa so pod vodstvom okrožnega pevovodja nadučitelja Primožiča poleg teh petih nastopili še štirje zbori (iz Tunjic, Sel, Mekinj in Homca), ki posamezno niso nastopili. Najbolj mogočno so donele pesmi v skupnih nastopih, pa tudi posamezni zbori so se dobro izkazali. Po koncertu se je začela veselica na Cajnarjevem travniku pod domom, kjer je bilo postavljenih šest paviljonov. Pripravili so tudi srečelov s 300 dobitki. Vsa prireditev je zelo dobro uspela. (II, 41, 42)

Slika 8: Tamburaški zbor leta 1928. Na sliki so: 1 ali 2 – Tinetov, 3 – Angelca Plahutnik, 4 – Roza (Angela?) Gradišek, 5 – Frančiška Dolenc, 6 – Ivan Primožič, 7 – Ana Pirc (Podjed), 8 – Marija Trobevšek (Vogarjeva), 9 – Ela Potočnik, 10 – Vrhovnik Andrej, 11 - ? Golob (Tinetov), 12 – Johan Vrhovnik, 13 – Peter Gams, 14 – Franc Jeras, 15 – Peter Rak (Ukanov), 16 – Davorin Hočevar, 17 – Ciril Kranjc, 19 – Franc Hočevar, 20 – Janko Golob, 21 – Franc Legadič ?, 24 – Franc Koncilja, 25 – Bernard Butalič[28] .
Vir: Avguštin Ogrinec

[28] Po popisu na fotografiji je osebe prepoznal Avguštin Ogrinec.

Slika 9: Dramska skupina Prosvetnega društva Mekinje leta 1928. Od leve: sedijo: Frtičnikova Joži, Marija (Mici) Leskovec por. Iskra (maskerka), Marija (Minka) Butalič por. Bernot, Olga Kranjc por. Iskra, Mici Meze, Anica Meze (kasneje operna pevka); druga vrsta: Janez Golob, ?, ?, Franc Gams, Ciril Kranjc, Generoz (Rozi) Iskra, Julij Casagrande; zadnja vrsta: Davorin Hočevar (največji), Silvo Gams, Bernard Butalič, Egon Casagrande, Jaka Iskra, Jože Iskra, ?.[29]
Vir: Avguštin Ogrinec

Slika 10: Moški pevski zbor leta 1928. Na sliki so: 1 – Lojze Iskra, 2 – Franc Lukan (Martinovec), 3 – Franc Hočevar, 4 – Ivan Primožič, 5 – Franc Hočevar, 7 - Jože Iskra, 9 – Ciril Kranjc, 12 – Rozi Sitar, 13 – Franc Gams, 14 – Janez Golob (Tinetov), 18 – Jakob (Jaka) Iskra, 19 – Davorin Hočevar, 20 – Ciril Hočevar.[30]
Vir: Jožef Hočevar

[29] Osebe na sliki je prepoznal Avguštin Ogrinec.
[30] Po popisu na fotografiji je osebe prepoznal Avguštin Ogrinec.

Istega dne je bila v Kamniku otvoritev razstave Kamniškega Prosvetnega okrožja, kjer je bilo častno zastopano tudi Prosvetno društvo Mekinje. (II, 42)

Župnik Čadež je imel 14. oktobra 1928 predavanje o novi radijski postaji v Domžalah ter o vprašanju, kako si narediti radio-sprejemno postajo na detektor. Poslušat ga je prišlo približno 30 ljudi. (II, 43)

Prosvetno društvo je prevzelo skrb za spominsko ploščo padlim vojakom iz Mekinj v prvi svetovni vojni. Že oktobra in novembra 1927 so s prireditvami zbirali denar, potem pa so predsednik društva Franc Hočevar, tajnik Franc Koncilja in blagajnik Alojz Potočnik po vsej župniji pobirali darove za spomenik. Izdelavo so zaupali podjetju Feliks Toman iz Ljubljane. Naročili so ploščo iz švedskega granita, okrasje pa iz kraškega kamna. Ob odkritju plošče 21. oktobra 1928 je moški zbor zapel eno pesem, potem pa je domači župnik Viktor Čadež povedal nekaj besed o postavitvi spomenika in blagoslovil ploščo. Za tem je imel daljši slavnostni govor bivši kurat Fr. Bonač iz Ljubljane. Na slovesnost je prišlo zelo veliko ljudi, zlasti iz Kamnika. Po odkritju plošče je bila v društvenem domu igra **Mlinar in njegova hči**. Zbrani denar so namenili za pokritje stroškov, a je bila predstava slabo obiskana. (II, 44)

9. decembra 1928 je Prosvetno društvo uprizorilo igro v petih dejanjih **Lepa Vida** (ne Cankarjeva). Dvorana je bila skoraj razprodana, ob ponovitvi 30. decembra 1928, pa je prišlo le 41 gledalcev. (II, 52)

V nedeljo, 13. januarja 1929, je bil v Društvenem domu Mekinje predvajan film Žrtev spovedne molčečnosti, ki ga je razlagal župnik Tomažič s Sel. Vstopnice za sedeže so bile po 5 din, za stojišča pa po 2 din.

3. februarja 1929 je Prosvetno društvo uprizorilo dve burki: **Kmet Herod** in **Raztresenca**. Obisk je bil zaradi hudega mraza precej slab. (II, 53)

Na belo nedeljo, 7. aprila 1929, pa je bila na sporedu igra v petih dejanjih **Tolovaj Groga in njegove žrtve pri kapelici na Šmarni gori**. Zaradi iger v Kamniku in Stranjah je bil obisk v Mekinjah precej slab. (II, 55)

10. marca 1929 je po šestih letih odstopil dotedanji predsednik Prosvetnega društva Franc Hočevar. Za delovanje društva je imel veliko zaslug, za kar mu je občni zbor izrekel posebno zahvalo. Do občnega zbora je predsedstvo prevzel podpredsednik župnik Viktor Čadež, 21. aprila 1929 pa je bil na občnem zboru izvoljen nov predsednik Avguštin Ogrinec (po domače Plevel). Na koncu je imel predavanje o svojem romanju na Oljsko goro župnik Viktor Čadež. (II, 55)

Naslednje predavanje je imel župnik Čadež »ob priliki volitve v dramatični odsek Prosvetnega društva«. Predaval je o varčnosti. (II, 57)

Tradicionalni zabavni večer eno nedeljo pred adventom je Prosvetno društvo pripravilo 24. novembra 1929. Uprizorili so dve burki: **Čevljev ni** in **Fejst fant**. Organizirali so srečelov, na katerem je bilo prodanih 1400 srečk po 1 din.

Leto 1930 je Prosvetno društvo začelo z uprizoritvijo igre Manice Komanove v štirih dejanjih **Prisega opolnoči**, in sicer 19. januarja 1930. Vse vstopnice so bile razprodane, igralci pa so dobro igrali. (II, 61)

V torek, 25. marca 1930 je bilo v domu filmsko predavanje Ekspedicija na Mount Everest, ki ga je imel župnik Čadež. Obiskovalcev je bilo malo, tako da je društvo moralo še nekaj doplačati za kritje stroškov. (II, 61)

Na cvetno nedeljo, 13. aprila 1930, je Prosvetno društvo uprizorilo znamenito igro iz prvih krščanskih časov **V znamenju križa**, ki jo je zadnjič uprizorilo pred desetimi leti. Igro so ponovili na belo nedeljo, ko je v Mekinjah žegnanjska nedelja. Obakrat je bila prodana približno polovica vstopnic. Napoved za predstavo je bila objavljena tudi v Domoljubu 2. aprila 1930. (II, 62)

11. maja 1930 je na mekinjskem odru gostovala gledališka skupina Ljudski oder iz Ljubljane. Uprizorili so burko **Utopljenca**, ki so jo prav dobro odigrali. Vstopnice za sedeže so bile vse razprodane. Mekinjskemu društvu je ostalo malo manj kot 20 % dohodkov, ker so drugo prepustili gostom zaradi izgube, ki so jo imeli prejšnji večer v Kamniku. (II, 62)

Slika 11: Igra gostujočega Ljudskega odra iz Ljubljane Utopljenca
Vir: Jožef Hočevar

Prosvetno društvo je v letu 1930 priskrbelo nov zastor z okvirjem za skioptična predavanja, mizar Koncilja pa je naredil pet dvokrilnih lesenih zapor pri oknih, da so lahko dvorano zatemnili tudi podnevi. (II, 62)

Občni zbor Prosvetnega društva je bil 28. septembra 1930 po večernicah. Na njem je župnik Čadež predaval o svojem zadnjem potovanju v Francijo julija tega leta. Udeležencev občnega zbora je bilo okrog 30. Za predsednika so spet izvolili Avgusta Ogrinca. Prosvetno društvo je imelo v zadnjem letu 116 članov. (II, 65)

Zadnjo pobinkoštno oziroma zadnjo predadventno nedeljo, 23. novembra 1930, je prosvetno društvo priredilo zabavni večer z običajnim sporedom. Odigrali so burko **Teta na konju** in prodali 1700 srečk po 1 din. (II, 65)

28. decembra 1930 popoldne je imel mekinjski bogoslovec Karol Babnik skioptično predavanje o preganjanju kristjanov v Rusiji. Pred predavanjem je moški zbor zapel dve pesmi, ena od njih je bila staroslovenska pesem Na riekah vavilonskih. Bilo je precej obiskovalcev. Vabilo na predavanje je bilo objavljeno v Domoljubu[31], poleg tega pa še vabilo v društveno knjižnico: »Priporočamo bogato opremljeno društveno knjižnico, ki proti mali odškodnini vsako nedeljo popoldne po večernicah izposoja dobre knjige.«[32] (II, 66)

18. januarja 1931 je v Mekinjah gostoval Dramatični odsek iz Homca, ki je uprizoril Shakespearejevo igro **Sen kresne noči**. Vstopnice so bile skoraj vse razprodane in igralci so dobro podajali vloge. Domače društvo je dobilo 25 % od čistega dobička. (II, 68)

V nedeljo, 8. februarja 1931popoldne, je domače Prosvetno društvo uprizorilo dve burki: enodejanko **Ne kliči vraga** in tridejanko **V Ljubljano jo dajmo**. Obe sta bili dobro odigrani, obiskovalcev pa ni bilo veliko, ker je bila istočasno prireditev v Kamniku. (II, 68)

Finžgarjevo 60-letnico je Prosvetno društvo proslavljalo 22. februarja 1931. Po govoru domačega župnika Viktorja Čadeža, v katerem je predstavil Finžgarjev pomen za slovensko slovstvo, je sledilo župnikovo predavanje o svetem očetu in Vatikanu s filmskimi posnetki. Za predavatelja je bil sprva napovedan Vinko Zor, a je bil zadržan. Predavanje je bilo dobro sprejeto. (II, 69)

Čez štirinajst dni, 8. marca 1931, je društvo uprizorilo žaloigro v treh dejanjih z naslovom **Zmaga ljubezni**. Približno ena tretjina vstopnic je bila prodanih, igra pa je bila kljub temu, da je bila nekoliko dolgočasna, dobro podana. (II, 69)

22. marca 1931 je v Mekinjah gostovalo Prosvetno društvo iz Stranj z dramo **Divji lovec**. Gledalcev je bilo kar veliko in domačemu društvu je ostalo 25 % čistega dobička. (II, 69)

Med 12. februarjem in 26. marcem 1931 so bili ob četrtkih v Domu fantovski večeri, kjer so obravnavali knjigo o lepem vedenju, precej časa pa so namenili tudi učenju narodnih pesmi. (II, 70)

Na belo nedeljo, 12. aprila 1931, je Prosvetno društvo uprizorilo burko v treh dejanjih **Davek na samce**. Dve tretjini vstopnic je bilo prodanih, igralcem pa se je poznalo, da niso imeli zadosti vaj. (II, 70)

Na vnebohod, 14. maja 1931, je podmladek Rdečega križa iz osnovne šole Mekinje v Domu pripravil kratko predstavo. Na sporedu je bilo nekaj prizorčkov in igrica **Šivilja Klara**. (II, 78)

[31] Izrezek iz Domoljuba je prilepljen v II. župnijski kroniki na strani 66, a nima datuma.
[32] Isti izrezek iz Domoljuba kot v opombi 8.

3. avgusta 1931 je imelo Cerkveno pevsko društvo iz Stične izlet k sv. Primožu in je ob tej priložnosti gostovalo v Društvenem domu Mekinje z igro v treh dejanjih **Pri kapelici**, ki jo je napisal Kazimir Zakrajšek. Po igri je mešani zbor zapel še štiri pesmi. Izkupiček igre je bil slab, ker se je zaradi hudega deževja ljudje niso udeležili. (II, 82)

13. septembra 1931 je domače Prosvetno društvo uprizorilo opereto v treh dejanjih **Čevljar – baron**, ki so jo prevedli iz nemščine. Med številnimi obiskovalci je igra izzvala veliko smeha. Pred igro je mešani pevski zbor zapel dve pesmi, po igri pa še moški zbor tri pesmi v odlični izvedbi. Celotno prireditev je pripravil in vodil bogoslovec Karol Babnik. (II, 83)

Na nedeljo, 8. oktobra 1931, je bil občni zbor Prosvetnega društva. Izvolili so nov odbor. Predsednik društva je ostal Avguštin Ogrinec, podpredsednik pa župnik Čadež, nov tajnik je postal Franc Legedič, blagajnik pa Davorin Hočevar[33]. Prej je bil 8 let tajnik Franc Koncilja, blagajnik pa 12 let Alojz Potočnik. Na občnem zboru so se jima zahvalili za vestno opravljeno delo. V tem letu je bilo v društvu 117 članov, in sicer 53 moških in 64 žensk. (II, 83)

Žaloigro v petih dejanjih z naslovom **V valovih bolesti**, ki jo je napisal P. Bobnar iz župnije Šenčur, je Prosvetno društvo uprizorilo 13. decembra 1931. Igra je bila dobro odigrana in prav zadovoljivo obiskana. Trajala je tri ure in pol. (II, 85)[34]

Skioptično predavanje o Dantejevem potovanju skozi pekel, vice in nebesa je imel župnik Viktor Čadež v Društvenem domu 17. januarja 1932. Udeležilo se ga je kar precej obiskovalcev. Namišljeno potovanje je popestrilo 56 večinoma barvnih slik. Obenem so obiskovalci poslušali na gramofonski plošči tudi romanje Slovencev k Mariji Pomagaj na Brezje.[35] Cene vstopnic so bile: sedeži po 3 din, stojišča po 2 din, za otroke pa po 1 din. (II, 87) »Škoda, da nima prosvetno društvo lastnega skioptikona, ker bi bilo sicer lahko več takih predavanj.«[36]

Prosvetno društvo je konec januarja že stopilo pred gledalce z novo igro. Tokrat so se predstavili z burko v treh dejanjih **Zmešnjava na zmešnjavo**, ki so jo uprizorili 31. januarja 1932. Igra je bila zabavna, a je bilo zaradi istočasnih prireditev v Kamniku in Nevljah žal prodanih le eno tretjino vstopnic. (II, 87)

Šolski upravitelj Ivan Primožič je imel 28. februarja 1932 predavanje o sadjarstvu, ki se ga je udeležilo približno 20 mož in fantov. (II, 87)

Mekinjska učiteljica Antonija Albrecht je imela 13. marca 1932 v Društvenem domu skioptično predavanje o kolonijalni razstavi v Parizu leta 1931. Na zanimivem predavanju, ki je bilo srednje dobro obiskano, je pokazala 40 slik. (II, 87)

Na belo nedeljo, 3. aprila 1932, je prosvetno društvo ponovilo burko **Zmešnjava na zmešnjavo**, a obisk ni bil dosti večji kot na prvi predstavi. »Zdi se, da so gledališke igre zadnji

[33] Brat prejšnjih dveh predsednikov Franca in Jožefa Hočevar.
[34] Članek Razno. Domoljub, 10. 12. 1931. Članek je nalepljen v II. kroniki na strani 86.
[35] Članek Skioptično predavanje. Domoljub 13. 1. 1932. Članek je nalepljen v II. kroniki na strani 88.
[36] Naš list, marec 1932. Članek je nalepljen v II. kroniki na strani 88.

čas precej izgubile na privlačnosti,« ugotavlja župnik Viktor Čadež v II. župnijski kroniki. (II, 87)

29. maja 1932 je podmladek Rdečega križa iz osnovne šole Mekinje pripravil v Društvenem domu praznovanje materinskega dne. Poleg deklamacij in rajanja je bila na sporedu tudi igra **Prstan**, ki je bila objavljena v reviji Zvonček leta 1919. Obiskovalci so bili večinoma sorodniki nastopajočih. (II, 89)

28. avgusta 1932 je prosvetno društvo pripravilo koncert mešanega in moškega zbora ter enodejanko **Katrica in muzikant**. Koncert je pripravil bogoslovec Karol Babnik. V mešanem pevskem zboru je nastopilo 45 pevk in pevcev. Zapeli so 11 pesmi. Moška zasedba je bila nekoliko manjša, zbor je zapel 7 pesmi. Zbora sta odpela nekaj modernih in nekaj narodnih pesmi. Koncert je zelo dobro uspel, le veseloigra ni bila najbolje naštudirana. Vstopnice so bile kljub veliki vročini razprodane. (II, 92) V časniku Slovenec[37] je bila podana kritika koncerta: »Preteklo nedeljo je imel svoj prvi koncert novoustanovljeni zbor »Planinci[38]« v Mekinjah. Navadno je treba pri takih koncertih »zatisniti eno oko«, da se ljudem ne vzame korajže. Pri tem koncertu pa bi bilo to čisto nepotrebno, kajti izvajanje je bilo tako popolno, da bi delalo čast marsikateremu staremu zboru. Nekaj pesmic (morda začetne tri) je bilo sicer pod vplivom neobhodno potrebne treme, ves ostali program pa je bil popolnoma brezhibno izvajan. Tudi solisti so svojo nalogo rešili dobro, le škoda, da sopranistinja ni kaj več zapela. Pevovodja g. Babnik je z uspehom lahko nadvse zadovoljen, saj zbora, ki bi mu tako sledil, kot »Planinci«, ne bo zlepa našel. Pač pa bi ga rad opozoril, naj v bodoče naredi za bas oder in naj tako lepih in enotnih glasov, kakor so ravno basi, nikar tako ne »špara«. Vsem – g. pevovodji in pevcem iskreno čestitam in kličem: Le tako naprej! Morda se bomo le rešili enkrat naše pevske krize.«[39]

16. oktobra 1932 popoldne je imel župnik Viktor Čadež v Domu skioptično predavanje o sv. Antonu Padovanskem, spremljano s 50 lepimi barvnimi slikami. Po predavanju je bil občni zbor Prosvetnega društva. Za predsednika je bil pri prvi seji izvoljen Davorin Hočevar in stari odbor. Društvo je v tem letu štelo 94 članov. (II, 93)

11. decembra 1932 je Prosvetno društvo uprizorilo komedijo v treh dejanjih **Narodni poslanec**, ki jo je napisal Branislav Nušić, prevedel pa Fran Govekar. Igra je odlično uspela in glavni igralci so bili izvrstni. (II, 100)

Na svečnico, 2. februarja 1933, je v Mekinjah gostovalo Prosvetno društvo iz Šiške z Gogoljevo veseloigro **Ženitev**. Obiskovalcev je bilo veliko in z veseljem so sprejeli zabavno in duhovito komedijo. Od skupnega dohodka 1378 din je Prosvetno društvo Mekinje dobilo 25 %. (II, 102)

[37] Slovenec: političen list za slovenski narod (04.09.1932), letnik 60, številka 202a. URN:NBN:SI:DOC-COZCYZ5V from http://www.dlib.si. Uporabljeno 1. 8. 2012.
[38] Pevski odsek Prosvetnega društva v Mekinjah. Naš list, oktober 1932, odrezek v II. kroniki, stran 92.
[39] Pod člankom v Slovencu je kot podpis le oznaka C, v II. kroniki na str. 92 pod istim izrezkom pa je župnik Čadež dopisal, da je članek napisal Jeras.

Prosvetna društva, včlanjena pri Prosvetni zvezi, so bila z odlokom bana **razpuščena**[40]. Prosvetno društvo Mekinje je dobilo banov odlok o razpustitvi 21. februarja 1933. Vse premoženje društva je prevzela v oskrbo občina, čeprav bi v smislu vknjižbe na Društvenem domu oskrbo moral dobiti župnik v sporazumu z občino. Prosvetno društvo Mekinje je že pred odlokom dobilo dovoljenje za uprizoritev igre **Teta na konju** na Rovih, zato so to igro na pustno nedeljo, 26. februarja 1933, na Rovih odigrali. Gledalcev je bilo malo, ker so ljudje mislili, da bo igra zaradi odloka odpadla. (II, 103)

Osnovna šola je praznovala 25-letnico obstoja in Vidov dan na praznik sv. Rešnjega telesa, 15. junija 1933, s prireditvijo v Društvenem domu. Otroci so zapeli nekaj pesmic in odigrali igrico **Sirota Jerica**. (II, 105)

V Društvenem domu je 26. novembra 1933 gostoval Šišenski oder s pravljično igro **Jurček**, ki jo je napisal Pavel Golia. Gledalcev je bilo zaradi neugodnega vremena malo, od dohodka so gostje občini Mekinje pustili 100 din. (II, 113)

V nedeljo, 11. marca 1934, je v Mekinjah gostovalo kamniško skavtsko društvo Tabor z burko v treh dejanjih **Raj potepuhov**. Gledalci so napolnili dvorano. (II, 115)

24. februarja 1935 je cerkveni pevski zbor v Društvenem domu uprizoril igro Manice Komanove v štirih dejanjih **Prisega opolnoči**, ki so jo Mekinjčani igrali že 19. januarja 1930. Gledalci so popolnoma natrpali dvorano, saj je bilo prodanih 331 vstopnic, od tega 161 sedežev in 170 stojišč. Čisti dohodek je znašal 1000 din in je bil namenjen predvsem za vzdrževanje Društvenega doma in sobe, ki jo potrebuje pevski zbor za vaje. Nekatere vloge so bile zelo dobro odigrane (Koritnik, Anica). (II, 140)

10. marca 1935 je Gasilsko društvo iz Komende v Mekinjah uprizorilo dramatizirano povest v sedmih slikah z naslovom **V Goliških plazovih**, ki jo je napisal Slavko Savinšek, dramatiziral pa Kušar. Nastopilo je okrog 30 oseb. Obisk gledalcev je presegel vsa pričakovanja. Prodali so točno 400 vstopnic, od tega 200 sedežev in ravno toliko stojišč. Za uporabo dvorane so plačali 200 din. (II, 141)

Pevsko društvo Mengeš je v Društvenem domu uprizorilo tragedijo v petih dejanjih **Zlatarjevo zlato**. Nastop je bil zelo dober, obiskovalcev pa malo. (II, 142)

Cerkveno pevsko društvo iz Mekinj je na belo nedeljo, 28. aprila 1935, v Društvenem domu uprizorilo igro s petjem v štirih dejanjih **Črna žena**. Povest je izhajala v časniku Domoljub leta 1910, dramatiziral pa jo je Ivan Radenšek iz Domžal. Igra bi bila precej boljša, če bi bila vsaj za tretjino krajša, pritegnila pa je precej gledalcev. (II, 151)

[40] »… Po šestojanuarski diktaturi 1929 in razpustitvi političnih strank v državi sta zelo razvejani p. z. (prosvetni zvezi v Ljubljani in Mariboru – op.) dobili za slov. katoliško gibanje še večji in tudi politični pomen. V času, ko je upravo v Dravski banovini nadzorovala liberalna JNS, je ljubljanska policija v odgovor na punktacije nekdanje SLS razpustila obe p. z. z odločbo 17. 2. 1933. Po menjavi režima 1935, ko so upravo v Dravski banovini spet prevzeli katoliški politiki, je bil eden prvih njihovih ukrepov obnovitev p. z. v Ljubljani in Mariboru.« Enciklopedija Slovenije 9, Plo-Ps, Ljubljana: Mladinska knjiga. 1987 – (1995).

19. maja 1935 je bilo v Društvenem domu skioptično predavanje o svetovnih in drugih evharističnih kongresih. Ob 74 lepih slikah je eno uro predaval Ivo Peršak iz Ljubljane. Obiskovalcev je bilo veliko, saj so oddali 181vstopnic. (II, 153)

30. maja 1935 so v Mekinjah gostovali gojenci salezijanskega zavoda na Rakovniku z zgodovinsko igro **Začarana obveza** in kupletom **Jurček**. Med odmori je igrala njihova godba. Udeležba je bila srednja. Nekatere gledalce je od obiska odvrnila huda ploha, poleg tega pa so igro zvečer ponavljali v Kamniku. (II, 153)

Sredi julija je bila Prosvetna zveza v Ljubljani spet dovoljena, s tem pa so lahko začela **ponovno delovati vsa prosvetna društva** po Sloveniji, torej tudi v Mekinjah.(II, 155)

V parku blizu kopališča v Mekinjah je Tujsko prometno društvo v soboto, 3. avgusta 1935, uprizorilo narodno igro **Rokovnjači**. Začetek predstave je bil ob 9h zvečer, konec pa ob 11h. Besedilo je bilo težko razumeti zaradi šumenja Kamniške Bistrice. Gledalcev je bilo zelo veliko, saj je bilo poleg zasedenih sedežev oddanih tudi skoraj 400 stojišč. (II, 157)

V nedeljo, 25. avgusta 1935, je v Društvenem domu gostovalo kamniško dijaško počitniško društvo katoliško mislečih dijakov Bistrica. Odigrali so dramo v štirih dejanjih **Bratje**, ki jo je napisal Janez Jalen. Žal je bila dvorana zaradi poletnega časa skoraj prazna, prodanih je bilo le okrog 20 vstopnic. (II, 157)

Prosvetno društvo je po dveh letih in pol 13. septembra 1935 spet začelo delovati. Predsednik Davorin Hočevar je prevzel delo z istim odborom, kot je bil ob ukinitvi. Društveno imetje je med tem časom brezplačno upravljal Franc Gams. Pri ponovnem prevzemu je bilo samo 777 din dolga, čeprav sta popravilo škarpe in izdelava stopnic, kar so naredili v prvi polovici leta 1933, stala 4000 din. Polovico tega denarja je prispeval cestni odbor. (II, 159)

V soboto, 5. oktobra 1935 zvečer ob 8h, in v nedeljo, 9. oktobra 1935 ob 4h popoldne, je v Društvenem domu frančiškanski pevski zbor iz Kamnika uprizoril Vombergarjevo satirično veseloigro v petih dejanjih z naslovom **Zlato tele**. Igrali so dobro, gledalcev pa je prišlo veliko tudi iz Kamnika. (II, 160)

V nedeljo, 20. oktobra 1935, pa je v Mekinjah gostoval cerkveni pevski zbor z Viča pri Ljubljani z uprizoritvijo zabavne igre s petjem v treh dejanjih **Rodoljub iz Amerike**, ki jo je napisal R. Dobovišek. Gledalcev je bilo malo, igralci pa so dobro igrali. (II, 160)

V nedeljo, 10. novembra 1935 po večernicah je bil občni zbor Prosvetnega društva. 14. novembra 1935 se je konstituiral novi odbor: Davorin Hočevar – predsednik, župnik Viktor Čadež – podpredsednik, Jože Košir – novoizvoljeni tajnik, Avgust Ogrinec – blagajnik. Društvo je imelo 190 članov. Knjižnica je imela 510 knjig, upravljal pa jo je Jože Koncilja. Odprta je bila ob nedeljah po večernicah. Po občnem zboru je župnik Čadež predaval o svojem romanju na Višarje. (II, 163-164)

Skavti iz Mekinj, ki so bili ustanovljeni 8. oktobra 1935 in jih je vodil Fr. Windischmann, so v nedeljo, 8. decembra 1935, v Društvenem domu uprizorili igro v treh dejanjih **Tončkove sanje**

na Miklavžev večer, ki jo je napisal Fr. Rojec. Igra je bila dobra in moralno neoporečna. Po igri je bilo precej revnih otrok obdarovanih. Darove so nabrali po župniji. (II, 164)

Slika 12: Ena od otroških igric med leti 1933 in 1941, ker so že narejene stopnice v Dom, prej pa jih ni bilo.
Vir: Tone Iskra

31. decembra 1935 zvečer so igralci Prosvetnega društva Mekinje po več kot dveh letih in pol premora spet stali na odru. Uprizorili so veseloigro v treh dejanjih **Trojčki**, ki jo je napisal Nestroy. Igralci so se zelo dobro naučili svoje vloge in jih dobro odigrali. Na silvestrovo je bil obisk predstave precej slab. (II, 167)

Igro so ponovili še na novo leto 1936 popoldne in obisk predstave je bil precej dober. (II, 167)

Na svečnico, 2. februarja 1936 popoldne, so igralci mekinjskega prosvetnega društva z igro **Trojčki** gostovali v Stranjah in požeti »na cente smeha«.[41]

Nestroyevo igro **Danes bomo tiči**, ki jo je Prosvetno društvo že dvakrat igralo leta 1927, so ponovili 16. februarja 1936. Igrali so zelo dobro. Prodali so skoraj vse vstopnice. Od dohodka so igralci za svoj sklad dobili 20 %, kar so v društvu začeli izvajati v tej zimski sezoni.[42] Zanimivo je to, da se igra konča s tremi porokami, po naključju pa se je zgodilo, da so se tri poroke na isti dan sklenile tudi v mekinjski župnijski cerkvi en teden po igri. (II, 169)

24. februarja 1936 je po 24 letih službovanja odšel iz Mekinj na novo delovno mesto k Devici Mariji v Polju šolski upravitelj Ivan Primožič. Dolgo časa je zelo požrtvovalno delal pri

[41]Domoljub: slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo (12.02.1936), letnik 49, številka 7. URN:NBN:SI:DOC-WJHHIXNH from http://www.dlib.si. Uporabljeno 1. 8. 2012.
[42] Prej je šel verjetno ves prihodek v skupno blagajno.

Prosvetnem društvu, posebno na področju petja. Namesto njega je prišel v Mekinje novi šolski upravitelj Janko Malešič s soprogo Pavlo. Oba sta začela poučevati v mekinjski osnovni šoli. [43] (II, 170–172)

Slika 13: Pasijon V času obiskanja leta 1936. Na sliki:[44]: 1 – Slavko Koleša, 4 – Maks Potočnik, 5 – France Iskra (Miklavževčev), 6 – Marija (Minka) Iskra, 7 – Ema Babnik, 8 – Slavka Grilj, 10 – Neda Križ, 11 – Miha Golob, 12 – Marija Grilj, 13 – Roza Gradišek (Pajsarjeva), 14 – Janko Golob (Švebov), 16 – Janez Golob, 17 – Lojze Golob (Blažkov), 18 – Valerija Sitar, 19 – Marija (Mici) Iskra roj. Leskovec, 20 – župnik Viktor Čadež, 21 – Pavla Košir, 26 – Kočarjeva Mici, 28 – Hilda Sitar, 31 – Rezka Golob, 32 – Zefka Košir, 35 – Jože Iskra, 42 – Cene Koncilja, 43 – Olga Babnik, 44 – Jakob Iskra kot Kristus, 45 – Ivan Grilj, 47 – Miha Košir, 50 – Jože Kratnar, 52 – Peter Gams, 57 – Rezka Čadež (župnikova sestra organistka (s črnim šlajerjem), 59 – Tine Golob, 60 – Micka Koši.
Vir: Cirila Iskra

Na tiho nedeljo, 29. marca 1936, in na cvetno nedeljo, 5. aprila 1936, je Prosvetno društvo Mekinje uprizorilo pasijon **V času obiskanja**, ki ga je napisal Edvard Gregorin. Pasijon v devetih postajah in dveh živih slikah je bil v vsakem oziru zahtevna predstava. Dodan je bil prizor na Oljski gori, ki je za celoto velikega pomena, a ga originalni Gregorinov pasijon nima. Igra je imela 25 napisanih vlog in številne statiste: vojake, ljudstvo in otroke. Igralo je več kot 50 oseb. Predstavo je režiral Vinko[45] Koncilja z Jeranovega, ki je poleg tega naredil še veliko dodatnega dela za uprizoritev. Odigral je tudi vlogo Poncija Pilata, saj je bil odličen igralec. Tudi veliko drugih vlog je bilo izvrstno odigranih: Marija, Kajfa, Jožef Arimatejec, Marija Magdalena, Juda iz Karije in drugi. Posebno se je odlikoval glavni igralec Jakob Iskra, p. d. Vorančev[46] v vlogi Kristusa, ki je v vsakem smislu vlogi zelo ustrezal: po postavi, glasu, nastopu in

[43] Domoljub: slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo (26.02.1936), letnik 49, številka 9. URN:NBN:SI:DOC-T919JP7L from http://www.dlib.si. Uporabljeno 1. 8. 2012.
Slovenec, 7. 3. 1936. Odrezek članka v II. kroniki na str. 170.
[44] Osebe na sliki so prepoznale: Marija Grilj, Polonca Iskra, Helena Košir.
[45] Nekateri so mu rekli Cene (Vincenc).
[46] Lovrenčev.

dostojanstvenosti. (II, 173) Poleg Jakoba Iskra in Vinka Koncilja so igrali ali bili statisti še: Miha, Jožko, Mici, Zefka in Pavla Košir s Podjelš (p. d. Ožbovčevi), Tine Golob, Janez Golob, Jože Kratnar, Peter Gams, Jože Iskra, Roza Gradišek (je odlično igrala moško vlogo)[47], Janko Golob (p. d. Švebov), Mici Golob, Rezka Čadež, Mici Kočar, Hilda in Valerija Sitar , Olga Babnik, Lojze Golob (p. d. Blažkov), Mici Iskra, Minka Iskra (p. d. Cofova, kasneje poročena Golob, p. d. Švebova), Maks Potočnik, France Iskra (p. d. Miklavževčev), Ema Babnik, Slavka Grilj, Neda Križ, Miha Golob (p. d. Švebov), Marija Grilj, Ivan Grilj, Slavko Koleša in drugi. Da bi igra ne bila predolga, niso vključili veliko pesmi. Po zadnji večerji je zbor apostolov koralno zapel psalm 150: Hvalite Gospoda, pri prvi živi sliki je cerkveni pevski zbor zapel trikrat koralni aleluja, pri drugi živi sliki pa vsa dvorana prvo kitico zahvalne pesmi: Hvala večnemu Bogu. Kot se vidi na fotografiji, so bili kostumi, maska in scena dovršeni. Pri izvedbi so bili celo tako dosledni, da je imel veliki duhovnik Kajfa na pokrivalu tak hebrejski napis, kot ga je dejansko nosil veliki duhovnik, in sicer Kodeš la Jahve. Gledalcev je bilo na obeh predstavah veliko, a stroški so bili tako visoki, da je imela predstava nekaj primanjkljaja. Vendar pa je pokazala privlačnost duhovnih iger. Predstava je bila veličastna in je dokazala, da se z dobro voljo da premagati velike prepreke in postaviti na oder težko in zahtevno igro. (II, 173–174)

Fantovski večeri pod vodstvom župnika Viktorja Čadeža so bili v januarju in februarju vsak ponedeljek, potem pa so zaradi priprav na pasijon srečanja odpadla. Na njih so brali in razlagali odlomke iz knjige Pamet in vera, imeli pa so tudi kratke pevske vaje za učenje narodnih pesmi. (II, 175)[48]

Župnik Čadež je imel 3. maja 1936 po šmarnicah skioptično predavanje o gradu Versailles in o božji poti v Loretto s 64 barvnimi slikami. Na predavanje je prišlo 106 ljudi. (II,175)

Tamburaši so 21. junija 1936 nastopili na prireditvi ob blagoslovu novega strelišča v Stranjah, ki ga je naredila Strelska družina Mekinje. (II, 178)

27. septembra 1936 je bila v domu Slomškova proslava. Na odru je bila okrašena Slomškova slika. Po predavanju o Slomšku, ki ga je imel domači bogoslovec Melhior Golob (p. d. Blažkov z Brezij), so otroci zapeli dve Slomškovi pesmi, potem so sledile otroške deklamacije in osem skladb, ki so jih zaigrali mekinjski tamburaši pod vodstvom Nika Lobode. »Ob tej priliki je bil napravljen soglasen sklep, da Prosvetno društvo naprosi višjo prosvetno oblast, naj bi se poslej vsako leto na vseh naših šolah 24. september obhajal kot šolski praznik.«[49] Gledalci, ki so napolnili dvorano, so bili navdušeni.

Obenem je bil tudi občni zbor Prosvetnega društva, na katerem je tajnik povedal, da je bilo v preteklem letu 245 članov. (II, 183)

Naslednji dan, 28. septembra 1936, je bila seja Prosvetnega društva, na kateri se je konstituiral odbor. Predsednik je postal šolski upravitelj Janko Malešič, podpredsednik je ostal župnik Viktor Čadež, tajnik Jože Košir ml., blagajnik Avgust Ogrinec, knjižničar Jožko Koncilja, načelnik dramatičnega odseka pa Vinko Koncilja. (II, 184)

[47] I. kronika, str. 97.
[48] Vabilo je bilo objavljeno v časniku Domoljub, 12. 2. 1936. Izrezek članka v II. kroniki na str. 169.
[49] Naš list, oktober 1936. Odrezek članka je v II. kroniki na str. 184.

Za 18. oktobra 1936 je bila napovedana predstava Pod sovjetsko zvezdo, ki naj bi jo igrali fantje z Rakovnika, a so jo nekaj dni prej odpovedali, ker zanjo niso dobili potrditve od glavarstva. (II, 184)

Namesto napovedane predstave je domače Prosvetno društvo 25. oktobra 1936 uprizorilo narodno igro **Deseti brat**, ki so jo uprizorili pred približno osmimi leti. Igrali so zelo dobro. Gledalcev bi bilo veliko več, če ne bi bilo istočasno v Nevljah slovo od župnika Leopolda Riharja, v Kamniku pa dveh prireditev. (II, 185)

22. novembra 1936 je Prosvetno društvo uprizorilo Moliérovo komedijo v treh dejanjih **Scapinove zvijače**. Režiral je društveni predsednik Malešič. Igra je bila zelo dobro uprizorjena. (II, 186)

Slika 14: Ena od iger, ki jih je režiral Janko Malešič. Od leve: na tleh sedijo: Miha Golob, Janko Malešič, Janez Golob (Tinetov); za njimi stojijo: Franc Sitar (Slanovčev), Vincenc (Cene) Koncilja, Jožica (Zefka) Košir – velikokrat je bila šepetalka na predstavah, ?, Marija (Minka) Golob roj. Iskra, Jože Košir; za njimi: Franci Iskra (Cofov) in Gvido Potočnik (Paštvarjev); zadaj: Ivan Grilj, ?, Silvo Gams. Vir: Tone Iskra

5. decembra 1936 je Prosvetno društvo pripravilo Miklavžev večer pod vodstvom šolskega upravitelja Janka Malešiča. Po igrici **Miklavžev kruhek** je bilo obdarovanje. Dvorana je bila polna. (II, 187)

15. oktobra 1936 so se začeli večeri dekliškega krožka, ki jih je vodila bodoča učiteljica Terezija Koncilja. Dekleta so se dobivala vsaj enkrat na teden.

Fantovski večeri pod vodstvom župnika Čadeža so se začeli 20. novembra 1936 in so bili vsak petek, če ni bilo kakšnega zadržka. (II, 187)

Janko Mlakar, duhovnik in znan planinski in humoristični pisatelj, je imel konec leta 1936 v Mekinjah skioptično predavanje o svojih turah po Tirolskih Alpah. Zelo zanimivo in humorno predavanje je bilo dobro obiskano in je gledalcem zelo ugajalo. (II, 188)

Strelska družina je 31. decembra 1936 priredila Silvestrov večer ob pogrnjenih mizah s kulturnim sporedom in nagradnim streljanjem. Na sporedu je bila tudi burka **Maksel**. Prišli so domačini in gostje iz okolice. (II, 189)

17. januarja 1937 je Prosvetno društvo pod režijskim vodstvom šolskega upravitelja Malešiča uprizorilo božično igro v 9 slikah **Trije kralji**. Igra je zelo uspela. Malešič je odlično odigral vlogo satana. (II, 190)

26. januarja 1937 so poskusno pripravili predavanje na delovnik. Janez Andolšek, po rodu Ribničan, uradnik pri Vzajemni posojilnici v Ljubljani, je prebral tri ribniške smešne dogodke. Na začetku in na koncu so igrali mekinjski tamburaši. Dvorana je bila skoraj polna, kar je bil za prireditelje dober znak za nadaljna delavniška predavanja in prireditve. (II, 190)

V nedeljo, 31. januarja 1937 je mekinjski župnik Čadež ob 88 skioptičnih slikah predaval o Marijinih božjih poteh Evrope. (II, 190)

Dekliški krožek Prosvetnega društva Mekinje je na pustno nedeljo, 7. februarja 1937 uprizoril enodejanko **Strahovi** iz 10. zvezka Zbirke ljudskih iger in veseloigro v dveh dejanjih **Jurčki**. Obe igri sta imeli same ženske vloge. Igro je režirala Terezija Koncilja. Žal je bila dvorana precej prazna, kar je pokazalo, da pustna nedelja ni najbolj primerna za predstave, poleg tega pa je bila igra tudi v Domu v Kamniku. (II, 191)

Srednji obisk je imela tudi naslednja predstava Prosvetnega društva 28. februarja 1937, in sicer Auzengruberjeva drama v treh dejanjih **Krivoprisežnik**. (II, 192) Med odmori so igrali mekinjski tamburaši. Na vabilih je pisalo: »Da je igra lepa, verjemi meni; da jo gledat pojdeš, zatrdno skleni.«[50]

Na tiho nedeljo, 14. marca 1937, je Fantovski odsek Prosvetnega društva uprizoril igro v sedmih slikah **Luč z gora**, dramatizirano po Weiserjevi povesti za same moške vloge. Igra je bila dobro odigrana, obiska pa zaradi hudega dežja, ki je trajal vse popoldne, ni bilo veliko. (II, 193)

Na belo nedeljo, 4. aprila 1937, je Prosvetno društvo uprizorilo veseloigro v štirih dejanjih **Stric v toplicah**. Igra je bila dobro odigrana in dvorana je bila polna. Od dohodka jim ni bilo treba nič dati na davkarijo, kar je bilo po dolgem času prvi tak primer. (II, 195)

Državna osnovna šola je 25. aprila 1937 pripravila materinsko proslavo. Na sporedu so bile štiri deklamacije in mladinska igra v treh dejanjih s petjem in rajanjem **Desetnik in sirotica**. (II, 196)

Na proslavi ob 20-letnici Majniške deklaracije, ki jo je pripravilo Prosvetno društvo 30. maja 1937, so po govoru Dominika Žvoklja iz Kamnika nastopili združeni moški pevci iz Mekinj in Stranj, mekinjski tamburaši in trije deklamatorji. (II, 199)

[50] Domoljub: slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo (24.02.1937), letnik 50, številka 8. URN:NBN:SI:DOC-DUYRUTOG from http://www.dlib.si. Uporabljeno 2. 8. 2012.

Slika 15: Mekinjski tamburaši pred II. svetovno vojno. Od leve: spredaj: Maks Potočnik (Jurceljnov), Generoz Golob (Tinetov), Adolf Vizovišek, Peter Gams (Špornov), Anton Sušnik; druga vrsta: Pavel Balantič (Matijevčev z Zduše), Srečko Potočnik (Jurceljnov), Stane Letnar (Zofkin), Alojz Potočnik (Jurceljnov), Miha Košir (Ožbovčev s Podjelš); zadaj stojijo: Anton Plevel (Mirtežev s Kršiča), Jože Kratnar, Anton Potočnik (Miklavževčev), Karel Balantič (Slevčev s Kršiča). Vir: Tone Iskra

Zastopstvo Fantovskega odseka Prosvetnega društva se je udeležilo prosvetnega dneva v Kranju 28. in 29. junija 1937.

Prosvetni oddelek banovine je poleti 1937 naklonil podporo 1000 din Prosvetnemu društvu Mekinje. (II, 203)

Spomladi leta 1937 je Prosvetno društvo za vrtiček pri Društvenem domu dalo napraviti ograjo z železno mrežo. Delo je opravilo podjetje Albrecht iz Kamnika. (II, 204)

Mekinjski cerkveni pevski zbor je skupaj s kamniškim in neveljskim zborom sodeloval pri uprizoritvi Calderonove igre **Veliki oder sveta**, ki so jo pripravili frančiškani v Kamniku v soboto in nedeljo, 10. in 11. julija 1937. (II, 205)

V nedeljo, 25. julija 1937, je bil v Mengšu Prosvetni tabor kamniškega prosvetnega okrožja ob proslavi 40-letnice mengeškega prosvetnega društva. Iz mekinjske župnije se je na tabor na enem vozu odpeljalo 35 udeležencev, veliko pa se jih je tja odpravilo s kolesi. (II, 205)

V nedeljo, 5. septembra 1937, je v Mekinjah gostoval dijaški krožek iz Stare Loke pod vodstvom mekinjskega rojaka duhovnika Karla Babnika. Uprizorili so dramo v petih dejanjih **Črnošolec** avtorja Antona Medveda. Igra je bila lepo odigrana in obisk je bil dober, kljub več prireditvam v bližnjih krajih. Med odmori je pel fantovski oktet iz Stare Loke. (II, 207)

Proslava v čast pokojnemu nadškofu Jegliču je bila 3. oktobra 1937 v Društvenem domu. Pred okrašeno nadškofovo podobo je najprej govoril župnik Viktor Čadež, na sporedu pa so bili še tamburaši z nekaj točkami in dve deklamaciji. Pred proslavo je bil občni zbor Prosvetnega

društva, ki ga je vodil predsednik Malešič. Vsi odseki so podali svoja poročila in izvoljen je bil stari odbor s predsednikom Malešičem na čelu. Društvo je štelo 263 članov. (II, 211)

Mekinjska župnija (lokalija) je bila ustanovljena 1. oktobra 1787. (II, 213) Za praznovanje 150-letnice so izbrali zahvalno nedeljo, 7. novembra 1937.[51] Na predvečer so bile litanije v cerkvi, med slovesnim pritrkavanjem pa so goreli štirje kresovi. V nedeljo je bila glavna proslava ob 9h. V govoru je župnik predstavil dotedanje župnike in duhovnike iz mekinjske župnije[52] ter organiste. Opisal je tudi zgodovino župnije in prebral nekaj zanimivosti iz krstne in mrliške knjige. Po zahvalni pesmi je sledila slovesna peta sv. maša, ki jo je vodil kanonik in dekan Matej Rihar. Popoldne je bila proslava še v Društvenem domu. Po kratkem nagovoru Karla Babnika je moški zbor zapel pesem Prelepa je mekinjska fara, potem pa je Prosvetno društvo odigralo Finžgarjevo štiridejanko **Naša kri**. Igra je dobro uspela. Vstopnice so bile razprodane. (II, 214)

5. decembra 1937 je Prosvetno društvo priredilo Miklavžev večer. Najprej so odigrali kratko igrico **Miklavža čakamo**, potem pa je bilo obdarovanih 38 revnih šolskih otrok, ki so dobili vsi enaka darila s pomočjo podpore Prosvetnega društva, Krajevnega šolskega odbora in prostovoljnih prispevkov. (II, 217)

V nedeljo, 19. decembra 1937, je Prosvetno društvo ponovno uprizorilo igro **Revček Andrejček**, tokrat v Robidovi predelavi. Prej so jo uprizorili pred 11 leti, 1. januarja 1926. Igralci so večinoma zelo dobro igrali. Obiskovalcev je bilo srednje veliko. (II, 223)

30. januarja 1938 je Prosvetno društvo uprizorilo Fodor – Albrechtovo komedijo v treh dejanjih **Matura** za 13 igralcev. Komedija predstavi 8. razred ženske gimnazije s profesorskim zborom. Igralci so zelo dobro igrali. Režiral je Janko Malešič. Duhovita igra je požela mnogo odobravanja med številnim občinstvom. (II, 226)

Knjižnica Prosvetnega društva je zadnje mesece kupila precej novih knjig in tako pripomogla k razširjanju kroga bralcev društvenih knjig. (II, 226)

Burko v petih dejanjih **Babilon** je Prosvetno društvo odigralo leta 1921 in 1924, ponovno pa so jo uprizorili 20. februarja 1938. Ljudje so se od srca nasmejali dobrim dovtipom in neverjetnim dogodivščinam. Istočasno sta bili prireditvi v Kamniku in Stranjah, a je igra v Mekinjah vseeno privabila veliko obiskovalcev. (II, 226)

Prosvetno društvo je na tiho nedeljo, 3. aprila 1938 uprizorilo igro v petih dejanjih **Dekle z biseri**. Znano zgodbo je okrog leta 1913 dramatiziral frančiškan dr. Gvidon Ranta. Igro je režiral Janko Malešič. Vse glavne vloge so bile odlično odigrane. Ves čisti dobiček je društvo namenilo za popravilo župnijske cerkve. Da bi privabili čimveč gledalcev je Terezija Čadež, ki je pri igrah večinoma sodelovala kot šepetalka, podarila 50 kg moke v dveh vrečah po 30 kg in 20 kg. Takoj po predstavi so izžrebali dve vstopnici in srečna izžrebanca sta dobila moko. (II, 230–231)

[51] Slovenec, 4. 11. 1937. Odrezek članka z naslovom Mekinje je v II. kroniki na str. 212.
Domoljub, 27. 10. 1937. Odrezek članka z naslovom Mekinje je v II. kroniki na str. 212.
[52] To so bili do takrat: Jurij Humar, Jurij Jan, Janez Šafer, p. Albert Pirc in Karol Babnik.

Na belo nedeljo, 24. aprila 1938, je Prosvetno društvo ponovilo komedijo **Matura**. Gledalcev je bilo zelo malo. (II, 234)

V nedeljo, 8. maja 1938, je Podmladek Rdečega križa mekinjske šole priredil materinski dan. Osrednja točka je bila otroška igra **Pavelčkove piščalke**, ki jo je napisal p. Krizostom Sekovanič. (II, 235) V njej je nastopil tudi Štefan Krt. Zapel je pesmico: »Pavelček poje pesem o sreči, pesem o soncu, luni blesteči. Glasek srebrn…«[53]

Prosvetno društvo je v nedeljo, 12. junija 1938, priredilo veliko dobrodelno tombolo za potrebe Društvenega doma. Prizorišče je bilo na travniku pod Društvenim domom. Praktični in koristni dobitki so bili en teden prej razstavljeni v knjižnici Prosvetnega društva Kamnik. Kuhinjska oprema, ki jo je izdelal domači mizar Koncilja, 3 moška in 3 ženska kolesa, ki jih je dobavilo podjetje Cerar Vilko iz Kamnika, fotoaparat, stenska ura in vreča moke so bili najprivlačnejši dobitki, poleg njih pa še skoraj sto drugih. Sprva so oglaševali, da bo dobitkov več kot 200, a jih je bilo okrog 120. Tombola je popolnoma uspela, saj so prodali 5850 tablic. Prireditelјem je bilo naklonjeno tudi vreme, saj je bilo vseskozi oblačno, nekaj minut po zadnji izklicani številki pa se je vlila ploha. Za uspeh tombole sta se najbolj trudila društveni predsednik Malešič in Janez (Ivan) Grilj, ki je stanoval v Društvenem domu. (II, 236–239)

Poleti 1938 so v Društvenem domu prenovili pevsko sobo, jeseni pa so obnovili okna in naredili več mizarskih del.

Prosvetno društvo je imelo občni zbor v nedeljo, 16. oktobra 1938 ob treh popoldne. Izvolili so prejšnji odbor. Iz poročil posameznih odsekov je bilo razvidno, da Društvo veliko in dobro dela. Po občnem zboru je predsednik Malešič predaval o 20-letnici Jugoslavije, potem pa je še župnik Čadež govoril o sosednjih državah. (II, 246-247)

Na prvo adventno nedeljo so igralci prosvetnega društva uprizorili igro **Veriga**, ki jo je režiral Jakob Iskra kot predsednik dramskega odseka[54]. (II, 270)

V ponedeljek, 5. decembra 1938, je Prosvetno društvo priredilo Miklavžev večer. Pred Miklavževim prihodom je bil kratek prizorček **Luciferja in štirih pogubljenih otrok**. Miklavž je obdaroval 37 revnih šolskih otrok. (II, 271)

Tukajšnji bogoslovec Melhior Golob, doma z Brezij, je imel v ponedeljek, 19. decembra 1938, ob 20.00 v Društvenem domu predavanje o narodno-obrambnem vprašanju s posebnim ozirom na koroške Slovence, ki jih je to leto obiskal. Prišlo je okrog 50 poslušalcev. Na koncu so tamburaši zaigrali nekaj skladb.(II, 273)

V dvorani Društvenega doma so novembra 1938 zamenjali vso električno napeljavo in razsvetljavo, kar je za Prosvetno društvo predstavljalo velik strošek. (II, 273)

[53] Informacijo je posredovala Helena Romšak po svoji hčerki Bernardi Rifel.
[54] Nikjer ni napisano, kdaj je zamenjal prejšnjega predsednika dramskega odseka, Vinka Koncilja.

Ksaver Meško je po nemškem izvirniku priredil božični misterij **Henrik, gobavi vitez**, ki ga je mekinjsko Prosvetno društvo uprizorilo v nedeljo, 8. januarja 1939. Izvedba igre je bila odlična, prav tak pa je bil tudi obisk predstave. (II, 275)

Prosvetno društvo je v nedeljo, 5. februarja 1939, uprizorilo veseloigro v štirih dejanjih **Micki je treba moža**, ki jo je napisal V. Korše. Igra je bila živahno in dobro odigrana. Gledalci so do zadnjega kotička napolnili dvorano, nekateri pa sploh niso dobili vstopnic. K temu je nekaj pripomoglo tudi dejstvo, da je bilo ugodno vreme in da v bližini ni bilo nobene prireditve. (II, 276)

Na pustno nedeljo, 19. februarja 1939, je Prosvetno društvo pripravilo zabavni večer. Želeli so dobiti denar za parket v dvorani. Odbor se je odločil za prostovoljne prispevke, ki niso prinesli željenega zaslužka. Prireditev pa je sicer dobro uspela, saj je privabila veliko obiskovalcev. V kulturnem sporedu so odigrali veseloigro v treh dejanjih **Napoleonov samovar**, zabaven prizor **Nace Hlačnica** ter Vodopivčevo spevoigro **Snubači**, ki je sestavljena skoraj iz samih narodnih motivov in je nudila največ zabave. Na sporedu so bili tudi štirje kupleti in prihod Ribničana s suho robo. Na galeriji so pripravili strelišče, ki je bilo dobro obiskano. (II, 277)

Podrti križ je igra v štirih dejanjih z versko vsebino, ki jo je napisal češki pisatelj J. G. Rosa. Igralci so jo dobro naštudirali in odigrali. Posebno je izstopala Vali Sitar v vlogi brezverne študentke. (II, 282)

Na belo nedeljo, 16. aprila 1939, je Prosvetno društvo uprizorilo veseloigro v treh dejanjih **Butalci**. V glavni vlogi župana je odlično igral Jožef Iskra[55]. Prišlo je kar precej gledalcev. (II, 285)

Fantovski odsek je fantom, odhajajočim k vojakom, priredil poslovilni večer s tamburaškimi točkami in govori. (II, 286)

Materinsko proslavo je v Društvenem domu priredil podmladek Rdečega križa na ljudski šoli v Mekinjah. Otroci so odigrali otroško igro v petih dejanjih **Dve Marički**, ki jo je napisala Marija Grošelj, ter proslavo obogatili še z nekaj prizori in deklamacijami. Igro so lepo odigrali, pa tudi obisk je bil dober. (II, 287)

Na vnebohod, 18. maja 1939 popoldne, je v Mekinjah gostoval dramatski odsek katoliškega prosvetnega društva Ljubljana – Šiška s komedijo v treh dejanjih **Gospod senator**, ki je bila prevedena iz nemščine. Obiskovalcev ni bilo veliko, ker je bilo lepo pomladansko vreme. (II, 288–289)

Okrog 20 župljanov pod vodstvom šolskega upravitelja Malešiča je sodelovalo pri igri **Igra v kraljestvu božjem**, ki so jo pripravili prireditelji Šestega mednarodnega kongresa Kristusa Kralja v Ljubljani v soboto, 29. julija 1939. (II, 298)

V dvorani Društvenega doma so jeseni 1939 položili nov ladijski pod in prebarvali stene. Pri tem so se precej zadolžili, a so dolg poplačali že januarja 1940. V prenovljeni dvorani so v nedeljo, 22. oktobra 1939 igralci Prosvetnega društva za otvoritev zimske sezone odigrali

[55] Po domače Vorančev (Lovrenčev).

Jurčič–Česnikovo igro v petih dejanjih **Domen**. Igra je bila dobro naštudirana in gledalcev je bilo veliko. (II, 304, 306)

V nedeljo, 29. oktobra 1939, je bil občni zbor Prosvetnega društva. Pred njim je imel p. Frančišek Ačko govor o vzrokih, ki so privedli do sedanjega stanja v Evropi, še posebno do hitlerjanizma in boljševizma. (II, 306)

19. novembra 1939 je prosvetno društvo uprizorilo dramo v treh dejanjih **Plavž**, avtorja F. Klingarja. Na začetku je režiser Janko Malešič povedal nekaj besed o ljubezni do domače zemlje. Igra je bila dobro odigrana, posebno pa se je odlikoval Jože Iskra v glavni vlogi. (II, 308)

V torek, 5. decembra 1939, je Prosvetno društvo pripravilo Miklavžev večer. Po kratki igri **Rebeljon v peklu** je Miklavž razdelil darila 40 otrokom, ki jih je s pomočjo podpore krajevnega šolskega odbora preskrbela šola. (II, 309)

Na podlagi proračunov za dve leti je Občina Kamnik dala Prosvetnemu društvu 1500 din, in sicer 500 din za leto 1938 in 1000 din za tekoče leto. (II, 310)

Po treh letih je Prosvetno društvo 7. januarja 1940 ponovilo duhovno igro **Trije kralji**. Pred igro je imel p. Frančišek Ačko kratek govor o verskem udejstvovanju. Igra je bila večinoma odigrana v isti zasedbi vlog. Alojzij Golob (p. d. Blažkov), ki je bil v policijski službi v Ljubljani, je zaradi tega prišel v Mekinje, da je odigral svojo vlogo. (II, 314)

Slika 16: Trije člani tamburaškega zbora
Od leve: Jože Kratnar, Adolf Vizovišek, Anton Plevel
Vir: Tone Iskra

Prosvetno društvo je v nedeljo, 18. februarja 1940, uprizorilo dramo v štirih dejanjih z naslovom **Koroški tihotapci**, ki jo je napisal Fr. Brenk. Igra prikazuje težke boje koroških Slovencev s tamkajšnjimi nemčurji. Igro so igrali zaradi prigovarjanja fantov, ki jim je bilo všeč,

da je v njej veliko streljanja. Med odmori so igrali domači tamburaši[56]. Dvorana je bila polna. (II, 319)

12. marca 1940 je v 38. letu starosti umrl Jakob Iskra, eden glavnih igralcev Prosvetnega društva, ki je v pasijonu V času obiskanja odigral vlogo Kristusa in bil nekaj let tudi predsednik dramatskega odseka, odličen basist in solist cerkvenega pevskega zbora in član Krajevnega šolskega odbora. (II, 323)

Na belo nedeljo, 31. marca 1940 ob 4h popoldne, je Prosvetno društvo uprizorilo komedijo v dveh dejanjih Branislava Nušića **Sumljiva oseba**. Igro je režiral tukajšnji bogoslovec Fr. Torkar, igralci pa so jo zelo dobro odigrali. Prodali so vse vstopnice, nekateri pa jih sploh niso mogli dobiti. Pred igro je imel p. Frančišek Ačko govor o judovstvu, ki je trajal nekaj več kot 15 minut. (II, 325)

V nedeljo, 14. aprila 1940 je bila po večernicah kino predstava v Društvenem domu. Ves dohodek so namenili zidavi Slovenskega doma v Ljubljani. Na sporedu je bilo več filmov. Najprej so pokazali zvočni film **Evharistični kongres v Ljubljani leta 1935**. To je bil prvi zvočni film, ki so ga prikazali v Mekinjah. Zatem je bil na sporedu nemi film **Nadškof Jeglič v Ameriki**, ki pa se je tako trgal, da so morali projekcijo ustaviti in filma niso pokazali do konca. Na koncu so pokazali še zvočni film **Mladinski dnevi v Ljubljani leta 1938**. Ker so imeli v dvorani prešibek tok (180 V namesto 220 V), je nenehno prihajalo do kratkega stika, po tudi osvetlitev je bila šibka. Vse tri filme je kratko razložil Vinko Zor, ravnatelj Prosvetne zveze v Ljubljani. Nastopili so še domači tamburaši. Žal obiska ni bilo veliko. Po prireditvi je bila še seja okrožnega odbora Prosvetnih društev, potem pa so prireditelji z vso opremo odšli še v Domžale, kjer so pripravili enak spored. (II, 327)

Prosvetno društvo iz Mekinj je v nedeljo, 28. aprila 1940, gostovalo na Homcu z igro **Sumljiva oseba** in nastopom tamburašev. Udeležba je bila majhna, tako da so nastopili z izgubo. (II, 328)

Materinsko proslavo so pripravili v uršulinskem samostanu 28. aprila 1940, teden dni kasneje, na šesto nedeljo po Veliki noči, 5. maja 1940, pa jo je pripravila ljudska šola. Dekliški krožek je odigral polurni prizor **Materina srca**, ki ga je na vnebohod odigral v Grobljah, tukaj pa ponovil. Udeležba na prireditvi je bila zelo slaba. (II, 331)

7. julija 1940 je imel v Mekinjah novo mašo p. Janko Koncilja. Fantje so postavili mlaje in ko so jih po slovesnosti prodali, so nekaj izkupička namenili cerkvi, nekaj pa Prosvetnemu društvu. (II, 347)

V petek, 6. septembra 1940, so v parku Zvezda v Ljubljani odkrili spomenik kralju Aleksandru. Slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki Prosvetnega društva Mekinje: predsednik Malešič, 15 fantov in 8 deklet v kroju ter en član v narodni noši in eden v gasilskem kroju[57]. (II, 351)

[56] Domoljub, 14. 2. 1940. Odrezek članka v II. kroniki, str. 320.
Slovenec, 18. 2. 1940. Odrezek članka v II. kroniki, str. 320.

[57] Kroj – beseda se je včasih uporabljala namesto besede uniforma: »oblačilo, značilno za določeno društvo, dejavnost; obleka, uniforma«. SSKJ, DZS, Ljubljana, 1994.

V nedeljo, 20. oktobra 1940, je Prosvetno društvo uprizorilo narodno igro v štirih dejanjih **Testament**, ki jo je po Kersnikovem romanu dramatiziral Janko Rozman. Gledalci so popolnoma napolnili dvorano. Igra je trajala tri ure, režiral pa jo je društveni predsednik Malešič. (II, 357)

V nedeljo, 17. novembra 1940 popoldne ob treh, je bil občni zbor Prosvetnega društva in predavanje oziroma Baragova proslava v prenovljeni društveni dvorani. Občni zbor je vodil predsednik Malešič. Prebrali so poročila posameznih odsekov. Najbolj dejavna v prejšnji sezoni je bila igralska družina, ki je uprizorila pet iger in pripravila Miklavžev večer. Zvrstilo se je tudi pet predavanj, od katerih so bila tri krajša pred gledališkimi predstavami, dve izmed njih je imel p. Ačko, eno pa je bilo ob predvajanju kulturnega filma. Poročili o delovanju sta podala tudi fantovski odsek in dekliški krožek, da je tudi širši krog članov spoznal njuno pomembno družbeno nalogo. Izvolili so pretežno stari odbor, le Godič je dobil še enega zastopnika. V prejšnjem letu je imel odbor sedem sej.[58] Na občnem zboru so potrdili nova pravila. Po starih pravilih bi ob razpustu društva pripadlo premoženje občini Mekinje, ki bi dohodke uporabila za občinske reveže. Sedaj pa te občine ni bilo več, zato so odločili, da ob razpustu vse premoženje pripade župnijski cerkvi v Mekinjah, ki bo po cerkvenem predstojništvu uporabljala dohodke za domače reveže. Po občnem zboru je bila Baragova proslava. Župnik Viktor Čadež je imel ob skioptičnih slikah predavanje o misijonarju Frideriku Baragi in ga zaključil z željo, da bi ga čimprej proglasili za svetnika. Za otroke je sledilo nekaj prizorov Vlak prihaja in skioptične slike iz Levstikove povesti Martin Krpan. (II, 363)

Na »potrkano nedeljo«, 24. novembra 1940, je Prosvetno društvo uprizorilo komedijo v treh dejanjih **Učiteljica**, italijanskega avtorja Daria Nicodemia. Igro je prvič režiral društveni tajnik Jožko Košir (p. d. Ožbovčev). Bila je zelo dobra, a zaradi premajhne reklame slabo obiskana. (II, 365)

Na predavanje, ki je bilo v torek, 10. decembra 1940, je prišlo kar precej ljudi. Jezuit p. Jožef Preac je ob 400-letnici Družbe Jezusove (jezuitov) predaval o jezuitih. Pokazal je okrog 90 večinoma barvnih skioptičnih slik, ki so se večinoma nanašale na Slovenijo. Gledalci so bili s predavanjem zadovoljni. Ponovilo se je naslednji dan v uršulinski šoli, čez dva dni pa v Kamniku. (II, 369)

Prosvetno društvo je v nedeljo, 22. decembra 1940 popoldne, pripravilo božičnico in žalno svečanost za politikom dr. Antonom Koroščem. Najprej je bila žalna slovesnost pred s črnim trakom okrašeno sliko dr. Korošca, ob kateri sta stali dve goreči bakli. Po dveh deklamacijah šolarjev je župnik Čadež v govoru poudaril, da je treba delati po načelih in smernicah pokojnega dr. Korošca, potem so se nekateri v imenu svojih organizacij poklonili njegovemu spominu. Daljši govor sta prebrala Jožko Košir in Minka Iskra. Zaključili so s še eno deklamacijo in pesmijo Usliši nas, Gospod, ki jo je zapel moški zbor. Sledila je božičnica. Šolski otroci so zapeli štiri božične pesmi in uprizorili igrico **Nebeška pošta**. Zatem so deklamirali še nekaj pesmi. Po kulturnem programu so z obutvijo in obleko obdarovali 36 najbolj revnih otrok. Za pripravo božičnice se je veliko trudila ljudska šola. Stroške so pokrili z darovi dobrotnikov in podjetij, nabirko po hišah in sredstvi, ki jih je dala banovina. Na zaključku je Fantovski odsek

[58] Pod Grintovci, 29. 11. 1940. Odrezek članka z naslovom Mekinje, ki ga je napisal Jožko Košir, je v II. kroniki na str. 366.

obdaroval svoje naraščajnike, Dekliški krožek pa svoje naraščajnice. Večini se je ta božičnica zdela bolj primerna kot Miklavžev večer. (II, 373)

V nedeljo, 19. januarja 1941, je Prosvetno društvo uprizorilo veseloigro v štirih dejanjih **Striček – milijonar**. Obiskovalci so popolnoma napolnili dvorano. Igra, ki jo je priredil F. Majdič, je vsebovala dosti zdravega humorja, da se je publika dobro zabavala. (II, 379)

8. februarja 1941 je z avtobusno pošiljko prispela prenovljena zastava Prosvetnega društva in mladeniške Marijine družbe. Zastavo s tremi slikami in trakovi z napisi je dalo društvo izdelati leta 1908 in se je tekom let precej obrabila. Uničila se je bela svila, pa tudi nanjo narisane slike so bile že tako obrabljene, da so jih s težavo uporabili kot vzorec za kopijo. Dobra je ostala rdeča svila ter resice in črke. Zastavo so prenovile redovnice sestre frančiškanke – misijonarke.. Vse tri nove oljnate slike so bile naslikane na fino platno.[59] Župnik Viktor Čadež je prenovljeno zastavo blagoslovil 2. marca 1941 po večernicah. Najprej je predstavil zgodovino zastave in stroške, potem pa je blagoslovil sliki Kristusa in Brezmadežne. Zatem je bila v Društvenem domu akademija mladcev in naraščaja, na katero so bili vabljeni zlasti starši nastopajočih. Na sporedu je bilo nekaj deklamacij in telovadnih točk. (II, 381)

V nedeljo, 9. februarja 1941, je Prosvetno društvo uprizorilo kar tri burke. Najprej so predstavili burko s štirimi moškimi vlogami z naslovom **Dva gluhonema**, ki so jo izdali salezijanci na Rakovniku. V osrednjem delu predstave je bila Molièrova komedija v treh dejanjih **Ljubezen – zdravnik**, ki se v izvirniku imenuje Sganarelle. Tretja pa je bila na sporedu **Burka s piskrovezom**, ki jo je po francoskem izvirniku priredil Niko Kuret. V njej nastopajo le tri osebe. Predstavo je režiral Jožko Košir. Med odmori so igrali mekinjski tamburaši. Gledalci so popolnoma napolnili dvorano. (II, 383)

Fantovski odsek je 16. marca 1941ponovno uprizoril igro **Mlini pod zemljo**, ki so jo prvič uprizorili pred dvajsetimi leti, 4. decembra 1921. Zaradi lepega vremena je bila udeležba precej slaba, čeprav je igra veljala za eno najlepših, kar so jih kdaj tukaj igrali. Iz nemščine jo je priredil dr. Pečjak. Eden od igralcev, Miha Košir, p. d. Ožbovčev, je bil kot številni drugi fantje iz župnije vpoklican k vojakom, a je zaradi igre podaljšal bivanje doma za en dan. K vojakom pa je moral že 29. marca 1941 oditi šolski upravitelj in predsednik Prosvetnega društva Janko Malešič. (II, 385)

Na tiho nedeljo, 30. marca 1941, je Dekliški krožek uprizoril dramo v štirih dejanjih **Bele sužnje**, ki je bila prevedena iz francoščine in je skušala opozoriti mlada dekleta na nevarnost javnih hiš. Igralke so dobro odigrale svoje vloge. Igra je privabila veliko gledalcev, čeprav so bili vsi že zelo zaskrbljeni zaradi vojne nevarnosti. (II, 386)

Na cvetno nedeljo, 6. aprila 1941, se je pri nas začela II. svetovna vojna, ki je ohromila in onemogočila vsako normalno življenje in delovanje.

[59] Cerkveni vestnik za postni čas 1941. Odrezek članka z naslovom Župnija Mekinje, ki ga je napisal župnik Viktor Čadež, je v II. kroniki na str. 382.

KULTURNO DOGAJANJE PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Dogajanje med II. svetovno vojno je v III. kroniki opisala učiteljica Antonija Albreht, ki je ves vojni čas preživela v Mekinjah. »Društvenemu domu je vojna prizanesla. Po vsej okolici so bili prosvetni domovi večinoma požgani. Društvena knjižnica je sicer uničena, deloma pokradena, deloma požgana, nekaj kulis je porabilo vojaštvo za kurivo in garderoba je tudi raznešena. Toda stavba je ostala in ni bila preveč poškodovana. Med okupacijo je bil Društveni dom le mimogrede zaseden od vojaštva, vsekakor manj kot samostan in šola. Od avgusta 1942 do novembra istega leta je bila v Društvenem domu 'Kmetijska zadruga' za okraj Kamnik. Dvorana je služila za skladišče in mala soba za pisarno. Nemci so dvorano uporabljali za vojaške prireditve, večkrat se je shajala tam 'Hitlerjugend' k vaji. V letu 1943 so zgornje prostore zasedle družine 'raztrgancev', ker so se bale ostati v svojem domačem kraju. Pred osvobojenjem so se te družine izselile na Koroško in dom je ostal prazen. 4. 6. 1945 se je v dvorani in mali sobi pričel šolski pouk, ker je bila šola preveč razdejana. Po osvobojenju je postal društveni dom narodna imovina.« (III, 25)[60]

Tri učiteljice, prejšnja učiteljica Antonija Albreht, Marija Peterlin iz Kamnika in Terezija Koncilja z Jeranovega, so 4. junija 1945 v Društvenem domu začele poučevati otroke . Čez en teden pa se je že vrnil šolski upravitelj in takoj začel s popravilom šole. Pouk v Domu je trajal do 15. julija 1945 in je pomenil le predpripravo na reden pouk jeseni, ko je bila šola že popravljena. Šolski upravitelj Malešič se je v stanovanje v šoli lahko vselil konec avgusta. (III, 24)

Prva predstava, ki je dokumentirana v III. kroniki in so jo po drugi svetovni vojni uprizorili v Društvenem domu je bila otroška predstava Jurček. Odigrali so jo šolski otroci 23. julija 1946, ponovili pa 13. oktobra 1946. (III, 46) France Malešič se spominja: »V njej so med različnimi pravljičnimi bitji nastopali tudi Veter (odrasli igralec, temno oblečen in z visokim stožčastim črnim pokrivalom), ob njem pa trije Vetrci (z manjšimi takšnimi pokrivali), vsi pa so bili okrašeni z gozdnim lišajem bradovcem. Enega od Vetrcev je igral moj brat Janez. Te in druge okraske so naredili v šoli pod vodstvom naše mame. Rekviziti so bili še dolgo v šolski omari, skupaj z drugimi predmeti, in jih je bilo izredno zanimivo pregledovati.

Uprizoritev je bila zelo lepo sprejeta, ne vem pa, ali so jo ponovili.«[61]

V nedeljo, 20. novembra 1949, so v bivšem Društvenem domu, ki ga župnik Čadež v III. kroniki imenuje »fizkulturni dom«, gostovali slepi iz Ljubljane. Imeli so dve prireditvi. Prva je bila ob 10h za šolsko mladino, druga pa ob 16h za vse ostale. Nastopili so s pevskimi točkami in telovadnimi vajami. Vse točke so dobro izvedli. Dvorana je bila polna. (III, 86)

V Kamniku in okoliških krajih ni bilo primerne dvorane, ker so bili med vojno požgani, kamniškega pa so po vojni podrli[62]. Zato je veliko društev iskalo gostoljubje v Domu v

[60] Kronika mekinjske župnije od nemške okupacije l. 1941 dalje (III. župnijska kronika oz. III. kronika). Ob besedilu jo navajam v obliki (III, str.)

[61] France Malešič v elektronskem dopisu avtorici članka 2. 9. 2012.

[62] Informacijo je posredoval Milan Windschnurer.

Mekinjah. Sindikat Podjetja Kamnik[63] je na Veliko noč, 9. aprila 1950, uprizoril opereto v treh dejanjih Študentje smo. Predstavo so ponovili še 10., 12. in 15. aprila 1950. Glasbo je napisal Bučar, dirigiral pa je Ciril Vremšak iz Kamnika. Opereta je lepo uspela. (III, 89)

V soboto, 18. novembra 1950 ob 19h, je kulturno društvo Jakob Molka iz Kamnika v Domu v Mekinjah uprizorilo Golijevo igro Sneguljčica. Igro je ponovilo v nedeljo, 19. novembra 1950 ob 14h in 18h, naslednji konec tedna v soboto, 25. in v nedeljo, 26. novembra ob istem času, na državni praznik, 29. novembra, so jo uprizorili ob 14h in 18h, 30. novembra pa so jo odigrali popoldne. 3. decembra 1950 popoldne so gostovali v Jaršah, zadnjikrat pa so jo uprizorili 17. decembra 1950 ob 15h. Skupaj so odigrali dvanajst predstav. Pravljična in prijetna igra z zdravo tendenco in lepimi prizori je trajala vsakokrat po štiri ure. Dvorana je bila, razen pri zadnji predstavi, vedno polna. (III, 97)

Spomladi leta 1958 so štirikrat zaporedoma igralci Telovadnega društva Mekinje, v katerem so bili večinoma Mekinjčani, v Domu uprizorili veseloigro v petih dejanjih Revček Andrejček. Predstavo je režiral Janko Malešič, glavno vlogo pa je odigral Jože Iskra, prav tako kot pred približno 32 leti v isti dvorani. Igra je trajala štiri ure in dvorana je bila na vseh štirih predstavah razprodana. Zadnjo predstavo so igrali na belo nedeljo, 13. aprila 1958[64]. (III, 193) Prva predstava te zahtevne spevoigre pa je bila na sporedu na cvetno nedeljo, 30. marca 1958[65]. V njej so poleg že omenjenega Jožeta Iskra igrali: Cene Koncilja, Janez Golob (Tinetov), Vera Verstovšek, Marija Iskra, Marjan Benkovič, Silvo Balantič, Rajko Koleša, Janez in Mira Krt in drugi. Šepetalka je bila Minka Letnar. Pobudnik za ponovitev igre je bil Stane Letnar.[66]

Slika 17: Igra Revček Andrejček leta 1958. Osebe na sliki: 1 – Jože Iskra kot revček Andrejček, 2 – Janez Golob (Tinetov), 3 – Janko Malešič, 4 – Vera Verstovšek ?, 5 – Silvo Balantič, 6 – Marjan Benkovič
Vir: Minka Letnar

[63] Smodnišnica.
[64] Podatka o datumih drugih treh predstav ni.
[65] Informacijo je posredoval France Malešič.
[66] Te informacije je pridobila Ana Marinšek.

Poleg teh štirih predstav, ki so opisane v III. župnijski kroniki, so, po pripovedovanju ljudi, v Mekinjah odigrali še veliko iger, in sicer: Deseti brat 1952/53 (?), v katerem so igrali: Lojze in Pavle Koncilja ter Marjan Benkovič[67], Divji lovec, v katerem je glavno vlogo igral Zlatko Grilj [68], Miklova Zala[69], V Ljubljano jo dajmo, Veriga, veseloigra s petjem Pri belem konjičku kraj jezera, v kateri sta igrala tudi Malešičeva otroka[70], Cvrček za pečjo in druge. Več o teh igrah povedo pričevalci v svojih zapisih, nekateri naslovi pa so za vedno izginili v nezanesljivem obstoju spomina.

Slika 18: Pri belem konjičku kraj jezera. Z leve: Balček, tretji natakar – Jože Malešič, drugi natakar– Marjan Benkovič, prvi natakar – morda Kamničan Balantič (?), četrti, nekoliko zajetnejši gost – kamniški urar Farnik[71]

V mekinjskem Domu je po vojni odigrala več iger dramska skupina iz Kamnika pod režijskim vodstvom Otona Farnika. Po izgradnji Kino doma Kamnik pa so se Kamničani preselili v novi dom. Po odhodu raznih gostujočih skupin je iz mekinjskega Doma izginilo tudi veliko dragocenih kulis.[72] Nekatere kulise so ostale shranjene na podstrešju Doma in so se uničile v času, ko Dom ni imel gospodarja in je zaradi počenega strešnika puščala streha.

Poleg dramskih predstav je bilo po vojni v Domu tudi več drugih različnih prireditev in šolskih proslav, vendar o njih ne obstaja pisna dokumentacija.

[67] Informacijo je posredoval France Malešič.
[68] Informacija Marije Grilj.
[69] France Malešič se spomni, da jo je igrala gostujoča gledališka skupina.
[70] Informacijo je posredoval France Malešič.
[71] Informacijo je posredoval France Malešič.
[72] Te informacije je pridobila Ana Marinšek.

Slika 19: Deseti brat
Vir: Avguštin Ogrinec

KULTURNO IN DRUŽBENO DOGAJANJE OD 1978 DO OSAMOSVOJITVE

Leta 1978 je bila v Mekinjah ustanovljena Mladinska organizacija. Njen prvi predsednik je bil Marko Rokavec, nato ga je pri delu nasledil Rudi Capuder.

Slika 20: Maj 1980: OO ZSMS Mekinje osvoji pokal OK (občinske konference) ZSMS Kamnik na majskih igrah. Od leve: Andrej Pečevnik, Rudi Capuder, Bojan Matjan, Miro Romšak-Štromar.
Vir: Rudi Capuder

Mladinci so se zbirali na rednih tedenskih sestankih v sejni sobi, potem pa so v telovadnici igrali nogomet in odbojko. »Imeli smo nek prostor, kjer smo se mladinci zbirali in koristno izrabljali svoj prosti čas,« pravi Jana Svetec.

Mladinska organizacija je bila zelo dejavna tako na športnem kot tudi na kulturnem področju. Njeni sodelavci so k delu skušali pritegniti čimveč mladih, od šolarjev zadnjih dveh razredov osnovne šole do dijakov, študentov in zaposlenih do 25 let. Kdaj pa kdaj so jim pri delu pomagali tudi odrasli.

Slika 21: Maj 1980: člani OO ZSMS Mekinje s pokalom in diplomami za osvojena prva mesta v posameznih disciplinah.
Vir: Rudi Capuder

Slika 22: Proslava za dan republike, 29. november 1979
Od leve: Jana Balantič, Ksenija Hočevar, Jana Teran, Irena Poljanšek, Mojca Čeplak, Alenka Babnik, Vojko Kalan, Helena Ftičar
Vir: Vojko Kalan

Slika 23: 29. 11. 1982: OO ZSMS Mekinje v Domu TVD Partizan organizira proslavo ob dnevu republike – nastop zborčka OŠ Mekinje.
Vir: Rudi Capuder

Slika 24: 29. 11. 1982: obiskovalci proslave v Domu
Vir: Rudi Capuder

Slika 25: 29. 11. 1982: po uspešno organizirani proslavi sledi zakuska v Planinki. Od leve: stojijo: Tatjana Grabnar, Miran Tratnik, Rudi Capuder, Joc Letnar, Olga Osolnik, Irena Poljanšek, Veronika Capuder, Miran Grčar; čepijo: Stane Kavaš, Roman Jagodic, Niko Srdar, Tomo Smolnikar, Alenka Babnik, Ciril Kosmatin, Pavle Žavbi.
Vir: Rudi Capuder

Prirejali so šahovska tekmovanja, tekmovanja v namiznem tenisu in smučarske tečaje v Rebru.

V Domu krajanov so organizirali mladinske plese, ki so bili vedno dobro obiskani. Nanje so povabili tudi mladino iz drugih krajevnih skupnosti.

Slika 26: Avgust 1983: prijateljska rugby tekma med OO ZSMS Soteska v Soteski Vir: Rudi Capuder

Povezovali so se z drugimi mladinskimi organizacijami v Kamniški občini in se skupaj z njimi udeleževali različnih tekmovanj, plesov in političnih izobraževanj.

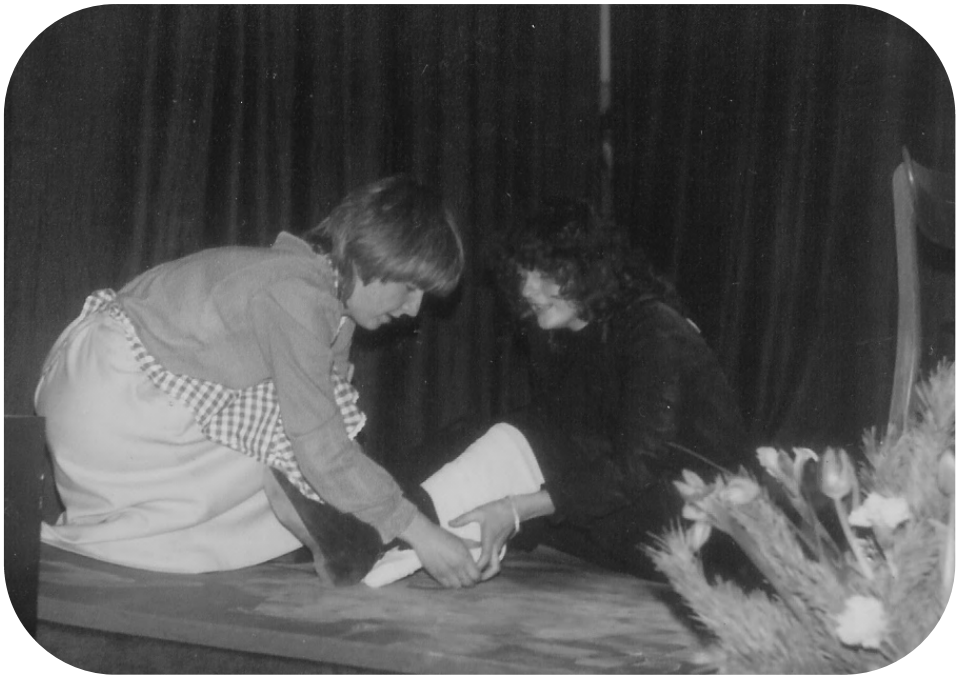

Slika 27: Irena Poljanšek in Jana Teran se pripravljata na nastop. Vir: Jana Svetec

Prirejali so proslave ob kulturnem prazniku ter za 1. maj vsako leto v parku na Prašnikariji naredili kres in ob njem prepevali. Za dan republike, 29. novembra, so pripravljali proslave, na katerih so običajno imeli recitale, k sodelovanju pa so povabili tudi mekinjske glasbenike.

Slika 28: Sprejem v pionirsko organizacijo ob dnevu republike, 29. novembra. Vir: Jana Svetec

Organizirali so pustovanja za otroke in ob novem letu uprizarjali igrice. To so bile: Kraljevi smetanovi kolački, Modra vrtnica in Čarovnik iz Oza.

Slika 29: Igra Modra Vrtnica. Od leve: Irena Poljanšek, Jana Teran, Sonja Bernot, Ksenija Sušnik, Olga Osolnik
Vir: Jana Svetec

Mladinska organizacija je bila aktivna približno do leta 1985.

Po letu 1985 so zavzeti sodelavci na kulturnem, športnem in družbenem področju delovali v povezavi s Krajevno skupnostjo Mekinje. Ves čas so se trudili, da bi kulturno življenje v Mekinjah živelo. Povezovali so se s podružnično šolo Mekinje in poskušali k delu pritegniti čimveč krajanov.

KULTURNO DOGAJANJE PO OSAMOSVOJITVI

Kulturna in društvena dejavnost se je nadaljevala tudi v samostojni Sloveniji. Številnim prireditvam od prej so se pridružile nove. Prireditelji so še naprej sodelovali s Krajevno skupnostjo Mekinje.

TVD Partizan Slovenije se je leta 1990 preimenoval v Športno zvezo Slovenije, zato so nekateri mekinjsko društvo kmalu začeli imenovati samo TVD Mekinje, čeprav je bila uradno še TVD Partizan.

Na redni letni skupščini 21. marca 1998 pa se je organizacija z večino glasov preimenovala v Športno-kulturno društvo Mekinje. Še naprej so njeni člani zavzeto delali. Takrat je bil predsednik Franc Letnar, podpredsednik Dušan Letnar, kulturno sekcijo pa je vodila Jana Svetec. Večino sredstev je takrat društvo namenjalo obnovi Doma, ostalega pa raznim športnim in kulturnim dejavnostim. Zelo aktivna je bila aerobna skupina pod vodstvom Metke Romšak, organizirali so tudi pohode krajanov na Košutno, že 10. Mekinjski kros (27. aprila 1998) in namiznoteniške turnirje, kulturni odbor pa je na primer v letu 1997 organiziral ogled Muzeja novejše zgodovine, proslavo ob krajevnem prazniku, komemoracijo ob spomeniku vojakom iz prve svetovne vojne in drugo.[73]

[73] Kamniški občan (1998), letnik 37, številka 8. URN:NBN:SI:DOC-Y8BDH2OH from http://www.dlib.si. Uporabljeno 15. 9. 2012.

Odbor za kulturo je organiziral in še organizira razne kulturne in družabne prireditve, ki povezujejo krajane, obeležujejo pomembne dogodke in bogatijo kulturno življenje kraja. Večino prireditev pripravljajo v povezavi z OŠ Mekinje, ki pri vseh proslavah sodeluje z recitacijami ter pevskimi, dramskimi in plesnimi točkami.

Poleg posebnih kulturnih dogodkov kot so: nastop Slovenskega okteta 22. decembra 1991, koncert orkestra Mandolina 21. maja 1994[74], prireditev 5. oktobra 2001 z nastopom uršulink ob 300-letnici njihovega prihoda na Slovensko[75] in drugih, so številne prireditve pripravljali ali jih še pripravljajo več let ali pa celo vsako leto in so postale tradicionalne.

Slika 30: Prireditev ob 300-letnici prihoda uršulink na Slovensko Vir: Jana Svetec

PROSLAVE ZA MATERINSKI DAN

Kulturni program proslave za materinski dan vsako leto pripravi OŠ Mekinje pod vodstvom učiteljic. Poleg deklamacij in pevskih točk so velikokrat na sporedu tudi plesne točke in kratki igrani prizori. Poleg tega pripravijo tudi darilca za mame, pri čemer dobijo finančno podporo Krajevne skupnosti.

POZDRAV POMLADI

V letih 1993, 1994 in 1995 so spomladi pripravili prireditve, na katerih so nastopili: učenci OŠ Mekinje, recitatorji, moška pevska zasedba Svoboda iz Črne in ženski pevski zbor Solidarnost iz Kamnika. Prvo prireditev je povezovala Marija Žebaljec, drugo in tretjo pa Jana Svetec in Silvo Balantič. Po kulturnem programu je sledilo družabno srečanje krajanov z glasbo in plesom.[76]

BOŽIČNO-NOVOLETNI VEČERI

V praznično okrašeni dvorani se zberejo krajani na kulturno-družabno prireditev tudi v času Božiča in novega leta. V kulturnem sporedu sodelujejo domači pevski zbori, učenci osnovne šole in drugi. Za popestritev dogajanja velikokrat pripravijo kratko igrico in povabijo

[74] Plakata prireditev.
[75] Zapisniki sej sveta KS Mekinje.
[76] Plakati prireditev.

harmonikarje in druge instrumentaliste. Po kulturnem programu sledi družabni večer ob hrani in pijači.

Slika 31: Igrica na praznični prireditvi
Vir: Jana Svetec

PUSTOVANJA

Prvo pustovanje v samostojni Sloveniji so organizirali na pustno soboto, 29. februarja 1992 v Domu TVD Mekinje. Pripravili so otroško maškarado z nagradami za najboljše maske.

Slika 32: Pustno rajanje 2003 Vir: ŠKDM

Pri organizaciji pustovanj so bili zelo domiselni. Leta 1993 so na primer povabili znano pevko Marjano Deržaj in skupino Plastic rabbit band, da so zabavali otroke na pustno soboto, 20. februarja popoldne.
Na pustno soboto, 12. februarja 1994, pa je pustno zabavo vodila plesna učiteljica Mateja Jovan.[77]
Otroška maškarada na pustno soboto je postala vsakoletna vesela pustna zabava za otroke.

PROSLAVE OB PRAZNIKU KRAJEVNE SKUPNOSTI

Med vsakoletnimi proslavami krajevnega praznika, ki ga praznujemo 9. oktobra v spomin na 9. oktober 1300, ko je bil ustanovljen samostan v Mekinjah, izstopa proslava ob 100-letnici Društvenega doma, ki je bil blagoslovljen 11. junija 1911 in tako uradno odprt. Ob tej priliki so krajani lepo obnovili notranjost in zunanjost doma. Na kulturni prireditvi, ki jo je povezoval Tone Ftičar, so nastopili učenci OŠ Mekinje pod mentorstvom Jane Svetec, Tamare Bračič in Katarine Plahuta ter Mekinjski oktet, ansambel Grintovci, v katerem je večina Mekinjčanov, in duo Malunca, v katerem nastopata pevka Laura Zafred in kitarist Mekinjčan Matic Smolnikar. Častna gosta sta bila kamniški župan Marjan Šarec in ravnatelj OŠ Frana Albrehta Rafko Lah. Po kulturni prireditvi je sledilo druženje krajanov ob hrani in pijači, za glasbo pa je poskrbel ansambel Grintovci.[78]

Slika 33: Predsednik KS Mekinje Matej Slapar govori na prireditvi ob 100-letnici Doma oktobra 2011. Foto: Damjan Hančič

Slika 34: Nastop učencev OŠ Mekinje na prireditvi ob 100-letnici Doma oktobra 2011 Foto: Damjan Hančič

[77] Reklamni plakati za pustovanja.
[78] http://arhiv.kamnican.si/26676.html. Uporabljeno 15. 9. 2012.

DRAMSKA SKUPINA OD LETA 1997 DO 2003

Gledališki navdušenci so po štiridesetih letih premora spet obudili gledališko dejavnost v Mekinjah. Zadnja gledališka predstava mekinjskih igralcev je bila namreč spomladi leta 1958.

Čeprav so medtem s krajšimi uprizoritvami sodelovali pri raznih kulturnih dogodkih, so se večjega projekta lotili šele jeseni leta 1997, ko so pod režijskim vodstvom Jane Svetec in mentorstvom Iva Semprimožnika v novembru začeli z vajami za uprizoritev komedije **Stari grehi** češkega dramatika Jozefa Štolbe v prevodu Frana Govekarja. Premiero so imeli v petek, 20. marca 1998, ponovitev pa v soboto, 21. marca 1998 v Domu v Mekinjah. Igrali so: Ivo Semprimožnik, Andrej Balantič, Justin Slanovec, Irena Kališnik, Primož Opravš, Alijana Golob, Katarina Krt, Sonja Bernot in Damjan Hančič. Mizarska dela je opravil Miro Petek, za zavese in platno je poskrbel Jože Maček, za kostumografijo pa Nevenka Uhan. Masker je bil Andrej Bernot, ki je tudi pobarval kulise in oblikoval plakate in vstopnice za igro. Sestre uršulinke so posodile pohištvo, za razsvetljavo in ozvočenje sta skrbela Tomo Smolnikar in Miran Tratnik, za glasbeno spremljavo pa Uroš Sitar in Primož Smolnikar. Kot sponzorji so predstavo omogočili: KS Mekinje, frizerske usluge sta nudili Mojca Repnik in Olga Škrjanc, ki sta nastopajočim uredili pričeske, Gostišče Murka in trgovina Tropik iz Kamnika. Gledalci so se z navdušenjem odzvali vabilu na predstavo, saj so obakrat do zadnjega kotička napolnili dvorano. Igralcem je bilo v posebno čast, da so si predstavo ogledali nekateri nekdanji mekinjski igralci, med njimi Vincenc Koncilja, dolgoletni igralec in najstarejši krajan (95 let). Obe predstavi sta se nadaljevali z družabnim srečanjem krajanov. Prvi večer jih je zabaval ansambel 4 GAS, drugi večer pa bratje Smolnikar. Obenem so tudi vse obiskovalke dobile voščilnice ob bližnjem materinskem dnevu, ki so jih izdelali učenci OŠ Mekinje.[79]

Slika 35: Stari grehi. Od leve: Sonja Bernot, Ivo Semprimožnik Vir: Justin Slanovec

[79] Kamniški občan (1998), letnik 37, številka 8. URN:NBN:SI:DOC-Y8BDH2OH from http://www.dlib.si. Uporabljeno 15. 9. 2012.

Slika 36: Stari grehi: od leve: Andrej Balantič, Irena Kališnik, Justin Slanovec, Ivo Semprimožnik
Vir: Justin Slanovec

S predstavo so mekinjski gledališčniki gostovali po številnih krajih Slovenije. Gostovanja je organizirala Sonja Bernot.

Naslednjo premiero so pripravili tri leta kasneje. V petek, 8. junija 2001, so namreč na društvenem odru v Mekinjah uprizorili komedijo **Kam iz zadreg** neznanega avtorja in jo ponovili v soboto, 9. junija 2001.

Slika 37: Kam iz zadreg. Od leve: Andrej Balantič, Jana Svetec, Irena Kališnik, Ema Hribovšek, Uroš Pančur
Vir: Jana Svetec

Gledalci so popolnoma napolnili dvorano in navdušeno spremljali uprizoritev zgodbe o dveh vaških družinah. Igralci Andrej Balantič, Sonja Bernot, Irena Kališnik, Jana Svetec, Matic Smolnikar, Igor Tonin, Ema Hribovšek, Uroš Pančur, Nika Berlic in Uroš Sitar so se odlično vživeli v svoje vloge in gledalcem izvabili veliko smeha. Komedijo je odlično zrežirala Jana Svetec, Tomo Smolnikar je poskrbel za tehnično izvedbo, Andrej Bernot za masko in sceno, ZKO Kamnik pa za kostume. Sponzorska sredstva sta prispevala Elektronček in Veppo, pri uprizoritvi pa so pomagali še številni drugi sodelavci.[80]

S komedijo Kam iz zadreg so Mekinjčani še nekaj let razveseljevali gledalce po Sloveniji.

Slika 38: Kam iz zadreg. Od leve: Sonja Bernot, Andrej Balantič, Irena Kališnik (zadaj), Nika Berlic, Uroš Sitar (spredaj), Igor Tonin, Jana Svetec Vir: Jana Svetec

KRAJANI SE PREDSTAVIJO

Leta 1998 so se pri kulturni sekciji v Mekinjah odločili, da bodo predstavili dejavnosti mekinjskih krajanov, s katerimi se ukvarjajo v prostem času. »Že pri površnem pregledu smo ugotovili, da se v Mekinjah 'skriva' zelo veliko talentov z različnih področij kulturnega in umetniškega ustvarjanja, nekaterih javnosti bolj znanih, drugih manj. Slovenski kulturni praznik pa je idealna priložnost za izpeljavo tovrstne predstavitve,« je Damjan Hančič zapisal v

[80] Kamniški občan (2001), letnik 40, številka 13. URN:NBN:SI:DOC-XNIJC1KP from http://www.dlib.si. Uporabljeno 15. 9. 2012.

Kamniškem občanu.[81] Prvi prireditvi, ki je bila 6. februarja 1998, so dali naslov Mekinjski kulturni ustvarjalci. Na njej so predstavili Marijo (Marico) Ftičar, mojstrico v slikanju keramike in slik na steklo, in Tatjano Tratnik, otroško pisateljico in pesnico, zaposleno v Matični knjižnici Kamnik.

Naslednje leto so 6. februarja 1999 v počastitev 150-letnice smrti Franceta Prešerna pripravili najprej proslavo z recitacijami njegovih pesmi. V glasbenem delu je šolski pevski zbor POŠ Mekinje pod vodstvom Bernarde Rifel zapel nekaj pesmi, potem pa se je s pesniško zbirko otroških pesmi Kresničke, ki so jih recitirali učenci mekinjske šole, predstavila Mirjam Vengust. V okviru prireditve so pripravili tudi razstavo svečnikov Mihaela Humarja in mojstrsko izdelanih čipk Anice Markuš in Aleksandre Tof.[82]

Leta 2000 sta se v okviru prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku 12. februarja predstavila pesnica Darinka Slanovec in likovni ustvarjalec Andrej Bernot. Ob tem so krajani spoznali, da se Darinka Slanovec ne ukvarja samo s pesništvom, ampak tudi ureja revije, objavlja članke in inštruira angleščino. Andrej Bernot pa se poleg službe ukvarja z likovnim ustvarjanjem, inštruira kitaro in vodi pevski zbor. [83]

17. februarja 2001 sta se na kulturni prireditvi predstavila slikar Peter Pečevnik in Francka Krt. Slikarstvo je Petra Pečevnika zanimalo že od mladih nog. Na začetku ga je vzpodbujala učiteljica Pavla Malešič, kasneje se je kot vodja razvojnega oddelka v tovarni Svilanit udeležil seminarja z naslovom O naravnem barvnem krogu v Stockholmu, z nasveti pa sta mu pomagala tudi Lojze in Tomaž Perko. Predstavila se je tudi Francka Krt, mama devetih otrok, ki se ukvarja tudi z umetniško dejavnostjo: poje, riše in kleklja. Nekaj časa je bila zaposlena v tovarni Svit v obratu za poslikavo majolik. Za popestritev prireditve je vsa družina Krt, ki sicer sodeluje tudi na prireditvi Družina poje v Šentandražu na Štajerskem, zapela nekaj ljudskih pesmi.[84]

V okviru prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku Krajani se predstavijo se je 16. februarja 2002 predstavil mekinjski otroški cerkveni zborček, ki je pod vodstvom Andreja Bernota z resnimi vajami začel leta 1994. Petje je na orglah spremljal Primož Smolnikar, na kitari pa Matic Smolnikar. V zadnjem času se jima je pridružila Nika Romšak na flavti. Kot drugi se je na prireditvi predstavil mekinjski župnik Anton Gosar s svojim likovnim ustvarjanjem. V pogovoru je razkril svojo bogato in težko življenjsko pot. Po drugi svetovni vojni je odšel najprej v Italijo, potem pa v Španijo in nato leta 1950 v Argentino, kjer je ostal enaindvajset let. Leta 1978 je prišel za župnika v Mekinje. 13. januarja tega leta je praznoval zlato mašo. Likovno

[81] Kamniški občan (1998), letnik 37, številka 4. URN:NBN:SI:DOC-LHZ040D2 from http://www.dlib.si. Uporabljeno 20. 9. 2012.
[82] Kamniški občan (1999), letnik 38, številka 4. URN:NBN:SI:DOC-KSD9FYO0 from http://www.dlib.si. Uporabljeno 20. 9. 2012.
[83] Kamniški občan (2000), letnik 39, številka 4. URN:NBN:SI:DOC-T8HA5LGG from http://www.dlib.si. Uporabljeno 20. 9. 2012.
[84] Kamniški občan (2001), letnik 40, številka 4. URN:NBN:SI:DOC-28PWRV0E from http://www.dlib.si. Uporabljeno 20. 9. 2012.

se je izražal v akvarelih in risbah. Kot tretjega so želeli predstaviti mizarja Alojza Koncilja, a se prireditve žal ni mogel udeležiti. Obiskovalci pa so si lahko ogledali nekaj njegovih izdelkov.[85]

Slika 40: Risba Antona Gosarja iz cikla Zgodovina odrešenja
Foto: Andreja Humar Gruden

15. februarja 2003 na prireditvi ob slovenskem kulturnem prazniku niso predstavili samo krajanov, ampak tudi ustvarjalce iz Stranj in Stahovice. Rokodelski mojster Klemen Matjaž iz Stahovice je predstavil človeške in živalske like, ki jih mojstrsko oblikuje iz drevesnih korenin. Drugi gost je bil vsem dobro znan mekinjski amaterski igralec in zavzet likovnik Andrej Balantič. Duhovito je predstavil začetke svoje igralske poti in ure, ki jih ročno izdeluje. Prireditev so z glasbenimi točkami povezovali učenci glasbenega krožka OŠ Stranje pod mentorstvom profesorice Karle Urh. Na instrumente Orffovega instrumentarija so zaigrali najrazličnejše melodije – od slovenskih ljudskih do južnoameriških – in dokazali, da sodijo v sam vrh slovenskih izvajalcev, kamor jih je uvrstila tudi strokovna komisija na državni reviji v Rogaški Slatini.[86]

Do leta 2012 so se ob slovenskem kulturnem prazniku zvrstile še štiri prireditve Krajani se predstavijo.

Leta 2004 se je predstavil znani likovni umetnik Dušan Lipovec. V okviru prireditve je bila na ogled razstava njegovih slikarskih del. V glasbenem delu je nastopil Mekinjski oktet, ki že nekaj časa uspešno deluje, potem pa predstavil svojo pevsko pot.

Leta 2005 so se na prireditvi ob kulturnem prazniku predstavili: Elka Podbevšek s svojimi pesmimi, Matjaž Florjan s slikami in lončarskimi izdelki ter Janez Kukec Mezek s svojimi fotografijami.

[85] Kamniški občan (2002), letnik 41, številka 4. URN:NBN:SI:DOC-KWGHZOFQ from http://www.dlib.si. Uporabljeno 20. 9. 2012.
[86] Kamniški občan (2003), letnik 42, številka 5. URN:NBN:SI:DOC-M58JN072 from http://www.dlib.si. Uporabljeno 20. 9. 2012.

Jože Romšak in slikar Bogdan Potnik sta se predstavila leta 2008. Program sta povezovala Ivo Semprimožnik, ki se je pogovarjal z Jožetom Romšakom, in Andreja Borščak, ki je v pogovoru z Bogdanom Potnikom skušala osvetliti njegovo slikarsko delovanje.[87]

V soboto, 6. marca 2010, pa sta se na prireditvi Krajani se predstavijo predstavila glasbenik Matic Smolnikar in likovnik Marjan Novak, bolj poznan kot Škatla. V pogovoru z Andrejo Borščak sta razkrila svoje ustvarjalne načrte in življenjske poti. V okviru prireditve je bila tudi razstava del Marjana Novaka-Škatle, Matic Smolnikar pa je skupaj s pevko Lauro predstavil nekaj glasbenih točk.[88]

Slika 41: Krajani se predstavijo 2010. Od leve: Andreja Borščak, Laura Zafred, Marjan Novak-Škatla, sedi Matic Smolnikar, Primož Smolnikar, učenec Matica Smolnikarja. Foto: Damjan Hančič

Ekipa kulturnih delavcev v prihodnje načrtuje nove predstavitve zanimivih ustvarjalcev.

LIKOVNI EXTEMPORE V MEKINJAH[89]

Pobudnika za likovni extempore v Mekinjah sta bila Dušan Lipovec in Andrej Balantič. Ko sta organizacijo prireditve podprla Športno-kulturno društvo in Krajevna skupnost Mekinje, so leta 2004 organizirali prvo srečanje. Odziv je bil dober, zato so prireditev ponavljali vsako leto do leta 2007, kasneje pa še leta 2010 in 2012. Do sedaj so likovni extempore organizirali šestkrat.

Prireditev je bila najprej posvečena spominu na Petra Pečevnika, po smrti mekinjskega župnika Antona Gosarja (2004) in Dušana Lipovca (2005) pa še nanju. To so bili likovni ustvarjalci, ki so s svojim ustvarjanjem bogatili likovno kulturo.

[87] O teh prireditvah v Kamniškem občanu ni nobenega zapisa. Informacije sta posredovali Bernarda Rifel in Jana Svetec.
[88] Vir: http://www.skd-mekinje.si/archives/861. Uporabljeno 20. 9. 2012.
[89] Informacije so posredovali: Andrej Balantič, Jana Svetec in Tomo Smolnikar.

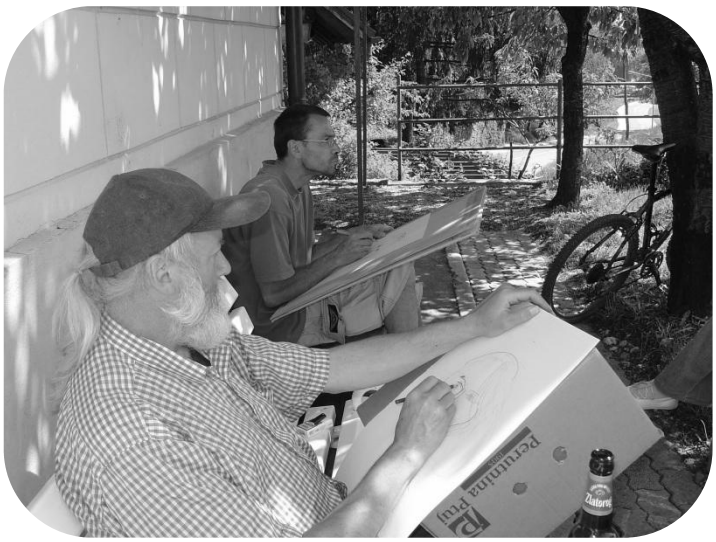

Slika 42: Likovni extempore 2005. Ustvarjalni trenutki …
Foto: Tomo Smolnikar

Otvoritev razstave s kulturnim sporedom in prodajo likovnih del, ki so nastala na extemporu, je vsako leto okrog krajevnega praznika, 9. oktobra. Na začetku so bile razstave v Domu Športno-kulturnega društva Mekinje (ŠKDM), zadnja leta pa so se preselile v župnišče.

Likovnega extempora se povprečno udeležuje okrog 20 likovnikov. Med udeleženci so doslej bili: Dušan Lipovec, Andrej Balantič, Alenka Sušnik, Lojze Kalinšek, Lojze Berlec, Drago Bizjak, Drago Jerman, Štefan Jež, Marjan Novak, Bogdan Potnik, Slavko Smolnikar, Dušan in Matevž Sterle, Zdravko Purgar, Dušan Štrajhar, Robert in Lara Uranič, Branko Škofic, Marjan Židanek, Gašper Balantič in drugi. Vedno sodelujejo tudi člani likovnega društva KUD Tone Kranjc iz Kamnika.

Slika 43: … in priložnost za druženje.
Foto: Tomo Smolnikar

DRAMSKA SKUPINA OD LETA 2006 DO DANES

Dramska skupina Športno-kulturnega društva Mekinje se je v jeseni 2006 po nekajletnem premoru spet zbrala v prenovljeni zasedbi pod vodstvom Sonje Bernot. Po nekaterih zamenjavah v ekipi je po novem letu 2007 začela resno delati in postavila na oder veseloigro **Zakonci stavkajo**, ki jo je napisal J. Pohl. Zgodba iz vaškega življenja se dogaja v dvajsetih letih prejšnjega stoletja, zato so za vizualno osnovo izbrali ilustracije Maksima Gasparija ter sceno in kostume prilagodili temu konceptu. Vloge v igri so bile razdeljene takole:

Tone: Matic Smolnikar
Tilka: Lara Bernot
Tomaž: Silvo Balantič
Barbara: Marija Golob
Županja: Denise Zajc
Župan: Brane Golob
Žakar: Roman Golob
Korenka: Sonja Bernot
Šipar: Uroš Pančur
Šiparica: Maja Korošec
Čipek: Igor Tonin
Čipkovka: Monika Golob

Slika 44: Zakonci stavkajo. Matic Smolnikar, Lara Bernot, Silvo Balantič Foto: Tomo Smolnikar

Sodelavci:

Scena: Andrej Balantič, Brane Golob
Luč: Tomo Smolnikar, Matej Slapar
Kostumi: Marja Sušnik
Šivilje: Angelca Petek, Gordana Sitar, Jožica Sivec, Darja Schafer Jerman
Režija : Andreja Humar Gruden

Slika 45: Zakonci stavkajo. Od leve: Uroš Pančur, Roman Golob, Silvo Balantič, Igor Tonin Foto: Tomo Smolnikar

Predstavo so omogočili: Alprem, Aron Inženiring, Zarja, Veppo, Elgom, Lestroj, Pizzerija Melita, Sklednik, Marica Ftičar, ki je podarila dve sliki na steklo, ki ju je naslikala, Uršulinski samostan Mekinje in OŠ Frana Albrehta pa sta dramski skupini odstopila prostor za vaje. Miha Jašovec je imel na skrbi prevoz scene na gostovanja, Andrej Bernot pa je oblikoval plakat in zloženko. Pomagali so tudi drugi neimenovani sodelavci in dobrotniki.

Slika 46: Zakonci stavkajo. Od leve: Sonja Bernot, Denise Zajc, Matic Smolnikar, Igor Tonin (nekoliko skrit), Monika Golob, Roman Golob, Brane Golob Foto: Tomo Smolnikar

Premiera je bila 30. marca 2007 ob 20.00 v Domu v Mekinjah. Na domačem odru so igro ponovili še 31. marca in 1. aprila. Vsakokrat si je predstavo ogledalo več gledalcev: prvič 120, drugič 150 in tretjič 170. Potem so se podali na gostovanja po Sloveniji. Po raznih odrih so v štirih letih in pol odigrali 40 predstav: Šmarca (21. april 2007), Lukovica (5. maj 2007), Radomlje (19. maj 2007), Žiri (22. junij 2007), Drežnica – tradicionalni gledališki dnevi Amaterski oder v naročju Krna (24. junij 2007), Vodice nad Ljubljano (13. oktober 2007), Kamnik – Kulturni dom (20. oktober 2007), Komenda (24. november 2007), Lipa v Prekmurju (8. december 2007), Lipovci v Prekmurju (9. december 2007), Mekinje (15. in 16. december 2007), Podčetrtek (22. december 2007), Podpeč (1. februar 2008), Šmartno v Tuhinju (8. februar 2008), Vransko (16. februar 2008), Vrh sv. Treh kraljev (24. februar 2008), Pekre – IV. festival komedije Pekre 2008 (1. marec 2008), Sovodenj (2. marec 2008), Bistrica ob Dravi (8. marec 2008), Motnik (25. april 2008), Maribor (29. avgust 2008 – Špas fest), Kranjska Gora (15. november 2008), Zgornja Ložnica (17. januar 2009), Podgorje pri Kamniku (7. februar 2009), Železna Kapla v Avstriji (21. marec 2009), Kamnik – Dom starejših občanov (29. maj 2009), Beltinci (22. maj 2010), Radenci – hotel Radin (23. maj 2010), Temnica na Krasu (19. junij 2010), Šmartno v Tuhinju – letno gledališče Gradišče (27. avgusta 2010), Melinci v Prekmurju (29. januar 2011), Selnica pri Mariboru (29. januar 2011), Gornji Grad (19. februar 2011), München – Slovensko kulturno društvo Lipa (26. marec 2011), Trzin (2. april 2011), Dobeno (3. september 2011).

Med gostovanji so bila nekatera posebno zanimiva.

Svojevrsten izziv je za dramsko skupino pomenilo sodelovanje na IV. festivalu komedije Pekre 2008. Imel je namreč tekmovalni značaj. Skupina je dobro opravila svojo nalogo in režiserka Andreja Humar Gruden je prejela nagrado strokovne žirije za režijo. Vse nagrajene predstave so bile poleti odigrane na prireditvi Špas fest v Mariboru.

Na prvi pomladni dan je Dramska skupina ŠKD Mekinje gostovala pri slovenskih rojakih na Koroškem, in sicer v Železni Kapli. Gledalci so predstavo navdušeno sprejeli. Ogledal si jo je tudi novoizvoljeni župan Železne Kaple, koroški Slovenec Franc Jožef Smrtnik. S tem so naši gledališčniki odprli novo poglavje v medsebojnem kulturnem sodelovanju.

Naše rojake je mekinjska dramska skupina obiskala še v Nemčiji. Slovensko kulturno društvo Lipa iz Münchna jo je namreč povabilo na gostovanje v njihovi dvorani ob praznovanju materinskega dne. Dramska skupina je bavarsko prestolnico obiskala skupaj z ansamblom Grintovci, ki so poskrbeli za prijetno druženje po predstavi. Ob tem so si vsi skupaj ogledali še mesto pod vodstvom gostiteljev.

Tudi vsa druga gostovanja so bila vsako po svoje zanimiva, prijetna in koristna.

Vsi igralci so se v svoje vloge odlično vživeli, izredni pa so bili tudi vsi ostali sodelavci. Nace Koncilje je kdaj pa kdaj nadomestil kakšnega manjkajočega igralca in tako nastopil v raznih vlogah: Župana, Šiparja in v Münchnu zelo uspešno celo v glavni vlogi Toneta. Tina Vahčič pa je bila zamenjava za svojo sestro Moniko Golob.

Vzporedno z gostovanji z veseloigro Zakonci stavkajo, so člani dramske skupine v začetku novembra 2008 začeli študirati in vaditi novo igro, in sicer komedijo **Gugalnik**, ki jo je napisal srbski avtor Novak Novak, prevedel pa Dušan Tomše. Zgodba govori o »enakopravnem« moškem v 80-ih letih prejšnjega stoletja, ki hoče prati, likati, kuhati in sploh gospodinjiti ter skrbeti za otroke, medtem ko njegova žena hodi v službo.

Vloge so bile razdeljene takole:

Rade: Roman Golob
Olja: Sonja Bernot
Deka: Brane Golob
Dušica: Denise Zajc
Prometna žrtev: Uroš Pančur
Ljubinko: Silvo Balantič
Bubili: Lara Bernot
Vojin: Matic Smolnikar
Inkasant: Igor Tonin
Soseda: Maja Korošec
Dekova žena : Marija Golob
Bolničarka: Monika Golob (zamenjava Tina Vahčič)
Direktor: Matej Slapar (samo v nekaterih predstavah)

Slika 47: Gugalnik. Uroš Pančur in Denise Zajc
Foto: Klemen Brumec

Sodelavci:

Scena: Brane Golob
Kostumi: Marja Sušnik
Luč: Matej Slapar
Poslikava scene: Andrej Bernot
Zvočni efekti: Tomo Smolnikar
Šepetalke: Marija Golob, Monika Golob, Maja Korošec
Prevozi: Miha Jašovec
Scenografija, kostumografija, priredba in režija: Andreja Humar Gruden

Premiera Gugalnika je bila 24. oktobra 2008 ob 20.00 v Domu v Mekinjah. Komedijo so še štirikrat ponovili na domačem odru, in sicer 25. in 26. oktobra ter 28. in 29. novembra 2008. 28. novembra je bila predstava za učitelje Osnovne šole Frana Albrehta Kamnik. Predstave si je ogledalo več kot 600 gledalcev. Potem so gostovali vzporedno z obema igrama – z Zakonci in Gugalnikom. Gugalnik so uprizorili v naslednjih krajih: Komenda (6. december 2008), Podčetrtek (20. december 2008), Šmartno v Tuhinju (24. januar 2009), Kranjska Gora (27. marca 2009), Šenčur (28. marca 2009), Podpeč (4. aprila 2009), Šmarca (6. februar 2010), Šentjakob ob Savi (20. februar 2010), Gornji Grad (13. marec 2010). Skupaj so odigrali 14 predstav.

Slika 48: Gugalnik. Sonja Bernot in Roman Golob
Foto: Klemen Brumec

Slika 49: Gugalnik. Od leve: Marija Golob, Brane Golob, Maja Korošec, Roman Golob
Foto: Klemen Brumec

Konec leta 2009 so v dramski skupini pripravili otroško igrico **Zajček v samopostrežni trgovini**, ki jo je napisal Franček Rudolf. 26. decembra 2009 so jo v povezavi z obdarovanjem Dedka Mraza trikrat odigrali na Primorskem – v Drežnici, Smastu in Breginju. Igrico so ponovno uprizorili čez dve leti, 24. decembra 2011 za otroke zaposlenih v Calcitu ob Božičkovem obdarovanju v Domu v Mekinjah. Igrali so:

Zajček Copcop: Uroš Pančur, Matic Smolnikar, Leon Bernot
Mama zajklja: Sonja Bernot, Lara Bernot
Polenta: Marija Golob, Maja Korošec
Repa: Monika Golob, Tina Vahčič, Marija Golob
Bonbon: Brane Golob, Roman Golob, Marko Korošec
Olje: Silvo Balantič, Igor Tonin, Mark Dojčinovič
Kis: Denise Zajc, Nace Koncilja

Odlične kostume je naredila Marja Sušnik, režirala pa je Andreja Humar Gruden.

Slika 50: Zajček v samopostrežni trgovini na prireditvi za otroke zaposlenih v Calcitu
Leži Leon Bernot, stoji Lara Bernot. Foto: Rok Jeglič

Slika 51: Zajček v samopostrežni trgovini na prireditvi za otroke zaposlenih v Calcitu
Od leve: Denise Zajc, Mark Dojčinovič, Maja Korošec, Marija Golob Foto: Rok Jeglič

V začetku leta 2011 so se začeli pripravljati na novo premiero. Izbrali so komedijo **Damski krojač**, ki jo je napisal francoski pisatelj Georges Feydeau, prevedel pa Tone Smolej. Med pripravami se je zamenjalo kar nekaj igralcev, končna zasedba igralcev pa je bila:

Moulineaux: Nace Koncilja
Bassinet: Silvo Balantič
Copelli: Mark Dojčinovič
Etienne: Leon Bernot
Gospa Aigreville: Maja Korošec
Suzanne: Lara Bernot
Yvonne: Sabina Gruden (nadomešča jo Tina Vahčič)
Rosa: Sonja Bernot
Gospa d'Herblay: Judita Pavlinič (nadomešča jo Denise Zajc)
Pomponnette: Marija Golob
Psička Lola

Sodelavci:

Izdelava kostumov: Marja Sušnik
Dekoracija klobukov: Marja Sušnik, Lara Bernot
Izdelava scene: Silvo Balantič, Brane Golob
Poslikava scene in scenski dodatki: Lara Bernot, Mark Dojčinovič
Maska: Denise Zajc
Luč: Jure Ftičar
Tehnični sodelavec: Tomo Smolnikar
Šepetalki: Marija Golob, Judita Pavlinič
Kostumografija, scenografija in režija: Andreja Humar Gruden

Premierno so Damskega krojača odigrali 21. oktobra 2011 ob 20.00 v Domu v Mekinjah in ga ponovili še 22. in 23. oktobra. 4. novembra 2011 so šli že na prvo gostovanje v Kranjsko Goro, zatem pa so igro odigrali še v naslednjih krajih: Šmarca (26. november 2011), Medvode – zaključna predstava za učitelje Osnovne šole Frana Albrehta Kamnik in Osnovne šole Preska pri Medvodah (2. december 2011), Šmartno v Tuhinju (3. december 2011), Gornji Grad (7. januar 2012), Križ pri Komendi (14. januar 2012), Mekinje (25. in 26. februarja 2012), Selnica ob Dravi (10. marca 2012), Zalog pri Ljubljani (14. april 2012). S tem so do konca sezone odigrali 13 predstav Damskega krojača, v naslednji sezoni 2012/13 pa načrtujejo nova gostovanja.

Slika 52: Damski krojač. Od leve: Judita Pavlinič, Marija Golob, Leon Bernot, Maja Korošec, Sabina Gruden, Nace Koncilja, Sonja Bernot, Silvo Balantič, Mark Dojčinovič, Lara Bernot Foto: Damjan Hančič

Slika 53: Damski krojač
Od leve: Sabina Gruden, Nace Koncilja, Andreja Humar Gruden
Foto: Damjan Hančič

Dramska skupina je poleg tega, da je sama hodila na gostovanja, vabila v goste druge dramske skupine. Tako so v Mekinje prišli: KUD Ivan Cankar Šmartno v Tuhinju s komedijama Podnajemnik (avtor: Vinko Möderndorfer) in Klinika Kozarcky (avtor: Dušan Jovanović), Ta

bol' teater iz Kranjske Gore s komedijama Voli (avtor: Josh Tobiessen) in Na slepo (avtor: Norm Foster), Dramska skupina KUD-a Alojza Avžnerja Zgornja Ložnica z burko Trije tički, KUD Vrhpolje – dramska skupina z igro Mama je umrla dvakrat (avtor: Vinko. Möderndorfer), Amatersko gledališče DPD Svoboda Loška dolina s komedijo Spustite me pod kovter… (avtorja: John Chapman, Ray Cooney), Dramska skupina Križ z veseloigro Od jutra do večera, Kulturno društvo Gornji Grad s komedijo Podnajemnik (avtor: Vinko Möderndorfer), Dramska sekcija KD Pavza iz Selnice ob Dravi s komedijo Amour, amore, liebe … (avtor: Marco Tassara), KUD Svoboda Zalog s komedijo Pelikan ali otroci po želji (avtor: Marcel Franck), Gledališko društvo Toj to z absurdno dramo Ženska od prej (avtor: Roland Schimmelpfennig), pa morda še kdo.

Dramska skupina Športno-kulturnega društva Mekinje deluje zelo usklajeno. Poleg svoje osnovne zadolžitve je vsak pripravljen prijeti za vsako delo in poskrbeti za razne stvari (rekviziti, postavljanje scene, šepetanje, plakati, zloženke ...) – lahko bi se reklo: vsi delajo vse.

Osredotočili so se na uprizarjanje komedij in veseloiger, saj je njihovo vodilo: veselja in smeha ni nikoli preveč.

BERNARDA RIFEL: MIKLAVŽEVANJE V MEKINJAH

Miklavževanje v mekinjskem Domu se je z domačo, mekinjsko-neveljsko igralsko zasedbo začelo leta 2000 na pobudo Društva za oživljanje starih običajev (ustanovljenega pri OO SKD Kamnik) oz. njegovega predsednika Milana Windschnurerja. Igrico je skupaj z otroki pripravila s. Anka Kogelnik.

Leto kasneje sem bila na pobudo s. Sabine Vakselj povabljena k sodelovanju. Ona je izbrala igrico in otroke iz veroučne šole, sama pa sem pomagala predvsem pri režiji, ličenju, oblačenju ...

Slika 54: Priprave na igrico ob miklavževanju
Rok Čevka bo pod spretnimi rokami Bernarde Rifel »postal« parkelj. Za Rokom stoji Lara Trstenjak.
Foto: Milan Windschnurer

Pri pripravah in izvedbi je šlo vedno za povezovanje, za sodelovanje mnogih Mekinjčanov. Milan Windschnurer je skrbel za plakate, obvestila, koordinacijo, Tomo Smolnikar za ozvočenje in osvetljavo odra, oder in stole so v Društvenem domu pripravljali mladinci in drugi pomočniki: Matej Slapar, Brane Golob, Miha in Gašper Jašovec, Andrej Balantič, Nace Koncilja, Blaž Letnar, Gabriel Resnik, Dane Brelih ...

Slika 55: Miklavževanje leta 2002: od leve stojijo: Mirjam Homar, Jasmina Plevel, sv. Miklavž, Ivo Semprimožnik, s. Sabina Vakselj, Bernarda Rifel, Katja Balantič, Eva Močnik Pečevnik, Špela Janežič; spredaj od leve: Monika Homar, obdarovani deček, David Rifel, Sabina Gruden. Foto: Milan Windschnurer

Na obisk k Miklavžu so prihajali otroci iz Mekinj, Nevelj, Gozda, okolice Kamnika in tudi od drugod. Delil jim je pakete, ki so mu jih pomagale pripraviti pridne gospe iz župnijske Karitas Nevlje. Parkeljni so večkrat prihajali iz neveljske smeri in s seboj pripeljali tudi Miklavža.

Slika 56: Domen Brumec se pripravlja na vlogo sv. Petra. Pomaga mu Bernarda Rifel. Foto: Milan Windschnurer

Ob začetku decembrske prireditve je ponavadi zbrane otroke, starše in krajane nekdo pozdravil in nagovoril ter napovedal prihod težko pričakovanega dobrotnika (Petra Vrhovnik, Ivo Semprimožnik ali kdo drug). Nastopil je otroški cerkveni zbor. Peli so pod vodstvom Andreja Bernota, Ines novak (6 let), Barbare Pirc iz Domžal (2 leti), Katje Sanabor (1 leto) in leta 2011 pod vodstvom Patrika Jagodica. Z glasbili so jih spremljali Primož Smolnikar, Matic Smolnikar in Aleš Sedušak.

Otroci od 3. od 6. razreda so zelo radi sodelovali pri miklavževanju. Bili so učenci veroučne šole in večina hkrati tudi učenci mekinjske šole. Ni bilo najbolj pomembno ali sodelujem kot krajanka ali kot učiteljica, pomembneje je bilo, da se povežemo, združimo moči, saj delamo z istimi otroki, za isti kraj, za iste ljudi.

Nastopali smo v Mekinjah, do leta 2009 tudi v Domu upokojencev Kamnik za otroke tam zaposlenih in za starejše občane iz Kamnika, za sestre uršulinke, leta 2005 pa tudi na miklavževanju v Komendi.

Slika 57: Dobro razpoloženje po uspešnem nastopu na miklavževanju leta 2006.
Foto: Milan Windschnurer

Sestra Sabina je vsako leto poiskala vsebinsko ustrezno igro različnih avtorjev, leta 2008 pa je igro napisala kar deklica Urška Pečevnik, ki je več let igrala vidnejše vloge v teh otroških predstavah.

Izvedbe po letih:

2001: Kako postati junak
2002: Biserna kanglica
2003: Miklavž za vse čase
2004: Nebeški računalnik
2005: Oh, ti darovi (igrali tudi v Komendi)

2006: Radovedni angelček
2007: Dobri sveti Miklavž
2008: Miklavžev večer (igrica Urške Pečevnik)
2009: Hvala Bogu in ljudem
2010: Če ima Miklavž zamudo
2011: Kdo bo zmagal

Pri vajah se je bilo treba veliko dogovarjati, usklajevati, potrpeti, vztrajati, a po opravljenem delu so bili otroci vedno veseli in zadovoljni, pa še Miklavž je zanje pustil kaj v svojem košu. Ne bom pozabila otroka, ki je dejal: »To so bili najlepši trenutki v mojem življenju.«

Slika 58: Miklavževanje 2011. Zadaj od leve: s. Sabina Vakselj, Maja Gruden, Neža Pavlinič, Iza Pisek, sv. Miklavž, Miha Uršič; parkeljni: Ambrož Krt, Matej Strehar, Jan Ftičar; Bernarda Rifel; spredaj od leve: Rebeka Krt, Manca Krt, Iza Trunk, Neža Strehar
Foto: Milan Windschnurer

ZAKLJUČEK

Dejavnost mekinjskih kulturnikov je še vedno v polnem zagonu. Poleg tistih, ki pripravljajo proslave skupaj z Osnovno šolo Frana Albrehta – Podružnico Mekinje, dobro delujejo tudi vse druge skupine kulturnih delavcev. Vedno pa so dobrodošle tudi nove pobude in novi sodelavci.

ŠPORTNA DEJAVNOST V MEKINJAH

Mag. ANDREJA HUMAR GRUDEN: ŠPORTNA DEJAVNOST V MEKINJAH

ŠPORTNA DEJAVNOST DO DRUGE SVETOVNE VOJNE

Športna dejavnost v Mekinjah se je organizirano začela z ustanovitvijo fantovskega telovadnega odseka Orel.

Na slovenskem področju so bila prva športna društva Sokoli, ki so bili pod okriljem liberalne politične struje. Zato je prihajalo do vedno številnejših pobud za osnovanje športnih društev na osnovi katoliških vrednot. Leta 1906 so najprej na Jesenicah, potem pa v Ljubljani pri Slovenski krščansko socialni zvezi ustanovili telovadni odsek Orel. Orlovski telovadni odseki so se potem ustanavljali po številnih krajih, med njimi tudi v Mekinjah. Povezovali so se v Zvezo telovadnih odsekov.

Orli so imeli svojo uniformo in himno, ki se je glasila:

BRATOM ORLOM

Dvignite Orli, v jasne višine,
krila ponosna mlade moči!
Sove se skrivajo v nizke temine,
k soncu, k svetlobi Orel hiti.

Gozdi šumeči klanjajo glave,
burni viharji divje besné,
Orel zre mirno v sinje višave,
strele in gromi ga ne plaše.

Zora mladosti, sila kreposti,
v žilah nam polje naroda rast,
v trudu in znoju, polnem radosti,
domu gradimo slavo in čast.

Mati Slovenija, Tvoji ljubavi
Orel junaško klanja srce,
narod slovenski, k nesmrtni slavi
Tvoji se naše sile bore.

K božjemu soncu dvignimo krila,
večne ljubavi vabi nas žar.
Z nebne višine Orla bo sila
krivdo in sužnost razbila vsekdar!

Orlovska himna[90]

[90] http://www.reocities.com/siorli/zgodovina_orla.htm. Uporabljeno 8. 9. 2012.

Na pobudo mekinjskega Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva je bil ustanovni shod Orlov 26. septembra 1909. Nanj so povabili mlade fante iz cele kamniške okolice: iz Nevelj, Stranj, Tunjic in Gozda. Ustanovni shod se je začel ob dveh popoldne s pobožnostjo v cerkvi na čast Marijinemu Srcu in sv. Mihaelu, zavetniku Orlov. Peli so domači pevci, govornik, dr. Guido Rant, pa je govoril o nalogi Orlov. Takoj se je vpisalo 55 članov, med njimi 4 iz Stranj, 2 iz Tunjic in 1 iz Nevelj. Do 10. oktobra pa je pristopilo še 10 članov. (I, 151[91])

Približno takrat je tudi vzniknila ideja o društvenem domu. Vse dejavnosti so se namreč vršile v prostorih župnišča in verjetno so imeli tudi Orli tam svoja prva srečanja. S pripravljalnimi deli za dom so začeli jeseni in ob začetku zime. (I, 151)

Orli so imeli redno tedensko telovadbo, ukvarjali so se s petjem, dobivali so se na izobraževalnih večerih, ki so jih imenovali »fantovski večeri«, sodelovali so na prireditvah in pri krajevnih dogodkih. 13. maja 1910 je v Mekinjah birmoval dr. Anton Bonaventura Jeglič. Krajani so mu priredili lep sprejem. Med drugimi ga je pozdravil tudi načelnik Orlov Niko Loboda, 20 Orlov mu je »v kroju[92]« naredilo špalir, zvečer pa so mu, spet »v kroju«, zapeli tri pesmi: Pozdrav, Zvezdi in Slovanski brod. Sodelovali so tudi v špalirju pri sprejemu škofa v Kamniku. (I, 152; I,153)

Po otvoritvi Društvenega doma v Mekinjah, 11. junija 1911, se je s pridobitvijo dvorane tudi športna dejavnost lahko bolj razmahnila.

Med prvo svetovno vojno je bilo vpoklicanih k vojakom kar precej članov in kot vse druge dejavnosti je tudi telovadni odsek Orel miroval.

Po vojni so se člani spet zbrali, da bi obnovili delo. Občni zbor so imeli 10. oktobra 1919 in določili ponedeljkov večer kot večer za telovadbo. (I, 199)

Društvo je sodelovalo tudi z drugimi društvi. Na svečnico 1920 so v Mekinjah gostovale kamniške Orlice (žensko telovadno društvo) in njihov naraščaj[93]. Gledalci, posebno Kamničani, so popolnoma napolnili dvorano, nastopajoče pa so svoje vaje lepo izvedle.

Po ustanovitvi Jugoslavije je prestolonaslednik regent Aleksander 26. junija 1920 prvič obiskal Ljubljano. Pozdravit ga je šlo tudi šestčlansko zastopstvo Orlov. (I, 202)

Mekinjski Orli so sodelovali na telovadnih prireditvah prijateljskih organizacij. Tako se je deset članov telovadnega odseka Orel 19. junija 1921 udeležilo orlovske telovadbe v Vodicah, dvajset članov pa je sodelovalo na Orlovskem taboru v Kranju 3. julija 1921. (I, 210)

Vsako društvo je v počastitev posebnih dogodkov povabilo zastopstva sorodnih organizacij iz različnih krajev. Povabljenci so se vabilu večinoma odzvali. Orli iz Mekinj so se na primer udeležili otvoritve Društvenega doma v Dobu pri Domžalah 18. septembra 1921. Tja so poslali zastopstvo devetih članov. (I, 211)

[91] Spominska knjiga fare mekinske (I. župnijska kronika oz I. kronika). Ob besedilu jo navajam v obliki (I, str.).
[92] Kroj = uniforma.
[93] Podmladek.

Konec leta 1921 je predsednik mekinjskih Orlov in Izobraževalnega društva Jožef Hočevar zelo zbolel in 4. februarja 1922 umrl. Po njegovi smrti je Orlovski odsek prenehal delovati in kljub večkratnim poskusom njegovega delovanja niso uspeli obnoviti. Zaradi tega je bil jeseni 1922 mekinjski odsek Orla črtan iz Orlovske podzveze v Ljubljani. (I, 217)

10 fantov je v letu 1922/23 začelo hoditi k orlovskim vajam v Kamnik. (I, 225)

V začetku septembra 1926 se je predsednik Izobraževalnega društva Franc Hočevar udeležil izleta Orlov v Rim (II, 23).

Decembra 1929 je bil z zakonom kralja Aleksandra kot državna ustanova ustanovljen Sokol Kraljevine Jugoslavije (SKJ). Vanj so se morala vključiti vsa druga telovadna društva in organizacije. Tisti, ki se niso vključili v novo zvezo, so bili razpuščeni. Po smrti kralja Aleksandra 1934 in dovoljenju za ponovno delovanje prosvetnih društev 1935 se je katoliška mladina začela povezovati v fantovske odseke in dekliške krožke. Imeli so svoje uniforme. Ukvarjali so se s telovadbo in izobraževanjem. Pripravljali so telovadna srečanja oziroma akademije.

V Mekinjah so se začeli fantje zbirati na fantovskih večerih v januarju 1936. Vodil jih je župnik Viktor Čadež. Na njih so brali iz knjige Pamet in vera, župnik jim je besedilo razlagal, imeli pa so tudi pevske vaje, na katerih so se učili narodne pesmi. Marca 1936 se je Prosvetno društvo pripravljalo na igro V času obiskanja (Pasijon), zato fantovskih večerov ni bilo.

V naslednjem šolskem letu 1936/37 so v Prosvetnem društvu vpeljali večere Dekliškega krožka pod vodstvom Terezije Koncilja, ki se je šolala za učiteljico. Redna tedenska srečanja so se začela 15. oktobra 1936. Fantje pa so imeli fantovske večere vsak petek od 20. novembra 1936 naprej. Vodil jih je kot prejšnje leto Viktor Čadež. (II, 187)

Slika 59: Telovadni nastop v Grobljah leta 1937. Od leve: Jože Letnar, Stane Letnar, Stane Završnik[94]
Vir: Minka Letnar

[94] Podatek je pridobila Renata Semprimožnik pri Ivi Letnar in Joži Golob.

Fantovski odsek in Dekliški krožek sta delovala pod okriljem Prosvetnega društva. Udejstvovala sta se tudi na kulturnem področju. Dekliški krožek je na pustno nedeljo, 7. februarja 1937 uprizoril enodejanko Strahovi in veseloigro Jurčki, Fantovski odsek pa na tiho nedeljo, 14. marca 1937 dramatizirano igro Luč z gora. (II, 191 in 193)

Fantovski odsek je imel sobotne večere rezervirane za telesno vzgojo. Najbolj so jih veselile vaje na drogu. Na svojih večerih so združevali prijetno s koristnim, saj v poročilu , ki je bilo objavljeno v Našem listu, piše: »Da tudi šala ni nepoznan gost na fantovskih večerih, pač ni treba dostavljati.«[95] Fantovskih večerov so se udeleževali celo fantje iz sosednjih prosvetnih društev.[96]

Obe skupini sta sodelovali tudi pri drugih prireditvah in dogodkih v župniji. Fantje so za birmo, ki je bila v sredo, 5. maja 1937, postavili mlaje in izkupiček od njihove prodaje namenili za nakup manjkajočega telovadnega orodja v Društvenem domu. (II, 197)

Slika 60: Člani Fantovskega odseku in Dekliškega krožka iz Mekinj. Od leve proti desni: prva vrsta: Anton Potočnik (Miklavževčev), Anton Sušnik (Bernardovčev), Janko Golob (Švebov), Nace Golob (Boštarjev iz Godiča), Jože Kratnar, Lojze Potočnik (Jurceljnov), Franc Sitar (Slanovčev iz Godiča); druga vrsta: Mimi Golob (Boštarjeva iz Godiča), Vali Sitar (Jeranova), Marija Iskra (Cofova), Terezija Golob (Švebova), Pavla Košir (Ožbovčeva s Podjelš), Angela Gradišek (Pajsarjeva), Zefka Košir (Ožbovčeva), Ela Potočnik (Miklavževčeva); tretja vrsta: Stane Letnar (Zofkov), Franc Sitar (Jeranov), Miha Košir (Ožbovčev), Pavle Balantič (Matijevčev z Zduše), Franci Iskra (Cofov), Potočnik Gvido (Paštvarjev), Janko Balantič (Matijevčev); zadaj: Karel Balantič (Slevčev s Kršiča), Srečko Potočnik Jurceljnov).
Vir: Tone Iskra[97]

[95] Naš list, april 1937. Odrezek članka z naslovom Mekinje, ki ga je napisal Jože Košir, je v II. kroniki str. 196.
[96] Prav tam.
[97] Imena ljudi na fotografiji so posredovale: Polonca Iskra, Marija Grilj, Helena Romšak.

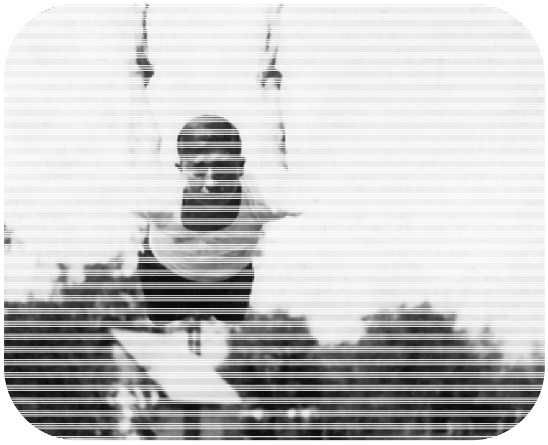

Slika 61: Anton Sušnik (16. 9. 1917— 21. 3. 1944) se je kot član mekinjskega telovadnega društva dokazoval kot orodni telovadec. Najbolj spreten je bil na krogih. Kot nemški vojak je padel v Romuniji. Vir: Bernardovčevi, Podjelše 3

29. avgusta 1937 je bil katoliški tabor v Moravčah. Iz Mekinj se ga je udeležilo 18 fantov in 10 deklet, ki so nastopili pri telovadnih vajah. (II, 207)

Fantovski odsek, ki je deloval pod okriljem Prosvetnega društva Mekinje, se je preoblikoval v novo samostojno društvo in se pridružil Zvezi fantovskih odsekov. 24. oktobra 1937 je imel ustanovni občni zbor. Na njem so pregledali dosedanje delovanje. Ugotovili so, da je odsek dobro deloval, saj je uprizoril igro Luč z gora, poleg tega pa se je udeležil okrožnih tekem, kjer je dosegel tretje mesto.

Fantje so imeli pod vodstvom župnika Čadeža 18 izobraževalnih fantovskih večerov. Kupili so tudi potrebno telovadno orodje.[98] V članku, ki je bil objavljen v časniku Slovenec, piše, da je po ustanovnem občnem zboru Fantovski odsek »takoj pričel z rednimi fantovskimi sestanki in telovadbo. Kaj pa so se fantje naučili, bodo pokazali, ko priredi Prosvetno društvo s sodelovanjem fantovskega odseka in dekliškega krožka v nedeljo 28. t. m. ob pol 4 popoldne v Društvenem domu akademijo. Ker je to prva akademija v tukajšnji okolici, pričakujemo, da jo obiščete v lepem številu in tako pripomorete k večjemu uspehu.«[99] 28. novembra 1937 je bila torej skupna akademija Fantovskega odseka in Dekliškega krožka. Fantovski odsek je dovoljenje za skupno prireditev dobil od svoje zveze. Na sporedu so bile večinoma telovadne točke. Poleg domačih telovadcev so nastopili gostje iz Vodic, ki so odlično izvedli točke na bradlji. Vse ostale telovadne točke pa so izvedli domačini. Na prireditvi je nastopil tudi moški zbor, vsi sodelujoči pa so na koncu zapeli dve kitici pesmi Povsod Boga. Prireditev je v celoti zelo uspela. (II, 216)

Akademijo so z uspehom ponovili v Stranjah 2. januarja 1938. Dohodek so namenili za nakup nove bradlje. (II, 225)

Fantovski odsek je skupaj z naraščajem[100] štel okrog 60 fantov. 1. februarja 1938 je pri podjetju Alpina v Ljubljani kupil novo najsodobnejšo bradljo, težko okrog 300 kg. Plačali so jo v glavnem s prostovoljnimi prispevki. (II, 226)

V soboto, 19. marca 1938, je imel Fantovski odsek skupno sv. mašo, v nedeljo, 20. marca 1938, pa je organiziral drugo akademijo. Na akademiji je bilo 15 točk, od katerih je tri izvajal Dekliški krožek. Naraščaj je točko Mladi vojaki moral ponoviti. Župnik Čadež v II. kroniki zapiše: »Nekaj novega je bil kratek prizor Razpotje življenja, nekoliko moderno, a dosti posrečeno delo, pri katerem nastopajo kake štiri skupine fantov različnih nazorov.«[101] (II, 229) Fantje so tokrat

[98] Naš list, januar 1938. Odrezek članka z naslovom Mekinje, ki ga je napisal Jože Košir, je v II. kroniki str. 223.
[99] Slovenec, 21. 11. 1937. Odrezek članka z naslovom Mekinje je v II. kroniki na str. 216.
[100] Podmladek.
[101] Za ta prizor ni jasno, ali je bil igran ali je bila to telovadna točka.

prvič nastopili na novi bradlji, ki so jo z dohodkom te akademije lahko v celoti odplačali. Od dekliških točk je bila najboljša simbolična vaja Slepčeva tožba. (II, 229)

Slika 62: Mladi mekinjski telovadci na telovadni akademiji 20. 3. 1938. Od leve: Karel Sitar, Jože Golob, Stane Plevel, Maks Potočnik ali Maks Sitar, Stane Letnar, Franc Sitar, Franc Iskra, Franc Močnik.102
Vir: Minka Letnar

Slika 63: Nastop imenovan »talna vadba« na telovadni akademiji na Cajnarjevem travniku 20. 3. 1938.
Vir: Minka Letnar

[102] Podatke o osebah na slikah 62, 63, 64 je pridobila Renata Semprimožnik od Ivi Pančur in Joži Golob.

Slika 64: Telovadna akademija v Mekinjah 20. 3. 1938. Od desne: Jože Golob, Jože Letnar, Miha Golob, ?, Stane Letnar, Feliks Golob, Franc Iskra, Franc Močnik. Vir:Minka Letnar

8. maja 1938 je bilo v Kamniku tekmovanje Fantovskih odsekov kamniškega okrožja. Mekinjski fantje so dosegli tretje mesto. (II, 235)

Na stadionu v Ljubljani je bil na praznik sv. Petra in Pavla v sredo, 29. junija 1938, veliki tabor katoliške mladine. Pri telovadnem nastopu so sodelovali tudi telovadci iz Mekinj, in sicer je bilo v krojih 16 odraslih fantov, 20 mladincev in 5 deklet. Poleg njih se je tabora udeležilo še precej mekinjskih župljanov. (II, 239)

Fantovski odsek in Dekliški krožek iz Mekinj sta v sodelovanju z bratskimi odseki kamniškega okrožja 21. avgusta 1938 na travniku pod Društvenim domom priredila telovadni nastop pod častnim predsedstvom predsednika županske zveze in župana Nandeta Novaka. Vabilo na prireditev so objavili časniki Slovenec, Domoljub in Naš list[103]. Sodelovala je tudi domžalska godba. Nastopi domačih telovadcev in gostov iz Vodic so bili odlični, po njih pa so se zvrstili govori: šolski upravitelj Janko Malešič je telovadcem čestital za velik napredek in jih vzpodbujal za naprej, župan Nande Novak je prikazal pomen prosvetnih organizacij za narod in državo, župnik Viktor Čadež pa je poudaril vlogo katoliških organizacij pri verskem življenju naroda[104]. (II, 242, 244-245)

Dejavnost obeh organizacij se je nadaljevala tudi v naslednjem šolskem letu.

V nedeljo, 29. januarja 1939 popoldne, sta Fantovski odsek in Dekliški krožek spet priredila telovadno akademijo. Na sporedu je bilo 15 telovadnih točk in govor župnika Čadeža o pomenu telovadbe za mladino s katoliškega stališča. Prireditev je odlično uspela. Velik napredek od zadnjega nastopa se je pokazal pri vajah na bradlji. Nastopila je tudi godba na fanfare iz Stranj, saj domači tamburaški zbor ni mogel nastopiti, ker je večina sodelovala pri telovadnih nastopih. Za zaključek so vsi sodelujoči zapeli orlovsko himno. Odlično obiskana prireditev je trajala dve uri. (II, 275)

Slika 65: Znak telovadnega nastopa v Mekinjah 21. 8. 1938 (II, 242)

[103] Domoljub, 10. 8 1938. Odrezek članka v II. kroniki str. 242.
Slovenec, 14. 8. 1938. Odrezek članka v II. kroniki str. 242.
Naš list, 12. 8. 1938. Odrezek članka v II. kroniki str. 244.
[104] Slovenec, 25. 8. 1938. Odrezek članka Telovadni nastop v Mekinjah je v II. kroniki na str. 244.

Obe organizaciji sta sodelovali pri raznih prireditvah in shodih drugih podobnih društev.

2. julija 1939 je bil v Mariboru mladinski tabor, ki se ga je iz Mekinj udeležilo 6 fantov in 3 dekleta v kroju, zraven pa še 9 oseb. (II, 296)

Dekliški krožek pa se je pod vodstvom učiteljice Antonije Albrecht[105] v nedeljo, 7. maja 1939, udeležil enega glavnih shodov na Skaručni. Do tja so se dekleta odpeljala z avtom, po shodu pa so se peš povzpela še na Šmarno goro. (II, 288)

Fantovski odsek in Dekliški krožek sta sodelovala pri nastopu kamniškega Fantovskega odseka in Dekliškega krožka na javni telovadbi v Kamniku v nedeljo, 6. avgusta 1939 popoldne. Nastop si je ogledalo tudi veliko Mekinjčanov. (II, 299)

Mrzla in snežena zima je vzpodbudila fante, da so 28. januarja 1940 priredili smučarske tekme v teku. Tekmovalna pot je potekala od starta na Zduši, preko Godiča do Ožbovtovega kozolca na Brezjah in naravnost nazaj na Zdušo. (II, 321) Proga je bila dolga 5 km in je imela višinsko razliko 200 m. Tekmovalo je 19 tekmovalcev. [106]

Med člani pa so se najbolje uvrstili:

1. Iskra Franc, p. d. Cofov, dobil diplomo in praktično darilo
2. Golob Ignac, p. d. Boštarjev, dobil praktično darilo
3. Potočnik Gvido, p.d. Paštvarjev
4. Kratnar Jože
5. Balantič Karol
6. Sitar Franc
7. Letnar Stane[107]
8. Košir Miha

Med mladimi so bili najboljši:

1. Koritnik Karol, dobil diplomo in praktično darilo
2. Golob Jože, dobil praktično darilo
3. Letnar Jože
4. Letnar Ivan
5. Golob Miha
6. Balantič Tone
7. Sitar Karol
8. Hočevar Janez

[105] Kdaj je Antonija Albrecht prevzela vodstvo Dekliškega krožka, ni znano.
[106] Pod Grintovci, 23. 2. 1940. Odrezek članka z naslovom Mekinje je v II. kroniki na str. 321.
[107] Stane Letnar je večkrat napisan kot Stano.

Slika 66: Prizor s smučarske tekme
Vir: Minka Letnar

Na svečnico, 2. februarja 1940, je imel Fantovski odsek v šolski sobi Ljudske šole prvi sestanek, kakršnega je zahtevala Zveza fantovskih odsekov. Udeležilo se ga je 38 fantov in mož. Na njem je mekinjski novomašnik Melhior Golob govoril o srbskih razmerah. (II, 316)

18. februarja 1940 pa je Fantovski odsek priredil smučarsko tekmo v smuku. Proga se je začela nad Vodicami in se končala pri Boštarju v Godiču. Tekmovalci so dosegli naslednje rezultate:

Člani:

1. Iskra Franc, dobil diplomo in praktično darilo
2. Kratnar Jože, dobil praktično darilo
3. Iskra Pavel
4. Balantič Karol
5. Letnar Stane
6. Potočnik Lojze
7. Potočnik Gvido
8. Golob Nace
9. Potočnik Maks

Mladi:

1. Golob Miha, dobil diplomo in praktično darilo, za progo je rabil 8'32''
2. Letnar Jože, dobil praktično darilo
3. Koritnik Karol
4. Golob Jože
5. Hočevar Janez
6. Potočnik Franc
7. Sitar Karol
8. Zlatnar Stano
9. Letnar Ivan

Člani mekinjskega Fantovskega odseka so tekmovali tudi na smučarskih tekmah Fantovskih odsekov v kamniški občini (Kamnik, Mekinje, Tunjice) 3. marca 1940, kjer je Golob Miha prejel prvo nagrado »za mladce« in sicer par smučk. Prvo nagrado za naraščaj pa je prejel Letnar Jože in sicer par smučarskih palic. (II, 326)

Slika 67: Žig Fantovskega odseka v Mekinjah (II, 326)

Fantovski odsek v Mekinjah je spomladi 1940 štel 18 rednih članov, rednih članov starešin 4, 14 mladcev, 16 naraščajnikov in 18 podpornih članov.[108]

Fantovski odsek je bil zelo dejaven. Članke o svojem delovanju so objavljali tudi v časopisih. V enem od njih piše: »Fantovski odsek v Mekinjah deluje že štiri leta. Vsako leto smo številčno močnejši. Posebno veselje imajo fantje do orodne telovadbe ter do tekem. Doslej smo priredili že dvoje smučarskih tekem. Prvakom bodo poleg praktičnih daril izdane tudi diplome in sicer na akademiji. Sestankov se fantje prav pridno udeležujejo. Na njih se razpravljajo razna aktualna vprašanja po navodilih ZFO. Potrudili se bomo, da bomo zvesto in z veseljem sledili naši obljubi. Vsi oni, kateri pa še niso pristopili v naš odsek, se vabijo, da to store, ker je to v njihovo korist.«[109] Zatem sledi vabilo na akademijo, ki sta jo skupaj pripravila Fantovski odsek in Dekliški krožek. Akademija je bila v nedeljo, 10. marca 1940. Imela je naslednji spored:

1. Pozdrav in obljuba
2. Zborna deklamacija
3. Proste vaje – naraščaj
4. Vaje z žogo – mladenke
5. Vaditeljska vaja – člani
6. Proste vaje – članice
7. Gimnastične vaje – mladci
8. Razdelitev diplom smučarjem tekmovalcem Fantovskega odseka
9. Proste vaje – mladenke
10. Bradlja – člani in mladci
11. Simbolična vaja »A njega ni« – članice
12. Proste vaje – člani
13. Vaje s krogi – gojenke
14. Krogi – člani
15. Mladi vojaki – naraščaj[110]

Prireditev je trajala dve uri in je bila zelo dobra. Pred obljubo, ki jo je dalo 8 fantov, je imel župnik Čadež govor o pomenu fantovske organizacije. Igrala je tudi godba na fanfare iz Stranj, ker so spet skoraj vsi domači tamburaši sodelovali na akademiji in zato niso mogli nastopiti. (II, 323)

[108] Celotno poročilo o tekmah je sestavil Anton Sitar in je v II. kroniki na str. 326.
[109] Pod Grintovci, 8. 3. 1940. Odrezek članka z naslovom Mekinje je v II. kroniki na str. 322.
[110] Pod Grintovci, 8. 3. 1940. Odrezek članka z naslovom Mekinje je v II. kroniki na str. 322.

Dekliški krožek je imel pod vodstvom učiteljice Albrechtove v nedeljo, 16. junija 1940, celodnevni izlet v Kamniško Bistrico. Udeležilo se ga je 18 članic in mladenk. Imele so ugodno vreme. (II, 339)

Fantovski odsek je v letu 1940 kupil novo blazino k bradlji. Zgornji del nove blazine je bil iz usnja, da pri uporabi ni bilo skoraj nobenega prahu. (II, 364)

V nedeljo, 8. decembra 1940, sta Fantovski odsek in Dekliški krožek pripravila telovadno akademijo s 15 točkami. Prikazali so več novih simboličnih vaj, ki so popestrile spored. Akademija je lepo uspela. (II, 369)

Ob blagoslovitvi prenovljene zastave Prosvetnega društva, 2. marca 1941, je bila v Društvenem domu kratka akademija mladcev in naraščaja, na katero so bili povabljeni zlasti starši nastopajočih. Na sporedu so bile deklamacije in telovadne točke. (II, 381)

Fantovski odsek in Dekliški krožek sta kljub temu, da je že grozila vojna, spet pripravila vsak svojo gledališko predstavo. Fantovski odsek je 16. marca 1941, ko so bili fantje že vpoklicani k vojakom, uprizoril igro Mlini pod zemljo s samimi moškimi vlogami, ki je odlično uspela, Dekliški krožek pa 30. marca 1941 dramo Bele sužnje, ki je svarila dekleta pred nevarnostjo javnih hiš. Kljub zaskrbljenosti ljudi zaradi vojne nevarnosti, sta obe igri pritegnili precej gledalcev. (II, 386)

S tem se je delovanje Fantovskega odseka in Dekliškega krožka v Mekinjah končalo, saj se je 6. aprila 1941 v Jugoslaviji začela druga svetovna vojna, ki je štiri leta onemogočala normalno življenje vseh ljudi, prav tako pa tudi vsakršno društveno športno delovanje.

STRELSKA DRUŽINA

V Društvenem domu je bila 9. oktobra 1933 ustanovljena Strelska družina in prevzela del dejavnosti Prosvetne zveze, ki je bila razpuščena z odlokom 17. februarja 1933 kot vse prosvetne zveze v Sloveniji.

Strelska družina je postala zelo dejavna in je že kmalu štela 40 članov. Njen načelnik je bil šolski upravitelj Primožič). Poleg strelskih dejavnosti se je udejstvovala tudi na kulturnem in družabnem področju. Na Silvestrovo, v nedeljo, 31. decembra 1933, so člani Strelske družine priredili zabavni večer s podobnim programom, kot ga je imelo včasih Prosvetno društvo. Program je vseboval kulturne in zabavne točke, pa tudi druženje ob hrani in pijači. Silvestrovanje se je zaključilo okrog štirih zjutraj. (II, 113) [111]

Strelske družine so bile ustanovljene tudi po drugih krajih in so delovale bolj ali manj uspešno. Po razpadu Strelske družine iz Kamnika se je pet članov v začetku leta 1935 vključilo v Strelsko družino v Mekinjah, ki je uspešno delovala. Zgradili so strelišče in postavili strelno lopo, imeli so 23000 din prihodkov in odhodkov, odbor pa je (tega leta?) imel 29 sej. Sredstva so dobili z organizacijo raznih prireditev. Udeležili so se okrožnega nagradnega streljanja in dosegli četrto mesto. Nagrado dobrega strelca so prejeli: Avgust Ogrinec iz Mekinj ter Kamničana France Vidmar in Ivan Regali. Na občnem zboru so sklenili, da se mekinjski strelski družini priključi

[111] Kronika od l. 1924 (nov.) naprej (II. župnijska kronika oz. II. kronika). Ob besedilu jo navajam v obliki (II, str.).

tudi stranjska. Za predsednika so ponovno izvolili šolskega upravitelja Ivana Primožiča in stari odbor.[112] 15. januarja 1935 so dobili obvestilo, da so na banovinski tekmi za nagrado prejeli žepno radio budilko.[113]

Mekinjska strelska družina se je v februarju 1935 odločila, da bo zgradila novo strelišče v Stranjah nasproti velikih zapornic, kjer ji je smodnišnica v uporabo odstopila velik travnik.[114]

Slika 68: Strelska družina Mekinje je prirejala strelska srečanja.
Na sliki so strelci iz Kamnika in na skrajni levi zadaj Avgust Ogrinec.
Vir: Avguštin Ogrinec

Strelska družina v Mekinjah je nadaljevala tudi z organizacijo družabnih prireditev. 23. februarja 1936 je v Domu priredila zabavni večer z običajnim sporedom. Na ta način so želeli dobiti denar za zmanjšanje dolga 4500 Din, ki so ga naredili zaradi postavitve novega strelišča v Stranjah. Kljub nalivu je prišlo veliko ljudi, tako da so imeli 4000 Din prihodka in po pokritju stroškov 1000 Din čistega dobička (II, 169).

Novo strelišče so uredili v Stranjah na koncu smodnišnice, na desnem bregu Bistrice. 21. junija 1936 ob 4h popoldne ga je blagoslovil kamniški dekan Matej Rihar. Ob tej priložnosti je Strelska družina 20. in 21. junija 1936 priredila nagradno streljanje. Po blagoslovu so tekmovalcem podelili nagrade, potem pa je bila prosta zabava, ki je trajala do polnoči. Na njej so sodelovali tudi mekinjski tamburaši. Za prireditev se je zelo trudil novi šolski upravitelj Malešič, ki je postal tudi predsednik Strelske družine (II, 178)[115].

31. decembra 1936 je Strelska družina iz Mekinj priredila Silvestrov večer ob pogrnjenih mizah s kulturnim programom, v katerem so zaigrali burko Maksel, in nagradnim streljanjem. S

[112] Strelska družina v Mekinjah. Slovenec, 26. 1. 1935. Odrezek članka v II. kroniki na str. 140. V članku ni omenjeno, kateri člani so bili v starem odboru.
[113] Strelska družina v Mekinjah pri Kamniku. Slovenec, 30. 1. 1935. Odrezek članka v II. kroniki na str. 140.
[114] Novo strelišče. Slovenec, 24. 2. 1935. Odrezek članka v II. kroniki na str. 142.
[115] Vabilo je bilo objavljeno tudi v časniku Slovenec, 18. 6. 1936. Odrezek je v II. kroniki na str. 178.

prihodkom je Strelska družina pokrila ves preostali dolg, ki ga je imela zaradi izgradnje strelišča v Stranjah (II, 189).

Delovanje Strelske družine se je končalo z začetkom II. svetovne vojne in se po njej v taki obliki ni obnovilo.

ŠPORTNA DEJAVNOST PO II. SVETOVNI VOJNI

Slika 69: Prvo mesto na maratonu v Moravčah 1949. Priznanja sprejemajo: Stane Jeras, Avguštin Ogrinec in Marjan Ogrinec. Vir: Avguštin Ogrinec

Takoj po drugi svetovni vojni se je v Mekinjah obudila športna dejavnost, ki je bila pred vojno zelo živa. O tem pa ne obstaja pisna dokumentacija, ampak le nekaj fotografij, posamezne razdrobljene omembe v nekaterih člankih (Kamniški občan) in ustno izročilo. Udeleženci ali opazovalci dogodkov se večinoma spominjajo le dogodkov samih, ne pa tudi datumov, kdaj so se zgodili. Zato so datumi in drugi podatki, ki se jih spomnijo, ali so kje zapisani toliko bolj dragoceni.

Nekaj zanimivosti s športnega področja pa je kljub vsemu zapisanih v III. župnijski kroniki.

V začetku leta, pozimi 1949 so začeli prekopavati travnik in njive na nekdanjem Prašnikarjevem posestvu za izgradnjo stadiona. (III, 78)

V bivšem Društvenem domu[116], so v nedeljo, 20. novembra 1949, gostovali slepi iz Ljubljane. Ob 10h so nastopili za šolsko mladino, ob 16h pa za ostalo občinstvo. Pripravili so nekaj pevskih točk in telovadne vaje. Vse so dobro izvedli. Dvorana je bila obakrat polna. (III, 86)

Leta 1954 so nekdanji Prašnikarjev travnik preuredili v stadion. Na njem je bila prva prireditev 6. junija 1954 ob priliki republiškega zleta Partizana v Ljubljani. Popoldanskega nastopa pa ni bilo zaradi slabega vremena. (III, 135)

Več o športni dejavnosti je napisano v spominih nekaterih udeležencev in opazovalcev, tukaj pa objavljamo še nekaj fotografij športne dejavnosti iz tistega časa.

[116] Po drugi svetovni vojni ga župnik Čadež v zapisu imenuje fizkulturni dom. (III, 86)

Slika 70: Predaja štafetne palice na Črnivcu ob dnevu mladosti 1955
Od leve: Zlatko Grilj, Stane Letnar, Angela Komatar
Vir: Minka Letnar[117]

Slika 71: Predaja prapora TVD Partizan Mekinje. Prapor je stkala Križeva gospa.
Prapor drži Stane Letnar.
Vir: Minka Letnar

[117] Podatke o osebah na slikah od 70 do 76 je pridobila Renata Semprimožnik, prepoznale pa so jih Ivi Letnar, Joži Golob in Marija Grilj.

Slika 72: Stane Letnar z vrsto pionirjev leta 1958
Vir: Minka Letnar

Slika 73: Telovadna akademija v Mekinjah 14. 6. 1958
Na sliki: 1 – Ivi Pančur, 2 – Neda Križ, 3 – Cirila Iskra
Vir: Minka Letnar

Slika 74: Joži Golob na bradlji na telovadni akademiji v Mekinjah 14. 6. 1958. Spodaj stojijo od leve: Neda Križ, ?, Ivi Pančur, Cirila Iskra. Vir: Minka Letnar

Slika 75: France Močnik ali Stane Letnar? Vir: Judita Pavlinič

Slika 76: Od leve: stojijo: Mara Grošelj, ?, Pavla Malešič, ?, Olga Grošelj, Tončka Letnar, Vesna Dolinšek, Mihela Iskra, ? Vidrihar; sedijo: Mihela Golob, ?, ?, Mili Pančur, Naca Jeras, ?, ?. Vir: Minka Letnar

MATEJ SLAPAR: ŠPORTNO KULTURNO DRUŠTVO MEKINJE V ZADNJEM OBDOBJU

Dvorana v Mekinjah kot prenočitveni objekt za vojake v vojni za Slovenijo.

Telovadnica ŠKD Mekinje je v letu 1991 nudila zatočišče vojakom v vojni za Slovenijo. Kot pripoveduje g. Igor Kvas, poveljnik protidiverzantske enote TO, v knjigi z naslovom *Hvala vam*, je bilo zbirališče in namestitev vojakov v telovadnici v Mekinjah. Zapiše: »*Organizirali smo popolno zavarovanje in patruljno službo. Dne 27. junija 1991 se je dan začel kot ponavadi, sredi dopoldneva pa smo prejeli povelje OŠTO Domžale, da se moramo z vso opremo javiti pred vhodom v tovarno Lek v Mengšu. Povelje za premik v Trzin je bilo kratko. Seznanjeni smo bili s situacijo, da je v Trzinu zajeta kolona vozil JLA, namenjena na Brnik. Vozila smo pustili pri šoli v Trzinu in v vojaškem razporedu prikrito opravili premik na lokacijo, kjer so bili oklepniki. Od takrat naprej smo izgubili vse stike z našim poveljstvom, tako da smo morali s poveljniki oddelkov samoiniciativno oceniti situacijo.*

Da je stanje čedalje resnejše, sem ocenil, ko so nad nas prileteli sovražnikovi helikopterji. Takrat je situacija postala resna, vendar zaradi pomanjkanja zvez nismo vedeli, kaj se pravzaprav dogaja. V poznih popoldanskih urah je na naše položaje vpadla specialna enota policije. Bili so do zob oboroženi z lahkim pehotnim orožjem in orožjem za protipehotni boj. Njihov poveljnik Breznik me je opozoril, da kmalu utegne priti do oboroženega boja. Dogovorila sva se, da bodo oni zavzeli položaje pri cesti, mi pa jim bomo med hišami varovali hrbet. Še danes lahko zatrdim, da bi brez prihoda specialne policije, v spopadu lahko izgubilo življenje veliko vojakov našega voda. Ko je priletel helikopterski desant JLA na travnik čez cesto, so se dogodki začeli bliskovito odvijati. Ko je padel prvi strel je zaropotalo z vseh strani. Na desantove helikopterje nismo upali usmeriti ognja, saj smo vedeli, da je nekje čez cesto, v smeri desanta naš diverzantski vod iz Kamnika. Opazil sem, da so pripadniki specialne enote policije začeli uporabljati protipehotno orožje, saj so pripadniki JLA začeli na nas streljati z orožjem velikega kalibra. Trava okrog nas je letela na vse strani. Do nas je prišla informacija, da se za našim hrbtom za hribom verjetno pripravlja nov desant, ko naj bi nas in specilano enoto policije praktično obkolili. Ker informacije nisem mogel preveriti, sem se odločil, da enoto premaknem na vrh hriba, od koder bi imeli pregled nad ozemljem. Med premikom so nas ustavljali prestrašeni domačini in nas prosili, naj jih branimo, če bo prišla sovražna vojska. Poskušali smo jih prepričati, naj gredo v zaklonišča, saj so krogle letele nad našimi glavami. Na vrhu hriba sem poslal izvidnico v smer, od koder naj bi priletel nov desant.

Po preverjanju števila pripadnikov naše enote smo ugotovili, da dva manjkata. Vedeli smo, da sta ostala pri cesti, ampak nihče ni verjel, da sta še živa. Počasi je streljanje utihnilo Tudi specialna enota se je počasi umaknila s kraja spopada. Iskali smo pogrešane pripadnike enote, vendar ju nismo uspeli najti. Ker nismo uspeli vzpostaviti zveze s poveljstvom OŠTO Domžale, smo vstopili v vozila in se odpeljali na poveljstvo OŠTO Kamnik. Potem ko sem predal raport, smo se premaknili na zbirno mesto v Mekinje. Tam so že bili pripadniki diverzantskega voda, od katerih smo izvedeli, da je izgubil življenje njihov pripadnik Edvard Peperko. Na naše veselje pa sta se vrnila naša pogrešana vojaka živa in zdrava. Po začetku spopada sta se skušala prebiti do nas, vendar je bilo streljanje premočno.

Slika 77: Vojaki protidiverzantskega voda TO v vojni za Slovenijo
Vojaki so v večini mladi fantje iz Mekinj

Noč, ki smo jo preživeli v Mekinjah, je bila mučna. Vsi pripadniki enote so čutili močan psihični pritisk, saj so doživeli ognjeni krst. Položaj je bil še bolj napet, ko so se pripadniki diverzantskega voda odločili, da bodo zapustili vrste TO. Naši fantje so bili vznemirjeni. Zato smo takoj naslednji dan po posvetu s poveljstvom zamenjali lokacijo ...«

Delovne akcije in obnova društvenega doma v samostojni Sloveniji

V obdobju po osamosvojitvi Slovenije se je v društvu zvrstilo več predsednikov, in sicer: Franc Smolnikar, Franc Letnar, Uroš Sitar, Miro Petek, Gabrijel Resnik in Brane Golob. Z njimi so bile povezane tudi različne dejavnosti in obnove, ki jih je društvo izvajalo v novejši zgodovini. Kmalu po osamosvojitvi so se začela tudi prizadevanja za vrnitev zgradbe v last Športno-kulturnega društva Mekinje (oz. TVD Partizan Mekinje). Prej je bila namreč zgradba v 100-odstotni lasti Partizana Slovenije (kasneje Športna unija Slovenije). Prenos večinskega dela lastništva na mekinjsko društvo se je zgodil v letu 1998. Po besedah takratnega predsednika g. Franca Letnarja je mekinjsko društvo edino v Sloveniji, ki je uspelo dobiti nazaj večinski del premoženja, ki je bilo prej v lasti Partizana Slovenije.

Poleg privilegijev lastnina prinaša tudi veliko obveznost in odgovornost za vzdrževanje in tako so se vzdrževalna dela na zgradbi dogajala v vsej novejši zgodovini. V določenem obdobju več, v drugem pa nekoliko manj. Del vzdrževalnih in investicijskih posegov so člani društva naredili preko prostovoljnih ur, ostale potrebne posege pa je društvo različnim podjetjem poravnalo s prispevki krajanov (prodaja koledarjev, pijače ...), z donacijami podjetij in pa prispevki občine Kamnik ter krajevne skupnosti Mekinje.

Obnovitvena in investicijska dela na ŠKD Mekinje so se ob koncu devetdesetih let nadaljevala pri strehi, ki je bila obnovljena v letu 1997. V tistem času so bili zamenjani tudi žlebovi in okenske police.

Slika78: Obnova strehe 1997

Slika 79: Obnova strehe 1997

V nadaljevanju so zaradi razraščanja gobe v notranjosti dvorane zamenjali tudi parket in izsušili tla. V tem času se je bil iz dvorane odstranjen tudi fiksiran oder in tako je telovadnica dobila podobo športne dvorane, v kateri je bilo lažje igrati tudi druge skupinske športe (košarka, odbojka, nogomet ...). Po obnovi parketa je sledila obnova vseh sanitarij v zgradbi.

Obnovitvena dela so se nadaljevala po letu 2005, ko se je najprej naredila klančina za invalide pred domom, sledila pa je obnova fasade zgradbe in kasneje izdelava nadstreška pred vhodom. Zaradi pomanjkanja denarja se je najprej obnovilo tri strani fasade, po nekaj letih pa se je obnovilo še pročelje zgradbe, ki gleda proti Kamniku.

Slika 78: Takratni predsednik društva Miro Petek izdeluje klančino pred vhodom v Dom.

Slika 79: Izdelava nadstreška leta 2009

V letih 2010 in 2011 pa so se pred bližajočo 100-letnico krajevnega doma obnovili še notranjost dvorane, postavljen je bil nov večji oder, nabavili so se novi stoli, preuredili in na novo uredile pisarne v domu, do določene mere pa se je uredila tudi okolica doma (utrditev škarp, nasutje, nove plošče pred vhodom ...).

Slika 82: Najnovejše obnove leta 2011: obnova škarpe ...

Slika 83: ... polaganje novih plošč pred Domom ...

Slika 80: ... zamenjava razsvetljave v domu ...

Slika 81: ... nov oder in novi stoli.

Športno kulturno društvo in dejavnosti v novejši zgodovini

Šport skozi foto objektiv

Mekinjski kros je že 24 let zaporedoma največja športna prireditev, ki jo organizira ŠKD Mekinje. Na njem se vsako leto zbere več tekmovalk in tekmovalcev iz vse Slovenije. Mekinjski kros že šesto leto nosi ime tudi po dolgoletnem predsedniku društva Miru Petku.

Slika 82: 9. Mekinjski kros 27. 4. 1997

Slika 83: Start starejših na 23. mekinjskem krosu in 5. memorialu Mira Petka leta 2011

Slika 84: Start najmlajših na 23. mekinjskem krosu leta 2011

Pohodi so že dolgo ena od dejavnosti društva. Ob koncu devetdesetih let so se člani društva in več drugih Mekinjčank in Mekinjčanov odpravili na razne destinacije, med drugimi tudi na Košutno, Olševo, Korošaške slapove in v letu 2000 na Triglav. Po letu 2005 so se pohodniki vzpenjali samo še na Vovar in sicer 25. junija, ob Dnevu državnosti. Po prihodu na Vovar je ob kapelici pod Vovarjem vsako leto sledila maša za domovino in manjša pogostitev.

Slika 85: Pohod na Košutno konec 90-ih let

Slika 86: Mekinjski pohodniki na gori Olševi

Slika 87: Prvi pohod na Vovar leta 2005

Ker je bila leta 1999 zima bogata s snegom, sta člana društva Dušan Letnar in Ivo Plevel organizirala šolo smučanja v Rebru, ob zaključku tečaja pa še tekmovanje vseh udeležencev.

Slika 88: V letu 1999 sta Dušan Letnar in Ivo Plevel organizirala tečaj smučanja.

Slika 89: Po koncu smučarskega tečaja je bilo organizirano tudi smučarsko tekmovanje.

Ob prelomu tisočletja so takratni člani društva organizirali tudi več namiznoteniških in odbojkarskih turnirjev ter ob slučaju mrzlih in sneženih zim tudi tekmovanje v smučarskih skokih v Gamsovi dolini in Rjavki. Poleg turnirjev je bil v dvorani ŠKD Mekinje organiziran tudi tečaj lokostrelstva.

Slika 90: Namiznoteniški turnirji so bili dobro obiskani. (Slika iz leta 1998.)

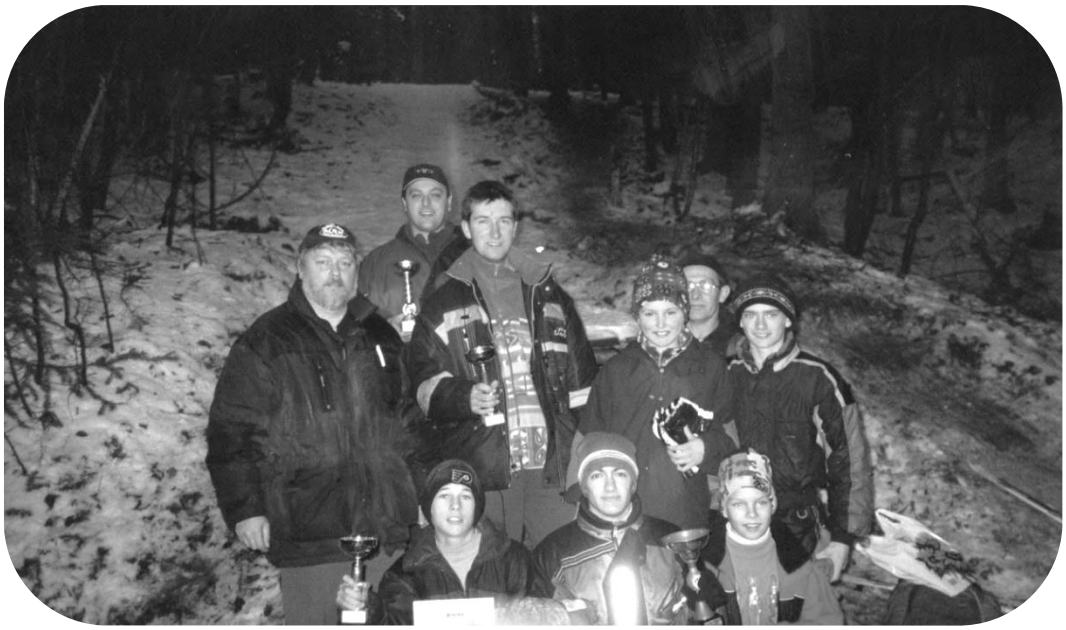

Slika 91: Najboljši smučarski skakalci skupaj z glavnim organizatorjem Andrejem Balantičem leta 2001.

Slika96: Najboljše ekipe na odbojkarskem turnirju leta 2001

Slika 97: Tečaj lokostrelstva v ŠKD Mekinje leta 1999

Od leta 2007 dalje se je v ŠKD Mekinje igralo tudi veliko košarke. Skoraj vsako leto se je organiziral turnir trojk, na katerem se je leta 2009 zbralo 16 ekip, kar je preko 60 tekmovalcev. Poleg turnirjev trojk, je ŠKD Mekinje od leta 2007 naprej skupaj s ŠD Tuhinj organiziralo tudi 6 urne košarkarske maratone, preko katerih člani društva ves čas znova opozarjajo na pomanjkanje zunanjih športnih površin v KS Mekinje.

Slika 92: ŠKD Mekinje, kot opozorilo pristojnim, glede pomanjkanja zunanjega prostora namenjenega druženju in rekreaciji že več let zaporedoma organizira tudi 6 urne košarkarske maratone. Prireditev se na vsaki dve leti organizira v Mekinajah. Dve leti je bila košarkarska tekma odigrana pred tovarno Kemostik (2008, 2010), letos pa na Neveljski ulici za ŠKD Mekinje.

Slika 93: V ŠKD Mekinje smo v letu 2010 organizirali tudi začetni in nadaljevalni plesni tečaj.

Slika 94: V zadnjih letih je ŠKD Mekinje organiziralo tudi smučarski dan v enem od avstrijskih smučarskih središč.

V zadnjem obdobju v ŠKD Mekinje organiziramo tudi druge aktivnosti povezane s športom, med katerimi velja izpostaviti družabni piknik za mekinjsko mladino (od leta 2006 naprej), na katerem vsako leto organiziramo nogometno tekmo med starejšimi in mlajšimi mladinci (večje znanje in srečo so imeli zaenkrat mlajši mladinci). V letu 2010 smo organizirali tudi začetni in nadaljevalni tečaj družabnih plesov, že nekaj let zapored pa v zimskem času organiziramo tudi smučarski dan v enem od avstrijskih smučarskih središč.

Slika 95: Mekinjski družabni pikniki so vedno dobro obiskani. (Piknik 2010)

SPOMINI

AVGUŠTIN OGRINEC: V MEKINJAH ŽIVIM VSE ŽIVLJENJE[118]

DRUŽINA, DOMAČA HIŠA IN MEKINJE

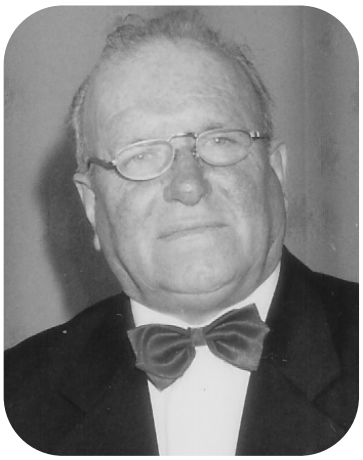

Avguštin Ogrinec (roj. 14. 3. 1926)

Naša rodbina je v Mekinjah že dolgo časa. Moj stari oče Franc Plevel je kupil hišo od nekega Burgerja iz Tunjic. Takrat je bila precej manjša. Dvignil jo je za eno nadstropje in prizidal jugovzhodni del. Tudi zemlje okrog hiše ni bilo. Moja mama je rekla, da je celo »kap na tuje tolkel«, to pomeni, da je celo voda s strehe tekla na sosedovo zemljo. Moj stari oče jo je počasi dokupoval.

Franc Plevel je bil samouk. Brati in pisati se je naučil brez šole. Tako se je izobrazil, da je bil celo namestnik Prašnikarja. Enkrat je šel namesto njega na Dunaj, da ga je nadomeščal kot poglavarja Dežele Kranjske. Takrat so veljaki potovali na svoje stroške. Nobena javna funkcija ni bila plačana, razen tajnik na občini in policaji. Župan je bil lahko samo tisti, ki je kaj imel. Potem so jim pa ljudje dajali čast in jim ploskali.

Franc je potem kupil še sosedovo hišo za svojo hčerko Ivano, mojo mamo, in tudi to povečal. Ker mamin brat France ni bil primeren za gospodarja domačije, je domačo hišo dobila moja mama, njen brat pa je dobil sosedovo, ki jo je potem v oporoki zapustil Butaličevi Minki (Mariji), kasneje poročeni Bernot.

Slika 96: Mekinjski samostan okrog leta 1920. Spredaj od leve se vidijo hiše: Jerasova hiša, mežnarija (sedaj Humarjeva hiša ter obe Plevelovi hiši (sedaj Perkova in Ogrinčeva hiša). Vir: dr. Pavle Gmeiner

[118] Po pogovoru z dne 20. 5. 2012 pripravila in napisala opombe Andreja Humar Gruden.

Slika 97: Plevelova gostilna med prvo svetovno vojno Vir: Avguštin Ogrinec

Slika 98: Prva z leve je Ivana Plevel, zraven nje stoji Minka Butalič (?), prva od leve sedi Ivanina mama, zraven nje za mizo (s kozarcem) Franc Plevel; prva z desne sedi Filomena Butalič, zraven nje Johana (Ivana) Butalič, za njima pa stoji Francka (Fani) Butalič, ki je kasneje živela v Zagrebu.
Vir: Avguštin Ogrinec

V naši hiši je bila nekaj časa gostilna, ki pa smo jo med drugo svetovno vojno zaprli. Po vojni smo jo še enkrat odprli za eno leto, potem pa nikoli več. Imeli smo preveč dela, ker je ata podedoval domačijo staršev v Podgorju. Vsi skupaj smo bili v Mekinjah do leta 1955, ko sem se poročil. Oče mi je ponudil, če hočem iti v Podgorje, pa sem raje ostal v Mekinjah, ostali pa so se preselili v Podgorje.

Mekinje so bile v času moje mladosti precej majhne. Od nas se je videlo do Koncilja. Potem pa so naredili hišo Mivčevi. Leta 1938 je Prašnikar prodal njive na sedanji Fovšariji[119], po drugi svetovni vojni pa so jih pozidali.

Nekaj hiš je bilo v spodnjih Mekinjah . Med vojno so naredili bloke, ki so jim rekli »neue heimat«, pa dve baraki, v katerih so strojili kože. Tam, kjer je sedaj most, je bila prej žaga.

ŠOLA

V šolo v Mekinje sem hodil do četrtega razreda. Učila me je tudi učiteljica gospodična Albrehtova. Ob njeni stoletnici smo ji šli njeni nekdanji učenci zapet nekaj pesmi. Potem sem šel v meščansko šolo v Kamnik, ki je bila tam, kjer je sedaj pošta. Takrat je bilo šolanje treba plačevati. Nikoli v življenju nisem bil odličen, ampak brez trojke sem bil pa vedno.

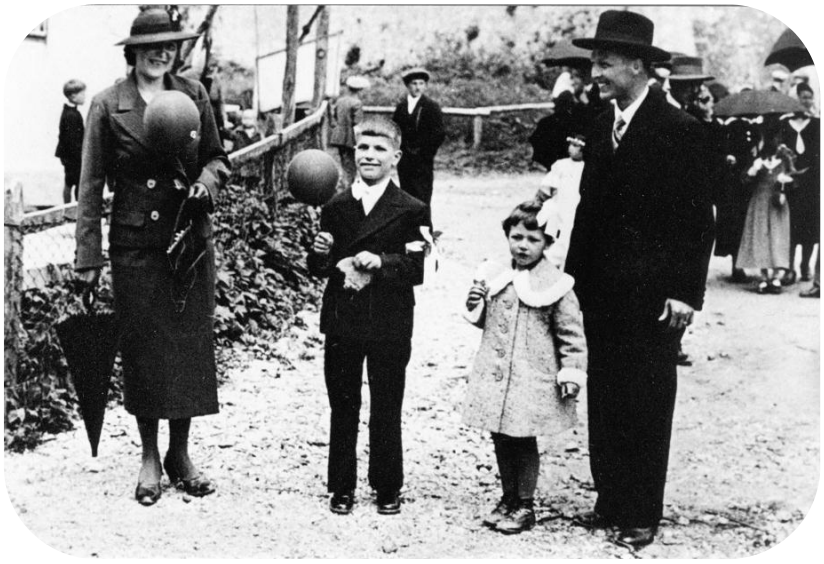

Slika 99: Avguštin Ogrinec pri birmi. Boter je bil šolski upravitelj Janko Malešič. Vir: France Malešič

DRUŠTVENA DEJAVNOST V MEKINJAH

Kultura v Mekinjah je bila pred vojno in nekaj let po vojni na takem nivoju kot v malokaterem kraju. Tukaj so bili delavni ljudje in pogoji so bili dani. Spominjam se, da je bil pred vojno tukaj tamburaški zbor, ki ga je vodil učitelj Primožič, pa gledališka skupina, pevski zbor in telovadno društvo Fantovski odsek.

Dom je bil vedno zaseden. Vsak večer med tednom je bila v njem kakšna skupina: tamburaši, dramska skupina ali pa telovadci. Ob nedeljah so bile razne prireditve in gledališke predstave – ali je igrala domača gledališka skupina ali pa kakšni gostje.

GLEDALIŠKA SKUPINA

Gledališka skupina je bila zelo dejavna. Časa pred vojno se ne spominjam veliko, ker sem bil še premajhen. Če sem sodeloval, sem imel bolj majhne vloge. Spominjam pa se, da so igrali težko igro Pasijon. Sodelovalo je veliko igralcev in bile so zahtevne vloge. Kristusa je igral Jaka Iskra.

[119] Pri prodaji in nakupih te zemlje je bilo veliko nevoščljivosti, zato se je kraja prijelo ime Fovšarija.

Lahko povem en dogodek, ki ga je pripovedoval Jaka: igralci so bili zelo namaskirani, na odru so imeli postavljene križe in vsi trije križani so bili pribiti, kot je treba. Potem pa se je začel Jaka potiti, barve od šminke so polzele na noge, začelo mu je spodrsavati, ker je imel noge samo malo podprte, in če ne bi zaprli zastora, bi moral skočiti s križa.

Po vojni sem začel tudi sam kdaj pa kdaj sodelovati. Igrali smo Desetega brata, Mline pod zemljo, Tihotapce, Verigo, Miklovo Zalo, V Ljubljano jo dajmo ... Veliko iger je bilo. Včasih sta bili tudi po dve premieri na leto. Na predstave so hodili tudi gledalci iz drugih krajev. Gledališka skupina je bila priznana daleč naokrog. Vodil jo je učitelj Janko Malešič, ki je tudi režiral. Kostume je pripeljal iz Ljubljane.

Slika 100: Igra Deseti brat: prvi z desne Avguštin Ogrinec, zraven v črnem Janez Krt
Vir: Avguštin Ogrinec

Slika 101: Deseti brat – kulise so bile odlično izdelane.
Vir: Avguštin Ogrinec

Bralne vaje so bile skoraj vsak večer, tako da sem na koncu znal že skoraj vse vloge na pamet in šepetalka skoraj ni bila več potrebna. Igralci so bili zelo dobri. Glavni igralci so bili Iskretovi, po domače Vorančevi, ki izhajajo z Brega, potem Tinetov Janez, Boštarjeve in Pajsarjevi oz. Gradišekovi dekleti, ki sta bili doma pri šoli. Jaz sem imel bolj gospodarske vloge, pri Desetem bratu sem na primer igral gostilničarja, birta. Potočnikov Ivan pa je igral bolj sodnijske, uradniške vloge.

Kulise so bile lepe in odlično izdelane. Zadaj je bila slika glavnega prizorišča, na primer kmečke vasi, skalovja, hribov in drugih motivov, ki so bili primerni za igro. To so bile približno 5x4 m velike slike. Ponavadi jih je risal neki Fric[120], ki je pred vojno stanoval pri Zamljenu, po vojni pa je šel v Avstrijo, na Koroško. Menda je delal tudi Mini mundus pri Celovcu. No, takrat pri nas je risal kuliserijo. Bile so prava dragocenost. Spominjam se Tihotapcev. Narisal je tako skalovje, kot bi bilo pravo. Tako je bilo dovršeno. Ostale kulise so bile razpostavljene po globini odra. Spodaj so bili podstavki, zgoraj pa železne zareze, tako da so se lahko prizorišča menjala; eno kuliso si vzel iz podstavka in dal noter drugo. Narava je bila narejena tako, da si na primer lahko hodil med drevesi, na zadnji steni prizorišča pa je bila slika. Tudi prostori so bili izdelani, sobe na primer so imele vrata in vse, kar sodi zraven.

Slike za sceno so bile takrat, ko se niso rabile, zvite in spravljene na podstrešju, toda kasneje, ko se ni nihče več menil zanje, je menda počila opeka na strehi in so se kulise zmočile in uničile, kar pa je še ostalo, so odpeljali v Dom kulture v Kamnik, kjer se je tudi uničilo. Velika škoda.

Igre so bile vedno ob nedeljah po litanijah. Razobesili smo plakate, pa tudi župnik je pri maši oznanil, da bo igra. V nedeljo popoldne so se ljudje kar udrli iz cerkve in prišli v Dom na igro. Zmeraj je bilo polno. Ljudje so zelo radi prišli. Vsako smo igrali dvakrat ali trikrat.

Na gostovanja nismo veliko hodili, ker je bilo težko zaradi prevoza. Takrat so bili samo vozovi, kulise pa so bile močne in velike, pa še dosti ljudi. K nam pa so prihajale gledališke skupine iz Doba, pa iz Moravč in Komende ...

ŠPORT

Moj oče je bil telovadec. Tako dober je bil, da so ga nekoč poslali celo na tekmovanje v Prago. Doma me je treniral. Imel sem bradljo in lestve. Narejeno sem imel tako, da sem padel v mrvo, če sem padel z orodja. Oče me je učil elemente na bradlji, tako da sem za vsako akademijo oziroma telovadno srečanje pripravil kakšen nov element ali vajo. Osvojil sem bradljo. Ko sem hodil v meščansko šolo, me je ata, ko sem prinesel spričevalo, najprej vprašal, koliko imam telovadbo. Imel sem tri. Zakaj? Profesor Rotovnik nas je učil tako, da smo samo z rokami mahali. Na orodje nas ni spustil, da si kdo ne bi kaj naredil, ker je bil za nas odgovoren. Pa mi je ata rekel, ali te nikoli nič ne vpraša? Sem rekel, nič, samo z rokami mahamo, pa drug čez drugega skačemo. Mi je pa rekel oče, ti kar na bradljo pojdi, potem pa čakaj, da bo prišel profesor, in ko pride, naredi tezno[121] na bradlji. Res sem tako naredil: Rotovnik pride, jaz naredim tezno, profesor priteče k meni, kako se pišeš, Ogrinec, in mi je kar pet napisal.

[120] Friderik (Fric) Jerina.
[121] Tezna je bila stoja.

Slika 102: Avguštin Ogrinec na akademiji v Moravčah 1952 Vir: Avguštin Ogrinec

Najprej sem bil pri telovadnem društvu Fantovski odsek Mekinje, v Kamniku pa so bili Sokoli. Potem sem bil v Športnem društvu Mekinje – Godič, kasneje pa v TVD Partizan Mekinje.

Kot telovadci smo se pred vojno udeležili Kongresa Kristusa Kralja v Ljubljani leta 1939[122]. Bili smo v veliki skupini telovadcev. Toliko smo hodili, da sem strgal čisto nove copate, ki mi jih je kupila mama. Na orodju so nastopili samo gostje iz Francije. Bil sem majhen in ko so delali talne vaje, sem se prerinil med ljudmi, da bi videl, kako delajo. Zapomnil sem si, kako se vaja naredi, šel zadaj okoli za tribuno, poskusil in naredil. Takoj. Drugače smo pa tukaj gori telovadili med Špornovim in Prašnikarjevim kozolcem, to sta bila dva kozolca pri vojaškem pokopališču. Sem prišel gor, sem rekel, jaz znam pa tezno narediti. Jaz tisto naredim, na noge se postavim, na roke, kolena gor ... Zofkov (Letnar) Stane poskusi, naredi. Samo povedati si mu moral, pa je znal.

Tudi po vojni smo v Mekinjah veliko telovadili.

Pod Domom ni bilo hiš. Tam smo imeli odbojko, skoke v daljino, tek, telovadbo, nogomet ... Cel travnik je bil naš. Na Cajnarjevem travniku smo imeli vedno zunanjo akademijo, hodili pa smo tudi v Komendo, v Moravče ... Enkrat smo gostovali v Moravčah in po našem gostovanju so začeli s športno dejavnostjo. Mi smo zanetili.

Slika 103: Prvo mesto na maratonu v Moravčah 1949. Priznanje sprejemajo Stane Jeras, Avguštin Ogrinec in Marjan Ogrinec.
Vir: Avguštin Ogrinec

[122] VI. mednarodni Kongres Kristusa Kralja 1939 v Ljubljani.

Sodelovali smo tudi na tekmovanjih za značko ZREN, kjer je bilo treba tekmovati vsaj v 15 panogah. Osvojil sem zlato značko. Spominjam se, da sem v Mariboru, kjer sem bil v delovni brigadi, moral preplavati Dravo. Potem je bila še hoja in druge stvari.

Nekoč smo na nekem športnem srečanju v Ljubljani naredili posebno vajo na bradlji. Hočevarjevi so imeli majhen tovornjak, ki ga je vozil Paglovec. Bradljo smo naložili na tovornjak. Ko smo prišli v Ljubljano, mi je naš predsednik Lipovec rekel: »Gustelj, a boš stojo držal?« Sem rekel: »Gospod Lipovec, za en golaž ne, za dva pa.« Takrat smo po prireditvi za malico dobili golaž. In res. Ko smo prišli 50 m pred tribuno, sem rekel šoferju, da je peljal v vmesni prestavi, trije pa smo šli na bradljo: jaz sem naredil stojo, dva pa sta stala na bradlji in dvignila roke. Predsednik Lipovec je bil tako navdušen, da mi je dal bonov, ne za dva golaža, ampak mogoče za deset, tako da sem jih dal še bratovim prijateljem, ki so študirali v Ljubljani.

Pa še to se spomnim, da sem takrat, ko so pri mojem bratu Marjanu v Podgorju naredili leseno ostrešje, na vrhu naredil stojo in po rokah šel po slemenu iz enega konca do drugega.[123]

PETJE

V Mekinjah je bilo veliko dobrih pevcev. Najbolj se spominjam družine Iskra (Vorančevih). Vsi so bili dobri pevci: Jaka, Jože ... Kot ministrant sem jih z veseljem poslušal in jih skušal posnemati. Bili so odlično glasovno oblikovani. Bili so samouki, vendar so imeli pravilno tehniko dihanja, peli so s prepono. Poje lahko vsak, ampak če pravilno poje, mora odpeti vsaj tri takte, preden spet vdihne.

Slika 104: Mekinjski cerkveni pevski zbor na izletu v Ljubnem na Gorenjskem leta 1953. Od leve proti desni: Franc Humar (Cvekov iz Nevelj – roj. 1905, kmet, odličen organist – skupaj z Blažem Arničem se je učil za organista v Šentvidu, večkrat orglal v Mekinjah), Helena Košir, Jože Krt, kuharica Manca Rupnik, France Močnik, Alojz Potočnik, Cilka Komatar, Francka Kališnik, Vera Slanovec, Helena Kališnik, župnik Viktor Čadež, Marica Kališnik, pisatelj in župnik v Ljubnem Janez Jalen, zadaj Miha Kališnik, Avguštin Ogrinec, pred njim Pavla Burja, zadaj Andrej Krt, Miha Humar, Rozina Košir. Vir: Avguštin Ogrinec

[123] Ogrinčeve telovadne sposobnosti so bile res izjemne. Dane Brelih se spominja, da je Ogrinec nekega dne prišel v Dom, kjer je mladina igrala košarko. Takrat je bil star že dobrih 60 let. Rekel je mladim, zakaj samo »letajo« in ne telovadijo. Malo so se mu posmehnili, pa jim je povedal, kako so včasih telovadili. Niso mu verjeli. Potem je rekel, da si še vedno upa iti po rokah čez telovadnico, čeprav tega že dolgo ni storil, in so se mu samo smejali. Pa se je postavil na roke in šel po rokah čez celo telovadnico, mladi pa so od začudenja kar zijali.

V cerkvi je bil tudi odličen mešani zbor. To so bili takšni pevci, da jih ni več. Ena najboljših je bila Rozina Košir z Brezij, ona je pela kot operna pevka ali pa še bolje. Potem sta bili še Pavla Burja in Ivana Žagar, po domače Vožbovtova. Tako so pele, da se jih je slišalo v Mekinje, če so zapele na njivi, kadar je veter zapihal v pravo smer.

Pevskemu zboru sem se priključil zelo kmalu. Na mekinjskem koru sem pel 20 let, pri Liri pa sem začel leta 1947 in sem pel 56 ali 57 let. Kot pevec sem bil večkrat odlikovan, med drugim tudi z zlatim priznanjem Kamnika. Ob 120-letnici Lire[124] in 55-letnici svojega aktivnega delovanja v njej sem napisal tole pesem:

Lira je zrasla kot stoletni je hrast
in krošnjo ovijala med pevce je nas
in zrasel je zbor, ki donel je v svet,
čez meje slovenske spoznal
ga je svet.

Spoznali smo pesmi še
drugih rodov,
prijateljstva, sreče in tisoč
glasov,
združuje se v pesmi naš
narodni glas,
čeprav ga zapoješ kje daleč
od nas.

K Lirašem sem stopil, ko bil
sem še mlad,
čez petdeset let tam
prepeval sem rad,
zdaj čas narekuje mi vzeti
slovo,
bom moral pustiti petja
željo svojo.

Sem pevskih prijat'ljev izgubil nebroj,
za vedno odšli so v večni pokoj.
V spominu pa v pesmi so ostali pri nas,
prišel pa bo čas tudi za nas.

V zadnjem sem času takole dojel,
da prav'ga veselja več nisem imel,
prišel bo kdo drug in stopil med vas,
za mlade prihaja novi zdaj čas.

[124] Leta 2002.

Je Samo imel veliko darov,
kot pevec, skladatelj in vodja zborov,
zdaj delal bo za sebe en čas,
saj delal je vedno za druge, za nas.

Slika 105: Plaketa in Lirine značke
Foto: Andreja Humar Gruden

Pevovodja je novi gospod zdaj dr. Andrej,
ki vodil bo Liro k zmagam naprej,
ima vso ostrino in znanje in moč,
vsem bo pri delu velika pomoč.

Odhajam in pel bom sebi še sam,
vse dobro želim pa Lirašem vsem vam,
bilo je lepo vso vrsto teh let,
ko Lira bila je lep zborovski cvet.

Shranjene imam vse plakate Lirinih nastopov in spominske značke, celo najstarejšo, prvo. Z Liro sem prehodil celo Evropo razen Španije, v Holandiji, na Nizozemskem sem bil celo trikrat. Tam smo dobili precej prijateljev iz njihovih zborov. Pri Liri sem bil pevec – solist. Spominjam se našega gostovanja v Mannheimu. Dr. Kemper je bil dirigent tamkajšnjega zbora. Pri nekem srečanju, kjer je bilo v dvorani okrog 300 ljudi, mi je rekel, če bi zapel kakšno pesem. Rekel sem, da bi. Prinesli so mi mizo, da sem stopil nanjo in zapel En starček je živel. Brat Jože, ki je sedel pri svojih prijateljih, je rekel: »Velikokrat sem te že slišal peti, ampak tako pa še nisi zapel kot danes.« Tako veselje sem imel.

Slika 106: Avguštin Ogrinec med nastopom v Mannheimu Vir: Avguštin Ogrinec

Pa še en dogodek bom povedal. V Stuttgartu smo imeli skupni nastop več zborov. Na odru nas je bilo več kot 250 pevcev. Dr. Kemper je dirigiral. Zapeli naj bi skupno pesem Plovi plovi. Mene je dirigent postavil za solista. Že med pesmijo sem videl, da mi mahajo iz dvorane. Moji prijatelji so nas prišli poslušat iz Holandije 120 km daleč. Ko smo odpeli, so dr. Kemperju prinesli na oder ogromen šopek nageljnov. On pa mi pomigne in mi prinese vse nageljne. Kaj

naj počnem z njimi? Lepo sem se priklonil, na vse strani sem se priklonil, potem pa sem začel nageljčke metati po celem zboru. Saj so bili od vseh. Je bilo prav lepo videti. In to sem si zapomnil za vse življenje.

MARIJA GRILJ (roj. 3. 6. 1930): SPOMINI NA MLADOST

V Mekinje smo se priselili na belo nedeljo leta 1932 iz Svete Ane pri Tržiču. Oče je bil v službi na carini in ker je bila takrat recesija, so državne uslužbence premeščali iz kraja v kraj. Dobro, da ga niso premestili kam daleč v Srbijo, ampak v Kamnik za finančnega preglednika. Takrat je bilo za stanovanja precej težko, posebno za večje družine. In mi smo bili že kar večja družina: oče, mama in trije otroci – brat in medve s sestro. Stanovanje smo dobili pri Minki Butalič[125] zgoraj. Dobro se še spominjam, da je bila tisto belo nedeljo, ko smo prišli, v Domu igra, zato je bilo pred njim nekaj mekinjskih fantov. Ko so videli naš voz, so prišli in nam pomagali znositi pohištvo v stanovanje. Mama tega ni nikoli pozabila, tako jim je bila hvaležna. V Minkini hiši je bilo takrat več stanovalcev. Posebej se spomnim Repnikove Rezke, ki je imela v enem prostoru spodaj trgovinico, sama pa je stanovala v majceni sobi zraven trgovine. Malo pred vojno se je skupaj s trgovino preselila v novo Repnikovo hišo.

Slika 107: Prijateljici na poti iz cerkve – Antonija Grilj (levo) in Švebova mama (desno)
Vir: Marija Grilj

V Dom smo se preselili leta 1935 ali 1936. Iskretovi, ki so bili prejšnji oskrbniki, so dogradili svojo hišo in se preselili, Mekinjčani pa so potrebovali zanesljive ljudi za nove oskrbnike. Naši družini so zaupali in moja mami je postala oskrbnica Doma. Tako smo se lahko preselili v večje stanovanje.

Dvorana v Domu je bila drugačna kot je danes. Imela je stalen, nepremakljiv oder, s katerega se je prišlo v zaodrje, prostor pod odrom za kakšne posebne učinke in balkon. Kulis je bilo zelo veliko. Shranjene so bile tudi na visokem podstrešju, da so jih lahko zamenjavali. Pred vojno so igrali veliko iger. Tudi otroci smo sodelovali in si ogledovali dogajanje. Najbolj mi je ostal v spominu Pasijon iz leta 1936. Takrat smo že stanovali v Domu. Sodelovalo je veliko igralcev, tudi več otrok.

Poleg gledališke dejavnosti je bila v Domu še telovadba in vaje tamburaškega orkestra. Tudi gostovanj iz drugih krajev je bilo veliko. Prihajali so iz Komende, Homca, Šenturške Gore in od drugod.

[125] Prej se je imenovala Katreževa hiša, potem je bil lastnik Franc Plevel, nato pa Minka (Marija) Butalič. Hiša stoji na ovinku pod cerkvijo.

V času mojega otroštva so bile Mekinje videti popolnoma drugače kot danes. Od Doma proti Kamniku ob levi strani ceste ni bilo nobene hiše do vile Johane, potem je bila ena majhna hišica pred Domom sv. Antona tik ob križišču s cesto, ki pripelje skozi Prašnikarjev drevored, potem je bil pa malo noter umaknjen Bernotov mlin. Naprej dol sta bili še Paglovčeva in Hočevarjeva hiša. Ob desni strani ceste proti Kamniku je bila pod Domom Cajnarjeva hiša, potem so pa nasproti vile Johane naredili Tominčevo hišo, naslednja je bila Špinova (Komatarjeva), pa Dovičeva, Kršmančeva, Hrvatova in potem Kurhaus ter dve vili. Na Jeranovem so bile Konciljeva hiša, Sončeva vila in Letnarjeva hiša, pa ne veliko več.

Slika 108: Paglovčeva hiša okrog leta 1914
Vir: dr. Pavle Gmeiner

Z Mekinjčani smo se od samega začetka dobro razumeli. Z otroki iz okolice smo se vedno skupaj igrali. Rada sem se igrala bolj fantovske igre; plezali smo po drevesih, se lovili, igrali med dvema ognjema in ristanc, tekali smo po cvingarju[126] in se skrivali. Spominjam se, da je bilo za Domom žaganje, kjer smo skakali v daljino in višino. Največ časa smo preživeli v naravi. Tudi moja mami je rada hodila z nami v naravo. Nas otroke je peljala na sprehod, potem je ona sedela in delala ročna dela, mi pa smo se tam blizu nje igrali. Znala je delati zelo lepe stvari. K njej so hodila tudi dekleta iz meščanske šole, da jim je pokazala kakšen vzorec, ali pa jim je pomagala, da so uredile izdelke za razstavo.

Leta 1937 sem začela hoditi v šolo v Mekinje, kamor je hodila že moja sestra. Brat pa je hodil v Kamnik, ker je želel iti v šolo že s šestim letom, pa ga v Mekinjah niso sprejeli,. V šolo sem rada hodila in imam nanjo zelo lepe spomine. Joj, kako smo hodili v šolo! Kar cela skupina je šla skupaj in kako je bilo lepo. Imela sem zelo dobre učitelje. Gospodična Albrehtova je učila prvi razred, drugi razred Malešičeva gospa, tretji razred gospa Cizeljnova, višje razrede pa gospod Malešič, ki je bil obenem tudi upravitelj šole. Rada sem se učila, tako da sem preskočila en

[126] Obzidje pod cerkvijo zraven Doma.

razred in sem šla iz tretjega naravnost v petega. V mekinjsko šolo sem hodila od leta 1937 do 1941. Potem se je začela vojna.

Po mojega očeta so gestapovci prišli že maja 1941. Zaprt je bil v Šentvidu pri Ljubljani, prav tako pa tudi učitelj Malešič. Junija so prišli še po nas, da bi nas izgnali. Učiteljeva družina je o tem nekje izvedela in se je umaknila v Medno pri Ljubljani. Gospa je bila tam doma, in so se lahko umaknili. Ko so Nemci prišli, da bi jih selili, je bila hiša prazna. Tudi mi smo izvedeli, da nas bodo selili in očeta je zelo skrbelo, da bi brata Zlatka in sestro Slavko, ki sta bila stara več kot 12 let, vzeli in ju odpeljali v Nemčijo kot ukradene otroke. Mama je prosila Špornove, da sta pri njih prenočila, potem pa sta šla k teti v na Črnuče, da bi ju spravila k daljnim sorodnikom v Ljubljano, ki je bila pod Italijo. Ko je teta iskala možnost, da ju spravi v Ljubljansko cono, je bila tam že zapora in nista mogla čez. Nismo vedeli, kje sta. Ko so prišli Nemci, da bi nas selili, sva bili v Mekinjah sami z mamo. Prišli so neko junijsko popoldne. Bila sem v Ogrinčevi češnji in metala češnje dol drugim otrokom. Pritekel je Ogrinčev Jože, vsaj tako mislim, in rekel: Marija, po vas so prišli. Splezala sem dol in stekla domov, da sva z mamo v pol urice spravili skupaj tisto malo, kar smo smeli vzeti s sabo. Medtem ko so pri nas stražili eni vojaki, so šli drugi po gospoda župnika Čadeža in ga privedli do Doma. Zbralo se je precej ljudi. Župnik je stopil na zadnje stopnice pri Domu in jih blagoslovil, moja mami pa je, čeprav je bila slabotna in potrta zaradi očetovega zapora, rekla: Zdaj gremo, nazaj še pridemo!

Odpeljali so nas v Šentvid, kjer smo bili potem skupaj z očetom zaprti dober teden. Brat Zlatko in sestra Slavka sta prišla k nam v Šentvid, da smo bili skupaj. In potem smo vedno samo to rekli: Samo, da smo skupaj, če se nam kaj zgodi, naj se vsem. In mami je rekla: Saj je hudo, ampak skupaj smo. Nekega dne smo morali že popoldne iz sob in potem čakati v vrsti do večera. Potem so nas strpali v živinske vagone z napisi Tzigainer (Cigani). To je bila naša kalvarija. Točno opolnoči so nas odpeljali v Srbijo. Tam smo hodili v srbsko šolo. Nisem imela spričeval, ker so nam vse požgali Nemci. Še tisto poletje sem morala delati izpite čez osnovno šolo, da sem jeseni lahko začela hoditi v gimnazijo. Sestra je želela nadaljevati šolanje na učiteljišču, a je kot izgnanko niso sprejeli. Tedaj se je vpisala na Trgovsko akademijo in jo po vrnitvi v Slovenijo končala v Ljubljani.

Z gospodom župnikom smo se srečali v izgnanstvu. Ubogi revež je zbežal, ko je bil na Hrvaškem, da ga ne bi ubili, ker so ustaši duhovnike preganjali. Zaprti so bili v nekem gradu. Splezal je čez zid in ušel, sicer bi verjetno končal v Jasenovcu[127]. Prišel je do Beograda in tam zvedel, kje je naša družina. Prišel nas je obiskat.

Po koncu vojne smo se vrnili domov. Prišli smo s prvim transportom iz Srbije. Bili smo neizmerno srečni, ko smo se peljali iz Ljubljane in videli hribe. Ko smo se vrnili, se sploh nismo znašli. Zagledali smo bloke, ki so jih med vojno zgradili Nemci, in smo si rekli: Ja, kam smo pa prišli? Kamion nas je pripeljal tja, kjer je Samski dom. Tam je bil center za izgnance. V njem bi morali ostati, da bi nas zdravstveno pregledali, ker smo bili po enem tednu cijazenja v tovornih vagonih iz Srbije vsi garjavi. V centru pa je bil ravno po opravkih Butaličev Bernard in je prosil, naj nas spustijo domov, češ da nas on pozna. Res so nas spustili. Bernard je vrgel tisto našo revščino na voz in nas odpeljal v Mekinje. Pogosto se spomnim tega. Kolikokrat smo potem

[127] Zloglasno ustaško koncentracijsko taborišče.

rekli: Bernard nas je peljal domov. To je bilo v začetku julija, to se pravi ravno po štirih letih, odkar so nas odpeljali. Bili smo silno veseli. Vrnili smo se v Dom, ki je bil prazen. Prvo noč smo prespali na žimnicah pri Ogrinčevih. Tudi gospod župnik Čadež se je vrnil v Mekinje.

Slika 109: Mekinjski telovadci – planinci v Kamniški Bistrici ob vrnitvi s Kokrškega sedla Vir: Marija Grilj

Po vojni se je veliko stvari spremenilo. Veliko prejšnjih članov iz raznih razlogov ni več sodelovalo v društvenem življenju, ki se je obnovilo na novih temeljih. Dom je prevzelo telovadno društvo TVD Partizan. Nekateri prejšnji sodelavci so se zbrali in nadaljevali telovadno in gledališko tradicijo. Spominjam se naslednjih iger: *Deseti brat, Razvalina življenja, Študent naj bo* in *Divji lovec*, v katerem je moj brat Zlatko igral glavno vlogo, sodelovali pa sva tudi medve s sestro.

Zelo dejavno je bilo telovadno društvo. Mladina je imela nekaj, kar jo je povezovalo. Imeli smo fantovski in dekliški odsek telovadnega društva. Predsednik društva je bil takrat Franjo Lipovec, kasneje pa France Močnik z Jeranovega, ki je bil zelo dober telovadec. Vodil je telovadno društvo TVD Partizan. Nekateri fantje so bili odlični v vajah na orodju. Dekleta pa smo tekmovala tudi za športno značko ZREN[128]. Hodili smo na shode. Bili so v Mengšu, v Domžalah in drugod. Pri telovadkah sem redno sodelovala do leta 1949, ko sem šla od doma učit.

Slika 110: Telovadke TVD Partizan – stojijo od leve: Pepca Golob, Nada Pogačnik, Marica Pogačnik, Marija Grilj, Vida Iskra, Pavla Malešič, Ani Komatar; čepijo od leve: Rezka Iskra, Ivi Pančur, Cirila Iskra; spredaj sedi: Milica Pančur . Vir: Marija Grilj

Potem sem obiskovala še višjo pedagoško šolo in sem bila bolj malo

[128] ZREN je kratica za športno značko Za republiko naprej. Zanjo so morali sodelujoči tekmovati v raznih panogah. Mogoče je bilo doseči bronasto, srebrno ali zlato značko.

doma – zjutraj v Ljubljano, zvečer pa domov. Mama je bila bolna, zato sem bila gospodinja in študent. Po vrnitvi domov – in v času mamine bolezni in mojega študija – mi je bila v veliko pomoč dobra soseda Švebova mama. Moja mama je umrla leta 1952. Ko so me leta 1953 poslali učit na gimnazijo v Kobarid, sem lahko prišla domov samo med počitnicami. Sestra pa je službovala najprej na Štajerskem, potem pa v Bovcu. Družina je bila razbita.

Oče se je iz Doma izselil zadnji, mislim da leta 1955. Upravniki smo bili približno 20 let. Na Mekinje imam še vedno lepe spomine in rada obiščem še živeče znance iz otroštva in mladosti.

MILAN WINDSCHNURER: SPOMINI NA DOGAJANJA V MEKINJSKEM DOMU IN OKROG NJEGA SKOZI ČAS

Moji prvi spomini na dogodke v kulturno-prosvetnem domu v Mekinjah segajo tja v pozna trideseta leta 20. stoletja.

V letih 1938–1940 me je moja mama prvikrat privedla iz Kamnika v mekinjski Dom. Menda so Mekinjčani takrat igrali Finžgarjevo Verigo. Pred samim začetkom je imel uvodni nagovor takratni mekinjski učitelj g. Malešič, ki je bil takrat med vodilnimi v katoliško usmerjenem prosvetnem društvu v Mekinjah.

Glavni pobudnik in organizator gradnje Doma je bil namreč takratni mekinjski župnik g. Franc Rihar. Po pripovedi moje tašče ge. Ivane Marinšek (roj. Leskovec) je zato do druge svetovne vojne v dvorani Doma visela njegova slika poleg slike g. Pepeta Hočevarja, kovaškega mojstra iz Spodnjih Mekinj. Slednji naj bi bil tudi zelo zaslužen za izgradnjo Doma. Po pripovedi Ceneta Koncilja st. je za gradnjo mekinjskega Doma pred letom 1911 dalo posojilo kar nekaj Mekinjčanov, med njimi tudi on. Ob tem mi je potožil, da za to posojilo nikoli ni dobil izplačanih obresti. Najbrž je temu najprej botroval izbruh prve svetovne vojne leta 1914 in nato 1918 še propad Avstroogrske, kar je pripeljalo do številnih finačnih zlomov.

Poleg že omenjene igre Veriga naj bi v tistih letih v Mekinjah uprizorili tudi Finžgarjevega Divjega lovca. Pred pričetkom dramske predstave in v odmorih med posameznimi dejanji je v tistih predvojnih letih v Domu vedno nastopal kar številčni mekinjski tamburaški orkester. Ta orkester sem malo pobliže poznal, ko je pred vojno nekajkrat nastopil tudi v naši gostilni na Grabnu št. 8 (sedaj na Medvedovi 14 – »Bar sodček«). Naša gostilna Pri Anici Windschnurer je bila takrat nekakšna »matična« gostilna večih mekinjskih fantov. Obiskovali so jo zlasti ob nedeljah dopoldne (običajno po obisku maše pri frančiškanih). To so bili npr. starejši Letnarjevi bratje, mlinarjev (Bernotov) Miha ml., Žurbijev Marka, Močnikov Franc st. (Bevčev), . . . Kar nekaj od teh je tudi igralo v mekinjskem tamburaškem orkestru.

Pred drugo svetovno vojno so imeli v Mekinjah v okviru njihovega orlovskega društva tudi dokaj kvalitetno vrsto orodnih telovadcev. Poleg vadb in nastopov v sami dvorani Doma so imeli urejeno letno telovadišče tudi na prostem pod Domom. To je bilo na mestu, kjer stojijo sedaj hiše in vrtovi Gorjupovih, Košnjekovih, Ulčarjevih, Tratnikovih ... Pri telovadcih so bili med boljšimi Letnarjevi fantje, Ignac Golob, pa kasneje Golobov Feliks ...

Spomladi leta 1941 se je tudi pri nas začela druga svetovna vojna. Naše kraje so zasedli Nemci in pestro društveno delovanje v Mekinjah je zamrlo oz. ga okupator ni več dopustil. Nekatere so

izselili. Prenekatere mekinjske fante so vpoklicali v nemško vojsko, zopet drugi so odšli v partizane. Kar nekaj jih je izgubilo svoje življenje.

Z Domom v Mekinjah so med drugo svetovno vojno razpolagali Nemci. Med drugim so imeli v letih 1941–1945 v Domu menda zelo kvalitetne kulturno-zabavne prireditve, seveda vse v nemškem jeziku. Bile so to občasne predstave takratne vsenemške organizacije KDF (Kraft durch Freude – moč preko (od) veselja). KDF je imela po vsem nemškem rajhu (tudi po zasedenih deželah) veliko število nastopajočih skupin. Te so bile sestavljene iz raznih komikov, pevcev, šansonjerjev, artistov, igralcev skečev, dramskih igralcev ... Med njimi so bili nemalokrat tudi zelo zelo kvalitetni akterji. In te skupine so stalno potovale iz kraja v kraj ter prirejale prireditve. Namenjene so bile predvsem nemškim vojakom iz tamkajšnjih garnizij oz. ostalim Nemcem in njihovim sodelavcem. Slovencem v glavnem dostop do teh prireditev ni bil dovoljen.

Med drugo svetovno vojno je bil Dom občasno zaseden tudi z vojaki. Tako so bili v času pred osvoboditvijo v njem nastanjeni madžarski vojaški policisti, ki so prebežali iz že od Rusov zasedene domovine. Po pripovedi Avgusta Ogrinca naj bi bila nekaj časa med vojno v Domu tudi prodajalna kmetijskih strojev.

Po vojni se je delovanje domačinov v mekinjskem Domu zopet začelo obujati. Takoj po vojni je bil v dvorani celo šolski pouk osnovnošolcev, med njimi tudi prvošolčkov. Sedeli so na dvoranskih stolih in če so hoteli kaj napisati, so počepnili in sedež jim je služil za pisalno mizo. Spet so se začele tudi športne dejavnosti. Poleg orodne telovadbe so igrali odbojko na zunanjem igrišču in nastopali na raznih občinskih tekmovanjih (tudi v tekih ipd.).

Že leta 1945 je bilo v Mekinjah ustanovljeno Fizkulturno društvo, ki se je 1948 preimenovalo v TVD (Telovadno društvo) Mekinje-Godič. Po aprilu 1952, ko so v Sloveniji ustanovili naslednico TVDZ Slovenije – Zvezo za telesno vzgojo Partizan, se je mekinjsko telovadno društvo preimenovalo v TVD Partizan Mekinje-Godič, kar je ostalo še nekaj let po osamosvojitvi Slovenije.

Tudi po drugi svetovni vojni so imeli v Mekinjah kar nekaj dobrih orodnih telovadcev. Spominjam se Cirila in Staneta Letnar, Staneta Završnika, pa Feliksa Goloba …

O povojni dramski dejavnosti v mekinjskem Domu imam zaradi svoje študijske odsotnosti iz Kamnika le kratke spominske prebliske. Ti bodo, morda s spomini še drugih, pomagali sestaviti popolnejši zgodovinski zapis o tem času.

Spomnim se, da sem gledal po vojni v Mekinjah neko igro, kjer je nastopala kot glavna igralka Malči Babnikova (por. Čehun).

Slika 111: Orodni telovadci TVD Partizan Mekinje-Godič (14. 6. 1958). Z leve: Feliks Golob, Tine Letnar, Ciril Letnar, Edo Golob, Stane Letnar, Franc Močnik st., Rajko Golob
Vir: Joži Letnar

Po vojni je prišel v Kamnik urar Oton Farnik in odprl svojo delavnico v Lectarjevi hiši na Glavnem trgu. Ta Ljubljančan je bil navdušen amaterski režiser in dramski delavec. Na mekinjski oder je postavil kar nekaj dramskih uprizoritev. Spominjam se Cvrčka za pečjo in Desetega brata (tega nekje v letih 1951–52). Pri slednjem sem tudi sam nastopil v stranski vlogi doktorja Venclja. Glavni vlogi v Desetem bratu sta igrala Viola Barič (krojačica)in Jože Juvančič (učitelj) oba iz Kamnika, medtem ko je Krjavlja igral Spodnjemekinjčan Franc Orehek. Ta je bil tudi sicer zelo aktiven pri sami organizaciji in postavitvi predstave. Od igralcev pri tej predstavi se spomnim še g. Ravnikarja in Nede Pohlin, por. Mačkovšek (obeh iz Kamnika), ter Mekinjčanke Poldke Plahutnik.

Slika 112: Zaključni prizor igre Deseti brat. Na sredini s klobukom v roki Franc Orehek (Krjavelj), drugi in tretja z desne glavna igralca Jože Juvančič (Kvas) in Viola Barič (Manica)
Vir: Milan Windschnurer

Spominjam se, da so bile pri teh predstavah na odru še vse prvotne kulise, tako gozdne scene kot scene na vasi, v izbi. To so bile kvalitetno izdelane kulise, ki jih je na platno z oljnimi barvami naslikal nek očitno dober slikar. Ozadja so se z vitlom navijala pod odrski strop. Takrat so bili v uporabi še vsi spodnji kletni prostori: vse garderobe in kabine za ličenje. Sredi odrskih tal je bila pokrita odprtina, skozi katero je bilo moč priti na oder ali z njega.

Spodaj na sredini pred odrom je bila šepetalnica, v kateri je bila pri igri Deseti brat šepetalka Olga Sadjakova (kasneje por. Pečevnik). Režiserja Farnika se spominjam morda še bolj zato, ker sem po njegovem naročilu, tudi za igre v Mekinjah, vedno izdelal reklamo na obojestranske okrog 4 do 5 m dolge platnene transparente. Tudi njihova namestitev čez Samčev predor je bila običajno moja naloga.

Slika 113: Deseti brat. Z leve: Jože Juvančič, Milan Windschnurer, Ravnikar, Ivan Potočnik in Franc Orehek Vir: Milan Winschnurer

Zakaj so po vojni Kamničani toliko igrali v mekinjskem Domu? Tista povojna leta Kamnik ni premogel nobenega gledališkega odra. Sokolskega, v čitalnici nad kavarno, je odnesla okupacija. Kinodvorana v nekdanjem gasilskem domu ob Maistrovi ulici (sedanja tržnica) tudi ni bila primerna. Največjo kamniško dvorano v nekdanjem Kamniškem domu na Glavnem trgu so začeli leta 1942 Nemci generalno obnavljati. A že leta 1943 so bila zaradi važnejših vojnih potreb vsa taka dela v nemški državi zaustavljena. V takšni nedokončani fazi obnove je Kamniški dom ostal neuporaben vse do začetka petdesetih let 20. stoletja. Takrat pa ga je dala tedanja komunistična oblast porušiti do tal, saj je ta Dom videla kot nekdanji simbol katoliškega gibanja na Kamniškem.

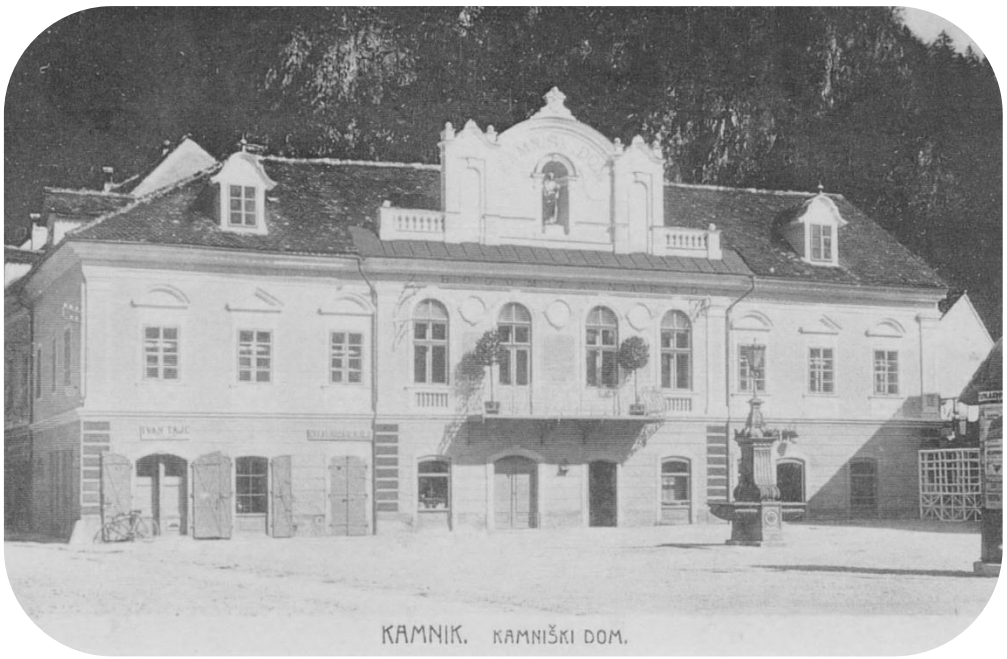

Slika 114: Kamniški dom na Glavnem trgu v Kamniku pred drugo svetovno vojno
Vir: Milan Windschnurer

Tudi nov kulturni dom (sedanja podružnica socialnega in zdravstvenega zavarovanja in telovadnica ob novi knjižnici) v Kamniku, ki so ga konec štiridesetih let preteklega stoletja začeli graditi južno od OŠ Toma Brejca z geslom »Kulturo delavcem!«, še ni bil dograjen oz. je zaradi pomanjkanja sredstev obstal v surovem stanju.

Šele potem, ko je bil dograjen novi, tudi za gledališko dejavnost primernejši Kino dom ob smodnišnici (konec 1952), je postal mekinjski oder za kamniške dramske delavce manj zanimiv, toliko bolj pa za same mekinjske gledališke navdušence.

Še o miklavževanjih v Domu. Po pripovedi ge. Polonce Iskra so v Mekinjah v Domu že pred drugo svetovno vojno prirejali miklavževanja za otroke, tako kot npr. v Kamniku v Kamniškem domu in v čitalnici.

Sam pa se spominjam, da po vojni, od leta 1945 pa vse do leta 1997, miklavževanj v Domu v Mekinjah ni bilo. Komunistična oblast jih enostavno ni dovolila (v glavnem so bila le še v cerkvah – tudi v Mekinjah). Namesto teh so bili po sovjetskem vzorcu pripravljeni nastopi Dedka Mraza z obdarovanjem otrok. Ta so bila v veljavi tudi še po letu 1990, a v precej manjši meri.

Leta 1997 sem v Domu organiziral miklavževanje kar jaz sam – menda prvo po letu 1940. Prej smo nekajkrat organizirali miklavževanje krščanski demokrati – tudi za Mekinjčane – v Nevljah, v novi župnijski veroučni dvorani. 1997 smo v Mekinjah najeli ekipo iz Tunjic. Svetega moža je odlično odigral takratni tunjiški župnik g. Pavel Juhant. V Domu smo miklavževanje z ekipo iz Tunjic priredili še v letih 1998 in 1999. Obisk je bil vedno zelo dober – prireditev pa je bila vsa leta, tako kot še sedaj, posebej namenjena obdarovanju otrok iz Mekinj, Nevelj in Godiča,zadnja leta pa tudi za otroke z Gozda, saj upravlja sedaj naš župnik tudi njihovo župnijo. Za skupna miklavževanja z Nevljami je bilo odločilno to, da smo imeli krščanski demokrati

takrat z Nevljani organiziran skupni krajevni SKD odbor. To se je tudi pri organizaciji miklavževanj izkazalo za zelo dobro, saj smo tako vedno imeli obdarovanih od 60 do 90 otrok.

Slika 115: Miklavž s spremstvom na mekinjskem odru leta 2007 Foto: Milan Windschnurer

MIKLAVŽEVANJE

v Domu v Mekinjah

v torek

5. decembra

ob 18.30

z igrico "Radovedni angelček"

Vabimo starše, ki bi radi pripeljali svoje otroke k temu obisku sv. Miklavža, da jih prijavijo do nedelje 3. dec. v župnišču v Nevljah ali v trgovini "Malina" v Mekinjah (831 77 26)

vabimo vse otroke predvsem iz župnij Nevlje, Mekinje, Gozd in tudi Kamnika

Prijavnina znaša 1900.- SIT na otroka

Sv. Miklavž je že naročil za vse prijavljence pripravo enotnih daril.

Vstopnine ne bo - za prostovoljne prispevke za pokritje stroškov prireditve se priporočamo.

Na to Miklavževanje niste vabljeni samo otroci in njih starši, temveč tudi vsi ostali, ki imate radi ta naš lepi stari običaj.

Le pri sedežih imajo tokrat prednost prijavljeni otroci s po enim odraslim spremljevalcem !

Vabijo verouèna skupina Mekinje, Karitas iz Nevelj in Mekinj, mladinski-otroški cerkveni pevski zbor Mekinje ter sekcija Odbora za oživljanje starih običajev

Slika 116: Vabilo na miklavževanje v Mekinjah leta 2007
Vir: Milan Windschnurer

Od leta 2000 smo v Mekinjah pričeli miklavževanja prirejati v »lastni režiji«. Pobudo za to je dal naš, takrat novi, mekinjski župnik dr. Pavel Pibernik, ki je prvotno sicer nameraval organizirati miklavževanje v cerkvi. Združili smo moči, mi pri SKD oz. takrat že pri Novi Sloveniji, mekinjska veroučna skupina pod vodstvom sestre Sabine Vakselj, mekinjska učiteljica gospa Bernarda Rifel (režiserka), otroško-mladinski cerkveni pevski zbor iz Mekinj, KS Mekinje, ŠKD Mekinje in OŠ Mekinje, kot tudi sodelavci iz Nevelj, še posebej neveljska Karitas in g. župnik iz Nevelj. In tako je šlo vsa leta naprej, vse do danes. V glavni vlogi je najprej nastopil Marko Golob iz Mekinj, kmalu nato ga je nasledil Janez Rifel z Vrhpolja in nato skoraj vedno Jernej Vombergar iz Nevelj.

Slika 117: Delovna ekipa po miklavževanju v mekinjskem Domu leta 2006. Oder je že pospravljen. Z leve stojijo: Matej Slapar, Gabrijel Resnik (takrat predsednik ŠKD Mekinje), Jernej Vombergar, Anže Dovič, Gašper in Miha Jašovec, Bernarda Rifel (režiserka miklavževanj), Andrej Balantič. Čepita: Tomo Smolnikar, s. Sabina Vakselj.
Foto: Milan Windschnurer

* * *

Ker po pregovoru več glav več ve, sem obiskal tudi nekaj Mekinjčanov in Godičanov, ki se spominjajo dogajanj v mekinjskem Domu in okrog njega takole:

Pepca Golob (1927) – Boštarjeva iz Godiča (pri TVD Mekinje-Godič je bila aktivna od 1945 do 1949, ko je odšla v Ljubljano v kmetijsko šolo). Pri TVD je učila – vadila članice in mladinke, ob nedeljah pa tudi pionirke.

O telesni vzgoji v Mekinjah pred 2. svetovno vojno …: spominja se, da je približno leta 1939 šla skupaj z ostalimi Orli iz Mekinj na neko slavje v Ljubljano na Kongresni trg. Najbrž je bila takrat otvoritev velikega kipa kralja Aleksandra na konju v parku Zvezda. Tja je v sokolski uniformi prišel tudi mladi kralj Peter II. Na eni strani so bili v špalirju razporejeni Orli iz vse Slovenije, na drugi Sokoli. Orli so vzklikali »Bog živi!«, Sokoli »Zdravo!«. Eni so hoteli biti glasnejši od drugih, a na koncu so se vsi smejali. Takrat okrog dvanajstletna Pepca je bila v orlovski uniformi Vali Jeranove, katero je zaradi njene zadržanosti nadomestila.

Kakšno leto poprej (1937–1938) so mekinjski Orli, ki so imeli seveda svoj sedež v mekinjskem Domu, imeli telovadni nastop na Cajnarjevem travniku, nasproti Doma. Seveda ni manjkalo usklajenih nastopov s prostimi vajami. Na drogu je njenemu bratu Nacetu Golobu prvikrat med Orli v Mekinjah uspelo izvesti veletoč[129]. Tega je sicer med Mekinjčani že prej obvladal Franc

[129] Veletoč – vrtenje telovadca, visečega na rokah, okrog droga. (SSKJ, DZS 1994).

Močnik st. (roj. 1908), a on je telovadil pri Sokolih v Kamniku, tako kot druga dva iz Mekinj, Franc Paglavec in Janez Ulčar.

… in po letu 1945: Pepca Golob se spominja, da so med 1945–1949 Mekinjčani nastopili na večih telovadnih akademijah: na primer v Stranjah, na vrtu za gostilno Prusnik. V Komendi so nastopili v Domu – tudi na bradlji in na drogu. Tam je bilo zaradi nekega bojkota bolj malo gledalcev. Nastopili so tudi v dvorani v Mengšu in to skupaj z Mengšani. Tja so šli z zastavo iz Mekinj kar peš, le nazaj so šli najprej peš do Jarš in od tam z vlakom do Kamnika.

Sicer pa so Mekinjčani letno pripravili po dve akademiji, eno v jesensko-zimskem času, drugo v poletnem. Slednje so bile običajno na Špornovem travniku (na isti strani Cajnerice).

Enkrat so v Domžalah priredili tekmovanje v deseteroboju (najbrž nekakšno okrajno prvenstvo TVD), a Mekinjčanov nanj niso povabili, ker naj bi se jih ostali, še posebej Kamničani, bali. Vendar je za to pravočasno izvedel tajnik TVD Mekinje Stane Završnik. Mekinjčani so se hitro zbrali in se s kolesi napotili v Domžale. Prispeli so še pravočasno in skupaj z ostalimi prikorakali na stadion. Tam so se odlično odrezali – od desetih so osvojili kar sedem prvih mest!

Pepca se spominja tudi tekmovanj za športno-telesnovzgojno značko ZREN (okrajšava za: Za republiko naprej!). Za osvojitev le-te (zlate, srebrne ali bronaste) je bilo potrebno tisto leto zbrati določeno število točk (poljubno iz različnih panog oz. disciplin), ki so bile vrednotene po težini dosegljivosti. Npr. kar precej točk si lahko dosegel, če si se vzpel na neko goro določene višine in težavnosti vzpona. Tistega leta so se Mekinjčani pri TVD odločili, da bodo »osvojili« naš Grintovec. Zbralo se jih je preko 60 in kar peš so jo mahnili iz rodnih Mekinj.

Tam nekje pri Dedkovem pruhu (popačenka iz nemškega Bruch (lom) oz. Steinbruch (kamnolom), od koder je ljubljanski gradbenik Dedek pred 2. svetovno vojno pridobival in s težkimi kamioni vozil gramoz proti Ljubljani, se je zgodilo tole: na cesti sta se naenkrat pojavila dva motorista in za njima velika lepa limuzina. Ustavili so se ob naših planincih in iz avta je izstopil sam takratni jugoslovanski predsednik Tito. Vprašal je Mekinjčane, kam so namenjeni. Ko je izvedel za njihovo namero, je bil tega seveda zelo vesel. Saj naj tekmovanje za ZREN ne bi samo fizično in zdravstveno čvrstilo naših ljudi; utrjevalo naj bi jih še predvsem idejno, v socialističnem prepričanju komunistične doktrine. Tudi značka ZREN je bila izdelana v tem simbolu, namreč v obliki okrog 3 cm velike zlate, srebrne ali bronaste peterokrake zvezde. Ob tej priliki je bilo tam okoli Mekinjčanov kar naenkrat polno oboroženih vojaških policistov, ki so izstopili iz grmovja ob cesti. Tako so bile običajno zastražene poti, po katerih je takrat potoval maršal Tito.

O nameri, da bi povečali mekinjski Dom: Tudi o tem je pripovedovala naša, sedaj 85-letna Pepca. Med leti 1945–1949 so v Mekinjah v TVD pod vodstvom izredno sposobnega g. Franja Lipovca načrtovali povečanje Doma. Obstoječi dvorani z gledališkim odrom so nameravali prizidati veliko telovadnico in to na jugovzhodni strani. Od krajanov so že imeli brezplačno zagotovljen ves potrebni les, tudi potrebno zemljišče je brezplačno zagotovil Špornov – Gamsov Peter. Žal iz tega ni bilo nič, ker z Občine niso dobili potrebnega dovoljenja. Tisti, ki so

nasprotovali gradnji so namreč imeli večji vpliv. Škoda – sposobni Franjo Lipovec, ustanovitelj Svilanita v Kamniku, bi to enkratno priložnost zagotovo uresničil!

Slika 118: Pionirke TVD Partizana Mekinje-Godič (okrog leta 1960). Z leve: Majda Uršič, Slavka Zlatnar, Ani Marinšek, Helena Golob, Darinka Slanovec; spredaj izvaja most Milena Pirc. Vir: Jožі Letnar

Iva Letnar (roj. Pančur) je aktivno sodelovala pri TVD Partizan Mekinje od 1945. do 1953. leta. V društvu je vodila mladinke in pionirke. Odlična je bila pri kreiranju sestava prostih vaj.

Spominja se, da je bila prva vodnica pri TVD Mekinje Julči Babnikova. Franjo Lipovec je bil pobudnik in glavni ustanovitelj TVD Mekinje po vojni. Društvo je vodil vse do leta 1950. Takrat je odšel z mesta tajnika tudi neumorni Stane Završnik, ki se je z ženo preselil v Maribor. V tem prvem odboru TVD Mekinje je blagajno vodil Silvo Gams, gospodar je bil Matija Demšar, pa tudi Peter Gams. Za telovadbo moških je bil odgovoren France Močnik st., za telovadbo žensk Pepca Golob, za mladince in pionirje pa Stane Letnar. Po letu 1953 je Stane Letnar vodil člane,Rajko Golob pa mladince in pionirje.

Po Završniku je tajništvo prevzel Slavko Hribar s Križa. Takrat naj bi že vodil mekinjski Partizan Palčič, upravitelj v nacionaliziranem samostanu v Mekinjah (op. M. W.).

Iva se spominja, da je TVD Mekinje vsako leto pred 25. majem sodelovalo pri izvedbi štafete mladosti. Mekinjčani so tekli s štafetno palico od vrha Črnivca do Kamnika, kjer so jo predali Kamničanom. Enkrat so Mekinjčani, kar na svojo roko, obšli Kamnik in nesli štafeto vse do Ljubljane. Za štafetni odsek Črnivec-Kamnik je predsednik Lipovec vedno za spremljavo zagotovil tovornjak.

Slika 119: Mekinjski telovadci pred parado v Kamniku (okrog leta 1948). Z leve: druga Pepca Golob, zastavonoša Franc Marinšek, Rezka Iskra. V drugi vrsti v belih hlačah Franc Močnik st. V tretji vrsti z desne: Jože Letnar, Rajko Golob, Lojze Potočnik, --- , Feliks Golob. V četrti vrsti zadaj levo od Jožeta Letnarja Cirila Iskra in levo od Rajka Goloba Vida Iskra.
Vir: France Močnik ml.

Tudi sicer je g. Lipovec vedno poskrbel za vse potrebno. To je bilo zlasti pomembno v prvih povojnih letih, ko je bila še vsa hrana, tekstil, obutev itd. na karte (nakaznice). Po vsaki prireditvi so nastopajoči za društvo vedno dobili brezplačno malico, sendvič – žemlje in brezalkoholno pijačo. TVD Mekinje je običajno sodelovalo tudi v prvomajski povorki v Kamniku. V tekmovanju za ZREN je tekmovalo vse članstvo društva, vsak po svoji zmogljivosti. Tako je npr. prenekateri član društvene uprave osvojil vsaj bronasto značko, npr. Lipovec, Špornova dva itd. Za arhiv društva je bil po pričevanju ge. Ive tisti čas odgovoren Zlatko Grilj, sin Ivana Grilja.

Slika 120: Najmlajši člani TVD Partizana Mekinje-Godič ob proslavi 29. novembra, takratnega praznika Republike Jugoslavije, (okrog leta 1960) na mekinjskem odru Vir: Joži Letnar

Branko Sitar (1926) je bil v telovadnem društvu Mekinje po vojni do leta 1948, ko je moral še na odsluženje vojaščine. Povedal je, da so takrat največ vadili na bradlji in na parterju. Spominja se sotelovadcev Staneta Završnika in Rajka Goloba. Od nastopov se Branko spominja le tistega v Domžalah, ko so na igrišču poleg šole nastopili še z drugimi društvi. Mekinjčani so naredili piramido.

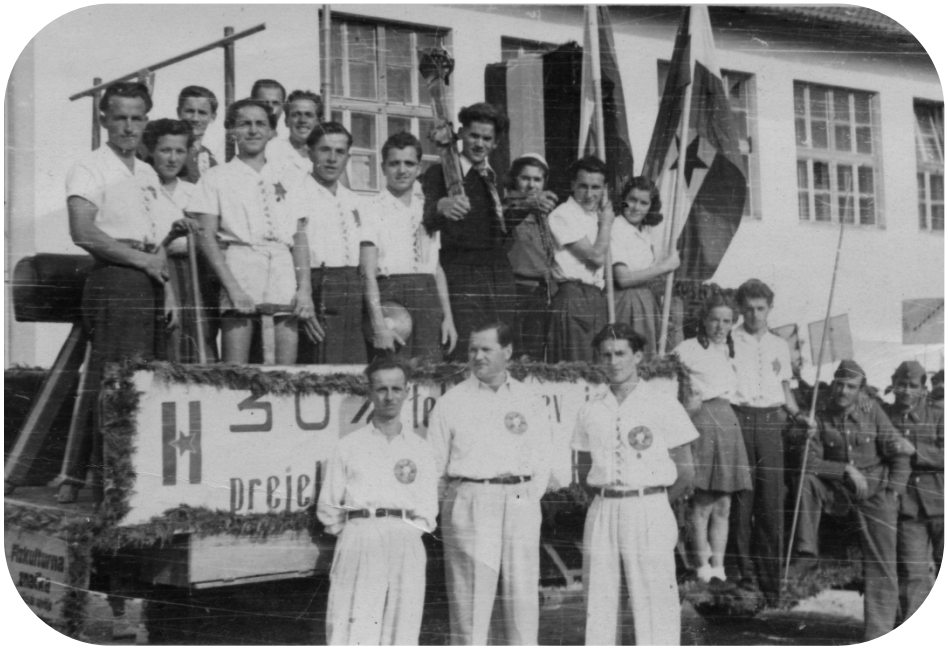

Slika 121: Pred prvomajsko parado 1946, ob telovadnici OŠ Toma Brejca. Na prikolici, okrašeni za parado, ob "konju" (telovadnem orodju) stojijo z leve: Tone Iskra, Pavla Malešič, - ? -, Rajko Golob, - ? -, Jože Pančur, Maks Sitar, Jože Železnik, Miha Golob (Švebov), Božena Polak, Branko Sitar, Neda Križ. Spredaj na tleh z leve: Franc Močnik st., Franjo Lipovec, Stane Završnik, Iva Pančur, Jože Letnar in vojaki JNA, ki so šofirali vojaški tovornjak, ki je na paradi vlekel prikolico TVD Mekinje-Godič. Vir: Iva Letnar

Branko je igral tudi v dramski sekciji. Nastopil je v Viharju v kozarcu vode. Po vojni naj bi igrali še Divjega lovca, Sneguljčico, Domna. Režiser je bil Oton Farnik (Otfa). Poleg Franca Orehka je iz Spodnjih Mekinj sodeloval tudi Albin Zupančič. Prvi režiser po vojni je bil učitelj Malešič.

France Močnik ml. se spominja delovanja mekinjsko-godiških telovadcev takole: njegov oče France Močnik st. (roj. 1908) je po vojni (po 1945) delal skupaj z Jakobčevim Francetom iz Godiča vaje na drogu. Drog so imeli postavljen tudi zunaj na igrišču pod Domom. Jakobčev je delal tudi »zvezdo« (v časih pred vojno so to vajo imenovali »križ«, kar pomeni veletoč z eno roko na drogu. S Francijem Močnikom st. sta takrat vadila še tudi oba Slanovčeva (Sitarja) – starejši France in Maks, oba iz Godiča. TVD s sedežem v mekinjskem Domu je po vojni sprva obsegalo samo področje Mekinj. Šele kasneje so vanj vključili tudi področje Godiča.

Zunanje telovadišče: Franci Močnik ml. se spominja, da je zemljišče že pred prvo svetovno vojno Domu podaril takratni mekinjski župan Franc Gams, vendar tega niso vpisali v zemljiško knjigo. Kmalu po drugi svetovni vojni so zato na nekdanjem telovadišču zgradili nekaj novih hiš. Sicer pa so imeli Mekinjčani enkrat po drugi vojni telovadni nastop na Cajnarjevem

travniku (nasproti Doma). Takrat so prišli sem nastopat telovadci mnogih društev iz drugih krajev, npr. iz Komende, Mengša ...

Dokaj redno so na zunanjem igrišču pod Domom igrali odbojko. Telovadno društvo je v Domu prirejalo tudi razne zabave, plese. France Spruk (pred leti se je smrtno ponesrečil pri obnavljanju cerkvene strehe) je vedno precej fotografiral mekinjske telovadce in športnike, se spominja Franci. V prvih povojnih letih pa je pridno fotografiral mekinjske telovadce kar g. Franjo Lipovec sam (op. M. W.).

Uporaba mekinjskega Doma za delo političnih organizacij: Po drugi svetovni vojni je Dom za svoje sestanke uporabljala Zveza komunistov Slovenije (ZKS), poleg nje pa še Socialistična zveza delovnega ljudstva (SZDL) in Zveza socialistične mladine Slovenije (ZSMS). Občasno so v Domu sklicali tako imenovane masovne sestanke oz. ljudske tribune za področje krajevne skupnosti.

Po osamosvojitvi so sčasoma dobile možnost tudi novoustanovljene stranke. 14. februarja 1992 je KO SKD Mekinje-Nevlje pripravila zelo odmevno predavanje znanega duhovnika lazarista dr. Draga Ocvirka z naslovom Kristjanova odgovornost za sočloveka in družbo.

JOŽEFA KLADNIK (ROJ. KRT): MEKINJE IN DRUŠTVENI DOM

Rojena sem leta 1926, ko je bil župnik v Mekinjah g. Viktor Čadež, učiteljica v novi šoli pa Antonija Albreht. Veliko so moji strici in tete, Mekinjčani, govorili o župniku Riharju, ki je bil pobudnik graditve šole in prosvetnega doma. Otroci smo vedno poslušali z odprtimi usti.

Leta 1893 je prišel gospod France Rihar v Mekinje za župnika. Takrat je bila cerkev Marije Vnebovzete uršulinska. Vanjo so hodili k božji službi vsi. Gospod je svetoval in pomagal uršulinkam urediti kapelo za svoje potrebe, cerkev pa je postala farna cerkev. V Mekinjah je v tistih časih živelo veliko močnih kmečkih fantov in veliko obrtnikov: zidarji Iskra Vorančevi, mizarji Koncilja, graščina Prašnikar je imela sposobne oskrbnike (lastniki so živeli na Dunaju, poleti so prišli v vilo na oddih), bratje Hočevar, kovači, so izdelovali orodja in ga izvažali v druge države. Tesarji so izdelovali ostrešja, v Mekinjah so bile 4 žage, ob žagah so bili mlini. Tudi čevljarji, coklarji, kolarji in krojači so bili v Mekinjah.

Ko šola še ni bila gotova, so se napredni Mekinjčani že pripravljali na gradnjo društvenega doma. Mladina Fr. Jožefa se je zbirala v večji sobi »hištena« v župnišču. Fantje so po kmečko modrovali, težko čakali na delo in si predstavljali, kako velik dom želijo. Brat mojega strica Jerneja Krta je upal kaj govoriti. Ko so že postavljali kole za dom, je pripomnil, da mora biti širok toliko, da šest fantov lahko naredi »šeststop« z raztegnjenimi rokami. Z veseljem so delali in pomagali in vodstvo je upoštevalo njihovo mnenje. Vsak si je imel za čast, da je lahko karkoli pomagal. Sosedov striček je vedel povedati: »Sam gospod župnik je težke kamne valil za fundament, zato še sedaj stoji vsem v ponos.«

V mekinjsko šolo je prišel poučevat sposoben učitelj Ivan Primožič. Bil je strog in sposoben glasbenik. Veliko otrok je naučil peti. Za njim sta leta 1936 prišla gospod in gospa Malešič, ki sta bila velika kulturnika. Janko je bil dober režiser, veliko lepih iger smo videli do II. svetovne vojne. Gospa pa je veliko otrok naučila lepo pisati.

VERA VERSTOVŠEK: MOJA LETA V MEKINJSKI ŠOLI

Slika 122: Vera Verstovšek

Kmalu po mojem prihodu v mekinjsko šolo sem se seznanila z mnogimi starši mojih učencev in se zelo hitro vključila v takratno živahno izvenšolsko dejavnost.

Med prve vesele dogodke prištevam sodelovanje v igralski skupini. Pripravljali so igro Revček Andrejček. K igranju me je povabil g. Janko Malešič, ki je igro tudi režiral. Biti med starejšimi igralci – Jože Iskra, Cene Koncilja, maskerka ga. Marija Iskra, Stane Letnar, Silvo Balantič – mi je bilo v čast. Med vajami je bilo zabavno, saj je posebno gospod Koncilja vedno kaj veselega povedal. S prikazom igre so bili gledalci zadovoljni, kar so pokazali z aplavzom.

S pripravljanjem igric pa sem imela tudi sama veselje. Z učenci smo pripravili igrico Jurček. Odlomke te igrice smo naslednja leta še večkrat igrali. V eni se je izkazal Pečevnikov Andrej. Imeli smo tudi dobre deklamatorje. Humarjeva Mihaela je povedala kar cel Uvod h Krstu pri Savici. Francija s Kršiča smo imeli za pravega igralca. Ftičarjevi, Krtovi, Kališnikovi šolarji so mnogokrat polepšali proslave. Tu naj omenim še Humarjevo Andrejo, ki je že v 4. razredu imela svoj pogled na režijo: v Ljubljani smo si ogledali Rdečo kapico, ki je bila drugače prikazana kot sicer. Večini nam je bila ustaljena izvedba bolj všeč, Andreja pa je bila za noviteto. Kratke igrice smo pripravljali tudi za prihod dedka Mraza za tovarni Modelit in Svilanit. Iz obeh tovarn – a več iz Svilanita – smo dobili darila oziroma učila kot so diaprojektor, magnetofon, fotoaparat, komplete orodij za tehnični pouk v 4. razredu. Tu se je večkrat izkazal Darko Spruk, a tudi dekleta so rada prijela za žagice in izrezala deščice za mamino kuhinjo.

Ne smem pa pozabiti lutk.

Za nagrado v neki igri sva z upraviteljico Milico Grimšič na mojo pobudo dobili glavice petih lutk. (Lutke so me navduševale že v rani mladosti, ko sem v rojstnem kraju gledala marionete v raznih igricah, ki jih je pripravljal v sokolskem domu ing. M. M.) Lutkam je bilo treba dodati telo, ude in vodila. Takoj sta se izkazala Mekinjčan Franc Dolinšek in Tone Zore iz Kamnika. Ljubke oblekice pa jim je naredila ga. Mara Pucelj. Kulise je napravil moj sorodnik Božo Šetinc. Igrali smo: obe moji dragi sodelavki Malči Ogrinec in Ivanka Potočnik ter Milica Dolinšek Pančurjeva, Tone Zore in drugi. Bilo je res lepo. Učitelj Juvančič, ki je pripeljal svoje učence iz Nevelj na ogled predstave, ni mogel verjeti, da smo se tako izkazali. Žal smo igrali samo eno igrico (Meh za smeh), ker smo potrebovali prostor za večje število otrok in smo morali oder, ki je bil v zgornjem razredu, podreti.

Slika 123: Lutke, ki sta jih dobili Vera Verstovšek in Milica Grimšič.
Foto: Andreja Humar Gruden

In šola v naravi?
Bilo je naporno, a tudi lepo v Savudriji.
Ksenija, še imaš zelen klobuček?
Marsikaj smo se naučili o morju, favni in flori.
Marsikomu pa se je kmalu stožilo po domu.
Andrej, le kje si sedaj? Takrat si mi na najinem večernem sprehodu povedal: »Počutim se, kot da me je vlak povozil«. Tudi Sonja Jagodic bi najraje ušla domov. Proti koncu te šole pa smo se že vsi navadili, a vseeno smo bili med vožnjo domov vsi srečni, posebno Ftičarjeva Jelka, ki je potrebovala mamino oskrbo po rahli obolevnosti.

V mekinjski šoli so se mnogi vpisali v knjigo odličnjakov. Med njimi Marjanca Ftičar, ki je opisala našo uro telovadbe s kolebnicami. Nalogo smo poslali na uredništvo Pionirja. Za odličen opis je dobila zapestno urico. (Še teče?) Kališnikov Peter, se spomniš, zakaj si si zlomil nogo po šolski uri na snegu?

Slika 124: Skupaj na snegu Vir: Minka Letnar

Mnogih se spominjam: Ide, Pavleta, Eme, Zdenke, Marij je bilo nekaj, Anic, med njimi pridna telovadka Ani Marinšek in Slavka, gibčna in odlična, vseh Humarjevih z Vodic, Bencanovih dveh fantov, Komatarjevih otrok, Burjevih z Brezij, Štefke, Anke, Verice, Slavke, Silve, Slavka, Olge, Marte, Majde, Jožetov – bilo vas je kar nekaj, Budnarjevega Francija, Toma, Irene, Jane, Metke, Nebojše, Ceneta, Janeza, Silve, Nade, Olge, Ivčka, Dušana in še veliko vas je bilo …

Žal nekaterih ni več.

Povedati moram, da sem dostikrat v mislih v nekdanjih časih pri mojih učencih, odličnih in manj uspešnih, a vseh dobrih. Vesela sem, če se me, stare, še kdo spomni in se mi nasmehne.

Slika 125: Med učenci na izletu na Vegrad
Vir: Andreja Humar Gruden

MARJAN OGRINEC: STOLETNICA (1911-2011)

Letos mineva sto let, ko so prebivalci mekinjske občine leta 1911 zgradili prosvetni dom pod cerkvijo in osnovno šolo na Jeranovem.

Mekinjska občina je segala od izliva reke Nevljice pri Kamniku do izliva potoka Črne v Kamniško Bistrico na severni strani Godiča. Vsi šoloobvezni otroci na tem prostoru ter iz zaselka Brezij, Vodic, Podjelš, Zduše in Jeranovega so obiskovali osnovno šolo v Mekinjah, zato je bila zgrajena skoraj na sredini te podolgovate občine.

Ob zgraditvi prosvetnega doma so začeli uporabljati novo cesto po klancu do Hočevarjeve kmetije (p. d. Cankarjeve), nato pa nadaljevali pot v Kamnik. Staro cesto od cerkve navzdol po klancu navzdol so opuščali tako, da sedaj deluje kot enosmerna cesta. Mekinjska občina je delovala še po prvi svetovni vojni. O tem priča spomenik padlim v 1. svetovni vojni, ki so ga mekinjski občani postavili v spomin padlim na zvoniku mekinjske farne cerkve. V tedanji Avstro-Ogrski so delovale manjše občine. V Mekinjah je županoval gospod Gams, p. d. Šporn. Njegova sestra se je poročila s tovarnarjem Prašnikarjem, ki je ob reki Kamniški Bistrici zgradil cementarno, kjer sedaj v manjšem obsegu deluje Kemostik.

S skupnimi močmi, delavnostjo in pametjo so si takratni mekinjski občani z zgrajeno osnovno šolo in prosvetnim domom postavili trajni spomenik, ki je še danes, po sto letih, in bo tudi še v bodoče v ponos domačinom.

JOŽEF HOČEVAR: DELOVANJE KS MEKINJE

Prvi predsednik Krajevne skupnosti Mekinje (KS Mekinje) je bil Anton Burja, ki je predsedoval KS več mandatov. V času njegovega predsedovanja je bila zgrajena glavna kanalizacija, vodovod in asfaltiranje ceste v novem naselju Mekinje in Jeranovo v vseh delih, kjer ni bilo spora zaradi lastništva.

V času mojega predsedovanja KS Mekinje (1986–1990) je bila zgrajena kanalizacija k hišam od samostana v Mekinjah, po Neveljski in Drnovškovi poti do priključka na kanalizacijo pri Domu starejših občanov Kamnik. Zgrajen je bil pločnik ob Cankarjevi cesti. Narejena sta bila primarni in sekundarni vod za kabelsko televizijo in telefonijo. Za te namene so se vseskozi zbirala sredstva krajevnega samoprispevka.

Sestanke smo imeli v Domu TVD Partizan, ki je bil v lasti TVD Partizan Slovenije. Ker je bila nakazana možnost, da na Domu, ki je bil v zelo slabem stanju, pridobimo solastništvo, smo se člani sveta dogovorili, da na zboru krajanov posredujemo predlog za soglasje o pridobitvi. To je bilo vezano na precejšnje stroške, ki bi v tem primeru nastali. Spominjam se, da je predlog najprej odločno in brez pomisleka podprla Ana Marinšek, po debati pa so ga podprli tudi ostali navzoči krajani.

Povedati moram, da je bila v času, ko sem predsedoval Svetu KS, izredno visoka inflacija in ni bilo mogoče načrtovati večjih del, temveč je bilo vse zgrajeno po etapah. Vse, kar smo naredili, je bilo po zaslugi celotnega članstva Sveta KS, v katerem so bili: Miro Petek, Jernej Koncilja, Tone Burja, dr. Svetozar Frantar, Janez Novak, Stane Letnar, Matija Murko in Samo Kališnik.

Vsak od njih je bil zadolžen za posamezne konkretne naloge. V veliko pomoč nam je bil tudi tajnik krajevnih skupnosti Bojan Mlakar. Vse to pa smo lahko naredili zaradi velikega razumevanja krajanov KS Mekinje.

Slika 126: Popravilo stopnic pri Domu zaradi izgradnje pločnika
Vir: Jožef Hočevar

Za menoj je vodenje Sveta KS Mekinje prevzela Marija Reba, ki je ob pomoči članov sveta in tajništvu Dragana Reba nadaljevala gradnjo kanalizacijskega sistema Jeranovo, Breg, Zduša, Podjelše.

Zgrajena je bila avtobusna postaja pri Domu, vodni oskrbovalnik Osranc, obvoznica pri Zarji ter asfaltirane ceste pri Kemostiku, Pot na Jeranovo in druge. Ob pomoči gradbenega odbora sta bila zgrajena žalna vežica in novi del pokopališča.

Slika 127: Člani sveta KS Mekinje 1990 – 1996 (zadaj od leve): Jernej Koncilja, Jožef Hočevar, Matija Murko, Dragan Reba (tajnik), spredaj od leve: Samo Kališnik, Tone Burja, Marija Reba (predsednica) in nadzornik gradbenih del z Občine Kamnik Franci Nograšek
Vir: Jožef Hočevar

MARIJA GOLOB: MOJE SODELOVANJE V DRAMSKI SKUPINI

V ŠKD Mekinje oziroma v amatersko dramsko skupino me je povabila Sonja Bernot septembra 2006. Kot glavna, neutrudna pobudnica je za novo igro dolgo iskala primerno žensko za vlogo gospodinje Barbare v komediji Zakonci stavkajo. Sprejela sem zame nov izziv in se z vso vnemo učila vloge, ki mi je ustrezala. Na začetnih vajah sem imela kar nekaj zadrege, saj je bil Silvo Balantič v vlogi moža dosti mlajši. Sama v zakonu z Vladom Golobom, ki je tragično preminil pri obnovi planinskega doma na Kokrškem sedlu 1986, nisem poznala konfliktnih situacij, v igri pa sem jih morala odigrati. No, premagala sem tudi to in se odlično počutila v raznoteri skupini igralcev različnih starosti.

Slika 128: Marija Golob s soigralcem Silvom Balantičem v veseloigri Zakonci stavkajo
Foto: Tomo Smolnikar

Izjemna je tudi odlična, strokovno usposobljena režiserka Andreja Humar Gruden. Z veliko mero potrpežljivosti usmerja vaje in izdelavo scene in kostumov do skrajne natančnosti. Komedijo Zakonci stavkajo smo uspešno odigrali štiridesetkrat po širni domovini in tudi dvakrat izven meja.

Slika 129: Zakonci stavkajo – od leve: Sonja Bernot, Silvo Balantič,
Roman Golob, Marija Golob, Igor Tonin, Lara Bernot
Foto: Tomo Smolnikar

Nadaljevali smo s komedijama Gugalnik in Damski krojač, s katerim bomo še večkrat gostovali.

Zelo sem vesela, da vlada v skupini spoštljiv odnos. Ko je treba postaviti sceno, vsi hitimo, enako po končani igri, ko se zberemo še za kak prigrizek in presojo uspešnosti s strani režiserke. Naj omenim, da se trudi z nami že šest let, ne da bi za to zahtevala ali prejela kakršnokoli plačilo. Vsi smo amaterji in delujemo v veselje sebi in drugim.

Pohvaliti pa moram tudi Braneta Goloba kot predsednika ŠKD, saj je njegovo vsestransko delovanje neprecenljivo. Skrben hišnik Dane pa naj nam oprosti, da mora vstati sredi noči, ko se vrnemo z gostovanja, spravimo kulise in vse ostalo v red, da spet varno zapahne duri Doma.

ADRIJANA KRIŽMAN: V DOMU JE BILO LEPO[130]

Slika 130: Adrijana Križman (roj. Golob 13. 8. 1959)
Vir: Adrijana Križman

Moja starša, Rajko in Joži Golob, sta bila od leta 1962 do 1974 upravnika Doma TVD Partizan v Mekinjah.

V tistem času ni bilo več gledaliških iger, ampak so dvorano najemala športna društva. Boksarski klub Kamnik je imel v Domu treninge in tekmovanja, prav tako pa tudi Karate klub Kamnik. Mekinjskih športnih društev ni bilo, pač pa je bila v dvorani rekreativna telovadba. V dvorani so bila še vsa orodja: konj, bradlja, skrinja in mogoče celo drog in krogi, pa seveda blazine in drogovi za plezanje. Tam smo se velikokrat igrali tudi z otroki iz vasi.

Slika 131: Zimsko veselje na travniku pred domom
Vir: Adrijana Križman

V prostoru za dvorano so imeli srečanja kamniški taborniki.

Na začetku je dvorana imela še oder in za odrom vrata, v zadnjem delu dvorane pa balkon, na katerem smo se otroci skrivali. Spominjam se, da je bilo na podstrešju še veliko kulis, ki sem jih z zanimanjem pregledovala.

Enkrat so imeli v dvorani svoj obred muslimani, ki so za to priložnost dvorano po svoje opremili, med obredom pa so zažigali kadila in peli. Dogajanje sem začudeno opazovala z balkona.

[130] Povzetek pogovora po telefonu, 30. 5. 2012, pripravila Andreja Humar Gruden

Enkrat v teh letih, ko smo stanovali v Domu, so podrli oder in balkon, a se ne spomnim, kdaj.

Slika 132: Adrijana na motorju, na dovozu v Dom. Zadaj se vidi razvaline obzidja ob sosedovem travniku. Vir: Adrijana Križman

TATJANA TRATNIK: PO SPOMINIH USTVARJANJA

Tatjana Tratnik, od leta 1991 zaposlena v Matični knjižnici Kamnik, sem že zelo zgodaj začutila v sebi veselje do pisanja. V meni se je zlivalo ogromno idej, a do zlitja na papir je moralo preteči kar nekaj časa. Ko sem nastopila delovno mesto na otroškem oddelku knjižnice, je prišlo tudi do te »faze«. Nastala je prva glasbena igrica **Snežinka Tinka**, ki govori o snežinki, ki želi poleteti na Zemljico in spoznati Božička. Je plašna in se boji letenja. Želja, da bi spoznala Božička zmaga – zbere pogum, nauči se leteti in poleti na Zemljico.

Pesmica iz igrice:

Sem snežinka Tinka,
otroke rada imam,
na Zemljico bi rada,
pa ne upam se.

Sestrice snežinke
hude so name,
botra Zima pravi,
da poredna sem.

Rada bi postala
pogumna snežinkica,
na Zemljo poletela
kot pridna Tinkica.

Slika 133: Snežinkica Tinkica s sestricami snežinkami Vir: Tatjana Tratnik

Igrica vsebuje več otroških pesmi, ki jih je uglasbil Primož Smolnikar. Leta 1998 so v Kulturnem domu Mekinje v okviru prireditve Krajani se predstavijo predstavili moje delo,

zborček učencev podružnične šole Mekinje pa je pod vodstvom zborovodkinje Bernarde Rifel pel pesmice iz igrice **Snežinka Tinka**. Kasneje smo igrico zaigrali na več lokacijah.

Slika 134: Tatjana Tratnik na prireditvi Krajani se predstavijo 1998 Vir: Tatjana Tratnik

V Kulturnem domu Mekinje smo zaigrali tudi predstavo **Božični večer**, v kateri so nastopili nadobudni mekinjski igralci, ki so dokazali, da so dobri pevci. Predstava je bila izvedena v sodelovanju s Športno-kulturnim društvom Mekinje. Igra se odvija v sirotišnici, otroke iz svojega skrivališča opazuje miška Pikica, ki v mrzli zasneženi noči odide iskat Miklavža, Božička in dedka Mraza. Pripelje jih k otrokom, katerim se uresničijo želje.

Slika 135: Božični večer in nastopajoči Mekinjčani v Kulturnem domu Motnik Vir: Tatjana Tratnik

V lepem spominu mi je ostal september 2006, ko sem obiskala učence v podružnični šoli Mekinje. Brina, Leon, Urška, Klara, Zala, Rok in Nagaya, se še spomnite, kako smo v učilnici za

šolsko mizo zasnovali igrico **Ribica Rozi in prijatelji**? Dramski krožek podružnične šole Mekinje jo je pod vodstvom prof. Jane Svetec večkrat zaigral. Po nastopu, ki so ga izvedli v dvorani Matične knjižnične Kamnik jeseni 2006, so obiskovalci nastopajočim poklonili stoječe ovacije! Zaslužili so si jih, saj so igrico doživeto zaigrali!

Kasneje smo v Kulturnem domu Mekinje nastopili z ekološko obarvano glasbeno igrico **Resnična zgodba o travniških rožicah**. Igra predstavlja idejo o lepši, čistejši Zemlji. Celotna ekipa je bila zelo ponosna na polno dvorano obiskovalcev, igrica pa se je zaključila s priredbo znane pesmi We are the world, v kateri sem poudarila, da reke in gozdovi, ki šumijo našo pravljico, želijo lepši svet. Samo prisluhniti jim moramo in v naših srcih bo ljubljeni svet ostal lep in ljubljen.

Slika 136: Resnična zgodba o travniških rožicah v Kulturnem domu Mekinje Vir: Tatjana Tratnik

Napisala sem tudi veliko lutkovnih igric. Omenila bom samo nekatere:

Izgubljeni copatek: Otroci ugotovijo, zakaj je potrebno skrbeti za šolske potrebščine in tudi dobro zapreti šolsko torbo.

Bobi bi šel rad k Luni: Lutkovna igrica o kužku, ki mora sredi noči lajati v luno. Gospe kokoške zaradi nočnega laježa niso prav nič zadovoljne, saj morajo nositi jajca!

Prehlajeni petelinček Koki: Lutkovna igrica o petelinčku, ki kiha in smrka, da robci kar letijo naokoli.

Slika 137: Prehlajeni petelinček Koki leta 2000 v Kulturnem domu Motnik Vir: Tatjana Tratnik

Nagajivi zajček: Lutkovna igrica o zajčku, ki je pozimi snežakom kradel korenčke. Gozdni stanovalci ga strašijo, da bodo iz njega naredili zajčji golaž, če ne bo na drugačen način nasitil svojega lačnega želodčka.
Šumi in dan brez avtomobilov: Hudomušna igrica o dnevu brez avtomobilov.
V Kulturnem domu Kamnik je dramski krožek podružnične šole Mekinje decembra 2007 nastopil z igrico **Kako je slonček Riki želel spoznati Božička**. Slončka Rikija je zaigrala Tajda Kuret, tigra Jaka Urška Pečevnik, žirafo Zofko Gaja Ramšak, lastovko Katko Lucija Pevec, kači Nežka in Metka Zala Svetec in Klara Strehar, golobčka Simona pa je zaigrala Nagaya Florjan.
Za prvi rojstni dan krajevne knjižnice Šmarca je dramski krožek podružnične šole Tunjice pod vodstvom prof. Jane Razboršek v Kulturnem domu Šmarca zaigral gledališko igrico **Vesela pomlad v šolskih klopeh.** To igrico so zaigrali tudi na svoji šoli in v podružnični šoli Nevlje. V igrici, polni pripetljajev, nastopa tudi pajek, ki močno prestraši učiteljico.
Decembra 2011 so zaigrali glasbeno igrico **Jakove težave in bicikel.** Jaka ima težave z oceno pri športni vzgoji. Na pomoč mu priskočijo prijatelji, s katerimi sestavi športno vajo z biciklom. Predstaviti jo mora pri pouku športne vzgoje, saj noče biti edini na šoli s popravnim izpitom. Pravi izziv vsem otrokom pa je tihotapljenje bicikla v učilnico, kjer jih čaka Jaka. Pri nastopu je sodelovala celotna podružnična šola, saj so glasbene točke izvedli učenci, ki so obiskovali pevski zborček pod vodstvom prof. Jane Trebušak.
Aprila 2011 so uprizorili igrico o nekako **drugačni, bolj prijazni grofični Veroniki z Malega gradu**.
V sodelovanju s prof. Jano Svetec in prof. Tamaro Bračič sta nastali dve igri: **Pomagajmo Zemlji**, v kateri so sodelovali učenci, ki so obiskovali krožek Mala prožna ponjava, in **Skupaj lažje rastemo**, ki so jo odigrali učenci dramskega krožka podružnične šole Mekinje z učenci, ki so obiskovali Impro ligo. Pri tej predstavi je sodeloval tudi Goran Završnik.
V reviji Zmajček, številka 5/2010, je objavljena moja zgodbica **Kako je miška Tinčica spoznala sneg**. Čudovito jo je ilustrirala Kristina Krhin. Mala Tinčica je marljiva miška, ki skrbno skrbi za svoj domek. Nekega petka skozi okno zagleda snežinke in o njih jo pouči vrabček Samo …
Kot višja knjižničarka sem dobrih deset let delala na otroškem oddelku knjižnice. Velikokrat so me obiskali najmlajši iz vrtca s svojimi vzgojiteljicami. Zanje sem napisala zgodbe in tudi pesmico **Metuljček**. Uglasbil jo je Matic Smolnikar, otrokom pa jo je zaigrala in zapela Melisa Spruk.

Tudi sama sem se odpravila na obisk k najmlajšim in mlajšim učencem. Največkrat in najraje v podružnično šolo Mekinje. Predstavila sem poklic knjižničarja in kako se pravilno ravna s knjigami ter z ostalim gradivom, ki si ga lahko izposodijo v knjižnici. Prebrala sem jim pravljico, se o njej z njimi pogovarjala, na koncu je sledilo še likovno ustvarjanje. Naslovi nekaterih pravljic, ki so nastale za te priložnosti:
Medvedek Koli: Medvedek je imel hud glavobol. Na pomoč mu priskočijo gozdne živali, pozdravi ga pametna sova Karolina.
Lara in kuži Bobi: Lara je imela težave pri branju. Njen kuža Bobi ji pomaga premagati težko oviro.
Miška, muca in knjiga: Napisana je bila za učence podaljšanega bivanja v podružnični šoli Mekinje oktobra 2004. Pravljica opisuje, kako miška Fanči nauči brati muco Tinko.

Leta 2009 sem se prijavila na literarni natečaj Zgodbe iz knjižnice: Knjižnica kot moj tretji prostor, ki ga je organizirala Sekcija za splošne knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije. Na natečaj sem se prijavila z zgodbo **Luka.** Bila je nagrajena in med ostalimi nagrajenimi objavljena v njihovem literarnem zvezku.

Še enkrat se vsem sodelujočim iskreno zahvaljujem za sodelovanje. Upam, da jim je naše druženje ostalo v lepem spominu. Meni je in vedno bo!

Za glasbo v moji delih so skrbeli: Anže, Matic in Primož Smolnikar
Tehnična podpora: Miran Tratnik, občasno Tomo Smolnikar
Vizažistka: Olga Škrjanec
Šofer: Miran Tratnik
Izdelava lutk in kostumov: družina Tratnik pod vodstvom Mirana Tratnika
Scena pri lutkovnih igricah: Milena Pestotnik, Miran Tratnik
Nastopali so:
Helena Sterle, Milena Pestotnik, Mojca Kosirnik, Vojka Sušnik, Katarina Marinko,Vlado Jermol, Špela Tratnik, Miha Tratnik, Katja Kladnik, Tadeja Stele, Roman Sušnik, Manca Smolnikar, Anže Smolnikar, Maruša Perko, Nika Berlic, Nina Zajec, Sabina Burkeljca, Kristina Iskra, Sonja Bernot, Leon Bernot, Zala Perko, Irena Kališnik, Justin Slanovec, Denis Poljanšek, Zala Svetec, Urška Pečevnik, Tajda Kuret, Lucija Pevec, Gaja Ramšak, Klara Strehar, Nagaya Florjan, Roman Sušnik in še mnogi drugi. Naj mi ne zamerijo ostali nastopajoči, ki niso omenjeni. Bilo jih je veliko! V vsaki novi igri so bili »stari« in »novi« igralci in resnično je težko vse omeniti. Naj vedo, da sem in bom vsem iskreno hvaležna za njihov prispevek, ki je pripomogel k temu, da so liki v igricah zaživeli in prenesli sporočila publiki, ki je obiskovala naše predstave.

Lokacije predstav: Kulturno društvo Mekinje, Kulturni dom Kamnik, dvorana Matične knjižnice Kamnik, Kulturni dom Motnik, pozimi na prostem v Kamniku – Glavni trg, za kavarno Veronika.

Hvala tudi prijaznim ljudem, ki so priskočili na pomoč pri izvedbi igre **Božični večer**.

Obleko za Miklavža nam je prijazno posodil Davorin Zupan, obleko za dedka Mraza žal že pokojni Franc Smolnikar, ležalnike VVE Anton Medved.

ZANIMIVOSTI, ki so vredne spomina

DOGODKI, ki so spremenili kraj

LJUDJE, ki so pustili pečat

mag. ANDREJA HUMAR GRUDEN:

ZANIMIVOSTI, ki so vredne spomina

DOGODKI, ki so spremenili kraj

LJUDJE, ki so pustili pečat

ŽUPNIJA MEKINJE

Mekinje so postale župnija 1. oktobra 1787. (II, 213) Prvi župnik je bil Andrej Kratner, po rodu Ločan, ki je tukaj najprej služboval kot kaplan v samostanu klaris. Kot župnik je bil v Mekinjah 38 let, in sicer do svoje smrti 6. novembra 1825. (I, 8, 9)[131]

Prvi krščenec v župniji je bil neki Stane (priimek ni vpisan). Krščen je bil 12. novembra 1787. (I, 48)

Slika 138: Mekinje okrog leta 1955 Vir: Andreja Humar Gruden

POTRES LETA 1895 IN PROTIPOTRESNA PROCESIJA[132]

Rušilni potres, ki je na velikonočno nedeljo, 14. aprila 1895, prizadel Ljubljano, so čutili tudi drugod po Sloveniji. Kako so ga doživeli v Mekinjah, je opisano v župnijski kroniki Spominska knjiga fare mekinske.

Do Velike noči je teklo življenje v župniji v običajnem ritmu, le dolgotrajni sneg ni hotel skopneti. Tisto zimo ga je bilo toliko, da česa takega tudi najstarejši niso pomnili. Župljani so se

[131] Spominska knjiga fare mekinske (I. župnijska kronika). Ob besedilu jo navajam v obliki (I, str.).
[132] Spominska knjiga fare mekinske (I. župnijska kronika), str. 101–108.

na velikonočne praznike lepo pripravljali. Dali so posrebriti luči v župnijski cerkvi, napraviti škrlatno rdeče preproge za oltarje in nove male banderčke ter lepo pomili in okrasili cerkev. »Kedo bi mislil, da nam žuga ravno v teh lepih praznikih grozna nesreča,« se sprašuje župnik v kroniki.

Na velikonočno nedeljo so mirno odšli spat, pet minut pred pol polnočjo pa jih je že zbudil potres, ki je trajal nekaj sekund. »Župnišče je pokalo, škrtalo grozno in se zibalo kakor ladja na morju. Neopisljivo grozni so bili ti trenotki,« piše župnik v kroniki. Popotresni sunki so se ponoči še večkrat ponovili. Vsi ljudje so bili na nogah in so v strahu pribežali k cerkvi. Pred izpostavljenim Najsvetejšim so prosili za Božjo pomoč. Župnik je v tej veliki stiski naredil zaobljubo in jo oznanil prisotnim: » Ako nas Bog reši še večje nesreče in nas obvaruje nagle neprevidene smrti, bomo vsako leto na eno izmed nedelj nesli na prosto podobo čudodelne Matere božje v slovesnem sprevodu«. Obenem je sklenil vpeljati Bratovščino Marijinega srca za spreobrnjenje grešnikov in širiti Bratovščino sv. Rešnjega telesa. Mekinje so bile obvarovane hujših posledic potresa.

Najmanj škode so utrpeli v Godiču, na Brezjah in na Vodicah. V Mekinjah je bila najbolj poškodovana Prašnikarjeva hiša, potem pa še Špornova in Cajnarjeva. Cerkev je po dolžini malo razpokala, najbolj je bila poškodovana kapela sv. Antona, saj je počil obok in zazijal. Župnik Franc Rihar v I. župnijski kroniki piše: »Milo se je zdelo nam, ko smo lepo okinčano cerkev poškodovano, tla vsa posuta z ometom, videli. Žalostni prazniki« (I, 103) Poškodovani in razpokani so bili tudi oboki v župnišču, tako da si niso upali noter.

V strahu so preživeli ves velikonočni ponedeljek. Niso si upali v hiše in so skoraj ves dan preživeli zunaj. Med ponedeljkovo mašo se je spet streslo in ljudje so prestrašeni zbežali iz cerkve, čez nekaj časa pa so se pomirjeni vrnili. Manjši potresni sunki so se ponavljali potem še do poletja.

V nedeljo, 12. maja 1895, četrto nedeljo po Veliki noči, je župnija izpolnila zaobljubo, ki jo je naredil župnik v potresni noči iz 14. na 15. april 1895, in v slovesni procesiji so odnesli Marijino podobo do Zduše, se ustavili v kapeli in se vrnili. Procesije se je udeležilo veliko ljudi od blizu in daleč.

S popravilom cerkve in župnišča so začeli poleti in glavna dela končali do jeseni. Največ težav jim je povzročalo čiščenje cerkve, saj so prejšnje leto (jeseni leta 1894) položili lesen pod, da ljudi pozimi ne bi zeblo.

Celotna obnovitvena dela po potresu pa so bila končana šele v juniju 1896. Pri obnovitvenih delih ni bil nihče poškodovan.

5. marca 1896 je škofijski ordinariat potrdil »obljubo našo, storjeno v noči potresa, da smemo v prihodnje vsako leto na dan, ki se ima vsako leto sproti določiti, napraviti slovesen obhod pod milo nebo s čestitljivo soho presv. Srca Marijinega v večno zahvalo za pomoč skazano nam vsem od premile nebeške Matere.« (I, 106, 107)

Leta 1896 so imeli procesijo 19. aprila. (I, 107)

Na šesto nedeljo po veliki noči, 30. maja 1897, je bilo v mekinjski župnijski cerkvi zelo slovesno kronanje Marijinega kipa združeno s protipotresno procesijo na Zdušo. (I, 114–124)

Od takrat je procesija z Marijinim kipom vsako leto šesto nedeljo po Veliki noči oziroma sedmo velikonočno nedeljo.

Slika 139: Protipotresna procesija na Zdušo okrog leta 1965 Vir: Jože Humar

ZVONOVI

Med prvo svetovno vojno, 12. oktobra 1915, je moral župnik Franc Rihar knezoškofijskemu ordinariatu poslati seznam vseh zvonov mekinjske cerkve. Govorilo se je, da jih bodo uporabili za vojaške namene.

Prvi – veliki zvon je imel premer 137 cm in je tehtal 25 centov. Ulit je bil leta 1850 in na njem je bil napis: Mariji Devici v zahvalni dar mekinjski farani. Na njem so bile slike: Marija, Kraljica sveta, Jezus Kristus na križu, sv. Florjan.

Drugi zvon je imel premer 105 cm in je tehtal 16 centov. Ulit je bil leta 1827. Na njem so bile slike: Jezus na križu, Roženvenska Marija, sv. Peter.

Tretji zvon je imel premer 87 cm. Na njem so bile slike: križ, Roženvenska Marija, sv. Janez Evangelist.

Četrti zvon je imel premer 69 cm. Na njem so bile slike: križ, Marija in sv. Janez Nepomuk. Tretji in četrti zvon sta tehtala po 12 centov. Ulita sta bila leta 1811 iz starih zvonov. (I, 168) V zvonik je namreč leta 1811 udarila strela in zanetila požar. Zaradi hude vročine so se stopili zvonovi, iz katerih so potem vlili dva nova. (I, 48)

Vojaki so prišli snemat zvonove v najhujšem mrazu 22.–24. januarja 1917. 24. januarja dopoldne so sneli veliki in mali zvon in ju vrgli z zvonika. Župnik Franc Rihar je zahteval, naj veliki zvon spustijo po vrveh, a ga niso upoštevali. Veliki zvon se je razbil na več kosov. Župnik

Rihar dogodek ganljivo opisuje v I. župnijski kroniki (Spominska knjiga fare mekinske): »Predno so jih sneli, so še milo pritrkavali pol ure v slovo. S solznimi očmi smo poslušali, ko so zvonili pogrebnico samim sebi. Žalost velika! Nek mož je žalosten rekel: 'Zdi se mi, kakor da zvone k pogrebu meni! /.../ Nikdar več ne bo slišalo uho lepodonečega in lepoubranega zvonjenja mekinjske župne cerkve, dva najboljša zvona sta utihnila na veke. Kako milo so se glasili mekinjski zvonovi ob zvonjenju, še posebno ob ubranem pritrkavanju preko dolin proti goram in tja čez kamniško ravan. Mnogi potniki so obstali začudeni in se divili milodonečemu zvonjenju. Posebno v tihih nočeh, ako so zvonili naši vrli zvonarji jutranjico ob praznikih, je človeka ganilo v srce. Kot zvonarja sta se posebno odlikovala Franc Kranjc iz Mekinj in Franc Sušnik, Cajnarjev, ki je padel na laški fronti. Tudi Švebovi fantje so bili vrli zvonarji. Z lepim zvonjenjem smo mnogo izgubili.« (I, 178) 26. januarja 1917 so zvonove tehtali na železniški postaji. Veliki zvon je tehtal 1370 kg, mali pa 176 kg. Tudi v lurški kapeli v Godiču so sneli oba zvona. Prvi je tehtal 106 kg, drugi pa 52 kg. (I, 178)

27. septembra 1917 so vojaki v Mekinjah vzeli še tretji zvon. (I, 184)

Konec leta 1917 je bil za župno cerkev pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah naročen nov jeklen zvon, uglašen na ton c. V zvonik so ga obesili 8. januarja 1918. (I, 185)

Po prvi svetovni vojni je župnik Viktor Čadež, ki je nadomestil pokojnega Franca Riharja, 6. januarja 1922 sestavil odbor, v katerem je bilo poleg njega še 12 mož. Po župniji so zbirali denar za nove zvonove. 15. februarja 1922 so v ljubljanski zvonarni naročili veliki zvon, ki naj bi tehtal 1250 kg in naj bi bil narejen do Malega šmarna istega leta. (I, 213)

V avgustu leta 1922 je bil naročen še manjši zvon, ki naj bi tehtal 560 kg. Za oba zvonova so ljudje prispevali 283 236 kron. (I, 220)

Zvonova sta 12. marca 1923 v Mekinje slovesno pripeljala Franc Gams (po domače Šporn) in Franc Iskra (po domače Cofov) na lepo okrašenih vozovih. Pod Cajnarjevim klancem ju je sprejela velika množica ljudi. Župnik Viktor Čadež je imel kratek nagovor, potem pa je deklica Matijevčeva Pepca povedala deklamacijo. Zvonova so še isto popoldne potegnili v zvonik, kjer sta še danes. Veliki zvon, ki je težak 1253 kg, je posvečen Marijinemu vnebovzetju, sv. Trojici in sv. Jožefu in je uglašen na ton d. Drugi je težak 566 kg in je posvečen Jezusovemu in Marijinemu Srcu ter sv. Hieronimu, zavetniku zoper hudo uro, in je uglašen na ton g. Zvon, ki je uglašen na ton a, je ostal še od prej, poleg tega pa še jekleni zvon, uglašen na c, ki pa ni bil v sozvočju z bronastimi zvonovi, zato so nameravali naročiti še f zvon. Cena brona je od naročila zvonov do prevzema precej zrasla, a je zvonarna za izdelavo postavila ugodno ceno. Denar so večinoma zbrali župljani, nekaj so prispevali izseljenci iz Amerike, nekaj pa so ga dobili še od drugod. Kovaška dela pri obešanju zvonov so bila opravljena brezplačno.

Na praznik sv. Jožefa popoldne, 19. marca 1923, pa so imeli še cerkveno slovesnost v počastitev pomembnega dogodka. (I, 222 in 223)

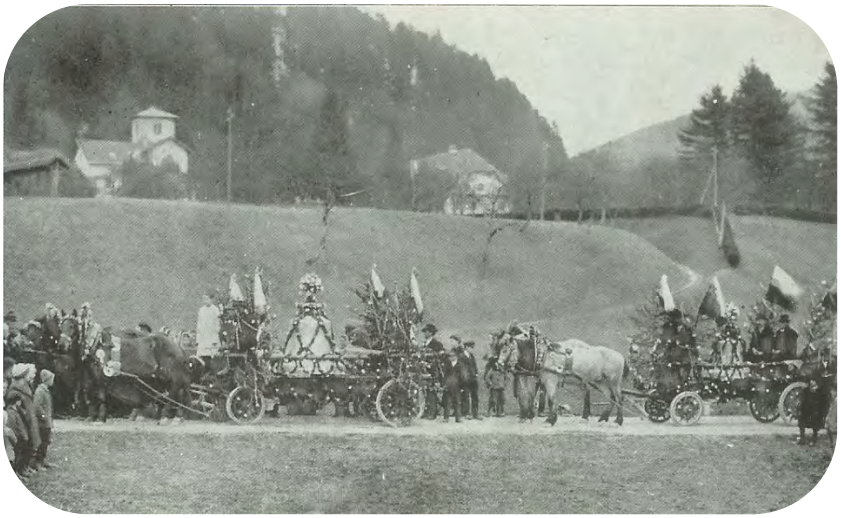

Slika 140: Sprejem zvonov pod Cajnarjevim klancem leta 1923 Vir: Jožef Hočevar

DAN ZVONI

Dokler so bili v zvoniku stari zvonovi, je vsak dan »zvonilo dan«, in sicer poleti ob treh zjutraj, pozimi pa ob štirih. Ko so v cerkvi leta 1923 dobili nove zvonove, so ljudje želeli, da se navada, ko je zvonilo dan, obnovi. Cerkovnik je zato hotel večjo plačo, ker pa mu je župljani niso bili pripravljeni dati, je zvonil dan samo še ob nedeljah in praznikih ob treh zjutraj. (I, 234)

POLETNI ČAS

Poletni čas je bil prvič uveden med prvo svetovno vojno 1. maja 1916 in sicer od 1. maja do 30. septembra. Opolnoči so morali vse ure premakniti za eno uro naprej. »Zgodilo se je to radi izrabe dnevne luči – posebno po mestih. Ljudje so zelo godrnjali in bili skrajno nezadovoljni. Zmešnjava čez zmešnjavo,« piše župnik Franc Rihar v Župnijski kroniki. (I, 171)

Ponovno je v Župnijski kroniki poletni čas omenjen leta 1920, kjer župnik Viktor Čadež piše takole: »10. aprila so zopet vpeljali takozvani poletni čas, po katerem so po uradih premaknili ure za eno uro naprej. Za kmečko ljudstvo je to le nepotrebna nadloga. Služba božja se je vršila nespremenjeno po starem času.« (I, 201)

RADIO

V začetku leta 1929 je bilo v občini Mekinje 12 radijskih sprejemnikov, kmalu nato pa 13. (II, 53)

SKAVTI

Skavti so bili v Mekinjah ustanovljeni 8. oktobra 1935. Vodil jih je Fr. Windischmann, nadzornik bolnikov, stanujoč v Mekinjah. (II, 164)

POUK

V šolskem letu 1936/37 je bila vpeljana šolska ura, ki je trajala ¾ ure in ne več polno uro. (II, 182) Z letom 1937/38 pa se je za razrede uvedlo ime oddelek. (II, 211)

ZAKLONIŠČE

Konec maja in začetek junija 1940 je Kovaško podjetje Hočevar ob svojem podjetju naredilo prvo protiletalsko zaklonišče v župniji na svoje stroške. (II, 337)

KAPELA V GODIČU

Slika 141: Lurška kapela v Godiču
Foto: Andreja Humar Gruden

Prva zamisel o graditvi kapele v Godiču je bila dana na zlati maši kanonika Jurija Jana, p. d. Guščevega iz Godiča, leta 1897. Zidati so jo začeli spomladi leta 1899. Zemljo so odstopili Guščevi, dali pa so tudi kamen, apno in les ter vodili zidavo. Denar za gradnjo je dal kanonik Jurij Jan, zidal pa je zidarski mojster Jožef Erjavšek. Oltar je naredil kipar Franc Tončič. Kapela je bila zgrajena jeseni 1899 in 24. septembra so vanjo iz župnijske cerkve slovesno prepeljali kip lurške Matere Božje. En teden za tem jo je blagoslovil dekan Janez Oblak, in sicer na roženvensko nedeljo, 1. oktobra 1899. Poleg domačega župnika Franca Riharja, so bili prisotni še neveljski, stranjski in gojški župnik. Po blagoslovu, ki se ga je udeležilo veliko ljudi, je bila v kapeli prva sveta maša.

ŠPORNOVO ZNAMENJE

Lastnik Franc Gams je v začetku leta 1925 dal znamenje precej prenoviti. Namesto križa, ki ga je izdelala frančiškanska šola, je dal postaviti kip Srca Jezusovega, ki ga je izdelal kamniški podobar Janez Klemen. V znamenje je dal napeljati tudi električno luč. Kip je župnik Viktor Čadež blagoslovil na Vnebohod, 21. maja 1925. (II, 11)

Slika 142: Obnovljeno Špornovo znamenje
Foto: Andreja Humar Gruden

VAJNARJEVO ZNAMENJE

Pri Vajnarju na Vodicah so postavili znamenje s kipom Marije z Jezuščkom, ki ga je naredil Janez Klemen iz Kamnika. Blagoslov znamenja je bil 11. junija 1925. (II,12)

Slika 143: Prenovljeno Vajnarjevo znamenje.
Foto: Andreja Humar Gruden

ELEKTRIKA

20. februarja 1917 je bila napeljana elektrika iz Smodnišnice v prostore vojne bolnice: v Dom, samostan, mežnarijo, k Plevelu in h Katrežu (sedaj Perkova hiša). Napeljava je bila narejena površno. Župnik je prosil, da bi napeljavo dobila tudi cerkev, a mu niso ugodili. (I, 179)

Novo električno napeljavo v Dom so naredili oktobra 1919, ker »stara acetilenska razsvetljava že davno ni odgovarjala času«. (I, 198)

25. oktobra 1919 pa so začeli z deli za napeljavo električnih luči v cerkev iz uršulinskega samostana. (198). Prve električne žarnice so zasvetile na koru in pod korom 3. decembra 1919, vse ostale luči po cerkvi pa na Božič opolnoči. (I, 199) V božji grob pa so elektriko napeljali 29. marca 1920. (201)

Električno napeljavo v Mekinjah so obnovili leta 1923, ko so postavili nove drogove, železne žice delno nadomestili z bakrenimi in opravili druga potrebna dela. (I, 226)

Avgusta 1940 je bila elektrika napeljana v več hišah v Spodnjem Godiču. (II, 351)

31. oktobra 1940 je bila elektrika napeljana na Brezje in na Kršič iz Godiča. (II, 354) V Domoljubu je bil dogodek opisan takole: »Izredno veselje so doživeli v gorski vasi Brezje (okrog 600 m nad morjem) in v vasi Kršič, ko je 31. oktobra zvečer prvikrat zasvetila elektrika. Pa je bilo prej tudi kaj truda in žrtev, a bratovska sloga je srečno prebredla vse težave.«[133] Župnik Viktor Čadež pa je v Župnijski kroniki pripisal: »Trije močni reflektorji so daleč naokoli oznanjali, kaj se je na Brezjah zgodilo. Isti dan so dobili električno razsvetljavo tudi pri Žabarjevih (Babnik) v Godiču št. 60.« (II, 360)

Na Brezovici pri Brezovniku pa je luč prvič zasvetila 23. novembra 1940 zvečer. (II, 365)

Pri Debevčevih in pri Štefajnarjevih na Vodicah so dobili elektriko v petek, 13. decembra 1940 ob 17. uri. Napeljevali so jo v precejšnjem mrazu. (II, 369)

VODOVOD

Občina Kamniška Bistrica, kamor so spadale tudi Mekinje, je v začetku decembra 1936 na Higijenski zavod v Ljubljani vložila prošnjo za vodovod v vaseh: Mekinje, Jeranovo, Zduša, Podjelše in Godič. Vodovod bi bil lahko narejen že leta 1913, ko so bili narejeni že vsi načrti, a so se takrat temu zoperstavile tri hiše v Godiču. (II, 188)

Leta 1953 je občina pod samostanskim zidom naredila vodovodno pipo, v katero je elektromotor poganjal vodo iz kamniškega vodovoda. Voda je bila za javno uporabo. (III, 132)

25. avgusta 1959 je Občina Kamnik začela s pripravami za napeljavo vodovoda v Mekinjah, kasneje pa naj bi služil še Zduši in drugim krajem. Začeli so kopati pod samostanskim obzidjem proti pokopališču. Zbiralnika za vodo so začeli betonirati 21. oktobra 1959. (III, 222)

[133] Domoljub, 13. 12. 1940. Odrezek članka je v II. kroniki na str. 360.

Vodno zajetje je bilo Pod skalco. Dela na vodovodu so nadaljevali leta 1960. Proti koncu leta so nekateri odjemalci že imeli vodo v hišah, med njimi je bilo tudi župnišče. (III, 237)

ŠTEMPIH

V Mekinjah so v preteklosti uporabljali vodo iz vodnjaka, ki so mu rekli »štempih«. Stal je v bližini obzidja – »cvingarja« in je pomenil eno od zanimivih značilnosti Mekinj. Bil je eden od prostorov, na katerem so se zelo radi igrali okoliški otroci. Jeseni 1999 so ga podrli in na njegovem mestu uredili družabni kotiček s klopcami.

Slika 144: Štempih leta 1970
Foto: Jože Humar

Slika 145: Podiranje štempiha leta 1999. Vir: Avguštin Ogrinec

TABLA OBČINE MEKINJE

Avguštin Ogrinec je na podstrešju nekdanje Občine Kamnik, v stavbi pod Malim gradom, kjer sta bili kasneje kamniška glasbena šola in knjižnica, našel tablo Občine Mekinje, ki je obstajala od leta 1849 do leta 1933.

Slika 146: Avguštin Ogrinec (levo) in Dragan Reba (desno) držita tablo Občine Mekinje
Vir: Avguštin Ogrinec

IZRAVNAVA CAJNARJEVEGA KLANCA IN STOPNICE V DOM

V prvi polovici leta 1933 so izravnali Cajnarjev klanec, ki je bil prej neenakomerno napet, in nekoliko razširili cesto. Zaradi tega je bila dotedanja škarpa pred Društvenim domom prenizka. Poleg tega pa je bila že v precej slabem stanju in je grozila, da se razsuje, ker so pri zidavi uporabili premalo cementa. Staro škarpo je bilo treba odstraniti in narediti novo. Obenem so za dohod v Dom naredili stopnišče. »Tako je prišlo do lepega betoniranega stopnišča, ki se kaj čedno prilega pročelju doma. Domači brezposelni so pa pri tem v zgodnji pomladi prišli do zaželjenega dela in zaslužka.«[134] Največ zaslug za to delo je imel župan Gams. (II, 104)

ASFALTIRANJE CESTE IN PRESTAVITEV OBEH ZNAMENJ

Na začetku 70. let so v Mekinjah asfaltirali cesto iz Kamnika do Godiča. Delali so v dveh fazah. Prva faza je bila asfaltiranje ceste od Kamnika do konca ovinka pod cerkvijo (do začetka Humarjeve hiše). V ta namen so morali razširiti celotno cestišče.

Slika 153: Dela na Cajnarjevem klancu ob asfaltiranju ceste Foto: Jože Humar

Slika 1474: Pri Švebovih so razširili križišče in naredili avtobusno postajo Foto: Jože Humar

Slika 148: V prvi fazi so uredili cesto do Humarjeve hiše Foto: Jože Humar

[134] Mekinje. Naš list, junij 1933. Odrezek članka v II. kroniki str. 104.

Septembra 1972 pa so začeli graditi drugo fazo, to je asfaltiranje ceste do Godiča. Ker so na celotnem področju cesto širili, sta se Špornovo znamenje in znamenje na Zduši znašla na sredini načrtovane ceste. V nevarnosti sta bili, da ju podrejo. Možnost pa je bila tudi, da ju premaknejo, če bi krajani zbrali dovolj denarja. Za to možnost sta se najbolj zavzela Jože Iskra in Avguštin Ogrinec. Ljudje so po hišah pobrali denar in plačali Komunalnemu podjetju prestavitev znamenj. Delavci Komunale so odkopali znamenji, položili šine in ju po valjih premaknili na sedanje mesto.

Slika 149: Trasa razširjene ceste je šla po sredini Špornovega znamenja. Vir: Avguštin Ogrinec

Slika 150: Špornovo znamenje so premaknili nekaj metrov nazaj. Vir: Avguštin Ogrinec

Slika: 158 Špornovo znamenje stoji na varnem mestu.
Foto: Andreja Humar Gruden

Slika 15159: Od ceste so odmaknili tudi znamenje na Zduši.
Foto: Andreja Humar Gruden

ŠTEVILO PREBIVALCEV

1901: pri ljudskem štetju je bilo v župniji Mekinje naštetih 842 prebivalcev, od tega: Brezje 88, Godič 311, Jeranovo 41, Kršič 21, Mekinje 245, Podjelše 26, Vodice 37, Zduša 73. (I, 134)

1921: v začetku februarja so pri ljudskem štetju v občini Mekinje našteli 1024 prebivalcev. V nekdanjem zdravilišču in vili Neptun, ki sta spadala v župnijo Kamnik, je stanovalo 33 ljudi. V vasi Mekinje so našteli 400 prebivalcev, od katerih je bilo 65 gojenk v Uršulinskem samostanu

in 4 Rusi – begunci. Jeranovo je imelo 57 prebivalcev, Zduša 100 (med njimi 13 ruskih beguncev), Podjelše 27, Kršič 27, Vodice 34, Brezje 76 in Godič 303 prebivalce. (I, 206)

1931: v občini Mekinje so našteli 1060 prebivalcev: Mekinje 361 (151 moških, 207 žensk – zaradi uršulinskega samostana), Jeranovo 53 (26 m, 27 ž), Zduša 82 (44 m, 38 ž), Podjelše 32 (14 m, 18 ž), Kršič 31 (16 m, 15 ž), Vodice 31 (13 m, 18 ž), Brezje 63 (31 m, 32 ž), Godič 393 (184 m, 209 ž). Poleg teh je bilo v vili Neptun 10 ljudi (4 m, 6 ž) in v Mekinjah še 4 pravoslavni Rusi (3 m, 1 ž). Stanovanjskih hiš je bilo v občini 177, od teh 10 praznih, družine v občini pa so bile 204. (II, 71)

Marec 1948: na področju, ki ga je včasih obsegala občina Mekinje, so našteli 1491 prebivalcev in sicer: Mekinje 842, Jeranovo 60, Zduša 86, Podjelše 24, Kršič 20, Vodice 31, Brezje 58, Godič 370 prebivalcev. Število prebivalcev v Mekinjah je naraslo zaradi novih blokov v Spodnjih Mekinjah in novih hiš na Fovšariji (med šolo in mlinom na Jeranovem). (III, 62)

Leto 1969: na enakem področju kot pri prejšnjih štetjih je bilo 1991 prebivalcev, od tega: Mekinje 1183, Godič 472, Jeranovo 87, Zduša 106, Brezje 69, Podjelše 26, Kršič 25 in Vodice 23. (III, 343)

JURIJ HUMAR

Eden od zelo zanimivih in pomembnih ljudi, ki so se rodili v mekinjski župniji, je Jurij Humar, znan kot čudodelnik s Primskovega ali primskovški župnik. Najbolj poznan je bil po svojem zdravljenju z osebnim magnetizmom ali, kot bi verjetno danes rekli, z bioenergijo.

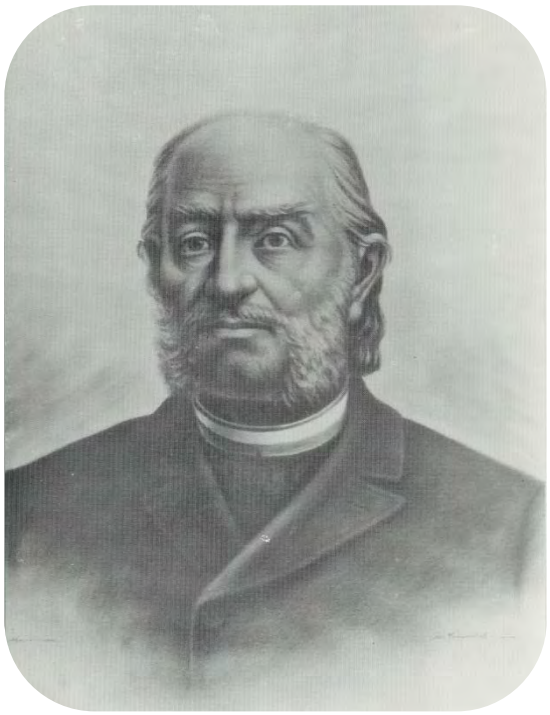

Slika 152: Jurij Humar 1819–1890

Rodil se je 14. aprila 1819 na Vodicah št. 1 nad Kamnikom, po domače pri Debevčevih. V osnovno šolo je hodil v Kamnik. Gimnazijo je začel v Karlovcu, sedmi in osmi razred pa je naredil na ljubljanskem liceju. Po maturi se je vpisal v bogoslovje in bil v tretjem letniku posvečen v duhovnika. Novo mašo je imel 31. julija 1847. Po nekaj premestitvah je bil poslan za kaplana v Sostro, kjer je spoznal svojo moč ozdravljanja. Nekega moža, ki je med mašo slonel zunaj ob zidu, je pahnil v cerkev, ta pa je po maši razlagal ljudem, da je imel grižo in je po tistem, ko ga je kaplan zgrabil in pahnil v cerkev, ozdravel. Podobno se je zgodilo botri, ki je prinesla otroka h krstu. Ozdravila je, ko je Humar pri krstu držal roke čez otroka. 14. aprila 1876 je prišel na Primskovo pri Litiji, kjer je nadaljeval z zdravljenjem in drugo pomočjo ljudem. Ozdravljenj je bilo vedno več, zato so ljudje množično hodili k njemu po pomoč. Deklico iz Šmartna pri Litiji, ki do desetega leta ni mogla hoditi, je ozdravil z gladenjem po rokah in nogah, moškega iz Št. Andraža v Slovenskih goricah je ozdravil božjasti … Zdravil je bogate in revne, domačine in

tujce, med katerimi je bil tudi španski kralj. Vse to je delal iz ljubezni do Boga in do bližnjega in nikoli ni zahteval nobenega plačila.

Bil je izredno izobražen mož. Znal je vse glavne evropske jezike, poleg latinščine in grščine pa je obvladal tudi hebrejščino. Ker so ljudje kradli pisma, ki jih je pisal svojim domačim, je svojce naučil cirilico in sanskrt, ki ga je prilagodil slovenščini. Potem je pisma pisal večinoma v sanskrtu, ker so le tako dosegla naslovnike. Velikokrat se je podpisoval Oratimar Holmar. Umrl je 19. decembra 1890, vendar med ljudmi še vedno živi spomin nanj in na njegova dela.

FRANC GAMS

Franc Gams je bil dolgoleten mekinjski župan in velik dobrotnik Društvenega doma. Podaril je stavbišče za gradnjo in pomagal pri zbiranju sredstev. Imel je pomembno vlogo pri gradnji Doma in bil njegov skrbnik v času, ko je bilo prosvetno društvo v Mekinjah razpuščeno. (I, 155 in II, 104)
Njegov sin Peter je bil član prosvetnega društva. Igral je v tamburaškem zboru in pel v moškem zboru.

Slika 153: Franc Gams (sedi) na poroki
Vir: Janko Gams

Slika 154: Francev sin Peter
Vir: Janko Gams

Slika 155: Peter (sedi drugi z desne) in Franc Gams (sedi tretji z desne)
Vir: Janko Gams

IVAN PRIMOŽIČ

Ivan Primožič je prišel za učitelja v Mekinje septembra leta 1912. Rojen je bil 24. julija 1889 v Trstu. V Mekinjah je postal šolski upravitelj, kasneje pa tudi nadzornik. Rekli so mu nadučitelj Primožič. Bil je glasbeno in likovno zelo nadarjen.

Slika 156: Primožičeva risba in zapis v spominsko knjigo Anice Hočevar leta 1920
Vir: dr. Pavle Gmeiner

Poleg službene obveznosti je vodil pevske zbore in tamburaški zbor, pa tudi poučeval petje in igranje na tamburice.

Za šolski leti 1920/21 in 1921/22 je dobil študijski dopust za študij glasbe na konzervatoriju. Dva letnika je končal z odličnim uspehom, potem pa mu liberalna vlada ni več odobrila študijskega dopusta.

Ukvarjal se je tudi s sadjarstvom in vzpodbujal umno sadjerejo, o kateri je predaval v Domu.

V Mekinjah je služboval skoraj 24 let, potem pa je 24. februarja 1936 odšel na novo službeno mesto k Devici Mariji v Polju.

Slika 157: Ivan Primožič med Mekinjčani (mogoče ob 10-letnici Izobraževalnega društva)
Na sliki: 1 – Francka Plahutnik, 2 – Francka Kranjc, 3 – Helena Kališnik (por. Pančur), 4 – Ivan Primožič, 5 – Baševa Johana, 6 – Olga Kranjc, 7 – Ana Pančur (Barbiš), 8 – Minka Butalič, 9 – Rezka Čadež (organistka), 10 – Francka Potočnik, 11 – Petrova Mici (gostilna Šimenc), 13 – Marička Jeras (Podbrežnik), 14 – Mici Hribar, 15 – Ivana Iskra, 20 – Gregovčeva Francka (Šenzel), 21 – Gregovčeva Katra, 22 – Gregovčeva Rezka (mlinarica), 23 – Jožef Hočevar (?), 30 – Ciril Hočevar, 32 – Franc Hočevar, 38 – Tone Krt, 40 – Imov (iz Godiča), 41 – Ivan Kališnik. Na sliki so še: Jaka Iskra, Jože Babnik, Franc Gams, Lojze Iskra (bas), Franc Hočevar (Kovačev stric), Sitar (Štumfek), Alojz Potočnik, Brnadovc, Miha Sušnik, Franc Lukan (Martinovec), Franc Gams.[135]
Vir: Avguštin Ogrinec

100 LET ANTONIJE ALBREHT

Antonija Albreht je bila prva učiteljica v Mekinjah, obenem pa je več let vodila mekinjski Dekliški krožek. Rojena je bila 28. avgusta 1885 v Ljubljani, sicer pa je bila Kamničanka. V Mekinjah je nastopila službo učiteljice 1. marca 1910. V času nemške okupacije od 8. maja 1941 do konca vojne ni smela učiti. Potem pa je skupaj s Terezijo Koncilja in Marijo Peterlin začela poučevati otroke v Društvenem domu, ker je bila šola preveč poškodovana. Od 18. septembra 1945 je bila na začasnem dopustu, 1. januarja 1946 pa upokojena. Po upokojitvi se je nastanila na Zduši. (III, 49) Doživela je visoko starost. Zadnja leta je preživela v Domu upokojencev v Mekinjah, kjer so ji ob njeni stoletnici zapeli nekdanji učenci: Janez in Andrej Krt, Miha Humar ter Avguštin in Jože Ogrinec.

[135] Popis oseb na fotografiji (vse niso popisane). Prepoznavanje: Polonca Iskra, Avguštin Ogrinec, Marica Ftičar.

Slika 158: 100-letnica Antonije Albreht
Od leve: Janez in Andrej Krt, Miha Humar, Avguštin in Jože Ogrinec Vir: Avguštin Ogrinec

STANOVALCI IN OSKRBNIKI DRUŠTVENEGA DOMA

Med prvo svetovno vojno se je 11. oktobra 1915 iz Društvenega doma morala izseliti mati organista Cirila Razpotnika, ki je bil v Mekinjah organist od 1. avgusta 1914 do 24. junija 1915, ko je moral v vojsko. (I, 167 in 240)

Leta 1927 sta se po poroki v Dom vselila zakonca Jože in Marija Iskra, kjer sta se jima rodila tudi otroka Marica in Jože. Oče Jože je bil zidar in oskrbnik Doma, oba z ženo pa sta bila znana igralca v dramski skupini. V Domu so stanovali do leta 1934, ko so se preselili v svojo hišo v Mekinjah.

Leta 1934 se je v Dom vselila družina Ivana Grilja. Gospa Antonija je bila oskrbnica, otroci Slavka, Zlatko in Marija pa navdušeni igralci otroških vlog v igrah. V Domu so stanovali do leta 1955, razen med okupacijo od leta 1941 do 1945, ko so jih Nemci izselili v Srbijo.

Za družino Grilj se je v Dom za krajši čas vselila družina Toneta Iskra.[136] To je bilo od leta 1955 do 1959.[137]

Od leta 1962 do 1974 sta bila oskrbnika Rajko in Joži Golob, ki sta v njem stanovala skupaj z otrokoma Adrijano in Rajkom.

Za njimi je bil Dom po vseh informacijah nekaj let prazen oziroma brez oskrbnika.

Potem je bil kakšno leto ali dve oskrbnik Tone Tajč.

Okrog leta 1984 je oskrbnik Doma postal Dane Brelih, ki z ženo Marjeto še sedaj živi v njem in skrbi zanj.

[136] Besedilo o družinah Jožeta Iskra, Ivana Grilja in Toneta Iskra je napisala Anica Marinšek.
[137] Informacijo je posredoval Milan Windschnurer, kasneje pa potrdil Tone Iskra.

RODBINA HOČEVAR

PRVOTNA HOČEVARJEVA DRUŽINA IN NJIHOVA KULTURNA DEJAVNOST

Veliko članov Hočevarjeve rodbine je pri družbenem in kulturnem življenju v Mekinjah in na širšem prostoru sodelovalo dolga leta, od ustanovitve Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva leta 1903 naprej.

Slika 159: Hočevarjeva domača hiša
Vir: dr. Pavle Gmeiner

Prvotna družina je živela v hiši v Spodnjih Mekinjah ob sedanji Cankarjevi cesti. Oče Jožef Hočevar je bil posestnik in kovaški mojster. Leta 1880 se je poročil s sedemnajstletno Ivano Dornik z Grabna v Kamniku, hčerko ugledne trgovske družine, (roj. 28. aprila 1863). V zakonu se jima je rodilo šestnajst otrok, a jih je nekaj že v otroštvu umrlo. (II, 236)[138]

Jožef Hočevar je bil več let župan Občine Mekinje in skupaj s sinovi moralni in materialni podpornik Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva. Prispeval je tudi veliko denarja za izgradnjo Društvenega doma. V spomin uglednemu in zaslužnemu krajanu je ob njegovi smrti 24. oktobra 1910 na še nedokončanem Domu visela črna zastava, v časniku Domoljub pa je bil objavljen spominski članek[139]. Žena Ivana je po moževi smrti prevzela skrb za številno družino in kovačijo, pri čemer so ji tesno stali ob strani starejši otroci.

Hočevarjevi fantje in dekleta so prizadevno in vestno sodelovali v Slovenskem katoliškem izobraževalnem društvu. Žal se je kmalu začela prva svetovna vojna in štirje Hočevarjevi fantje so morali v vojsko. Eden od njih, Lojze (roj.4. julija 1891), je kmalu po vojni, 26. septembra 1918, umrl za posledicami bolezni, ki jo je dobil v ruskem ujetništvu. (I, 187)

[138] Kronika od l. 1924 (nov.) naprej (II. župnijska kronika oz. II. kronika). Ob besedilu jo navajam v obliki (II, str.).

[139] Domoljub: slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo (27.10.1910), letnik 13, številka 43. URN:NBN:SI:DOC-I6STCYDR from http://www.dlib. Uporabljeno 10. 8. 2012.
Odrezek članka je tudi v Spominskem zvezku družine Hočevar, ki ga hrani Jožef Hočevar.

Slika 160: Hočevarjeva družina
Vir: Jožef Hočevar

Na začetku se je pri delu v Izobraževalnem društvu najbolj odlikoval najstarejši sin Jožef, po domače Jože ali Kovačev Pepe (roj. 24. marca 1884) Pri izgradnji Društvenega doma in delu v Društvu je bil desna roka župnika Franca Riharja, pa tudi nesebičen finančni podpornik. Več let je bil predsednik Izobraževalnega društva in telovadnega društva Orel. Po težkem delu v kovačiji, ki ga je opravljal čez dan, se je zvečer popolnoma predajal društvenemu delu. Prenaporno delo in posledice vojne so pripomogli, da je komaj osemintridesetleten decembra 1921 hudo zbolel in 4. februarja 1922 umrl.

Slika 161: Jožef Hočevar 1884–1922 Vir: Jožef Hočevar

Z njim so Mekinje izgubile neutrudnega družbenega delavca ter vzornega župljana in kristjana. Številni časniki so objavili članke o njegovem delu. Eden od njih je bil objavljen v Slovencu, napisal pa ga je p. Ciprijan. O pokojnem Jožefu Hočevarju piše takole: »Bil je duša Orla, učil tamburaški zbor, vodil vse gledališke igre. Bil je pač pravi predsednik Izobraževalnega društva. Da se Dom ni prodal, je založil pred vojsko za takrat ogromno svoto in njega poslednja volja je bila: 'Kar sem dal za Dom, naj ostane Domu!'«[140] Obširen članek o vzornem župljanu je objavil tudi mekinjski

[140]Slovenec: političen list za slovenski narod (07.02.1922), letnik 50, številka 30. URN:NBN:SI:DOC-X3CED75E from http://www.dlib.si. Uporabljeno 10. 8. 2012. Odrezek članka je tudi v Spominski knjigi fare mekinske na strani 78.

župnik Viktor Čadež v Bogoljubu.[141] Vse Mekinje, zlasti pa njegova družina in prijatelji so žalovali za njim. Člani Izobraževalnega društva so v počastitev njegovega spomina dali narediti njegov portret mekinjskemu rojaku Mihu Malešu. Razstavili so ga na slavnostni akademiji, ki so jo 21. junija 1925 pripravili na čast svojemu bivšemu predsedniku, pokojnemu Jožefu Hočevarju. Na akademiji so bili poleg odkritja slavljenčeve slike na sporedu tudi nastop moškega pevskega zbora s pesmima Domovina in Jadransko morje, tamburaške točke, slavnostni govor župnika Viktorja Čadeža in igra v petih dejanjih Garcia Moreno.

Slika 162: Hočevarjevi ob 70-letnici mame Ivane. Zadaj stojijo od leve: Frido, Davorin, Franc, Ciril, zet Blaž Kantušer, Ivan; sedijo od leve: snahi Marija in Francka, mama Ivana, Anica, Tinca s hčerko Vidko in snaha Ivana s hčerko; na tleh sedijo Marica, Fridek in Anica, za njimi pa stoji mali Igor Kantušer. Vir: Jožef Hočevar

Slika 163: Franc Hočevar na levi, njegov brat Ciril (desno) in mama Ivana kot birmanski botri Vir: Jožef Hočevar

Razen najstarejše sestre Mici, ki se je odločila za redovniški poklic in je kot uršulinka Dominika živela v škofjeloškem samostanu, so Hočevarjevi: Franc, Davorin, Ciril in Anica, pa tudi drugi še naprej sodelovali v različnih dejavnostih Izobraževalnega društva: pri pevskih zborih, igrah in tamburaškem zboru. Za predsednika Izobraževalnega društva Mekinje je bil 6. maja 1923 izvoljen Franc Hočevar.

Prizadevno je nadaljeval delo svojega brata. V času njegovega predsedovanja so obnovili društveno dvorano, postavili spominsko ploščo vojakom iz Mekinj, ki so padli v prvi svetovni vojni, uprizorili številne igre in pripravili razna predavanja ter

[141] Bogoljub, 4. in 5. številka za leto 1924.

pevske in družabne prireditve. Ena od pomembnejših je bila prireditev ob 25-letnici Društva, ki se je 1928 iz Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva Mekinje preimenovalo v Prosvetno društvo Mekinje. Delo je požrtvovalno opravljal šest let do svojega odstopa 10. marca 1929, ko je predsedovanje Društva začasno prevzel župnik Viktor Čadež.

14. oktobra 1932 je mesto predsednika prosvetnega društva prevzel Davorin Hočevar. Udejstvoval se je v tamburaškem in pevskem zboru. Med njegovim predsedovanjem je oblast za nekaj časa prepovedala vsa prosvetna društva in sicer od 21. februarja 1933 do julija 1935. Bil je zadolžen za ponoven zagon prosvetne dejavnosti, kar je tudi uspešno uresničil. Kot predsednik je deloval do 29. septembra 1936.

Slika 164: Davorin Hočevar (stoji četrti z desne)
Vir: Jožef Hočevar

Slika 165: Zapis v spominski knjigi Anice Hočevar o igri Moč uniforme
Vir: dr. Pavle Gmeiner

Kot igralka in pevka je v prosvetnem društvu sodelovala tudi Anica Hočevar, kasneje poročena Gmeiner. Zapis v njeni spominski knjigi govori o njeni vlogi županje v igri, ki naj bi jo igrali na pustno nedeljo 1918.[142]

[142] Spominska knjiga Anice Hočevar poročene Gmeiner, arhiv: dr. Pavle Gmeiner.

KOVAŠKO PODJETJE

Hočevarjevo kovaško podjetje je ustanovil ded predsednikov Izobraževalnega društva (Jožefa, Franceta in Davorina) Janez Hočevar leta 1835. Glede na primitivnost takratnega kmečkega orodja je bilo moderno orodje, ki ga je začel izdelovati Janez Hočevar, nekaj posebnega. Kljub temu je prodrlo na trg, ustanovitelj pa ga je nenehno izpopolnjeval. Njegovo vodilo je bila kvaliteta. S tem je nadaljeval njegov sin Jožef, ki je podjetje prevzel leta 1880 in ga še povečal in izpopolnil. Po njegovi smrti 24. oktobra 1910 je podjetje vodila njegova žena Ivana s pomočjo sinov Jožeta in Franca, ki sta bila izurjena kovača, med prvo svetovno vojno pa sama. Po vojni sta spet sinova prevzela večji del bremena. Ko je 4. februarja 1922 Jožef umrl, sta podjetje uspešno vodila mama Ivana in sin Franc. Leta 1930 je 67-letna Ivana podjetje popolnoma izročila v roke svojih treh sinov: Franca, Cirila in Davorina, ki so podjetje odslej imenovali Bratje Hočevar, družba z o. z., tvornica gospodarskega orodja, Mekinje - Kamnik.

Slika 166: Znak Hočevarjevega podjetja Vir: Jožef Hočevar

Vedno bolj so izpopolnjevali izdelke, ki so dosegli visoko kvaliteto. V članku, ki je bil objavljen v Slovencu, piše: »V svoji dalekovidnosti in razumevanju sedanjega težkega položaja za industrijca in za kmeta so podjetje dvignili do zavidljive višine in stopili na trg ne le kot pristni Slovenci, ampak tudi kot skoro edini Jugoslovani, ki morejo nuditi današnji moderni agrikulturi gospodarsko poljedelsko orodje domačega izdelka, to je takega, ki se prilega naši legi, našim razmeram in našemu okusu. Ekspanzivnost podjetja je vidna povsod, saj se orodje bratov Hočevarjev ne uporablja le v Sloveniji, temveč v veliki meri v naših južnih krajih, v Srbiji, v Bosni in tudi v inozemstvu, koder so prejeli bratje Hočevarji že ponovno odlična priznanja.« [143]

Slika 167: Pokal in znački iz Anversa v Franciji Vir: Jožef Hočevar

Podjetje Bratje Hočevar je nekaj svojih izdelkov leta 1936 poslalo na razstavo v Anversu v Franciji. Tam so dobili najvišje priznanje. Članek v Slovencu, ki govori o nagradi, pripoveduje: »Glavni odbor razstave je te izdelke odlikoval z zlato kolajno in poklonil podjetju kot veliko premijo umetno izdelan pokal ('grand prix de coupe'). Poseben odposlanec je pred kratkim to odlikovanje imenovanemu podjetju osebno prinesel iz Francije.« [144]

[143] Slovenec, maj 1937. Izrezek članka se nahaja v Spominskem zvezku družine Hočevar, ki ga hrani Jože Hočevar.
[144] Slovenec: političen list za slovenski narod (19.05.1937), letnik 65, številka 111a. URN:NBN:SI:DOC-10WV6SJF from http://www.dlib.si. Uporabljeno 31. 8. 2012. Izrezek članka se nahaja v II. župnijski kroniki na str. 200.

Bratje so poleg dela v kovačnici, kjer so delali skupaj s svojimi delavci, opravili tudi vsa uradniška dela. Razširili so obrate in dogradili nove stavbe. Konec leta 1938 so zaposlovali 23 delavcev.

3. oktobra 1939 je v 77. letu starosti umrla mama Ivana Hočevar, štiri mesece za njo pa še sin Franc Hočevar, solastnik in vodja podjetja Bratje Hočevar, prizadeven družbeni delavec in dolgoletni predsednik prosvetnega društva. V petek, 9. februarja 1940, ga je zadela kap.

Brata Ciril in Davorin Hočevar sta podjetje preimenovala v C. & D. Hočevar, tvornica gospodarskega orodja Kamnik. Z uspešnim poslovanjem sta nadaljevala do druge svetovne vojne.

Slika 168: Znak Hočevarjevega podjetja po smrti Franca Hočevarja, ko sta bila solastnika Ciril in Davorin Hočevar.
Vir: dr. Pavle Gmeiner

Po vojni je bilo podjetje nacionalizirano in se je preimenovalo v Tovarno kovanega orodja.

KANTUŠERJEVI

Ena od hčera Jožefa in Ivane je bila Katarina (Tinca) Hočevar, poročena Kantušer. Z možem Blažem sta živela na Pavlovskem vrhu v Prlekiji, kjer se jima je rodilo pet otrok: Božidar (Božo), Jožef (Jože), Igor, Vida, Tinca. Božo in Jože sta se posvetila glasbi.

Božidar Kantušer se je rodil 5. decembra 1921 na Pavlovskem vrhu. Glasbeno se je najprej izobraževal v Celju, kamor se je družina preselila leta 1928, potem pa v Ljubljani, kjer se je šolal pri skladatelju Srečku Koporcu, ki ga je seznanil z osnovami kompozicije. Med vojno je bil nekaj časa v internaciji, potem pa v partizanih. Po vojni je leta 1950 odšel na glasbeno izpopolnjevanje v Pariz, kjer se je šolal pri francoskem skladatelju Olivierju Messiaeju, ki bil takrat osrednja glasbena osebnost. Po šolanju se je povsem posvetil skladateljskemu delu in oblikoval svojo posebno glasbeno govorico. Njegove skladbe so izvajali solisti in orkestri v Parizu, Metzu, Strasbourgu, Nici, Lilleju, Benetkah in v ZDA, pri nas pa so njegova dela predvajali na radiu, sicer pa so leta 1985 njegov celovečerni balet Flamska legenda uprizorili v Mariboru.[145]

Poročil se je z ameriško slikarko Grazio Renzi. Tudi njun sin Borut je glasbenik.

[145] Slovenec, 6. 12. 1991. Izrezek članka z naslovom Skladatelj Božidar Kantušer – sedemdesetletnik, ki ga je napisal Leon Engelman, hrani dr. Pavle Gmeiner.

Leta 1968 je Božidar Kantušer v Parizu ustanovil Mednarodno knjižnico za sodobno glasbo oziroma Bibliothèque Internationale de Musique Contemporaine, v katero je s sodelavci zbral več kot 23 000 partitur skladateljev z vsega sveta. Eno od podružnic BIMC, ki so sicer po vsem svetu, je ustanovil tudi v Sloveniji, kjer je pod okriljem Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK) nekaj let delovala v mekinjskem samostanu. Po nesoglasjih z vodstvom NUK je knjižnico preselil nazaj v Pariz, kjer še sedaj uspešno deluje. Božidar Kantušer je umrl 9. maja 1999 v Parizu, kjer je tudi pokopan.

Mednarodna knjižnica za sodobno glasbo (BIMC) se je po Kantušerjevi smrti preimenovala v Bibliothèque Božidar Kantušer in deluje pod okriljem Médiatheque Hector Berlioz v Parizu. Sedaj vsebuje že več kot 24 500 glasbenih dokumentov.[146]

Jožef (Jože) Kantušer se je rodil leta 1923 na Pavlovskem vrhu. Ko se je družina leta 1928 preselila v celje, sta skupaj z bratom Božom obiskovala glasbeno šolo, kjer sta se učila violino. Ker nista imela svojih violin, sta jih morala izposojati. To je vzpodbudilo mladega Jožeta, da si je pri osemnajstih letih izdelal svojo prvo violino, pri čemer mu je veliko pomagal ravnatelj Sancin. Goslarska pot ga je tako pritegnila, da je odšel na šolanje v Mittenwald na Bavarskem, kjer je znano središče izdelovalcev gosli oziroma violin. Po drugi svetovni vojni se je še nekaj časa preživljal z igranjem na violino, potem pa se je nastanil v Mittenwaldu, kjer je spoznal svojo ženo Viktorijo in se poročil. Rodili so se jima štirje otroci. Začel je samostojno pot izdelovalca violin in dosegel velik ugled. Ukvarjal se je tudi z izboljševanjem izdelave violin in leta 1959 patentiral konstrukcijo za nove kobilice, leta 2000 pa konstrukcijo za malo violino – violeto. Veliko

[146] http://fr.wikipedia.org/wiki/Biblioth%C3%A8que_Bo%C5%BEidar_Kantu%C5%A1er, uporabljeno 31. 8. 2012.

orodja, ki ga je potreboval pri delu, je izdelal sam. Izobraževal se je na različnih seminarjih in se udeleževal mednarodnih tekmovanj za izdelovalce violin. Svoje znanje je razdajal učencem in pomočnikom iz različnih dežel, ki so delali in se učili pri njem. Obiskovalce, ki so si želeli ogledati njegovo delavnico, je vedno z veseljem sprejel. V svojem bogatem življenju je izdelal 690 godal, med njimi 14 kvartetov.[147] Še vedno živi v Mittenwaldu na Bavarskem.

JOŽEF HOČEVAR

Jožef Hočevar je sin Terezije, rojene Poljanšek, in Davorina Hočevarja, ki je bil od leta 1932 do 1936 predsednik Prosvetnega društva Mekinje.

Štiri leta je bil predsednik sveta Krajevne skupnosti Mekinje (KS Mekinje), in sicer od 1986 do 1990.

V času njegovega mandata je bilo pridobljeno solastništvo na Domu TVD Partizan Mekinje, ki je bil pred tem v lasti TVD Partizan Slovenije, zgrajen je bil del kanalizacije, primarni in sekundarni vod za kabelsko TV in drugo.

RODBINA ISKRA TER NJIHOVO KULTURNO IN ŠPORTNO DELOVANJE V MEKINJAH[148]

France Iskra, p. d. Vorančev z Brega, ki je bil rojen leta 1887, se je leta 1913 poročil z Ivano Krt, p. d. Delovčevo iz Podjelš, ki je bila rojena leta 1883.

Tako kot njegov oče Alojz je bil tudi France odličen zidarski mojster. Nekaj časa je kot delovodja delal v Ljubljani pri podjetju Matko Curk. Tam je spoznal arhitekta Jožeta Plečnika in z njim sodeloval. Povezal ga je s Konciljevimi, ki so bili odlični mizarji. Svojo novo hišo je okrasil s kamnitimi okraski, ki so spominjali na cofe, zato se je hiše prijelo domače ime Cof. Pred drugo svetovno vojno, ko so bile Mekinje samostojna občina, je bil nekaj let župan. Njegova hčerka Polonca se še spominja, kako so po volitvah nosili volilne skrinjice.

Ivana je bila podjetna ženska. Že kot dekle je skupaj z drugimi dekleti organizirala veselico kar na domačem Delovčevem vrtu. Napekle in nacvrle so dobrote in povabile prijatelje in znance. Po poroki sta se z možem preselila v novo hišo. Ko se je 1914 začela prva svetovna vojna in je bilo v Mekinjah zaradi bolnice veliko vojakov, je v spodnjih prostorih hiše odprla kantino.

Ena od Ivaninih sester, Francka, se je poročila s Francevim bratom Alojzom, s katerim sta ostala na domačem Vorančevem domu na Bregu. Druga sestra Terezija Krt pa se je poročila Košir in se preselila v moževo domačo hišo k Ožbovčevim na Podjelše. Večina njunih otrok je zelo aktivno delovala v Prosvetnem društvu in v telovadnih odsekih.

France in Ivana Iskra sta imela pet otrok.

[147] http://radio.ognjisce.si/sl/108/utrip/1895/, uporabljeno 31. 8. 2012.
[148] Večino informacij o rodbini Iskra je posredovala Polonca Iskra, Francetova hčerka.

Slika 171: Iskretova družina. Od leve: Rezka, zadaj mama Ivana, Franci, oče France, spredaj Polonca drži v naročju Minkinega sina Janeza, zraven je Tone.
Vir: Tone Iskra

Slika 172: Marija (Minka) Iskra v uniformi Dekliškega krožka
Vir: Tone Iskra

Marija (roj. 1914), ki se je kasneje poročila z Jankom Golobom, p. d. Švebovim, je v mekinjskem prosvetnem društvu igrala in pela, bila pa je tudi članica Dekliškega krožka. Njun vnuk Brane je sedanji predsednik Športno–kulturnega društva Mekinje.

Tudi Franci (roj. 1921) je bil igralec in član Fantovskega odseka Mekinje, Rezka (roj. 1927) pa članica Dekliškega krožka in igralka. V igri Bele sužnje, ki so jo članice Dekliškega krožka uprizorile tik pred drugo svetovno vojno, 30. marca 1941, je odigrala glavno vlogo.

Polonca (roj. 1924) in Tone (roj. 1929), ki je s svojo družino od 1955 do 1959 živel v Domu, se s kulturno in športno dejavnostjo nista ukvarjala, Marija, Franci in Rezka pa so sodelovali tudi po vojni.

Slika 173: Prva z desne čepi Marija Iskra, prva z leve pa Mimi Golob.
Vir: Tone Iskra

Na kulturnem področju sta bila zelo dejavna tudi Francetova brata Jakob (Jaka, roj. 1902) in Jože (roj. 1900). Oba sta bila igralca in pevca. Jaka je pel bas, Jože pa bariton. Oba sta bila solista v cerkvenem pevskem zboru. Bila sta tudi odlična igralca. Najbolj sta se ohranili v spominu dve njuni vlogi: Jaka je bil odličen kot Kristus v pasijonu V času obiskanja, ki so ga v Mekinjah uprizorili spomladi leta 1936, Jože pa v vlogi revčka Andrejčka v istoimenski igri s petjem, ki so jo prvič uprizorili na novo leto 1926, ga ponovili 19. decembra 1937 in z velikim uspehom večkrat odigrali 32 let pozneje spomladi leta 1958, ponovno z Jožetom Iskrom v glavni vlogi.[149] Polonca Iskra se spominja anekdote v zvezi z eno teh zadnjih predstav. Med gledalci je bil tudi mali Jožetov vnuk Zdenči. Zelo se je vživel v dogajanje in je ob enem od prizorov zavpil: »Ne moj'ga star'ga ata tepst.«

Slika 174: Jože Iskra kot revček Andrejček
Vir: Minka Letnar

Jaka se je poročil z Olgo Kranjc, ki je bila prav tako kot njen brat Ciril zelo aktivna na telovadnem, pevskem in igralskem področju. Jaka je kmalu zbolel za jetiko in umrl leta 1940, ko še ni bil star 38 let. Časnik Domoljub[150] je ob tem zapisal: »Z njim je župnija zopet izgubila enega najboljših svojih sinov; saj je bil rajni eden najbolj delavnih članov Prosvetnega društva, nekaj časa predsednik dramatskega odseka, zadnja leta član krajevnega šolskega odbora ter najboljši basist cerkvenega pevskega zbora.«

Jože je imel za ženo Marijo, roj. Leskovec, odlično igralko in maskerko igralske ekipe. Da bi izpopolnila svoje maskersko znanje, se je v Ljubljani udeležila maskerskega tečaja in si za pomoč pri svojem delu priskrbela knjigo znanega maskerja, šefa lasuljarja Kraljevega narodnega gledališča slovenske opere in drame v Ljubljani Emila Navinška Lepa maska. Družina je od leta 1927 do 1934 stanovala v Društvenem domu.[151]

Iskretovi so veliko prispevali k razvoju mekinjskega društvenega življenja, še posebno na področju kulture. Nekateri od njih so s svojim znanjem in sposobnostmi bogatili kulturno in društveno dejavnost tudi po drugi svetovni vojni in svoje izkušnje posredovali mlajšim rodovom.

[149] Vir: I. in II. župnijska kronika.
[150] Domoljub, 21. 3. 1940. Odrezek članka je v II. kroniki na strani 322.
[151] Informacijo je pridobila in posredovala Ana Marinšek.

ORIS ZGODOVINE OSNOVNE ŠOLE V MEKINJAH

Šola v Mekinjah

Damjan Hančič, Jana Svetec, Bernarda Rifel, Špela Kosmatin, Urška Strgar, Katarina Marija Plahuta, Urška Maja Pavlič: ORIS ZGODOVINE OSNOVNE ŠOLE V MEKINJAH

Prva osnovna šola v Mekinjah je bila ustanovljena z odlokom deželnega sveta z dne 23. 3. 1907, št. 1200. Dne 7. oktobra 1908 se je v Mekinjah odprla nova ljudska šola, v katero so se všolali otroci iz vasi Mekinje, Jeranovo, Zduša, Podjelše, Godič, Kršič, Brezje in Vodice. Zasilne šolske prostore so najeli v hiši, ki je bila last Franceta Plevela, po domače pri Katrežu, v Mekinjah št. 31. Prej so bili otroci (dečki) iz prvih štirih vasi všolani v Kamnik, otroci iz ostalih vasi večinoma niso hodili v šolo, deklice pa so deloma obiskovale zasebno šolo v samostanu v Mekinjah. Za šolo v Mekinjah si je močno prizadeval župnik France Rihar. Prva učiteljica je bila Vilibalda Pevec. Šolo je obiskovalo približno 120 otrok. Mekinjčani so želeli novo šolsko zgradbo v Mekinjah, Godičani pa v Godiču. Sporazumeli so se za Jeranovo, kjer je Janez Golob iz Mekinj odstopil travnik. Spomladi 1911 so začeli z gradnjo, v jeseni 1912 je bila šola zgrajena in 15. 9. 1912 slavnostno otvorjena. Časnik Slovenec je 12. septembra 1912 o otvoritvi mekinjske šole poročal: »*V lepo in spodbudno šolsko slavnost se je razvilo blagoslovljenje novega lepega šolskega poslopja na praznik Marijinega imena. V cerkvi je navduševalno govoril vlč. gosp. dekan in deželni poslanec Iv. Lavrenčič, kako naj šola plodonosno deluje v čast božjo, v blagor naše Avstrije ter ljubljene slovenske domovine. Nato se je razvil obhod proti novi šoli. Po dovršenem blagoslovu in dveh primernih deklamacijah šolskih otrok, je poprijel besedo blag. g. okrajni glavar I. Kresse ter je podal kratko zgodovino o početku šole; opozarjal je, kako naj deluje šola v patrijotičnem ter krščanskem zmislu; na njegov poziv so zapeli vsi pevci s svojimi kremenitimi glasovi cesarsko himno. Nato je govoril blag. gosp. okr. nadzornik Fr. Gabršek, ki je v lepih besedah poudarjal vzvišen namen šole, lepe sadove, ki jih donaša ljudstvu, ako jo na krščanski in domoljubni podlagi: prav po očetovsko je proti koncu govora polagal na srce g. šolskemu voditelju Iv. Primožiču ter učiteljici Antoniji Albreht, naj skrbno vzgajata izročeno jima mladino; tako bo bogato naložen kapital, ki je položen v stavbo. Župan Fr. Gams jo podal nekatere podatke o šol. stavbi. S tehtnimi in izbranimi besedami se je nato vpeljal novi šolski voditelj g. Primožič, poudarjajoč složno delovanje šole in staršev. Nato je govoril še domači g. župnik Rihar ter se je v toplih besedah zahvaljeval vsem, ki so posredno ali neposredno sodelovali pri novi stavbi; izrekel je iskreno zahvalo v prvi vrsti zastopnikom cerkve in države ter tudi vsem navzočim ter naposled izročil drago deco v oskrbo vrlemu g. šolskemu voditelju ter blagi in delavni gospodični učiteljici. Ob koncu so zapeli pevci v lepih akordih zbora »V gorenjsko oziram se skalnato stran« ter Ipavčevo »Domovini«. Hvala jim! Cela slavnost je naredila dober vtis na ljudstvo, ki se jo zbralo v obilnem številu tudi iz okolice, posebno še iz mesta Kamnik. Vse v blagor naše mladine na pravi kršč. podlagi in srečno bo naše ljudstvo. Tako je poudarjal tudi pred tednom dni pri katehetskem shodu na Dunaju naučni minister IIussarek: »Vzgoja mladine mora biti naša največja skrb!*«

Učiteljica Vilibalda Pevec je 28. 2. 1910 odšla v Tunjice. Na njeno mesto je prišla Antonija Albreht (do nemške okupacije). Število otrok je naraslo na 140, zato je bila šola razširjena v dvorazrednico. Za šolskega upravitelja je bil do 24. 2. 1936 imenovan Ivan Primožič. Bil je dober sadjar, uredil je šolski vrt. 1915 je Primožič odšel k vojakom.

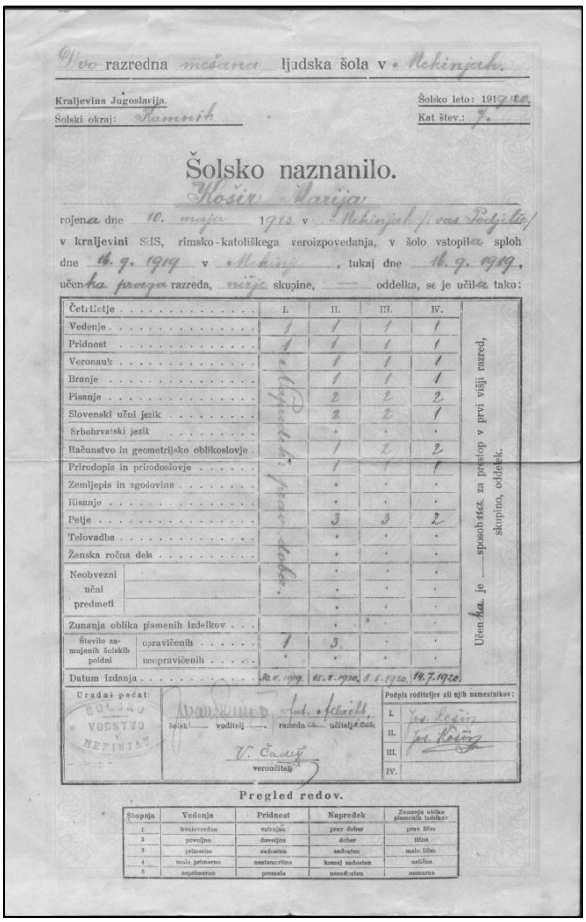

Ljudska šola v Mekinjah.

Kraljevina Jugoslavija. Šolsko leto: 1917/18.

Šolski okraj: Kamnik Kat štev.: 7.

Šolsko naznanilo.

Košir Marija

rojena dne 10. maja 1912 v Mekinjah p. vas Podjetje/

v kraljevini SHS, rimsko-katoliškega veroizpovedanja, v šolo vstopila sploh dne 16. 9. 1919 v Mekinje, lukaj dne 16. 9. 1919,

učenka prvega razreda, mrlje skupine, ——— oddelka, se je učila tako:

	I.	II.	III.	IV.
Četenje	1	1	1	1
Vedenje	1	1	1	1
Pridnost	1	1	1	1
Veronauk	1	1	1	1
Branje	1	1	1	1
Pisanje	2	2	2	2
Slovenski učni jezik	2	2	2	1
Srbohrvatski jezik	·	·	·	·
Računstvo in geometrijsko oblikoslovje	1	1	2	2
Prirodopis in prirodoslovje	·	1	1	1
Zemljepis in zgodovina	·	·	·	·
Risanje	·	·	·	·
Petje	·	3	3	2
Telovadba	·	·	·	·
Ženska ročna dela	·	·	·	·
Neobvezni učni predmeti	·	·	·	·
	·	·	·	·
Zunanja oblika pismenih izdelkov	·	·	·	·
Število zamujenih šolskih poldni: opravičenih	1	3	·	·
Število zamujenih šolskih poldni: neopravičenih	·	·	·	·
Datum izdanja	30. 6. 1919	15. 7. 1920	8. 6. 1920	14. 7. 1920

Učenka je ——— sposobna za prestop v prvi višji razred, skupino, oddelek.

Uradni pečat: Podpis roditeljev ali njih namestnikov: I. Jos. Košir II. Jos. Košir III. IV.

Tržki voditelj razreda učiteljev čas. Fed. Schaubach

V. Čuden veroučitelj

Pregled redov.

Stopnja	Vedenje	Pridnost	Napredek	Znanja oblika pismenih izdelkov
1	brezhibno	vzorna	prav dober	prav lično
2	povoljno	dovoljna	dober	lično
3	pohvalno	zadostna	zadosten	malo lično
4	malo pohvalno	nezadovoljna	komaj zadosten	nelično
5	nepovoljno	prenala	nezadosten	nemarno

Šolsko naznanilo iz leta 1918
Vir: Bernarda Rifel

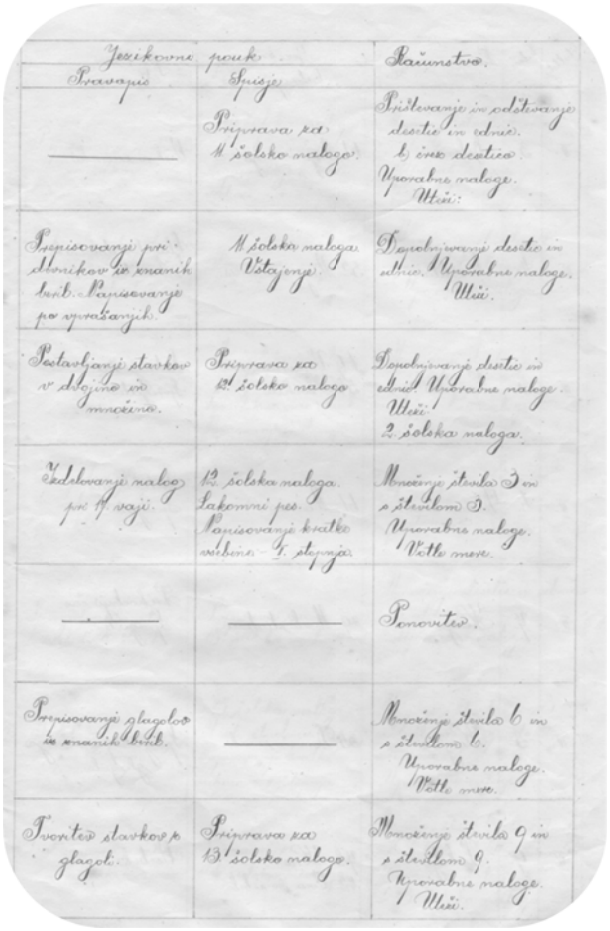

Jezikovne pouk: Pravopis	Pisanje	Računstvo
———	Priprava za 1. šolsko nalogo.	Pisčevanje in odštevanje desetic in enic. b) ene desetice. Upravne naloge. Mišk.
Pisanovanje pri Mohorjevih znanih knjig. Pisanovanje po spravljanju.	1. šolska naloga. Vaja.	Razširjevanje desetic in enic. Upravne naloge. Mišk.
Postavljanje stavkov v dvojine in množino.	Priprava za 2. šolsko nalogo.	Razširjevanje desetic in enic. Upravne naloge. Mišk. 2. šolska naloga.
Vadbevanje naloge pri 4. vaji.	2. šolska naloga. Lahkomni pes. Pisanovanje kratke vrstice. 1. stopnja.	Množenje števila 3 in s številom 3. Upravne naloge. Vstne mere.
———	———	Ponovitev.
Pisanovanje glagolov in znanih knjig.	———	Množenje števila 6 in s številom 6. Upravne naloge. Vstne mere.
Tvorjenje stavkov s glagoli.	Priprava za 3. šolsko nalogo.	Množenje števila 9 in s številom 9. Upravne naloge. Mišk.

Primer podrobnega učnega načrta
Vir: Janez Malešič

Nadomeščala ga je Armela Vremšak. Pouk se je vršil v župnišču v »hišterni«. Po vojni se je Primožič vrnil. Ker je imel dopust, ga je nadomeščala učiteljica Krivec - Fišer iz Kamnika. Ko je 1920 Primožič odšel, je ponovno učila v šoli Armela Vremšak. 1929 se je šola razširila v trirazrednico. Prišla je Marija Cizelj Prašnikar, domačinka, ki je bila na šoli do nemške okupacije. 24. 2. 1936 je na šoli začel poučevati Janko Malešič (prej v Žetalah), leta 1935 je bila šola razširjena v štirirazrednico. Kot nova učiteljica je bila nastavljena Pavla Malešič - Knific, učiteljica v Škocjanu pri Mokronogu. Na šoli sta ostala do nemške okupacije.

V Mekinjah so uršulinke leta 1903 odprle osemrazredno dekliško osnovno šolo, ki je naslednje leto dobila pravico javnosti. Vanjo je do šolskega leta 1934/35 hodilo precej otrok/deklic. S šolskim letom 1935/36 je bila OŠ pri uršulinkah ukinjena. Zaradi druge svetovne vojne so 21. aprila 1941 v Mekinje prišli gestapovci, ki so zasedli samostan, uršulinke pa izgnali.

Iz šolske kronike iz zapisa ravnatelja Janka Malešiča izvemo, da je mekinjsko šolo obiskoval tudi slikar Miha Maleš, ki je že v šoli kazal veliko nadarjenost za risanje. Med prvo svetovno vojno je bila na šoli vojaška bolnica, zato se je pouk vršil v župnišču. V šoli se je uradovalo v slovenskem jeziku, dopisi, ki so prihajali na našo šolo, pa so bili pretežno v nemškem jeziku. Tiskovine so večinoma bile dvojezične. Šola ni vodila niti zlate niti črne knjige. Učne knjige in jezik so bili slovenski, v poslopju sta bili 2 učilnici ter 2 stanovanji za učiteljstvo. Šolski vrt je bil

lepo urejen, uredil ga je šolski upravnik Ivan Primožič, ki je na šoli služboval 23 let. Kasneje ga je preuredil upravnik Janko Malešič. Na miklavževo je bilo pred vojno vsako leto s šolskimi potrebščinami pa tudi z obleko in obutvijo obdarovanih povprečno 30 otrok.

UTRINKI ZGODOVINE MEKINJSKE ŠOLE IZ OHRANJENIH ZAPISOV IZ ŠOLSKIH KRONIK IN DRUGIH ARHIVSKIH DOKUMENTOV

Arhivsko gradivo mekinjske osnovne šole ni ohranjeno v celoti, kljub temu pa so ohranjeni deli, s pomočjo katerih lahko dobimo vpogled v delo šole ter v kulturne in družbeno-politične razmere v kraju in okolici v določenem obdobju. Kot primer bomo navedli nekaj drobcev iz delovanja mekinjske šole pred drugo svetovno vojno, med njo in v letih po drugi svetovni vojni.

MEKINJSKA ŠOLA PRED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Najprej si oglejmo zapise in statistike o delovanju šole v letih tik pred drugo svetovno vojno, v obdobju Kraljevine Jugoslavije.

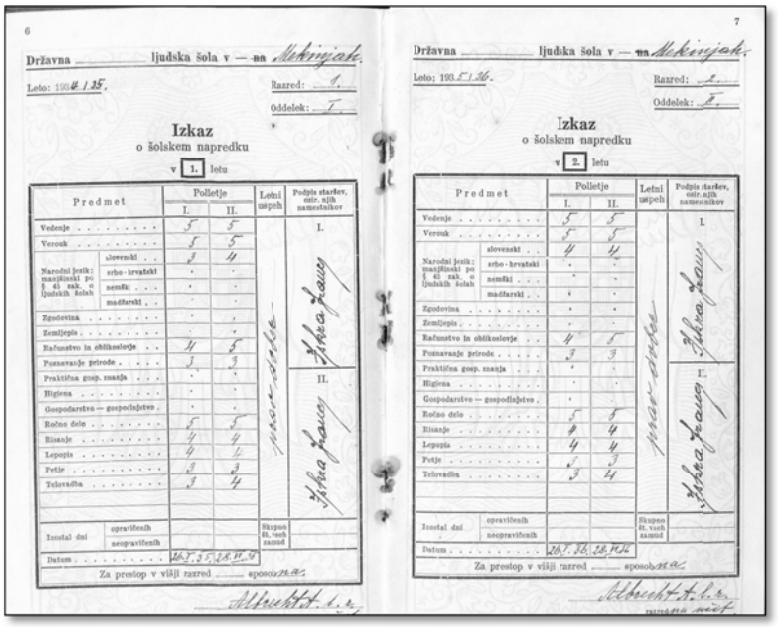

Državna ljudska šola v — na Mekinjah.

Leto: 1936/37. Razred: 1. Oddelek: I.

Izkaz o šolskem napredku v 1. letu

Predmet	Polletje I.	Polletje II.	Letni uspeh	Podpis staršev, oziroma njih namestnikov
Vedenje	5	5		I.
Verouk	5	5		
Narodni jezik: manjšinski po § 45 zak. o ljudskih šolah — slovenski	3	4		
Narodni jezik: manjšinski po § 45 zak. o ljudskih šolah — srbo-hrvatski	·	·		
Narodni jezik: manjšinski po § 45 zak. o ljudskih šolah — nemški	·	·		
Narodni jezik: manjšinski po § 45 zak. o ljudskih šolah — madjarski	·	·		
Zgodovina	·	·		
Zemljepis	·	·		
Računstvo in oblikoslovje	4	5		
Poznavanje prirode	3	3		
Praktična gosp. znanja	·	·		II.
Higiena	·	·		
Gospodarstvo — gospodinjstvo	·	·		
Ročno delo	5	5		
Risanje	4	4		
Lepopis	4	4		
Petje	3	3		
Telovadba	3	4		
Izostali dni — opravičenih			Skupno št. vseh zamud	
Izostali dni — neopravičenih				
Datum	26. I. 37. 28. IV. 37.			

Za preslop v višji razred ... sposobna.

Albrecht t. č. r.

Državna ljudska šola v — na Mekinjah.

Leto: 1936/37. Razred: 2. Oddelek: I.

Izkaz o šolskem napredku v 2. letu

Predmet	Polletje I.	Polletje II.	Letni uspeh	Podpis staršev, oziroma njih namestnikov
Vedenje	5	5		I.
Verouk	5	5		
Narodni jezik: manjšinski po § 45 zak. o ljudskih šolah — slovenski	4	4		
Narodni jezik: manjšinski po § 45 zak. o ljudskih šolah — srbo-hrvatski	·	·		
Narodni jezik: manjšinski po § 45 zak. o ljudskih šolah — nemški	·	·		
Narodni jezik: manjšinski po § 45 zak. o ljudskih šolah — madjarski	·	·		
Zgodovina	·	·		
Zemljepis	·	·		
Računstvo in oblikoslovje	4	5		
Poznavanje prirode	3	3		
Praktična gosp. znanja	·	·		II.
Higiena	·	·		
Gospodarstvo — gospodinjstvo	·	·		
Ročno delo	5	5		
Risanje	4	4		
Lepopis	4	4		
Petje	3	3		
Telovadba	3	4		
Izostali dni — opravičenih			Skupno št. vseh zamud	
Izostali dni — neopravičenih				
Datum	28. IV. 37. 28. VI. 37.			

Za preslop v višji razred ... sposobna.

Albrecht t. č. r.

Izkaz o šolskem napredku v 1. razredu
Vir: Polonca Iskra

IZ KRONIKE ŠTIRIRAZREDNE OŠ V MEKINJAH LETA 1936/37 izvemo, da se je šolsko leto začelo 1. 9. 1936, 2. 9. je bila šolska sveta maša, zaključek šole pa na Vidov dan (veliki srbski nacionalni praznik, ko so se spominjali bitke na Kosovem polju) 28. 6. 1937. Sicer pa so imeli v stari Jugoslaviji naslednja šolska praznovanja: 5. septembra kraljevi rojstni dan (rojstni dan takrat še mladoletnega kralja Petra Karađorđevića); 24. septembra je bila Slomškova proslava; 9. oktobra je bila komemoracija za »viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem« (obletnica marsejskega atentata), 1. decembra so praznovali »praznik ujedinjenja«, 27. januarja praznik sv. Save (srbski pravoslavni narodni svetnik), praznovali pa so še: Strossmayerjev dan, materinski dan, dan miru, dan štednje (varčevanja), praznik Jadranskega morja, z denarno zbiralno akcijo pa so obeležili tudi protituberkulozni teden.

Državna ljudska šola — Kraljevina Jugoslavija, Dravska banovina

Štev. 6, Šolsko leto 1937/38

Letno izpričevalo

Potera Marija, hči Franceta, rojena dne 18. februarja 1927 v Ljubnu, v dravski banovini, pristojna k veroizpovedi, je hodila v ljudsko šolo od 1. septembra 1936, naznanje v tukajšnji prvi oddelek, ter v šolskem letu 1937/38 dovršil — učno snov — razreda ljudske šole s temle uspehom:

Vedenje	odlično (5)
Verouk	odlično (5)
Slovenski jezik	odlično (5)
Srbskohrvatski jezik	prav dobro (4)
(manjšinski) jezik	
Narodna zgodovina	odlično (5)
Zemljepis	odlično (5)
Računstvo z osnovami geometrije	prav dobro (4)
Poznavanje prirode	odlično (5)
Higiena	odlično (5)
Praktična gospodarska znanja	prav dobro (4)
Gospodarstvo — gospodinjstvo	prav dobro (4)
Ročna dela	prav dobro (4)
Risanje	prav dobro (4)
Lepopis	prav dobro (4)
Petje	dobro (3)
Telovadba	prav dobro (4)

To izpričevalo se izdaje brez na osnovi čl. 63. in 65. zakona o ljudskih šolah z dne 5. decembra 1929.

V Mekinjah dne 1. septembra 1938

šolski upravitelj — razredni učitelj

OCENE: za vedenje: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), neprimerno (2);
za uspehe: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), slabo (2), nezadostno (1)

Šolska knjiga založba tiskarne Merkur d. d. — Kranjska prodaja v Šentvidski zalogi šolskih knjig in nil v Ljubljani

Letno izpričevalo Državne mešane ljudske šole v Mekinjah leta 1937 *Vir: Polonca Iskra*

V okviru šolskih dejavnosti so potekale tudi »verske vaje«: šolska spoved se je vršila 4-krat na leto, k prvemu sv. obhajilu je v šolskem letu 1936/37 pristopilo 23 otrok. To šolsko leto so ponovno uvedli obisk procesij.

Šolski izleti: 7. junija 1937 je bila poučna ekskurzija z višjo ljudsko šolo v Črni graben in na Limbarsko goro. Za to priložnost so na dveh vozovih prepeljali 48 otrok. 16. 6. je vseh 141 učencev mekinjske šole šlo na izlet v Groblje. Med pomembnejšimi odloki, ki so jih sprejeli to leto, velja omeniti, da je banska uprava odločila, da mora učiteljstvo stanovati v okolišu svojega službenega mesta. Banska uprava je z odlokom v šolskih naslovih zamenjala besedo »narodna« z »ljudsko«. S proračunskim letom 37/38 je večji del vzdrževanja ljudskih šol prevzela banovina. S šolskim letom 1937/38 se je uvedel novi Breznik-Ramovšev slovenski pravopis. Z letom 37/38 so na šole ponovno uvedli matične liste in izkaze ter šolsko matico; 4 leta so bili v rabi katalogi. Poročajo tudi, da je med kanonično vizitacijo 4. maja 1937 šolo obiskal ljubljanski škof dr. Gregor Rožman. Osnovali so tudi t. i. šolsko lekarno. V tem šolskem letu se je obnovil podmladek Rdečega križa. Banovski odbor je šoli podaril lepo omarico z nekaterimi zdravili.
Iz KRONIKE OŠ MEKINJE L. 1937/38 izvemo, da se je šolsko leto začelo 1. septembra, končalo pa 28. 6. na Vidov dan. Šolske proslave so se vršile 6. septembra, na rojstni dan kralja Petra II. To leto so obeležili tudi spomin na preminulega češkoslovaškega predsednika Masaryka, ponovno so slavili Slomškov dan ter imeli komemoracijo za pokojnim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem, praznovali so tudi praznik zedinjenja, praznik sv. Save, Strossmayerja, dneve miru, štednje, naših mater, Jadrana, naših izseljencev. Spominsko svečanost so 30. oktobra šolarji priredili tudi na vojaškem pokopališču. 8. februarja so priredili tudi Prešernovo proslavo. Ob tej priložnosti so otroci zbrali 200 din za odkup Prešernove rojstne hiše v Vrbi, ki jo je banovina nameravala spremeniti v Prešernov muzej. Imeli so tudi božične počitnice.
Tudi v tem letu so imeli štirikrat spoved, tudi prvo sv. obhajilo. Zaradi prenavljanja mekinjske cerkve so se udeležili procesije na Žale. Na šolski izlet so se odpravili na Vrhniko, kjer so si ogledali vrhniške znamenitosti, ob povratku pa še muzej v Tivoliju.

Osebne spremembe: Na mesto upokojenega banskega šolskega nadzornika Ivana Štruklja je bil postavljen profesor Milko Jeglič. S tem je to mesto prešlo iz učiteljskih v profesorske vrste.
Popravila: Spomladi se je preuredil vhod v poslopje. Naredili so betonski hodnik in dvignil tlak v veži za eno stopnico. Med počitnicami so prebelili obe šolski sobi, vežo, stopnišče, hodnike, kuhinjo in malo stanovanjsko ter podstrešno sobo. Prepleskali so vsa okna in vežna vrata. Delo

je za 4390 din izvršil France Podbrežnik iz Kamnika. Mizar Joško Koncilja je popravil vsa okna, ki so bila v slabem stanju.

Na novo izvoljeni krajevni šolski odbor leta 1938 (tabela)
Predvojni šolski odbor, tabela 1.

Avgust Ogrinec	Mekinje	predsednik
Janko Malešič	Mekinje	poslovodja
Viktor Čadež	Mekinje	blagajnik
Jakob Iskra	Mekinje	odbornik
Jožef Košir	Podjelše 4	odbornik
Jurij Sitar	Godič	odbornik
Nande Novak, župan	Vrhpolje	odbornik

Važnejši odloki: Kraljevska banovska uprava je na ljubljanskih šolah uvedla enotno pozdravljanje z našimi narodnimi pozdravi. Razredi so se preimenovali v oddelke, šolska leta pa v razrede. Osnovna šola je imela 4 razrede, prav tako tudi višja ljudska šola. Kraljeva banska uprava je odredila, da se mora vsem učencem izstaviti spričevalo o dovršeni osnovni oz. ljudski šoli. Na željo staršev se je moralo izstaviti tudi letno pričevalo. 1938/39 so uvedli tudi nove tednike in razrednice.
Zdravje: V tem šolskem letu je bilo zdravje otrok slabo. Veliko jih je imelo davico, ki je zahtevala tudi žrtve – 30. januarja je umrl učenec 1. oddelka Andrej Pečevnik. To leto je zahtevalo še drugo mlado življenje – 5. aprila je konj brcnil učenca 4. oddelka Franceta Sitarja, ki je kljub operaciji v Ljubljani podlegel poškodbam. Na zadnjo pot so ga pospremili 7. aprila. Šolarje so cepili proti kozam in davici. 8. maja je bila materinska proslava, na kateri so igrali otroško igrico »Pavelčkova piščalka«. Prireditev je vodila učiteljica Antonija Albrechtova.
Pomembnejši dogodki: 25. januarja 1938 so videli lep severni sij, meseca marca so v Nevljah med reguliranjem Nevljice našli okostje mamuta. Kosti so si ogledali šolarji, potem pa so jih odnesli v muzej v Ljubljano. 5. maja je bila slovesna otvoritev zdravstvenega doma, z njim je bila združena tudi šolska poliklinika. Spomladi so poslikali in prenovili vso notranjost mekinjske cerkve. Profesor Šubic je na obok naslikal fresko – Sedem darov sv. duha.
KRONIKA OŠ MEKINJE 38/39
Začetek šolskega leta je bil 1. septembra, še vedno se je začelo s sv. mašo, zaključek šolskega leta pa je bil 28. 6. na Vidov dan, in sicer s šolsko sv. mašo in vidovdansko proslavo. Šolske proslave so bile iste kot prejšnja leta: rojstni dan kralja Petra II, Slomškov dan, spominski dan za kraljem Aleksandrom, jadranski dan, dan varčevanja, izseljeniški dan, 20-letnica zedinjenja, dan sv. Save, Strossmayerjev dan, dan pogozdovanja, Vidov dan, proslava na mekinjskem pokopališču.
Verske vaje: Štirikrat v šolskem letu so imeli učenci spoved, sv. obhajilo, udeležili so se velikonočne procesije, Markove maše v Podgorju, zahvalne procesije na Zdušo in Telove procesije.
Šolski izleti: Izlet z avtobusi v Velesovo, v Cerklje in Komendo.
Osebne spremembe: Upokojitev šolskega nadzornika Andreja Škulja, mesto nadzornika je prevzel Aleksander Neržima.
Popravila: Na podstrešju so naredili betonski tlak, do tedaj je bilo podstrešje neuporabno.

Pomembnejši odloki: Kranjska banska uprava je določila, da morajo imeti učiteljice in učitelji v šoli halje temnejše barve z dolgimi rokavi Ob prevzemu in oddaji upraviteljskih poslov in šolskega imetja so morali napisati poseben zapisnik. Ministrstvo je razdelilo dosedanji okraj v dva šolska okraja. Tukajšnja šola je spadala v 1. okraj. Z novim šolski letom so uvedli nove dnevnike šolskega dela.

KRONIKA OŠ MEKINJE 1939/40

Prvo polletje se zaključilo 31. januarja, 1. februarja se je začelo drugo polletje.

Šolske proslave: Rojstni dan kralja Petra II, Slomškova proslava, zedinjenje, svetosavska proslava, Strossmajerjev dan, jadranski dan, dan varčevanja, dečji dan, materinski dan, protituberkulozni teden, Vidov dan.

13. aprila 1939 so učenci opravili pogozdovanje, in sicer so na Ogrinčevi parceli v Olševku posadili 400 smrek. Šolski izlet je bil to leto na Šmarno goro. Božične počitnice so trajale od 23. 12. do 10. 1., velikonočne počitnice pa od 19. 3. do 27. 3.

Pomembnejši odloki: Oceno iz verouka je bilo treba upoštevati pri prestopu v višji razred. Od popravil v tem šolskem letu je potrebno omeniti prenovo v kuhinji šolskega upravitelja. Postavili so nov štedilnik in položili nov ladijski pod, iz kuhinje so naredili vrata v malo sobo, kjer so postavili novo peč.

Zdravje: V februarju in marcu se je v Zdravstvenem domu v Kamniku vršil zdravniški pregled za vso tukajšnjo šolsko mladino. Zdravniški pregled je bil tudi za vso učiteljstvo. V kraju je bila tudi nova maša, ki jo je daroval tukajšnji rojak Janko Koncilja z Jeranovega.

PREGLED UČITELJEV IN ŠTEVILA UČENCEV V OBDOBJU 1912–1945

Šolsko leto	**Opomba**	**Učitelj**	**Učenci**
15. 9. 1912: SLOVESNA OTVORITEV NOVE ŠOLSKE STAVBE	DVORAZREDNICA NOVA ŠOLSKA STAVBA NA JERANOVEM	ANTONIJA ALBREHT IVAN PRIMOŽIČ 1912–1. 1. 1915	140
1914	ŠOLSKA STAVBA NA JERANOVEM: VOJAŠNICA		
1915 1. 1. 1915–1918	ŠOLSKA STAVBA NA JERANOVEM: VOJNA BOLNIŠNICA POUK V ŽUPNIŠČU	ANTONIJA ALBREHT ARMELA VREMŠAK	
1918–1920	POUK V ŠOLI NA JERANOVEM	ANTONIJA ALBREHT IVAN PRIMOŽIČ	
1920		ANTONIJA ALBREHT ARMELA VREMŠAK	
1921/1922		ANTONIJA ALBREHT JOSEPINA KRIVEC - FIŠER	118

		15. 9. 1921–31. 12. 1922	
1922/1923		ANTONIJA ALBREHT IVAN PRIMOŽIČ 1922–24. 2. 1936	119
1923/1924		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT	117
1924/1925		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT	86
1925/1926		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT	101
1926/1927		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT	107
1927/1928		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT	110
1928/1929		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT	113
1929/1930	TRIRAZREDNICA	IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT MARIJA CIZELJ - PRAŠNIKAR	117
1930/1931		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT MARIJA CIZELJ - PRAŠNIKAR	118
1931/1932		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT MARIJA CIZELJ - PRAŠNIKAR	120
1932/1933		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT MARIJA CIZELJ - PRAŠNIKAR	122
1933/1934		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT MARIJA CIZELJ - PRAŠNIKAR	131
1934/1935		IVAN PRIMOŽIČ ANTONIJA ALBREHT MARIJA CIZELJ - PRAŠNIKAR	148
1935/1936	ŠTIRIRAZREDNICA	IVAN PRIMOŽIČ MARIJA CIZELJ - PRAŠNIKAR JANKO MALEŠIČ PAVLA KNIFIC - MALEŠIČ	167

Šolsko leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1936/1937	1.	PAVLA MALEŠIČ	18	17	36
	2.	ANTONIJA ALBREHT	23	17	40
	3.	MARIJA CIZELJ	27	24	51
	1. odd. Višje ljudske šole	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	21		
	Skupaj		89	79	168
Šolsko leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1937/1938	1.	ANTONIJA ALBREHT	19	15	34
	2.	PAVLA MALEŠIČ	19	18	37
	3.		34	23	57
	4.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	18	22	40
	Skupaj		90	78	168
Šolsko leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1938/39	1.	PAVLA MALEŠIČ	16	21	37
	2.	ANTONIJA ALBREHT	22	16	38
	3.	MARIJA CIZELJ - PRAŠNIKAR	33	27	60
	4.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	27	23	50
	Skupaj		98	87	185
Šolsko leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1939/1940	1.	ANTONIJA ALBREHT	19	7	26
	2.	PAVLA MALEŠIČ	16	20	36
	3.	MARIJA CIZELJ – PRAŠNIKAR	36	30	66
	4.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	27	33	50
	Skupaj		98	80	178
Šolsko leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1940/41	JANKO MALEŠIČ (27. 5. 1941 so ga zaprli in nato izgnali v Srbijo) PAVLA KNIFIC - MALEŠIČ (26. 5. 1941: zbežala z otroki v Ljubljano) ANTONIJA ALBREHT (1942: upokojila) MARIJA CIZELJ - PRAŠNIKAR (1942: upokojila)				
	Skupaj				181

Šolsko leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1941/1942					
	Skupaj				181
Šolsko leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1942/1943	ROPPACHER RUDOLF ERIKA BASTARZ (pomlad 1942 – pomlad 1943) ROPPACHER RUDOLF ELFRIDA HABERLE (september 1942 – junij 1943) MATILDA WISMMER (september 1942 – junij 1943) ROPPACHER RUDOLF FRANČISKA MILONIG (september 1943 – november 1943)				
	Skupaj				
Šolsko leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1944	Šolo zasedejo vojaki (SS …)				
Šolsko leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1945	Šolo zasedejo belogardisti (uničijo vrt in hudo poškodujejo šolsko poslopje)				

MEKINJSKA ŠOLA MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Kot je jeseni leta 1945 o spominih na medvojni čas zapisal šolski upravnik Janko Malešič, ki je bil med prvimi, ki so jih nemški okupatorji spomladi leta 1941 izgnali iz Mekinj, so 8. maja 1941 Nemci zaprli slovensko šolo. Šolskega upravitelja Janka Malešiča so Nemci 27. maja zaprli v Št. Vidu in ga nato izgnali v Srbijo. Njegova žena Pavla, tudi učiteljica, je z družino zbežala v Ljubljano. 15. 7. 1941 sta na šolo prišla prva nemška učitelja. Leta 1942 so upokojili Antonijo Albreht in Marijo Cizelj. Novembra 1943 je postala šola vojašnica SS-ovcem. Pouk se je vršil v nemščini. Leta 41–42 so tukaj imeli 1. in 4. razred, naslednje leto pa vse 4 razrede. Poučevali so nemščino, računstvo, petje in telovadbo. Imena prvih učiteljic niso znana. Po treh tednih sta prišla nova učitelja, oče in sin Becker. V jeseni leta 1941 je na šolo prišel stalni učitelj in upravitelj Rudolf Roppacher. Z njim je prišla tudi učiteljica Ana Burgstaller, ki je bila na šoli do pomladi 1942. Slednjo je nadomestila Erika Bastards. Ta je bila na šoli do marca 1943. Za njo je prišla Frida Haberle in kmalu še Matilda Wimmer. Obe sta na šoli poučevali do junija 1943.

Zadnja je na šolo prišla Frančiška Milonig. Novembra 1943 so morali šolo izprazniti za vojaštvo in se preseliti v Kamnik, kjer so bili do začetka maja 1945, ko so pobegnili na Koroško. Okupator je preselil več družin s petnajstimi šoloobveznimi otroki, vsi so se srečno vrnili. V taboriščih so bili štirje otroci, šolarji. Najkrutejši nemški učitelj je bil Roppacher. Kdor izmed otrok ga ni prav pozdravil s »Heil Hitler« je moral na cesti desetkrat mimo njega. Otroke je psoval z najgršimi psovkami. Imenovali so ga »Ropar«. Po poklicu je bil mizar. V šolskem okolišu je okupator zgradil več stanovanjskih hiš za svoje uradništvo. Otroci teh družin niso hodili v šolo z našimi otroki. Leta 1943 so vrt uničili, šolo pa razdejali. Jeseni 1944 so v Mekinje prišli Čerkezi, ki so kradli po hišah, spomladi 1945 so zasedli šolo gorenjski domobranci. Domobranci so na šolskem dvorišču v začetku maja 1945 zažgali municijo in s tem šolo razdejali. Po vojni sta se Janko in Pavla Malešič vrnila nazaj v kraj in tukaj poučevala do upokojitve.

MEKINJSKA ŠOLA PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

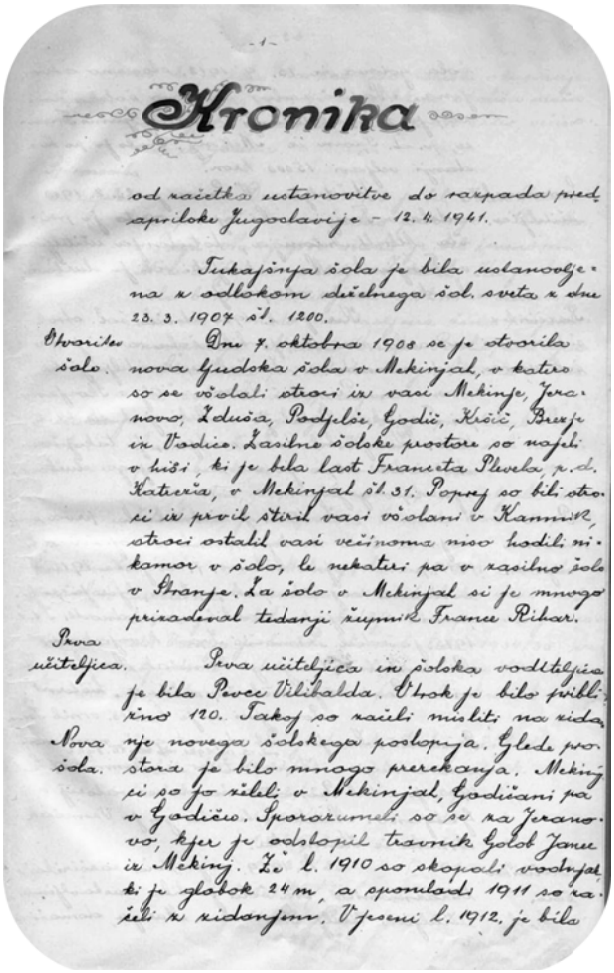

-1-

Kronika

od začetka ustanovitve do razpada prej. države Jugoslavije – 12. 4. 1941.

Tukajšnja šola je bila ustanovljena z odlokom državnega šol. sveta z dne 23. 3. 1907 št. 1200.

Otvoritev šole. Dne 7. oktobra 1908 se je otvorila nova ljudska šola v Mekinjah, v katero so se všolali otroci iz vasi Mekinje, Jeranovo, Zduša, Podjelše, Godič, Kršič, Brezje in Vodice. Zasilne šolske prostore so najeli v hiši, ki je bila last Franceta Plevela, p.d. Katerja, v Mekinjah št. 31. Popisi so bili storjeni in prvič štirje vasi všolani v Kamniku, otroci ostali vasi večinoma niso hodili nikamor v šolo, le nekateri pa v zasilno šolo v Stranjah. Za šolo v Mekinjah si je mnogo prizadeval tedanji župnik Franc Rihar.

Prva učiteljica. Prva učiteljica in šolska voditeljica je bila Pevec Vilibalda. Otrok je bilo približno 120. Takoj so začeli misliti na zidanje novega šolskega poslopja. Glede postora je bilo mnogo prerekanja. Mekinjci so jo želeli v Mekinjah, Godičani pa v Godiču. Sporazumeli so se za Jeranovo, kjer je odstopil travnik Golob Janez iz Mekinj. Že l. 1910 so skopali vodnjak, ki je globok 24 m, a spomladi 1911 so začeli z zidanjem. V jeseni l. 1912. je bila

Nova šola.

O stanju šole takoj po koncu vojne leta 1945 izvemo naslednje. Šola je bila štirirazredna, obiskovalo jo je 158 otrok. Poučevali so Antonija Albreht, Terezija Koncilja, Janko Malešič in Marija Peterlin. Pouk je takoj po koncu vojne leta 1945 trajal od 4. junija do 15. julija. Pouk se je v tistem času vršil v društvenem domu, ker je bilo šolsko poslopje poškodovano. Do začetka novega šolskega leta 1945/46 se je šolsko poslopje popolnoma popravilo in obnovilo, tako da se je v njem že lahko začel redni pouk. Na šoli je takrat najbolj primanjkovalo učil. Pri pouku in vzgoji se je močno čutila štiriletna doba brez resnega pouka.

Dne 14. 6. 1945 so organizirali zatiranje koloradskega hrošča, ker je ta na njivah uničeval pridelek krompirja.

Iz poročila šolskega nadzorstva, ki ga je izvedel Dolfe Prešeren, dobimo o stanju šole v prvih letih po vojni naslednje informacije: »Pouk v mekinjski šoli se je začel 15. oktobra 1945. V šolo so všolani otroci iz naslednjih krajev: Mekinje, Jeranovo, Zduša, Podjelše, Kršič, Brezje, Vodice in Godič. Najbolj oddaljena je vas Godič, in sicer 4,5 km. Šolsko poslopje ni bilo požgano, pač pa je močno trpelo po okupatorski vojski, ki je imela poslopje zasedeno. Pomanjkljivosti so bile po osvoboditvi odpravljene in šolsko poslopje še danes popolnoma služi svojemu namenu. Šola ima 4 oddelke z 8 šolskimi leti.«

Največ zamud k pouku je bilo zaradi prehlada, ker otroci niso imeli zadostne obleke in obutve. Šolski upravitelj Malešič je bil funkcionar pri Čebelarski družini v Kamniku in podružnici v Domžalah ter pri Sadjarski podružnici v Kamniku. Glede izvajanja športne vzgoje so čakali na to, da bi komisija za agrarno reformo dodelila šoli prostor, ki bo služil v ta namen. Prosvetno življenje je bilo precej razgibano. Delovala je igralska družina, fiskulturno društvo s šahovskim odsekom in knjižnica. Do tedaj se glasbeno udejstvovanje še ni razvilo, saj ni bilo pevovodje.
Šolska komisija je glede učiteljic zapisala: »Razredničarka Malešič Pavla poučuje v I. oddelku (1. razred), neti ljubezen do vljudnosti, snage, poslušnosti in vztrajnosti. Razredničarka zasleduje predvsem etične, socialne, zdravstvene in politične smotre vzgoje.« V nekem drugem poročilu pa o delu učiteljice Pavle Malešič zasledimo naslednje: »Za to stopnjo (1. r.) je znanje učencev precejšnje. Računajo s prehodom preko desetice v obsegu čez 20. Snov je dojeta in utrjena. O Titu so govorili, njih znanje je prav trdno. Deklamirali so otroci tako lepo, da bi želel poslušati še dalj časa, če bi imel dovolj prilike ... V 1. razredu otroci obvladajo vse črke, tudi male tiskane, in čitajo vezano brez zlogovanja.«
O Zori Vybihal iz II. oddelka (2. šolsko leto) so napisali: »Odnos do otrok je blag, topel, miren in tovariški. Neti ljubezen do vztrajnosti, poslušnosti, vljudnosti, v posamezniku je treba razvijati pozitivne sile za celoto, ne zase.«
Razredničarka Helena Berce je poučeval v III. oddelku (3. in 4. razred). O njej je inšpekcija ugotavljala: »Odnos do otrok je tovariško topel. Dela v razredu z interesom, privlačnostjo in prožnostjo. Otroci poznajo življenjepis Tita, poznajo tudi Stalina in Rdečo armado. Poznajo zgradbo ljudske oblasti in republike, vključene v FLRJ. Iz Slovenije poznajo važnejše osebnosti, ki vodijo republiko.«
O razredniku Janku Malešiču, ki je poučeval IV. oddelek (5.–8. razred) je zapisano: »V razredni zajednici je izvedena zavestna disciplina učencev. Odnos do otrok je miren, topel, prijazen in tovariški.«
Če pogledamo še različne dopise, vezane na mekinjsko šolsko upraviteljstvo leta 1945, bi izpostavili naslednje:
Vabilo Ljudske univerze Kamnik – dano je bilo navodilo, naj ga otroci razdelijo po domovih in morebitne prijave prinesejo nazaj v šolo.
O stenskih časopisih – članek iz Ljudske pravice (1. 9. 1945), kjer je bilo zapisano: »Vsaka ulica, vas, tovarna in organizacija naj ima svoj stenski časopis. Izobešen naj bo na najbolj prometnem in vidnem mestu, da bo imel čim več bralcev.«
Dobili so tudi naslednjo obvestilo, ki odraža duh tedanjega časa: »… učitelj, ki nima odnosa do NOB, je za nas mrtva postavka, da ne rečemo škodljivec, in je lahko že jutri izdajalec … Politično delo mora potekati med ljudmi, učitelj je prvi politični aktivist …«
Najdemo pa tudi seznam knjig, ki so jih leta 1945 morali izločiti iz uporabe.
V rubriki »Verske in nabožne knjige« so morali izločiti naslednje: France Balantič: V ognju groze plapolam, vse spise škofa Gregorija Rožmana, Steiner: Fašistična kultura, Franc Weber: Nacionalizem in krščanstvo ter knjižice, ki so jih izdali salezijanci na Rakovniku.

NEKAJ UTRINKOV IZ UČITELJSKI KONFERENC V POVOJNEM OBDOBJU

Zelo veliko nam tako o razmerah na sami šoli kot o stanju duha v novih družbenih razmerah, v katerih so se znašli učitelji po končani drugi svetovni vojni, povedo zapisniki učiteljskih konferenc.

1. učiteljska konferenca po vojni je potekala 12. oktobra 1945 ob 15. uri v šoli v Mekinjah. Navzoči so bili: Antonija Albreht, Janko Malešič, Pavla Malešič, Marija Peterlin in Viktor Čadež.
Šolski upravitelj Malešič je otvoril konferenco ter izrazil veselje nad tem, da lahko pričnejo z rednim poukom v obnovljenih prostorih. Šolsko leto 1945–46 so kljub spremenjenim družbenim razmeram še pričeli z mašo, ki je bila v ponedeljek, 15. oktobra, ob 17. uri. Nato se je vršila v šoli začetna slovesnost za vso šolsko mladino. K tej slovesnosti so povabili tudi starše. Na sporedu je bil otvoritveni govor, več deklamacij, kratek prizorček in petje. Razredniki posameznih oddelkov so bili: v I. oddelku Pavla Malešič, v II. Antonija Albreht, v III. Marija Peterlin, v IV. Janko Malešič. Povedali so še, da bo »verouk imel naš tovariš katehet – župnik Viktor Čadež prve odnosno zadnje ure, kar bo še naknadno določeno, ko bodo postavljeni urniki.«
Sklenili so tudi, da se bosta med šolsko mladino organizirali mladinska organizacija Podmladek Rdečega križa in Pionirji. Poročevalka za prvo bo Antonija Albreht, za drugo pa Pavla Malešič. Skrb za mladinske časopise je prevzel Janko Malešič, za stenčas pa Pavla Malešič. Sklenili so še, da bodo »*posebno pažnjo posvečali na to, da bo mladina pazila na prenovljene šolske prostore, ki so zahtevali toliko truda in žrtev. Pazilo se bo tudi na potrebno disciplino in vljudnost, ki sta zaradi minulih vojnih razmer zelo pomanjkljivi.*«
2. učiteljska konferenca je bila 26. oktobra 1945. Navzoči: Helena Berce, Janko Malešič, Pavla Malešič, Zora Vybihal. Albrehtova in katehet Čadež sta se opravičila. Učitelji so se pogovorili glede spominske svečanosti na grobovih padlih borcev na Kršiču, ki se bo vršila v sredo 31. oktobra. V ta namen so sklenili, da mladina grobove žrtev okrasi z venci in šopki in da bodo na sporedu deklamacije in žalno petje.
4. učiteljska konferenca je bila dne 21. decembra 1945 ob 15.30 uri. Navzoči: Helena Berce, Janko Malešič, Pavla Malešič in Zora Vybihal.
Politični pregled je podala tov. Pavla Malešič. Kot najvažnejši politični dogodek za vse Jugoslovane je navedla osnutek Ustave, za katerega je dejala, da bo »urejeval in usmerjal vse naše zasebno in javno življenje ter v svojem izvajanju gradil našo bodočnost. In prav zato, ker bo tako globoko posegal v vse naše delovanje, je nujno, da se temeljito seznanimo z njim. Drugi važni dogodek je Zakon o agrarni reformi, ki je izšel prav te dni. Zanj se posebno zanimajo široke ljudske množice. Mnogim je prvič v življenju dana možnost, da pridejo do lastne zemlje …« Nadalje ugotavlja: »V mekinjskem šolskem okolišu je razmeroma veliko agrarnih interesentov, ki so zemlji v resnici potrebni in jo tudi zaslužijo. Učiteljstvo aktivno sodeluje, ko daje potrebne nasvete in sestavlja tozadevne prošnje. Tudi šola bo zaprosila za kos zemljišča, ki ji je nujno potreben za šolsko drevesnico. Služila bo učencem kot prepotrebno učilo in koristila vsemu okolišu. Zelo nujno potrebuje šola tudi prostor za otroško igrišče.«
Sledil je pedagoški referat upravitelja Malešiča o vzgoji narodne zavesti, za katero je povedal: »V *bodoče se ji moramo posvečati, prvenstveno pa se nikdar več ne sme zgoditi, da bi bila mladina narodno mlačna in da bi ji morala šele narodova stiska utrditi narodno zavest. Največ prilike za vzgojo narodne zavesti nam nudi jezikovni pouk, ker je prav jezik izraz narodove duše. Skrbeti za lepoto naše besede, jo razvijati v izrazni plemenitosti in lepoti, buditi zanjo ljubezen in spoštovanje, se pravi vzgajati narodno zavest na najlepši in najbolj prirodni način. Zato je tudi skrajni čas, da očistimo jezik vsakršne tuje navlake, ki nas spominja prežalostne hlapčevske dobe.*«
Pri poročilu razrednikov je razredničarka I. oddelka poročala, da je imela do nedavnega tri »Bosančke«. »Najmlajšo A. A. so pred par dnevi skrbniki radi nepoštenja oddali nazaj. Ostala

dva sta duševno dobro razvita, opaža pa se pri njih precejšnja lenoba. Ker pa sta v oskrbi pri dobri družini, upa, da bo tudi ta nedostatek polagoma izginil.« Razredničarki II. in III. oddelka sta poročali, da imata zaradi pomanjkanja obutve slabši obisk. Tovariš upravitelj upa, da obljubljeni čevlji socialnega ministrstva ne bodo izostali. Obenem poroča, da šolskih zvezkov še ni. »Šolske naloge pišimo do tedaj kar v navadne zvezke.« Sklenili so, da bodo obolele otroke pošiljali redno v zdravstveni dom, ki mora po svojem namenu nuditi otrokom brezplačno pomoč.

5. učiteljska konferenca je potekala 25. januarja 1946. Politično poročilo je podala tov. Zora Vybihal. Ker so takrat obhajali 66. obletnico Stalinovega rojstva in 22. obletnico Leninove smrti, je poročevalka najprej natančneje objasnila pomen Lenina in še zlasti Stalina v zgodovini. »Stalin je tisti velmož, ki je postavil načela za zmago socializma pri nas,« je povedala. Vybihalova je potem še pojasnila, da v 4. oddelku deklic ni mogoče poučevati ročnega dela po učnem načrtu zaradi pomanjkanja materiala. Pojasnila je: »Večinoma se uče v krpanju nogavic in perila.« Glede Prešernove proslave je učiteljstvo sklenilo, da jo izvede na posebno svečan način. Na sporedu te proslave bo slavnostni govor, ki ga bo govoril upravitelj Janko Malešič. Sledilo bo več primernih deklamacij in petje.

7. učiteljska konferenca je potekala 29. marca 1946 ob 16. uri. Iz zapisnika izvemo, da je v znamenju tekmovanja pionirska organizacija izvedla nabirko starih pločevinastih škatel. Za založko šolo je nabrala 767.50 din. Postavili so si nove obveze: S pionirji bodo uprizorili Golijevo socialno otroško igrico »Jurček«. Dokončno so nameravali urediti šolski vrt in telovadišče. Pionirji so z vso vnemo preurejali parcelo, ki jo je agrarna reforma podelila mladincem v »fiskulturne« namene in bo obenem služila tudi šolski telovadbi. V I. oddelku so si zadali nalogo, da bodo dvignili telesno snago učencev in znižali št. zamud. V II. oddelku bodo vsako berilo prebrali najmanj 10-krat. Dečki ne bodo metali kamenja. Tretji oddelek je želel odpraviti vse tujke, četrti pa se je zavezal, da bodo učenci tovariškim pionirskim organizacijam napisali 10 dopisov.

10. učiteljska konferenca je bila dne 25. 6. 1946 ob 16. uri. Izvemo, da je vsa šolska mladina dne 23. t. m. z velikim uspehom priredila mladinsko igro »Jurček«, šolski izlet pa je zaradi prekratkega časa odpadel. Politični pregled je podal Janko Malešič. Nanizal je vrsto notranjih in zunanjih političnih dogodkov preteklega meseca, npr.: za Smrt Mihaila Ivanoviča Kalinina, soborca Lenina in Stalina je dejal: »M*ed vsemi naprednimi narodi je povzročila veliko žalost.«* Dne 18. junija pa so v vseh krajih države proslavljali desetletnico smrti »*Velikega umetnika bratske Sovjetske zveze*« Maksima Gorkija.

Po ministrski odločbi se je redni pouk končal 28. junija. Zaključek šolskega leta 1945/46 je bil 30. junija ob 8. uri dopoldan, ko so razdelili spričevala z datumom 30. 6. 1945. Učiteljstvo je ugotovilo, da je v preteklem šolskem letu povsem doseglo svoj smoter, kajti dolga okupacijska doba je v mladino zasekala globoke brazde in te so po vseh svojih močeh zravnali.

Dne 22. 6. 1946 je bila ob veliki udeležbi, še posebej mladine, Gorkijeva proslava. Po proslavi so pionirji dovršeno zaigrali Golijevo igro v 4 dejanjih »Jurček«. Naslednji dan so petje, deklamacije in igro ponovili ob polni dvorani gledalcev. Brez otrok je prisostvovalo 287 ljudi. Ker je bila vstopnina nizka, se je zbralo 2514 din. Izdatkov je bilo 975 din, čisti dohodek 1539 din pa se je porabil za šolske potrebščine. Upravitelj se je vsem tovarišicam za odlično izvedeno delo najlepše zahvalil.

Ob sklepu šolskega leta je bila šolska proslava. Zaključni govor je imel upravitelj. Na sporedu so bile sledeče deklamacije in pesmi: – deklamacije: 1. razred: Bratje, le k soncu, svobodi, 2. razred: Dolgo smo čakali, 3. razred: Titu, 4. razred: Otroci na Rabu; – petje: 1. Pozdravi, 2. Kosec koso brusi, 3. Svobodna Slovenija, 4. Hej, Slovan.

Učiteljska konferenca v šolskem letu 1946–47 je potekala 16. 9. 1946. Navzoči so bili: Janko Malešič, Pavla Malešič, Zora Vybihal in Marjana Cenčič. Sklenili so naslednje: »K uspehu naj posebno pripomore učiteljeva avtoriteta in zavestna disciplina učencev. Prispevki za stenčas naj bodo ekonomskega, političnega, obnovitvenega in udarniškega značaja ... Osnovali bodo tudi šolske zadruge ... Ker je šola v veliki denarni stiski, bo v mesecu oktobru ponovila mladinsko igro »Jurček«, da bo dohodke lahko porabila za najpotrebnejše pomoči.«

2. učiteljska konferenca je bila 1. oktobra 1946. Vybihalova je poprosila razredničarko Malešičevo za pojasnitev, kako je postopala z dvema učencema: Š. in P., *ki sta »manj nadarjena in bi pravzaprav morala v šolo za defektno deco.« »Tovarišica ji je dala nekaj res dragocenih navodil iz lanske prakse oziroma izkustev. V glavnem: z njima je treba postopati prizanesljivo in individualno. Oba sta zelo občutljiva, globoko čuteča in dobra otroka.*«

3. šolska konferenca je bila 27. novembra 1947. Sklenili so: »Za temeljito utrjevanje si učitelj pomaga z učnimi krožki, ki imajo namen slabšim učencem razčistiti nejasne pojme. V tem mesecu se je pripetila v bližini naše šole z igranjem bombe nesreča. Pri tem sta bila dva učenca IV. oddelka, Lado in France Golob, doma iz Godiča, hudo poškodovana, k sreči ne do smrti.« Zato so sklenili, da naj v izogib enake nesreče v bodoče mladina pusti pri miru predmete sumljivega izvora ter naj opozori nanje starejše ljudi. V zapisniku 5. učiteljske konference pa o tem piše: »*Deček Golob France se je čudovito zresnil in čuti vso težo nesreče, obenem pa kaže mnogo dobre volje, da namesto izgubljene desnice čim bolj uporabi levico ...*«

Podrobni učni načrt za I. oddelek ljudske šole, ki ga je sestavila Pavla Malešič (8. 1. 1947), je vseboval: a) slovenski jezik (stvarni pouk, branje, slovnica in pravopis, pismeni sestav), b) računstvo, c) lepopis, č) risanje, d) petje, e) telovadba. Teden matere in otroka je potekal od 1. do 8. 6. 1947. Imeli so še sistematski pregled in pregled zobovja. Iz šolskega leta 1947/48 imamo naslednji podrobni učni načrt za IV. oddelek: a) slovenski jezik, b) srbski jezik, c) zgodovina, č) zemljepis, d) prirodopis, e) računstvo in geometrijske oblike, f) fizika in kemija, g) gospodarska znanja, h) risanje, i) petje, j) telovadba, k) ročna dela. Učni načrt za 2. razred: a) začetni stvarni pouk, b) branje, c) slovnica, č) spisje, d) računstvo, e) risanje, f) ročna dela, g) pisanje, h) petje, i) telesna vzgoja. Vsi učni načrti so imeli 40 tednov (danes jih je 35).

ZAPISNIKI UČITELJSKIH KONFERENC

Šolsko leto 1951/52

Na šolo je namesto učitelja Goloba nameščena Jožefa Palčič, ki je ob otvoritvi bila na bolniški. Pouk se je vršil v skrčenem obsegu. V celem šolskem letu je bilo 10 konferenc. 30. oktobra 1951 so dobili novo učiteljico Tinco Gorjup. Otroci so čistili vojaško pokopališče. Poročanje učiteljice 2. razreda: »Za ta mesec je predvidena učna snov predelana. Opažam, da se doma učenci prav malo uče. To se najbolj pozna pri branju, kjer je potrebna nenehna vaja. Obvestila staršem premalo zaležejo.« Dogovorili so se, da bodo na šoli ustanovili šolsko blagajno, da se v učencih vzbudi smisel za štednjo. Šolsko blagajno bo vodila učiteljica Gorjupova.

3. redna učiteljska konferenca je bila 29. novembra 1951 ob 10. uri. Ugotavljali so, da je šolski upravitelj hospitiral v vseh razredih. »Pouk je potekal povsem v redu, snaga in red sta prav dobra, šolske naloge pa vestno opravljene. Šolski obisk je bil prav dober.«

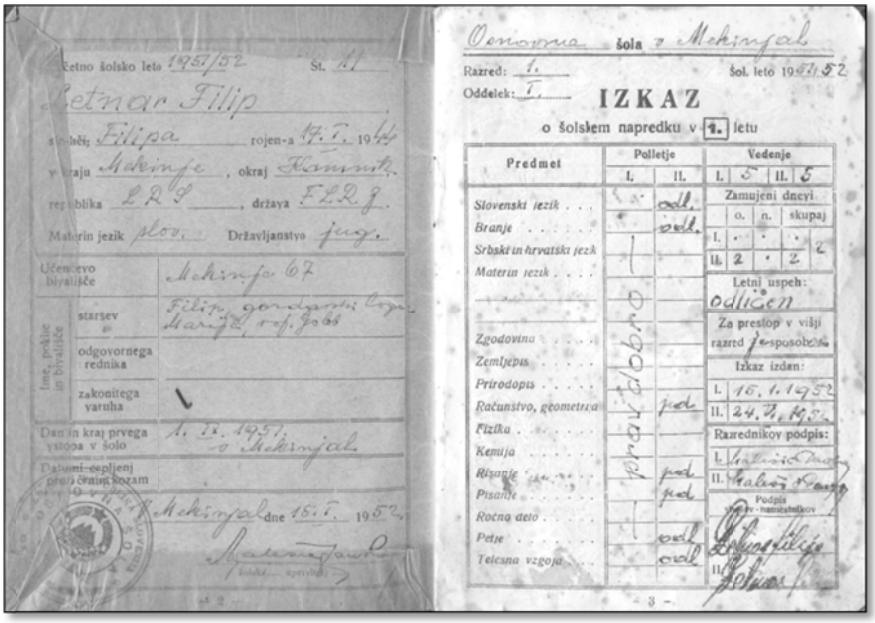

Osnovna šola v Mekinjah

Razred: I. Šol. leto 1951/52

IZKAZ

o šolskem napredku v 1. letu

Predmet	Polletje I.	Polletje II.	Vedenje I.	Vedenje II.
Slovenski jezik	4	odl.		
Branje	4	odl.		
Srbsko in hrvatski jezik				
Materin jezik				
Zgodovina				
Zemljepis				
Prirodopis				
Računstvo, geometrija				
Fizika				
Kemija				
Risanje				
Pisanje				
Ročno delo				
Petje				
Telesna vzgoja				

Zamujeni dnevi: I. o. 0, n. 0, skupaj 0; II. o. 2, n. 0, skupaj 2

Letni uspeh: odličen

Za prestop v višji razred usposobljen

Izkaz izdan: I. 16. 1. 1952, II. 24. 7. 1952

Razrednikov podpis: I. Antonija Pavlič, II. Valerij Kamp

Podpis ravnateljstva

Letno šolsko leto 1951/52 St. 11

Letnar Filip

sin-hči: Filipa rojen-a 17. 5. 1944

v kraju Mekinje, okraj Kamnik

republika LRS, država FLRJ

Materin jezik slov. Državljanstvo jug.

Učenčevo bivališče: Mekinje 67

Ime, priimek in bivališče staršev: Filip, gondarski [illegible] Marija, r. [illegible]

odgovornega rednika

zakonitega varuha

Dan in kraj prvega vstopa v šolo: 1. IX. 1951 v Mekinjah

Datum izpisa: Mekinje dne 15. 7. 1952

Izkaz o šolskem napredku 1. razreda iz leta 1952
Vir: Marija Letnar

1. razred: »Učna snov je predelana po učnem načrtu. Beremo pri D, računamo do 8. Precejšen odstotek učencev kaže premajhno razgibanost in dosega prepičle uspehe. Temu je delno kriva majhna nadarjenost, deloma pa tudi brezbrižnost. Veliko veselja je povzročila nova čitanka. Prvi dan smo jo samo ogledovali, tako je bila vsem všeč. Njena pestrost je kar poživila zanimanje do branja.«

2. razred: »Učenci kar dobro berejo in računajo. Vendar je razred le povprečen. Nima učencev, ki bi se v napredku vidnejše odražali od drugih in kazali dober zgled.«

3. razred: »Otroci se še precej zanimajo za šolsko delo, nekateri pa so zelo počasni. Trije so taki, da jim ni mogoče vzbuditi veselja do učenja. Dobili smo novo izdajo priročnika za zemljepis, ki pa bo bolj v pomoč učitelju kot učencem, ki samostojni uporabi priročnika niso dorasli.«

4. razred. »Letošnje leto je v tem razredu slab material brez razgibanosti in brez stremljenja k večjem znanju. Tudi v čitanju so razen nekaj izjem izjemno slabi uspehi. Učenci so izredno pozabljivi, zato snov redno utrjujemo.«

V mesecu decembru so bile priprave na »novoletno jelko«. 22. decembra 1951 so organizirali proslavitev 10. obletnice ustanovitve JA s skupno prireditvijo.

UKINITEV VEROUKA V ŠOLI

Zaradi zaostrenih ideološko-političnih razmer je povojna komunistična oblast sklenila iz slovenskih šol umakniti poučevanje verouka. Tako so morali tudi v mekinjski šoli 31. 1. 1952 skleniti, da se z II. polletjem ukine verouk v šolskih prostorih. Vse do konca 80-tega leta pa so morali spremljati število učencev, ki so hodili k verouku, čeprav se je ta dejavnost odvijala izven šolskih prostorov v župnišču. Običajno je v Mekinjah verouk obiskovalo od 80 do 90 % učencev.

8. februarja so imeli Prešernovo proslavo, 8. marca pa proslavo ob mednarodnem dnevu žena, 29. aprila so slavili dan pomladi (pohod v kraje, kjer so se zbirali partizani: Vodice, Brezje, Stranje), 30. aprila so pripravili kres v počastitev praznika dela. Organizirali so tudi teden RK. 25. maja je bila večja proslava, prireditev za pionirski praznik, rojstni dan maršala Tita, tovarna Svilanit je naredila pionirsko zastavo za šolski pionirski odred, proslava v telovadnem duhu. Stane Letnar iz kolektiva Svilanit je pionirskemu odredu poklonil krasno pionirsko zastavo.

Pionirji so bili obdarjeni s kravatami oz. šali in torbicami. Pionirji 4. razreda so se udeležili tudi Titove štafete. Tekli so od Črne do stranjske šole. Izvedli so tudi pomladansko urejanje šolskega vrta (zelenjavna in cvetlična semena ter presajanje). Poživili so tudi sadjarski krožek, kjer se bodo člani seznanili predvsem s pravilno nego sadnega drevja v pomladnem času ter s sadnimi škodljivci.

Hospitacije šolskega upravitelja so se vršile vsak mesec. Naročal je, da učiteljstvo učence navaja na lepo vedenje, red in snago. Vsaka popustljivost in brezbrižnost v tem oziru se kaj hitro maščuje. Mladini je treba vzgojiti čut za čuvanje tega, kar je last skupnosti. Organizirali so tudi končni izlet v Postojno, ki so se ga udeležili učenci in starši nekaterih otrok. Organizirali so tudi čiščenje vojaškega pokopališča in stezic na šolskem vrtu. Med počitnicami pa so priporočali nabiranje zdravilnih rastlin.

Šolsko leto 1952/53

V letu 1952/53 so izvedli čiščenje šolskega vrta, vojaškega pokopališča (proslava in okrasitev šole). Naročeni so bili na revije: Ciciban, Pionir, Pionirski list in Pionirski tek.

Na šoli je delovalo 6 pionirskih krožkov: ročno delo, strelski, šahovski, dramski, pevski, vrtnarsko-sadjarski. Učiteljica Grimšičeva je s svojo požrtvovalnostjo pri različnih podjetjih in ustanovah pobrala nekaj denarja (delno v gotovini, delno v blagu). Iz teh prispevkov so za učence pripravili enotna darila, za pionirski odred pa so nabavili zračno puško, šahe, odbojkarske žoge, skakalne vrvice. Obdaritev je bila povezana s prihodom dedka Mraza. Starši učencev, ki niso bili dovzetni za opozorila šole – opomini zaradi nerednega obiskovanja šole, so bili klicani na občino na zagovor. Za najboljše učence so bili predlagani: Marko Rebolj, Roman Kališnik, Milenca Letnar. V juniju so izvedli merjenje in tehtanje za morfološko vrednost otrok.

Razmejitev šolskih okolišev Mekinj in Stranj – rešeno sporazumno z upraviteljem stranjske šole in inšpektorjem, dne 29. 8. 1954: 12 učencev se 2. 9. 1954 prešola v Stranje.

Ker ni bilo drugih možnosti, je Pavla celodnevno, vendar ločeno, poučevala 1. in 2. razred. V razrede so dobili obešalnike za obleko zaradi še večjega smisla za red in čistočo. Na šolo je prišel dopis SPR pri OLO Ljubljana okolica glede prešolanja iz Zg. Godiča v Stranje. V poštev je prišlo 8 dečkov in 4 deklice. Meja novega šolskega okoliša naj bi bil most pri Stranjah. Vprašanje spodnjih Mekinj je ostalo še nerešeno. Izvedli so sadno akcijo, v kateri je mladina zbirala sadje za šolske kuhinje v mestih in industrijskih centrih. Zbrali so 120 kg jabolk, ki so jih poklonili invalidni mladini v Mekinjah.

V Mlečni kuhinji so delili otrokom po 2 dag masla dnevno, znesek prispevka je bil 50 din, socialno šibkejši otroci pa bi dobivali malico brezplačno. Verouk (izven šole) je takrat obiskovalo 23 otrok, to je 82,15 %. V mesecu februarju je bila zaradi izrednega mraza in pomanjkanja vode ter kuriva šola zaprta teden dni. Zaradi epidemije gripe od 23. do 29. februarja je bil pouk prekinjen. Počasi so ponovno uvajali stare slovenske običaje: jurjevanje, kresovanje. 25. maja je bil sprejem cicibanov. Predvideti je bilo treba zdravstveno šibke otroke za počitniško kolonijo.

24. aprila je dr. Šegulova predavala o šolski reformi. Učiteljem je povedala, da naj bo težišče nove šole v socialističnem duhu, zato naj bi bila osemletna šola enotna za vso državo, nova osemletna šola naj bi dala otroku trdno podlago za splošno izobrazbo in za pravilno družbeno vzgojo, za vso državo isti predmetnik in v glavnem isti učni načrt. Vprašanje, ki so si ga ob tem postavljali, pa je bilo, ali upoštevajo pri izbiri najrazvitejšo republiko ali obratno. Konec leta so organizirali izlet v Postojnsko jamo, prvošolci pa so šli na Stari grad.

V Šolskem letu 1955/56 je bila v februarju epidemija gripe in prekinitev pouka zaradi »vremenskih neprilik« (hud mraz). Na šoli je bil samo en primer nerednega obiskovanja pouka, katerega je šolski upravitelj javil sodniku za prekrške. Pomanjkanje učbenikov je bilo precej občutno pri domoznanstvu. Za šolarsko in učiteljsko knjižnico je šola v tem šolskem letu izdala 5000 din. Šola je nabavila zemljevid Slovenije. Število učencev v petih razredih s 3. oddelki je bilo 82.

Iz leta 1955 imamo poimenski seznam učencev, ki bodo predvidoma odšli iz mekinjske šole v nižjo gimnazijo. Teh je bilo 18. Med drugim so to bili: 1. Mihael Babnik iz Godiča, 2. Marjan Burja iz Brezij, 3. Ivan Hrdlička iz Mekinj, 7. Roman Kališnik z Zduše, 8. Filip Letnar iz Jeranovega, 9. Franci Malešič iz Mekinj, 10. Miro Petek iz Mekinj … Najboljša učenca pa sta ob koncu šolskega leta 1954/55 bila Roman Kališnik in Marica Žebaljec.

Šolsko leto 1956/57

Na šolo je prišla nova učiteljica Vera Hradil. Razmejitev šolskih okoliševmed šolami Kamnik, Mekinje in Nevlje. Učiteljstvo se ne strinja z razmejitvijo šolskega okoliša Mekinje-Nevlje, ker je pot, ki jo prehodijo učenci mekinjske šole lepša in varnejša, ker starši želijo, da otroci hodijo v šolo v Mekinje in ker ima šola Mekinje večje razrede. »Čudno bi bilo, da bi otroci tako majhnega kraja, kot so Mekinje, hodili kar v 3 različne šole – Mekinje, Nevlje, Kamnik,« so zapisali v šolski kroniki. V okviru mladinskega tedna je bilo 30. 9. v Kamniku tekmovanje pionirjev in pionirk s skiroji, tek v vrečah, polževe dirke s kolesi. Dvakrat letno so bili skupni roditeljski sestanki za starše, sicer pa razredni roditeljski sestanki. Pritegniti je bilo potrebno čim več staršev kmečkih otrok, ki niso bili zavarovani. Revije, na katere so bili učenci naročeni: Ciciban, Pionir, Pionirski list, Čebelica, Sinji galeb. Milo in straniščni papir so si morali otroci nositi od doma, ker ni bilo denarja. Organizirali so zbiranje poljskih pridelkov in sadja, s katerim so zbrali 35 kg sadja, 50 kg krompirja, 8 kg fižola. Zbrane prispevke so poslali gimnazijskemu internatu v Kamniku. Delovali so naslednji krožki: strelski, dramski, pevski. Organizirali so končni tridnevni izlet v Pomurje.

Nov povojni šolski odbor:

Franc Golob	Jeranovo
Martin Vegel	Mekinje
Matilda Potočnik	Mekinje
Janez Gertič	Godič
Franc Hribar	Godič
Tone Ulčar	Mekinje
Tilka Kuralt	Mekinje
Milica Grimšič	Mekinje

Mlečna kuhinja je delovala od februarja do junija. Zdaj so lahko dobivali tudi že tople napitke – kakav, kavo, karamelno mleko. Za denar od plačila malice so plačevali peka in si lahko kupili priboljške – marmelado, salamo, hrenovke, skuto … Nekaj denarja so porabili za malico na izletih.

Na konferenci 5. aprila je bila prisotna že nova učiteljica Vera Verstovšek. Od 6. februarja do 25. marca je nadomeščala Pavlo Malešič, ki je bila na bolniški.

1957/58

V šolskem letu 1957/58 za 1., 2. in 3. razred stopi v veljavo začasni novi učni načrt, v katerem so predvidene tudi šolske radijske ure, žal pa mekinjska šola takrat še ni imela radia, čeprav so jim ga že zdavnaj obljubili.

Okrožnica: Svet za prosveto in kulturo LRS je sporočal, da je treba izboljšati zdravstvo na šolah, umivanje rok, garderobo je potrebno urediti izven učilnic, odpiranje oken. Namesto dosedanjega enega odmora je treba uvesti tri odmore (glavni 20 min, ostala dva pa od 5 do 10 min). Več je bilo nemogoče, ker se je ob 13. začela druga izmena. Kvadrirani sistem zvezkov ni bil dovoljen. Izvedli so cepljenje proti otroški paralizi. V tednu otroka, 6. oktobra 1957, so slovesno odprli otroško igrišče v Mekinjah. Učiteljica Verstovškova je med počitnicami poučevala smučarski tečaj.

V letu 1958/59 so dobili nov šolski koledar, ki je prinesel 210 šolskih dni. V oktobru so organizirali sistematično popravljanje zob za 3. in 4. razred, dobili so tabletke proti gnilobi. Krožki, ki so delovali: pevski zbor, dramski, lutkovni, šahovski krožek.

UČITELJI IN ŠTEVILO UČENCEV PO DRUGI SVETOVNI VOJNI na državni osnovni šoli Mekinje

Pouk je potekal v prosvetnem domu

Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki in deklice**		
1945	1.	MARIJA PETERLIN			**43**
14. 6 1945-15.7.1945	2.	ANTONIJA ALBREHT			35
	3.	TEREZIJA KONCILJA			40
	4.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)			37
	V šoli sta bili nastavljeni, vendar nista poučevali, tudi PAVLA MALEŠIČ (dopust) in MARIJA CIZELJ (bolezen).		Skupaj		155

Začetek pouka v obnovljeni šolski zgradbi.

Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1945/1946	1.	PAVLA MALEŠIČ	22	21	43
15. 10. 1945	2.	ZORA VYBIHAL	18	13	31
	3.	HELENA BERCE - SUŠNIK (4. 9. 1946 premeščena v Kočevje)	16	23	39
	4.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	23	24	47
	Skupaj		79	81	160

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
1946/1947	1.	PAVLA MALEŠIČ	15	17	32
	2.	ZORA VYBIHAL	22	18	40
	3.	MARJANA CENČIČ (od 16. 9. 1946 do 31. 12. 1947)	17	17	34
	4.	MARJANA CENČIČ	4	5	9
	5.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	8	12	20
	6.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	7	8	15
	7.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	0	1	1
	Skupaj				151
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1947/1948	1.	ZORA VYBIHAL	15	16	31
	2.	PAVLA MALEŠIČ	18	18	36
	3	MARJANA CENČIČ do 31. 12. 1947 DANA MOCNIK do 20. 4. 1948 ZORA VYBIHAL do 30. 4. 1948 PAVLA MALEŠIČ do konca šolskega leta	19	19	38
	4.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	14	10	24
	5.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	3	4	7
	6.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	2	6	8
	7.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	1	1	2
	Skupaj				146
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1948/1949	1.	ZORA VYBIHAL	12	11	23
	2.	ZORA VYBIHAL	14	13	27
	3.	PAVLA MALEŠIČ	16	22	38
	4.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	14	19	33
	5.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	1	2	3
	6.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	0	1	1
	7.	JANKO MALEŠIČ (ravnatelj)	0	2	2
	Skupaj				127

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
1949/1950	1.	PAVLA MALEŠIČ popoldan	12	14	26
	2.	JANKO MALEŠIČ popoldan	12	10	22
	3.	PAVLA MALEŠIČ dopoldan	14	16	30
	4.	JANKO MALEŠIČ dopoldan	21	19	40
	5.	JANKO MALEŠIČ dopoldan	5	8	12
	6.	JANKO MALEŠIČ dopoldan	1	1	2
	Skupaj		64	68	132
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1950/1951	1.	PAVLA MALEŠIČ popoldan	20	13	33
	2.	PAVLA MALEŠIČ dopoldan	9	16	25
	3.	ZOFIJA SOPČIČ (1. 9. 1950–11. 9. 1950) popoldan JANKO MALEŠIČ (11. 9. 1950–23. 10. 1950) IVAN GOLOB (od 23. 10. 1950 do konca šolskega leta)	14	11	25
	4.	JANKO MALEŠIČ dopoldan	12	15	27
	5.	JANKO MALEŠIČ dopoldan	8	12	20
	Skupaj		63	67	130
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1951/1952	1.	PAVLA MALEŠIČ	20	13	33
	2.	PAVLA MALEŠIČ JUSTINA GORJUP (23. 9. 1951 nastopila službo)	17	13,12	30,29
	3.	JANKO MALEŠIČ JUSTINA GORJUP	12	16	28
	4.	JANKO MALEŠIČ	12	13	25
	5.	JANKO MALEŠIČ	10	6	16
	Skupaj		71	61	132
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1952/19533	1.	PAVLA MALEŠIČ popoldan	14	5	19

1. 2. 1952 II. polletje: Ukinitev verouka v šolskih prostorih	2.	JUSTINA GORJUP popoldan	20	12	32
	3.	JUSTINA GORJUP dopoldan	15	14	29
	4.	JANKO MALEŠIČ Dopoldan	12	14	26
	5.	JANKO MALEŠIČ	4	5	10
	Skupaj		65	51	116
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1953/1954	1.	PAVLA MALEŠIČ	14	6	20
	2.	PAVLA MALEŠIČ	18	5	24
	3.	MILICA GRIMŠIČ (od 2. 9. 1953 do 1. 6. 1960, šolska upraviteljica od 12. 11. 1953 do 1. 6. 1960)	19	13	33
	4.	JANKO MALEŠIČ (8. 8. 1953 je bil razrešen upraviteljskih del)	13	9	22
	5.	JANKO MALEŠIČ	7	8	15
	Skupaj		71	43	114
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1954/1955	1.	PAVLA MALEŠIČ	11	7	18
	2.	PAVLA MALEŠIČ	11	7	18
	3.	MILICA GRIMŠIČ	15	6	21
	4.	JANKO MALEŠIČ	17	13	30
	5.	JANKO MALEŠIČ	4	4	8
	skupaj		58	37	95
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1955/1956	1.	PAVLA MALEŠIČ popoldan	13	9	22
	2.	PAVLA MALEŠIČ dopoldan	9	9	18
	3.	MILICA GRIMŠIČ	10	6	16
	4.	JANKO MALEŠIČ	14	10	24
	5.	JANKO MALEŠIČ	1	3	4
	skupaj		47	37	84
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1956/1957	1.	PAVLA MALEŠIČ popoldan	15	12	27
	2.	PAVLA MALEŠIČ dopoldan	13	7	20
	3.	VERA HRADIL	9	10	19
	4.	MILICA GRIMŠIČ (šolska upraviteljica)	12	9	21
	Skupaj		49	38	87

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
1957/1958	1.	PAVLA MALEŠIČ popoldan	14	10	24
	2.	PAVLA MALEŠIČ dopoldan	12	11	33
	3.	VERA VERSTOVŠEK	12	8	20
	4.	MILICA GRIMŠIČ (šolska upraviteljica)	12	9	21
	Skupaj		50	38	88
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1958/1959	1.	PAVLA MALEŠIČ popoldan	11	10	21
	2.	PAVLA MALEŠIČ dopoldan	14	9	23
	3.	VERA VERSTOVŠEK	12	10	22
	4.	MILICA GRIMŠIČ (šolska upraviteljica)	8	8	16
	Skupaj		45	37	82
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1959/1960 Iz šolske kronike ni razvidno, v katerem oddelku je poučevala določena učiteljica	1.	PAVLA MALEŠIČ popoldan	13	12	25
	2.	PAVLA MALEŠIČ dopoldan	13	10	23
	3.		12	10	22
	4.	VERA BORŠIČ (1. 7. 1960 je prevzela dela šolske upraviteljice) MILICA GRIMŠIČ (šolska upraviteljica, 1. 7. 1960 odšla v Mursko Soboto)	12	10	22
	Skupaj		50	42	92
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1960/1961	1.	PAVLA MALEŠIČ (po 37-letni delovni dobi se je 31. 8. 1961 upokojila) VERA BORŠIČ (šolska upraviteljica) LOVRO PETERLIN (prihod: 1. 10. 1960)	9	17	26
	2.		14	11	25
	3.		11	10	21
	4.		12	9	21
	Skupaj		46	47	93
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1961/1962	1.	VERA BORŠIČ (šolska upraviteljica) LOVRO PETERLIN MALČI OGRINEC (prihod: 1. 9. 1961)	9	19	28
	2.		8	15	23
	3.		13	10	23
	4.		13	5	21
	Skupaj		43	52	95

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
1962/1963	1.	VERA BORŠIČ (šolska upraviteljica) LOVRO PETERLIN MALČI OGRINEC IVANKA POTOČNIK (prihod: 1. 9. 1962)	10	14	24
	2.		8	18	26
	3.		8	17	25
	4.		15	9	24
	Skupaj		41	58	99
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1963/1964	1.	MALČI OGRINEC	9	14	23
	2.	LOVRO PETERLIN	12	11	23
	3.	LOVRO PETERLIN VERA BORŠIČ (I. polletje – bolniški dopust) od 17. 2. 1964 do konca šolskega leta	8	17	25
	4.	IVANKA POTOČNIK	8	17	25
	Skupaj		37	59	96
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1964/1965	1.	MALČI OGRINEC	15	11	26
	2.	IVANKA POTOČNIK	9	12	21
	3.	LOVRO PETERLIN	15	11	26
	4.	VERA VERSTOVŠEK	6	19	25
	Skupaj		45	53	98
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1965/1966	1.	MALČI OGRINEC	10	11	21
	2.	IVANKA POTOČNIK	13	11	24
	3.	LOVRO PETERLIN	11	10	21
	4.	VERA VERSTOVŠEK	12	11	23
	Skupaj		46	43	89
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1966/1967	1.	MALČI OGRINEC	11	11	22
	2.	IVANKA POTOČNIK	10	11	21
	3.	LOVRO PETERLIN	14	13	27
	4.	VERA VERSTOVŠEK	11	11	22
	Skupaj		46	46	92
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1967/1968	1.	MALČI OGRINEC	15	10	25
	2.	IVANKA POTOČNIK	10	12	22
	3.	LOVRO PETERLIN	9	10	19
	4.	VERA VERSTOVŠEK	18	14	32
	Skupaj		52	46	98
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1968/1969	1.	MALČI OGRINEC	17	15	32
	2.	IVANKA POTOČNIK	12	10	22

	3.	LOVRO PETERLIN	10	11	21
	4.	VERA VERSTOVŠEK	10	10	20
	Mala šola (od 1. 4. 1969 dvakrat tedensko)	MALČI OGRINEC			
	Skupaj		49	46	95
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1969/1970	1.	MALČI OGRINEC	12	14	26
	2.	IVANKA POTOČNIK	15	16	31
	3.	LOVRO PETERLIN	12	9	21
	4.	VERA VERSTOVŠEK	10	11	21
	Skupaj		49	50	99
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1970/1971	1.	MALČI OGRINEC	10	14	24
	2.	IVANKA POTOČNIK	12	14	26
	3.	LOVRO PETERLIN	14	16	30
	4.	VERA VERSTOVŠEK	12	10	22
	Mala šola (15. 3. 1971, izvede se 68 ur)	MALČI OGRINEC			25
	Skupaj		48	54	102
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1971/1972	1.	MALČI OGRINEC	12	14	26
	2.	IVANKA POTOČNIK	10	15	25
	3.	LOVRO PETERLIN	12	12	24
	4.	VERA VERSTOVŠEK	13	16	29
	Mala šola (28. 2. 1972, izvede se 75 ur)	MALČI OGRINEC			31
	Skupaj		47	57	104
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1972/1973	1.	MALČI OGRINEC	15	17	32
	2.	IVANKA POTOČNIK	12	14	26
	3.	LOVRO PETERLIN	10	15	25
	4.	VERA VERSTOVŠEK	13	13	26
	Skupaj		50	59	109
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1973/1974	1.	MALČI OGRINEC (vodila je tudi malo šolo)	14	5	19
	2.	IVANKA POTOČNIK	15	17	32
	3.	LOVRO PETERLIN	12	13	25
	4.	VERA VERSTOVŠEK	10	15	25
	Skupaj		51	50	101

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
1974/1975	1.	MALČI OGRINEC (vodila je tudi 23 otrok v mali šoli)	9	14	23
	2.	IVANKA POTOČNIK	15	5	20
	3.	LOVRO PETERLIN	14	17	31
	4.	VERA VERSTOVŠEK	12	12	24
	Mala šola (28. 2. 1975–31. 5. 1975, izvedenih je bilo 100 ur)	MALČI OGRINEC			
	Skupaj		50	48	98
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1975/1976	1.	MALČI OGRINEC	8	19	27
	2.	IVANKA POTOČNIK	9	14	23
	3.	LOVRO PETERLIN	14	5	19
	4.	VERA VERSTOVŠEK	14	17	31
	Skupaj		45	55	100
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1976/1977	1.	MALČI OGRINEC (opravila je tudi 120 ur vodenja male šole)	10	9	19
	2.	IVANKA POTOČNIK	8	19	27
	3.	LOVRO PETERLIN	9	14	23
	4.	VERA VERSTOVŠEK	14	5	19
	Skupaj		42	49	91
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1977/1978	1.	MALČI OGRINEC	5	7	12
	2.	IVANKA POTOČNIK	11	11	22
	3.	LOVRO PETERLIN	8	18	26
	4.	VERA VERSTOVŠEK	9	14	23
	Mala šola (od februarja do maja)	MALČI OGRINEC			13
	Skupaj		33	50	83
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1978/1979	1.	MALČI OGRINEC (v malo šolo se je vpisalo le 13 otrok)	5	12	14
	2.	IVANKA POTOČNIK	5	7	12
	3.	LOVRO PETERLIN	11	11	22
	4.	VERA VERSTOVŠEK	8	19	27
	Skupaj		29	49	78

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
1979/1980	1.	MALČI OGRINEC popoldan	9	5	14
	2.	IVANKA POTOČNIK izmenično	5	12	17
	3.	LOVRO PETERLIN (upravitelj: 1. 1. 1980)	5	7	12
	4.	VERA VERSTOVŠEK (1. 1. 1980 se je upokojila) ANTONIJA SLANOVEC dopoldan	11	12	23
	Skupaj		30	36	66
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1980/1981	1.	MALČI OGRINEC	10	9	19
	2.	IVANKA POTOČNIK	8	4	12
	3.	LOVRO PETERLIN (upravitelj:1. 1. 1980) izmenično	5	11	16
	4.	ANTONIJA SLANOVEC dopoldan	5	7	12
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda			
	Skupaj		28	31	59
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1981/1982	1.	MALČI OGRINEC popoldan	10	7	17
	2.	IVANKA POTOČNIK izmenično	11	8	19
	3.	LOVRO PETERLIN v I. polletju izmenično, v II. polletju dopoldan	4	12	16
	4.	ANTONIJA SLANOVEC dopoldan	4	11	15
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda			
	Skupaj		33	30	63
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1982/1983	1.	MALČI OGRINEC izmenično	7	11	18
	2.	IVANKA POTOČNIK izmenično	11	7	18
	3.	LOVRO PETERLIN (upravitelj:1. 1. 1980)	10	8	18
	4.	ANTONIJA SLANOVEC	8	4	12
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda			
	Skupaj		36	30	66

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
1983/1984	1.	MALČI OGRINEC popoldan	11	6	17
	2.	IVANKA POTOČNIK izmenično	7	12	19
	3.	LOVRO PETERLIN (upravitelj:1. 1. 1980)	11	7	18
	4.	ANTONIJA SLANOVEC dopoldan (od 16. 1. 1984 do konca šolskega leta na bolniškem dopustu; nadomeščala jo je ga. VERA VERSTOVŠEK)	10	8	18
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda			
	Skupaj		39	33	72
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1984/1985	1.	MALČI OGRINEC izmenično (31. 8. 1985 se je upokojila, 25. 9. 1985 je umrla)	10	14	24
	2.	IVANKA POTOČNIK izmenično (31. 8. 1985 se je upokojila)	11	5	16
	3.	LOVRO PETERLIN (upravitelj:1. 1. 1980)	7	12	19
	4.	ANTONIJA SLANOVEC dopoldan	11	7	18
	Skupaj		39	38	77
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1985/1986	1.	JANA SVETEC izmenično	8	12	20
	2.	ANTONIJA SLANOVEC izmenično	9	15	24
	3.	LOVRO PETERLIN	10	5	15
	4.	BERNARDA ROMŠAK	7	12	19
	Skupaj		34	44	78
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1986/1987 21. 4. 1987 je umrla učiteljica ga. Antonija Albreht	1.	JANA SVETEC izmenično	5	13	18
	2.	ANTONIJA SLANOVEC izmenično (od 9. 2. 1987–6. 4. 1987 je go. Antonijo nadomeščala ga. IVANKA POTOČNIK)	8	12	20
	3.	LOVRO PETERLIN	9	15	24
	4.	BERNARDA ROMŠAK	10	5	15
	Skupaj		32	45	77

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
1987/1988	1.	JANA SVETEC izmenično	7	8	15
	2.	ANTONIJA SLANOVEC izmenično (od 1. 2. 1988–4. 5. 1988 so go. ANTONIJO nadomeščale JANA SVETEC, BERNARDA RIFEL, IVANKA POTOČNIK)	5	12	17
	3.	LOVRO PETERLIN	8	11	19
	4.	BERNARDA ROMŠAK (od 7. 3. 1988–21. 3. 1988 je go. BERNARDO nadomeščala VERA VERSTOVŠEK; od 4. 5. 1988 do konca šolskega leta pa g. HAROLD PRAPER)	8	15	23
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANA CERAR			
	Skupaj		28	46	74
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1988/1989	1.	JANA SVETEC izmenično (od maja do konca šolskega leta je go. JANO nadomeščala ga. BERNARDA RIFEL)	14	6	20
	2.	ANTONIJA SLANOVEC izmenično	7	9	16
	3.	LOVRO PETERLIN	5	13	18
	4.	BOŽA BERLOT	8	11	19
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANA CERAR			
	Skupaj		34	39	73
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1989/1990	1.	BOŽA BERLOT izmenično (od 29. 1. 1990 do konca šolskega leta je go. BOŽO (prekinila je delovno razmerje) nadomeščala ga. METKA MESTEK)	8	14	22
	2.	ANTONIJA SLANOVEC izmenično (od 3. 1. 1990 so go. ANTONIJO nadomeščali ga. METKA MESTEK, g.	13	6	19

		LOVRO PETERLIN in g. HAROLD PRAPER; od 5. 2. 1990 do konca šolskega leta pa BERNARDA BRCE)			
	3.	LOVRO PETERLIN	7	9	16
	4.	BERNARDA RIFEL	5	13	18
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANA CERAR			
	Skupaj		33	42	75
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1990/1991	1.	JANA SVETEC izmenično	8	9	17
	2.	METKA MESTEK izmenično	7	13	20
	3.	LOVRO PETERLIN	13	6	19
	4.	BERNARDA RIFEL dopoldan	7	9	16
	Mala šola	Skupaj JANA CERAR in MARTINA MIHELIČ (vzgojiteljici VVZ Antona Medveda)			14
	Skupaj		35	37	72
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1991/1992 Junija 1992 se je upokojila ga. Antonija Slanovec	1.	METKA MESTEK izmenično	16	6	22
	2.	JANA SVETEC izmenično	8	11	19
	3.	LOVRO PETERLIN dopoldan	7	13	20
	4.	MAJA JESENIK ŠTEFIN dopoldan	14	6	20
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: MARTINA MIHELIČ			14
	Skupaj		45	36	81
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1992/1993	1.	JANA SVETEC Izmenično, po 1. Maju dopoldan	12	8	20
	2.	BERNARDA RIFEL izmenično (po 1. maju dopoldan)	17	6	23
	3.	LOVRO PETERLIN Dopoldan	5	11	16
	4.	HELENA BOLE dopoldan	6	13	19
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ			12

		Antona Medveda: BRANKA MIKLIČ			
	Skupaj		40	38	78
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1993/994	1.	BERNARDA RIFEL dopoldan			23
	2.	JANA SVETEC dopoldan			23
	3.	PAVLE SLABE dopoldan			24
	4.	HELENA BOLE dopoldan			16
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANJA LEDERER; ponedeljek in torek od 12.30–15.30)			15
	Skupaj				86
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1994/1995	1.	JANA SVETEC dopoldan	11	13	24
	2.	BERNARDA RIFEL dopoldan	9	12	21
	3.	PAVLE SLABE izmenično	13	8	21
	4.	HELENA BOLE izmenično	17	5	22
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANJA LEDERER; ponedeljek in torek od 12.30–15.30)			22
	Skupaj		50	38	88
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1995/1996	1.	BERNARDA RIFEL Dopoldan	17	9	25
	2.	JANA SVETEC Dopoldan	11	13	24
	3.	PAVLE SLABE izmenično	9	10	19
	4.	HELENA BOLE izmenično	13	8	21
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANJA LEDERER; ponedeljek in torek od 12.30–15.30)			24
	Skupaj		50	40	90

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
1996/1997	1.	JANA SVETEC Dopoldan	14	11	25
	2.	BERNARDA RIFEL dopoldan	16	8	24
	3.	PAVLE SLABE Izmenično	11	13	24
	4.	HELENA BOLE izmenično	9	10	19
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANJA LEDERER; ponedeljek in torek od 12.30–15.30)			
	Skupaj		50	42	92
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1997/1998	1.	BERNARDA RIFEL dopoldan	11	8	19
	2.	JANA SVETEC Dopoldan	14	11	25
	3.	PAVLE SLABE Izmenično	16	8	24
	4.	HELENA BOLE izmenično	11	13	24
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANJA LEDERER; ponedeljek in torek od 12.30–15.30)			
	Skupaj		52	40	92
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
1998/1999	1.	JANA SVETEC dopoldan	6	11	17
	2.	BERNARDA RIFEL dopoldan	11	8	19
	3.	PAVLE SLABE izmenično	14	11	25
	4.	HELENA BOLE izmenično	15	8	23
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANJA LEDERER; ponedeljek in torek od 12.30–15.30)			
	Skupaj		46	37	83

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
1999/2000	1.	BERNARDA RIFEL dopoldan	6	7	13
	2.	JANA SVETEC Dopoldan (IRENA PODLESNIK – asistentka učencu na vozičku)	7	11	18
	3.	PAVLE SLABE izmenično	10	8	18
	4.	MATEJA JAMNIK izmenično	14	12	26
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANJA LEDERER; ponedeljek in torek od 12.30–15.30)			12
	Skupaj		37	38	75
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2000/2001	1.	KATARINA KRT dopoldan			19
	2.	BERNARDA RIFEL dopoldan			11
	3.	PAVLE SLABE izmenično			17
	4.	VESNA JAMŠEK izmenično			19
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANJA LEDERER; ponedeljek in torek od 12.30–15.30)			
	Skupaj				66
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2001/2002	1.	BERNARDA RIFEL dopoldan			12
	2.	JANA SVETEC dopoldan			17
	3.	PAVLE SLABE izmenično			11
	4.	MATEJA JAMNIK izmenično (IRENA PODLESNIK – asistentka)			17
	Mala šola	Vzgojiteljica iz VVZ Antona Medveda: JANJA LEDERER; ponedeljek in torek od 12.30–15.30)			
	Skupaj				57

Leto	Oddelek	Učitelj	Dečki	Deklice	Skupaj
2002/2003	1.	JANA SVETEC dopoldan			14
	2.	BERNARDA RIFEL dopoldan			12
	3.	PAVLE SLABE izmenično			17
	4.	MATEJA JAMNIK izmenično			11
	Skupaj				54
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2003/2004	1./9	PETRA REŽONJA BARBARA SPRUK (nadomeščanje) dopoldan			8
	1./8	BERNARDA RIFEL dopoldan			17
	2.	JANA SVETEC dopoldan			14
	3.	PAVLE SLABE izmenično			13
	4.	MATEJA JAMNIK izmenično			18
	Skupaj				70
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2004/2005	1.	JANA SVETEC dopoldan			12
	2./9	BARBARA SPRUK dopoldan			8
	2./8	BERNARDA RIFEL dopoldan			17
	3.	MATEJA JAMNIK izmenično			12
	4.	URŠKA STRGAR			13
	JV, OPB	ALEŠ PROSEN, URŠKA STRGAR, BARBARA SPRUK, BERNARDA RIFEL, KSENIJA PAVLIČ			
	Skupaj				62
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2005/2006	1.	BARBARA SPRUK dopoldan			10
	2.	JANA SVETEC dopoldan			13
	3./9	PETRA ZUPANC dopoldan			9

	3./8	KSENIJA PAVLIČ izmenično			17
	4.	MATEJA JAMNIK izmenično			13
	JV, OPB	BERNARDA RIFEL, PETRA ZUPANC, KSENIJA PAVLIČ, TADEJA MIŠMAŠ			
	Skupaj				62
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2006/2007	1.	PETRA ZUPANC dopoldan			12
	2.	BERNARDA RIFEL dopoldan			11
	3.	JANA SVETEC dopoldan			13
	4./9	JANA SVETEC dopoldan			7
	4./8	URŠKA STRGAR dopoldan			16
	JV, OPB	BERNARDA RIFEL, PETRA ZUPANC, URŠKA STRGAR , TADEJA MIŠMAŠ			
	Skupaj				59
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2007/2008	1.	JANA SVETEC dopoldan			9
	2.	PETRA ZUPANC dopoldan			13
	3.	BERNARDA RIFEL dopoldan			11
	4.	ŠPELA GRKMAN dopoldan			13
	JV, OPB	ANDREJA ZATLER, TAMARA BRAČIČ, ANDREJA ZATLER, POLONA KRIŽAJ			
	Skupaj				46
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2008/2009	1.	BERNARDA RIFEL dopoldan			12
	2.	JANA SVETEC dopoldan			9
	3.	PETRA ZUPANC, MARTA KONCILJA (nadomeščanje) dopoldan			12
	4.	ŠPELA GRKMAN,			10

		INES FIŠER (nadomeščanje) dopoldan			
	Skupaj				43
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2009/2010	1.	JANA SVETEC dopoldan			12
	2.	URŠKA STRGAR dopoldan			12
	3.	URŠKA STRGAR dopoldan			9
	4.	BERNARDA RIFEL dopoldan			12
	5	MARIJA KATARINA PLAHUTA, PETRA POVŠIČ, (nadomeščanje) ŠPELA GRKMAN (nadomeščanje)			10
	JV OPB	TAMARA BRAČIČ, URŠKA STRGAR, BERNARDA RIFEL, MAJA GRMOVŠEK , ZOFKA RAVNIKAR,(nadomeščanje) ANA DEUTSCH			
	Skupaj				43
Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2010/2011	1.	URŠKA STRGAR dopoldan	7	3	10
	2.	JANA SVETEC dopoldan	6	7	13
	3.	ŠPELA GRKMAN	1	5	6
	4.	ŠPELA GRKMAN	3	2	5
	5	BERNARDA RIFEL dopoldan	6	5	11
	JV OPB	BARBKA MARIN, URŠKA STRGAR, TAMARA BRAČIČ, MOJCA JONTES, BERNARDA RIFEL, BARBKA MARIN, MOJCA JONTES			
	Skupaj		23	22	45

Leto	**Oddelek**	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
2011/2012	1.	BERNARDA RIFEL	8	5	13
	2.	URŠKA STRGAR	7	3	10
	3	JANA SVETEC	6	7	13
	4.	ŠPELA GRKMAN	1	5	6
	5.	ŠPELA GRKMAN	3	2	5
	OPB JV	URŠKA MAJA PAVLIČ, MARIJA KATARINA PLAHUTA, TAMARA BRAČIČ, URŠKA STRGAR, MELITA KOSABER, MAJA BENKOVIČ			
	Skupaj		25	22	47
	Oddelek	**Učitelj**	**Dečki**	**Deklice**	**Skupaj**
Leto 2012/13	1.	JANA SVETEC	11	4	15
	2.	ŠPELA KOSMATIN	8	5	13
	3.	MARIJA KATARINA PLAHUTA	7	3	10
	4.	BERNARDA RIFEL	5	7	12
	5.	BERNARDA RIFEL	1	5	6
	OPB JV	URŠKA MAJA PAVLIČ, URŠKA STRGAR, MONIKA ŠIMENC, MELITA KOSABE, TAMARA BRAČIČ, ŠPELA KOSMATIN			
	Skupaj		32	24	56

Vir: Šolska kronika PŠ Mekinje, 1945–2012
Zgodovinski arhiv Ljubljana (ZAL), KAM 85, OŠ Mekinje t. e. 2.

ŠOLSTVO NA KAMNIŠKEM MED DRUGO SVETOVNO VOJNO (1941–1945)

Stavba »narodne šole« v Kamniku, kjer je bil pouk ob začetku vojne.
Razglednica iz leta 1937

Andrej Homar: ŠOLSTVO NA KAMNIŠKEM MED DRUGO SVETOVNO VOJNO (1941–1945)

Pouk v prvem in drugem razredu v kamniški šoli je pred napadom trojnega pakta na Jugoslavijo potekal ločeno po spolu, tako da so frančiškani poučevali dečke, kaplani pa deklice.
Na cvetno nedeljo 6. aprila 1941je Nemčija proti določilom mednarodnega vojnega prava brez vojne napovedi začela z vojaškimi operacijami proti Kraljevini Jugoslaviji. V ta namen si je Hitler pridobil zavezništvo Italije, Bolgarije in Madžarske. Napad se je začel z bombardiranjem Beograda ter nekaterih drugih mest in pomembnih vozlišč, sočasno pa so na jugoslovansko ozemlje začele prodirati vojaške enote omenjenih držav. Odpor jugoslovanskih enot je bil šibek, napadalcem so se v glavnem upirali le graničarji. Enote jugoslovanske vojske so se umikale iz Slovenije ali pa so bile zajete in razorožene, vojaki pa so postali vojni ujetniki. Pred umikom so sicer razstreljevale mostove, železniške proge in ceste, vendar to ni bistveno upočasnilo prodiranja napadalcev. Ozemlje Slovenije je bilo s Hitlerjevo predhodno odločitvijo razdeljeno, tako da je Nemčija dobila največji delež, in sicer slovenski del Štajerske, Gorenjsko in dele Koroške Mežiško dolino z Dravogradom, občino Jezersko), košček Prekmurja ter severni del Dolenjske. To ozemlje je merilo 10.261 km^2. Italija je okupirala večji del Dolenjske, Belo krajino ter Notranjsko v izmeri 4544 km^2. Najmanjši del je dobila Madžarska, in sicer 997 km^2 v Prekmurju. To ozemlje so jim predali Nemci in junija dodali še Štrigovo. Košček ozemlja je dobila še NDH.
Znano je, da je Hitler za zasedeni pokrajini – slovensko Štajersko in Gorenjsko – ustanovil dvoje povsem ločenih upravnih enot, Spodnjo Štajersko in Spodnjo Koroško, pod upravo dveh šefov civilne uprave. Za Štajersko pod upravo graškega faulajterja Uiberreitherja, za Gorenjsko pa nekaj časa pod upravo koroškega gaulajterja Kutschere, že od konca 1941 pa gaulajterja Rainerja samega. Oba sta imela velika Hitlerjeva pooblastila in vse pravice obe pokrajini čimprej tako ponemčiti, da bosta godni za priključitev k nemškem rajhu.
Kdo ustreza njihovemu merilu,je bilo odvisno od rasne in politične ocene. Rasna ocena je bila:

- *čista nordijska rasa,*
- *pretežno nordijska ali dinarska rasa,*
- *pretežno vzhodnoalpska ali vzhodno baltska z nordijsko ali dinarsko primesjo,*
- *vzhodnoalpske, vzhodnobaltske ali zunajevropske rase*.

Politična ocena:

- *aktivno germanofilska usmerjena oseba,*
- *germanofil,*
- *indiferenten,*
- *negativen odnos do Nemcev,*
- *aktivni nasprotnik.*

Ljudje z rasno skupino 1 in politično oceno 1, 2, ali 3 se niso preselili, tisti s politično oceno 4 so bili poslani v Nemčijo, ljudi s politično oceno 5 pa so evakuirali. Osebe z rasno skupino 2,s politično oceno1, 2, ali 3 so ostale na zasedenem ozemlju, tiste s politično oceno 4, 5 so bile evakuirane. Ljudje z rasno skupino 3in s politično oceno 1, 2 so ostale na zasedenem ozemlju, tiste s politično oceno 3, 4, ali 5 so evakuirali; ljudje z rasno skupino 4 in s politično oceno 1 pa so ostali, izjemoma tudi z oceno 2.

Ko se je nemška vojska privalila skozi mesto Kamnik, so otroci z občudovanjem sledili hrumenju tankov, dolgim topovskim cevem, zavitim v ponjave, uniformiranim možem, ki so sedeli na tovornjakih in stiskali med koleni vsak svojo puško ali strojnico. Meščani so sicer zapirali vrata in zagrinjali okna in nezaupljivo opazovali izza zaves.

Nemci so vsa imena spremenili. Trgovci so morali stare table sneti in obesiti nove s smešnimi dolgimi napisi: GEMISCHTWARENHANDLUNG.

Čemu služijo skupine oboroženih mož, so otroci doumeli šele ob selitvah. Sredi dopoldneva so se pred nekaterimi hišami v mestu ustavili tovornjaki s ponjavami. Vojaki so kričali, priganjali, suvali, ljudje, ki jim je bilo sojeno, da morajo zapustiti dom, pa so se s kovčki in culami vzpenjali na avtomobile. Na slemenu Koširjeve hiše se je pokazala nemška zastava. Potem so oblepili mesto s plakati o prvih ustreljenih talcih. Kaj sedaj, so se spraševali. Vsako otroštvo se je postopoma zaključevalo.

Celotno prizadevanje in delo šefov civilne uprave je bilo usmerjeno k ciljem, ki so jih nacisti tudi neprenehoma poudarjali. Skoraj vse ukrepe, ki so jih nameravali izvesti, so predhodno pretresli z nacionalno-političnih vidikov in preverili, ali služijo ponemčevanju slovenske Štajerske in Gorenjske.

Ko se je pričela aprilska vojna, se je pouk tudi bolj ali manj zaključil, čeprav bi moral biti uradni zaključek pouka na vidovdan, 28.junija. Nemci so praktično vso dokumentacijo ob prihodu uničili oziroma so jo prepeljali v papirnico Količevo.

Največji pomen pri raznarodovalnem, tj. ponemčevalnem delu v zasedenih slovenskih pokrajinah je nemški okupator pripisoval nemškemu šolstvu. Nemške šole naj bi bile temeljne postojanke raznarodovanja ne samo med mladino v šoli, temveč tudi zunaj šole in celo med odraslimi.

Kmalu po okupaciji leta 1941 je Schulrat Prasch v Kamniku uradno zahteval, da mora slovensko učiteljstvo slovesno sprejeti nemške učitelje. Občina je morala, prav tako po naročilu iz Kamnika, za prihod nemškega učiteljstva okrasiti šolo, otroci pa so morali v nedeljo popoldne, v juliju 1941, prinesti cvetje. Po poročilu se je nemško učiteljstvo pripeljalo s Koroškega z avtobusom. Prvo ocenjevalno obdobje se je zaključilo v mesecu februarju, drugo pa meseca julija. Nemci so uvedli mešane oddelke.

Tako je nemški okupator takoj ukinil vse slovenske šole, izgnal veliko slovenskih učiteljev ter začel odpirati nemške šole z nemškimi učnimi močmi. Šolam je bilo prepovedano uporabljati slovenske žige, obrazce in slovenska imena krajev in šol. Odstraniti so morale slovenske napise s šolskih poslopij. Skrb za varstvo šolskih poslopij pa so naložili preostalim slovenskim učiteljicam.

Na Gorenjskem so Nemci julija 1941 za uvod v nemški osnovnošolski pouk začeli z nemškimi jezikovnimi tečaji za šoloobvezne otroke in odrasle na vseh šolah. Nemški učitelji teh jezikovnih tečajev niso jemali samo kot pouk nemščine, temveč tudi kot propagando za Hitlerja, nacizem in nemški rajh. Učenje nemščine je zlasti pri odraslih kmalu začelo kazati neuspehe,

tečaji so bili v mesecih, ko je bilo na polju največ dela. Ljudje so postopoma začeli izostajati, tako je število tečajnikov padlo v drugi polovici za več kot 50 %, in to kljub političnemu pritisku in grožnjam z orožništvom.

Ko so septembra 1941 začeli z velikimi težavami novo šolsko leto, ki je bilo za nemško šolstvo na Gorenjskem pravzaprav prvo šolsko leto, so nacisti strogo prepovedali slovensko govorico »tudi med odmori«. Male kršilce tega novega reda so nemški učitelji, ki dostikrat niso imeli ustrezne izobrazbe, hudo telesno kaznovali. Telesna kazen, ki so jo napredni slovenski učitelji pred vojno vneto izrinjali iz naših šol, se je pod nacisti nesluteno razbohotila. Sramotilni izrazi kot »srbska svinja«, »srbski pes« itd., s katerimi je nemško učiteljstvo obmetavalo naše otroke, so bili na dnevnem redu. Osnovnemu cilju – nacistični vzgoji in ponemčevanju – je bila v celoti prilagojena tudi vsebina pouka. Učenje nemščine, življenjepis Adolfa Hitlerja, petje in vojaške vaje so bile med glavnimi predmeti. Tesno s šolo je bila povezana zvezna nacistična mladinska organizacija, na slovenskem Štajerskem »DeutscheJugend« ali Nemška mladina, na Gorenjskem pa »Karntner Volksbundjugend« ali Mladina koroške ljudske zveze.

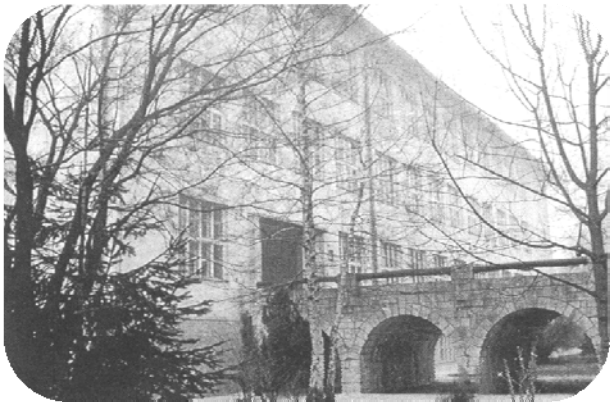

Kamniška »Hauptschulle«, današnja OŠ Toma Brejca, slikano leta 1958.

Šole so bile osnovne nacistične (fašistične) postojanke za prevzgojo in vzgojo naših otrok in mladine ter tudi odraslih. Zato je narodnoosvobodilno gibanje že zgodaj začelo ovirati njihovo delo. Ko je na kamniškem območju konec julija 1941 prišlo do oborožene vstaje, je kamniški politični komisar sredi avgusta ukazal, naj se učitelji umaknejo iz dvanajstih šol v ogroženih krajih. Ob naraščajoči moči osvobodilnega gibanja so partizanska poveljstva leta 1943 ukazala svojim enotam, naj onemogočijo okupatorjevo šolstvo. Učno osebje naj izganjajo, zagrizene učitelje naciste in funkcionarje nacistične stranke NSDAP kaznujejo, šolska poslopja pa porušijo ali zažgejo. Tako je konec leta 1943 v kamniškem okrožju delovala le še slaba polovica osnovnih šol, sredi leta 1944 le še nekaj šol v večjih krajih. Drugod na Gorenjskem so bile razmere podobne. Sam šef med drugo svetovno vojno civilne uprave za Gorenjsko dr. Rainer v svojem poročilu v začetku leta 1944 priznava, da je bil pouk v večini šol na Gorenjskem prekinjen. Ko so partizani požgali okoliške šole na kamniškem, so učenci prihajali v kamniško šolo (Hauptschulle). Od dograditve naprej (1942) je bila tu nameščena celotna kamniška osnovna kot tudi meščanska šola.

Ob koncu tretjega razreda (1943) so lahko nekateri učenci preskočili cel letnik ob soglasju učencev.

Pouk je potekal v nemščini, slovenščina je bila strogo prepovedana tudi med odmori. Kdor je v šoli spregovoril slovensko, je bil kaznovan – bodisi telesno ali z zasmehovanjem in žalitvami. Na Gorenjskem so leta 1944 le nekoliko omilili uporabo slovenščine v šolah; dovolili so jo pri pouku v nižjih razredih podeželskih šol. Izdali so tudi slovenski abecednik. Nemci so tudi odločali, kdo se lahko šola in na kateri šoli. Le državljani rajha so lahko obiskovali vse šole, kdor je imel državljanstvo na preklic, je smel obiskovati le osnovno in poklicno šolo. Bilo je zelo težko. Kot se spominjajo, jim je učiteljica zelo malo razlagala v kakšni »polomljeni« slovenščini,

čeprav je bila sama Slovenka, Korošica. Bile so zelo zagrizene nemškutarske učiteljice in nekdanji učenci se spominjajo, kako je njihovega sedaj že pokojnega sošolca Toneta Škarjo mama prišla opravičit v polomljeni nemščini, ne pa da bi v slovenščini povedala vse tiste prislove. Nekako ji ga je uspelo opravičiti, da je bil bolan. V nemški šoli ni bilo veliko slovenskih besed. Starši so dobili pismo, da morajo učence vpisati. Lahko bi rekli, da so jih učili malo s prisilo, tako ali drugače. Tudi telesno kaznovanje je bilo prisotno, učence so tepli s šibo po prstih, kjer je še bolj bolelo. V razredu so imeli sramotilni kot in pa oslovsko klop. Če je učiteljica učenca poslala v kot, je moral gledati v tla. Red so naredili s strogostjo – tako so jih prestrašili, da so se vsi držali reda. Red in disciplina sta bila zelo ostra in vzpostavljena zelo hitro. Nemška učiteljica je imela avtoriteto. Kakšnega večjega razgrajanja po stopniščih in po hodnikih ni bilo, učenci so se namreč zadrževali bolj v razredih.

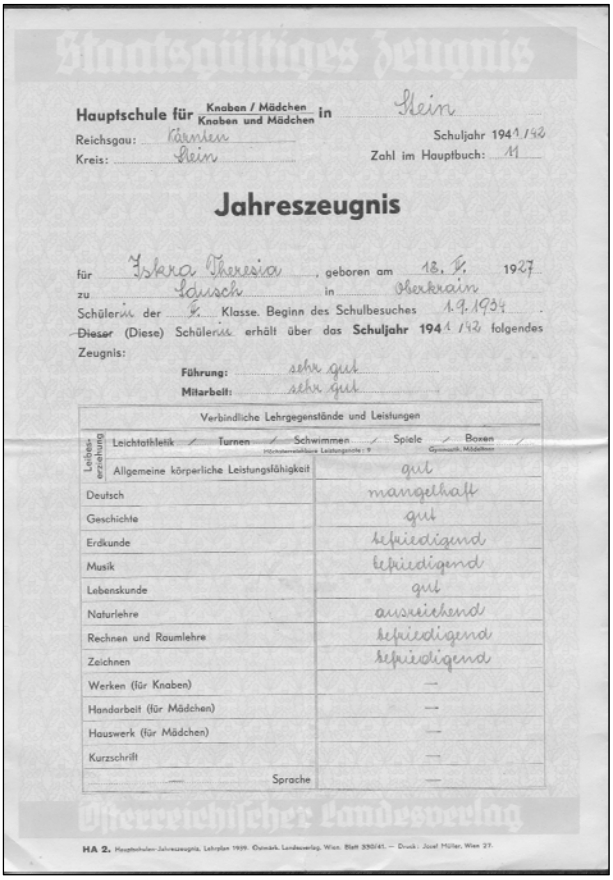

Staatsgültiges Zeugnis

Hauptschule für Knaben / Mädchen Knaben und Mädchen in Stein

Reichsgau: Kärnten

Kreis: Stein

Schuljahr 1941/42

Zahl im Hauptbuch: 11

Jahreszeugnis

für Ivana Theresia, geboren am 18. 5. 1927

zu Lausch in Oberkrain

Schüler/in der 5. Klasse. Beginn des Schulbesuches 1. 9. 1937.

Dieser (Diese) Schüler/in erhält über das Schuljahr 1941/42 folgendes Zeugnis:

Führung: sehr gut

Mitarbeit: sehr gut

Verbindliche Lehrgegenstände und Leistungen	
Leibeserziehung: Leichtathletik ✓ Turnen ✓ Schwimmen ✓ Spiele ✓ Boxen ✓	
Allgemeine körperliche Leistungsfähigkeit	gut
Deutsch	mangelhaft
Geschichte	gut
Erdkunde	befriedigend
Musik	befriedigend
Lebenskunde	gut
Naturlehre	ausreichend
Rechnen und Raumlehre	befriedigend
Zeichnen	befriedigend
Werken (für Knaben)	—
Handarbeit (für Mädchen)	—
Hauswerk (für Mädchen)	—
Kurzschrift	—
Sprache	—

Österreichischer Landesverlag

HA 2. Hauptschulen-Jahreszeugnis, Lehrplan 1939. Österr. Landesverlag, Wien. Blatt 330/41. — Druck: Josef Müller, Wien 27.

Spričevalo iz leta 1942
Vir: Polonca Iskra

Na šoli sta bili učiteljici, obe zelo mladi. Ena je nekoliko govorila tudi slovensko. Pouk je trajal od 8. do 12. ure. Po njem so učenci odšli domov na kosilo, saj v šoli niso imeli malice ali kosila. Za malico so s seboj nosili kakšno jabolko ali košček kruha.

Učenci so imeli le dva zvezka, tablico in gobico, s katero so brisali napisano. Radirke niso imeli vsi učenci, so jih pa imeli učitelji, ki so jih razrezali na koščke. Junija se je nemški pouk v šoli končal in septembra spet začel, sicer pa je med tednom pouk trajal od ponedeljka do sobote.

Učenci v šoli so večkrat slišali alarm, vendar v glavnem niso nikoli uporabili zaklonišči pod Malim in Starim gradom. Med letalskimi alarmi naznanjenimi s sirenami ni bilo dovoljeno hoditi ali se voziti po mestu. Šole so se zaradi stalnih zgodnjih alarmov prilagodile, tako da so pričenjale s poukom že ob sedmih zjutraj. Najpogosteje pa so morali pouk, običajno na veliko veselje šolarjev, že po kratkem času prekinili in mladino so poslali domov. Ta bi sicer morala iti v bližnje zaklonišče, toda le malokdo se je ravnal po tem navodilu.

Kot se spominjajo, so bile ocene ravno obratne, tako daje bila ena odlično. Višji razredi so imeli normalne ocene.

Od predmetov so imeli samo nemščino, matematiko in risanje, višji razredi pa so imeli še prirodoslovje, zemljepis in še nekatere predmete, kot jih imajo učenci danes. Največji poudarek je bil na nemški državi in nemški zgodovini. Njihovo znanje so tudi ocenjevali. Prikazovali so tudi fronto in ofenzive, kar so učenci gledali na filmu. Nemci so vse prikazali s svojega vidika, kako zmagujejo, čeprav je bilo že takrat, leta 1943–1944,očitno, da jim ne gre vse gladko. V šoli so tudi peli, tako se je iz mladih grl slišala pesem: »Danes je naša Nemčija, jutri bo naš ves svet…«

Vsi učenci so morali razred, ki so ga obiskovali, ponavljati zaradi pomanjkljivega znanja nemškega jezika. Ne glede na navedeno dejstvo, je bil osip učencev zaradi slabega poznavanja nemškega jezika razmeroma visok.
Doma so imeli domačo, kmečko hrano: žgance, polento. Vedno so bili bolj slabo oblečeni. Imeli kratke hlače z naramnicami in nogavice.
Oprani so bili vedno, samo na hlačah je bila včasih krpa pri krpi. Velikokrat jih je tudi zeblo. Denarja ni bilo za puloverje, tako da jih je dobro premrazilo. Čevlji, rekli so jim gojzerji, so bili med drugo svetovno vojno iz kravjega usnja. Bili so zelo trdi in če so stopili v vodo, so se premočili in otroke je zelo zeblo. Rokavic skoraj niso poznali. Pozimi so šli na smučanje na bregove,potem pa so prišli domov vsi premraženi in prezebli. Nekateri so imeli veliko ozeblin, na nogah vedno, pa na petah in rokah. Mame so vedno rekle, da ozebline ven vzame sveže zapadli suh sneg, in tako so otroci po njem cepetali. To je pomagalo in je bila kar dobra terapija. Drugače je bilo pa težko. Otroci so bili revni in so v šolo, ne le samo med vojno, temveč tudi po njej hodili bosi od velike noči pa do 15. oktobra. Večina učencev, šolarjev je bila bosih, ker doma ni bilo denarja za čevlje.
Velike razlike je bilo opaziti pri oblačilih in obutvi, saj so v zimskem času pogosto prihajali učenci nezadovoljivo oblečeni v šolo. Celo menjavanje perila je bilo zaradi pomanjkanja sredstev bolj redko. Le malo je bilo primerov, da bi bila kriva zanikrnost. Slaba ali neprimerna obutev je bila pogosto razlog za številne zamude v zimskem času. Učenci so večinoma prihajali iz enodružinskih delavskih hiš z dvema sobama ter kuhinjo. Slabše razmere so bile v starejših kmečkih domovih. Povsem drugače pa je bilo v novem, spodnjem delu Mekinj, kjer so se pojavile nove stavbe. Po vseh domovih so imeli že električno razsvetljavo, ogrevali pa so se z drvmi. Starši so spali na svojih posteljah, medtem ko so otroci pri številnih družinah spali v tandemu. Kar se tiče zdravja, je stanje pred vojno beležilo 39% okužbo šolajoče se mladine. Največkrat so se pojavljali oslovski kašelj, ošpice, medtem ko so škrlatinko in davico uspešno zatrli z obveznim cepljenjem. Pojavljale so se tudi garje kot posledica slabih stanovanjskih in higienskih razmer. Prisotna so bila tudi rahitična obolenja zaradi pomanjkljive prehrane.
Leta1945 je v Kamnik prihajalo čedalje več nemškega vojaštva zaradi umika njihovih enot z Balkana, Italije in bližajočih se ostalih front. Vrste barak, postavljenih med vojno, v bližini spodnje železniške postaje v Kamniku za namestitev teh enot enostavno niso več zadoščala. Postopoma so Nemci pričeli naseljevati današnjo šolo Toma Brejca. Zgradba je bila v grobem že narejena tik pred vojno, Nemci pa so jo dogradili leta 1942. Vse te učence so zavoljo novih okoliščin v šolskem letu 1944/45 pričeli postopoma preseljevati nazaj v prostore stare ljudske šole (zgradba pošte na Glavnem trgu).

Nemški učitelji so pravočasno zapustili Kamnik, še preden je veljala kapitulacija Nemčije. Iz samega Kamnika se je nemška vojska umaknila že 6. maja, le redki posamezniki pa naslednji dan. 6 maja so odšli, največ z vlakom ob 14. uri, in sicer preostali Nemci ter civilisti z družinami (razni uslužbenci z okraja, občinskega urada, kamniškega urada koroškega deželnega sveta ter učitelji).
Tako so v Kamniku začasno skrb za varnost in javni red prevzeli gasilci, dokler niso 9. maja prišli partizani, ki so jih pričakali meščani v velikem številu na Glavnem trgu.

UTRINKI IZ KRONIKE MEKINJSKE ŠOLE PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Bernarda Rifel, Špela Kosmatin, Urška Strgar, Jana Svetec

UTRINKI IZ KRONIKE MEKINJSKE ŠOLE PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

ŠOLSKO LETO 1945/46

Šolsko leto se je v obnovljeni šolski zgradbi začelo 15. oktobra. Prva proslava v tem šolskem letu je bila 20. oktobra, in sicer obletnica osvoboditve Beograda. Višek vseh slovesnosti je bil 29. novembra 1945, ko so proslavili ustanovitev tedanje države, istega dne je bila razglašena tudi republika. Dvakrat v letu so se lotili pogozdovanja, posadili so 1800 smrekovih sadik na parceli v Paličniku, kjer jih je posekal okupator. Učenci so se 13. marca udeležili tudi celodnevnega sadjarskega tečaja pod vodstvom Alojzija Lovka. Zaradi pretekle okupacije je bilo veliko pomanjkanje knjig. Na šolo pa sta prihajali reviji Ciciban (111 izvodov)in Pionir (46 izvodov). Z drugim polletjem tekočega šolske leta se je po vseh šolah uvedlo novo ocenjevanje: odlično (4), prav dobro (3), dobro (2), slabo (1). Zdravstveno stanje mladine ni bilo zadovoljivo (davica, tifus, prehladi). 18. maja so izkopali pet padlih borcev, ki so bili pokopani v tem šolskem okolišu. Dva so odpeljali v njihove domače kraje, tri pa so pokopali na spominskem (bivše vojaško) pokopališču v Mekinjah. V procesu agrarne reforme je tudi šola prosila za parcelo, da bi razširila šolski vrt in sezidala stanovanjsko hišo za učiteljstvo. S svojo prošnjo ni uspela. Šolo je marca nadzoroval okrajni šolski nadzornik Dolfe Prešeren, junija pa okrajni šolski nadzornik Ciril Žalohar.

PIONIRJI OSNOVNE ŠOLE V MEKINJAH

uprizore

v nedeljo 23. jun. 1946

ob štirih popoldne v Društvenem domu v Mekinjah

pravljico v štirih dejanjih — Spisal Pavel Golia

Jurček

Trobenta, Piščalka, Meh — popotni muzikantje
Jurček
Materv, Jurčkov oče
Meta, Jurčkova mati
Veter
Nevihta
Snežek
Gozdni možički
Krčmar
Urša, dekla
Peter, hlapec
Kozliček, vetrci, tri deklice, divji mož

Godi se v pravljičnem času

Vstopnina: sedeži I. vrste 12 din, sedeži II. vrste 10 din, stojišča 5 din

Ker je dohodek namenjen za šolske potrebščine, Vas vljudno vabijo

S.F. - S.N.!

Pionirji

Šolski okoliš je bil razdeljen v dva ljudska odbora: Mekinje in Jeranovo – Mestni ljudski odbor v Kamniku; vse ostale vasi so imele svoj ljudski odbor v Godiču.

G. Janko Malešič je z učenci pripravil pravljico v štirih dejanjih z naslovom »Jurček«. Krajani so bili nad uprizoritvijo zelo navdušeni, zato so jo v začetku naslednjega šolskega leta (13. oktobra 1946) ponovno zaigrali.

ŠOLSKO LETO 1946/47

S tem šolski letom so bili uvedeni novi učni načrti in ponovno so uvedli roditeljski sestanek, ki naj bi poglobil sodelovanje šole z domom, a je bil obisk s strani staršev zelo skromen. Po nalogu ministrstva za prosveto je bila ustanovljena šolska zadruga, ki pa je delovala le do februarja, saj ni bilo na razpolago dovolj šolskih potrebščin. Prešernov praznik so zaključili kot »teden knjige« s šolsko in ljudsko proslavo ter zbrali 670 din za šolsko knjižnico. Aprila so si ogledali film Mladost naše domovine in posadili 1000 smrekovih sadik. Ob rojstnem dnevu maršala Tita sta v štafeti od Črnivca do Kamnika tekli tudi dve pionirki mekinjske šole. Ostali so štafeto pozdravili ob smodnišnici. 11. junija so izvedli poučni šolski izlet v Ljubljano. Za zaključek leta pa so podmladkarji RKS pripravili tombolo.

ŠOLSKO LETO 1947/48

V tem šolskem letu je bil namesto dosedanjih božičnih počitnic uveden polletni odmor (1.–10. februar). 11. in 12. oktobra je bil festival OF za kamniški okraj. V slovesni povorki so pionirji prikazali delo industrije, obrti in kmetijstva v prvem letu petletke. Govorili so tudi o varčevanju (31. oktober). Pri Titovi štafeti je sodelovalo 25 pionirjev, ki so tekli od Stranj do Kamnika. 25. maja je bil slovesen sprejem pionirjev in proglasitev štirih udarnikov (Slavko Grilc, Mira Lukan, Janko Uršič, Igor Švagelj), nato pa skupen izlet v Kamniško Bistrico. Junija so šolarji odšli z vlakom na izlet v Postojnsko jamo. To leto so odpadli sprejemni izpiti na gimnazijah, namesto teh so bili izvedeni za vse učence 4. razredov. Brata France in Lado Golob sta 5. novembra pod šolskim vrtom našla italijansko bombo, ki ju je močno poškodovala. Francetu je bomba odtrgala desno roko v zapestju in ga ranila v nogo, Ladu pa je raztrgala trebuh. Zdravila sta se v ljubljanski bolnici. 19. februarja je v smodnišnici eksplodiral objekt za čiščenje smodnika. Eksplozija je zahtevala pet življenj, na šoli je počilo 61 šip, razrahljala se je streha, saj je bilo uničenih 60 opek. Meseca aprila so postavili novo vrtno lopo iz dveh delov, izdelal jo je Ivan Benkovič.

Meseca marca so popisovali prebivalstvo. Šolski okoliš je štel 1493 prebivalcev: Mekinje – 842, Jeranovo – 60, Zduša – 86, Podjelše – 24, Kržič – 20, Vodice – 33, Brezje – 58, Godič – 370. V Kamniku je bilo 4846 prebivalcev (2379 moških, 2467 žensk).

ŠOLSKO LETO 1948/49

Ob 1. maju, prazniku dela, so učenci prvič pripravili slovesnost. S podporo države in pomočjo MDF (Mednarodni dječji fond) je 3. januarja začela poslovati šolska kuhinja, kjer so nahranili 114 otrok. Med glavnim odmorom so delili kakav ali sladkano mleko ter kruh s pašteto ali sirom. Malico je ves čas brezplačno pripravljala sestra šolskega upravitelja. Otroci so bili s hrano zelo zadovoljni. Zaradi srčne oslabelosti sta pozimi umrla dva dečka: Ciril Poljanšek in Anton Železnik. Nekateri otroci so odšli v počitniške kolonije v Portorož (3), Šmartno pri Slovenj Gradcu (2) ter v Cerkno pri Idriji (1). V vse šole so uvedli nezgodno zavarovanje za šolsko mladino. V Mekinjah se je zavarovalo 44 otrok. V času počitnic je bil h krušni peči prizidan dimnik, popravljena pa so bila tudi velika vrtna vrata.

ŠOLSKO LETO 1949/50

Na šoli sta celo leto poučevala le Janko in Pavla Malešič. 14. septembra je bilo v Mekinjah ustanovljeno Kulturno-mekinjsko društvo, ki si je nadelo ime padlega borca Jakoba Molka – Mohor. Delovalo je zlasti na področju dramatizacije. Ob novem letu so priredili novoletno jelko, kjer so obdarovali otroke. Izpeljali so jesenski in pomladni kros. Oktobra so učenci obiskali Ljubljano, kjer so si ogledali razstavo ob 100-letnici železnic. Zanimiva je bila tudi kmetijska razstava v spodnjih Mekinjah. V tednu matere in otroka so priredili lepo proslavo in otroški sejem v Godiču. V tednu varčevanja so ustanovili šolsko hranilnico, kamor so otroci prinašali svoje prihranke. Proti koncu šolskega leta jih je pot zanesla v Prešernov rojstni kraj – Vrbo in na Bled. V šoli so v zgornjem razredu preuredili električno napeljavo in zabetonirali tla pod streho.

ŠOLSKO LETO 1950/51

Meseca junija so se učenci 2. in 4. razreda odpeljali na šolski izlet v Zagreb, kjer so si ogledali živalski vrt in ostale pomembne spomenike. Učiteljica Zofija Sopčič je bila aretirana in obsojena zaradi udeležbe pri procesu o zlorabah industrijskih točk, nadomestil jo je Ivan Golob. Mladina je bila precej zdrava, cepljeni so bili tudi proti kozam. V samostanu so za učence trikrat izvedli trimesečni tečaj brivsko-frizerske stroke. Pionirji so obnovili telovadni, dramski in vrtnarski krožek. Pomagali so tudi pri pogozdovanju, čiščenju cest, zatiranju koloradskega hrošča …

ŠOLSKO LETO 1951/52

Po sklepu Ljudske skupščine LRS se je Svet za prosveto Kamnik združil v okraj Ljubljana – okolica. Svet za prosveto in kulturo v Kamniku je zaključil svoje delo 18. 4. 1952. Vsak drugi mesec so se vrstili roditeljski sestanki, kjer so obravnavali učne, vzgojne in zdravstvene probleme. Šolsko leto je polepšala izdaja nekaj učnih knjig; najlepša je bila Prva čitanka v večbarvnem tisku. Učenci so si ogledali nekaj filmov, med njimi je bil tudi Kekec. Pionirji so obiskali invalidne otroke, jim priredili nastop in jih obdarili s češnjami. Ob zaključku leta so bili najboljši učenci (Roman Kališnik, Edi Golob, Cvetka Božič, Anica Podjed) nagrajeni s knjižnimi nagradami. V februarju je zapadlo1,5 m snega. V šoli je bilo le malo otrok. Ljudje so odmetavali sneg s streh, ker so se nekatere podirale. Promet je bil ves teden ustavljen. Mobilizirali so delovno silo, ki je čistila ceste in železniške proge. Tolikšnega snega ni bilo že 100 let.

ŠOLSKO LETO 1952/53

Na šolskih prireditvah in proslavah so tako kot vsako leto slavili pomembnejše zgodovinske dogodke (praznik republike, rojstni dan maršala Tita, dan rajnih, novoletna jelka, Prešernov teden, Titova štafeta, dan pomladi, teden matere in otroka …). Janko Malešič je bil razrešen dolžnosti upravitelja mekinjske šole. Drago Mehora je dvakrat izvršil inšpekcijski nadzor in bil z uspehi zelo zadovoljen. Oktobra je šola sodelovala na sadni in čebelarski razstavi v Kamniku. KUD Jakoba Molka v Mekinjah se je združil s KUD Solidarnost v Kamniku, prosvetno delo se je s tem preneslo v središče, v Kamnik.

ŠOLSKO LETO 1953/54

Nova šolska upraviteljica Milica Grimšič se je skupaj z družino preselila v prepleskano stanovanje ter 1. novembra 1953 prevzela upraviteljske posle. Na prvem roditeljskem sestanku je bil izvoljen šolski odbor, ki pa je bil zapisan le na papirju. Zdravje šolske mladine ni bilo tako dobro, saj je spomladi kar 2/3 otrok zbolelo za mumpsom. Izvedli so tudi splošni zdravniški in zobozdravniški pregled. Z odločbo OLO (Občinski ljudski odbor) ljubljanskega občinskega sveta za prosveto in kulturo je bila uvedena nova razmejitev med šolskima okolišema Mekinje in Stranje (29.8.1954).

Iz naše šole se je 12 otrok prešolalo v Stranje (8 dečkov, 4 deklice). Severno od mostu v Stranjah so otroci hodili v ŠO Stranje, južno od mostu v Stranjah pa v Mekinje. Otroci so si zelo zapomnili praznik nove jelke, saj so od dedka Mraza v dar dobili zračno puško z naboji, tri garniture šaha in žogo. Oživela je pionirska organizacija in ustanovila naslednje krožke: strelski, šahovski, sadjarsko-vrtnarski, dramski, pevski in krožek ročnega dela. Najbolj sta zaživela šahovski in strelski krožek, v katerem so se ob koncu šolskega leta najboljši tudi

pomerili. Najboljši strelec je bil Roman Kališnik, najboljši šahist pa Edi Rutar. V gimnazijo se je vpisalo 24 učencev.

ŠOLSKO LETO 1954/55

Praznovali so vse državne praznike. Za novo leto so odigrali enodejanko »Jelka žari«, pionirji so bili obdarjeni s knjigami, mizarskim orodjem in ostalimi dobrotami. V šolskem okolišu je deloval TD Partizan, v katerega je bilo vključenih 20 učencev. Domači KUD se je pridružil Solidarnosti iz Kamnika, ki je postavila na oder več pomembnejših del. Od krožkov so delovali le šahovski, strelski in radioamaterski. Pionirska organizacija je imela težave zaradi pomanjkanja prostorov na šoli. Na LOMO Kamnik so poslali že nekaj prošenj in pritožb, saj so želeli, da bi iz šole izselili šoferja Vinka Udovča, in tako dobili prostor. Tam so naleteli na gluha ušesa. 4. in 5. razred sta odšla na končni izlet na Bled in v Vrbo. Vrnili so se z najlepšimi vtisi. V šolskem letu je bil obnovljen hišni vodovod, za kar je LOMO Kamnik namenil 200 000 din. Manjkala sta še črpalka in motor.

Učenci: Ivica Jagodic, Metka Novak, Milena Letnar, Joži Podjed, Pavla Humar, Milena Kališnik, Demšar Joži, Mari Žebaljec, Veronika Pestotnik, Anica Žagar, Miha Golob, Tine Slanovec, Tomaž Golob, Ivan-Franci Sitar, Franci Prešeren, Franci Burja, Tone Pančur, Franci Sušnik, Vili Golob, Roman Hrovat, Franci Žagar, Dolfi Žagar, Franci Bernot, Peter Bernot in učitelj Janko Malešič na šolskem vrtu
Vir: Marice Žebaljec; seznam učencev je posredovala Marica Žebaljec

ŠOLSKO LETO 1955/56

Še posebej prijetno so se učenci počutili ob sprejemu cicibanov v pionirsko organizacijo. Vsi novinci so dobili pionirske rute, kape, znake in legitimacije ter so bili po prireditvi pogoščeni. Ob priložnosti polaganja vencev na grobove talcev je Kamniško Bistrico obiskalo okoli 300 ameriških Slovencev, ki so se mudili na obisku v Jugoslaviji. Decembra in maja je šolo nadzoroval inšpektor tovariš Mazi, ki je podal napotke in nasvete za nadaljnje delo. Učiteljske konference so se vrstile redno vsak mesec, na njih so razpravljali o problemih šole in šolskega

dela. Na roditeljskem sestanku so razpravljali tudi o potrebi šolske kuhinje in se poenotili o tem, da starši mesečno za otroka prispevajo 50 din. Meseca februarja je bila zaradi izrednega mraza, pomanjkanja vode in kuriva šola zaprta teden dni. Zaradi epidemije na kamniškem je bil pouk prekinjen tudi od 23. do 29. februarja. Pionirska organizacija je tekmovala v mnogoboju, očistila in uredila stezice, skrbela za ptice pozimi, tekmovala v lepem vedenju in čistoči, medsebojni pomoči, pravilnem odnosu dečkov do deklic … Mlajši učenci so se junija podali na Stari grad, starejši pa so obiskali Postojnsko jamo. Skoraj vsi učenci so prejemali mladinske liste (Ciciban – 40 izvodov, Pionirski list – 39 izvodov, Pionir – 2 izvoda). Ker so bili v preteklem letu računi blokirani oz. zmanjšani na minimum, na šoli še vedno niso dokončno uredili vodovoda, prav tako sta še vedno manjkala črpalka in motor. Tudi za pleskanje šole ni bilo denarja. S proračunskimi sredstvi so lahko šolske table prepleskali na zeleno, uredili in nasuli šolsko dvorišče, napravili pokrov na smetiščno jamo, uredili dotok vode in ponovno postavili nov steber pri vhodnih vratih. Šolski odbor, ki je bil izvoljen 1955 (predsednik Ivan Kopitar), je sklenil, da naj se na podstrešju in v kleti uredi električna napeljava in dokončno uredi vodovodna napeljava.
Spremenili so šolski okraj med OŠ Kamnik in OŠ Mekinje. Meja je potekala od mostu pri tovarni gumbov, po stezi mimo Svilanita do žage in od tam do Prašnikarja. Vse to se je priključilo ŠO Mekinje.

ŠOLSKO LETO 1956/57

Zaradi izbruha otroške paralize v mesecu avgustu se je pouk pričel šele 15. septembra, vendar na naši šoli ni zbolel noben učenec. Upokojil se je dolgoletni učitelj Janko Malešič. Na šolo je bila nameščena tov. Verstovšek. S tem letom so uvedli plačano razredništvo po 400 din mesečno. Člani učiteljskega sindikata so se redno udeleževali sindikalnih konferenc.

Pionirji in učiteljstvo Kajuhovega in Zupančičevega odreda v Mekinjah
Zadaj vodja šahovskega in strelskega krožka ter član starešin pionirskega sveta

Pionirski odred je še posebej lepo pripravil slovesnost ob pionirskem prazniku, kamor so povabili tudi pionirje iz Tunjic. Po proslavi so jih pogostili, izvedli šahovsko prvenstvo in se skupaj fotografirali (glej sliko). Ob prazniku mladosti so sprejeli pionirje v mladince in sodelovali tudi z gojenci doma »Dim« iz Kamnika ter TD Partizan iz Mekinj. Izvoljen je bil nov 8-članski šolski odbor, čigar predsednik je bil Franc Golob. Ob zaključku leta so pripravili 3-dnevno ekskurzijo z avtobusom po Spodnji Štajerski in Prekmurju. Mlečna kuhinja je delovala od februarja do junija, prispevek staršev je znašal 150 din na mesec. Med počitnicami je bila po 12. letih končno prepleskana vsa šola, vključno z notranjo stranjo oken in vrat. Postavili so dve novi Lutzovi peči, obnovili parket, popravili šolske mize in klopi. Do zime naj bi napeljali tudi vodovod. Iz šolskih prostorov se je končno izselil šofer Udovč. V eno sobo se je vselila tov. Verstovškova, kuhinjo in shrambo pa je uporabljala mlečna kuhinja.

Učenci 3. in 4. razreda iz Mekinj v Murski Soboti na Trgu zmage, pred Spomenikom zmage 16. junija 1957

ŠOLSKOLETO 1957/58

Največjo težavo je na šoli še vedno predstavljala voda. Končno so dogradili glavni vod, vendar je bila, zaradi pomanjkanja pritiska, šola še vedno brez vode. Če so želeli napolniti rezervoar, so morali zapreti vodo celotnemu Kamniku. V obeh razredih so kupili karnise in zavese, platno za rolete, police za šolsko garderobo, saj so smeli učenci v razred zgolj v copatih. Pionirji so se izkazali na vseh področjih, ob novoletni jelki so pripravili igrico Rdeča kapica in obdarovali tudi predšolske otroke. Za zaključek leta so odšli na 3-dnevni izlet na Veliko planino. Odbor LO je nagradil najboljšo učenko 4. razreda Majdo Uršič. Starši so bili zelo zadovoljni z mlečno kuhinjo, učenci pa so se okrepili in postali odpornejši.

ŠOLSKO LETO 1958/59

Še posebej svečano so 29. novembra proslavili praznik republike. Pripravili so deklamacije, pevske točke, igrico Sneguljčica in sprejeli cicibane v PO. Starejši pionirji so mlajšim pri ročnem delu izdelali skromna darilca. Dedek Mraz jih je obdaril z radioaparatom, tako so lahko poslušali radijske igre. Na odredni praznik (22. februarja) so pripravili šahovsko tekmovanje,

na katerem so premagali Tunjice, pionirji Vranje Peči pa so premagali Mekinjčane. V okviru 40-letnice KPJ in SKOJ-a so posadili spominsko lipo in pripravili pohod po partizanskih poteh. Izpeljali so izlet v Logarsko dolino. Med letom se je vršil zdravniški pregled in pregled zobovja. V šoli so ob malici začeli dajati tudi tabletke proti zobni gnilobi. V jeseni so pripravili okoli 200 l sadnega soka za učence. V tem šolskem letu je bilo uvedeno ocenjevanje učiteljstva. Šola je dobila trifazni tok. Vode še vedno ni bilo, začeli pa so graditi rezervoar nad »šolo raznih strok« (bivši samostan). V spodnje učiteljsko stanovanje je bila postavljena nova Lutzova peč, v sobo na podstrešju pa navadna železna.

Milica Grimšič z učenci. V razredu učiteljice Milice Grimšič so sedeli: Janko Gams, Boris Krapež, Mihela Cestnik, Peter Prešeren, Milenca Golob, Peter Rutar, Ankica Vidmar, Silvo Košnik, Tone Brnot ...
Raje kot v učilnici so bili na šolskem dvorišču.

Pionirji praznujejo ...

ŠOLSKO LETO 1959/60

16. avgusta 1960 je v šoli končno stekla voda. Račun za delo je poravnal ObLO Kamnik. Šola je dobila tudi nove učiteljske mize, v pisarni pa mizo in stole. V tem šolskem letu je 1/3 učencev prebolela mumps ali gripo. Dobrote iz mlečne kuhinje je prejemalo 88 učencev, 4 brezplačno. Okrajni inšpektor tov. Vinko Mazi je januarja in maja hospitiral v vseh razredih. V aprilu je pionirski zbor pod vodstvom tov. Malešičeve prejel posebno priznanje od tov. prof. Radovana Gobca. Ivica Letnar je vodila dramski krožek in veliko sodelovala s pionirji. Maja so se podali na izlet k Urhu, kjer so si ogledali muzej NOB, junija pa nacionalni park Volčji Potok. Kot najboljša učenka je bila od ObLO Kamnik nagrajena Milena Pirc. Zelo se je podražil mladinski tisk, vendar se število naročnikov ni vidno spremenilo (100 izvodov). Podmladek RK je vodila Pavla Malešič; skrbeli so za red in čistočo, organizirali razne akcije, skrbeli za prvo pomoč … Med počitnicami je šolo zapustila upraviteljica tov. Milica Grimšič, za novo upraviteljico pa je bila imenovana tov. Vera Boršič.

Pevski zbor ob zaključku šolskega leta
V pevskem zboru so ob zaključku šolskega leta prepevali: Magda Potočnik, Mirica Sedušak, Silva Potočnik, Rajko Koleša, Zalka Koritnik, Mirica Potočnik … Med njimi so: tovarišica Pavla Malešič, tovariš Lojze Bec (član šolskega odbora), tovarišica Milica Grimšič in tovarišica Vera Verstovšek.

ŠOLSKO LETO 1960/61

Upokojeno učiteljico Pavlo Malešič je nadomestil tov. Lovro Peterlin, ki je vodil tudi PO. Med letom so poleg rednega pouka spoznavali tudi svojo bližnjo in daljno okolico: Kamnik, Godič, Stranje, Vodice, Samotni mlin, Mengeško kočo, Medijske toplice, rudnik Zagorje … Ob dnevu republike so bili cicibani sprejeti v pionirje, dramski krožek in pevski zbor pa sta za novo leto pripravila spored, ki sta ga izvajala tudi za otroke tovarne Svilanit in Keramika. Dedek Mraz je prinesel skupno darilo – televizor. Obeležili so tudi Prešernov praznik, odredni praznik, dan žena, 20-letnico vstaje … V času poletnih počitnic so izvedli inventuro. Na šoli so se opravila le najnujnejša dela. Ker so pozimi popokale cevi, so vodovod iz zunanjih sten prestavili na notranje. Za ureditev fasade, prekritje strehe ter menjavo žlebov ni bilo denarja. Učiteljstvo je

bilo dejavno tudi izven šole. Tov. Malešičeva je bila dejavna v organizaciji RK, tov. Peterlin je delal v Avtomoto društvu, tov. Boršičeva pa v ZK, SZDL in TVD Partizan. Šolski odbor je bil zaradi delavnosti ponovno izvoljen v isti sestavi: Pavel Iskra (predsednik), Silvo Gams (podpredsednik), Avgust Ogrinec, Alojz Palčič, Alojz Bec in Vera Boršič (tajnica).

Sprejem cicibanov v pionirsko organizacijo

Prva generacija tretješolcev učitelja Lovra Peterlina: Drago Balantič, Danilo Sitar, Jože Turk, Ivan xxx, xxx Koleša, Janko Močnik, xxx Gams, Verica Rutar, Nada Peterlin, Jože Kirn, Lea Hrdlička…
Vir: Lovro Peterlin

ŠOLKSO LETO 1961/62

V Kamniku je bil ustanovljen Zavod za prosvetno pedagoško službo. Učenci 1. in 4. razreda so imeli zdravniški pregled, zdravje in čistoča sta bila dobra, le nekaj ploskih nog so opazili. Vsi so bili cepljeni proti črnim kozam. V okviru roditeljskega sestanka so izpeljali tudi predavanje o prometu z diafilmi. Med letom so si ogledali tovarno usnja Utok, se podali v ljubljanski živalski vrt in k Urhu. Stroške za avtobusni prevoz je delno krila pionirska zadruga. Šolska kuhinja ni delovala, ker niso našli kuharice. Največja pridobitev in sprememba so bile vsekakor lutkovne prireditve na novoodprtem lutkovnem odru v šoli. Tov. Boršičeva je s kolektivom in zunanjimi sodelavci opremila oder in pripravila igro Meh za smeh, ki je doživela več ponovitev, tudi za

učence iz Nevelj in Kamnika. Učenci so sodelovali tudi pri Titovi štafeti, pomladnem krosu, mednarodnem tekmovanju v igri med dvema ognjema, v občinskem tekmovanju vožnje s kolesi, atletiki … Delovali so tudi nekateri krožki: sadjarsko-vrtnarski, prometni, tehniški, šahovski in pevski.

Šola je dobila novo streho

Največja pridobitev tega leta je bila na novo prekrita streha. Predračun za investicijska dela je bil prevelik, zato so za pomoč prosili krajane. Prebivalci Brezij, Vodic in Kršiča so prispevali ves potreben les za popravilo ostrešja, prebivalci Godiča in Mekinj pa so sodelovali s prevozom in prostovoljnim delom. Les so prispevali: Janez Gerbic, Jakob Humar, Alojzija Gradišek, Štefajnar, Stane Golob, Milan Plahutnik, Jakob Burja, Beno Zveržina, Anton Košir, Vrtačnik, Podbevšek, Marjan Rak, Ožbovt, Peter Romšak, Ivana Sušnik. Pri prevozu so sodelovali: Jože Potočnik, Jože Perne, Edi Držanič, Rado Sušnik, Lojze Cotman, Jože Sitar, Gusti Ogrinec, Ivan in Maks Hočevar.

ŠOLSKO LETO 1962/63

Prvič po mnogih letih je imel vsak razred na šoli svojega učitelja. Službo je nastopila tov. Ivanka Potočnik iz Mekinj. Zima je vse presenetila, saj je sneg zapadel že novembra in veliko ozimnice je ostalo pod snegom. Dolgotrajna zima je za en teden podaljšala tudi zimski odmor (20. 1.–11. 2.). Zavod za prosveto je organiziral številne seminarjev, kjer so se naučili veliko novih stvari – tako so v pouk začeli vključevati skupinsko delo ter začeli uporabljati magnetofon, televizijo in diafilm. Mlečna kuhinja je delovala in v njej je malicalo vseh 99 otrok, ki so mesečno plačevali po 350 din. Ob 100-letnici neveljske šole je sodeloval tudi mekinjski pevski zborček pod vodstvom tov. Ivanke Potočnik. Tov. Lovro Peterlin je vodil prometni krožek in mlade pionirje pripravljal na kolesarski izpit. Silva Potočnik in Andrej Sitar sta na občinskem tekmovanju »Kaj veš in znaš o prometu« osvojila 2. mesto in šoli prislužila zračno puško. Med poletnimi počitnicami so stari čebelnjak preuredili v garažo. Svilanit je prispeval strešnike in krovca, s prostovoljnim delom pa so se najbolj izkazali Pavel Iskra, Lovro Peterlin in Avgust Ogrinec.

ŠOLSKO LETO 1963/64

Kot vsako leto se je pouk začel s kratko slovesnostjo in zaključil z daljšim programom in podelitvijo nagrad najprizadevnejšim učencem. Zaključna ekskurzija je učence tokrat popeljala v Begunje, Vrbo in Kranj. Praznovali so vse praznike po programu dela. Šolo sta med letom nadzorovala Vilko Mazi in Štefan Žargi. Vsak mesec so se izvajale govorilne ure. Skozi vse leto so učenci zavzeto obiskovali šolsko knjižnico. Dela na garaži so zaključena.

Načelnica odreda Jožica Pirc in Anka Demšar čestitata predsedniku delavskega sveta tovarne Svilanit ob njihovem prazniku.

ŠOLSKO LETO 1964/65

Vse manjše šole so se pridružile obema šolama v Kamniku. Mekinjska šola je prešla pod šolo Frana Albrehta. Februarja je bila na praksi dijakinja Zdenka Hren, ki si je ogledala delo v vseh razredih in v vsakem tudi malo učila. Tov. Verstovškova je v okviru aktiva izvedla nastop iz računstva in vpeljala novo metodo dela z listki. Prisostvovali so vsi učitelji 4. razreda kamniške občine. Veliko učencev je med letom zbolelo na očeh. Ob novem letu jim je Svilanit poklonil radio in moderno učilo – aspektomat. Zavarovanih je bilo 77 učencev. Prispevek za malico je znašal že 500 din na mesec. Ob zaključku leta so si učenci ogledali Šempeter v Savinjski dolini (rimske izkopanine) in se kopali v Rimskih Toplicah. Učenci 4. razreda so bili tudi s kolesi na Vegradu. Na koncu šolskega leta so začeli s sanacijo strani**š**č. Delo je prevzelo podjetje Projekt iz Kranja.

Učenci 4. razreda so se z učiteljico Vero Verstovšek kar s kolesi pripeljali na Vegrad.

ŠOLSKO LETO 1965/66

Vse delo na šoli je potekalo v skladu z delovnim načrtom centralne šole. Med počitnicami so prepleskali učilnici, kuhinjo, delavnico in table ter nabavili nekaj učil (barometer).

Podmladkarji RK so zbrali veliko oblačil, obutve in denarja za pomurske poplavljence. Ekipa šahistov pod okriljem tov. Peterlina je na občinskem tekmovanju zasedla 1. mesto in si prislužila šah. To leto so učenci prvič sodelovali pri Kurirčkovi pošti. Torbo so sprejeli od Neveljčanov in jo po kratkem kulturnem programu odnesli v Kamnik. Vsako leto je bila 8. februarja na šoli skrbno pripravljena kulturna prireditev.

ŠOLSKO LETO 1966/67

Na šoli so imeli 23 odličnjakov, ki so jih nagradili z značko bratov Ribar, ki je bila tega leta po vsej Jugoslaviji uvedena kot nagrada za najprizadevnejše in najboljše učence. Kadrovskih sprememb ni bilo. 1. marca 1967 je šolo pretresla globoka žalost, saj je učenca 3. razreda Rajka Sitarja povozil tovornjak, medtem ko se je s sošolčevim kolesom odpravil domov po barvice. Z recitacijami in petjem so se od njega lepo poslovili. V zgornjem razredu so popravili peč, v upraviteljevem stanovanju pa podrli staro krušno peč in postavili kamin. V zimskem in pomladnem času so siloviti vetrovi večkrat odpihnili opeko. Franc Spruk je brezplačno nadomestil opeko. 22. aprila je zapadel sneg vse do vznožja Brezij.

ŠOLSKO LETO 1967/68

Pisarna je dobila novo pohištvo. Nabavili so nov pisalni stroj. Ker so bila dvoriščna vrata preozka, so jih zamenjali s širšimi. V posameznih razredih so pionirji izvolili pionirske starešine, ki so v svojem razredu skrbeli za delavnost in vedenje. Podmladkarji RK so prodajali novoletne voščilnice, balone in značke v tednu RK, izvedli več akcij v korist Onkološkega inštituta v Ljubljani in za pomoč Vietnamu. Med zimskim odmorom je 27 otrok pod vodstvom Vere Verstovšek vadila osnovna pravila smučanja.

Tudi v Mekinjah so doma dobri smučarji.

Učiteljici Veri Verstovšek so na tečaju smučanja pri delu radi pomagali njeni nekdanji učenci.

ŠOLSKO LETO 1968/69

V tem letu je na šoli odprla vrata »mala šola«. Od 1. aprila dalje je delo steklo pod vodstvom učiteljice Malči Ogrinec, učenci pa so pridno obiskovali šolo dvakrat tedensko. Vsi učenci so bili zdravniško pregledani in le malo je bilo popolnoma zdravih (ploska stopala, slab vid ...). Pionirji so za vse praznike pripravili proslave. Tov. Divjakova (pomočnica ravnatelja) je dvakrat obiskala šolo, z delom je bila zadovoljna. V vsakem razredu sta bila organizirana dva roditeljska sestanka in redne mesečne govorilne ure. Vinko Petek iz Komende je napeljal centralno kurjavo, sredstva pa je prispeval pokrovitelj in občinska skupščina. Kotel so kupili iz lastnih sredstev. V upraviteljevem stanovanju je bil podrt star štedilnik, ki ga je nadomestil nov štedilnik Gorenje. Mlečna kuhinja je dobila hladilnik.

Športni dan na Vodicah. Med množico učencev je učitelj Lovro Peterlin
Vir: Lovro Peterlin

ŠOLSKO LETO 1969/70

Zasedba delovnih mest je ostala enaka. Za PO je skrbela Malči Ogrinec, za mladinski tisk Lovro Peterlin, za knjižnično izposojo pa Vera Verstovšek. Proslave je popestril pevski zborček, ki ga je vodila Ivanka Potočnik. Z namenskimi sredstvi so razširili dimnik, nabavili plinski štedilnik in zamenjali rolete. Centralna kurjava jim je resnično olajšala delo. Lep zaključek leta jim je pričaral ogled Postojnske jame in Predjamskega gradu.

ŠOLSKO LETO 1970/71

Delovna univerza je organizirala predavanje za starše »Kako pomagam otroku pri učenju«; predavanje so obiskali vsi starši. Govorilne ure so se vrstile vsako prvo sredo v mesecu. V času poletnih počitnic so prepleskali notranjost razredov, še prej pa elektriko speljali pod omet. Dejavnosti so tekle po načrtih. Godič so priključili pod šolski okoliš Stranje, zato se 3 učenci niso vpisali v Mekinje.

ŠOLSKO LETO 1971/72

S tem šolskim letom so prešli na proste sobote, zato so pouk začeli že s 1. septembrom. Tudi polletne počitnice so trajale le 1 teden. Trije vpisani novinci so bili prepisani na posebno šolo na Homcu. Ker so se med letom ponovno pojavile črne koze, je bilo cepljenje neizbežno. Učiteljica Malči Ogrinec je dvakrat tedensko po 3 ure poučevala v mali šoli. V mekinjsko šolo so bili vpisani tudi trije otroci iz kamniškega okoliša, ker so bili tam razredi prepolni. V 1. razred je bila uvedena nova matematika. Zaradi naraščajočega prometa je bila telovadba na dvorišču skoraj nemogoča. Šola je prispevala nekaj sredstev za asfaltiranje ceste, vendar se dela do konca počitnic niso začela.

ŠOLSKO LETO 1972/73

Poučevali so isti učitelji kot preteklo leto. Najpomembnejši dogodek tega leta je bilo asfaltiranje ceste in dvorišča. Šola je za 4. razred uvedla šolo v naravi ob morju v Savudriji. Od 26 učencev se jih je tja podalo 24, 11 pa jih je prvič v življenju videlo morje. Veselja res ni manjkalo.

ŠOLSKO LETO 1973/74

Tudi tokrat so bili četrtošolci 10 dni v Savudriji. Nova matematika je bila uvedena še v 3. razred. Aprila so si vsi učenci v ljubljanskem gledališču ogledali Piko Nogavičko, šli v živalski

vrt in k Vidmarjevi hiši. Ob 25-letnici Svilanita je 4. razred pripravil krajši kulturni program. Na strehi so zamenjali dotrajane žlebove in obrobe (4000 din). Kupili so tudi motorno kosilnico.

Joži Slapar, Ksenija Sušnik in Irena Poljanšek čestitajo predsedniku delavskega sveta tovarne Svilanit.

Pred odhodom na morje so učenci nestrpno pričakovali avtobus, ki je nekoliko zamujal.
»Gasilska« fotografija z razredničarko Vero Verstovšek

Od 6. do 16. junija je bil njihov učitelj plavanja Miha Prosen.

ŠOLSKO LETO 1975/76

Delo v tem šol. letu je potekalo po ustaljenem redu. Opravilo se je nekaj pomembnih vzdrževalnih del. Prepleskali so okna, razrede, hodnike in stranišča. To delo je opravil Stane Pirš, pleskar iz Tuhinja. Zgornji razred so opremili z novimi klopmi (10 kompletov) in

zamenjali zastarele električne priključke, ki niso bili v skladu s predpisi. Pionirji so zbirali pomoč za vietnamske otroke in prejeli priznanje DPM Slovenije. Šole v naravi to leto ni bilo.
Tovariš Lovro Peterlin je diplomiral na Pedagoški akademiji, smer razredni pouk. Učenci so tekmovali za Bralno značko, naročeni so bili na mladinski tisk: Kurirček, Ciciban, Pionirski list; od zastopnikov so kupili 196 knjig.
Vzgojne predmete so začeli ocenjevati opisno. Iz četrtega razreda se je v Stranje prešolal en učenec, ostali so se prešolali na centralno šolo v Kamnik.

ŠOLSKO LETO 1976/77

Na centralni šoli je ravnateljske dolžnosti prevzel Pavle Slabe, dotedanji upravitelj tunjiške šole. Učenci 4. razreda so bili včlanjeni v šolsko zadrugo. Z delom na vrtu so začeli 9. marca, 30. marca pa je začelo snežiti. Temperaturna razlika v enem tednu je znašala 25 stopinj Celzija.
V tem šolskem letu so učenci ponovno odšli v šolo v naravi.

Med učenci iz Tunjic so tudi Mekinjčani: Jana Narat, Marjan Uršič ...

Lovro Peterlin je organiziral kolesarske izpite.
S pokrovitelji – tovarno Svilanit – smo imeli najtesnejše stike: učenci so dobili nove obleke za palčke in snežinke. Tovarna Svilanit nam je pomagala tako, da so napeljali toplo vodo, preuredili so centralno kurjavo in prepleskali stene.
Mala šola je potekala od februarja do maja, poučevala jo je Malči Ogrinec.
Učenci so pridno raznašali Kamniškega občana, za to so dobili nekaj denarja za šolo v naravi.

sednik DS Stane Zobavnik ob navzočnosti delegatov delavskih svetov sprejema na svečani seji varniškega praznika zahvalo in pozdrav za delavce Svilanita od šolarjev osnovne šole Mekinje

Matjaž Wiegele pri mikrofonu, Mojca Golob in Miro Sanabor pa s šopki

ŠOLSKO LETO 1977/78

Pionirska organizacija je bila zelo delovna. Načelnica Alenka Lanišek je bila zelo iznajdljiva in je ostale pionirje dobro motivirala za delo. Hodili so pomagat starejšim občanom, zbirali so solidarnostni denar za Palestino, denar za Pionirski dom v Dolenjskih Toplicah, urejali so partizanske grobove in vojaško pokopališče v Mekinjah, sodelovali v Kurirčkovi pošti in Titovi štafeti ter na proslavah doma in v Svilanitu, raznašali so tudi Občana itd.

5. 6. so odšli v šolo v naravi v Savudrijo. Vsi so bili zelo ponosni na učenko Mojco Žebaljec, ki je med Kamničani in Mekinjčani dosegla najboljši čas v plavanju.

STRAN 6 »TEKSTILEC« Št. 9-10 — november 1977

Šolarji so zaploskali

Nam pa, kot da nam je bilo nerodno zaradi ganljivega otroškega veselja in prisrčnosti, katero zmorejo samo otroci; pogledati smo se šele upali, ko je bilo »svečane otvoritve« tople vode v Osnovni šoli Mekinje konec in še takrat smo bilo redkobesedni.

Ta »ednistvena« zahvala nas je ganila; tudi naše fante, ki so sodelovali pri sami napeljavi in bili prisotni pri otvoritvi in za katere vemo, da niso »mehkužni kakor babe«.

Seznanila sem vas že s pokroviteljstvom Svilanita Osnovni šoli Mekinje, z oblikami sodelovanja in tudi z veliko željo Mekinjčanov za napeljavo tople vode. Svilanit bi ne bil Svilanit, če njihovi želji ne bi prisluhnili. Takoj smo stopili v akcijo. Napravili smo predračun stroškov napeljave, ki pa je izkazoval precej visoko vsoto potrebnih sredstev, katerih Svilanit ni mogel kriti v celoti. Tako so naši varovanci že hoteli na svojo željo pozabiti, saj sami niso razpolagali niti z minimalnimi sredstvi. Odločili so se za skromnejše darilo, t. j. za električno kosilnico. O tem nismo hoteli nič slišati. Vztrajali smo naprej pri napeljavi tople vode, ki je pomembnejša in koristnejša od kosilnice. Pa smo si rekli: »Mekinčani torej denarja nimajo, morala pa bi ga imeti skupnost za šolstvo, ta naj prispeva del sredstev«. In tako je tudi bilo. Sredstva za nakup materiala so bila tu, naša delovna organizacija pa se je lotila dela.

Fantje iz enote vzdrževanja in energetike so imeli v mesecu septembru za dobrih 14 dni dela in še na dan otvoritve (22. 9. 1977) so hiteli z zadnjimi opravili. Ko smo prišli v Mekinje je pleskar Andrej z zadnjimi zamahi z metlo hitel po dvorišču, zidar Lojze si še ni utegnil umiti rok in se pripraviti na svečanost, mojstra Čedilnika še nekaj časa ni bilo ven iz kleti, vajenec Miro pa nam je pred svečano otvoritvijo sramežljivo pobegnil domov.

V prijetnem pogovoru s tovarišicami šole, smo se skrbi o uspešnosti napeljave nekoliko otresli, čeprav v naše mojstre ne bi smeli dvomiti. Pa vseeno.

Ta čas so otroci v učilnicah še posebej uživali in so se nekoliko bolj »glasno pogovarjali«, saj njihovih »tršic« ni bilo; s polno mero razumevanja so jim odsotnost, zaradi velikih priprav na otvoritev, oprostili, zraven pa **so se pritajeno nasmihali. Otroška živahnost nam je v tistih trenutkih popestrila čas čakanja na toplo vodo.**

Tako je v lepem jesenskem popoldnevu napočil trenutek otvoritve, ki je bila brez »svečanih ceremonij« najlepša, kar sem jih doživela.

Otroci so bili postrojeni v krogu ob vodovodni pipi in navdušeno zaploskali, ko je njihova sošolka odprla vodo in modro prikimala, da je voda resnično TOPLA. Zaploskali so od radosti, mislim pa, da so zaploskali tudi srčnosti delavcem Svilanita.

Izpolnjujem obljubo, ki sem jo dala tov. Verstovškovi, ravnateljici šole v Mekinjah, da se vam v njenem imenu zahvalim za veliko razumevanje in posluh njihovim željam. Dejala je še: »Brez vas bi ne bila šola kot je in ne imela bi tega, kar imamo«.

Njene besede so zaključili otroci z enoglasnim HVALA in obljubili s »častno pionirsko«, da nam bodo še radi prepevali in nas bodo kot so povedali na prazniku delavcev Svilanita, posnemali v vsem dobrem.

Naj nam bo v zadovoljstvo, da smo skrbniki šolarjem iz Mekinj.

SKAMEN Ivana

Za praznik Svilanita je pevski zbor pod vodstvom tov. Ivanke Potočnik sodeloval na njihovi proslavi v Domžalah.

Odličnjaki so prejeli značko bratov Ribar, pohvale pa predsednik šolske zadruge Andrej Komatar in odbor pionirske organizacije: Alenka Lanišek, Grega Koncilja, Sandi Srdar in Vladka Golob.

ŠOLSKO LETO 1978/79

Delo v razredih je potekalo brez težav. V februarju se je začela tudi mala šola. Poučevala jo je Malči Ogrinec. Vpis v malo šolo oz. v 1. in 2. razred je bil tako šibak (13), da so želeli dobiti nazaj otroke iz »našega« bivšega šolskega okoliša –Brezij, Godiča in Kršiča. Okoliša nam niso vrnili, piše Vera Verstovšek, skoraj pa bi bili tudi ob en razred, tako da bi poučevali v kombiniranem oddelku. Ker smo menili, da se to na pragu Kamnika ne more zgoditi, smo skupaj s starši storili vse, da do tega ne bi prišlo. Poleg učiteljic so si za to prizadevali tudi mnogi delegati SIS-ov in KS.

To leto je bilo veliko prireditev. V Kamnik je prišel v goste Veseli tobogan. Pevci naše podružnice so nastopili s pesmijo Dragi očka. Pripravljala jih je tov. Ivanka Potočnik.

Za 8. marec so skupaj z mladinci iz Svilanita pripravili program za matere in žene iz okolice. Povabili so tudi žene mekinjskih talcev in jim izročili cvetje.

Ob 25. maju so imeli proslavo v domu Partizan.

Tov. Potočnikova je učence pripravila za nastop na reviji pevskih zborov v Kamniku.

Pionirska organizacija je poskrbela za zbiranje denarja za palestinske otroke in za po potresu prizadete v Črni gori.

ŠOLSKO LETO 1979/80

Aktivnosti: 29. novembra – dan republike (pionirski praznik, slovesna proslava v domu Partizan), 1. novembra – obisk grobov talcev, decembra - prihod dedka Mraza.
Na silvestrovo se je na TV- zaslonu zadnjič pojavil tovariš Tito, ki je nato odšel na zdravljenje v klinični center. 4. maja ob 15. uri se je poslovil prvi predsednik SFRJ Josip Broz - Tito. Pokopali so ga na Dedinjah v »hiši cvetja«. V času njegove bolezni in smrti so odpadle vse proslave zabavnega značaja.

ŠOLSKO LETO 1980/81

Zaradi hudega mraza in pomanjkanja goriva so zimske počitnice trajale 3 tedne. En teden so nadomestili z delovnimi sobotami.
Cicibani male šole so tekmovali za Cicibanovo telovadno značko, ki jo je vodila Jana Teran.
Na šoli je bilo 9 internih proslav in 8 javnih prireditev v domu Partizan v Mekinjah in v delovnih organizacijah (Svilanit, Utok, SKG).
Šolska ekskurzija v Begunje, Drago, Braslovče in Vrbo.
V stanovanju bivšega upravitelja so uredili sobo za majhno učilnico male šole.

ŠOLSKO LETO 1981/82

V tem letu je bilo veliko prireditev in bogata zunajšolska dejavnost. Učenci so lahko obiskovali telovadno-rekreacijski krožek (Miroslav Petek), likovni krožek (Marta Krt), literarno pravljični krožek (Jana Teran), telovadni krožek v 1. razredu (Mojca Burja), prometni krožek (Lovro Peterlin) ter krožek pionir – planinec (starša učenke Alijane Golob).
Dobili so novo učilnico v I. nadstropju. Finančnih sredstev ni bilo, zato so delo opravili udarniško, s pomočjo staršev. Nova vrtna ograja z železnimi stebri je bila pridobljena s pomočjo širše prostovoljne akcije.
Potekal je tudi referendum za razdelitev KS Kamnik. Mekinje so postale samostojna KS.

ŠOLSKO LETO 1982/83

Na šoli so bile dobro organizirane zunajšolske dejavnosti. Celo leto je deloval telovadno-rekreacijski krožek, ki ga je vodil krajan Miroslav Petek. Otroci so radi prihajali k vadbi. Deloval je tudi vrtnarsko-sadjarski krožek, ki ga je vodil Miro Sanabor. Učenci so obiskovali tudi pravljični krožek (Antonija Slanovec), krožek ročnih spretnosti (Ivanka Potočnik), prometno-kolesarski krožek (Lovro Peterlin) in smučarski tečaj pod vodstvom Dušana Letnarja.
Učenka Tanja Matjan je v teku na 60 m na občinskem tekmovanju v atletiki v počastitev dneva mladosti zasedla 1. mesto.
Na šoli je potekala planinska šola pod vodstvom tov. Marije Golob iz Mekinj.
V tem šolskem letu so na že postavljene stebričke vrtne ograje namestili pocinkano mrežo. Tovarna Svilanit je obnovila sanitarije, prepleskali so hodnik, pisarno in kabinet za učila.
Mojster Franc Golob je brezplačno uredil električno napeljavo na hodnikih in v straniščih. Vodja PŠ je na OŠ Ihan dobil rabljene stropne svetilke, ki so jih namesto dotrajanih namestili v učilnice.

ŠOLSKO LETO 1983/84

Prvi šolski dan so prvošolcem pripravili slovesen sprejem. Dobili so sladico in nageljček.
Pripravili so proslavo za dan pionirjev, dan tovarne Svilanit, dan mrtvih, dan republike, dan JLA, novoletno jelko, slovenski kulturni praznik, Kajuhov dan, dan žena, dan OF, praznik dela, dan mladosti, Pokaži, kaj znaš.
V tem šolskem letu so bile vpeljane nekatere novosti: kulturni, naravoslovni in športni dnevi ter družbeno-koristno delo.
30 učencev je prejelo pohvale za odličen uspeh, najboljši učenec iz vsakega razreda pa je pri predsedniku občine Kamnik dobil knjižno nagrado in pohvalo.
Obnovili so šolsko streho in zazidali nove dimnike, lep videz pa je motila dotrajana fasada, nedokončana ograja in neurejena okolica. (Obdobje stabilizacije!)
En učenec se je prešolal na centralno šolo, ostali učenci 4. razreda pa na OŠ Kamniškega bataljona v Stranje.

ŠOLSKO LETO 1984/85

Članek iz Kamniškega občana (str. 51) – Nad 70 let stari Mekinjčani so bili povabljeni v Dom upokojencev; sodeloval je pevski zbor mekinjske šole pod vodstvom Ivanke Potočnik. Med obiskovalci je bil krepak kmetovalec 85-letni kmet Anton Krt, ki je v Domu upokojencev obiskal svojo nekdanjo 99-letno učiteljico Antonijo Albreht. (Antonija Albreht je umrla 21. 4. 1987 v 103. letu starosti.)
Pripravili so proslavo za dan pionirjev, praznik tovarne Svilanit, dan mrtvih, dan republike, dan JLA, novoletno jelko, odigrali so pravljično igro dedek Mraz, pripravili so še proslavo za slovenski kulturni praznik, Kajuhov dan in dan žena. V Domu Partizan je bila skupna proslava z mladinci, jamarji in alpinisti. KS je pripravila razstavo domačih in kamniških likovnikov. Dohodek je bil namenjen za pomoč lačnim otrokom. Proslavo so imeli tudi za praznik dela, dan mladosti in zaključno prireditev Pokaži, kaj znaš.
V tem letu so zamenjali peči (delavci Zarje) in novo obtočno črpalko (delavci Svilanita).
14 učencev se je prešolalo v Stranje, 4 pa na centralno šolo.

ŠOLSKO LETO 1985/86

Dne 26.9. 1985 je v bolnišnici umrla komaj upokojena dolgoletna (na OŠ Mekinje je delovala 24 let) učiteljica Malči Ogrinec. V soboto, 28. 9 1985, so se od nje poslovili na mekinjskem pokopališču. Vsak učenec ji je poklonil nageljček. Učenka Barbara Kuhar se je v imenu vseh učencev od nje poslovila z deklamacijo. Poslovilni govor pa je imela nekdanja upraviteljica Vera Verstovšek.
V tem letu je bilo 9 internih proslav. Zelo uspešne so bile proslave v KS, proslava ob novem letu za starostnike mekinjske KS v Domu upokojencev, proslave v tovarni Svilanit, skupna proslava v Ihanu za Kajuhov dan 21. 2. 1986. Obisk so ihanski pionirji vrnili na športnih tekmovanjih ob dnevu mladosti.
Pravljični krožek je vodila Antonija Slanovec, dramski krožek Jana Svetec, prometni krožek Lovro Peterlin, planinski krožek in pevski zbor pa Bernarda Romšak.
Zaradi nesreče v jedrski elektrarni v Černobilu v SSSR in močnega radioaktivnega sevanja je bilo nekaj težav pri izvajanju ur telesne vzgoje, ekskurzij, športnih dni ... Gibanje je bilo omejeno od 1. do 21. maja. Za sodelovanje na raznih natečajih in tekmovanjih, za vestno delo in

aktivnosti je šola prejela pohvalo Skupščine občine Kamnik, za sodelovanje na natečaju ŽG Ljubljana pa so nagrade prejeli: Mateja Potočnik in Irena Kališnik iz 1. razreda ter Maruša Murko iz 4. razreda.
Poučna ekskurzija je potekala po Gorenjskem: ogled zapora, mučilnice in pokopališča talcev v Begunjah; obisk Prešernove rojstne hiše in hiše pisatelja Frana Saleškega Finžgarja v Doslovčah; ogled letališča Brnik.

1. generacija učencev učiteljice Jane Svetec: Romana Železnik, Mateja Potočnik, Denis Sitar, Bojan Tonić, Matej Slabajna, Džavid Ličina, Andrej Humar, Magda Šapran, Lidija Letnar, Brigita Prijatelj, Maja Berlic, Ksenja Hočevar, Mateja Plahutnik, Urška Ulčar, Rok, Vrhovnik, Sašo Špur, Irena Kališnik, Viki Vrhovnik, Vesna Sivec in Primož Maček

Šolsko leto 1986/87

Krožke so vodili učitelji, zunanjih sodelavcev ni bilo mogoče dobiti, zato so nekatere načrtovane dejavnosti izostale. V kroniki je zapisano, da sta bila najbolj uspešna dramski krožek in pevski zbor.

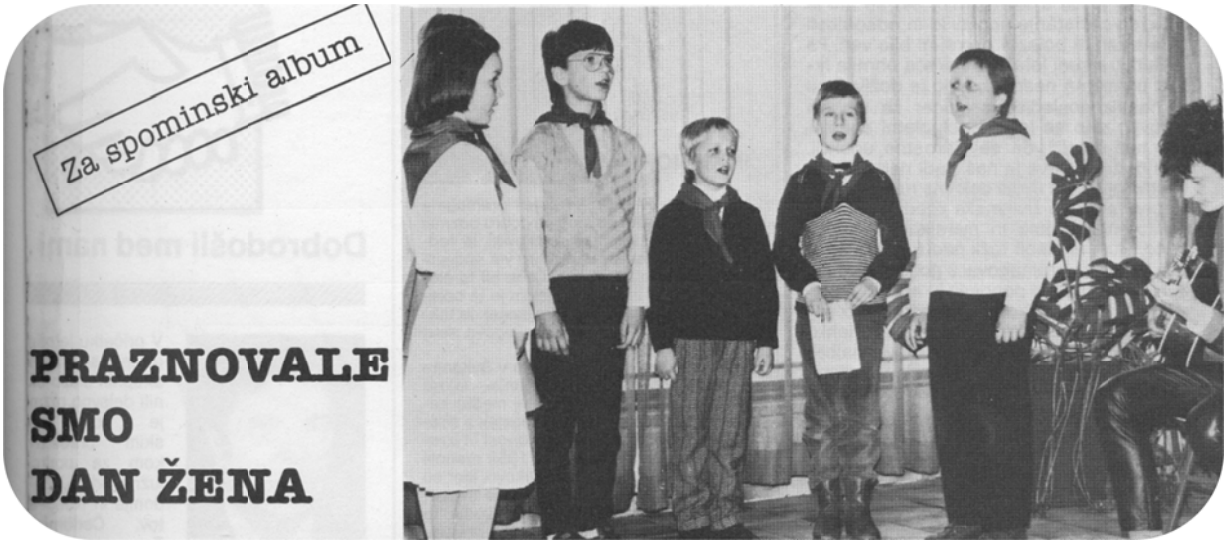

Katarina Krt, Sašo Sušnik, Rok Vrhovnik, David Pančur in Bogdan Poljanšek za praznik prepevajo Svilanitovim ženskam. S kitaro jih spremlja Peter Romšak.

PLANINSKO DRUŠTVO KAMNIK
Kidričeva ul. 38 — p. p. 11
61240 KAMNIK
Telefon (061) 831-345 — Žiro račun 50140-678-5/091

Kamnik, 22/5-1987

OSNOVNA ŠOLA
M e k i n j e

ZADEVA: sodelovanje na občnem zboru PD Kamnik

Na občnem zboru Planinskega društva Kamnik ste se ljubeznivo odzvali našemu povabilu in nam pripravili prisrčen kulturni programček z nastopom vašega - otroškega pevskega zbora.

Planinci smo bili prijetno iznenadeni nad kakovostjo pevskega zbora. Izbor pesmi in interpretacija sta se nam prijetno vtisnila v srce.

Za vaše sodelovanje se vam iskreno zahvaljujemo, v spomin na to srečanje pa prilagamo dve fotografiji nastopajočih otrok.

Hvala lepa tudi organizatorjema, obema mentoricama za trud in uspešno delo. Priporočamo se za nadaljnje sodelovanje.

S planinskimi pozdravi!

...lnik propagandnega odseka
Stane Šimšič

Zahvala Planinskega društva Kamnik, str. 73

Pomembna pridobitev je bil priključek za kabelsko televizijo. Finančno so to investicijo podprle tri delovne organizacije: Alprem, Titan in Rudnik kaolina in kalcita, desetino zneska je prispevala matična šola. Ostale stroške je kril gradbeni odbor, ki je opravil brezplačna montažna dela.

DO Ideja je šoli poklonila nove zavese. Pokrovitelj DO Svilanit je za novo leto poklonil Orffov instrumentarij. Delavci Svilanita so močno izboljšali pogoje dela na šoli. Med zimskimi počitnicami so obnovili mlečno kuhinjo, električno napeljavo, prepleskali so shrambo, hodnik, vrata (oljni oplesk). Uredili so garderobo, izdelali karnise za eno učilnico, napeljali luč na stopnišče v klet. Vso to delo je bilo opravljeno brezplačno.

Za vzdrževalna in obnovitvena dela si je zelo prizadeval upravitelj Lovro Peterlin, ki je nenehno iskal možnosti, kako bi se pogoji za delo v šoli izboljšali.

Šolsko ograjo je brezplačno prepleskal oče učenke Silve Potočnik (Milan Potočnik).

Mekinjski šolarji so se Svilanitu oddolžili z nastopi in s sodelovanjem na njihovih prireditvah.

Z zaključkom šolskega leta je tovariš Pavle Slabe prenehal opravljati dela in naloge ravnatelja matične šole Frana Albrehta Kamnik.

ŠOLSKO LETO 1987/88

Na matični šoli so ostali brez ravnatelja, zato je to delo začasno opravljal pomočnik Harold Praper. S 1. decembrom 1987 pa je vodenje šole prevzel Anton Kamin.

Na mekinjski šoli je v bolniško odšla Antonija Slanovec, na porodniški dopust pa Bernarda Rifel, od 4. maja dalje jo je nadomeščal pomočnik ravnatelja Harold Praper, pred tem pa sta bolniške nadomeščali Ivanka Potočnik in Vera Verstovšek.

Kljub različnim kadrovskim menjavam je bilo izvedenih 10 internih proslav in 7 proslav za javnost.

Bogato delo v podružnični šoli Mekinje

KAMNIŠKI OBČAN / 21. DECEMBRA 19

Obiskali smo podružnično šolo Frana Albrehta v Mekinjah in se pogovarjali o delu, uspehih in težavah, s katerimi se srečujejo v vsakodnevnem življenju. Ta podružnična šola je med drugim znana po povezovanju z okolico, medsebojni pomoči in o interesnih aktivnostih, ki se jih učenci udeležujejo. Vsestranske aktivnosti uvrščajo to šolo med tiste, ki dobro vedo za svoje poslanstvo, ki dobro vedo, da je šola kvalitetnejša, če se povezuje z neposrednim družbenim dogovarjanjem tudi zunaj šolske ograje. Zanimalo nas je, kje so tisti motivi, ki usmerjajo te dejavnosti. Razmišljanje nas je pripeljalo tudi do vprašanja, če so štiri učne moči, skupaj z upraviteljem šole, tisti, ki uspevajo tako oblikovati fizionomijo šole. Prepričali smo se, da je temu tako. V pogovoru sta sodelovala upravitelj šole Lovro Peterlin in učiteljica, mentorica vrste interesnih dejavnosti, Bernarda Rifel.

Podružnična šola v Mekinjah je štirirazrednica. Šolo obiskuje 75 učencev od prvega do četrtega razreda. Vsi razredi so samostojni – nekombinirani, pouk pa je dopoldanski in popoldanski. Organizirano imajo tudi malo šolo. V posameznih razredih je okrog 20 otrok. To šolo obiskujejo otroci iz Mekinj, Zduše in Podjelše, nekaj otrok pa tudi iz Godiča, Vodic in Brezij. Otroci višjih letnikov se vozijo v šolo v Stranje, nekateri pa v centralno šolo Frana Albrehta v Kamniku.

Povezanost podružnične šole s centralno je po besedah upravitelja šole, Lovra Peterlina, zelo dobra. Redno se udeležujejo učiteljskih konferenc in vsa vprašanja sporazumno rešujejo. Podružnične predloge skupaj obravnavajo in v okviru materialnih možnosti tudi rešujejo. Šola sama pa redno organizira razne proslave, športne dneve, naravoslovne dneve, kulturne dneve in druge dejavnosti.

Pokroviteljstvo nad to podružnično šolo ima delovna organizacija Svilanit. Z dosedanjim sodelovanjem so v šoli nadvse zadovoljni. Marsikateri problem in zagato uspejo rešiti prav zaradi izostrenega posluha pokrovitelja. Tudi materialna pomoč je izdatna; zadovoljni pa so otroci, ki se učijo v lepih in svetlih učilnicah. Redno vsako leto šolski otroci nastopajo v Svilanitu ob 8. marcu in tovarniškem prazniku. Otroci se vedno veselijo srečanja z delavci Svilanita.

O interesnih dejavnostih nam je pripovedovala Bernarda Rifel, ki vodi tudi pevski zbor šole. Pevski zbor sestavljajo otroci vseh razredov, nastopajo na različnih proslavah in tudi v krajevni skupnosti. Zbor ima zelo tesne stike z osnovno šolo Ihan, zato, ker oba zbora nosita ime po Karlu Destovniku-Kajuhu. Srečanja so vsako leto, združena z bogatim kulturnim programom. Otroci so bili zelo veseli sodelovanja na letošnjem občnem zboru Planinskega društva Kamnik. Planincem so zapeli vrsto prijetnih in vsebinsko bogatih pesmi, tudi s planinsko tematiko. Udeleženci občnega zbora so jih nagradili z burnim aplavzom. Sodelovali so tudi na kulturno-zabavnem popoldnevu kamniških upokojencev. Razveselili so številne poslušalce, ki kar ne morejo pozabiti prijetnih melodij iz mladih grl.

Pevski zbor nastopa tudi na proslavah v šoli in zunaj nje.

Planinski krožek je dobro zaživel. Organizirali so vrsto poučnih pohodov in izletov, ki se jih otroci radi udeležujejo. Trenutno pri organiziranju nastopajo manjše težave. Vzgoja ljubezni do narave in planinstva sodi v širši okvir vzgoje in tovarištva, zato bi kazalo to aktivnost še popestriti in poglobiti, a ne dvomijo, da ne bi uspeli, nam je zagotovila sogovornica.

Zelo dobro so obiskani športni, naravoslovni in kulturni dnevi, saj se na njih otroci izpopolnjujejo v znanju.

Tudi podmladek Rdečega križa, vanj je vključenih veliko otrok, dobro dela in vsaja v srca mladega rodu ljubezen in voljo pomagati ljudem. V ta okvir dela spadajo tudi čistilne akcije.

Poleg teh dejavnosti otroci tudi raznašajo Kamniškega občana, tako, da ga prejmejo v vsako hišo. Redno oskrbujejo vojaško pokopališče iz prve svetovne vojne.

Otroci s tako aktivnostjo razveseljujejo ne samo štiri učitelje, ki vlagajo v delo z njimi več, kot so dolžni, ampak tudi starše in vse, ki prihajajo v stik s šolo.

Mentorica Bernarda Rifel nam je povedala, da soredne šolske in interesne dejavnosti kar bogate in da so v to delo enakomerno vključeni vsi učitelji, ki si med seboj tudi sicer pomagajo, zato je na taki šoli poučevati nadvse prijetno.

Med pogovorom v šoli smo slišali še vrsto predlogov in želja, ki bi jih hoteli uresničiti in vpeljati v redni šolski program, pa zato ni vedno dovolj možnosti. Prepričani so, da bodo postopoma v tem uspeli, saj imajo dobro osnovo in podporo pri odgovornih v centralni šoli in krajevni skupnosti, s katero pa bi želeli navezati še tesnejše stike.

Otroci 4. razreda so ob našem obisku pokazali kaj znajo; zapeli so nekaj pesmi in se vedrega srca poslovili.

STANE SIMŠIČ

Posebnost v tem letu je bil nastop potujočega gledališča Maček Luka s predstavo Nori orkester. Predstava je bila izredno zanimiva, učenci pa so navdušeno prepevali pesem Medved.

V tem šolskem letu z matične šole ni prišlo nobenih sredstev za izboljšanje delovnih pogojev. Vsa sredstva so porabili za obnovo in dozidavo neveljske šole. Pomagali pa so delavci Svilanita, saj so pleskali, popravili streho, izolirali cevi in popravili električno napeljavo.

ŠOLSKO LETO 1988/89

Vsi učenci so se udeležili zaključne ekskurzije v Mavčiče. Po ogledu moderne hidrocentrale so se napotili še v živalski vrt. Sredstva za ekskurzijo je delno prispevala OIS Kamnik, nekaj pa učenci sami.

Lovro Peterlin je v kroniko zapisal, da je marsikaj potrebno še urediti. Nekaj stvari se je postorilo s pomočjo pokrovitelja tovarne Svilanit. Med drugim Lovro Peterlin omenja, da je tudi zunanji izgled šolske stavbe zelo slab. Kljub temu je v zapisu učenke 4. razreda Vesne Sivec (zapis je bil objavljen v Tekstilcu) moč prebrati: »Naša šola je pobarvana rumeno kot sonce. Je stara, vendar lepa, topla in čista.«

Iz članka v Kamniškem občanu je razbrati, da je del sredstev samoprispevka KS Mekinje namenjen tudi za dograditev učilnice v OŠ Mekinje, a iz vsega tega ni nič, dodaja upravitelj šole.

V tem letu 12 učencev 4. razreda odhaja v Stranje, 7 pa v Kamnik, a ne na OŠ Frana Albrehta, pač pa na OŠ Toma Brejca

Na bližnjem travniku je tovarišica Tončka Slanovec z učenci drugega razreda: Monika in Lučka Kočar, Nina Papež, Barbara Krt, Sašo Krapež, Marko Mali, Dejan Dragaš, David Kališnik, Irena Stele, Katarina Spruk, Sabina Gorjup, Manca Humar, Tina Železnik, Tea Berlec, Senada Lićina, Olivera Bojkova, Marjan Hočevar

ŠOLSKO LETO 1989/90

Prvič po štiridesetih letih je bil božič spet dela prost dan – 25. december 1989.

Med letom je prenehala delovati pionirska organizacija zaradi novih razmer v državnem vodstvu.

Zaključna ekskurzija je učence vodila v Vrbo, Doslovče, Begunje in na Bled. Učenci 4. razreda so se udeležili šole v naravi v Savudriji. Spremljala jih je učiteljica Bernarda Rifel.

Zaradi pomanjkanja snega v februarju ni bilo možno izvesti športnega dne, namesto tega je bila skupaj z učenci male šole organizirana pustna povorka po naselju Mekinje. Učenci so se lepo zabavali.

V tem šolskem letu je bilo sodelovanje s pokroviteljem nekoliko skrčeno. Udeležili so se proslave ob tovarniškem prazniku, za dan žena pa razstavljali likovne izdelke v tovarniški jedilnici.

Zaradi težkih finančnih razmer na področju gospodarstva niso bile odpravljene nekatere težave, ki šolo spremljajo že dalj časa.

»Načrtov za prihodnje nima pomena naštevati, saj ni nikakršnih finančnih perspektiv, da bi pri šoli lahko karkoli naredili oz. izboljšali.« (Pisec kronike L. Peterlin)

Učenci male šole z učiteljico Janjo Lederer: Nataša Burja, Monika Vahčič, Tatjana Sajevic, Luka Svetec, Matic Kajič, učiteljica Janja Lederer, Katja Židan, Kristina Iskra, Jure Gerbic, Tadej Kališnik in Ines Novak

IN MEMORIAM

EDU PEPERKU

Vse svoje življenje si bil NAŠ.

Še ko si rasel v materinem telesu smo vedeli zate. Ničkolikokrat te je naša sodelavka, tvoja draga mati, Ema objela s pogledom med delom, pa smo te, ljubljeno bitje, objeli še mi.

V njenih besedah si bil z nami: rasel si in rasel kot biljka in zrasel v zvedavega, prešernega dečka, ki je kar naenkrat postal fant. Po osnovni šoli si se odločil za učenje na ekonomski srednji šoli v Domžalah.

In postal si zares NAŠ. Natanko takšen, kot smo si želeli: predan delu komercialista, Svilanitu in kupcem in MI VSI SMO BILI PREDANI TEBI.

Je bila morda ljubezen tista, ki je od tebe vedno znova in znova izvabljala najgloblja čutenja do dela in sodelavcev?! Tista davno spočeta in dolga ljubezen, ki je živela šestindvajset let, a hkrati tako kratka, nasilno pretrgana, ki je odštela čas tvojemu življenju?!

Ko si zadnjič odhajal od nas, si bil tako srečen človek. Srečen morda zato, ker si se že veselil povratka v svoj dom, kjer je bila tvoja prava sreča – žena in hčerkica. Le kako bomo vsi mi, ki smo te imeli radi, brez tebe?!

Upi in nade o našem sodelovanju, ki naj bi rojevalo veselje in plodove naši prihodnosti v Svilanitu, so se zgubili v bolečini, ki jo izlivamo tebi v zadnje slovo.

Počivaj v miru, z našo ljubeznijo, spočeto tistega davnega leta in nikoli izpeto do konca. Ostala je ujeta v slovenski zemlji, kjer si omahnil. Naj te ljubi in varuje, sin njen.

Sodelavc

ŠOLSKO LETO 1990/91

Šolsko leto se je začelo 3. septembra 1990 in se zaključilo v torek, 25. junija 1991, dan pred razglasitvijo samostojne Republike Slovenije. To je bil zgodovinski dogodek, o katerem so sanjale generacije Slovencev! Toda naslednje jutro se je veselje sprevrglo v strah, kajti na ulice so pripeljali tanki Jugoslovanske armade in hoteli zasesti mejne prehode, letališče Brnik in ostale pomembne objekte. V bran so se jim postavili vojaki slovenske teritorialne obrambe in policije. Že prvi dan kratke vojne je življenje izgubil Kamničan Edvard Peperko, pripadnik TO.

1. novembra 1990 so bile poplave po vsej Sloveniji. Kamniška Bistrica je odnesla leseni most v Mekinjah, veliko škode je bilo v okoliških krajih. Tudi šolarji so zbirali denar za pomoč prizadetim ob tej elementarni nesreči. Učenci 3. in 4. razreda so zbrali 1408 din.

Malica je v tem letu postala bolj pestra in prvič je bilo uvedeno plačevanje malice s položnicami.

Šole v naravi so se udeležili učenci 4. razreda, v Savudriji pa jih je spremljala učiteljica iz Tunjic, ga. Helena Bole.

Na zaključno ekskurzijo so se učenci odpravili v Železno jamo, na grad Krumperk in v Arboretum Volčji Potok. Sodelovanje s pokroviteljem je bilo zaradi težkih finančnih razmer zelo skromno.

Porabili so vso zalogo premoga, ker so prešli na ogrevanje na tekoče gorivo.

Šolarji so nastopali v KS, Svilanitu, pevski zbor pa celo na ustanovnem sestanku krajevne organizacije SKD Mekinje in Nevlje.

V zboru, pod vodstvom Bernarde Rifel, prepevajo: Sandi Tonić, Mateja Džunov, Svetlana Bojkova, Jerneja Koritnik, Andreja Borščak, Matic Gorjup, Mateja Juhant, Suzana Zgonc, Simona Mali in Danica Resnik.

V tem šolskem letu so se učenci, ki stanujejo severno od cerkve, prešolali v šolo v Stranje, ostali pa so v 5. razred odšli na matično šolo v Kamnik.

ŠOLSKO LETO 1991/92

Šola je prešla na šolski koledar, ki je razdeljen na tri semestre.
V tem letu je ga. Jana Svetec ob delu dokončala izredni študij na Pedagoški fakulteti.

V pustni povorki prepoznamo le učiteljico Metko Mestek in učitelja Lovra Peterlina.

Teh nasmejanih »maškarc« pa res ne prepoznamo.

Zaključna ekskurzija je potekala k izviru Ljubljanice (Močilnik) in v naravoslovni muzej v Bistro.
Zaradi gospodarske krize ni bilo denarja niti za nujne potrebe podružnične šole. Šola je postala »dislocirani« oddelek Osnovne šole Frana Albrehta.

Težko je biti resen, če si zelo veselega srca, pravijo: Maruša Spruk, Damjan Prešeren, Marko Stele, Primož Smolnikar, Marko Petek, Matej Močnik, Dejan Pristovnik, Borut Tonin, Sašo Golob, Boštjan Burja, Katarina Potočnik, Petra Gorjup, Kemal Lićina, Miha Mihelič, Simon Terbovšek, Mitja Jakša, Uroš Ulčar, Nina Stankovič, Urška Potočnik, Nejka Trobevšek in učiteljica Maja Jesenik.

Upravitelj g. Lovro Peterlin si je prizadeval za povečanje varnosti poti do šole (pločnik), ureditev enoizmenskega pouka in za telovadnico. Oče učenca Uroša Ulčarja je izdelal idejni načrt za prizidek k šoli, ki je bil predstavljen kot razlog za uspeh referenduma za krajevni samoprispevek. Na zboru krajanov je g. Peterlin razložil problematiko in podal predloge. S predlogi so se vsi strinjali, to pa je bilo tudi vse.

ŠOLSKO LETO 1992/93

V 1. razred je bilo na OŠ Frana Albrehta uvedeno opisno ocenjevanje. Novost v tem šolskem letu je uvedba rednega predmeta v 3. razred (tuj jezik – angleščina).

G. Lovro Peterlin je na mekinjski šoli poučeval zadnje, 33. leto, z mesecem septembrom 1993 pa je odšel v pokoj.

V kroniki je zapisal: »Z gospo Ireno Šteblaj, ki je pri nas poučevala angleški jezik, so bili učenci zelo zadovoljni. Prav tako smo se izredno dobro razumeli delavci šole med seboj, zato menim, da je naša šola tudi učencem priljubljena in da so radi prihajali v šolo.«

S pomočjo prizadevnih, pridnih in naprednih staršev ter na pobudo upravitelja in ge. Jane Svetec ter ostalih učiteljic je šola pridobila še en prostor.

Opravljenih je bilo preko 250 ur prostovoljnega dela. Najbolj zaslužni pa so bili: Franc Golob, Franc Dacar, Zdravko Čeplak, Marjan Kladnik, Peter Kern, Pavle Iskra, Ida Brumec, Danica Kališnik, Jože Močnik, Lovro Jeras, g. Narat, Janez Teran, Vilko Hočevar, vsi učitelji in snažilka. Vsa dela so bila opravljena brez enega tolarja plačila s strani centralne šole.

Po 1. maju se je v tem prostoru začel pouk za 3. razred. Tako je šola prešla na enoizmenski pouk.

Med počitnicami je svet KS naročil izdelavo lokacijske dokumentacije za nov prizidek k šoli. Tako bi se lahko pripravili načrti za dozidavo večnamenskega prostora, dveh učilnic in kabinetov ter obnovo in povečavo sanitarij.

»Ta želja že dolgo tli, prizidka pa še ni!« zaključuje g. Peterlin.

ŠOLSKO LETO 1993/94

Od leta 1912 je pouk v tem šolskem letu prvič potekal v eni izmeni – dopoldne. Ker je bilo v četrtem razredu le 16 učencev, je g. Lovro Peterlin klubsko sobico preuredil v začasni razred.

V tem šolskem letu je g. Lovro Peterlin odšel v pokoj. Na šoli je poučeval 33 let, 1. 1. 1980 pa je prevzel tudi vodenje mekinjske podružnične šole. Njegovo delo je nasledila ga. Ivanka Jana Svetec.

Priznanje je g. Lovru Peterlinu, kot predsednica sveta KS Mekinje, podelila naša nekdanja sodelavka, prof. biologije na matični šoli, ga. Marija Reba.

Šola je tudi v tem letu dobro sodelovala s KS Mekinje. Dramska skupina je za krajane pripravila novoletno igrico, pomladno prireditev, učenci pa so nastopali tudi v Domu starejših občanov Kamnik.

SVET KRAJEVNE SKUPNOSTI MEKINJE
podeljuje

PRIZNANJE

ki ga prejme

LOVRO PETERLIN
VODJA PODRUŽNIČNE ŠOLE V MEKINJAH

za vsestransko pomoč in razumevanje
pri razvoju našega kraja,
njegove lepše podobe
in prijetnejšega bivalnega okolja.

Mekinje, 8. junij 1994

predsednik
sveta KS
Marija Reba

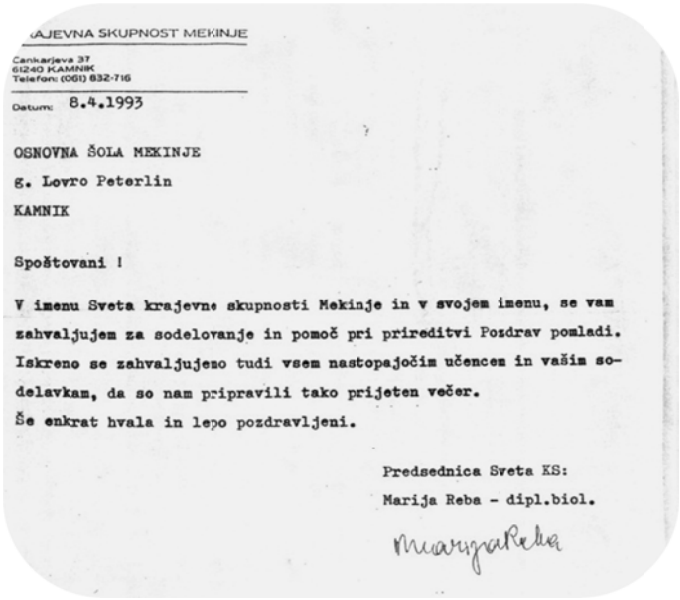

KRAJEVNA SKUPNOST MEKINJE
Cankarjeva 37
61240 KAMNIK
Telefon: (061) 832-716

Datum: 8.4.1993

OSNOVNA ŠOLA MEKINJE
g. Lovro Peterlin
KAMNIK

Spoštovani !

V imenu Sveta krajevne skupnosti Mekinje in v svojem imenu, se vam zahvaljujem za sodelovanje in pomoč pri prireditvi Pozdrav pomladi. Iskreno se zahvaljujemo tudi vsem nastopajočim učencem in vašim sodelavkam, da so nam pripravili tako prijeten večer.
Še enkrat hvala in lepo pozdravljeni.

Predsednica Sveta KS:
Marija Reba - dipl.biol.

MarijaReba

V tem letu je centralna šola obnovila parket v spodnji učilnici, tekstilna tovarna Svilanit pa je zamenjala tudi luči v zgornji učilnici.
KS je pridobila lokacijsko dovoljenje za izgradnjo večnamenskega prostora, v katerem bi izvajali pouk športne vzgoje, pridobili pa bi tudi dodatno učilnico.
Pomembna pridobitev je tudi nov TV-sprejemnik in video predvajalnik, katerega je nabavila centralna šola.
V tem letu je bilo v mesecu decembru prvič organizirano srečanje z upokojenimi delavci šole Mekinje.

ŠOLSKO LETO 1994/95

V preteklem šolskem letu je bilo ugotovljeno, da so pogoji za delo v novourejeni učilnici (klubski sobi) izredno slabi, zato je bil pouk ponovno organiziran v dveh izmenah. Dvoizmenski pouk so imeli učenci 3. in 4. razreda. Učenci drugega razreda, ki jih je poučevala Bernarda Rifel, so se vključili v državni projekt »Korak k sončku«, v okviru katerega so spoznavali ljudi s posebnimi potrebami. Na povabilo se je odzvala simpatična Darja Kališnik. Učencem je pripovedovala o svojih radostih in težavah, s katerimi se srečuje v življenju.

Darja Kališnik je v svoje delovno okolje v INCE (Mengeš) povabila prijatelje drugošolce.
Žiga Dolinšek, Špela Repič, Katja Klemen in Nika Ftičar jo z zanimanjem opazujejo pri delu.

Obiskali so tudi učence v ZUIM-u.
Skupaj z Zelenimi iz Kamnika so priredili čistilno akcijo ter očistili levi breg Kamniške Bistrice.
To leto so v goste povabili Kati Turk, ki je učencem predstavila planšarijo Velike planine.

Ljudska pesnica Kati Turk je iz »svojega cekarja« najprej vzela zvezek, v katerega je zapisovala pesmi. Z leve jo opazujejo Matej Slapar, Luka Svetec in Mario Šinko, z desne pa profesorica angleščine, ga. Marta Janežič.

Ga. Kati Turk je nazorno predstavila življenje planšarjev, doživeto je deklamirala svoje pesmi in za spomin narisala nekaj planinskega cvetja.
Za starše pa so gostili Berto Golob, s katero so se pogovarjali o težavah šolarjev. Šola se je ogrevala s pomočjo dveh peči, vendar je bila ena izredno dotrajana in so jo zato odklopili. Težave so bile tudi z regulacijo toplote, zato so bile temperature občasno neprimerne.
Centralna šola je dostavila star fotokopirni stroj in tako izboljšala delovne pogoje.

ŠOLSKO LETO 1995/96

Zamenjala se je šolska logopedinja in spremenil se je tudi način dela z učenci, ki potrebujejo logopedsko pomoč. Tako je logopedinja prihajala na podružnico na vsakih 14 dni. V tem letu je nudila pomoč 13. učencem.
Na šoli se je organiziral učbeniški sklad in tako učencem omogočil cenejše učbenike. Starši plačajo le uporabnino (1/3 cene novega učbenika), vendar učbenik učenci ob koncu šolskega leta vrnejo. Delovne zvezke in zvezke še vedno kupujejo sami.

Letos je učence obiskal alpinist Dušan Podbevšek. S seboj je prinesel poln nahrbtnik predmetov, brez katerih pravi gorniki ne smejo v gore. Dušan je največ pozornosti namenil varnosti v planinah in gorah.

Šolo je obiskala sanitarna inšpektorica ga. Albina Koželj in ugotovila, da je šola potrebna takojšnje in temeljite prenove od kleti do strehe.

V decembru se delavci PŠ Mekinje srečajo z upokojenimi prijatelji in obujajo lepe spomine, ki so jih doživeli v prijetni šoli. Na fotografiji so: Pavle Slabe, Tončka Slanovec, Helena Bole, Lovro Peterlin, Bernarda Rifel, Ivanka Potočnik in Vera Verstovšek pri klepetu.

ŠOLSKO LETO 1996/97

Hišnik je opravil manjša vzdrževalna dela: opremil je omarico za prvo pomoč, v kuhinji je omaram uredil ustrezno zapiranje vrat, na odprtine zračnikov je namestil zaščito pred insekti, v kleti pa je z ustreznim pokrovom zaprl kanalizacijski jašek. Zamenjani so bili tudi predpražniki pred vhodom v šolo.

Svet KS Mekinje je pohvalil dobro sodelovanje s šolo. V interesu sveta KS Mekinje ter vseh prebivalcev Mekinj je čimprejšnja adaptacija šole ter do leta 2000 dograjena in adaptirana šola. Za izboljšanje prostorskih pogojev na šoli so krajani Mekinj izglasovali samoprispevek za obdobje 1996–2000. 5. 12. 1996 je bil organiziran sestanek, na katerega so povabili načelnika Oddelka za družbene dejavnosti občine Kamnik g. Antona Kamina, predsednika Občinskega sveta občine Kamnik g. Igorja Podbrežnika, občinska svetnika Jožeta Romšaka in Rudija Capudra, predsednika KS Mekinje Mira Petka, predstavnika sveta staršev Toneta Ftičarja ter ravnateljico Emilijo Gregorčič. Govorili so o izboljšanju delovnih pogojev ter ugotovili, da je podružnica Mekinje v načrtovanih investicijskih posegih na področju šolske infrastrukture šele na tretjem mestu. Sklenili so, da je potrebno sprožiti postopek na Oddelku za okolje in prostor. Imenovali so iniciativni odbor (g. Milan Windschnurer, g. Bojan Mlakar, g. Miro Petek, g. Jože Romšak in ga. Jana Svetec), ki bo pridobil konkretne odgovore na zastavljena vprašanja.

Poleg aktivnosti za izboljšanje delovnih pogojev so bili zelo dejavni tudi na kulturnem in športnem področju. Učenci so se udeležili tudi tekmovanj iz znanja.

Nastop OPZ PŠ Mekinje na reviji OPZ v Kamniku pod vodstvom ge. Bernarde Rifel

ŠOLSKO LETO 1997/98

Učenci in učitelji so začutili potrebo po hortikulturnem krožku, saj so želeli z urejeno šolsko okolico polepšati izgled šole. Pod vodstvom učitelja Slabeta so se dela lotili tretješolci. Pozimi so skrbeli za potaknjence, ki so jih spomladi postavili na okenske police, zasadili pa so tudi dve večji gredici pred vhodom v šolo.

S KS Mekinje je prišlo do dogovora, da lahko vsak oddelek dve uri tedensko uporablja telovadnico v Domu TVD Partizan.

SK in svetnik Jože Romšak so se trudili, da bi v proračunu zagotovili čim več denarja za obnovo oz. dograditev šole v Mekinjah.

Med poletnimi počitnicami so na šoli potekala večja dela: sanacija nekaterih zidov ter beljenje sten, obnova parketa, v dve učilnici je bil nameščen umivalnik s tekočo vodo, sanitarije so bile opremljene s tekočim milom ter brisačami za enkratno uporabo.

V tem letu je bilo uspešno sodelovanje s KS in starši učencev. Mamica prvošolke Eve Pečevnik se je odzvala povabilu in je z učenci vsak torek ustvarjala lutke. Ob prihodu dedka Mraza so z njimi nastopili v lutkovni igrici »Najlepše darilo«.

ŠOLSKO LETO 1998/99

V mesecu januarju je prišlo do menjave starih lesenih oken z novimi plastičnimi. Tako je postal tudi hrup s ceste manj moteč. Zamenjana so bila tudi zadnja šolska vrata, medtem ko je za sprednja zmanjkalo denarja. Pridobitev je bil tudi nov fotokopirni stroj.

Še vedno so se Mekinjčani borili za novo šolo oz. adaptacijo stare. G. Kamin je predlagal, da naj se raje načrtuje izgradnja nove šole kot adaptacija stare. Nato pa je kot strela z jasnega prišla novica o novih šolskih okoliših. Tu je g. Kamin predlagal, da bi mekinjske otroke začeli voziti v OŠ Stranje. Denar, ki bi moral biti po dolgih letih čakanja namenjen mekinjski šoli, pa bi delno preusmerili v OŠ Stranje, delno pa v OŠ Frana Albrehta v Kamniku. Vsi vpleteni (svet KS, starši, zaposleni) so se temu odločno uprli. Mekinjčani so se zavedali pomembnosti šole za sam kraj, zato take možnosti niso dopuščali.

Pevski zbor in dramski krožek sta sodelovala na kulturnih prireditvah tako v šoli kot v KS.

Nastop dramske skupine z igrico: Salon Expon na matični šoli v Kamniku. V glavni vlogi se je predstavila Neža Poljanšek.

Izveden je bil uspešen projekt z naslovom: Življenje naših dedkov in babic. Pri delu so s svojim znanjem pomagale pridne krajanke.

Ga. Anica Markuž je učence naučila plesti in izdelovati velikonočne piščančke. Pija Matjašič, Tamara Čelesnik, Tončka Brnot, Laura Zlatnar in Špela Vrhovnik so zatopljene v delo.

David Rifel, Monika Homar in Eva Pečevnik vezejo čudovite prtičke s pomočjo ge. Jožice Sanabor.

Učiteljica Helena Bole je znala poskrbeti, da so se dekleta v množici fantov dobro počutila: Matic Smolnikar, Emil Šabotić, Miha Gerbic, Elvis Murić, Simon Kveder, Boris Potočnik, Mario Šinko, Klara Pogačnik, Aljaž Kalan, Jure Zakovšek, Jan Kidrič, Miha Slapnik, Gregor Ftičar, Aleš Srdar, Ana Kladnik, učiteljica Helena Bole, Sandra Potočnik, Aleksandra Matjašič, Sara Plahutnik, Karin Birk, Tatjana Sajevic.

ŠOLSKO LETO 1999/2000

Učenci so s prvim septembrom vstopili v prenovljene učilnice, opremljene z novim pohištvom.
Na šoli je delala tudi ga. Irena Podlesnik, ki je nudila pomoč učencu na vozičku ter mu pomagala predvsem pri fini motoriki ter športni vzgoji.

Kolektiv PŠ Mekinje: Jana Svetec, Pavle Slabe, Bernarda Rifel, Mateja Jamnik, Zdenka Gradišek in Irena Podlesnik (asistentka Janeza Trobevška).

tednu otroka v Mekinjah

Ustvarjanje spretnih otroških rok

V tednu otroka so se mekinjski šolarji udeležili popoldanskih delavnic. Priložnosti za sproščeno ustvarjanje so imeli več kot dovolj. Pri delu so jim pomagali učitelj Pavle in učiteljice Jara, Irena, Mateja in Bernarda.

Prinesli so buče različnih oblik in barv, vanje pa postavili vejice z jesenskimi plodovi, travami in grmovnicami. Tako so nastale čudovite jesenske ikebane.

Potrpežljivi in natančni otroci so šivali mošnjičke in jih okrasili z veselimi podobami iz usnja. Iz papirja so s pomočjo škarjic izdelali uporabna in simpatična stojala z medvedki. Svojo domišljijo so uporabili tudi pri izdelovanju ptičjih strašil, ki sedaj krasijo šolski vrt. Ob koncu so si ogledali vse razstavljene predmete in se posladkali s pečenim kostanjem in sladkim moštom.

BERNARDA RIFE

V tednu otroka so se učiteljice še posebej potrudile, da so učenci razvijali svojo ustvarjalnost, se družili z vrstniki in koristno preživeli svoj prosti čas.
Vir: Kamniški občan 1999, št. 18

V mesecu oktobru je šolo obiskala skupina zambijskih otrok, ki so predstavili svoj jezik in kulturo. Mekinjski učenci so z njimi preživeli lepo dopoldne, zanje pa so zbirali tudi šolske potrebščine.

Kuhinja je bila v tem letu prenovljena in vanjo je bil nameščen tudi pomivalni stroj.
Na osmi seji občinskega sveta so razpravljali o prenovljenem proračunu ter šolskemu programu do leta 2004. Zapisali so, da bi v letih od 2002 do 2004 predvidoma gradili novo popolno osnovno šolo v Mekinjah, s katero bi razbremenili preobremenjeno šolo Frana Albrehta.

ŠOLSKO LETO 2000/01

Med letnimi počitnicami so bila prepleskana vsa vrata ter stopniščna ograja. Nabavljen je bil tudi tiskalnik za šolski računalnik.
Vsi učenci šole so sodelovali na matematičnem tekmovanju, kjer so učenci tretjega razreda zasedli prva tri mesta na občinskem nivoju ter prejeli bronasta Vegova priznanja.
Učenci 4. razreda so bili zelo uspešni pri opravljanju kolesarskega izpita. Mentor Pavle Slabe je učence vpeljal v spretnostno vožnjo na šolskem dvorišču, varno vožnjo pa so spoznavali na prometnih cestah v okolici Mekinj. Pomoč mu je nudila asistentka ga. Irena Podlesnik.

Vsa kolesa so primerno opremljena, zato lahko začnemo z vožnjo.

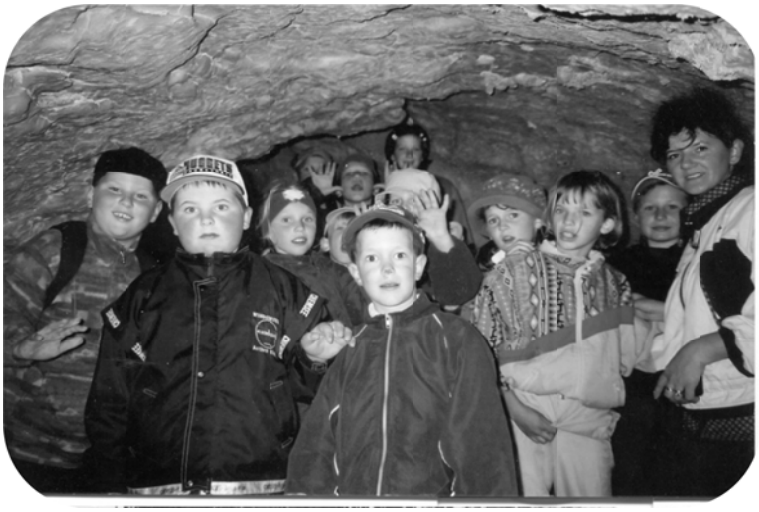

Planinci so si 9. 6. 2001 ogledali jamo v Dovji griči.
Vir: Bernarda Rifel

Na cilju je vedno veselo, pravijo: Blaž Letnar, David Burkeljca, Katja Balantič, učiteljica Bernarda Rifel, Miha Lavrič, Tina Vahčič, Maruša Dovič, Eva Pečevnik, Nace Koncilja ...

Ob zaključku šolskega leta je potekal tradicionalni »piknik« s predajo ključa.

Urška Desnica je čestitala Davidu Riflu za odlično opravljene naloge in mu predala ključ s podpisi četrtošolcev.

Prvi razred osemletke: Nela Perko, Petra Močnik, Monika Jeras, Zala Dolinšek, Tomaž Kavaš, Mirjam Homar, Miha Lavrič, Mitja Mirt, Tjaša Korošec, učiteljica M . Katarina Plahuta, Sandra Žibert, Kaja Grčar, Andraž Babnik, Gregor Šuštar, Blaž Benkovič, Jan Keržič, Jure Resnik in Tanita Sitar

ŠOLSKO LETO 2001/02

Učiteljica Bernarda Rifel je sodelovala s Planinskim društvom iz Kamnika ter za učence pripravila zanimive planinske izlete.

Učiteljica Bernarda Rifel z učenci planinskega krožka na Šenturški Gori. Na poti jih je spremljal in jim pomagal tudi g. France Malešič.

Učenci 2. razreda so bili v mesecu maju na naravoslovnem taboru v Gozdu Martuljku. Spoznavali so predvsem zdravilna zelišča.

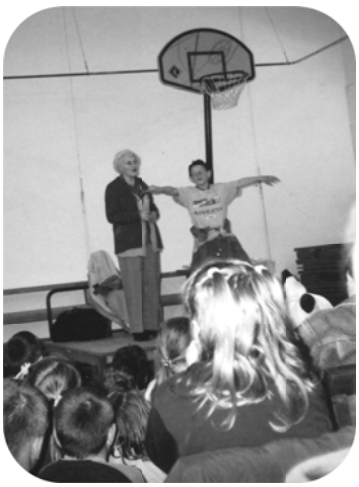

Šolo je obiskala pesnica Neža Maurer in učencem ter zaposlenim predstavila nekaj svojih pesmi.

Go. Nežo Maurer smo pričakali kar v ŠKD v Mekinjah.

V tem šolskem letu so potekale intenzivne priprave na uvedbo devetletke. Župan občine Kamnik je pripravil Poročilo o prostorskih pogojih za izvajanje devetletnega osnovnošolskega programa v šolah občine Kamnik, kjer je zapisano, da na PŠ Mekinje za izpolnitev normativa manjka 1233m^2 potrebnih površin. Prizidek k PŠ Mekinje še vedno ostaja le pri obljubah.

Učilnice so bile opremljene z računalniki.

Ob koncu šolskega leta je bilo izdano šolsko glasilo s prispevki učencev. Vsak učenec je dobil svoj izvod.

Veseli četrtošolci: Mario Mijatović, Nace Koncilja, Janez Trobevšek, David Rifel, Avdo Škrijelj, Tina Vahčič, Špela Janežič, učiteljica Mateja Jamnik, Nina Golob, Sara Benkovič, Sabina Gruden, Eva Pečevnik, kuharica Zdenka Gradišek, Nika Stele, Klavdija Blatnik, Jasmina Plevel, Katja Balantič, Monika Homar, Elmedin Dedić in asistentka Irena Podlesnik.

ŠOLSKO LETO 2002/03

V tem letu je pouk ponovno potekal v eni izmeni. Prvi šolski dan je bilo največ pozornosti namenjene prvošolcem.

Štirinajst prvošolcev je pozdravila njihova učiteljica Jana Svetec. Starejši učenci so za najmlajše pripravili kratek kulturni program.

Četrtošolci so zasedli prostor, kjer je bila v preteklem letu knjižnica, knjižnica pa je bila preseljena v eno od učilnic.

Večja spodnja učilnica je bila opremljena za izvajanje programa devetletke. Med zbornico in pisarno je bila podrta stena in tako je nastala še ena manjša učilnica, namenjena učencem prvega razreda osemletke. Šola še vedno ni imela ustreznega prostora za izvajanje športne vzgoje.

ŠOLSKO LETO 2003/04

V tem šolskem letu je na PŠ Mekinje prišlo do uvedbe devetletke. Tako sta bila na šoli dva prva razreda: prvi razred osemletke (17 učencev) ter prvi razred devetletke (8 učencev). Zaradi novonastale prostorske stiske je pouk v tretjem in četrtem razredu potekal izmenično dopoldan in popoldan.

Za učence smo organizirali jutranje varstvo in podaljšano bivanje. Učiteljica Barbara Spruk je z učenci, ki so bili vključeni v oddelek podaljšanega bivanja, izvedla projekt z naslovom: S knjigo v novo leto.

Poleg tekočih vzdrževalnih del je bil del denarja namenjen tudi nakupu zunanjih igral: gugalnice, prevesne gugalnice in tobogana.

Starši učencev se zelo zavzemajo za izgradnjo prizidka, saj je postalo jasno, da nove samostojne šole v Mekinjah ne bo.

Vir: Kamniški občan 2004, št. 4

S KNJIGO V NOVO LETO

Z letom 2004 sem z učenci, ki na mekinjski podružnični šoli obiskujejo podaljšano bivanje, začela projekt z naslovom S KNJIGO V NOVO LETO. Njegov namen je bil spodbuditi bralno kulturo med učenci, bogatiti njihov besedni zaklad in jim predstaviti različne kulture.

V okviru tega projekta so nas v mesecu januarju obiskali gospod Darko iz Makedonije, gospa Simla iz Indije in gospa Tatjana Tratnik iz Matične knjižnice Kamnik. Vsak izmed njih je pripravil pester program za otroke. Gospod Darko nam je pokazal, da paprika, riž in mak niso samo užitni, ampak da se da iz njih narediti prav prikupno luno in sonce. Prav tako je našo pozornost pritegnila tudi makedonska abeceda. Prav nobene črke še nismo poznali. Ob obisku gospe Simle smo ugotovili, da ima tudi jezik hindi prav zapletene črke. Čeprav ona govori čisto drugačen jezik kot mi, smo si vseeno zapomnili nekaj besed njene dežele. Tako se včasih še danes pozdravimo z "namaste". To namreč pomeni dober dan.

Kako zna biti delo knjižničarke prijetno, a obenem tudi naporno, nam je razložila gospa Tatjana. Za vsakega posebej je naredila izkaznico in s seboj prinesla računalniške tipkovnice. Kaj hitro smo se začeli igrati knjižnico in se pri tem naučili veliko novega. Med drugim tudi to, da je knjiga naša prijateljica, s katero se previdno ravna, saj nas lahko prav ona popelje v čarobni, neznani svet. Naš knjižni kotiček pa je sedaj bogatejši še za eno zgodbico, ki jo je gospa Tatjana napisala posebej za nas.

Z vsemi gosti smo tudi zaplesali in zapeli.

Dejavnosti so potekale v času podaljšanega bivanja, po kosilu. Ker je projekt potekal v sodelovanju z Matično knjižnico Kamnik, so bili obiski gostov brezplačni.

Tudi otroci so bili v času projekta aktivni. Vsak je pripravil kratek program, skozi katerega je predstavil svojo najljubšo knjigo, žival, film, pesem, državo... Metodo predstavitve (branje, recitacija, petje, govorni nastop, plakat...) in čas le-te si je otrok izbral sam.

Pri vsem tem niso bili izključeni niti starši. Otrokom so bili v veliko pomoč pri izbiri teme,iskanju literature in sami pripravi na nastop.

Ko smo zaključili s projektom, so bili otroci nagrajeni s pisno pohvalo in drobnim darilom v obliki svinčnika, barvic in zvezka.

Hvala vsem gostom. Popestrili ste nam popoldneve in obogatili naše znanje. Hvala tudi Matični knjižnici Kamnik za nesebično pomoč.

Učiteljica
Barbara Spruk

• • • • • • • • • • • • •

Darku in Simli smo se za obisk zahvalili tudi tako, da smo zanju zložili pesmici.

DARKO IN NJEGOVA MAKEDONIJA

Prijatelja bila sta sonce in luna,
povedal nam Darko, prijatelj je naš.
Sedeli na tleh smo skupaj in peli.
Plesali in risali ter se smejali.
Makedonija, dežela njegova,
bila je za nas čisto še nova.
Riža in maka prinesel nam je,
v skodelicah ročno izdelanih je.
Hvala ti Darko, ti si res car,
le pridi v Mekinje, k nam ti še kdaj.

NAMASTE , BAČA!

Simla prišla je, oblečena v sari
in skupaj vsi smo veselo plesali.
Roke in noge uporabljali smo,
palčke dišeče prižgali tud' smo.
Manjkal samo sitar nam je,
pa vseeno veselo smejali smo se.

Bilo nam je lepo ob obisku Indijke Simle.

S tem šolskim letom je odšel v pokoj učitelj Pavle Slabe.

ŠOLSKO LETO 2004/05

Na šoli je še vedno pet oddelkov in zato pouk v 3. in 4. razredu poteka dvoizmensko. Organizirano je tudi jutranje varstvo (6.00–8.00) ter en oddelek podaljšanega bivanja (11.45–16.30).

V okviru projekta »Slovenija v Evropi« je šolo obiskalo kar nekaj zanimivih osebnosti iz drugih držav (Makedonija, Iran). Pripravili so tudi razstavo v Matični knjižnici v Kamniku ter zaključno prireditev na PŠ Mekinje.

Učilnica je bila za vse obiskovalce zaključne prireditve »Slovenija v Evropi« pretesna.

Tesno pa je bilo tudi v hiši dedka Mraza na Brezjah. V veselih decembrskih dneh je pridne mekinjske otroke povabil k sebi na čaj. Skuhati mu ga je pomagala učiteljica Mateja Jamnik.

Tudi v tem letu se je na šoli popravljalo in prenavljalo. Šola je bila opremljena z novimi garderobnimi klopmi, protizdrsnimi trakovi na stopnicah, popravljena je bila žičnata ograja na vrtu in izolirane cevi v kleti.

Pred odhodom na počitnice je skupaj s krajani potekalo praznovanje dneva državnosti.

Kresovanje v Mekinjah

Ta stari ljudski običaj, združen s praznovanjem Dneva državnosti, je bil tudi letos v Špornovem rebru blizu mekinjskega samostana. Že drugo leto zapored so bili glavni nosilci tokrat bogatega kulturnega programa mekinjski osnovnošolci. Najprej so vsi zapeli Zdravljico. Himno naše širše domovine Evrope Odo radosti pa je na flavto zaigrala Manca Smolnikar. V zboru so predstavili »Dramilo« Valentina Vodnika, značilnosti običaja kresovanja pa je po zapisih Damjana Ovsca prebral Mark Babnik. Še posebej prisrčni so bili nastopi prvošolcev in drugošolcev, ko so v dveh, treh stavkih opisovali lepote, značilnosti Slovenije in tudi Evropske unije. Ko so iz harmonike Davida Burkeljca zazvenele ubrane melodije venčka slovenskih narodnih je že zagorel mogočen kres. Kmalu se je zaslišalo ubrano ljudsko petje ob spremljavi še drugih domačih harmonikarjev.

»Stopimo skupaj in pripravimo nekaj lepega« so tudi tokrat rekli in storili v Mekinjah: KS Mekinje tudi s finančno podporo, učiteljice OŠ Mekinje s pripravo kulturnega programa, Tomo Smolnikar z oskrbo ozvočenja in razsvetljave, s fizičnim delom pri pripravi grm pri strežbi pri pogostitvi Slovenija Kamnik z njen ni in prijatelji iz Mekinj tem so se Mekinjčani n zahvalili s številnim obisk nazadnje tudi tesarstvu Ž Žej in Janku Gamsu za le mado cz. za prireditver tor.

MILAN WINDSCH
foto: Tomo Sm

Vir: Kamniški občan 2005, št. 13/14

ŠOLSKO LETO 2005/06

Delo ravnatelja je prevzel g. Rafko Lah, dosedanja ravnateljica Emilija Gregorčič pa je prevzela delo pomočnice ravnatelja. Novi ravnatelj si je skrbno ogledal podružnico ter se seznanil z vsemi podrobnostmi.

Decembra je bil izveden novoletni sejem za starše. Učenci so pri pouku izdelovali priložnostna darilca iz gline, filca, papirja, lesa, žice … in bili pri prodaji zelo uspešni.

Del decembrskih radosti je predstavljalo tudi srečanje z nekdanjimi sodelavci. Ga. Zdenka Gradišek, ga. Francka Sitar in nekdanji upravitelj g. Lovro Peterlin med spomini … in ostalo druščino.

Na šoli sta potekala dva večja projekta »Koristna izraba prostega časa« ter »Mi se imamo radi«. Prvi se je zaključil s kulturnim programom in druženjem s starši, drugi pa z zaključno prireditvijo za starše.

Vir: Kamniški občan 2006, št. 9

MI SE 'MAMO RADI

Pomlad nam prav počasi in previdno odpira svoja vrata, na podružnici OŠ Frana Albrehta v Mekinjah pa smo jih v ponedeljek, 3. aprila, odprli na široko.

Staršem, babicam, tetam, prijateljem smo želeli pokloniti skromen dar in jim s tem preprosto povedati, da jih imamo radi, da smo jim hvaležni za njihovo pomoč, da nam veliko pomeni čas, ki nam ga v tem hitrem življenju namenijo. V darilo smo zavili, kar je prišlo od srca: vesele melodije, pesmi, ki jih zna napisati otroška roka, družabne plese in gledališki prizor. V celoten kulturni program pa so bili vtkani naši medsebojni odnosi.

V zadnjih mesecih smo z učenci veliko razmišljali o njih. Ugotavljali smo, kaj mi lahko storimo za to, da bomo bolj veseli, sočutni, spoštljivi, zdravi...

Vsi smo bili enotni, da nas do velikega zadovoljstva lahko pripeljejo majhni koraki: želeti mimoidočemu DOBER DAN pomeni lahko več kot le vljudnostni pozdrav, vzpodbuden nasmeh zmore premagati strah ali pregnati skrbi, topla dlan lahko posuši solze, mirna beseda zmore ohladiti jezo ali celo razpreti pesti.

V okviru naših prizadevanj za več strpnosti in boljše razumevanje med nami smo z učenci izvedli kar nekaj dejavnosti. Organizirali smo okroglo mizo, igrali smo se Skrivnega prijatelja, sproščali smo se z glino, iskali smo mirne načine reševanja sporov, oblikovali smo nekaj, za nas pomembnih, šolskih pravil.....

Za vse nas pa je najbolj pomembno, da skupaj s starši »govorimo isti jezik.«

Ob zaključku prireditve smo nekaj učencev javno pohvalili za njihov prijateljski odnos do soljudi. Otroci so staršem poklonili fotografijo, ki jih bo, poleg prijetnih občutkov, še dolgo spominjala na naše skupno poslanstvo. Starši pa so nam pripravili sladek prigrizek, ob katerem smo prijetno poklepetali in znova ugotovili, da je le srce tisto, ki kaže pravo pot!

JANA SVETEC

POMLADI V POZDRAV

»Na gregorjevo - otec, še veš? - se ptički ženili so, za šolskim vrtom v mejici gostili se, pili so... «

S temi uvodnimi besedami, ki jih je kot spomin na pomladni ljudski običaj - gregorjevo zapisal pesnik Oton Župančič, so **učenci centralne šole Frana Albrehta Kamnik in podružničnih šol** v soboto, 31. marca, začeli Revijo pevskih zborov in pomladni sejem z lepimi likovnimi in drugimi izdelki, ki so jih postavili na ogled. Za to osrednjo in največjo prireditev OŠ Frana Albrehta, ki je bila hkrati tudi prireditev ob prazniku Občine Kamnik, so se poleg učencev trudili učitelji, strokovni delavci in vodstvo šole, sodelovali pa so tudi starši.

Več na 9. strani.

Na osrednji prireditvi osnovne šole Frana Albrehta je sodeloval tudi Otroški pevski zbor Podružnične šole Mekinje, pod vodstvom zborovodkinje Petre Zupin.

VERA MEJAČ

PŠ Mekinje je sodelovala tudi na osrednješolski prireditvi v Kamniku z naslovom: Pozdrav pomladi.

Na zahodni strani šole se je zelenjavni vrt, ki sta ga pred tem urejala dva upokojena učitelja šole, preoblikoval v travnato površino za učence.

Na novem vrtu so se zasadila tudi štiri drevesa. Vrt je bil oktobra 2005 slovesno odprt. Pri svetovanju in izvedbi je pomagal Mekinjčan g. Miro Sanabor, dve vrtni garnituri (2 mizi in 4 klopi) pa je izdelal, prav tako Mekinjčan, g. Brane Jašovec.

Spoznali smo zgodovino domačega kraja

Uspešno zaključen skupni projekt Zgodbe našega kraja in odprtje šolskega vrta podružnične šole Mekinje

V petek, 6. oktobra, smo se pred podružnično šolo Mekinje zbrali učitelji, učenci, starši, župan Anton Tone Smolnikar, ravnatelj Rafko Lah in soustvarjalci prireditve, ki je popestrila toplo, jesensko petkovo popoldne. Že slovesni trak in glasba, ki je donela iz zvočnika, sta napovedovala, da smo pred slovesnim trenutkom: odprtjem preurejenega šolskega vrta. Vzrok druženja pa ni bilo samo odprtje šolskega vrta, ampak tudi sodelovanje med šolo in Matično knjižnico Kamnik. Skupaj smo izpeljali projekt *Zgodbe našega kraja*, s katerim smo krajani spoznali zgodovino domačega kraja in ustvarjalce, ki so s svojo ustvarjalno žilico pletli niti umetniških del v preteklosti in jo pletejo še dandanes. K sodelovanju sta šola in Matična knjižnica prijazno povabili: gospoda Vojka Florjana, gospo Minko Kališnik, gospo Tatjano Tratnik, gospo Mirjam Vengust, gospo Darinko Slanovec in družino Smolnikar. Učitelji in učenci so z njihovo pomočjo pripravili pester kulturni program. Po slavnostnem odprtju šolskega vrta so učenci predstavili zgodovinske osebnosti kraja Mekinje (hvala bibliotekarki Ivanki Učakar za pomoč), recitirali pesmi gospe Mirjam Vengust, predstavili likovno ustvarjanje gospe Minke Kališnik in gospoda Vojka Florjana, svoje pesmi pa je recitirala tudi gospa Darinka Slanovec. Za glasbeno popestritev je poskrbela družina Smolnikar. Prireditev je zaključil dramski krožek pod vodstvom profesorice Jane Svetec, ki je zaigral igrico o prijateljstvu med ribico Rozi in njenimi prijatelji. Učenci so jo skupaj napisali s knjižničarko Tatjano Tratnik, ki jih je v septembru obiskala na šoli. Predstavila jim je delovanje knjižnice in prebrala nekaj svojih pravljic. Po petkovi prireditvi so si obiskovalci lahko ogledali razstavo likovnih del učencev na temo njenih pravljic, razstavo likovnih soustvarjalcev prireditve, razstavo lutk, ki so nastopale v lutkovnih igricah Matične knjižnice Kamnik in lutk ter aranžmajev, ki so jih ustvarili učenci pod vodstvom učiteljic in mamice Lucije Barbare Pančur.

Za prijetno praznovanje je na preurejenem šolskem vrtu podružnične šole v Mekinjah poskrbel tudi ansambel Smolnikarjevih.

Izpeljala se je tudi načrtovana sanacija sanitarij.
Prizadevanja za izgradnjo prizidka se nadaljujejo. Odbor se zavzema predvsem za to, da bi se nekaj denarja iz občinskega proračuna namenilo za izdelavo in pripravo vse potrebne dokumentacije ter idejno zasnovo prizidka, da bi z gradnjo lahko čim prej pričeli.
Sosed šole, g. Franc Golob, je za potrebe šole Mekinje občini Kamnik pripravljen prodati zemljišče na J in JV šole, če bi njegovi parceli čez cesto spremenili namembnost, da bi tam lahko gradil hišo.

ŠOLSKO LETO 2006/07

Posebna skupina, ki so jo sestavljali strokovni delavci, starši in učenci, je pripravila vizijo šole, ki se glasi:
Na naši šoli bomo spoštljivi, pošteni in iskreni drug do drugega.
Cenili in razvijali bomo delavnost, strokovnost in odgovornost.
Z dobro komunikacijo med šolo, domom in krajem bomo neprestano gradili kulturo dobre skupnosti.
Tretji razred osemletke ter četrti razred devetletke sta se združila v kombiniran oddelek, zato je pouk lahko ponovno potekal v eni izmeni. Učenci so se v kombiniranem oddelku dobro počutili. Poleg usvojene učne snovi so se naučili tudi dobre organizacije in odličnega medsebojnega sodelovanja.
Na šoli je potekal projekt »Zgodbe mojega kraja«. V okviru projekta so s šolo sodelovali krajani in ustvarjalci, ki so organizirali različne delavnice. Projekt se je zaključil s kulturnim programom, razstavo ter družabnim srečanjem. Drugi projekt, ki je potekal, pa se je imenoval »Živimo zdravo«. Izvedene so bile razne kuharske delavnice, recikliranje papirja, druženje s čebelarjem, nabiranje zelišč ter regratovih cvetov, iz katerih so naredili regratov sirup, ki so ga na zaključni prireditvi projekta podarili vsakemu obiskovalcu.

Fizioterapevtka ga. Ana Strehar je telovadila z učenci in jim svetovala, kako lahko pomagajo svoji hrbtenici.

Recikliranje starega papirja, na katerega so učenci lepili suho cvetje. Tako so nastale lepe stenske slike.

ŠOLSKO LETO 2007/08

Na šoli delo znova poteka v štirih čistih oddelkih, in sicer od prvega do četrtega razreda.
Potekal je projekt »Otroške igre skozi čas«, kjer so učenci spoznavali starejše in novejše igre. Izvedena je bila tudi evakuacijska vaja, ki je odlično uspela, gasilci pa so prijazno pokazali vso svojo opremo. Učenci so lahko poskusili gasiti s pravim gasilnim aparatom.
Med poletnimi počitnicami so bili prepleskani hodniki, stopnišča, stopniščne ograje ter radiatorji in cevi.

1. razred: Matej Strehar, Neža Pavlinič, Lovro Mlakar, Miha Homar, Manca Krt, Anže Trstenjak, , Lan Slanovec, Eva Gregl in Miha Uršič, učiteljica Jana Svetec

2. razred: Žiga Sitar, Lenart Sušnik, Sarah Posl, Gaja Perko, Urška Pančur, Žak Rutar, Špela Hribar, Ambrož Krt, Zala Svetec, Jan Ftičar, Ana Berwanger, Grega Krivorotov in Urška Iskra, učiteljica Petra Zupanc

3*. razred: Miha Kladnik, Klara Strehar, Nagaya Florjan Gorjup, Nives Hribar, Rok Dobrovnik, Domen Rebolj, Jure Golob, Brina Golob, Polona Majdič, Aljoša Spruk in Domen Zupet, učiteljica Bernarda Rifel*

4. razred: Tajda Kuret, Gaja Ramšak, Barbara Nežmah, Urška Pečevnik, Žiga Gregl, Blaž Jaušovec, Lucija Pevec, Ana Skok, Gal Berwanger, Andraž Komatar, Luka Podgornik, Aljaž Homar in Jan Košenina, učiteljica Špela Grkman

ŠOLSKO LETO 2008/09

Učenci so obiskali rudnik v Velenju, kjer so spoznali težko delo rudarjev.

Pred odhodom v rov opremljeni v primerno zaščitno opremo.

Prvošolci so sodelovali v projektu Pasavec, ki jih opominja, da naj se v avtu nikoli ne pozabijo pripeti z varnostnim pasom.
Starši so prvi vzgled svojim otrokom.

Osrednji projekt v tem šolskem letu je bil poimenovan »Raznolikost«; učenci so spoznavali različne narode.

Učence sta obiskala »Ičuin« in »Iče«, sicer učenca matične šole. Predstavila sta svojo domovino Kitajsko.

Skozi celo leto je bilo veliko časa namenjenega ekologiji. Učenci so zbirali star papir, zamaške ter pločevinke. V Cankarjevem domu so si ogledali glasbeno matinejo z naslovom: Kraljestvo živali. Igral je simfonični orkester. Sončno vreme v mesecu marcu je prineslo uživanje v zimskih radostih na Veliki planini.

Smučanje, sankanje, »dričanje« in neizmerno uživanje na športnem dnevu …

Zaključni izlet na Bledu. Na gradu je učence sprejela grajska družina in jim razkazala grad ter prikazala nekaj plesov in mečevanje.

ŠOLSKO LETO 2009/10

V okviru projekta »Korak k sončku«, ki na šoli poteka že kar nekaj let, so se četrtošolci družili z igralcem Gojmirjem Lešnjakom - Gojcem, ki jim je predstavil disleksijo.

Zimski športni dan je bil izveden na Veliki planini, kjer je potekalo sankanje in smučanje. Na šoli je teklo kar nekaj projektov. Nekateri so že utečeni, drugi so novi. Vsako leto si PŠ Mekinje izbere en večji projekt, ki poteka skozi celo leto. V tem letu se ta projekt imenuje »Imamo se radi«. Posvečen je bil medosebnim odnosom, kulturni komunikaciji, navezovanju in ohranjanju socialnih stikov …

Vpis v žalno knjigo ob smrti Tomaža Humarja.

Novembra 2009 so se v Kamniku poslovili od alpinista Tomaža Humarja. Z vpisom v žalno knjigo so se poklonili njegovemu spominu tudi učenci mekinjske šole.

Jan Ftičar, Lenart Sušnik in Ambrož Krt

V okviru prometne vzgoje so po razredih potekale različne dejavnosti: 1. razred – Pasavček in obisk policista; 2. razred – obisk policista, nošenje rumene rutke, ogled nevarnih poti; 3. razred – prometni znaki, varna hoja v prometu; 4. razred – akcija »Bodi viden – bodi previden«, vris nevarnih točk v nemo karto …; 5. razred – kolesarski poligon in kolesarski izpit.
Med zimskimi počitnicami se je pričela popolna prenovitev zbornice (sanacija tal, nov pod, pohištvo …). Dela so bila v celoti zaključena po prvomajskih počitnicah. V vseh učilnicah so bila prenovljena tla, stopnišče je bilo prepleskano, sanitarije v prvem nadstropju pa popravljene in urejene. Vse učilnice so bile opremljene z diaprojekcijo ter novim pohištvom.

ŠOLSKO LETO 2010/11

Že ob koncu preteklega leta je bil sestanek z ravnateljema OŠ Stranje in OŠ Frana Albrehta, vodjo PŠ Jano Svetec ter starši otrok v kombiniranem oddelku. Starši so izrazili nezadovoljstvo nad poukom v kombiniranem oddelku, saj so bili mnenja, da je tako učenje za učence precej zahtevno ter da jim učitelj ne more nuditi toliko kot v čistih oddelkih. Kar 6 učencev iz tretjega razreda ter 4 učenci iz četrtega razreda so se prepisali na OŠ Stranje, ker je to skupni šolski okoliš in jim bo tako omogočen pouk v čistem oddelku. Za PŠ Mekinje je dolgoročno to slabo, saj obstaja velika verjetnost, da bodo mlajši bratje in sestre prepisanih otrok prav tako obiskovali OŠ Stranje, to pa za PŠ Mekinje pomeni večjo verjetnost, da bo še več let potekal pouk v kombiniranem oddelku.

Šola je sodelovala pri kulturnih prireditvah v KS, kot vsako leto so učenci tudi tokrat pripravili komemoracijo na vojaškem pokopališču v Mekinjah.

Sodelovanje v projektu Korak k sončku. Otroke je obiskal g. Viki in jim predstavil svoje življenje s slepoto. Srečanja so se udeležili tudi učenci z Vranje Peči.

Doroteja Repinc in Rebeka Krt si s prijatelji z Vranje Peči ogledujeta šah, s kakršnim šahirajo slepe osebe.

Petošolci so ustvarili svojo prvo pravo knjigo.

Osrednji projekt »Red je vedno …«, kjer so se učenci navajali na urejenost bivalnih prostorov, ekološko osveščanje, šolski red nekoč in danes … Tudi ta projekt se je, tako kot vsako leto, zaključil s prireditvijo za vse krajane v športno-kulturnem domu Mekinje.

Učenci so se udeležili občinskega krosa na mekinjskem stadionu, kjer je bila še posebej uspešna Gaja Perko.

Ambrož Krt, Gaja Perko, Zala Svetec, Lenart Sušnik, Žak Rutar, Sarah Posl in Urša Iskra z učiteljico Bernardko Rifel

Delo v šoli je popestril hišnik g. Roman Kokole in otrokom predstavil svoj hobi. Mnogo učencev se je za rezbarjenje hitro navdušilo.

Učenci PŠ Mekinje so ustvarili slike, s katerimi je bila likovno opremljena publikacija za šolsko leto 2010/11.

Streha in fasada sta potrebni temeljite obnove, vendar do izvedbe zaenkrat še ni prišlo.
Pozimi se lahko učenci kepajo kar na šolski podstrehi (snežni zamet na šolski podstrehi).

ŠOLSKO LETO 2011/12

To šolsko leto so zaznamovali pomembni dogodki. 14. 9. 2012 je matično šolo obiskal predsednik Slovenije, dr. Danilo Türk. Srečanja z njim so se udeležili tudi vsi učenci in učitelji s podružničnih šol.

V dramsko-športnem programu so sodelovali tudi mekinjski učenci. Eva Šobar je predsednika pozdravila, Nace Mlakar in Manca Krt sta mu izročila cvetje, Neža Pavlinič se je predstavila kot baletka, Jon Rutar pa je sodeloval v akrobatskem delu kulturnega programa, ki sta ga pripravili Tamara Bračič in Jana Svetec.

Poleg vsakoletnih projektov je bilo največ pozornosti in časa namenjenega pripravi na 100-letnico mekinjske podružnične šole. Šolarjem je mekinjsko zgodovino podal zgodovinar dr. Damjan Hančič, nekoč učenec te šole. Sestre uršulinke so za ogled samostana v Mekinjah, kjer se je leta 1903 začela ljudska šola za dekleta, prijazno odprle svoja vrata in predstavile učencem njegovo bogato zgodovino in arhitekturo. Zakonca Skok pa sta šolarje sprejela v lepo obnovljenem Prašnikarjevem dvorcu, kjer so se lahko ponovno spogledovali z daljno mekinjsko zgodovino.

Svoja otroška doživetja v mekinjski šoli je z učenci delil upokojeni učitelj Miha Babnik.

V Šolskem muzeju v Ljubljani so si šolarji ogledali staro pohištvo, šolska oblačila, šolske potrebščine…, prisotni pa so bili tudi pri uri lepopisa.

Na tehničnih dnevih so učenci za razstavo ob slovesnosti izdelovali igrače iz lesa, računala, šivali knjige, vezli prtičke …
Ob novem letu je mekinjsko šolo obiskal Božiček. Učenci devetega razreda matične šole so pod vodstvom učiteljice Tamare Bračič otroke razveselili s plesom, smehom in sladkimi bombončki.

Dramski krožek je na mali prožni ponjavi skupaj z drugimi učenci nastopi**l** na Veronikinem festivalu v Kamniku (Jana Svetec in Tamara Bračič).

Učenci mekinjske šole so tudi to leto sodelovali na osrednješolski prireditvi v Kamniku.

V pevskem zborčku pod vodstvom učiteljice Marije Katarine Krt so prepevali: Doroteja Repinc, Rebeka Krt, Lara Tinkara Pančur, Neža Strehar, Manca Humar, Anže Vrhovnik, Matej Strehar, Jan Šobar,x,x Mojca Mlakar,x, Nuša Trobevšek, Manca Krt in Eva Šobar.

Ob koncu šolskega leta pa se je pričela težko pričakovana obnova šole. Potrebna je bila sanacija podstrešja. Z njim je šola pridobila dva večja prostora za dodatni pouk, interesne dejavnosti, individualno delo z učenci, igralnico, čitalnico in knjižnico.

Obnovljena je bila celotna streha, stavba je bila toplotno izolirana, šola je dobila tudi novo fasado.

Generacija učencev in delavcev v šolskem letu 2012/2013
Foto: Dušan Letnar

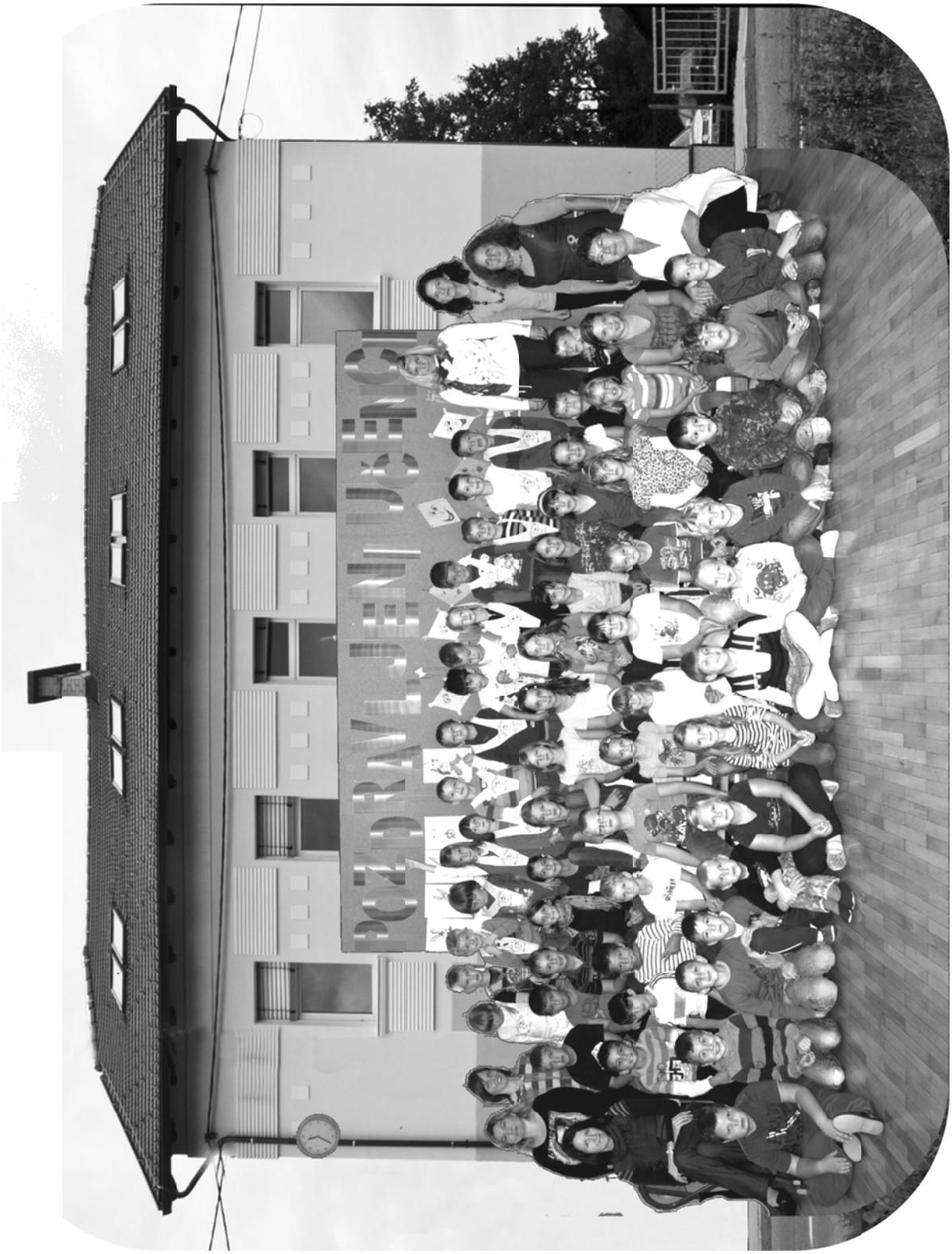

Vir: Šolska kronika PŠ Mekinje od leta 1945 do 2012

Poimenski seznam generacije 2012/13 ob stoletnici šolske stavbe.

Učenci 1. razreda

Bencan Tilen
Hašimović Dževad
Hrdlička Lara
Kočar Zoja
Krt Urban
Ledić Ljubo
Majcen Val Maj
Mijovski Filip
Petek Eli
Podgornik Aleksander
Posl Timotej
Rufati Jakob
Šinkovec Rok
Vrhovnik Nina
Žagar Timi

Učenci 2. razreda

Agović Ajša
Bizjak Marcel
Boštic Manca
Golob Lovro
Homar Manca
Keser David
Kordič Zamljen Nika
Mihelčič Žiga
Muhič Domen
Narat Tjaša
Repinc Justin
Sitar Marten
Šobar Jan

Učenci 3. razreda

Agović Kelim
Hašimović Edvin
Hrdlička Liza
Kunaj Robert
Pavlinič Gal
Trobevšek Nuša
Trunk Iza
Vrhovnik Anže
Zupan Urban
Zupet Tilen

Učenci 4. razreda

Dedić Ermin
Golob Iiza
Krt Rebeka
Lesjak Lora
Mijovski Enja
Mlakar Matej
Mlakar Nace
Repinc Doroteja
Repnik Matej
Romšak Luka Peter
Strehar Neža
Šobar Eva

Učenci 5. razreda

Erminio Maša
Kovič Jakopič Lucija
Mlakar Mojca
Pančur Lara Tinkara
Pisek Izabela Sonja
Sušnik Blaž

SODELOVANJE

S KRAJEM

Podružnična šola Mekinje, september 2012

Jana Svetec: SODELOVANJE S KRAJEM (OB 100-LETNICI PŠ MEKINJE)

Zaposleni na PŠ v Mekinjah in predstavniki KS Mekinje smo se trudili, da je bilo naše medsebojno sodelovanje vseskozi dobro.

Znamo prisluhniti drug drugemu in vsak pomaga po svojih močeh vedno, ko je to le mogoče.

Zanimivo je, da so naši učenci v petdesetih letih prejšnjega stoletja začeli po Mekinjah raznašati Kamniškega občana, razna obvestila in vabila. Za opravljeno delo so dobili tudi nekaj denarja (npr. od leta 1998 do leta 2002: 50.000 sit), katerega so učenci v poletni šoli v naravi, v Savudriji, porabili za sladoled. Danes tovrstne pomoči KS ne moremo več nuditi, ker učencem ne moremo zagotoviti ustrezne prometne varnosti.

Vrsto let je KS tudi finančno pomagala našim socialno šibkim učencem, da so se lažje udeležili poletne šole v naravi (npr. leta 2001 smo prejeli za 16 učencev 90.000 sit).

Skupaj za naše učence oz. krajane organiziramo razne kulturne in družabne prireditve. Otroci se v Domu ŠKD radi udeležijo pustnega rajanja, starejši pa z veseljem »pozdravijo pomlad«. S to prireditvijo je pogosto povezan skupni šolski projekt, s katerim začnemo 1. septembra, marca pa ga predstavimo krajanom. Ob tej priložnosti nam ŠKD in KS Mekinje finančno pomagata, da lahko za naše krajane pripravimo skromna darilca. Skupaj se zberemo in počastimo pomembne državne praznike.

22. 2. 1998 je pripeljal v Mekinje »BUS VESELJA«. Otroci so se v njem pod vodstvom animatorjev družili tri ure. Obiskal nas je vsako tretjo soboto v mesecu. Projekt »Bus veselja« je vodila skupina »Skala« iz Ljubljane, ki se je ukvarjala s preventivnim delom med mladimi. V okviru gostovanja v Mekinjah je bilo organiziranih več delavnic pod vodstvom animatorjev. Tu so se mladi lahko pogovarjali o svojih problemih, veliko se je tudi pelo in igrali so se razne igre.

Veseli smo tudi vseh krajanov, ki se odzovejo našemu povabilu, nas obiščejo v šoli in z nami delijo svoje znanje in čas. Prav tako pa smo hvaležni tudi vsem tistim, ki jih smemo obiskati na njihovem domu, da nam predstavijo svojo dejavnost, s katero se ukvarjajo.

Predstavniki KS Mekinje so se skupaj z nami vedno zavzemali za večjo varnost naših šolarjev, zato so del sredstev iz samoprispevka 1991-1995 namenili za izgradnjo pločnika ob tedaj asfaltirani Cankarjevi cesti. Zgrajen je bil le do šole. Želeli smo, da bi se nadaljeval do Podjelš, od koder prihaja v šolo nekaj naših učencev. Sredstva za izgradnjo pločnika do Zduše so se namenila iz samoprispevka 1995-2000. Hitrost voznikov sta mimo šole leta 2001 zmanjšali hitrostni cestni grbini na cestišču, ki sta s tem povečali varnost šolarjev.

Prometna varnost naših šolarjev je za vse zaposlene na šoli in krajane Mekinj izrednega pomena, zato se tudi nekdanja upravitelja PŠ Mekinje ga. Vera Verstovšek in g. Lovro Peterlin spominjata svojih prizadevanj za prizidek k šoli, v katerem bi bila telovadnica, saj tako našim otrokom ne bi bilo potrebno v vsakem vremenu hoditi na uro telovadbe v Dom krajanov. Predvsem v zimskem času in letih, ko pločnika ni bilo do šole, se je telovadilo kar v razredih oz. na dvorišču.

Ob uvedbi normativa, da sme imeti izven šole en učitelj v skupini največ 15 učencev, so nam pomoč pri spremstvu v telovadnico ponudili krajani. Običajno so bili to dedki in babice, ki so bili v dopoldanskem času doma. Nova uredba pa je kmalu to prepovedala in spremstvo je bilo dovoljeno le pedagoškim delavcem.

Želja po telovadnici je v nas budila zavzemanje za izgradnjo prizidka, v določen obdobju pa kar nove osnovne šole. Svet KS Mekinje je Oddelku za okolje in prostor občine Kamnik in Uradu župana že od leta 1997 pošiljal predloge za gradnjo nove OŠ in s tem v zvezi tudi vloge za poseg v prostor. Posebno veliko aktivnosti je bilo leta 1999, ko se je Svet KS Mekinje med razgrnitvijo sprememb srednjeročnega plana občine Kamnik s pripombami dejavno vključil v dajanje pobud in pripomb. Razmišljali so o možnih lokacijah in pridobili nekatera soglasja lastnikov. Predlaganih je bilo več lokacij: na travniku pod mekinjskim samostanom (šola, vrtec, športno igrišče, parkirišče), na travniku nad mekinjskim stadionom, na travniku ob reki Kamniški Bistrici-severno od podjetja Kemostik, na območju stavbe in zemljišč, ki jih je prodajalo podjetje Zarja in pri Burjevih njivah, na zemljišču v lasti Minke Butalič in Marjana Kališnika. Po večletnem prizadevanju jim je uspelo, da je Oddelek za družbene dejavnosti občine Kamnik kljub izrazito odklonilnemu stališču do gradnje nove OŠ Mekinje, sprejel to našo pobudo in v Program investicij v osnovno šolstvo do leta 2000 uvrstil tudi gradnjo popolne devetletne OŠ v Mekinjah, ki bi reševala tudi potrebe po učnih mestih v severnem predelu Kamnika in v Nevljah. Vendar kljub temu pozitivnemu premiku v Mekinjah nismo bili popolnoma zadovoljni, saj je bila ta investicija šele na četrtem mestu, tako da je bil začetek gradnje nove OŠ predviden šele za leto 2004, čeprav bi po dosedanjem programu investicij, sprejetem leta 1994, morala biti prva na vrsti OŠ Mekinje. Upravičena je bila bojazen, da se bo za ostale šole porabilo toliko denarja, da se bo gradnja nove OŠ v Mekinjah zavlekla še za nekaj let.

Na ZBORU KRAJANOV 6. 5. 1999 je načelnik Oddelka za družbene dejavnosti Občine Kamnik g. Anton Kamin dejal, da naj bi v enem mesecu predložil občinskim svetnikom elaborat o razvoju osnovnega šolstva v naši občini. Šolski okoliš devet ali šestletne OŠ Mekinje, naj bi obsegal v drugi in tretji triadi dve paralelki otrok iz KS Mekinje, KS Nevlje in KS Tunjice. S tem bi se sprostil prostor tudi na OŠ Frana Albrehta. Gradnja OŠ Mekinje naj bi stala okrog 400 mio. SIT. Najbolj sprejemljiv prostor za gradnjo je tik ob mekinjskem stadionu. V predlogu za letošnji proračun ni nič sredstev namenjenih za gradnjo nove šole niti za odkup zemljišča. Občina bo denar za odkup zemljišča zagotovila leta 2000, leta 2001 pa naj bi se začela gradnja.

Na mnogim sestankih s Svetom KS, z vodji PŠ Mekinje, s predstavniki staršev, z mekinjskimi svetniki in z občasnimi udeležbami župana g. Antona Smolnikarja in načelnika za družbene dejavnosti g. Antona Kamina nam v 25-ih letih ni uspelo zgraditi nove šole niti prizidka k obstoječi stavbi, čeprav je g. Lovro Peterlin že l. 1991 pridobil idejne rešitve za prizidek (dipl. ing. arh. g. Borut Ulčar), l. 2007 nam je Geoplan predstavil izdelan načrt zanj, v katerem bi imeli telovadnico in dve učilnici.

Danes ima 100 let stara šolska stavba prenovljeno notranjo in zunanjo podobo. Njen »mladostni« videz z bogato zgodovino je v ponos vsem krajanom ter v veselje vsem učencem in zaposlenim.

Magda Majdič: KDO BO REŠIL PROSTORSKO PROBLEMATIKO V PŠ MEKINJE?

Želje, prošnje in vloge za prizidek k Podružnični šoli MEKINJE so ostale neuresničene, obljube pa so se izgubile nekje v megli.

Že leta 1994 je bil izdelan projekt za prizidek, ki bi rešil prostorsko problematiko šole. Takrat je gradnjo še financiralo Ministrstvo za šolstvo, ki je zagotovilo sredstva tudi za izgradnjo prizidka. Ker pa se je pojavila želja po gradnji nove šole na drugi lokaciji, kjer pa ni bilo mogoče kupiti zemljišča, se je vsa zadeva ustavila. Škoda. Lahko bi imeli vsaj več učilnic in telovadnico.
Ponovno smo izpostavili potrebo po prizidku leta 2006, ko smo ustanovili Odbor za reševanje prostorske problematike Podružnične šole Mekinje v sestavi predstavnikov sveta staršev, učiteljev in staršev učencev.
O pomanjkanju učilnic, potrebi po telovadnici ter parkirišču za učitelje in starše smo najprej seznanili ravnatelja OŠ Frana Albrehta, gospoda Laha. Pripravljen nam je biti v pomoč pri uresničevanju zastavljenega projekta. Kasneje smo bili zelo uspešni, saj so se vabilu na sestanek odzvali tedanji župan g. Smolnikar, tedanji vodja Oddelka za družbene dejavnosti g. Kamin ter predsednica KS Mekinje ga. Stankovič.
Po natančni predstavitvi naših problemov smo kmalu prejeli odgovor. V začetku septembra 2007 naj bi bili pripravljeni idejni projekti za vpogled vodstvu in odboru. Po predvidenem planu naj bi bil v letu 2008 izdelan načrt. Gradnja prizidka naj bi se pričela v letu 2009, končala pa do septembra 2010.
Decembra 2007 nam je vodja podjetja GEOPLAN predstavila tri različice prizidka k obstoječemu objektu. Izbrali smo tretjo različico, ker:

- ima objekt možnost pohodne strehe, ki naj bi bila v celoti zelena,
- je objekt vkopan v zemljo in bi bil estetsko najmanj moteč,
- ima učilnica 1. razreda manjšo teraso,
- se po potrebi nadgradi še ena etaža,
- ima najboljšo rešitev za izvenšolske dejavnosti (ločen vhod v telovadnico).

Kaj bi imeli, če bi imeli, smo videli, tu pa se je zadeva tudi končala.

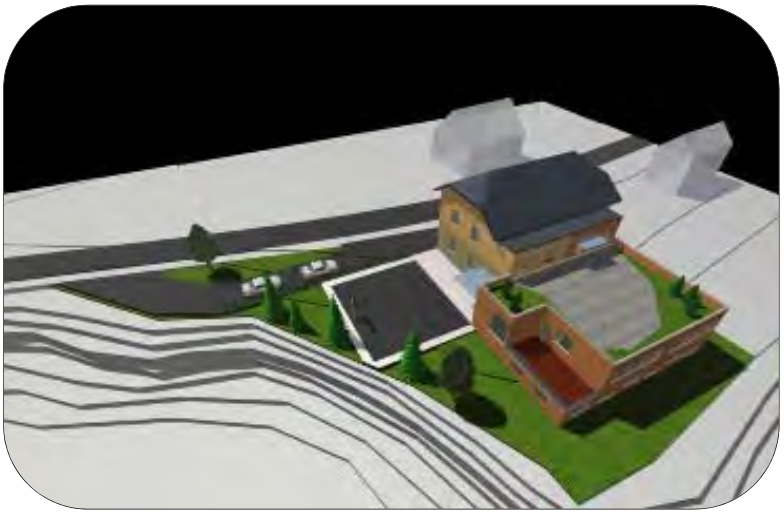

Upamo, da bodo starši bodočih mekinjskih osnovnošolcev s pomočjo učiteljev po gospodarski krizi nadaljevali tam, kjer smo bili mi primorani končati. Želimo jim veliko uspeha, mi pa se bomo zagotovo udeležili proslave ob otvoritvi prizidka.

Nekdanji Odbor za reševanje prostorske problematike
PŠ MEKINJE

Jana Svetec : SVILANIT - NAŠ POKROVITELJ

Šolsko leto	SODELOVANJE S SVILANITOM
1949/1950	Uprava tovarne Svilanit v Mekinjah je povabila 20 pionirjev na ogled tovarne. Podarili so jim blago za pionirski prapor.
1951/1952	Svilanit je šoli podaril novo zastavo. Učenci so dobili kravate, šale in torbice.
1958/1959	Naši šolarji so ob novem letu pripravili program za otroke staršev zaposlenih v Svilanitu.
1959/1960	29. 11. 1958 sprejem cicibanov v PO. Slavnosti so se udeležili zastopniki šolskega odbora in tovarne Svilanit. Za novo leto sta dramski krožek in pevski zbor pripravila program za otroke zaposlenih staršev v Svilanitu.
1960/1961	Za novo leto je dramski krožek v sodelovanju s pevskim zborom pripravil program za otroke zaposlenih staršev v Svilanitu.
1962/1963	4. razred si je ogledal tovarno Svilanit. Sodelovanje v programu za 8. marec v tovarni Svilanit. Svilanit je pomagal pri gradnji garaže ob šoli. Podaril je strešno opeko in poslal delavca za ostrešje in krovca.
1963/1964	Priprava programa ob novem letu za otroke kolektiva Svilanit in za žene iz Svilanita ob 8. marcu. Za praznik tovarne Svilanit so pionirji čestitali tov. direktorju in predstavniku delavskega samoupravljanja in nastopili s krajšim kulturnim programom.
1967/1968	Odigrana igrica o dedku Mrazu ob novem letu za otroke kolektiva Svilanit. V dar pa je šola dobila električni harmonij. 15. 10. 1967 sodelovanje na proslavi v Svilanitu.
1968/1969	14. 10. 1968 kulturni program in voščilo za naše pokrovitelje. Svilanit nam je pomagal pri investiciji centralne kurjave s finančnimi sredstvi in pri organizaciji dela.
1971/1972	Program za Svilanitov praznik.
1972/1973	6000 din je Svilanit prispeval za asfaltiranje ceste in dvorišča.
1973/1974	Čestitke pokrovitelju za 25- letnico.
1976/1977	Svilanit nam podari nove kostume za palčke in snežinke. Napeljali so nam toplo vodo.
1980/1981	Program za njihov praznik, za novo leto in dan žena. V dar smo dobili dva letvenika za športno vzgojo.
1981/1982	Svilanitov dedek Mraz nam je prinesel keramične ploščice za

	ureditev sanitarij.
1982/1983	Pokrovitelj nam je temeljito prenovil sanitarije. Lesene kabine so nam zamenjali z zidanimi. Prepleskali so hodnik v 1. nadstropju, vhodna vrata, pisarno in kabinet za učila. Opravljena dela so znašala 280.000,00 din.
1984/1985	Svilanitovi delavci so nam pri centralni napeljavi priklopili novo in večjo obtočno črpalko. Napeljali so nam trifazni vod v kleti in postavili razdelilno omarico v kurilnici.
1986/1987	Svilanit nam je kupil Orffov instrumentarij (220.000 din). Temeljito so nam obnovili kuhinjo, shrambo, v spodnji etaži so prepleskali oljni oplesk zidu, uredili so garderobo za 1. in 2. razred, napeljali luč na stopnišču, ki vodi v klet.
1987/1988	Program za njihov praznik, za novo leto in dan žena. Svilanit nam je prepleskal malo učilnico, zg. hodnik, pisarno, zbornico, stopnišče v klet, vrata. Uredili so garderobo v I. nadstropju, popravili so nam električno napeljavo v veži, streho, izvedli izolacijo cevi v kleti, zamenjali luči v mali učilnici, izdelali znak L za kolesarski krožek.
1990/1991	Program za njihov praznik. Zaradi težkega gospodarskega položaja nam finančno težko pomagajo.
1992/1993	Naš nekdanji pokrovitelj nam je podaril in namestil nove luči v spodnji učilnici.

Vir: Šolska kronika PŠ Mekinje od 1949 do 1993

Ivana Skamen: KO NAS POKLIČE LJUBEZEN, JI SLEDIMO

Bila je koledarska pozna jesen, leta 1977, ko sem kot mlada, nadobudna in pravkar izšolana socialna delavka doživela ognjeni krst dobrodelnosti svoje tovarne Svilanit. Kot njena predstavnica (in po službeni dolžnosti »skrbnica« vseh tovarniških dobrodelnih dogodkov) sem prisostvovala otvoritvi tople vode v OŠ Mekinje. Bil je že skrajni čas, saj so bele preproge že prekrile bližnja polja in travnike. Spominjam se, kako prijetno nas je grelo … Pa ne samo v dlani, ki jih je grela topla »pridobitev«, ampak predvsem zaradi navdušenja otrok, učiteljev in nas iz Svilanita, ki smo tako malo darovali, a tako veliko sprejemali …

Tej pozni jeseni, včasih tudi zgodnji zimi, so sledile (in seveda že tudi pred to) še mnoge … Vse zato, da bi tovarna Svilanit, ki je svoje korenine pognala v žakardski tkalnici pri Lipovčevih v Mekinjah (in je morda prav zato za svojo varovanko izbrala »domačo« šolo), pomagala skromnim, a po pridnosti in učenju prav podjetnim mladim Mekinjčanom. Enako veseli so bili sveže prepleskanih učilnic, kot (samo) tranzistorja, ki je bilo skromno novoletno darilo, največ, kar je Svilanit, ob skoraj usodnem požaru tkalnice, takrat zmogel podariti. Prav takšni posebni trenutki so nas še bolj zbližali, zato je bilo vsako naše srečanje nekaj posebnega. Svilanit je pomagal po svojih močeh, Mekinjčani pa so nas v znak zahvale zasipali s hvaležnostjo, ki ji ni bilo para. Bile so to nežne pesmice Svilanitovim delavkam ob dnevu žena … Bila so to pisma preprostega otroškega razodetja o svojih mamah, iz katerih smo prepoznavali ljubezen in

dobroto naših sodelavk, ki so jo ponudile svojim otrokom v razkošju, kljub težkemu delu v tovarni. Bili so to Svilanitovi tovarniški prazniki, ki so se vedno pričeli z nastopom in velikanskim šopkom rož mekinjskih šolarjev … In bil je naš tovarniški časopis Kamniški tekstilec, ki je leto za leto polnil svoje strani z njihovimi pismi zahvale, hvaležnosti, mladih upov, obljub …

Podarili smo si nešteto besed in dejanj, ki se za marsikoga niso nikoli končale, še manj pozabile. Verjamem, da v srcih mnogih (zdaj že odraslih) učencev, učiteljev, Svilanitovcev in staršev spomini na to vzajemno naklonjenost, še živijo.

Če ne, naj jih prebudijo ta prelepa spominska pisemca vaših - naših osnovnošolcev iz Mekinj.

Svilanit – naš dobri pokrovitelj!

Učenci osnovne šole Mekinje smo zelo ponosni na našega pokrovitelja, tovarno Svilanit. Z njeno pomočjo smo lepo uredili šolske prostore, pa tudi dedek Mraz ne pozabi na nas. V težavah nam kolektiv Svilanita vedno priskoči na pomoč in smo zelo ponosni nanj. Zaveda se, da naša šola ne ustvarja denarja kot tovarna, ampak ustvarja znanje. Mi osnovnošolci bomo nekoč postali tehniki, strokovni delavci in inženirji. Kdo od nas se bo zaposlil v Svilanitu in zopet pomagal mekinjski šoli? Hvaležni smo kolektivu Svilanita in upamo, da bomo s svojo marljivostjo dokazali, da smo učenci, iz katerih bomo postali pridni delavci.

(Vir: Kamniški tekstilec, št. 9-10, 1983)

Mamam za 8. Marec

Boris Korošec, *3. r. OŠ Mekinje: Moja mamica dela v Svilanitu. Tam šiva. Dela zato, da zasluži denar. Ime ji je Justina. Stara je osemintrideset let. Mamica vstaja ob petih zjutraj. En teden dela zjutraj, drugi pa popoldne. Domov hodi ob dveh popoldne ali ob desetih zvečer. Za 8. marec mami želim veliko sreče in zdravja.*

Marjan Golob, *3. r. OŠ Mekinje: Moja mamica dela v tovarni Svilanit. Mamica je šivilja. V tovarni šiva kopalne plašče. Stara je 45 let. V službo gre ob pol dveh. Domov pride ob pol 11 zvečer. Moja mami je zelo pridna. Ima veliko dela. Doma tudi pospravlja in kuha. Za dan žena ji želim, da bi bila vedno zdrava in vesela.*

Brigita Sanabor, *2. r. OŠ Mekinje: Moja mamica je velika. Rada plete in kuha. V službo hodi v Svilanit. Jaz sem vesela, kadar mi pomaga. Rada se lepo obleče. Moja mamica je bila v bolnici. Meni je bilo zelo hudo. Večkrat sem jo obiskala.*

Darja Šafer, *2 .r. OŠ Mekinje: Moja mamica je srednje postave. Je zelo dobra. Ima kratke rjave lase. Imam jo zelo rada. V službi je v Svilanitu. Vesela sem takrat, ko se z mano igra in pogovarja. Rada pospravlja in kuha. V vrtu ima veliko rož. Rada plete.*

Irena Balantič*, 2. r. OŠ Mekinje: Mamico imam zelo rada. Je precej velika. Skrbi za našo družino. Ima črne lase. Dela v Svilanitu. Najbolj sem vesela, kadar sede k meni. Pomaga mi pri domači nalogi. Je zelo skrbna. Ima me rada.*

***Daja Krapež**, 1. r. PŠ Mekinje: Moja mamica je skrbna. Skrbi za bratca in mene. Je zelo pridna. Z mamico se veliko pogovarjava. Želim, da bi bila zdrava. Imam jo rada.*

(Vir: Kamniški tekstilec, št. 1-2, 1980)

Ob častitljivi obletnici vaše šole čutim veselje in ponos, da ste Svilanitu, ki ni bil nikoli bogat dobrotnik, a ni nikoli odklonil vsaj skromne pomoči, namenili posebno mesto v svojih spominih.

Imela sem srečo, da sem bila izbrana za Svilanitovo »ambasadorko« pokroviteljstva. Ta sreča me ni zapustila do dandanašnjih dni. Nikoli namreč ne preslišim klica dobrote in ljubezni.

V Mekinjah vedno sije sonce. Tisto, ki prihaja iz prijazne vaške šole!

Vaša, z mekinjskim soncem obsijana
Ivana Skamen.

Za sonce, ki prihaja iz prijazne vaške šole, je že davno tega poskrbela tudi upraviteljica ga. Vera Verstovšek.

Vir: Ivana Skamen

S SVOJIM DELOM SO PUSTILI NA ŠOLI PEČAT:

France Malešič: O DRUŽINI MALEŠIČEVIH

»Mekinje so v najlepši pokrajini na svetu …«

Naš rojak, znameniti slovenski slikar Miha Maleš kljub najhujšim vojnim letom takole lepo začenja svoje misli o življenju in delu.

V tem lepem kraju se je znašla tudi naša družina. Od vseh lepih daril, ki so nam jih zaupali starši, je najdragocenejše navdušenje nad domačim krajem.

Oče Janko Malešič je bil rojen 7. marca 1899 v Ribnici na Dolenjskem, kot predzadnji devetih otrok mlinarja v Gorenji vasi in so bili zato po domače Malenski. Vse življenje je bil izredno navezan na rojstni kraj in domače, ponosen, da je Ribničan. Pa vendar ni nikoli niti malo pomislil, da bi kdaj zapustil Kamnik, čeprav je kdaj kazalo, da ga kot učitelja utegnejo premestiti kam drugam.

Bil je živahen in zvedav in vsi so ga imeli radi. Sprva so ga klicali Janez. Nekoč v mladih letih ga je na gozdno jaso nedaleč od doma prišla iskat sestra in ga poklicala: »Janez, prid domú, boš žgance ju pa tjapen boš!«

Po osnovni šoli je odšel v Ljubljano na učiteljišče. Dostikrat je bil lačen, da ni moglo biti huje in tudi kasneje je bilo še večkrat tako. Pri neki gostilni na robu mesta si je izprosil, da je lahko prihajal proti večeru jest, kar je še ostalo. Nekoč ga je obiskal brat Peter, ki je bil že pri kruhu, in ga povabil na dobro kosilo. Po njem ni mogel priti na običajni obrok. Naslednji dan ga je ogovorila tamkajšnja služkinja: »Gospa so rekli, da ti ni treba več priti.«

Izbruhnila je prva svetovna vojna. Pri sedemnajstih letih so ga vpoklicali med vojake. Služil je v Admontu na Gornjem Štajerskem. Pregledovati je moral pošto in izločevati vse, kar je bilo morda sumljivega. Med raznimi novicami je nekdo od vojakov prejel tudi takšnole nenavadno vest od doma: »Pri nas doma je svinja hudo bolna in se kar bojimo zanjo; tudi sin ni nič boljši, ampak ta se bo že izvlekel.« Nekoč pa so nekomu domači sporočili: »Pri nas je kot v vojski, mati se podirajo.« To se mu ni zdelo prav nič posebnega, a je bil takoj klican k nadrejenemu: »Če izpustiš še eno tako očitno slabo novico, boš šel takoj na fronto, v prvo bojno črto.«

Po vojni je dobil prvo službo učitelja v domači Ribnici. Bil je vesel in zaveden Slovenec. Začel si je kupovati slovenske knjige, med njimi Gregorčičeve in Cankarjeve; oba je izredno cenil in spoštoval, zadnjega je tudi spremil na njegovi zadnji poti.

Kot učitelj se je kmalu potem moral seliti. Poučeval je v Šmihelu na Dolenjskem, v Novem mestu, Šempetru, na Kalu pri Šentjanžu in v Škocjanu pri Mokronogu. Dobro je vedel, kaj poleg običajnega šolskega znanja najbolj potrebujejo podeželski otroci. Povsod, kjer je služboval, je takoj začel s sadjarskim krožkom. Povsod je učencem razdajal sadike, ki so jih vzgojili skupaj. Leta 1926 je začel čebelariti, se vključil v čebelarsko združenje in od takrat nadaljeval še s čebelarskim krožkom. V Škocjanu (in kasneje v Mekinjah) je vodil čebelarsko opazovalno postajo. Navdušeni učenci so se ga spominjali še dolga leta. Vedno se je vključeval tudi v

krajevno društveno življenje in se loteval organiziranja prireditev in režiranja ljudskih iger, kar je bilo takrat izredno priljubljeno v vsakem večjem kraju. Gostiln, prepirov in politike se je izogibal. Takrat je spoznal lepo mlado učiteljico Pavlo.

Mama Pavla Knific se je rodila 5. januarja 1905 v Mednu pri Šentvidu (vedno je poudarjala: »Ne v Mednem, kot se motijo nekateri novejši prišleki in ljubljanski meščani!«). Na kmetiji pri Novakovih je bilo pet otrok; oče Jožef je bil tudi nadarjen rezbar samouk, ki je postavil hišo in sam izrezljal vhodna vrata in druge okraske. Hči Pavla je bila stara komaj deset let, ko je oče oktobra 1915 peljal krompir na obvezno vojno oddajo v Šentvid. Stal je v dežju, se prehladil in po nekaj dneh umrl za pljučnico. Mati je bila trdna, pokončna in izredno dobra. Sama je kmetovala naprej in kljub hudim težavam poslala sina in najmlajšo hčer v šole. Pavla je šla v škofjeloško uršulinsko meščansko šolo, kjer je pokazala izredno veselje in voljo do učenja. Poleg rednega učenja se je zanimala za vse, kar je bilo le mogoče – risala je, se ukvarjala z raznovrstnim ročnim delom in se celo sama učila francoščine.

Dobila je dekret za prvo službeno mesto v oddaljenem in osamljenem Ambrusu na Dolenjskem. Prišla je na Dvor pri Žužemberku, kjer jo je lepo sprejel tamkajšnji upravitelj Ciril Dekval, razgledan izobraženec, ki pri oblasteh ni bil najbolje zapisan. Dejal ji je: »Gospodična, nič ne boste hodili v Ambrus, kar tu boste ostali. Tja bom šel pa jaz, ker bodo kmalu volitve in bi me takrat tako ali tako prestavili, tamkaj me bodo pa morda pustili pri miru.« Tega plemenitega in priljubljenega človeka se je spominjala z veliko hvaležnostjo in spoštovanjem. Brez njegove pomoči bi se ji v življenju marsikaj obrnilo povsem drugače. Domačini na Dvoru in še posebno otroci so novo učiteljico nadvse prisrčno sprejeli in ostali so si naklonjeni in povezani do zadnjega. Na učiteljskih srečanjih je spoznala Janka iz Škocjana, veselega in šegavega, ob tem pa odkritega in zato dobrodošlega v vsaki družbi.

To so bila lepa dolenjska leta. Pavla je bila izredno iznajdljiva, zanimalo jo je vse, kar je bilo lepega in novega, Janko je bil spreten, delaven in prav tako dovzeten za vse, kar bi ljudem lahko koristilo in kar bi pomenilo kulturni napredek. Poročila sta se leta 1931, bila sta lep in srečen par. Prijatelji v Škocjanu so jima odstopili majhno sobico.

Takrat še ni bilo v navadi, da bi se učiteljice kar poročile. Pred poroko je Pavli nekdo od njenih mimogrede omenil, da je niso dali v šolo zato, da se bo poročila. Njena mati, ki je bila že dolgo vdova, in vsi njeni bližnji pa so ji ves čas stali ob strani. Tudi pri učiteljih takrat niso vsi pričakovali, da se bosta vzela dva z istim poklicem. Pri moževih domačih se je tako zgodilo, da se ena sorodnic ni prav znašla in je pozabila dati roko mladi nevesti. Njegova dobra mati pa je Pavli pokazala svoji odprti dlani in dejala: »Poglej, toliko sem jih imela, pa vsak je drugačen.« Mladima so bili vsi iskreno naklonjeni.

Konec naslednjega leta se je rodila hčerka Pavla. Ni bilo prav lahko, saj je bil oče Janko malo pred tem prestavljen v Žetale v Halozah, blizu hrvaške meje. Saj sploh ni bilo zaradi politike, le županu se je zameril, ker ni zahajal v njegovo gostilno. Pred odhodom je spet razdelil vse vzgojene sadike. Za njim je potem prišla ovadba, »da je oropal šolski vrt«. K ženi se je vračal stežka – peš, nato z vlakom in potem s kolesom do Škocjana.

Pa vendar so jima ostajali izredno lepi spomini na širok krog prisrčnih dolenjskih prijateljev iz širšega novomeškega območja. Navdušila sta se nad izleti v gore, se vpisala v Slovensko planinsko društvo in leta 1934 prišla na vrh Triglava. Vložila sta prošnjo za skupno premestitev. Spomladi leta 1936 je končno prišla odločba za šolo v Mekinjah pri Kamniku. Bila sta izredno vesela.

Začela sta povsem na novo, z velikim pričakovanjem in navdušenjem, še posebno ker so ju bili veseli vsi domačini. Uvedla in uporabila sta vse, kar sta vedela in uporabljala že do tedaj, nadaljevala pa sta tudi z vsem, česar so bili vajeni mekinjski sovaščani. V šoli so prišla na vrsto ročna dela, sadjerejski in čebelarski krožek, po koncu šole pa dodatne priprave za učence, ki so želeli nadaljevati šolanje. Z veliko zavzetostjo in pomočjo vaščanov jima je bilo mogoče pripravljati različne proslave v kulturnem domu, oče Janko pa je spet pokazal svoje znanje in izkušnje pri režiranju domačih iger. Pri kulturnem življenju so zelo radi sodelovali številni domačini, marsikdo od njih z obetavno nadarjenostjo.

Prvo leto v Mekinjah se je doma rodila hči Milica, čez dve leti pa sin Janez. Bila sta si zelo podobna, skoraj kot dvojčka in sta se imela izredno rada. Leta 1939 se je rodil Jože. »Bil ga je sam smeh, bil je samo sonce,« so govorili o njem.

Oče je takoj prvo leto postal tajnik čebelarske podružnice v Kamniku, nato pa tudi tajnik sadjarskega društva. Bil je redoljuben in natančen in je takšne stvari opravljal z veseljem. Marsikdaj je kateremu od vaščanov napisal prošnjo ali priporočilo. Včasih je bil dovolj le nasvet, spet drugič pomoč v sadovnjaku ali čebelnjaku. Oba z mamo sta z veseljem pomagala vsem Mekinjčanom, s katerimi sta se izredno dobro razumela, prav tako z dolgoletnim mekinjskim župnikom Viktorjem Čadežem. Tudi v Kamniku sta imela veliko prijateljev, še posebno jima je bila naklonjena družina uglednega zdravnika dr. Franceta Puclja, ki je bil očetov ribniški rojak.

Še vedno je oba zanimalo vse mogoče. Že dolga leta sta kupovala leposlovne in druge zanimive knjige domačih in tujih avtorjev. Rada sta se vozila s kolesi na izlete, poleti pomagat stari mami na kmetiji v Mednu, drugič pa z vlakom k domačim v Ribnici. V vročem poletju je prišlo na vrsto kopanje v Nevljici ali novem kamniškem bazenu, vsaj enkrat na leto pa tudi zahtevnejši izlet v Kamniške planine, ki so bile takrat precej bolj oddaljene kot kasneje. Kmalu sta si kupila smuči in se naučila smučati. Iz tedanjih veselih časov se ni ohranil prav noben nesrečen ali grenak spomin. Takrat so bili vsi mladi in delavoljni, kazalo je vse najlepše.

Prišla je vojna. Očeta sta takoj prišla iskat do zob oborožena gestapovca. Prestrašeni otroci so zajokali. Odpeljali so ga v nemški zapor v dotedanjih Škofovih zavodih v Šentvidu. Tam je bilo zaprtih precej znanih izobražencev, med njimi tudi nekaj Kamničanov. Čim je oče ugotovil, da za aretiranimi očeti pripeljejo tudi njihove družine in jih izseljujejo, mu je uspelo o tem poslati sporočilo mami v Mekinje: »Vzemi otroke in se umakni k mojim ali k svojim; zame ne bodi v skrbeh, bom že kako.« Mama je takoj sporočila bratu Jožetu v Medno, naj pride ponje. Medtem je v lesene zaboje zložila nekaj dragocenosti in večino lepih knjig, kar je potem gospod Rebol iz graščine na Zduši odpeljal in skril v svojem gospodarskem poslopju. Zvečer je prišel stric Jože s konjem in vozom in ponoči odpeljal mamo Pavlo in vse štiri otroke. Najstarejša Pavla je

prisedla spredaj med strica in mamo, drugi trije pa so se skrili zadaj v zaboj za krompir. Srečno so se pripeljali v Medno k stari mami.

Medtem so v Mekinje spet prišli esesovci in iskali mamo in otroke šolskega upravitelja Malešiča. Ni jih bilo več, zato so hoteli poslati po zaprtega očeta, da bi ga kaznovali. Zanj in za vso družino se je potegnil sosed Demšar, pritrdil pa mu je tudi drugi sosed Gradišek, da so majhni otroci spet zboleli in jih je mama morala peljati v Ljubljano, na italijansko stran, od koder se bo vrnila. Bilo je mogoče, da jih bodo iskali na maminem domu v Mednu, zato se je mama Pavla z otroki odpravila z vlakom v Ribnico. Tudi tam so jih zelo lepo sprejeli in je teta Ivanka zanje skrbela bolj kot za svoje. Kmalu pa se je pojavila griža in tudi tam ni bilo mogoče ostati. Mama se je odločila in se z vsemi vrnila v Ljubljano in odšla v Dravlje. Tam so bili njeni sorodniki, žal pa pri njih ni bilo nobenega prostora. K sreči je pri sovaščanki Meti Komanovi dobila kletno sobico in se skušala znajti v tem malem zavetju nasproti hleva. Dravlje so sicer spadale pod Italijo, bile pa so v vmesnem pasu med dvojno nemško-italijansko mejo z visoko ograjo iz bodeče žice. Za pot v Ljubljano je bilo pri uradnem italijanskem mejnem prehodu potrebno posebno dovoljenje, celo za šolarje. Sestra Pavla se spominja: »Nekoč sem šla v šolo proti Šiški, a nisem imela prepustnice in me je italijanski vojak grobo zavrnil. Pokazala sem mu, da bom nekoč takole majhna in bom šla lahko čez, kjer bom hotela.« Jezen jo je grdo uščipnil v lice in od takrat Italijanov ni marala.

Mama se je prebijala z veliko težavami. Sestra Ana ji je včasih iz Medna prinesla kak priboljšek do meje in ga vrgla čeznjo. Nekoč se je vrečica moke nataknila na žico in iz nje se je počasi usipala moka, ki bi pomenila precej dni rešilnega kruha. Obema je bilo težko. Teto so potem prijeli Nemci, jo zaprli v Begunjah in jo tam izredno hudo mučili. Očeta so iz Šentvida izgnali v Smederevsko Palanko v Srbiji. Nemci so tam med izgnanci večkrat izbirali talce in le po srečnem naključju ni prišel na vrsto. Naslednje leto je njegovemu bratu Petru uspelo dokazati, da je kot Ribničan italijanski državljan. V zelo nevarnih okoliščinah se je uspel vrniti v Ljubljano in priti do svoje družine. Najmlajši sin Jože ga ni več poznal in se ga je zelo prestrašil. Dobil je službo nižjega uradnika v podjetju Prevod in tako je bilo družini nekoliko lažje. Bilo pa je še veliko hudega in nevarnega, v današnjih časih komaj dojemljivega.

Leta 1944 se je rodil še peti otrok, France. Že prvo leto je bil trikrat izredno hudo bolan in je bil zdravljen v ljubljanski otroški bolnišnici, kjer so ga komaj rešili. Po meningitisu je stari ugledni dr. Bogdan Derč dejal mami: »Za sluh vam pa ne morem garantirati.« Šla je z njim v lesenem vozičku po kockasti Šempetrski cesti (današnji Trubarjevi), nasproti je pripeljal ropotajoči lojtrnik, otrok pa se v vozičku ni niti prebudil.

Po koncu vojne je bilo vprašanje, ali se družina lahko vrne v Mekinje. Spet je pomagal dobri in pravični Ciril Dekval (oče kasnejše Kamničanke Ale Drčar in ded Mojce Drčar Murko): »Ta dva pa kar pustite. Zelo veliko sta videla in vedela, a nista črhnila niti besede in nikomur nista storila nič žalega,« je jamčil zanju. V avgustu 1945 je šel oče s kolesom v Mekinje in našel šolo v obupnem stanju, potem ko je bila med vojno v njej nemška postojanka in je ostala povsem razdejana. Z vaščani so vse prostore in okolico temeljito očistili. (Kljub temu so na vrtu in vsenaokrog še dolga leta prihajale na dan posamezne krogle in drugi delci orožja. Kmalu po vojni sta brata France in Vlado Golob onstran šolske ograje našla bombo in prišlo je do nesreče,

v kateri je France izgubil desno roko, Vladu pa je hudo poškodovalo trebuh. Pomagali so jima oče, mama in sosedje, kmalu pa je prihitel na pomoč tudi dr. France Pucelj in ju takoj spremil v bolnišnico.) V začetku septembra 1945 se je vsa družina vrnila v Mekinje in nato se je pouk lahko začel. Oče je spet postal upravitelj šole in oba starša sta se trudila, da bi vsi učenci kar najhitreje nadomestili izgubljena vojna leta in se s čim manj težavami naučili kar največ koristnega. Med njimi je bilo več let razlike in čim prej so morali priti do rednega običajnega pouka.

Mama je vsa leta učila prvi razred, z veliko zavzetostjo in predanostjo. Uspehov svojih učencev je bila nadvse vesela. Otroci so jo imeli izredno radi in so se je vsi še dolga leta spominjali. Pomagala jim je, kolikor je le šlo. Skušala je pripravljati vedno še kaj novega in zanimivega. Doma je vedno pripovedovala o samih lepih in pohvalnih stvareh, včasih tudi o kakšnem zabavnem pripetljaju, neprijetnosti pa kot da jih ni bilo. Še dolga leta se je spominjala marsikaterega svojih učencev in se izredno razveselila vsakega srečanja z njimi.

Oče je poučeval četrti razred. Bil je temeljit in bolj resen, skoraj strog, otroci pa razposajeni, tudi preveč. Razživel se je, ko jim je pripovedoval o opravilih na vrtu, v sadovnjaku in čebelnjaku in spodbujal zanimanje za takšno delo. Včasih je prišlo na vrsto branje zanimivih povesti o dogodivščinah v daljnih deželah; takrat so v napetem vzdušju obstali tudi najbolj nemirni učenci. Poleti je imel poseben dopolnilni pouk za vse, ki so šli naprej v kamniško nižjo gimnazijo. O tej pripravi je bilo večkrat slišati zelo pohvalne besede. Prav tako kot pred vojno je pripravljal in režiral ljudske, otroške in druge igre v mekinjskem kulturnem domu. Spet so nastopali znani predvojni igralci, pridružili pa so se jim novi iz najmlajših generacij.

Znova je vodil tudi čebelarsko opazovalno postajo in podatke sporočal čebelarskemu združenju. Nadaljeval je s tajniškim delom v kamniški čebelarski družini in to opravljal do zadnjega. Njegov »nemirni delovni duh« pa se ni zadovoljil le s tem. Že pred vojno se je seznanil s prof. Josipom Verbičem, ki se je prvi zavzemal za odbiro in vzrejo najboljših čebeljih matic v posebni plemenilni postaji in je takšno zgradil pred Kopišči v dolini Kamniške Bistrice. Oče je pri tem natančnem in važnem strokovnem delu Verbiču rad pomagal in z njim dostikrat s kolesi obiskoval postajo. Po vojni je oče nadaljeval tudi s tem in v letih 1948 in 1949 postal vodja postaje. S kolesi so se mu včasih pridružili tudi otroci in si potem zvedavo ogledovali bistriški gozd in slikovito sotesko Prédaselj, kjer so bili takrat še slap in razgledne galerije. Žal je postaja zaradi zgrešenega ravnanja nekaterih v višjem vodstvu potem propadla.

Nekaj let po vojni je šla mama z najmlajšim na Zdušo k Rebolovim po še zadnji zaboj pred vojno skritih knjig. V njem so se zasvetile slikanice, pravljice in vse mogoče zanimivosti, ki so nam bile še dolga leta najljubše. Kljub težavam in skrbem so bila tudi povojna leta v Mekinjah zelo prijetna. Mekinjski gozd nad obširnimi polji in travniki je bil videti kot velika prijazna divjina. Včasih je bilo mogoče oditi na družinski izlet v bližnji gozd nad Gamsovo dolino nabirat zvončke, borovnice in gobe; ali pa še naprej do romantičnega Debevčevega mlina na koncu Oševka. V kakem mirnem kotičku je zagorel majčken ogenj in kmalu je bil pečen krompir, medtem pa so se otroci razposajeno skrivali in lovili naokrog.

Najstarejša hči Pavla je obiskovala gimnazijo v Ljubljani. Trenirala je tek po mekinjskem gozdu in postala srednješolska prvakinja v krosu. Tekla je seveda tudi na vlak in zgodilo se je, da jo je

nekoč opazil Janez Žvokelj, ki se je zadnji hip odpravljal zdoma: »Zdaj, ko teče Pavla, je najbolje, da se obrnem, saj vlaka gotovo ne bom več ujel.«

Nič manj lepi niso bili sprehodi do Mihovčevega mlina, rojstne hiše slikarja Mihe Maleša, in potem po gozdu ob Kamniški Bistrici, navzgor proti Godiču in Stranjam – po logu, po domače imenovanem Voh. S posebno spoštljivo radovednostjo sta starša vodila otroke gledat, kako napreduje Plečnikova obnova razdejane cerkve v Stranjah. Poleti pa je prišla na vrsto visokogorska tura v Kamniške planine. Še vedno sta imela najljubši krog domačih prijateljev, družine dr. Franceta Puclja, Karla Babnika, Ivana Pirca in drugih. Ob srečanjih z njimi sta se z velikim veseljem sprostila, se nasmejala in tudi zapela, dr. Pucelj in oče pa sta spet razdrla katero od šaljivih ribniških zgodb.

Leta 1950 sta se oče in mama odločila, da bosta zgradila hišo na spodnjem koncu nekdanjega Prašnikarjevega vrta, nad cesto proti Mamutovemu mostu in Nevljam. V laporni strmini ni bilo lahko. Pomagali so sovaščani pa tudi domači otroci, vsak po svojih močeh. Hiša je bila dograjena v štirih letih. Veselje v novem domu je bilo izredno. Bili so bližje mestu, pri roki je bila Nevljica, za njo kopališče in odbojkarsko igrišče, kjer je takrat hči Pavla postajala odlična odbojkarica. Nad hišo se je dvigal gozd, ki je obetal najrazličnejša doživetja; z njegovega roba je bilo mogoče videti Triglav, kar je bilo še posebej imenitno.

V letu 1957 je bil oče upokojen, vendar se je kmalu nato reaktiviral in se zaposlil v računovodstvu starega zdravstvenega doma zraven kamniške občine, kjer so ga sprejeli z veliko naklonjenostjo. Po sedmih letih se je upokojil in medtem prav tako mama. Oba sta se z velikim veseljem posvetila vsem domačim, ki so se nadvse radi vračali domov, še posebno pa vnukom, ki so prihajali drug za drugim, dokler jih ni bilo deset. Oče se je pri delu s čebelami vsa leta zavedal, da bi bila za obstanek in razvoj slovenskega čebelarstva posebej važna nova plemenilna postaja za vzgajanje in odbiro najboljših matic. Za ta načrt je uspel navdušiti nekaj članov kamniške čebelarske družine in združeni so v letu 1969 postavili takšno postajo na Kopiščih. Takrat je ob svoji 70-letnici prejel čebelarsko priznanje Antona Janše II. stopnje. Posebej vesel je bil, da so uspešno kamniško delovanje potrdili največji strokovnjaki doma in prav tako na tujem. Imenovali so ga »tihi čebelarski delavec«. Pri svojem najljubšem opravilu je ostal do zadnjega leta. Umrl je na Golniku 13. junija 1976. Kamniška čebelarska družina se je potem dolgo imenovala po njem.

Mama je po svojih najboljših močeh še naprej živela za vse domače in deset vnukov. Še naprej je skrbela, da ne bi komu kaj manjkalo in ne bi opustili nobene lepe domače navade. Še vedno se je zanimala za vse, kar je bilo lepega in kulturnega; kolikor ji je bilo le mogoče, je spremljala vse od knjig do koncertov, razstav in drugih prireditev v Kamniku in Ljubljani. Ob pomoči sina Janeza in še posebej snahe Mire je čila in sveža dočakala sto let in več, ob tem pa tudi skoraj vseh devetnajst pravnukov. Skoraj do zadnjega se je z velikim veseljem spominjala svojih šolskih let in se vzradostila ob vsakem obisku svojih nekdanjih učencev. Umrla je 5. decembra 2005.

Ena od polic s knjigami je bila pri nas doma nekaj posebnega, saj so bile na njej njene najljubše knjige. Med njimi je bila tudi tista, v kateri so očarljive besede, ki jih je Miha Maleš posvetil našemu lepemu kraju (Umetniški zbornik, Bibliofilska založba, Ljubljana 1943, stran 292):

»Mekinje so v najlepši pokrajini na svetu. Tako bele ceste, kot je tista, ki pelje iz Mekinj v Godič, ni nikjer, pa tudi takih rož ne raste ob nobeni drugi. Na levo in desno je prelep razgled: te njive, ti travniki, vrtovi in drevesa – pa ti čudoviti gozdovi, kot so tam. Kakšno resje cvete v njih, pa kako debele borovnice, pa sladke koreninice in še sto drugih stvari. Ves ta raj pa varujejo pred burjo Velika planina, Grintovec, Sedlo, Krvavec; nižje pa Sv. Lenart, Sv. Ambrož, Tunjice, Stranje … Torej tu, v tem prelepem kraju sem bil jaz doma in tu so zaživele moje prve mladostne sanje …«

Slikovno dopolnilo:

Vir: France Malešič

Janko Malešič kot vojak leta 1918

Sadjarski krožek učitelja Janka Malešiča v dvajsetih letih na Dolenjskem

Učiteljica Pavla Knific z učenci v dvajsetih letih na Dvoru pri Žužemberku

Srečanje učiteljev in učiteljic na Dolenjskem okrog leta 1930; spredaj v prvi vrsti Janko Malešič, v drugi vrsti desno Pavla Knific

V razredu na Dolenjskem

Poročna slika Pavle in Janka Malešiča, 16. avgusta 1931

Na zgornjem koncu mekinjskega šolskega vrta z otroki Milico, Janezom in Pavlo, 1938

Pavla Malešič leta 1938

Družina Malešič leta 1950 (ki jo je nekdo od otrok še malo polepšal); za mamo in očetom so z leve: Jože, Pavla, Janez, Milica in France

Pavla Malešič z enim svojih zadnjih prvih razredov

Janko Malešič z ženo Pavlo in Maro Pucelj pri otvoritvi čebelarske plemenilne postaje na Kopiščih in po prejemu čebelarskega odlikovanja, 18. maja 1969

Srečanje z istim razredom čez leta, levo spredaj učiteljica Verstovškova

Pavla Malešič novembra 1981

Pavla Malešič leta 1995 ob 90-letnici

VERA VERSTOVŠEK

Ga. Vera Verstovšek je začela poučevati v Mekinjah septembra 1957. Pred tem je bila upraviteljica v dijaškem domu v Murski Soboti.

Spominja se, da so bili začetki težki, saj je prišla v povsem drugačno okolje in v novo delovno sredino. Pogled ji ni več potoval po prostranih prekmurskih ravnicah, pač pa se ji je ustavljal na vrhovih Kamniških Alp. Vesela je bila, da je v Kamniku živel tudi njen brat prof. Zvone Verstovšek, ki je takrat poučeval na kamniški gimnaziji. Prvo leto službovanja v Mekinjah je živela pri njem v Kamniku. 1. 7. 1960 se je v Mursko Soboto preselila učiteljica Milica Grimšič, dotedanja upraviteljica šole v Mekinjah, in zato se je eno od dveh šolskih stanovanj izpraznilo. Vanj se je vselila ga. Vera, prevzela je dela in naloge šolske upraviteljice, poučevala je najprej tretji, potem pa le še 4. razred, vodila je mlečno kuhinjo, kar pomeni, da je morala sestavljati jedilnike, nabaviti vso hrano in učencem pripraviti malico.

Ga. Vera je imela od vsega začetka spoštljiv odnos, tako do učencev kot do staršev in svojih sodelavcev. Kot upraviteljica šole je opazila in znala ceniti oz. pohvalit vsako dobro opravljeno delo svojih sodelavcev. Konec avgusta 1961 je v pokoj odšla ga. Pavla Malešič. Skupaj sta poučevali le štiri leta, a ga. Vera je poznala in spoštovala vse neprecenljive sledi, ki jih je v naši šoli pustila ga. Pavla Malešič in pred njo tudi njen soprog g. Janko Malešič, zato se ji je ob upokojitvi, s celotnim Šolskim odborom, iskreno zahvalila za vse vloženo delo, ki sta ga zakonca Malešič dolga leta in v težkih časih opravljala s srcem.

Ga. Vera opaža, da so se zunanje površine okrog šole spremenile. V času njenega bivanja v šoli so imeli na JZ strani stavbe zelenjavni vrt in cvetlične gredice. Učenci so bili pod njenim vodstvom organizirani v šolsko zadrugo. Skrbeli so za nekaj gredic, na katerih so gojili česen. Prodajali so ga krajanom, za izkupiček pa so kupili gnojilo in semena.

Več let so si v šoli želeli napeljave vodovoda, saj so vodo s cisterno vozili s Kamnika. Končno pa je dokončno pritekla 16. avgusta 1960. Spominja se tako mrzle zime, da je voda v ceveh zmrznila. Takrat so jo dobili od bližnjega soseda g. Goloba. Pozimi so se greli z Lucovimi pečmi. Bile so v vseh učnih prostorih in so pozimi oddajale prijetno toploto. Ga. Vera se spominja pridnih učencev, ki so z veseljem pomagali jeseni nositi drva in premog z dvorišča v klet, pozimi pa iz kleti v učilnice. Posebno pohvalo pa zasluži ga. Francka Sitar, ki je bila v tistem času na šoli kuharica in snažilka. Skrbela je tudi zato, da so bile učilnice pozimi že tople, ko so šolarji zjutraj prišli v šolo. Ga. Francka je vstajala zgodaj, da je zakurila vse peči, poskrbeti pa je morala tudi, da ogenj v peči ni ugasnil.

Ga. Vera je imela svoje učence zelo rada. Z njimi se je ukvarjala tudi izven svojega delovnega časa.

V domu »Partizan« je vodila telovadbo za deklice. Pozimi se je v bližnjem Rebru z mladino rada smučala in jim posredovala svoje smučarsko znanje.

Ga. Vera Verstovšek je vseskozi z veseljem pridobivala nova znanja s področja poučevanja. Svoje znanje in izkušnje je delila s kolegi celotne kamniške občine. Zanje je pripravila zelo

kvalitetne hospitacije različnih predmetov. Doživela je veliko sprememb v šolstvu, a spoznanje, da je za uspešno poučevanje potrebno imeti svoj poklic rad, se v vseh letih ni spremenilo.

Da je učiteljica ga. Vera Verstovšek vsak dan z veseljem stopila v razred, so čutili vsi njeni učenci. Za vse znanje in vrednote, ki jim jih je z ljubeznijo posredovala, so ji zelo hvaležni.

Veliko svojega časa je namenila vzornemu sodelovanju s tekstilno tovarno Svilanit. Vsako leto je poskušala pridobiti nekaj finančnih sredstev za nujna vzdrževalna dela na oz. v šolski stavbi in okrog nje. Učitelji in učenci so se jim zahvalili za njihovo pomoč s svojim znanjem in ustvarjalnostjo. V veselje jim je bilo, da so lahko obogatili njihove tovarniške praznike in srečanja.

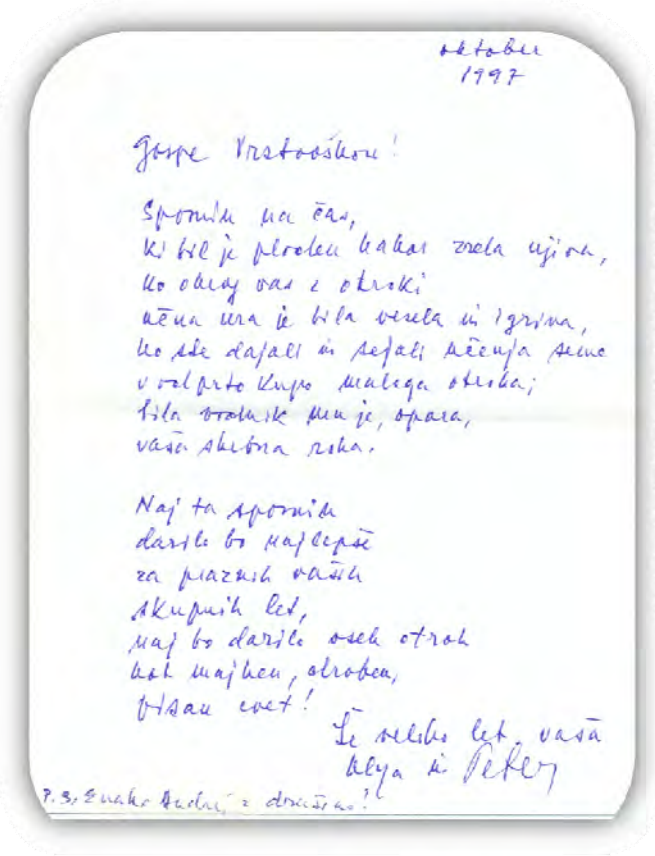

oktober 1997

Spomin na čas,
ki bil je preveč kakor zvezda ujeta,
ko okrog vas z otroki
učna ura je bila vesela in igrima,
ko ste dajali in sejali učenja seme
v voljno kupo malega otroka;
bila vrednik mu je, opora,
vaša skrbna roka.

Naj ta spomin
darilo bo najlepše
za praznik vaših
skupnih let,
naj bo darilo vsak otrok
kot majhen, skromen,
vsem vam cvet!

Še mnogo let, vaša
Olga in Peter

P.S. Enako darilo z drevesom!

Kot upraviteljica je želela, da je šola primerno povezana tudi s krajem. S hvaležnostjo se pogosto spominja domačinov iz Mekinj, Zduše, Podjelš, Vodic in Brezij, saj so bili vedno pripravljeni pomagati pri marsikaterem delu v šoli. V spomin na srečanja z njimi, si rada prebere eno od pesmi ge. Olge Pečevnik. Mnogo jih je napisala za mekinjske šolarje, da so jih ponosno deklamirali mamicam za njihov praznik. Več čudovitih misli, voščil, pesmi … pa je napisala tudi go. Veri Verstovšek kot zahvalo za njeno strokovno pedagoško delo, pretkano z ljubeznijo in odgovornostjo do otrok.

Ob upokojitvi so se tovarišici Veri za izjemno pedagoško delo zahvalili učenci in sodelavci. Na fotografiji so Tanja Pirc, Mitja Hočevar, Dušan Petek, ga. Vera Verstovšek, ga. Malči Ogrinec in g. Lovro Peterlin.

Vir: Vera Verstovšek

Fotografijo je tovarišica Vera dobila v dar od svoje zadnje generacije učencev v šolskem letu 1979/80: Valerisa, Maja Šinkovec, Maja Bitenc, Minka, učiteljica Vera Verstovšek, Sandi, Janko Poljanšek, Andrej, Nataša, Tanja Pirc, Polona Slanovec, Mili Krt, Barbara Spruk, Rafko Bencan Dušan Lanišek, Mitja Hočevar, Sašo Podgornik, Dušan Petek, Anita, Albinca Prešeren, Peter prijatelj, Peter Romšak, Roman Golob (manjka Francka Krt) Vir: Vera Verstovšek

Vera Verstovšek v sebi nosi mnogo živih spominov iz življenja v mekinjski šoli. Zelo dragoceni so ji tudi spomini na že pokojne sodelavce.

Spomini na Pavlo Malešič

Pred skoraj petdesetimi leti sem bila premeščena s prekmurske ravnine v slikovite Mekinje, kjer sem na šoli spoznala Pavlo Malešič. Ves nemir in stiska kako me bo sprejel mali učiteljski kolektiv sta po zaslugi prijateljskega razumevanja Pavle Malešič kmalu prešli v sprejemanje dobrohotnih nasvetov in prijateljevanja. Pavla Malešič je bila dolgo let izvrstna elementarka, strokovno na visoki ravni in vsakomur pripravljena svetovati. Vedno je uporabljala lepo slovenščino in na rabo le te opozarjala. Mnogo, nešteto otrok je naučila napisati in prebrati prve besede. Imela je rada svoje učence in mnogi izmed njih jo še po dolgih letih nosijo v najlepšem spominu.

Veliko lepega je dala tudi nam, svojim sodelavcem, ki imamo čas, preživeti z njo, kot najlepši del našega ustvarjalnega življenja. Srečevali in obiskovali smo se tudi pozneje v času pokoja in se spominjali naših učencev in življenja na šoli. Žal so ta srečanja postajala vse redkejša, spomini na skupna leta, draga Pavla, pač nič manj pogosti.

VERA VERSTOVŠEK

Po pogovoru zapisala Jana Svetec

Tina Romšak: UČITELJICA (TRŠICA) MALČI OGRINEC

Nekoč, pred mnogimi leti, sem imela priložnost prisostvovati podelitvi otrokovega naslova. Bistvo ni bilo v tem, temveč v besedah podeljevalca akademika dr. Janeza Milčinskega: „Troje človekovih dejavnosti je, ki niso zgolj poklici, ampak poklicanost: zdravnik, duhovnik in učitelj. Če to imaš v sebi, ostani, če nimaš, odidi, priučiti se ne moreš."

Učitelj! Tako kot starši tudi učitelj – elementarec, usmerja prve otrokove korake v svet, za vse življenje zaznamuje njegova hotenja in doživljanja. Biti dober učitelj pomeni imeti poln mernik ljubezni, razumevanja in spoštovanja; marsikdaj pozabiti na svoje otroke, dolžnosti in probleme v družini, in se posvetiti drugim; odpirati jim pot v „učenost" - povezovanje črk v pomenskost besede, pisanje, odkrivanje skrivnosti narave in „vesolja". Neskončno je namreč otrokovo hrepenenje, ki se začne zavedati sveta, po „imeti". Učiteljeva naloga ga je voditi k vrednosti „biti". Biti ustvarjalen, delaven, pošten, sočuten, tovariški, spoštljiv ... Težka je naloga, saj sprevrženi današnji čas ne ceni teh vrednot. A idealizem vendarle še obstaja; kadar ga ne bo več, se bo zrušil svet!

Čemu tolikšen uvod? Da bi svetu prepirov, zdrah, stavk pokazala učiteljico, eno izmed mnogih, ki ni nikoli spraševala za ure, preživete v šoli, dejavnosti, denar, ampak je življenje posvetila otrokom, tako tistim v prvem razredu mekinjske šole kot svojima hčerki in sinu.
Bila je učiteljica (tršica) Malči.
Vsi so jo poznali pod tem imenom. Bila je tudi Plevelova, Ogrinčeva. Vseskozi pa tršica v mali šoli in prvem razredu.

Učiteljica 1. razreda in male šole ga. Malči Ogrinec na šolskem vrtu. Vir: Avguštin Ogrinec

Kot je bil po vojni običaj, so mlade učiteljice, zlasti če niso ustrezale moralnopolitičnim merilom, pošiljali v „sibirijo". Z dolenjskih hribov se je vrnila v Črnjansko dolino, odtod v Stranje. Biti učiteljica pod Kamniškimi planinami, med učenci, ki jih je imenovala „bistriški gamsi", je bila sreča. Razgibani, neposredni, pronicljivi, so poživljali tedanji obšolski prostor s planinarjenjem, športom in drugimi dejavnostmi.

Po upokojitvi ge. Malešič (oba, učitelja, zakonca, sta močno zaznamovala osnovno šolstvo in

kulturno življenje v Mekinjah) je v šol. l. 1961/62 dobila službo v rojstnem kraju. Domačinka, mati, na pol kmetica, predvsem pa učiteljica.

Od tedaj pa se zbirajo tudi moji spomini nanjo. Blizu sva si bili. Najlepši so bili najini počitniški jutranji pogovori ob kavi. Nekega dne me je povabila k pouku v razred. Občudovala sem jo, ker je pritegnila k sodelovanju tudi najnemirnejše učence. Učna ura je bila razgibana, pestra, sproščena; vsak učenec je mogel izraziti svojo „modrost". Spet drugič sem prišla, zaradi veselja nad delom elementark. Po pouku je učence razporedila po stopnišču in jim pomagala pri oblačenju in obuvanju; malo sem pomagala tudi sama. Pa je deček z „bogatim" besediščem dejal: „Ko bom velik, bom pilot. K..., peljal bom samo tebe," in je pokazal na tršico, nato je pogledal k meni, „pa tudi tebe". Še zdaj čakam na to povabilo, kajti po katerem nebu se zdaj prevaža „ta mali pilot", ne vem.

Malči se je s 1. septembrom 1985 upokojila. To jutro sem jo obiskala. Odšli sva v sobo s pogledom na cestno križišče. Takrat so se odpravljali v šolo še peš. Gledali sva mamice z otroki, ki bodo prvič sedli v šolske klopi. Iz oči so ji lile solze, potoki solza. Tudi meni so se orosile oči, zaradi nje.

Slab mesec nato, 25. septembra, je umrla.
Za en lep spomin, tebi, Malči, učiteljici, prijateljici, zapisala Tina Romšak.

Ivanka Potočnik: SPOMINI UČITELJICE NA PODRUŽNICO MEKINJE

V mekinjski šoli sem pričela poučevati v šolskem letu 1962/63. Ves čas sem poučevala v drugem razredu. Delo v razredu in v kolektivu je bilo prijetno, saj smo vse težave sproti skupaj in uspešno reševali.

Rada sem imela iskreno navihane, vesele in energične otroke. V razredu je bilo največ 30 učencev, zato sem se lahko vsakemu dovolj posvetila (na prejšnjem delovnem mestu je bilo tudi več kot 40 učencev). Jutranjega varstva in podaljšanega bivanja takrat ni bilo in učenci so po pouku sami odhajali domov.

Nadvse rada sem poučevala SND, kjer smo velikokrat odšli na bližnji travnik ali v gozd. Učenci so vedno navdušeno opazovali okolje okoli sebe, drobne žuželke, prisluhnili pticam … Spomnim se, da so bili nekega dne učenci pri pouku zelo nemirni in kričavi. Takrat sem jim dejala, naj gredo v gozd in naj tam kričijo, v šoli pa naj bodo tiho. Že naslednjega dne je prišel učenec in mi dejal, da je očetu povedal, kar sem dejala ter da je oče rekel, da v gozdu se pa res ne kriči, ker bomo preplašili vse gozdne živali. V tistih časih sta bili na šoli le dve učilnici.

V času svojega študija sem se le eno leto učila igranja violine, več mi je bilo onemogočeno. Kljub temu sem v mekinjski šoli vseskozi poučevala tudi pevski zborček. Pri tem sta mi veliko pomagala učenca Smolnikar Robi, ki je bil vedno pripravljen priskočiti na pomoč, in Majda Peterlin, ki je imelo glasbeno znanje. Dominik Krt nam je enkrat celo napisal pesem, s katero smo nastopali na Reviji pevskih zborov.

V drugem razredu je glavna poštevanka, ki se je morajo učenci naučiti »za zmeraj«. Nova matematika je to prepovedala, zato se je nekateri niso nikoli naučili. K sreči so ljudje, ki so se ukvarjali s šolstvom spoznali, da stari način dela le ni bil tako slab. Branje zahteva v drugem razredu veliko vaje in za nekatere učence je bilo to izredno težko delo. Pri telovadbi pa smo hodili v Ribnik in skakali čez potok. Gred smo si naredili tako, da smo čez strugo potoka položili desko in hodili po njej, plezanje smo vadili na kozolcu … Bili smo iznajdljivi in učencem smo skušali omogočiti, kar se da pester pouk.

V spričevalu je takrat bila tudi ocena iz vedenja in velikokrat smo se pogovarjali o obnašanju. Treba je bilo odvaditi učence govoriti »eden čez drugega« in ugotavljali smo, da od takega »pripovedovanja« nima nihče nič. Velika škoda je, da danes odrasli ljudje tega ne vedo.

Dovolj naj bo! Vsem mojim nekdanjim učencem se zahvaljujem za prijetne trenutke, ki smo jih preživeli v drugem razredu.

Po pogovoru z učiteljico IVANKO POTOČNIK zapisala: Špela Kosmatin

Ga. Ivanka Potočnik učencem še vedno z veseljem pokaže osnove lepopisa, čeprav je že upokojena. Jaka Škorjanc in Andrej Podbevšek sta navdušena nad njeno pisavo.
Vir: Šolska kronika od 1993 do 2012

SPOMINI g. LOVRA PETERLINA NA PŠ MEKINJE

G. Lovro Peterlin je 1. 10. 1960 začel svoje pedagoško poslanstvo prav v mekinjski šoli. Z nasmehom pove, da sta bili takrat na šoli le dve učiteljici (ga. Pavla Malešič in ga. Vera Boršič-Verstovšek) in veliko otrok. Imeli so celodnevni pouk v čistih oddelkih. Z njegovim prihodom pa je ga. Malešič začela poučevati v eni izmeni v 1. razredu, ga. Boršič pa v drugi, v 4. razredu. Njemu so dodelili 2. in 3. razred, torej je on poučeval dopoldan in popoldan (od 8.00 do 16.30). Vsak četrtek je bil prost oz. je bil to dan, ki ga je namenil popravi učenčevih pisnih izdelkov in pripravi na pouk. Sobota pa je bila za vse običajen delovni dan. Vsi šolski dnevi so bili prežeti z

zelo dobrimi medsebojnimi odnosi. Čutili so kolektivno pripadnost, z dobro voljo so pomagali drug drugemu, bili so enotni, skratka, njihovo razumevanje je bilo zavidanja vredno. Tako je ostalo tudi po odhodu ge. Malešič v pokoj, s prihodom učiteljic Malči Ogrinec in Ivanke Potočnik in po spremembi šole v PŠ Frana Albrehta. Na matični šoli z njimi niso imeli nikakršnih težav. Vse bolniške odsotnosti so vedno sami nadomestili. Na matični šoli so rekli: »*V Mekinjah je lahko, ker se tako dobro razumejo*.« V Kamnik so vedno prišli vsi ali nobeden. »Težave«, ki so jih uspešno in hitro reševali, so jih še bolj povezale. Ne spomni se, da bi se kdaj sprli. Vedno so se radi družili tudi izven delovnega časa in še danes g. Lovro, ga. Vera in ga. Ivanka osebne praznike praznujejo skupaj. Z lepimi spomini na skupno delo pa se spominjajo tudi ge. Pavle in ge. Malči.

Spominja se, da ga je »v službo vzel« g. Mrak. Vse šole v Kamniku in njeni okolici so delovale kot samostojne enote. Eden izmed učiteljev na šoli je opravljal tudi dela in naloge upravitelja šole. Vsaka šola je imela na voljo določeno vsoto denarja, s katerim je moral upravitelj skrbno ravnati oz. z njim primerno vzdrževati šolsko stavbo. Finance je za vse šole vodila ista računovodkinja, ki je imela pisarno v nekdanjem Dijaškem domu v Kamniku oz. v stavbi, kjer je danes OŠ 27. julij. Tam so upravitelji tudi vsak mesec dobili plače za zaposlene na njihovih šolah.

Tudi sam je bil od leta 1980 do 1993 leta vodja PŠ v Mekinjah. Pravi, da so se pojavile finančne težave, ko se je šola kot podružnica priključila k matični šoli Frana Albrehta v Kamniku. V preteklosti je za šolo veliko postoril tudi Šolski odbor, mnogo ur »udarniškega dela« so opravili krajani oz. starši naših šolarjev, po priključitvi pa je njihova motivacija za delo upadla. Počasi je Šolski odbor prenehal delovati, g. Lovro pa je vztrajno prosil za finančno pomoč našega pokrovitelja tovarno Svilanit in starše učencev, da so s svojim znanjem in delom pomagali vzdrževati šolsko poslopje. Tudi garažo so sezidali z »udarniškim« delom. Spominja se, da je na tem mestu včasih stal čebelnjak, saj je nekdanji učitelj na tej šoli, g. Janko Malešič, svoje učence med drugim učil tudi čebelarjenja.

Bolj kot garaže pa so si učitelji, učenci in njihovi starši želeli telovadnico. Spominja se, da so se zanjo trudili že od leta 1962, a oblast za to ni imela posluha. Občasno so na telovadbo hodili v dom Partizan, kar jim je vzelo veliko časa in je ogrožalo varnost učencev. Prav v prometno varnost vseh mekinjskih šolarjev je g. Lovro Peterlin vložil ogromno svojega časa, znanja in energije. Dolga leta je na šoli vodil prometni krožek. Zavedal se je, da je prometno znanje za učence pomembnejše od poštevanke, čeprav so tudi to pri njem morali zelo dobro obvladati prav vsi učenci. Kolesarske izkaznice z njegovim podpisom ni bilo moč dobiti, dokler ni bil prepričan, da se učenec dobro znajde na cesti in je varen kot kolesar v cestnem prometu.

Na šoli pa smo imeli več pešcev kot kolesarjev. Posebno pozornost je tovariš Lovro posvetil prvošolcem. Prav za pomoč najmlajšim je organiziral »PIONIRJE MILIČNIKE«. Četrtošolci in tretješolci so nosili posebne uniforme (pionirsko kapo, pionirsko rutico, bel pas, bele narokavčnike in prometni loparček) in tako oblečeni so stali pred šolo, pri Benkoviču in na Zduši. Na omenjenih mestih so bili 15 minut pred pričetkom pouka in po pouku. Vozniki so uniformirane učence hitro opazili in so zmanjšali hitrost, tako smo povečali prometno varnost naših otrok. Učenci so bili pionirji miličniki zelo radi. Imeli so občutek, da opravljajo

odgovorno in pomembno delo. Zelo ponosni so bili tudi takrat, ko so pomagali urejati promet, ko je Ljudska tehnika v Mekinjah organizirala nek pomemben dogodek.

G. Lovro Peterlin je vseskozi poučeval v tretjem razredu. Velik poudarek je namenil vzgoji in znanju, ki bo za učence uporabno. Znal jim je postaviti meje in jim prisluhniti, ko je bilo to potrebno. Bil je tudi vodja šole, ki je pogosto kar sam opravil to, kar danes opravi hišnik. Večkrat ga je ponoči prebudila skrb in začel je razmišljati o tem, kaj vse mora kot dober gospodar šolske stavbe in dober učitelj še postoriti, da bo delo opravljeno, kot mora biti. Da bo ob odhodu iz mekinjske šole po 33 letih s ponosom ugotovil, da je ta naša šola kljub starosti še vedno lepa.

Po pogovoru z učiteljem LOVROM PETERLINOM zapisala : Jana Svetec

Učenci 3. razreda na šolskem dvorišču
Vir: Lovro Peterlin

Bernarda Rifel: Ga. FRANCKA SITAR-kuharica in snažilka na PŠ v Mekinjah

Francka Sitar (r. Baloh) se je rodila l. 1928 v Podgorju.

Najprej je bila zaposlena v Titanu, po rojstvu otrok pa je ostala doma. Ko je njena hči obiskovala 1. razred, jo je upraviteljica Verstovškova poslala domov z naročilom, naj pride mama v šolo. Pomislila je, da je kaj narobe. V šoli je izvedela, da potrebujejo snažilko. Sprejela je službo in to delo opravljala 27 let.

Gospa Francka Sitar avgusta 2012

Vstajala je ob tretji ali četrti uri zjutraj, odšla v šolo in zakurila zelene peči, ki so šolske prostore prijetno grele. Naložila je drva ali premog, odhitela domov in spet nazaj v šolo, da je pripravila malico. Narezala je kruh, namazala marmelado ali pašteto, skuhala čaj in vse tudi sama razdelila med učence. Vedno je narezala še nekaj manjših kosov kruha za tiste, ki so želeli dodatek. Vsak kos je bil zanjo dragocen, zato je tudi otroke spodbujala k spoštovanju; opozarjala je na čistočo, na obuvanje copat, na pozabljena oblačila. Želela je vzpostaviti red, zato je bila včasih tudi huda.

Poleti je okrog šole kosila travo, pozimi pa kidala sneg. Premog in drva je skupaj s šolarji spravljala v klet. V šoli je loščila bolj, kot bi bilo treba, zadovoljna je bila, da se je vse svetilo. Veliko časa je preživela v šoli ali njeni bližnji okolici. S svojimi drobnimi koraki je vedno hitela. Bila je odgovorna in zelo skrbna.

Sedaj 84-letna gospa že dolga desetletja živi na Jeranovem. Kljub zdravstvenim težavam, ki jo pestijo po nedavni sinovi smrti, ostaja vedra in prijetna sogovornica. Gospe Francki želimo še veliko zdravja in srečnih let.

Ga. Francka Sitar ob novem letu na obisku v mekinjski šoli. Na fotografiji skupaj z učiteljico Tončko Slanovec.

Bernarda Rifel: ANTONIJA ŠIROK, por. Slanovec

Rodila se je leta 1943 v Solkanu na Primorskem. Po poroki z Mekinjčanom Justinom Slanovcem se je preselila v Loko pri Mengšu in tam živela pet let, službo pa je dobila v Nevljah. Z možem sta zgradila hišo v Mekinjah, kjer je bilo Tončkino naslednje delovno mesto. Njeni sodelavci so bili Lovro, Malči in Ivanka, gospa Vera Verstovšek pa je takrat odšla v pokoj.

Učila je v četrtem razredu. Ko so se začele pojavljati zdravstvene težave, je nadaljevala delo v drugem razredu. Leta 1992 so jo za nekaj mesecev premestili v šolsko knjižnico, jeseni pa se je upokojila.

Gospa Tončka je v Mekinjah službovala dvanajst let. Najraje je poučevala družbo in telovadbo. Poskrbela je, da so z učenci začeli prihajati v telovadnico na ure športne vzgoje.

Spominja se naravoslovnega dne, ko so z učenci nabirali gobe v okoliških gozdovih in v šoli pripravili pravo gobarsko razstavo. Vsi so uživali ob pogledu na užitne pa tudi neužitne vrste gob.

Opravljali so tudi družbeno-koristno delo. Hodili so na kmetijo ličkat koruzo.

Spominja se kulturnega dne, ko so šli v gledališče na ogled Pike Nogavičke, ki jo je igrala Alja Tkačeva.

Vsako leto je s četrtošolci odšla v šolo v naravi v Savudrijo. Ob večerih so veliko plesali. Ker so se učenci dobro počutili, se je tudi učiteljica Tončka dobro počutila.

Večkrat je že pri drugošolcih opazila, kakšne talente imajo. Deklica, ki je bila nadarjena za povezovanje, je kasneje res povezovala nekaj mekinjskih prireditev. Spomni se tudi otroka, ki je imel v prvih razredih nekaj težav, kasneje pa se je zavzel, napredoval in zrastel v urejenega, odgovornega in zrelega človeka. To jo zelo veseli.

Pred časom se je srečala z generacijo mekinjskih učencev. Vsi so napredovali in v življenju nekaj dosegli. To je bilo prijetno srečanje.

Gospa Tončka Slanovec po upokojitvi živi mirno življenje. Veseli se vnuka in treh vnukinj. Prosti čas si zapolni z delom na vrtu. Vsako jesen pa spomini na šolo najbolj oživijo v prvih septembrskih dneh.

Decembra rada obišče mekinjsko šolo in svoje kolege, da se srečamo in malo poklepetamo.

Pavle Slabe: MOJI SPOMINI NA POUČEVANJE V MEKINJSKI ŠOLI

Čas mojega poučevanja na podružnični šoli v Mekinjah je zaznamovalo obdobje 11 let. Poučeval sem v 3. razredu, takrat je bila to še osemletka. Imeli smo izmenski pouk. Število učencev v razredu se je ves čas gibalo okoli 20, na vsej podružnici pa je bilo okoli 100 učencev. Imeli smo učbenike in delovne zvezke za vse predmete, le pri spoznavanju družbe in narave so si učenci snov po nareku zapisovali v zvezke. Prvič so se srečali s tujim jezikom, angleščino. Prvo polletje so bile ocene opisne, drugo pa številčne. V tretjem razredu so se učenci prvič spoznali z ocenami. Bil sem strog učitelj. V šoli smo živeli in delovali kot družina. Velik poudarek je bil na vzgoji in disciplini. Svojim učencem sem že v začetku leta povedal, kako bo potekalo naše delo skozi šolsko leto, kaj smejo in česa ne in tega smo se potem tudi držali. Tako smo vzpostavljali red in dobre medsebojne odnose. Spominjam se, kako sem ves čas mojega delovanja na šoli gojil, vzgajal potaknjence, jih presajal in sadil na okenske police. Spomnim se zanimivega dogodka. Učenci so pisali matematični test, medtem sem jim za večjo sprostitev igral nežnejše melodije na harmoniko. Neko popoldne me je ''zalotila'' takratna ravnateljica ga. Emilija Gregorčič, ki je vstopila v razred ravno v času, ko sem igral na harmoniko pri likovnem pouku. Rekla je, da imajo učenci veliko srečo imeti učitelja, ki tako dobro in ob različnih priložnostih igra na harmoniko. V tistem času smo zraven kuhinje pridobili novo učilnico. Šola je bila v

celoti prepleskana. Dobili smo prve računalnike. Na šoli so bili štirje razredi, uvedlo pa se je tudi podaljšano bivanje. Poleg rednega pouka sem vodil kolesarski krožek. Učenci so že v 3. razredu pridobili kolesarski izpit. V večernem času pa sem dvakrat tedensko vodil športni krožek v telovadnici kulturnega doma v Mekinjah. Vsako leto sem učence spremljal v letno šolo v naravi, katere obvezna oprema je bila tudi moja harmonika. Med sodelavkami sem se dobro počutil. Z veseljem sem hodil na delovno mesto, to so bila najlepša leta. Imeli smo lepe odnose tako med učenci, kot tudi starši. Težko se je bilo posloviti in leta 2004 oditi v pokoj.

Pavle Slabe, tovariš 3. razreda je učencem pogosto igral na harmoniko tudi v šoli v naravi, v Savudriji.
Vir:Pavle Slabe

Po pogovoru zapisala Urška Maja Pavlič

Helena Bole: BILO JE …

Ob pogledu na dva lesena kozolca na mekinjskem polju z gorami v ozadju me slika mekinjskega ljubiteljskega slikarja Pečevnika spomni na Mekinje in šolo.

Spomine na moje učiteljevanje začenjam s prvim šolskim dnem na tej šoli. Takratni četrtošolci so vedeli, da bo četrti razred poučevala nova učiteljica. Ker smo imeli učilnico »zgoraj«, so učenci ob ograji vzdolž stopnic z zanimanjem pričakovali novo tovarišico. »Saj ni tako stara,« se je slišalo. Hitro smo sprejeli drug drugega. Iz prakse sem vedela, da je lažje delati, če se trudiš z zahtevami in dolžnostmi ustvariti prijetno šolo.

Bil pa je tudi čas, ko nismo bili več tovarišice in tovariš (Pavle), kot so me pogosto iz navade poklicali v tretjem razredu.

Pomislim nazaj, nič nam ni manjkalo. Obetali pa so nam še boljše čase. In res. Ropot s ceste so omilila nova okna. Barvite stene, več razsvetljave, novo pohištvo, vse to je naredilo učilnice prijetnejše.

Šolske klopi smo prestavljali in prilagajali delu. Ob koncu dopoldanskega pouka smo imeli malo časa, da smo učilnico pospravili in prezračili za popoldance. Izmenski pouk nas je res utrujal. Zamislite si biti pri »mtki, slovki« v petek popoldne. Vsaj telovadba je to omilila. Ja, telovadba brez telovadnice in igrišča. »Kdo bo prvi pri drevesu, ograji, okoli šole?« Igrice, žoga, kolebnice. Bilo je skromno, prijetno, z veliko smeha in tudi s spori. Učenci kot tekmovalci, sodniki, opazovalci, učitelj pa tarča za pritožbe. Kasneje smo začeli hoditi v krajevno telovadnico.

Najboljši čas v šoli je bil odmor za malico. Sprememba se je zgodila tudi na tem področju. Malico stare sorte je zamenjala industrijska. Vse zapakirano in veliko embalaže. Rekli so, da novi normativi to zahtevajo. Ni bilo več mleka s »kožo« in namazanega kruha. Gresta napredek in kvaliteta res vedno z roko v roki?

Starejša in mlajša generacija: Zdenka Gradišek, Ivanka Potočnik Bernarda Rifel, Helena Bole, Jana Svetec, Antonija Slanovec

V kolektivu, kjer smo si prizadevali za razumevanje in strpnost, je bilo lepše in lažje sodelovati. Zdenka, Lovro, Pavle, Jana, Bernarda in še Janja iz nekdanje male šole smo se znali tudi nasmejati. Z njimi sem zaključila delo v šoli Mekinje. Rada povem, da sem delala v šoli, kjer smo VIDELI in SLIŠALI drug drugega.

TUDI MI SMO GRELI MEKINJSKE KLOPI: SPOMINI UČENCEV

Helena Romšak, rojena Košir: NEKAJ SPOMINOV NA MOJA ŠOLSKA LETA V MEKINJSKI ŠOLI

Foto: Bernarda Rifel

V šolo sem vstopila s končanim sedmim letom. Naša učiteljica je bila Antonija Albreht.

Moji sošolci v prvem razredu so bili: Anton Koncilja, Ana Videc, Ana Komatar, Janez Jenko, Ivanka Železnik, Amalija Hočevar, Amalija Babnik, Albin Virjent, Bibijana Vakšič, Zora Dolinšek, Marija Gril, Stanislav Jeras, Terezija Šnabel, Cirila Iskra, Jože Iskra, Franc Grošel, Antonija Grošel, Valentin Petek, Andrej Pečevnik, Albin Smolnikar, Lojze Koncilja, Janče Demšar, Antonija Gradišek, Milan Potočnik, Franc Jašovec, Branko Rebolj, Franc Kališnik, Lojze Balantič, Franko Plahutnik, Peregrin Humar, Jože Kališnik, Amalija Perne, Regina Dolenc, Rajko Golob, Ana Zlatnar, Ana Verovšek, Feliks Sitar, Ludvik Grilc, Ljudmila Mali, Slava Ajdovc, Draga Starovasnik in Marija Humar.

Učiteljica je bila stroga. Takoj nam je pokazala palico, imenovano »štaberle«. Sicer se mi pa zdi, da smo bili že od doma navajeni ubogati. Ko smo se v prvem razredu posedli v tiste temne klopi, je učiteljica rekla, naj sedimo na svojih mestih, na sredini pa naj bo prostor za angelčka.

Že v prvem razredu je umrl sošolec Andrej Pečevnik. Ko smo bili na pogrebu v cerkvi, sem se z obraznimi potezami trudila, da ne bi jokala. Naslednji dan pa me je sošolka zatožila, da sem se pri pogrebu smejala.

Učiteljica nas je pospremila še v drugi razred. V tistih letih smo imeli urnik nekako takole: prvo šolsko uro računstvo, nato slovenščina, spoznavanje narave, lepopis, petje, risanje in telovadba. Tudi ročno delo je spadalo v urnik. Dvakrat tedensko je sledil verouk. V šolo je prihajal župnik Viktor Čadež.

V drugem razredu nas je učiteljica peljala v Kamnik na ogled Malega gradu ter spomenika žrtvam I. svetovne vojne.

V tretjem razredu nas je sprejela učiteljica Marija Cizelj. Njeno poučevanje ni trajalo dolgo, ker se je začela vojna in zasedba okupacijskih vojakov. Eden od sošolcev je pogosto spraševal, kdaj se bomo začeli učiti nemško. Seveda ni vedela odgovora.

Za krajši čas je prišla nemška učiteljica. Takoj nas je učila peti: »Singend wollen wir ...« Na tablo nam je pisala znake _ |- -|._. Nato je prišel mlad učitelj Kaspar Becker. Otroci so rekli: »To ni učitelj, to je pek.« On se je lepo obnašal. Pri risanju je sedel k meni ali Malči ter risal. Ker je bil dober, so ga kmalu odpoklicali. Amaliji in meni je še pisal iz Strassburga. Potem je prišel bolj zagrizen Rudolf Roppacher. Izgledalo je, da ima poškodovano nogo. Ljudje so govorili, da »švindla«. Z družino je stanoval v šoli. Če je bil kak deček v zadnjih klopeh bolj nemiren, mu je zagrozil z metom krede. Grožnja: »Ich treffe guutt!« je kar zadostovala. Veliko smo peli in korakali po cesti. Igral je na harmoniko.

Ko smo dobili nove šolske klopi, se mi je po nerodnosti razlilo črnilo. Sošolec Tonček me je takoj potolažil, da bo drugo jutro prinesel »ciht klino« in očistil klop. Ne spomnim se, kako se je to potem uredilo.

FRANCKA GERBIC

Opis mekinjske cerkve je delo naše bivše učenke Francke Gerbic, doma s Kršiča 1(pri Brezniku). Ob pisanju je bila stara 13 let, letos pa je ga. Francka Gerbic, poročena Iskra dopolnila 88 let.
Faksimile njenega, odlično ocenjenega šolskega spisa, nam je posredovala njena hčerka ga. Ida Brumec.

11. Naša cerkev.

Opis.

Želela sem vesela, da sem doma v župniji, ki ima tako lepo cerkev, da jo hodijo gledat tudi tuji.

Veliki oltar je prelo umetniško izdelan. Glavna oltarna slika je Marije Vnebovzete, katero je napisal umetnik Straus, ki je bil doma na Štajerskem. Oltar je dala narediti leta 1720 opatica Sidonija Gorelega Fallenberg. L. 1903. so naredili novi tabernakelj. Pozlatitev je stala 20 cekinov. Ob strani velikega oltarja je kapelica, posvečena svetemu Antonu. Oltar je leta 1885 naredil Michael Tussa in je ves iz marmorja. Cerkev ima tudi dva lepa mala oltarja. Na desni strani je podoba sv. Frančiška Ksaverija. Na tem oltarju so tudi relikvije sv. Jerneja. Na drugi strani je podoba Brezmadežne. Znamenita je kapela sv. Štolemana, ker je malokatera kapela posvečena temu svetniku. Ob cerkvi so pokopani Fallenbergi, ki so bili največji dobrotniki naše cerkve.

Naša cerkev ima mnogo lepe in zanimive zgodovine, ki je pa vse ne poznam.

V Mekinjah, 29. maja 1937.

5

Miha Babnik: MOJI SPOMINI NA MEKINJSKO ŠOLO

Bilo je davnega leta 1951, ko sem začel obiskovati šolo v Mekinjah. Mislim, da smo začeli 5. septembra. Prvi in tretji razred sta imela pouk popoldne, drugi in četrti pa dopoldne, saj sta bili samo dve učilnici. Ne spominjam se, kako je bilo prvi šolski dan, vem pa, da nas starši niso pospremili v šolo. Počakal sem pred domačo hišo in ko so mimo prišli otroci z Vodic in z Brezij, smo skupaj nadaljevali pot do šole. Oče, ki je bil čevljar, mi je napravil nov nahrbtnik, ki sem ga nosil še v Kamnik. Takrat je šolski okoliš segal do potoka Črna v Godiču, do koder je segala tudi mekinjska fara. Z učenci s tistega konca smo imeli del skupne poti in smo se bolje spoznali kot z učenci z Jeranovega ali iz spodnjih Mekinj.

Moja prva učiteljica je bila gospa Pavla Malešič. Malešičevi so stanovali v šoli, ker je bil Janko Malešič šolski upravitelj. Mogoče mi je bilo nekoliko lažje, saj smo bili z Malešičevimi družinski prijatelji, njihov najmlajši sin France Malešič pa je bil moj sošolec. Skupaj sva hodila v šolo enajst let in še danes sva dobra prijatelja. Gospa Malešičeva ima zasluge, da sem rad hodil v šolo. Bila je prava elementarka. Hitro smo napredovali, čeprav nas večina ob vstopu v šolo ni znala praktično nič »šolskega«. Spominjam se, kako nam je ob obravnavi vsake nove črke povedala zgodbico ali narisala risbo. Tudi novo berilo smo dobili. V prvem razredu smo imeli še verouk v šoli, ki ga je poučeval gospod Viktor Čadež.

V drugem razredu je bila naša učiteljica gospa Tinca Gorjup, ki pa je nisem ohranil v tako lepem spominu kot gospo Malešičevo. Dobili smo nekaj novih sošolcev, kajti ponavljanje je bilo takrat nekaj običajnega. Ocene so bile javne, saj je bila »redovalnica« velik kos papirja ob tabli, na katerem so bile zapisane ocene za učence obeh razredov.

V tretjem razredu je prišla nova učiteljica, gospa Milica Grimšič, ki je postala tudi upraviteljica šole. Imeli smo jo radi, saj nas je precej razvajala. Njen mož je vodil šahovski in strelski krožek in ker je bil moj oče lovec, mi ni bilo težko izbrati, kam se bom vključil.

V četrtem razredu nas je učil gospod Janko Malešič. Dal nam je praktično in teoretično izobrazbo. Čeprav je bil zelo strog, tudi do svojih otrok, smo ga vsi zelo spoštovali. Ko smo prišli v Kamnik, takrat v prvo gimnazijo, smo bili mekinjski učenci med najboljšimi. Malešičevi so imeli ob šoli sadni in zelenjavni vrt, čebelnjak in tudi zajce. Pri pouku ročnih del smo se naučili vse, kar je bilo povezano s sadovnjakom (sajenje drevja, obrezovanje, cepljenje, obiranje ...). Tudi dela na zelenjavnem vrtu, ki smo ga opravljali v času pouka, smo se naučili.

V šoli ni bilo šolske kuhinje, zato smo malico nosili s seboj, večinoma kruh in sadje. Po odmoru sta reditelja pobrala ogrizke in jih nesla zajčkom. Šola ni imela igrišča, zato smo razne razgibalne vaje izvajali v razredu ali na dvorišču. Spominjam se, kako smo se učili vojaških veščin: korakanja, obračanja in pozdravljanja. Vlogo »mentorjev« so pri tem prevzeli starejši sošolci, ki niso nadaljevali šolanja v Kamniku in so mekinjsko šolo obiskovali osem let.

Vzgoja je bila pomemben del šolskega procesa. Učitelji so bili avtoriteta in njihove odločitve smo sprejeli mi in starši. Kazni so bile različne, tudi fizične. Zame je bila kazen pridržanja po šoli najhujša. Če sem bil »zaprt«, sem moral sam iz šole in doma so to takoj vedeli, saj so sošolci z Vodic in Brezij prišli brez mene. Potem je še doma sledila kazen.

Hodili smo tudi na izlete. Spominjam se, da smo šli v prvem razredu v Samotni mlin, v tretjem v živalski vrt, v četrtem pa v Vrbo. Bilo je 3. decembra, na Prešernov rojstni dan, in šli smo z vlakom iz Ljubljane do Lesc, potem pa peš iz Lesc do Vrbe. Ko smo pešačili do Vrbe, je pihal močan veter in prinašal sneg s pobočja Stola.

V bližnjem mekinjskem samostanu je bila tudi obrtno frizerska šola, zato smo bili mekinjski učenci vedno »lepo« postriženi, saj so se gojenci učili na naših glavah. Enkrat na mesec smo med poukom odšli na striženje v samostan. Šola je skrbela tudi za vojaško pokopališče žrtev prve svetovne vojne. Večkrat, predvsem pred 1. novembrom, smo očistili pokopališče in prinesli rože. Učili smo se tudi, kako se pogozdujejo gozdne poseke. Odšli smo v Oševek in še danes rad pogledam debele smreke, ki smo jih v petdesetih letih pogozdili učenci iz Mekinj.

To je nekaj mojih spominov na mekinjsko šolo. Večinoma so lepi, predvsem pa so trajni. Nekako sem ponosen, da sem bil učenec te šole in tudi v svoji štiridesetletni pedagoški službi sem cenil prizadevanja šole in skupnosti, da se šola ohrani. Posebno pa sem želel, da bi šola postala osemletka s telovadnico in z igriščem.

DARINKA SLANOVEC

PESMI

SAMOTA
Kako je mogoče?
Na svojem obrazu sem čutila
srhljivi, demonski dotik sence,
ko je hušknila čez steno moje spalnice
v sinjem jutru:
v tistem resničnem trenutku,
ko nisem bedela, vendar nisem spala …
Za ves svet pa se ni zgodilo nič.

SVETA GORA
Moje hrepenenje išče
moje sonce,
mojo zvezdo,
moje morje.

Ne brezna.
Nebo,
obalo,
pristan.

Morje je mirno in obala lepa.
Drevesa na obali so košata,
dajejo senco.
V senci je hiša z veliko teraso.
S terase o mraku občudujem luč na sveti gori.
Nikoli ne ugasne.

METULJI NA ČIPKASTO BELIH ZAVESAH

Saj nihče ne more zares vedeti,
da so koraki svilnatih metuljev
na kuhinjskih zavesah
obupen poskus ohranjanja mehkobe
v gubah časa.

Ta radost barv
na čipkastem hladu beline
je nekaj nežnega,
nekaj občutljivega,
prav nič vzvišenega …
In ostaja nedotaknjeno
in skrajno nedolžno
če se le odločiš, da ne boš skrunil
žive tkanine;
ker je neverjetna krhkost v svetlobi žarkov
na razpetih krilcih;
ker je tako težko varovati ravnovesje smisla.

(Iz knjige Sled angelov, Mohorjeva družba Celje, 2003)

Darinka Slanovec, (roj. 1948) iz Mekinj, je bila učenka osnovne šole v Mekinjah od leta 1955 do leta 1959. Nadalje se je šolala na kamniški gimnaziji in na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je vpisala študij germanistike, a ji je ta študij prekinila bolezen.

Posveča se mladim, ki jim pomaga pri učenju angleškega jezika. Deluje v prostovoljnih združenjih, ki oblikujejo in organizirajo projekte za dvig kakovosti življenja invalidnih in starejših oseb (Zvezi paraplegikov Slovenije, krščanskemu bratstvu bolnikov in invalidov Slovenije ter kot članica dramske skupine ELKA pri Društvu animatorjev NORMA 7).

Pesmi objavlja predvsem v periodičnem tisku in na radiu. Sodelovala je pri prevodu izbranih del Phila Bosmansa v slovenščino (*Ne pozabi na veselje*, Mohorjeva družba Celje, 1966). Za svojo poezijo je bila nagrajena na prvem literarnem natečaju Mohorjeve družbe Celje in Radia Ognjišče (1988). Je ena izmed štirih avtorjev slovensko-nemške pesniške zbirke *Most na drugi breg* (Zveza paraplegikov, 1988) in ena izmed petih avtorjev slovensko-makedonske pesniške zbirke *Nemirna misel* (Kočani 2004). Samostojno se je predstavila s pesniško zbirko *Sled angelov* (Mohorjeva družba Celje, 2003). Za svoje haikuje je prejela nagrade in pohvale na mednarodnih natečajih haiku poezije. Njena pesem je nagovorila tudi skladatelja in dirigenta prof. Milivoja Šurbka, ki je uglasbil več njenih pesmi in jih uvrstil v koncertni program KMZ Lek.

TONE FTIČAR

Mekinjčan Tone Ftičar, rojen leta 1957, se je po začetnem šolanju na mekinjski podružnici, kasneje centralni šoli Frana Albrehta, nadaljevanju v Gimnaziji Rudolfa Maistra in študiju slovenistike v Ljubljani, leta 1982 zaposlil v Kulturnem centru Kamnik kot kulturni animator, do 1998 vodil strokovno službo Zveze kulturnih organizacij Kamnik, odtlej je vodja kamniške območne izpostave Javnega sklada R Slovenije za kulturne dejavnosti. Tridesetletno poklicno skrb za uveljavljanje različnih zvrsti kulture in umetnosti dopolnjuje tudi kot organizator, producent, scenarist ter moderator kulturnih prireditev. Občasno je javno navzoč tudi v publicistiki in z vezano besedo.

V mekinjski podružnični šoli je prve korake na poti k šolanju napravilo tudi njegovih šest otrok.

Tokrat prvič objavljena pesem, posvečena Mekinjam, datira v leti 1981/82; v čas avtorjevega (od)služenja enoletnega vojaškega roka (Jugoslovanske ljudske armade) v Vranju v južni Srbiji.

DRAGOTINJE, MEKINJE

Pozdravljen, rodni kraj
ob robu starodavnega mesta,
branitelj in varovanec,
ki mrzle sape z Grintovcev
zagrevaš v rast iz neder plodovite
ravnice,v katero so se spokorile
kipeče sile kamnitih vekov
za življenju prijazno domovanje.

V sosedstvu presevnih gozdov
nad obronki, med legami ornih ravni
za setev in žetev, obiljem
travniških barv in vonjav ter reko,
spočeto v globinah skalnih vršacev,
so za nas bivališča: stari in novi domovi,
poseljeni s preizkušnjami prednikov,
ki so divjo rast dreves ukrotili
v mehke preproge travnikov
in nerodovitno kamenje s svojim znojem
vzgojili za vznik pšeničnega zrna.

Res je: zdaj je drug čas, drugačen.
Namesto steza, uhojenih
k pašnikom nekdanjih čred,
smo si od tod utrli poti, držeče
na vse strani. Blizu in daleč;
toda - tudi nazaj! Po njih se domov
vračajo nepreštevne stopinje
domotožnih korakov, misli, stremljenj,
ki so kot svetna molitev med psalmi
Bogu vdanih služabnic, v zavetja
stoletnih samostanskih tišin
šepetajočih tudi pritajena občutja
tuzemskih mer; in kot gorečnost
poslednjega upanja iz gomil tvoje zemlje
vstajenja čakajočih soldatov.

Posvečen prostor si, ki prebujaš
v svojih ljudeh svetlobo juter
za vse, kar smo, kar imamo.
Od tod se ob poldnevih moremo naužiti
dišečega kruha za kdo ve kolikere
odmerjene dni in tu morejo biti na večer
starejšemu rodu v ponos in uteho
otroci in vnuki.
Daroviti dom, kraj, razprostrt v sleherni čas
priprošnjikov za svoj zemeljski vek in še čez
segajoče blaginje: zahvaljen, da si! Zato
vedno znova: pozdravljene, naše Mekinje!

Jana Svetec: TATJANA ŠKORJANC

Tatjana Škorjanc, rojena Smolnikar, je bila v letih 1970 do 1974 učenka PŠ Mekinje. Že takrat je poleg veselja do znanja in razposajenega igranja z vrstniki kazala tudi veliko navdušenje nad športom. Bila je drobna, rdečelasa, pegasta deklica in hitra kot »strela«. V vsakem vremenu je nabirala kondicijo po mekinjskih travnikih, gričkih in gozdovih, poleti je z rolkami hitela po cestah, pozimi pa s tekaškimi smučmi pod Rebrom sem in tja. Ni bilo tekaškega tekmovanja v Mekinjah in v Kamniku, da Tatjane ne bi bilo zraven, in vsi smo vedeli, da bo na najvišji stopnički stala ona. Tatjana Smolnikar je postala slovenska smučarska tekačica in članica reprezentance. Naša Mekinjčanka Tatjana je za Jugoslavijo nastopila na zimskih olimpijskih igrah 1984 v Sarajevu, kjer je osvojila 10. mesto v štafeti 4 X 5 km, 44. mesto na 10 km in 45. mesto na 5 km.

Tatjana Škorjanc: SPOMINI NA OŠ V MEKINJAH

Svež, sončen dan.

Po uhojeni poti se odpravim proti Rebru. Zadnji sončni žarki zlatijo obronek gozda. Sence padajo nanj in naznanjajo bližajoči se konec dneva.

Dosežem leseno klop in se ob njej za hip pomudim. S pogledom zaobjamem vas pod seboj: Mekinje.

Tu sem od rojstva, tu živim še danes.

Vse moje otroštvo, mladost in odraščanje je prepojeno z vonjem podeželja: zlatorumena žitna polja; dehteči travniki, ki zadišijo ob košnji; sveže zorane njive; zeleni gozdovi, ki skrivajo nešteto z mahom in listjem obloženih steza; skoraj neslišno žuborenje Kamniške Bistrice, katere brežine so nam, otrokom, ponujale prostor za igro; glas motorne žage, ki se pripravlja za posek odbranega debla; tihota gora, lesketajočih se v žarkih zahajajočega sonca. In večeri …. ko vse potihne in se le tu in tam oglasi kak vaški pes ….

Da, to so Mekinje.

Pogled mi zdrsi nizdol po travniku in polju, vse do glavne ceste, ki pelje mimo hiš, šole in naprej.

Kolikokrat prehojena pot: od doma pa do šole in nazaj. Kako dolgo je že tega …

V meni se budijo drobni spomini.

Rada sem hodila v šolo. Sprejemala sem jo z otroško preprostostjo; morda tudi zato, ker smo se otroci med seboj poznali z domačega dvorišča, kjer smo ustvarjali veseloigro, pa tudi dramo pouka. Šolsko dvorišče je postalo košček mojega doma. Pri uri telovadbe smo zunaj igrali med dvema ognjema. S posebno pridnostjo smo si tu in tam prislužili še kakšno dodatno igro. Žoga je šla, seveda, tudi po vrtu, ki smo ga imeli zadaj za šolo. Naša dobra kuharica nas je opravičeno oštela, če smo preveč mendrali po gredicah. A malico smo kljub temu dobili. Posebno dobro je bilo ob torkih: kruh, namazan s pašteto, in zraven čaj. Nekoliko manj teka sem imela ob dnevih marmelade.

Še dobro se spominjam vonja prtička, v katerega sem zavila ostanek malice in odložila na dno šolske torbice. Po nekaj dneh so še naše kokoši obračale glave v stran.

Tako je počasi mineval čas prvega razreda. No, nismo se samo igrali in malicali, veliko smo se tudi (na)učili. T'ršica, kot smo klicali tovarišico Malči, je z nami ponavljala in ponavljala. Takrat še nisem razumela, da se z vztrajnostjo daleč pride.

V drugem razredu se je v meni budila želja, da bi postala učiteljica. Tovarišica Ivanka je imela vedno tako lepe čevlje, da sem ji želela biti podobna. Všeč mi je bila tudi njena lepa pisava, še posebno takrat, ko je na koncu testa pisalo »odlično (5)«. Znala nas je navdušiti za pesmi in recital, s katerim smo oplemenitili naše proslave, ki so bile vedno tako svečano pripravljene. Dekleta smo bila oblečena v bele bluze in modra krila. Mati mi je lase povezala z rožnato

pentljo. Bog ne daj, da bi na poti v šolo kaj dosti premikala glavo sem ter tja. Frizura je morala ostati na mestu.

Lahko rečem, da je bil čas drugega razreda najbolj brezskrben. Dolgo časa sem bila prepričana, da so učiteljice samo mamice in tetke.

A v tretjem razredu vstopi v razred »tuvariš«. Visoke postave, strogega pogleda in gromkega glasu. »Zdaj je pa po nas!« sem si mislila.

Veliko učencev se nas je drenjalo na sedežih bolj zadaj, češ, da se od daleč bolje vidi na tablo. A učitelj Lovro je vedel, »kam pes taco moli«. In se je začelo «preseljevanje narodov.« Sčasoma se je izkazalo, da se za strogim pogledom skriva mehko srce. Znal je pristopiti in na šaljiv način razbremeniti naše učene glave. Všeč mi je postal tudi zato, ker je opazil, da rada tečem. Spodbujal me je k športnemu udejstvovanju in se veselil mojih rezultatov.

Pogled se mi ustavi na travniku pod menoj, kjer se v času zime in snega vije tekaška smučina. Spomin mi seže v čas prvih treningov: preznojena telesa in večkrat prezeblih nog in rok. A le kaj je bilo to v primerjavi z iskrenim veseljem, ki smo ga delili drug z drugim ob uspehih. Bratska povezanost v klubu mi je dala poguma in moč za hojo po poti naprej.

Prehod v četrti razred je bil bolj ali manj v znamenju šolskih počitnic v Savudriji. »Šola v naravi« smo jih imenovali. Jasno, pred očmi se nam je bolj slikala narava kot šola. Praviloma so bile te počitnice tudi prvi daljši odmik od staršev. Marsikatera solza je pritekla po licu, ko so nam starši dajali še zadnje napotke: »Da boš pridna; da boš ubogal ….«

Raznovrstne aktivnosti na morju so nam preganjale domotožje. Za dodatno popestritev pa so poskrbeli še vrli kamniški fantje, ki so bivali nasproti nas, mekinjskih deklet. No, sedaj smo bili pa že veliki in smo smeli biti tudi malo zaljubljeni. Spominjam se, da je še sadni jogurt, ki mi sprva ni bil všeč, na koncu postal izvrstnega okusa.

Zadnje šolsko leto v Mekinjah je minilo dokaj hitro. Radi smo poudarjali, da smo sedaj »ta glavni« na šoli. Dovoli smo si tudi kakšno »ušpičiti.«

Na primer: Na skrivaj smo poskusili kaditi cigarete. Za grmovjem se je tako kadilo, kot bi kurili kres. Kašljali smo pa tudi tako, kot bi imeli bronhialni napad. Hitro smo prenehali s tem početjem, saj nam je tovarišica Vera napela pravih litanij. Tudi sicer je za nas skrbela čisto materinsko.

Dovolila nam je, da smo jo lahko kdaj obiskali v njenem domu, ki je bil kar v zgornjih prostorih šole. Tu in tam smo ji nanosili drva iz kleti, prebirali riž, ona pa nam je postregla s slastnim riževim narastkom.

Slovo od mekinjske šole je bilo težko. Iz varnega zavetja domačnosti sem prešla v povsem novo okolje v Kamniku. Vse okoli mene se je spremenilo: novi učitelji, novi sošolci, novi predmeti …

A nekaj je vendar ostalo. Vrednote! V viharjih življenja sem jih nemalokrat postavila pod vprašaj. A vedno znova in znova se sprašujem:

»Kaj je dobro, kaj je pravzaprav smiselno, kaj je vredno?!«

In košček odgovora prav gotovo prihaja tudi iz učilnic prvega, drugega, tretjega in četrtega razreda OŠ Mekinje.

Hvala vsem in vsakemu posebej!

Sankanje v Rebru je bilo v veselje vsem mekinjskim šolarjem.

Od leve proti desni na saneh sedijo: Helena Ftičar, Alenka Koretič, Mile Desnica, Pavli Šuštar, Stane Kavaš, Marta Peterlin, Lojze Komatar, Miran Grčar, Niko Srdar.
Zadaj Stojijo: Romana Zupančič, Olga Osolnik, Kemal Davtović, Tatjana Smolnikar, Mojca Čeplak, Joško Iskra, Jana Teran, Sonja Jagodic, Roman Jagodic, Darko Bele.
Vir: Olga Jeznik roj. Osolnik

DAMJAN HANČIČ: MOJA NAJLEPŠA LETA

V mekinjsko šolo sem začel hoditi leta 1980. Najprej sem hodil v malo šolo, ki jo je vodila moja vzgojiteljica iz vrtca Martina Mihelič, zato sem zelo rad obiskoval to šolo. Najbolj markantna učiteljica je bila Amalija Ogrinec - Plevelova Malči, ki smo se jo zelo bali, ker je izgledala zelo stroga. Vendar imam nanjo lepe spomine, ker nas je veliko naučila. Do vključno tretjega razreda smo imeli zimske počitnice dolgo tri tedne, nato pa so nam jih v šolskem letu 1983/84 skrajšali samo na dva tedna. To dejstvo smo kot učenci vedno imeli za najhujše, kar se nam je moglo zgoditi ...
V drugem razredu nas je učila Ivanka Potočnik, ki je bila pravo nasprotje Malči Ogrinec. Bila je zelo zgovorna, dinamična in se je tudi veliko šalila. Vodila je pevski zbor, ki sem ga tudi obiskoval.
V tretjem razredu, nas je zaradi daljše bolniške odsotnosti učitelja oz. kot smo takrat rekli "tovariša" Peterlina, do novembra učila takrat že upokojena učiteljica Vera Verstovšek. Ker je bil učitelj Lovro Peterlin visoke postave, smo se ga učenci zelo bali. Če je bil nemir v razredu , je

sem ter tja priletela med "izgrednike" tudi kakšna kreda, pri nas se to ni zgodilo velikokrat, v nekaterih drugih razredih pa je bilo to menda bolj pogosto ... Imel je izreden pripovedovalski dar, tako da ga je bilo veselje poslušati, še zlasti, ko je razlagal o zgodovini Mekinj. Od takrat sem tudi jaz pri sebi začutil veliko zanimanje za zgodovino in sem začel prebirati učbenike zgodovine za 7. in 8. razred OŠ. Pri njem smo imeli vsak ponedeljek tudi t.i. govorne vaje, t.j. da smo povedali, kaj smo čez vikend počeli doma. Namen je bil, da smo vadili nastop pred razredom. V začetku smo bili bolj zgovorni, potem pa smo, običajno, povedali le stavek "V soboto in nedeljo sem bil doma"... In to je bilo vse ...

V četrtem razredu sem znal že toliko zgodovine, da so me enkrat poklicali v 2. razred, kjer sem predaval učencem (med njimi je bil tudi moj mlajši brat Klemen), o napadu nacistične Nemčije na Jugoslavijo leta 1941 in ustanovitvi OF. V zvezi s slednjo sem v četrtem razredu na prvomajski šolski proslavi pripravil in prebral tudi zgodovinsko ozadje nastanka OF. V četrtem razredu nas je do polletja učila učiteljica Tončka Slanovec, nato pa nas je zaradi njene daljše bolniške odsotnosti pol leta - celo drugo polletje učila Vera Verstovšek. Ta je pred več letih učila tudi mojega očeta, zato me je večkrat zamešala po imenu in mi rekla "Marjan". Bila je zelo dobra učiteljica, veliko nas je naučila, spomnim pa se, da smo se pri njej pripravljali na tri velike proslave- počastitev Prešernovega dne, proslave za 8. marec in obeležitev 40 letnice smrti partizanskega pesnika Karla Destovnika Kajuha. Pri tem smo sodelovali čisto vsi - tisti bolj nadarjeni, smo se morali naučiti deklamacije daljših besedil, ostali krajših, vsi pa smo morali deklamirati tudi v zboru. Nastopili smo tako na šolski proslavi kot tudi na odru v TVD Partizan oz. društvenem domu. Še danes znam v celoti na pamet nekatere Kajuhove pesmi, ki smo jih takrat deklamirali. Najbolj smo se zapomnili tisto pesem, ki se začne s "25 nas je tu zaprtih", pri čemer smo mislili na nas 19 učencev, ki smo bili v razredu ... Ker smo bili pač razigrani in nam je bilo to učenje partizanskih pesmi kar malo odveč, smo nekateri določene dele besedila priredili na bolj smešen način in se zraven zabavali, učiteljica Verstovškova pa ni bila nad "pačenjem" partizanskih pesmi nič kaj navdušena, ampak kljub temu ni delala problemov. Meni in sošolcu Boštjanu Župančiču je šlo ob določenih deklamacijah tako na smeh - še zlasti, če je kdo napačno naglasil kako besedo, da sva morala zaradi smejanja med vajo nekajkrat zapustiti zbor in se oditi umirit oz. se nasmejat v hodnik pred razredom.

V razredu smo imeli tudi dva učenca, ki sta se zelo težko učila in smo se jima večkrat posmehovali, saj nismo mogli razumeti, da se težko zapomnita določene stvari. Zato sta potem v drugem in tretjem razredu odšla na OŠ 27. julij in eden od njiju, je bil potem tam najboljši učenec v razredu. Zato smo se tudi mi šalili, da bomo šli tudi ostali na šolo 27. julija, da bomo z lahkoto in brez učenja vsi odlični. Odličen sem bil vsa 4 leta, ko sem obiskoval mekinjsko šolo tudi jaz, že takrat pa sem imel najslabšo oceno - 4 iz matematike. Vse ostale predmete sem imel 5. Na poti iz šole, smo se na Jeranovem pod Letnarjevo hišo radi zadrževali v kanalu Osranc in plezali oz. hodili po kanalizacijski cevi pod cesto. V šoli nad tem niso bili preveč navdušeni.

Spomnim se tudi čistilke Sitarjeve in tudi te gospe, ki sedaj čisti in ureja šolo. Sitarjeve smo se kar malo bali, če slučajno nismo hoteli jesti malice, ki jo je pripravila. Jaz npr. takrat nisem maral sira, zato sem ga zmeraj vzel ven iz sendviča in najprej na hitro pojedel, nato pa sem z užitkom pojedel še preostanek sendviča. Še danes se spomnim okusnih kosov kruha z namazano marmelado in dobrega čaja, ki nam ga je pripravljala. Občasno smo pili tudi mlečno kavo in ob posebnih priložnostih tudi kakav.

Nataša Pirc Musar: PODRUŽNIČNA ŠOLA OŠ FRANA ALBREHTA V MEKINJAH PRI KAMNIKU

MOJ PRVI STIK Z UČENOSTJO

Ko me je poklicala učiteljica podružnične šole OŠ Frana Albrehta v Mekinjah Jana Svetec, ki je v šolo hodila leto dni pred mano, in me prosila, da naj nekaj napišem ob 100-letnici stavbe, v kateri se še danes nahaja meni tako ljuba podružnična šola, sem najprej pomislila: »*Joj, koliko časa je že minilo od takrat, ko sem korakala iz spodnjih Mekinj do šole*?« Odgovor, ki sem ga namenila meni sami, me je zadel, ženski psihi primerno, direktno v čelo, 37 let! Ah, veste kaj, saj vem, da leta hitro tečejo, a spomin na mojo šolo je še vedno zelo živ in nadvse prijeten, kot bi bilo le nekaj let nazaj, marsikateri dogodek pa je tako zapisan v moje male sive celice, kot bi se zgodil včeraj. Vsakič ko se z motorjem od mami in očeta peljem do Kamniške Bistrice, kamor me večkrat v želji po sprostitvi in noremu občutku krotenja divjega motorja zanese pot, se spomnim hoje od doma do šole, po cesti, ki bi jo še danes znala prehoditi z zavezanimi očmi. Spomnim se sošolcev, ki smo se na poti nabirali skupaj in potem družno korakali v hram učenosti, spomnim se prijetnih obveznosti, ki so nam jih učitelji naložili za varno pot od šole do doma, ko smo starejši iz četrtega razreda prvih nekaj mesecev na poti v šolo in domov spremljali mlajše učence …, spomnim se neštetih nedolžnih lumparij, ki smo jih na tej poti ušpičili. Spominjam se tudi malega igrišča pred šolo, kjer sem uživala skupaj s sošolci z igranjem med dvema ognjema, pa majhnega vrta zadaj za hišo z vrtnicami in zelenjavo …, lepo je bilo.

Meni osebno je bila šola v Mekinjah kot neka svetinja, kot sveti gral, kot sveti prostor, mošeja, sinagoga, pač prostor, ki te navdihne z nečim, kar je včasih težko opisati. Kot spoštovanja vreden kraj, kamor sem prvič v življenju, ko sem postala prvošolka, romala vsak dan med tednom. Prve res ne pozabiš nikoli. V osnovno šolo si sicer moral hoditi, ker je že takrat tako veleval zakon, a meni nikoli ni bilo težko, nikoli me ni bilo treba siliti, če odštejem seveda jutra, ko sta me starša morala buditi in se jeziti name, ker sem težko vstajala, sem pač nočna ptica in zgodnja jutra niso moj najljubši del dneva. Šolo sem preprosto imela rada. Vedoželjnost, ki je bila že od nekdaj v meni, ni popustila niti do danes. Moram pa priznati, da so moji prvi štirje učitelji (tri učiteljice in en učitelj, da sem bolj natančna) znali to vedoželjnost v meni tudi spodbujati, jo potegniti na dan in jo razvijati. Predvsem so imeli veliko volje in energije ukvarjati se z mano, saj sem že takrat bila izjemno zahtevna, ja, me je bilo pač vedno treba dodatno zaposliti in mi dajati nove in nove izzive. Veliko nas je bilo takrat v razredu, če se prav spomnim 26, in zato so učiteljice in učitelj imeli ogromno dela z nami. A vsi štirje so imeli voljo, znanje in občutek za pravo mero strogosti in izjemen občutek za tegobe malih nadebudnežev. Moje učiteljice (takrat so bile sicer še vse tovarišice) gospa Ogrinčeva, Potočnikova in Verstovškova in tudi učitelj gospod Peterlin, ki je bil najbolj strog od vseh, so zame še vedno carji. Prav oni so bili tisti, ki so znali razvijati talente vsakogar med nami, tudi moje. Gospa Potočnikova, ki še danes mojo mamo, ko gre mimo njene hiše v Mekinjah, vedno vpraša zame in poklepeta o starih časih. Še vedno ima našo generacijo v lepem spominu. Bili smo pevska generacija in pravi, da dolgo za nami ni bilo nobene, ki bi s takšnim veseljem prepevala in se zabavala na šolskih proslavah in uživala v pevskih vajah, pa čeprav smo takrat prepevali še partizanske pesmi, ki jih še danes mnoge znam na pamet. Lepo je v naši domovini biti mlad

smo zapeli na vsaki proslavi, pa Šivala je deklica zvezdo, Hej brigade … No, danes prepevam te in mnoge druge zgolj še v kopalnici in v avtu.

Nikoli ne bom pozabila strogosti učitelja Peterlina, ki je v nas metal kredo, če smo »plonkali«; ja, bil je strog, ampak naučil nas je pa ogromno. Dril poštevanke v 3. razredu je bil nepozaben, strah in trepet mnogih, na tri sekunde je spraševal enačbe in mi smo jih pisali na list, eni bolj drugi manj uspešno. Po pol leta drila smo poštevanko do 10 na 3 sekunde znali vsi. Tudi učiteljici Ogrinčeva in Verstovškova sta zapisani v mojo dušo kot zlati, prijazni, polni veselja do dela z nami in blazno potrpežljivi do nas navihancev.

Mekinjska šola mi je dala lepo popotnico za mojo poklicno pot. Popeljala me je po osnovnih stopnicah do izobrazbe in poklica, ki ga danes opravljam z dušo in srcem. Korak po koraku, tako kot sem se v šolski stavbi vsa ponosna, ko sem zakorakala v tretji razred, na prvi šolski dan, povzpela po stopnicah iz pritličja v 1. nadstropje, kjer so domovali starejši in že bolj pametni otroci. In še danes vedno gledam naprej, še vedno menim, da je znanje najboljše orožje za profesionalnost, korektnost, izvirnost, napredovanje. Menim tudi, da si le z znanjem lahko zagotoviš spoštovanje in avtoriteto. Znanja ni nikoli preveč, zato še vedno korakam po stopnicah nekam višje.

V prvem razredu smo na začetku pouka še pozdravili tovarišico in drug drugega z: »Za domovino, s Titom naprej!« Ja, tako daleč nazaj je moje osnovnošolsko življenje, kljub temu je neizbrisno, nepozabno in bo vedno ostalo takšno. Hvala, mekinjska šola, za lepo popotnico v moje življenje.

Nataša Pirc Muser je v šolskem letu 1999/2000 obiskala naše učence in jim predstavila svoje delo. Z zanimanjem so ji prisluhnili Andrejka Ogrinec, David Burkeljca, Tjaša Repič ...

Petra Vrhovnik: SPOMIN NA ŠOLSKA LETA

Lep je spomin na 4 preživeta leta v učilnicah stare, a prijetne mekinjske šole. Vedno nasmejani, prijazni učitelji so nas lepo sprejeli in vpeljali v šolski sistem, ki smo ga nato nadaljevali vsak po svojih poteh. Šoli dajejo toplino ljudje, ki delajo v njej in naredijo čas, ki ga preživimo v šolskih klopeh, toliko prijetnejši. Naš razred je štel le nekaj več kot 10 otrok in skupaj z učitelji smo bili kot ena majhna, prijetna družina.

Poleg vsakdanjih učnih obveznosti sem tako kot večina zelo rada obiskovala tudi ure športne vzgoje, kjer smo preko igre spoznavali različne športe. Odbojka, ki smo jo takrat igrali s penasto žogo, je postala del mojega vsakdana in rada se spominjam njenih prijetnih začetkov.

Janja Lederer: MALA ŠOLA V MEKINJAH

Mnogi se še spominjamo male šole, ki smo jo obiskovali kot otroci bodisi v vrtcu ali pa že v »ta veliki šoli«. Na podružnični šoli v Mekinjah sem v okviru vrtca Antona Medveda iz Kamnika izvajala program zunanje priprave na osnovno šolo. Obiskovali so jo otroci, ki niso hodili v vrtec, ampak dva do trikrat tedensko v pravo učilnico podružnične šole Mekinje.

Ob mojem prvem obisku me je sprejel vodja podružnice gospod Lovro Peterlin, ki me je seznanil z osebjem na šoli, zgradbo in s šolskim redom. Mekinje so me očarale s svojo lepoto, prijaznimi ljudmi in navihanimi malimi šolarji.

Na skupnih sprehodih po vasi so me vodili otroci, saj kraja še nisem poznala. Orientacija v naravi mi tako kmalu ni več povzročala težav. Ob naših prvih druženjih so otroci prinašali malico od doma. Spominjam se, da je prav prijetno dišalo po domačih krvavicah in suhih klobasah. Večkrat pomislim, kje so tisti prijetni časi …

Tudi starši malih šolarjev so bili vključeni v vzgojno delo. Vedno so bili pripravljeni nuditi pomoč pri spremstvu na izletih in sodelovati na skupnih srečanjih.

Sodelovanje s kolektivom šole je obrodilo bogate sadove glede izmenjave izkušenj, druženj na skupnih izletih, proslavah in zaključkih šolskega leta, za kar gre zahvala vsem.

Učenci male šole v šolskem letu 1999/2000 na šolskem vrtu
Od leve: Tjaša Jagodic, Maruša Bobnar, Azra Škrijelj, Manca Smolnikar, Tomaž Hajdinjak, Mark Babnik, Žan Golob
(Vir: Janja Lederer)

Kazalo

UVODNA BESEDA **3**
OB 100-LETNICI ŠOLSKE STAVBE V MEKINJAH **4**
SPOŠTOVANE MEKINJČANKE, SPOŠTOVANI MEKINJČANI **5**
ŠOLA – DRAGOCEN DAR **6**
MEKINJE V PROSTORU IN ČASU **7**
Predstavitev KS Mekinje **8**
Zgodovina Mekinj **8**
Zgodovina Mekinj (1300—2012) **9**
Samostan v času klaris, 1300—1782 **9**
Samostan brez redovnih skupnosti, 1782—1902 **10**
Samostan v času uršulink, 1902—2012 **11**
Od samostojne občine … **13**
Mekinje, samostojna občina **13**
Prašnikarjevo zdravilišče **14**
Mekinje med prvo svetovno vojno **14**
Mekinje med drugo svetovno vojno **15**
Mekinje po vojni **16**
Mekinje kot samostojna krajevna skupnost **16**
DRUŠTVENI DOM V MEKINJAH **17**
Mekinjskemu zborniku v pozdrav **18**
Nekateri spomini na početek, gradbo in izvršitev društvenega doma **19**
Blagoslov društvenega doma **22**
KULTURNO DOGAJANJE V MEKINJAH **23**
Uvod **24**
Kulturno dogajanje pred prvo svetovno vojno **24**
Kulturno dogajanje med vojnama **33**
Kulturno dogajanje po drugi svetovni vojni **67**
Kulturno in družbeno dogajanje od 1978 do osamosvojitve **70**
Kulturno dogajanje po osamosvojitvi **75**
Proslave za materinski dan **76**
Pozdrav pomladi **76**
Božično-novoletni večeri **76**
Pustovanja **77**
Proslave ob prazniku krajevne skupnosti **78**
Dramska skupina od leta 1997 do 2003 **79**
Krajani se predstavijo **81**
Likovni extempore **84**
Dramska skupina od leta 2006 do danes **86**
Miklavževanje v Mekinjah **93**
Zaključek **96**

ŠPORTNA DEJAVNOST V MEKINJAH **97**
Športna dejavnost do druge svetovne vojne **98**
Strelska družina **108**
Športna dejavnost po drugi svetovni vojni **110**
Športno kulturno društvo v zadnjem obdobju **114**
SPOMINI **125**
Avguštin Ogrinec **126**
Marija Grilj **134**
Milan Windschnurer **139**
Jožefa Kladnik **149**
Vera Verstovšek **150**
Marjan Ogrinec **153**
Jožef Hočevar **153**
Marija Golob **155**
Adrijana Križman **156**
Tatjana Tratnik **157**
ZANIMIVOSTI, DOGODKI, LJUDJE **163**
Župnija Mekinje **164**
Potres leta 1895 in protipotresna procesija **164**
Zvonovi **166**
Dan zvoni **168**
Poletni čas **168**
Radio **168**
Skavti **168**
Pouk **168**
Zaklonišče **169**
Kapela v Godiču **169**
Špornovo znamenje **169**
Vajnarjevo znamenje **169**
Elektrika **170**
Vodovod **170**
Štempih **171**
Tabla občine Mekinje **171**
Izravnava Cajnarjevega klanca in stopnic v dom **172**
Asfaltiranje ceste in prestavitev obeh znamenj **172**
Število prebivalcev **173**
Jurij Humar **174**
Franc Gams **175**
Ivan Primožič **176**
100 LET Antonije Albreht **177**
Stanovalci in oskrbniki društvenega doma **178**
Rodbina Hočevar **179**

Rodbina Iskra **186**
ORIS ZGODOVINE OSNOVNE ŠOLE V MEKINJAH **189**
Oris zgodovine osnovne šole v Mekinjah **190**
Utrinki zgodovine mekinjske šole … **192**
Mekinjska šola pred drugo svetovno vojno **192**
Pregled števila učiteljev in učencev v obdobju 1912—1945 **195**
Mekinjska šola med drugo svetovno vojno **198**
Mekinjska šola po drugi svetovni vojni **199**
Nekaj utrinkov iz učiteljski konferenc v povojnem obdobju **200**
Zapisniki učiteljskih konferenc **203**
Ukinitev verouka v šoli **204**
Učitelji in število učencev po drugi svetovni vojni **207**
ŠOLSTVO NA KAMNIŠKEM MED DRUGO SVETOVNO VOJNO **226**
UTRINKI IZ KRONIKE MEKINJSKE ŠOLE PO DRUGI SVETOVNI VOJNI **232**
SODELOVANJE S KRAJEM **285**
Sodelovanje s krajem (ob 100-letnici PŠ Mekinje) **286**
Kdo bo rešil prostorsko problematiko na PŠ Mekinje? **288**
Svilanit - naš pokrovitelj **289**
Ko nas pokliče ljubezen, ji sledimo **290**
S svojim delom so pustili na šoli pečat **293**
O družini Malešičevih **293**
Vera Verstovšek **302**
Učiteljica (tršica) Malči Ogrinec **305**
Spomini učiteljice na podružnico Mekinje (Ivanka Potočnik) **306**
Spomini g. Lovra Peterlina na PŠ Mekinje **307**
Francka Sitar - kuharica in snažilka na PŠ v Mekinjah **309**
Antonija Širok **310**
Moji spomini na poučevanje v mekinjski šoli (Pavle Slabe) **311**
Bilo je … (Helena Bole) **312**
Tudi mi smo greli mekinjske klopi **313**
Nekaj spominov na moja šolska leta v mekinjski šoli (Helena Romšak) **313**
Francka Gerbic **314**
Moji spomini na mekinjsko šolo (Miha Babnik) **316**
Darinka Slanovec **317**
Tone Ftičar **318**
Tatjana Škorjanc **319**
Spomini na OŠ v Mekinjah (Tatjana Škorjanc) **320**
Moja najlepša leta (Damjan Hančič) **322**
Moj prvi stik z učenostjo (Nataša Pirc Musar) **324**
Spomin na šolska leta (Petra Vrhovnik) **325**
Mala šola v Mekinjah **326**

»Ne pozabite,
da so čudovite stvari,
ki se jih učite v šolah,
delo mnogih generacij.
Vse to znanje,
ki vam je položeno v roke,
je dediščina, ki jo spoštujte,
jo bogatite in nekega dne zvesto
prenesite na svoje otroke.«
(Albert Einstein)

Iz hvaležnosti do naših prednikov,
ki so nam v Mekinjah postavili prelep hram učenosti in vseh,
ki so od njegovega nastanka do danes skrbeli,
da še vedno ponosno služi svojemu poslanstvu,
smo izdali zbornik ob njegovi 100-letnici.

Za kulturno, športno in družabno dogajanje
v Mekinjah pa je temeljnega pomena Društveni dom,
ki je 100-letnico praznoval lani. Prispevki o dogodkih in
ljudeh, ki so povezani z njim, so drobci, ki osvetljujejo bogato,
še neraziskano zakladnico zgodovine našega kraja.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste s svojimi prispevki
ali z zbiranjem podatkov, slikovnega gradiva in drugih virov
sodelovali pri pripravi zbornika, vsem, ki ste nam podarili svoj
čas ali strokoven nasvet, in nam moralno ali finančno
pomagali ter Zgodovinskemu arhivu Slovenije.
Zahvaljujemo se za opravljeno lektorsko delo in
oblikovanje celostne podobe zbornika.

Zavedamo se, da je Zbornik pomemben za poznavanje
zgodovine našega kraja, zato smo se trudili po svojih najboljših
močeh. Dopuščamo možnost, da v tej knjigi domuje tudi
»tiskarski škrat«. Sprejmite naše opravičilo,
v kolikor nam ga ni uspelo v celoti »izseliti«.
Za uredniški odbor

Jana Svetec

Pri izdaji zbornika so nam pomagali

Bivši in sedanji delavci šole ter njihovi sorodniki in prijatelji
Krajani Krajevne skupnosti Mekinje

Občina Kamnik

Komunalno podjetje Kamnik

Calcit Stahovica

02 449 22 44
osebne znamke@posta.si
www.posta.si

Pošta Slovenije

Libres d. o. o.

Avtoličarstvo in avtokleparstvo Papež

Avtomehanika Cotman

BIBI PROJEKT Barbara Besek S.P.

ZARJA ELEKTRONIKA Kamnik

Veppo d. o. o. Kamnik

Kamnik, Mekinje, 2012